Quodlibetales questiones Sancti Thome

¶ Questiones de quodlibet sancti Thome de Aquino ordinis fratrū ꝓdicatoꝝ incipiūt feliciter. Articulus. I.

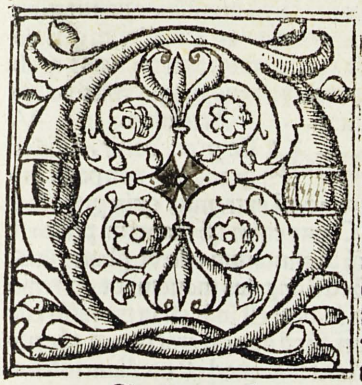

Uesitum est de ꝺo angelo 7 boie. De deo q̄sitū est 7 q̄tum ad dinaz nām 7 q̄tū ad nām humanā assūptā. Quātuz ad dinā nām q̄sitū est. Utꝝ btūs Bñdictus i visiõe qua vidit totum mūdū dinā eēntiaz viderit. Et ostendebaꝫ ꝙ sic. Dic̄.n. Hreg. de hac visiõe loquēs. Aie videti deum angusta fit ois creatura. Sz videre deū est videre diuinā eēntiam: g̊ btūs Bñdictus vidit diuinā eēntiam. ¶ P. ibidē subdit Hreg. ꝙ totū mūdū vidit in dīno lumine. Sz nō est aliud lumē vel claritas dei q̄ ipse de⁹: vt idē Hreg. dicit: 7 habet i glo. Exoꝛ zz. sup illud. Non videbit me homo 7 viuet: ergo beatus Benedictus vidit deum per essentiam.

¶ Sed ꝺ̄ est qꝺ ꝺr Jo. ꝑ. Nemo deum vidit vnq̄. vbi dicit glo. ꝙ nullus i mortali carne viuēs dei eēntiā videre pōt.

Respōdeo ꝺöz ꝙ corp⁹ corruptibile aggrauat aiaz: vt ꝺr Sap. 9. Sūma aūt elevatio mentis būane est: vt ad diuinā eēntiam videndā ptingat/vnde impoſe est: vt mēs būana corpi vnita dei eēntiā videat: vt Aug. dicit. iz. sup Hen. ad lr̄az: nisi huic vite mortali funditus hō iereat: vel sic alienet a sensib⁹ vt nesciat vtꝝ sit in corpe an ex̄ corp⁹: sic̄ de Paulo legit. z. ad Coꝛ. xi. Beatus aūt Bñdict⁹ q̄n illā visionē vidit: nec huic vite fundit⁹ mortuus erat: nec a corpeis sensib⁹ alienatus: qꝺ ꝑz ꝑ ꝺ̄ ꝙ dum adhuc in eadē visiõe pfisteret aliū ad idē videndū aduocauit: vt idē Hze. refert: vn̄ mānifestū est ꝙ ꝺi eēntiā nō vidit.

Ad primū g̊ ꝺöz ꝙ Hreg. ex q̄ꝺā ꝓportiõe argumētari itēdit in ꝟbis illis. Si.n. videtes dei essentiā in ei⁹ ꝓparatiõe totā creaturā reputāt punm qd ad videndū: nō est miꝝ si btūs Bñdictus ꝑ lumē diuinū aliud ampli⁹ videre potuit q̄ hoies cōiter videāt. ¶ Ad z^m ꝺom ꝙ lumē dei q̄nq̄ ꝺr ipse deus: q̄nq̄ ꝺo aliud lumē deriuatum ab ipso ꝼm illud ꝑs. In lumine tuo videbimus lumē: hic autem accipit ꝓ lumine deriuato a deo.

Einde q̄rebant duo circa humanā nām i xp̄o. ꝑ. vtꝝ fuerit i xp̄o vna filiatio q̄ refert ad p̄em 7 ad mr̄ez: an due. Scꝺo de morte eius: vtꝝ in cruce mortuus fuerit.

Articulus. II.

Circa primuz sic ꝓcedebat. Uꝝ ꝙ in xp̄o sint due filiatiões. Multiplicata.n. cā relationū multiplicant relatiões. Heneratio aūt est cā filiationis. Cum g̊ alia sit generatio q̄ xp̄s natus est eternal̄r a p̄re. Et alia q̄ natus est tpaliter a mr̄e: erit ēt alia filiatio q̄ refert ad patrē: 7 alia qua refert ad matrez. ¶ P. qꝺ recipit ex tpe aliqd absolutuz absqz sui mutatione: multo magis absqz sui mutatione pōt recipe tpaliter aliquam ꝓprietatē relatiuā: sed filius dei ex tpe recepit aliqd absolutuz absqz sui mutatione: qz sup illud Luce. i. Magnus erit 7 filius altissimi vocabit. dicit Ambro. Nō iō erit magn⁹ ꝙ añ partū ꝟglnis magnus nō fuerit: sz qz potētiaz quā dei filius nāl̄r hz: hō erat ex tpe accepturus: g̊ multo magis ex tpe potuit accipe filius dei absqz sui mutatione nouam filiationē: vt sic ei ꝓueniant due filiationes: vna eterna 7 alia tpalis.

¶ Sz ꝺ̄. A quo aliqd hz ꝙ sit tale: ab eius vnitate hēt ꝙ sit vnum tale: sed filiatione aliqs hēt ꝙ sit filius ergo vna filiatione est vnus filius: sed xp̄s est vnus filius 7 nō duo: g̊ in christo non sunt due filiationes: sed vna tm̄.

Respondeo ꝺöz ꝙ relationes differunt in hoc ab oībus alys rer generibus: qz ea que sunt alioꝝ generuz ex ipsa rōne sui generis hñt ꝙ sint res nāe: sicut quātitates ex rōne quātitatis: 7 q̄litates ex rōne q̄litatis. Sz relatiões nō hñt ꝙ sint res nāe ex rōne respectus ad alterꝫ. Inueniunt enī qꝺā respectus: g̊ nō sunt reales: sed rōnales tm̄: sicut scibile refert ad sciam: nō aliqua reali relatiõe scibili existēte: sz potius qz scia refert ad ipm ꝼm ꝑz in. ꝟ. Meta. (T. c. zo.) Sz relatio hz ꝙ sit res nāe ex sua cā ꝑ quā vna res nālem ordinē hz ad alterā: qui qꝺē ordo nālis 7 realis est ipsis ipsa relatio/vn̄ dextrum 7 sinistrum in aiali sunt relationes reales: qz ꝓsequit q̄sdā nāles virtutes. In colūna aūt sunt respectus rōnis tm̄ ꝼm ordinem aialis ad ipsaz: ex eodem aūt hz aliqd ꝙ sit ens 7 ꝙ sit vnū: 7 ideo ꝓtingit ꝙ est vna relatio realis tm̄ ꝓp vnitatez cause: sicut ꝑz de equalitate: ꝓpter vnā enim quātitatē est in vno corpoze vna equalitas tm̄: q̄uis sint respectus plures: ꝼm quos diuersis corpibus ꝺr esse equale. Si autē ꝼm oēs illos respectus multiplicarent̄ real̄r relationes in vno corpoze: sequeret̄ ꝙ in vno eēnt accn̄tia infinita vel ideterminata: 7 sil̄r magr̄ est vna relatione magister oīum quos idē docet: q̄uis sint multi respectus: sic etiam vnus hō ꝼm vnā realē filiationē est filius patris sui 7 matris sue: qz vna natiuitate vnā nāz ab vtroqz accepit. Sequēꝺo g̊ hāc rōnem videt ꝺom: ꝙ alia sit filiatio realis in xp̄o: qua refert ad patrē: 7 alia qua refert ad matrē: qz alia generatiõe nascit ab vtroqz: 7 alia est nā quā hz a patre: 7 alia quā hēt a matre. Sz alia rō infringit pactū: hoc enim est vl̄r tenēdū ꝙ nulla relatio dei ad creaturā realiter in deo existit: sz est respectus rōnis tm̄: qz deus est supra oēm ordinem creature 7 mēsura oīs creature a qua depēdet oīs creatura: 7 non ecōuerso: multo magis q̄ hoc ꝓueniat scibili respectu scie: in quo ꝓpter has causas nō est relatio realis ad sciam. Est aūt ꝓsiderādum ꝙ subiectuz filiationis non est nā vel nature pars aliqua. Non enim dicimus ꝙ humanitas sit filia vel caput aut oculus. In xp̄o aūt nō ponimus nisi vnū suppositū 7 vnam hypostasim: sicut 7 vnā personaz: qꝺ est suppositū eternū: in quo nulla relatio realis ad creaturam esse pōt: vt iam dcm̄ est: vnde relinquit ꝙ filiatio qua xp̄s refertur ad matrē est respectus rationis tm̄. nec ꝓpter hoc seqtur ꝙ non sit real̄r filius ꝟginis: sicut eni deus real̄r est dns pp realē potētiam q̄ ꝓtinet creaturā: sic real̄r est filius ꝟginis pp realē nām quā accepit a mr̄e. Si aūt eēnt in xp̄o plura suppositā: oporteret ponere i xp̄o duas filiationes: sz hoc reputo erroneū: 7 in ꝓcilys inuenit̄ dānatū: vn̄ dico ꝙ in xp̄o est vna relatio realis tm̄ qua refert̄ ad patrem.

Ad primuz g̊ ꝺöz ꝙ nō negam⁹ nō eē in xp̄o realē filiationē q̄ refert ad mr̄ez: qz cā relatiõis deficiat: sz qz deficit subz talis relationis: cū nō sit in xp̄o aliqꝺ suppositū creatū vel hypostasis. ¶ Ad z^m ꝺöz ꝙ eo mō quo ille hō accepit ex tpe dei potētiā: eo mō accepit filiationē eternā: iq̄tū. ſ. fcm̄ ē vt vna eēt ꝑsona dei 7 hois: vt Ambro. ibidē subdit. Hoc aūt nō ē fcm̄ ꝑ aliqd real̄r absolutū: vl̄ relatiuū tpal̄r ībereš filio dei: sz ꝑ solaz vnionē q̄ real̄r existit i nā creata: nō aūt ē real̄r i ipa ꝑsona assumēte.

¶ Qꝺ ꝺo i ꝟriū obycit nēcitatē nō hz. Dr̄. n. aliq̄ vn⁹ q̄lis ꝓp vnitatē subalē subi: sz sint multe q̄litates: vt color 7 sapor in pomo.

Articulus. III.

Circa scꝺz sic ꝓcedebat. Uꝝ ꝙ xp̄s i cruce mortu⁹ nō fuerit. Si.n. fuit mortuus aut ꝺ fuit: qz ipe aiaz a corpe separauit: aut ꝓp vulnera. Sed nō ꝑ⁹ mō. Sic.n. seq̄reꝫ ꝙ iudei

xp̃z nō occidissent: ſz ꝙ ipſe ſuypſi⁹ fuiſſz homicida: qđ est i cōueniēs. Et ſil'r nec z⁹ mō: qz mors q̃ accidit pp vlnera p uenit hoī ex sũma debilitate pueniēte: qđ in xp̃o nō fuit: qz clamans expirauit: g̃ xp̃s in cruce nullo mō mortuus fuit. ¶ P. nā būana nō fuit in xp̃o debilior q̃ i alys hoīb⁹. Sz nullus ali⁹ hō tā cito moreret pp vulnera manuū ꝛ pedu. Vulnus aũt lateris fuit ei iflictū post mortē xp̃i. g̃ in cruce mortuus nō fuit: cū nulla cā mortis eius esse videatur.

¶ Sz ꝺ. ē qđ dr̃ Jo. 19. Qz xp̃s i cruce pēdēs iclinato capite tradidit spm̃. mors aũt est p sepationē aie a corpe: g̃ xp̃s in cruce mortuus fuit.

Respōdeo dōz ꝙ absq; oi dubio ꝓfitēdū ē xp̃z i cruce ve mortuū fuisse. Sz ad videndū cāz mortis ei⁹: ꝓsiderādū ē ꝙ cū xp̃s fuerit ver⁹ de⁹ ꝛ hō: ei⁹ ptāti suberat qcqd ptiet ad hūanā nām in xp̃o: qđ in alys puris hoīb⁹ nō ꝓtingit. Uolūtati. n. eozuz nō subiacēt q̃ nālia sūt. Uñ ꝺ cā assignat q̃re aīa xp̃i sil'r patiebat̃ ꝛ fruebat̃: qz. s. eo volēte ꝺ fcm̃ ē vt nō fieret redundātia a supioꝛib⁹ virib⁹ in iferioꝛes: nec ipedirent̃ supioꝛes vtutes a suo actu pp passionez iferioꝛ: qđ i alys hoīb⁹ ꝓtingere nō pōt pp nālez ꝓiūctionē potētiaꝝ adiuicē. Et sil'r in ppōsito ē dōz. Mors. n. violēta accidit ex ꝺ ꝙ nocumēto illato nā cedit: ꝛ q̃dlu nā resistere pōt: tādiu mors retardatur. Uñ i gb⁹ nā ē fortioꝛ: ex eq̃li cā tardi⁹ moriū̃t. Erat āt subm volūtati xp̃i: ꝙ nā resisteret nocumento illato: ꝛ q̃n cederet. Uñ eo volēte nā restitit nociuo illato vsq; ad finē plus q̃ in alys hoīb⁹ possit: ita ꝙ in finez post multam sanguinis effusionez q̃si iteger virib⁹ clamauit voce magna: ꝛ statī eo volēte nā cessit: ꝛ tradidit spm̃: vt se dñm nāe ꝛ vite ꝛ mortis oñderet. vñ ꝺ admirās cēturio dixit. Uere hic hō filius dei erat. Sic g̃ ꝛ iudei xp̃m occiderūt nocumētū mortifeꝝ iferētes: ꝛ tn̄ ipse aiam suā posuit ꝛ tradidit spm̃: qz q̃n voluit nā nocumento illato totaliter cessit. Nec tn̄ culpādus est: q̃si sui homicida. est. n. corp⁹ pp aiaz: ꝛ nō ecōuerso. Uñ iniuria fit aīe: cū pp nocumētū corpi illatū ꝺ corpe expellit̃ ꝺ nālem appetitū aīe: sz fozte nō pp deprauatā volūtatē se iterficiētis: sz si aīa i sui ptāte hret recedere a corpoze q̃n vellet: ꝛ itez aduenire: nō maioꝛis eēt culpe si corp⁹ dēsereret q̃ ꝙ bitatoꝛ defuerit domū: culpe tn̄ est ꝙ ide expellat̃ inuit⁹. ¶ Et p hoc ptz rn̄sio ad obta.

Deinde q̃rebant̃ duo de ãgelo. ꝓmio vtruz angelus dependeat a loco corpali fm̃ suā eēntiam: an sit in loco fm̃ opationē tm̃. z⁹ de motu angeli vtruz possit moueri de extremo in extremum sine medio. Articulus. IIII.

Ad primū sic ꝓcedit̃. Ur̃ ꝙ angelus nō sit in loco fm̃ opationem tm̃. Pri⁹ ē. n. eē q̃ opari. g̃ pri⁹ ē eē in loco q̃ opari in loco: sz posteri⁹ nō est cā ꝓoris. g̃ opari in loco nō ē cā q̃re angelus sit in loco. ¶ P. duo angeli pñt opari in vno loco. si g̃ ãgelus eēt in loco solū p opationē: seq̃ret̃ ꝙ ples ãgeli eēnt sil'r in vno loco: qđ reputat̃ ipole.

¶ Sz ꝺ. Nobili⁹ nō dependet ab ignobiliozi: sz eēntia angeli est nobilioꝛ q̃ locus corpeus: g̃ nō dependet a loco corpeo.

Respōdeo dōm ꝙ q̃l'r angelus sit i loco corpeo ꝓsiderari pōt ex mō q̃ corp⁹ est in loco. Est enī corp⁹ in loco p ꝓtactū loci. Cōtact⁹ āt corpis est p q̃ntitatē dimēsiuā q̃ i ãgelo nō inuenit̃ cū sit icorpeus: sz loco ei⁹ ē eo q̃ntitas vtual. Sic̃ g̃ corp⁹ est in loco p ꝓtactuz dimēsiue q̃ntitatis: ita ãgelus est in loco p ꝓtactū vtutis. Sigs aũt velit vtutis ꝓtactū opationē vocare: pp ꝺ ꝙ opari ē ppri⁹ effect⁹ vtutis: dicat̃ ꝙ angelus ē i loco p opationē: ita tn̄ ꝙ p opationē nō itelligat̃ sola motio: sz q̃cūq; vnitiō q̃ sua vtute se corpi vnit pſidēdo vel ꝓtinēdo: vel quocūq; alio mō.

Ad primuz g̃ dōz ꝙ nihil pbibet aliqd eē pri⁹ simpliciter: qđ nō est pri⁹ q̃tū ad ꝺ: sic̃ corpus subiectum est simpl'r prius superficie: sed non quātuz ad hoc qđ est colozari: ꝛ sil'r prius simpliciter est corpus q̃ tactus: tn̄ ipm̃ est in loco per tactū dimēsiue quantitatis: ꝛ sil'r angelus per ꝓtactum virtutis. ¶ Ad z^m dōm ꝙ si aliquid mouetur pfecte ab vno motoꝛe: non conuenit ꝙ ab alio simul imediate moueat̃. vñ ratio magis valet ad oppositū eius q̃ ad ꝓpositum.

Articulus. V.

Ad secundū sic ꝓcedebatur. Uidet̃ ꝙ angelus non possit moueri de extremo ad extremuz quin ptranseat medium. Omne enim qđ mouetur prius est in mutari q̃ in mutatum esse: vt ꝓbatur in. 6. physicoruz. (T. c. 8.) Sed si angelus mouetur de extremo in extremum, puta de. a. in. b. cū est in. b. est in mutatuz esse ergo prius erat in mutari. Sed non q̃n erat in a. qz tūc nō dum mouebat̃: ergo q̃n erit in. c. quod est medium inter. a. ꝛ. b. ꝛ sic oportet ꝙ ptranseat mediuz. ¶ P. si angelus mouetur de. a. in. b. sine hoc ꝙ ptranseat mediuz: opz ꝙ corrūpatur in. a. ꝛ terminet̃ in. b. Sed hoc est impossibile: qz sic nō esset idē angelus. ergo opz ꝙ ptranseat medium.

¶ Sed ꝺ. oē qđ pertrāsit medium: oz ꝙ prius ptranseat eq̃le sibi: aut minus q̃ maius. vt dr̃ in. 6. phy. (T. c. 89.) ꝛ ad sensum apparet: sz non pōt esse minus spatium q̃ angelus qui est idiuisibilis. g̃ oz ꝙ ptranseat eq̃le: qđ est locus idiuisibilis: ꝛ pūctalis. Infinita aũt pūcta sunt iter quoslz duos terminos motus. Si g̃ necesse esset ꝙ angelus in suo motu pträsiret mediū: opz ꝙ pträsiret ifinita: qđ est impossibile.

Respōdeo dōz ꝙ angelus si vult potest moueri de vno extremo ad alliud absq; ꝺ ꝙ ptranseat mediuz: ꝛ si vult pōt ptransire oīa media. Cuius rō est qz corpus est in loco sicut ꝓtētum ab eo. Et ideo opz ꝙ in mouēdo sequatur loci ꝓditionem: vt. s. pertranseat media prius q̃ ad extrema loci pueniat. sed cū angelus sit in loco per ꝓtactum vtutis: non subdit̃ loco: vt ꝓtentus ab eo: sed magis ꝓtinet locū sua virtute supeminens in loco. Unde non habet necesse: vt sequat̃ in suo motu conditiones loci: sed volūtati sue subest: ꝙ applicet se per contactū virtutis huic loco: ꝛ illi: ꝛ si vult absq; medio. sicut etiam itellectus potest applicari intelligendo vni extremo. puta albo: ꝛ postea nigro indifferenter: vel cogitando vel non cogitando de medys colozibus: quāuis corpus subm colozi nō possit moueri de albo in nigrum: nisi per media.

Ad primum ergo dōm ꝙ verbuz pbi ꝛ eius ꝓbatio locuz bz in motu ꝓtinuo. Sz motus angeli non opz ꝙ sit ꝓtinuus: sed ipsa successio applicationuz predictaꝝ motus eius dr̃: sicut ꝛ successio cogitationum vel affectionum dr̃ motus spūalis creature fm̃ Aug. s. super Gen̄. ad lr̃az. ¶ Ad z^m dōm ꝙ boc non accidit per corruptionem angeli aut nouā creationem: sed qz eius virtus supeminet loco. ¶ Ad illud vo qđ in ꝓtrarium obyciꝛ dōm ꝙ angelus nō est in loco per cōmensurationem: sed per applicationem sue virtutis ad locum: que quidem potest esse indifferenter ꝛ ad locum diuisibilem ꝛ indiuisibilem. Unde potest continue moueri: sicut aliquid in loco diuisibili existens continue intercipiendo spatium: fm̃ vo ꝙ in loco indiuisibili est: non potest eius motus esse continuus nec pertransire omnia media.

Deinde querebatur de homine. Et primo quātum ad bonum nāe. Secundo ꝺ quātuz ad bonū gr̃e. Tertio quātum ad bonuz glorie. Circa primum querebantur tria. Primo de vnione anime ad corpus. vtruz. s. anima adueniente corpori corrūpantur omnes forme que prius inerāt ꝛ subales ꝛ accidentales. Secundo de potestate liberi arbitrij. vtrum. s. homo absq; gratia possit se ad gratiam

preparare

preparare. 3ᵇ de dilectione nāli: vtrum. s. homo in statu innocentie dilexerit deū plus q̄ omnia ⁊ supra seipsum.

Articulus. VI.

AD primuz sic pcedebaſ. Uideſ q̄ per aduētum aie nō excludant̄ oēs forme q̄ pius inerāt. Dicit̄. n. Heñ. i. Forma uit de⁹ boiez de limo terre: ⁊ ispirauit in faciem eius spiraculū vite. Frustra āt formasset corp⁹ si inspirādo aiaz forma quā formādo ididerat excluderet̄. Nō g̃ adueniēte aīa tollunt̄ oēs forme pcedētes. ¶ P. neceſ est q̄ aīa sit in corpe formato ⁊ dispoſito multis dispōnib⁹. Si g̃ adueniēs aīa oēs pcedētes formas ⁊ dispōnes amouet: sequitur q̄ in istanti aīa totū corpus formet: qō vī eē solius dei. ¶ P. aīa nō est nisi in corpe mixto. Sz mixtio elemētoꝝ nō fit solū ſm māz: sz ēt ſm formas: aliogn eēt corruptio: g̃ aīa nō excludit oēs formas in mā inuentas. ¶ P. aīa est pfectio. Perfectiōis aūt nō est corrūpere sed pficere. Non ergo adueniens corpori corrūpit formas pexistentes.

¶ Sz 3. Dis forma adueniens exiſti in actu est forma accidentalis. Forma. n. subalis facit eē actu simplr. Sz si aīa adueniēs nō destrueret pexistes formas: sz eis supaddereſ: sequereſ q̄ aduēiret exiſti in actu: qz q̄libet forma cuz sit actus facit esse in actu: ergo anima adueniens excludit formas pexistentes.

Respondeo dōm q̄ ipoſe est in vno ⁊ eodē eē plures formas subales: ⁊ B iō qz ab eodē bz res eē ⁊ vnitatez. Manifestū est aūt q̄ res bz eē p formā. Uñ ⁊ p formā res bz vnitatē: ⁊ pp hoc vbicūq̄ est multitudo formaꝝ: nō est vnū simplr sic bō albus nō est vnuz simplr: nec aial bipes eēt vnū simplr si ab alio eēt aial: ⁊ ab alio bipes: vt pbs dicit. Sz sciēdū est q̄ forme subales se hñt adinuicē sicut numeri: vt dr̄ in. 8. metaph̄. (T. c. 10.) vel ēt sicut figure: vt de ptib⁹ aīe dicit ph̄s in. 2. de aīa. (T. c. 31.) Semp. n. maior nūerus: vel figura vtute ꝓtinet in se minorē: sicut qnarius q̄ternariū: ⁊ pētagon⁹ tetragonū. Et sil̄r pfectior forma virtute ꝓtinet in se impfectiorē: vt maxime in aialib⁹ pz. Anima. n. itellectiua bz virtutē: vt ꝓferat corpori būano: qcqd ꝓfert sensitiua in brutis: ⁊ sil̄r sensitiua facit in aialibus qcqd nutritiua in plātis: ⁊ adhuc ap̄llus: frustra g̃ eēt in boie alia aīa sensitiua pter itellectiuā: ex quo aīa itellectiua vtute ꝓtinet sensitiuā ⁊ adhuc amplius: sicut frustra adderet q̄ternari⁹ posito qnario. Et eadez rō est de oīb⁹ formis substātialib⁹ vsq̄z ad mām p̄mā: ita q̄ nō est in boie diuersas formas subales inuenire: sz solū ſm rōnē: sicut ꝓsideramus eū vt viuētē p aīam nutritiuā: ⁊ vt sentiētē p aīam sensitiuā: ⁊ sic de alys. Manifestū est aūt q̄ semp adueniēte forma pfecta: tollit forma ipfecta: sicut ēt adueniente figura pētagoni tollit figura q̄drati: vñ dico q̄ adueniēte aīa humana tollit forma subalis q̄ pius ierat: aliogn gnatio eēt sine corruptione alteri⁹: qō est ipoſe. Forme vo accītales q̄ prius inerāt disponētes ad aīam corrūpunt̄ qdē nō p se: sz per accīs ad corruptionē subiecti: vñ manēt eedem spē: sz non eedē nūero: sicut ēt ꝓtingit circa dispōnes formaꝝ elemētarium: que p̄mittus materie aduenire apparent.

Ad primuz g̃ dōm q̄ ex Basiliū spiraculū vite dr̄ ibi gra sancti spūs: ⁊ sic obiectio ceſſat. Si aūt: vt Aug. dic̄: spiraculū vite sit ipa aīa: non oportebit dicere q̄ alia forma formatuz sit corp⁹ bois de limo terre: q̄ ipso spiraculo vite diuinit⁹ inspirato: nō. n. illa formatio tpe pceſſit ispiratiōē: nisi forte velimus dicere illā formationē referri ad dispōnes accītales: puta figurā ⁊ alia bō: que q̄dā rōnis ordie p̄intelligunt̄ in corpe añ aiam intellectiuā: sicut māles dispōnes: q̄b⁹ tñ p̄intelligit̄ ipa aīa intellectiua: nō inq̄tū est itellectiua: sz inq̄tū ꝓtinet in se vtutē allq̄ de ipfectioꝝ formis. ¶ Ad 2ᵐ dōm q̄ aīa cū aduenit corpi nō facit eē corp⁹ effectiue: sz formaliter tm̄. Effectiue aūt facit corp⁹ eē illud q̄ dat corpori formā vt pficiēs: vt disponēs aūt illud q̄ p̄paraſ ad formaz: paulatim aūt ⁊ ordie quodā ducēdo mām ad ꝑpingorē formā aut dispōnē: q̄to. n. ꝑpingor fuerit forma aut dispō: tanto minor est reſiſtētia ad itroductionē forme ⁊ dispōnis cōplete. Facilꝰ eni fit ignis ex aere q̄z ex aq̃: q̄uis vtraq̄z forma imediate assit materie. ¶ Ad 3ᵐ dōz q̄ Auicē. posuit formas elioꝝ actu remāere i mixto: q̄ nō pōt eē: qz forme elioꝝ nō pñt eē in vna pte māe sil̄: ⁊ sic oz q̄ sint in diuersis māe ptib⁹ q̄ distiguunt̄ ſm dimēsiue q̄titatis distionē: ⁊ sic oportebit q̄ vel pla corpa sint sil̄: vel q̄ nō sit mixtio vā totius ad totū: sz mixtio ad sensuz ſm minima iuꝝ se posita. Auerroys aūt in. 3. li. de celo. (Co. 68.) dicit q̄ forme elioꝝ sunt medie iter formas accītales ⁊ subales: ⁊ q̄ recipiūt magis ⁊ min⁹: ⁊ sic formis elioꝝ remissis: ⁊ quodāmodo ad mediū redactis quodāmō fit mixtio. Sz B ē min⁹ pole q̄ primū: nā forma subalis ē termin⁹ qdē eē specifici: vñ in idiuidsibili est rō forme: sic rō nūeri ⁊ figure: nec ē pole: vt itēdaſ vt remittaſ. Sed ois additio vel subtractio facit aliaz spēm.

¶ Et iō al̄r dōm ſm ph̄m. in. i. de gnatiōe: q̄ forme miscibiliū nō manent in mixto actu: sz vtute. put. s. vtus forme subalis manet in q̄litate elitaris: sz remissa ⁊ q̄si mediū redacta: q̄litas. n. elitaris agit in vtute forme subalis: aliogn actio q̄ est p calorē ignis nō terminareſ ad formā subalem. ¶ Ad 4ᵐ dōm q̄ aīa cuz sit forma est qdē pfectio q̄dam pticularis: nō aūt vltis: ⁊ iō ea adueniēte sic aliqd pficitur: vt tamē aliqd corrūpatur.

Articulus. VII.

SD secundū sic pcedebaſ. Uidetur q̄ bō absq̄z gra p solā nālē arbitry libertatē possit se ad gram ꝑparare: qz vt dr̄ puer. 16. Dois est ꝑparare aīum. Hoc aūt dr̄ eē alicuius: qō est in eius potestate ꝓstitutū: g̃ in ptāte bois ꝓstitutū est q̄ possit se ad gram ꝑparare. Nō g̃ indiget ad hoc auxilio gre. ¶ P. Anſel. dicit in lib⁹ de casu dyaboli: q̄ nō iō aliqs caret gra: qz deus nō vult dare: sz qz ipse non vult accipe. Si g̃ vellet accipe posset accipe. Pōt g̃ si vult se ad graz ꝑparе absq̄z exteriori auxilio. ¶ Sz dicebat q̄ bō idiget in B auxilio gre q̄tuz ad exteri⁹ mouēs. Sed 3. Dō pōt moueri ad ꝓuersionē nō solū ex bonis: sed etiā ex peccatis: sicut si aliqs videat aliquē enormiter peccantē: ⁊ ex horrore peccati ad deū ꝓuertit̄: sed pcm̄ non est a deo: g̃ absq̄z dei opatiōe pōt se bō ad gram ꝑparare.

¶ Sed 3. Per hoc ad gram ꝑparamur q̄ ad deū conuertimur: sed ad hoc indigemus auxilio diuine gre. Dicit̄ enim tren. 4. Conuerte nos dñe ad te ⁊ conuertemur: g̃ bō indiget auxilio gre diuine ad hoc q̄ se ad gram preparet. ¶ P. ad nihilū nō pōt bō se preparare nisi cogitādo: sed ad hoc ipm indiget bō auxilio gre. Dr̄. n. in. 2. ad cor. 3. Nō sufficientes sumus cogitare aliqd a nobis: q̄si ex nobis: ergo indigemus auxilio diuīe gratie ad hoc q̄ nos ad gram ꝑparemus.

Respōdeo dōm q̄ in hac qōne cauendus est error Pelagy: q̄ posuit q̄ per liberuz arbi. bō poterat adimplere legem ⁊ vitā eternā mereri: nec indigebat auxilio dīno: nisi q̄tuz ad hoc q̄ sciret qd facere deberet ſm illud ps. Doce me facere voluntatē tuā. Sz qz hoc nimis paruz videbaſ: vt solā sciam hr̄emus a deo: charitatē aūt q̄ pcepta legis implenſ̄ haberemus a nobis: iō postmodū Pelagiani posuerūt: q̄ instiū boni opis est homini ex seipso: dum consentit fidei p liberū arbitriū: sed ꝓsumptio est hoī a deo: ꝑparatio aūt ad instiū boni opis pertinet. Uñ ad errorē pelagianum ptinet dicere q̄ bō possit se ad gram ꝑparare absq̄z auxilio dīne gre: ⁊ est cōtra apl̄m: qui dicit ad Phil. i. Qui cepit in nobis opus bonū: ipe pficiet. ¶ Dōm est g̃ q̄ bō idiget auxilio gre nō solū ad meredū:

sed ēt ad ꝫ ꝙ se ad gr̄az ꝓparet: aliter tñ ꝛ aliter. Nā meretur hō ꝑ actū v̄tutis: cū nō solū bonū agit: sz bñ: ad qđ regrit̄ habit⁹: vt dr̄ in 2°. etꝫ. Et iō ad merēdū regrit̄ habitualis gr̄a. Sz ad ꝫ ꝙ hō ꝓparet se ad habitū ꝓñdum nō īdiget alio hītu: qz sic eēt ꝓcedere in īfinitū. Indiget aūt dīno auxilio nō solū q̄tū ad exteriora mouētia: put. s. ex diuina puidētia ꝓcuranť hoi occasiones salutis: puta ꝑdicatiōes: exēpla: ꝛ iterdū egritudīes ꝛ flagella: sz ēt q̄tū ad īteriores motū: put deus cor hois īterius mouet ad bonū: ſm illud puer. 19. Cor regū in manu dei ꝛ q̄cūqz voluerit vertet illud: ꝛ ꝙ ꝫ nēcium sit ꝙbat ꝑs in quodā. c. de bona fortuna. Hoc enī agit voluntate: volūtatis aūt ꝑn̄ⁱ est electio: ꝛ electiōis ꝓsilium. Si aūt q̄ra q̄liter ꝓsiliari īcipiat nō pōt dici ꝙ ex ꝓsilio ꝓsiliari incepit: qz sic eēt in īfinitus ꝓcedere. Uñ oz aliqd exteri⁹ ꝑn̄ⁱ eē qđ moueat mentē būanā ad ꝓsiliādū de agēdis. Hoc aūt oz eē aliqđ melius būana mēte: nō ģ est cor ꝓ⁹ celeste: qđ est īfra itellectualē v̄tutē: sz de⁹: vt ꝑs ibidē ꝓcludit. Sic ģ ois mot⁹ iferior ꝓ cor ꝓ⁹ q̄ non semp mouenť ꝑn̄ⁱ est motus celi: ita oīum motuū īteriorꝫ mētium ꝑn̄ⁱ est a deo mouēte. Sic ģ nullus pōt se ad gr̄az preparare: nec aliqd boni facere nisi ꝑ dīnū auxilium.

Ad primuz ergo dōm ꝙ ꝑ hoc ꝙ hois est se ad gratiaz ꝓparare ꝑ libe⁊ arbitriū nō excludit necessitas auxily diuini: sicut nec ꝑ ꝫ ignis est calefactere: excludit nēcitas celestis motus. ¶ Ad 2ᵐ dōz ꝙ deus mouet oīa ſm modū eor̄: ꝛ tō diuina motio a qbusdā participať cū necessitate: a nā aūt rōnali cū libertate: ꝓpter ꝫ ꝙ v̄tus rōnalis se hz ad opposita: ꝛ ideo sic deus mouet mētez humanā ad bonū: ꝙ tñ potest huic motioni resistere: ꝛ sic ex deo est vt hō se ad gr̄am ꝓparet: sz ꝙ gr̄a careat non habet cāz a deo: sz ab homine: ſm illud Osee. 13. Perditio tua ex te israel: tm̄ modo ex me auxilium tuū. ¶ Ad 3ᵐ dōz ꝙ lz peccatum nō sit a deo: tñ deus pcm̄ qñqz ordinat ad boc: vt sit alicui salutis occasio. Articulus. VIII.

D tertiū sic ꝓcedit. Uī ꝙ ꝑmus hō in statu īnocētie nō dilexerit deū

a sup oīa ꝛ plusq̄ seipz. Sic enī diligere deū meritoriū ē maxie. Sz ꝑm⁹ hō in statu illo nō būit vñ posset ꝓficere ꝑ meritū: vt dr̄ in. 24. di. scōt lib. sniaꝝ: ģ ꝑm⁹ hō ī statu illo nō dilexit deū plusq̄ seipz ꝛ sup oīa. ¶ ℙ. sic diligere deū est maxia ꝓpatio mētis būane ad gr̄az ꝓñdā. Primⁿ aūt hō in statu illo ponit gr̄az nō habuisse: sz sola nālia: ģ nō dilexit deū plusq̄ seipz ꝛ sper oīa. ¶ ℙ. nā in se recurua est: qz. s. oīa q̄ amat retorquet ad se. Sz ꝓ qđ vnūqōqz tale ꝛ illud magis: ģ nāli dilectione plus diligebat seipm: q̄ deū. Non ģ diligebat deū sup oīa. ¶ Sed ℨ. si nō diligebat deū plus q̄ seipm: aut ģ minus se: aut eq̄lr sibi: ꝛ vtroqz mō segť ꝙ seipso hō fruereť: duz se nō referret ī deū. Frui aūt seipso īducit puersitatem pcti: vt Aug. dic. ģ ꝑm⁹ hō in statu īnocētie iā erat puersus ꝑ pcm̄ qđ est impole. Segť ergo vt diligeret deū sup omnia.

Respōdeo dōm ꝙ si hō fuit factⁿ in gr̄a: vt ex verbis Basily ꝛ Aug. hr̄i pōt: questio ista locum nō hz. Manifestū est enī ꝙ exñs in gr̄a ꝑ charitatez diligit deum supra seipm: sed qz possibile fuit deo vt hoiez faceret in puris nālibus: vtile est ꝓsiderare ad q̄tum se dilectio nālis extēdere possit. Dixerūt ergo qdā ꝙ hō vel angelus in puris nālib⁹ exñs diligit deū plusq̄ seipm nāli dilectione ſm amorē ꝓcupiscētie: qz. s. bono dīno magis frui desiderat tanq̄ maiori ꝛ suauiori: sz ſz amorē amicitie nāliter hō plus diligit seipm q̄ deū. Est enī amor ꝓcupiscentie q̄ dicimur amare illud q̄ volumⁿ vti: vel frui: sicut vinū vel aliqd hz. Amor aūt amicitie est q̄ dicimur amare amicū cui volumⁿ bonū. Sed ista positio stare nō pōt: dilectio enīz nālis est q̄dā nālis īclinatio indita nāe a deo: nihil aūt nāle est puersuz. Impole est ergo ꝙ aliq̄ nālis īclinatio vt dilectio sit puersa: puersa āt dilectio est vt aliqs dilectione amicitie diligat plus se q̄ deū. Non pōt ģ talis dilectio eē nālis. ¶ Dōm est ģ ꝙ diligere deū sup oīa plus q̄ seipz ē nāle nō solū angelo ꝛ hoi: sz ēt cuilibet creature: ſm ꝙ pōt amare aut sensibiliter aut nāl̄r. Inclinationes enim nāles maxime cognosci pñt in his q̄ nāl̄r aguntť absq̄ rōnis deliberatione. Sic enī agit vnūqōqz i nā sic aptum natū est agi. Uidemus aūt ꝙ vnaquęq; ps nāli q̄dā inclinatione opať ad bonū totius: ēt cū piculo aut detrimento ꝓpo: vt pz: cū aliqs manū exponit gladio ad defensionē capitis: ex quo depēdet salus totiⁿ corpis. Uñ nāle est vt q̄libet pars suo mō plus amet totū q̄ seipsam. Uñ ꝛ ſm hāc naturalē inclinationē: ꝛ ſm politicā v̄tutē bonus ciuis mortis piculo se expōit ꝑ bono cōi. Manifestū est āt ꝙ deus est bonū cōe totiⁿ vniuersi ꝛ oīuz ptiū eiⁿ: vñ q̄libz creatura suo mō nāl̄r plus amat deū q̄ seipsaz. Insensibilia qdē naturaľr: bruta vo animalia sensitiue: creatura vo rationalis per intellectualem amorem: que dilectio dicitur.

Ad primū ģ dōm ꝙ diligere deum vt est ꝑncipiū totius eē ad nālem dilectionem ptinet. Sz diligere deū ꝓut est obz btitudis ē gratuite dilectiōis: in q̄ meritū ꝓsistit: nec tñ nēcium est vt in ꝫ sustineamus sniaz magr̄i dicētis: ꝙ hō in ꝑmo statu nō habuit gr̄am ꝑ quā mereri posset. ¶ Ad 2ᵐ dōz ꝙ naturali dilectiōe qua deus sup oīa nāliter diligiť pōt aliqs magis ꝛ minus vti: ꝛ qñ in sūmo fuerit tūc est sūma ꝓparatio ad gr̄am būdaz. ¶ Ad 3ᵐ dōz ꝙ iclinatio rei naturalis est ad duo. s. ad moueri ꝛ ad agere: illa aūt iclinatio nāe q̄ ē ad moueri ī seipa recurua est: sicut ignis mouet sursuz ꝓ sui ꝓseruatione: sz illa iclinatio nāe: q̄ est ad agere nō est recurua in seipa: non enī ignis agit ad generādū ignē ꝓpter seipsum: sed ꝓpter bonū generati: qđ est forma ei⁹: ꝛ vlterius ꝓpter bonū cōe quod est conseruatio speciei: vnde patet ꝙ nō vniuersaliter verum est: ꝙ ois dilectio naturalis sit in se recurua.

Heinde querebať de his: q̄ ptinent ad bonum gr̄e. Et ꝑmo de his q̄ pertinēt ad ipsum bonū gratie. Scōo de his: que ptinent ad malū culpe: qđ ei opponit. ¶ Circa bonū gratie querebať. ℙrimo qdez de eo qđ pertinet ad oēs. Secūdo de eo quod pertinet ad clericos. Tertio de eo qđ pertinet ad religiosos. ¶ Circa ea vo que ad oēs ptinēt querebať de duab⁹ ptibus penitētie. ℙrimo de ꝓtritione vt⁊ scilicet ꝓtritus teneať velle magis esse in īferno q̄ peccare. Scōo de ꝓfessione. Articulus. IX.

D primū sic ꝓcedebať. Uideť ꝙ ꝓtritus nō debeat magis velle eē

a in īferno: q̄ peccare. ℙena enī inferni est eterna ꝛ irremediabilis. De pctō aūt pōt liberarī ꝑ pniam: ģ magis debet velle peccare q̄ in īferno eē. ¶ ℙ. pena īferni īcludit culpā: vna enīz de penis īferni est vmis: idest ꝓscie remorsus de culpa. Culpa aūt nō īcludit penā īferni. ģ magis est eligēda culpa q̄ pena inferni. ¶ Sed ꝓtra est qđ Ansel. dicit in libro de similitudinibus: ꝙ aliqs oz magis eligere esse in inferno sine culpa: q̄ in paradiso cum culpa: qz īnocens in īferno non sentiret penaz: ꝛ peccator in paradiso non gauderet de gloria.

Respōdeo dōm ꝙ ꝓtritus teneť in generali velle pati magis quācunqz penā q̄ peccare: ꝛ hoc ideo: qz cōtritio nō pōt esse sine charitate: ꝑ quam oīa dimittunť peccata. Ex charitate enī plus hō diligit deum q̄ seipsum: peccare aūt est facere cōtra deum: puniri aūt est aliqđ pati ꝓtra seipm. Uñ charitas hoc regrit vt quālibet penam homo ꝓtritus pregligat culpe. Sed in spāli descendere ad banc penā vel ad illam nō teneť: gnīmo stulte

faceret

faceret sigs seipz vl aliū sollicitaret sup hȝ pticularib⁹ penis. Māifestū est.n.q sic delectabilia pl⁹ mouēt ī pticulari ꝓsiderata q̄ ī cōmuni:ita terribilia plus terrēt si ī pticulari ꝓsiderent:7 alig sūt g minozi tētatiōe nō cadūt:g fozte maiozi caderēt:sic aligs audiēs adulteriū nō incitaf ad libidinē:ȝ si p ꝓsiderationē ōscēdit ad singulas illecebras magis mouereſ. Et sil'r aligs nō refugeret pati moztē pro xp̄o:ȝ si descēderet ad ꝓsiderandū singulas penas magis retraberef. Et iō descēdere in talibus ad singula est īducere hoīem in tētationē:7 p̄bere occasionem peccandi.

Ad primū ergo dōm q culpa ēt moztalis de se p̄petua est:ȝ ex sola dei mīficozdia remedium hz. ℂ P̄. plus p̄ponderat bonū diuinuz ꝓtra qō agit culpa bono nāe create:cui opponīf pena: q̄ ꝑpetuitas pene tēpalitati culpe. ℂ Ad 2m dōz q remozsus ꝓscie nō est culpa:ȝ p̄ns ad culpam:7 posset esse sine culpa: vt in eo qui hz ꝓscientiam errātē de p̄terito cōmisso:sicut si aliquis credat aliquid a se prius cōmissum esse illicitum:quod tamē licitum erat:7 ipse dum faceret licitum reputabat.

Einde circa ꝓfessionem querebanf tria. Primo vtz sufficiat q aligs scripto ꝓfiteaf:an opz q ꝓfiteaf verbo. Scōo an aligs teneaf statim ꝓfiteri habita opportunitate:vel possit expectare vsqz ad q̄dragesimā. Tertio vtz p̄sbyter parrochialis ōbeat credere suo parrochiano dicenti se alteri confessum:7 dare ei eucharistiaz vel non. Articulus. X.

D primū sic p̄cedebaf. Uf q sufficiat si aliquis confitetur scripto.

a Confessio enim regrif ad manifestationē peccati:sed pctīn manifestari pōt scripto sic7 verbo:ergo sufficit si confiteatur scripto.

ℂ Sed ȝ est qō dr̄ ro.io. Oze ꝓfessio fit ad salutem.

Respōdeo dōz q ꝓfessio est qōdā sacrale:sic enī in baptismo regrif aligd ex p̄te ministri.s. vt abluat7 p̄ferat:7 aligd ex p̄te suscipiētis sacrm vt.s. intēdat7 abluaf:ita ī sacro pnie ex p̄te sacerdotis regrif q absoluat sub aliq̄ foza vboz. Ex p̄te vo penitētis regrif q se claustro ecclie subyciat peccata sua p ꝓfessionez manifestās:de necitate ergo sacri est q sua peccata manifestet:ſ7 ꝓtra ℣ nullus dispēsare posset:sicut nec ꝓtra baptismū. Sz q fiat manifestatio vbo non est de necessitate sacri:aliqn nulla necessitate posset aliter aligs effectū huius sacri pcipere nisi oze ꝓfitendo:qō pz eē falsum. Nā mutis vel quibuscūqz g verbo ꝓfiteri nō possunt:sufficit scripto vel nutibus ꝓfiteri. Nulla aūt necessitate pōt aligs baptiçari nisi aq̄:p̄p ℣ q aqua est de necessitate sacramēti. Sz ex institutione ecclesie teneī hō qui pōt vt verbo ꝓfiteatur:nō solū ꝑpter hoc:vt oze ꝓfitens confitēdo magis erubescat: vt g oze peccat oze purgef:sed ēt semp in oībus sacramētis accipit id cuius est cōmunioz vsus:sic in sacramētali ablutione baptismi accipit aqua:qua boīes coīus vtuntur ad abluendū:7 in eucharistia panis qui est cōmunioz cibus: vñ7 in manifestatione peccatoz ꝓuenit vti verbis gb⁹ boīes cōius7 exp̄ssius suos ꝓceptus significare ꝓsueuerūt. Et attendendum est q in hoc sacro non imprimit caracter:ȝ solū ꝓferf gra ad remissionē pcti:quā remissionem nlls ꝓsequtur peccādo. Peccat aūt g ordinationē ecclesie p̄termittit: vñ in baptismo qui seruat ea que sunt de necessitate sacri: p̄termittens statuta ecclesie consequit caracterem sacramenti:sed non sacramēti effectū:hic autem nihil cōsequtur.

ℂ Rōnes aūt que ad vtranqz ptē inducunt nō multū cogūt:nā neqz manifestatio ita exp̄ssle pōt fieri scripto sic verbo:neqz q dr̄ oze ꝓfessio fit ad salutē:itelligit ō ꝓfessione peccatoz:sed de ꝓfessione fidei. Articulus. XI.

Circa scōm sic p̄cedit. Uf q aligs possit differre ꝓfessionē vsqz ad q̄dragesimā:quicūqz enim seruat p̄ceptū eccl'ie non delinquit:ȝ eccl'ia statuit q semel ī āno boies ꝓpria peccata ꝓfiteanf:ergo si aligs expectat vsqz ad terminū ab eccl'ia ꝓstitutuz non peccat. ℂ P̄. baptismus est sacrm necitatis sic7 penitētia:ȝ cathecumin⁹ nō peccat si differat baptismū vsqz ad sabbatū scīm:g̃ pari rōne nec ꝓrit⁹ peccat si differat ꝓfessionē vsqz ad q̄dragesimā. ℂ P̄. maiozis necessitatis est contritio q̄ confessio. Sed ꝓfessio sine cōtritione non valet ad salutē. Contritio aūt sine ꝓfessione pōt in aliquo casu valere:sed ille qui est in pctō non teneī statim ꝓteri ꝓtritione q̄ delet pctīn:alioquin peccatoz p singula momēta peccaret:ergo nec ꝓtritus teneī statim confiteri ita q peccet si secus agat.

ℂ Sed ȝ. Magis est subueniēdū mozbo spūali q̄ mozbo cozpali. Sz aligs subiectus mozbo cozpozali piculo se cōmitteret nisi remediuz medicine q̄reret q̄ cito posset:7 ex negligētia peccaret. Multo g̃ magis peccat q differt remediuz ꝓfessionis adhibere ȝ spūalem mozbū peccati.

Respōdeo dōm q laudabile ē q peccatoz q̄ citius cōmode pōt pctīn suum ꝓfiteaf:qz per sacrm pnie ꝓferf gra q̄ hoīem reddit magis firmū ad resistēdū pctō. Quidā āt dixerūt q teneī ꝓfiteri q̄ cito opportunitas ꝓfitēdi se obtulerit:ita q si differat peccat. Sed ℣ est ȝ rōnē p̄cepti affirmatiui:qō lz obliget sp:nō tñ obligat ad sp:ſz p loco7 tpe. Tēpus aūt implendi p̄ceptū de ꝓfessione videf qñ imminet aligs casus in q̄ necesse est hoī q sit ꝓfessus:puta si imineat ei moztis articulus:vel necitas accipiendi eucharistiā:aut sacrū ordinem:vel aligd hȝ:ad qō opz hoīem p ꝓfessionē purgatum p̄parari:vñ si aligd hoz imineat:7 aligs ꝓfiteri p̄termittat:peccat. dūmodo debita opportunitas assit:7 qz ex p̄cepto eccl'ie oēs fideles tenenf saltē semel in āno in festo pasche p̄cipue sacri cōionē accipere:iō eccl'ia ordinauit vt semel in anno qñ imineat tps accipiendi eucharistiā:oēs fideles ꝓfiteanf. Dico g̃ q differre ꝓfessionē vsqz ad ℣ tps p se loquēdo licitū est:ȝ p accns pōt fieri illicitū:puta si imineat aligs articulus in q̄ cōfessio regraf. Uel si aligs ꝑpter p̄ceptū ꝓfessionez differat:7 sil'r p accns posset esse talis dilatio meritoria:si ad ℣ differat vt prudētioꝛi confiteref:vel deuotius pp sacrū tps.

ℂ Primas ergo rationes concedimus.

ℂ Ad illud vo qō in ȝriū obycif dōz q morbus cozpozalis nisi p medicine remediū extinguaf:semp ingraescit ī peius: nisi fozte ēt vtute nāe fuerit extinctus:morb⁹ aut̄ pcti extinguif p ꝓtritionē:vñ nō est simile. Articulus. XII.

D tertiū sic p̄ceditur. Uf q sacerdos prochialis non debeat credere suo subdito dicēti se alteri esse ꝓfessuz: vt pp hoc ei eucharistiā det. Frequēter enim ipsa cōfessione aliq ꝓterunt:g prius ꝓtriti non fuerūt.

a

Sed sacerdos dz subditū suum q̄ntum pōt ad bonū inducere:g̃ videt q oīno ab eo expetere debeat q sibi ꝓfiteaf.

ℂ P̄. puer.27. dicit pastori ecclie. Diligēter agnosce vultū pecoris tui. Sed hoc nullo mō melius pōt q̄ p ꝓfessionem:ergo debet ab eo exigere q sibi confiteatur.

ℂ Sed ꝓtra. Si sibi confiteretur posset dicere:que vellet:7 crederetur ei:ergo ēt de hoc sibi dz credi q sit confessus.

Respondeo dōm q in foro iudiciali credit hoī ȝ se:sed nō p se. In foro aūt pnie credit homini p se7 ꝓtra se. Est ergo distinguendū q dupliciter fit impedimētū quo aligs a p̄ceptione eucharistie ipediatur:si.n. sit impedimētū ad forum iudiciale ptinens: puta excōicatio:nō teneī sacerdos suo subdito credere: quem excōicatum nouit:nisi ei de absolutiōe ꝓstet. Si autez sit

Aliús modus. in foro contencioso et iudic

ipedimētū qđ ad fozꝫ pnīe ptīeat.ſ.pctm̄:teneť ei credeť:ꝛ
īiuſte agit:ſi ōneget euchariſtīā ei q̄ pblbz ſe ꝓfeſſū ꝛ abſo
lutū ab eo q̄ abſoluere potuit:vl' aucte aplica:vl' aucte epi.

Ad pmū g̃ dōz q̄ illō bonū qđ ī ꝓfeſſiōe hoies cō
ſequūť iā ꝓſecut⁹ eſt ille q̄ ꝓfeſſū ſe dic̄:ſi
vezꝫ dic̄. Si āt falſū dic̄ pari rōne poſſet falſū dicere ꝓfitē
do:nec ꝑt aliq̄s alic⁹ hois aucte cōpelli ad ꝓfitendū pctm̄:
qđ alteri ꝓfeſſus ē:q̄ abſoluere potuit:qz ſic̄ iā dcm̄ ē:ꝓfeſ
ſio pctōꝫ qđā ſacr̄ale eſt dīno impio ſubiacēs:nō būano.
¶ Ad zm̄ dōz q̄ ſpūal' paſtoz vultū pecoꝛis ſui dz diligēter
aḡſcere ꝓſiderādo exteri⁹ vitā ei⁹:ſz p modū ꝓfeſſiōis ñ ꝑt
diligēti⁹ ſcrutari:ſz oz q̄ credat ea q̄ ſibi a ſuo ſ̄bdito dīr.

Deinde q̄rebanť duo ō bis:q̄ ptinēt ad cle
ricos. Et ꝑ de offō eccl'ie:vtꝫ ille q̄
eſt ꝑbēdat⁹ in duab⁹ eccl'ys i die q̄ diuerſū offm̄
fit in vtraq̄ eccl'ia debeat vtrūq̄ offm̄ dicere.
zo de ſtudio theologie vtꝫ aliq̄s teneať dimit
tere ſtudiū theologic:ēt ſi ſit apt⁹ ad alios docendū: ad ꝟ q̄
intēdat ſaluti aīaꝝ. Articulus. XIII.

Ad primuz ſic ꝓcedebať. Uī q̄ aliq̄s i
tali caſu ōbeat vtrūq̄z offm̄
dicere. Onus.n.dz rñdere emolumēto. Ille g̃ q̄
bz emolumētū ꝑbēde in duab⁹ eccl'ys:dz onus
ſufferť vtriuſq̄:vt.ſ.vtriuſq̄z eccl'ie offm̄ dicat.
¶ P.iuſtū eē videť:vt ſi bz mai⁹ emolumētuz ab vna ec
cleſia in q̄ forte cātať ꝓlixius offm̄:q̄ ēt maius on⁹ ſubeat
ꝓlixius offm̄ dicendo. Nō g̃ ad eū ptinet electio:ſz vel dz
vtrunq̄z dicere:vel dz dicere offm̄ eccl'ie:in q̄ bz pinguius
būficium. ¶ Sed in ꝓtrarium inducebať ꝓſuetudo.

Rñdeo dōm q̄ ſuppoſito:q̄ aliq̄s licite ſit ꝑbēdatus
in duab⁹ eccl'ys.ſ.ex diſpēſatiōe:ꝓſideräduz ē
q̄ ille q̄ in aliq̄ eccl'ia ꝑbēdaz accepit duob⁹ obligať.ſ.deo:
vt el debitas laudes exoluat ꝓ ei⁹ būficys:ꝛ eccl'ie de qua
accipit ſumpt⁹. Ea vo q̄ ad eccl'iaz ptinēt ſubiacēt diſpēſa
tioni ꝓlatoꝫ eccl'ie:ꝛ iō ꝟ debituz qđ dz eccl'ie dz exoluere
ꝟz q̄ ſtatutū eſt:vl' ꝓ ſeipz ſi ſit ꝑbēda:q̄ regrat reſidētiaz:
vel ꝓ vicariū:ſi ꝟ ſufficiat ꝟm eccl'ie ſtatū:ac ꝓſuetudinez.
Sz ōbitū qđ dz deo ꝓ ſeipz dz exoluere:ñ refert āt q̄tū ad
deū qb⁹ pſalmis ꝛ hymnis deū laudet:vtputa:vtꝫ dicat in
veſpis. Dixit dñs.vel Laudate pueri dñz:niſi q̄tuz ad ꝟ
q̄ hō dz ſeq̄ maioꝫ traditiōes:ꝛ qz laudes deo dz q̄ſi vnus
bō:ſufficꝫ q̄ ſemel offm̄ dicat ꝟm ꝓſuetudinē alic⁹ eccl'iaꝝ
q̄ꝫ eſt cleric⁹. Sz de electiōe officy rōnabil'r videť q̄ de
beat dicere offm̄ illius eccl'ie in q̄ maiorē gradū bz:puta ſi
in vna ſit decan⁹:ꝛ in alia ſimpleꝛ canonicus:dz dicere offi
ciū eccl'ie in q̄ eſt decanus. Qđ in vtraq̄z eccl'ia fuerit ſim
pleꝛ canonicus:dz dicere offm̄ digniozis eccl'ie:q̄tuis forte
in minozi eccl'ia bēat opulētiozez ꝑbēdā:qz tpalia nullius
momēti ſūt ſpūalib⁹ cōparata. Si vo ambe eccl'ie ſint eq̄
lis dignitatis:pōt eligere qōcunq̄z offm̄ magis voluerit: ſi
fuerit ab vtraq̄z eccl'ia abſens. Si āt fuerit in aliq̄ eaꝝ pre
ſens: debet ſe conformare illis cum quibus conuerſatur.
¶ Et p ꝟ patet rñſio ad obiecta. Articulus. XIIII.

Dſecūdū ſic ꝓcedebať. Uideť q̄ aliq̄s
g pōt ſaluti aīaꝝ curā impē
dere peccet:ſi circa ſtudium tp̄s occupat. Dr̄.n.
Hal.vlt. Dū tp̄s bēmus opemur bonū:nulla ēt
eſt grauloꝛ iactura q̄ tp̄is. Nō dz g̃ aliq̄s totuz
tp̄s in ſtudio expēdere:differēs ſaluti aīaꝝ curā impēdere.
¶ P.pfecti teneńť ad id qđ melius eſt. Sz religioſi ſunt
pfecti:ergo maxime religioſi debēt dimittere ſtudium:vt
ſaluti aīaꝝ inſiſtāt. ¶ P.pelus eſt errare in via moꝫ q̄ in
via pedū. Sz ꝓlatus teneť reuocare ſuū ſubditū:ſi videat
eū errare in via pedū:g̃ multo magis teneť eū reuocare ab
erroꝛe q̄ eſt in via moꝫ. Eſt āt erroꝛ ſi bō ꝓtermittat quod
melius eſt:g̃ ꝓlat⁹ dz ſubditū cogere vt ſaluti aīaꝝ itendat
ſtudio ꝓtermiſſo. ¶ In ꝓ:iū iducebať ꝓſuetudo ꝓ rōne.

Reſpōdeo dōz q̄ aliq̄ duo pñt cōparari adinuicē:ꝛ
ſimpl'r ꝛ ꝟz aliquē caſuz.nihil.n.pblbet
id qđ eſt meli⁹ ſimpl'r in aliq̄ caſu eē minus eligendū:ſicut
pbari ē ſimpl'r meli⁹ q̄ ditari:ſz ī tpe necitatis ditari ē ma
gis eligēdū:ꝛ aliq̄ ꝓciosa margarita é charioꝛ vno pāe:ꝛ tñ
in aliq̄ caſu famis panis ꝑeligereť:ꝟm illō tren.4°. Dede
rūt ꝓciosa q̄q̄z ꝓ cibo ad refocillādas aīas. Eſt āt ꝓſideran
dū q̄ in q̄lz artificio ſimpl'r melioꝛ eſt q̄ diſponit de artifi
cio:ꝛ dr̄ architectoꝛ:q̄ aliqs manual' q̄ opa exeq̄t ꝟm q̄ ei
ab alio diſpōit. Uñ ꝛ edificys ꝓſtruēdis maiozi mercede
ꝓducit̄ q̄ diſpōit de edificio:ſz nihil māib⁹ opet̄:q̄ manua
les artifices:q̄ dolāt ligna:ꝛ icidūt lapides. Jn edificio aūt
ſpūali ſūt q̄ſi manuales opary:q̄ ꝓticulariter iſiſtunt cure
aīaꝝ:puta ſacra miſtrando:vl' aliq̄ō bō ꝓticulariter agēdo:
ſz q̄ſi ꝑncipales artifices ſūt epi q̄ impant:ꝛ diſponūt q̄l'
ꝑdicti ſuū offm̄ exeq̄ debeant:ꝑ qđ ꝛ epi.i.ſupintēdentes
dñr:ꝛ ſimpl'r theologie doctoꝛes ſunt q̄ſi ꝑncipales artifi
ces:q̄ ingrūt ꝛ docēt q̄l'r aly debeāt ſalutez aīaꝝ ꝓcurare.
Simpl'r g̃ meli⁹ eſt docere ſacrā doctrinā:ꝛ magis merito
riū ſi bōa itētione agať:q̄ ipēdere ꝓticularē curā ſaluti b⁹
ꝛ illi⁹. vñ Apl's de ſe dic̄.i.ad cor.i. Nō.n.miſit me xp̄s bap
tīzare:ſz euāgeliz̄are:q̄uis baptīzare ſit op⁹ maxie ꝓferēs
ſaluti aīaꝝ.ꝛ.z.ad Tbi.z. idē apl's cōmēdat fidelib⁹ hoib⁹:
q̄ idonei erūt ꝛ alios docere. Ipſa ēt rō demōſtrat q̄ meli⁹
eſt erudire de ptinētib⁹ ad ſalutē eos q̄ ꝛ in ſe ꝛ ī alys ꝓfice
re pñt q̄ſ ſimplices:q̄ in ſe tm̄ ꝓficere pñt. Jn aliquo tñ caſu
necitate imīnēte deberēt ꝛ epi ꝛ doctoꝛes itermiſſo ꝓpꝛio
ſtudio ꝓtermiſſo. ¶ In ꝓ:iū iducebať ꝓſuetudo ꝓ rōne.

Ad primuz offō ꝓticulariter itēdere ſaluti aīaꝝ.
g̃ dōm q̄ nullā iacturā tp̄is patiť:q̄ qđ
eſt meli⁹ opať docēdo ſacrā doctrinā:vl' q̄ ad ꝟ ꝑ ſtudiū ſe
diſpōit. ¶ Ad zm̄ dōz ꝓfect⁹ dr̄ aliq̄s dupl'r. Uno⁹ qz bz pfe
ctionē. Alio⁹. qz bz ſtatū ꝓfectiōis. Perfectio āt boīs i cha
ritate ꝓſiſtit:q̄ hoiez deo ꝓiūgit. Uñ q̄tū ad dilectionē dei
dr̄ Ben.i7. Ambula coꝛā me ꝛ eſto ꝓfect⁹:q̄tuz vo ad dile
ctionez ꝓximi poſtq̄ dñs dixerat. Diligite inimicos vr̄os:
ꝓcludit Math.5. Eſtote g̃ ꝓfecti. Statū āt ꝓfectionis bre
dicūť q̄ ſoleniter obligant ad aliqd ꝓfectiōi ānexū. Eſt āt
aliqd ānexū ꝓfectiōi charitatl dupl'r. Uno⁹ ſic̄ pambulū ꝛ
ꝓpatoriū ad ꝓfectionē:vt pauptas:caſtitas:ꝛ hꝺ.qb⁹ hō re
trahit̄ a curis ſecularibuz rez:vt libi⁹ vacet bis q̄ ōi ſt̄. Uñ
hꝺ magis ſūt q̄dā ꝓfectiōis iſtr̄a:pp qđ Dier.exponēs illō
vbū Petri dicētis. Ecce nos reliqm⁹ oīa ꝛ ſecuti ſumus te:
dic̄ q̄ nō ſuffecit Petro dicere. Ecce nos reliqm⁹ oīa:ſz ad
didit qđ ꝓfectū ē:ꝛ ſecuti ſum⁹ te. Quicūq̄z g̃ vl' volūtariā
pauptatē vel caſtitatē fuāt:bñt qdē ꝓpatoꝛiū ꝓfectiōis:ſz
nō dicunť bre ſtatū ꝓfectiōis:niſi q̄ ſe ex ſoleni pfeſſiōe ad
hꝺ obligāt. Aliqd.n.ſolēne ꝛ ꝑpetuū dr̄ bre ſtatū:ſic̄ ptz in
ſtatu libtatis vel mr̄imoniū ꝛ ſil'ium. Alio vo mō aliqd eſt
ānexū ꝓfectiōi charitatis:vt effect⁹:vt.ſ.aliq̄s curā aīaruz
ſuſcipiat. Eſt.n.ꝓfecte charitatis vt aliq̄s ꝓ ōi amoꝛē ꝑter
mittat dulcedinē ꝓtēplatiue vite:quā magis amaret:ꝛ ac
cipiat actiue vite occupatiōes ad ꝓcurandū ꝓximoꝫ salutē.
Quicūq̄z g̃ ꝟ mō ſaluti ꝓximoꝫ ītēdit bz qdē aliquē ꝓfe
ctōis effectū:ſz nō bz ꝓfectōis ſtatū:niſi eꝑs q̄ cū q̄dā ſolē
ni ꝓſecratiōe ſuſcipit aīaꝝ curā. Archidyacōi vo ꝛ procūba
les ꝑſ̄bri magis bñt cōmiſſa q̄dā officia:q̄ ꝓ ꝟ ꝟ in aliq̄ ꝓ
fectiōis ſtatu ponāť. Soli g̃ religioſi ꝛ epi dicūť ꝓfecti q̄ſi
ſtatū ꝓfectiōis bñtes:vñ religioſi fiūt epi:ſz ñ archidyacōi
vl' plebani. Cū g̃ dr̄ q̄ ꝓfecti teneť ad id qđ meli⁹ ē:vezꝫ ē
ſi itelligať de bis q̄ dicunť ꝓfecti ꝓp ꝓfectionē charitatis.
Hꝺ.n.obligāť ex lege iteriozi q̄ inclinādo obligat:vñ ad ꝟ
obligant̄ ꝟm meſurā ſue ꝓfectiōis qđ iplēt. Si āt itelligať
de bis q̄ dicūť ꝓfecti ꝓp ſtatū:ſic̄ epi ꝛ religioſi:nō eſt vezꝫ.
Nō.n.teneť epi niſi ad ea ad q̄ ſe extēdit cura ſuſcepti re
gimis. Et religioſi ñ teneť niſi ad ea ad q̄ obligāť ex voto
ſue profeſſionis

sue pfessiõis.alioquin eẽt obligatio ad infinitũ.cũ tamen 7 nã 7 ars 7 oĩs lex certos terminos habeat;dato tamen q perfecti semper tenent ad id qõ meli9 ẽ.nõ eẽt ad ꝓpositũ: sic ex supradictis appz. ¶ Ad 3m dõz q lz plat9 teneat subditũ suũ reuocare ab oĩ malo:nõ tñ tenet eũ inducere ad oẽ meli9. Nec ẽt rõ in ꝓposito locũ nõ hz sicut nec alie 7c.

Einde

q̃rebant duo de bis q̃ ptinent ad religiosos. Prio vtruz religiosus teneat obedire suo prelato;vt reuelet sibi aliq̃ secretũ:qõ fidei sue est cõmissuz. 2o vtruz teneat sibi obedire vt reuelet occultã culpam fratris quã nouit. Articulus. XV.

Jrca

pmũ sic pcedit. Uĩ q religiosus teneat aliq̃ secretum fidei sue cõmissuz reuelare plato pcipiẽti. Ad obediendum.n. plato obligauit se religiosus professione solẽni. ad tenẽdũ aũt secretũ obligauit se simplici promissiõe.g̃ magis dz obedire prelato q̃ seruare secretũ.

¶ Sz õ est q Ber.dicit. Id qõ est istitutũ ꝓpter charitatẽ nõ militat õ charitatẽ. Sz pfessio obedientie quã religiosus facit plato:instituta est pp charitatẽ.g̃ nõ militat ꝓtra charitatem:qua quilibet tenetur seruare fidem proximo.

Respõdeo

dõm q sicut Ber.dicit in li.de dispensatiõe 7 pcepto. Sufficiens obediẽtia est vt religiosus obediat suo plato de bis q̃ ad regulã ptinent: vel directe:sicut ea q̃ sunt scripta in regula:vl indirecte:sic ea q̃ ad hec reduci pñt:sicut ministeria exhibẽda fratrib9 7 pene p culpis iflictes 7 hz. Perfecta aũt obediẽtia est vt simplr in oĩb9 obediat q̃ nõ sunt õ regulã vel õ deũ. Sz q aliqs obediat plato in bis q̃ sunt õ deũ vl õ regulã est obediẽtia icauta 7 illicita. ¶ Est g̃ ꝓsiderãdũ in ꝓposito vtrũ sit licitus religioso secretum fidei sue cõmissum reuelare. Circa qõ distinguẽdũ est ỏ secreto. Est.n. aliqõ secretũ qõ illicitũ est celare:sicut qõ in piculũ vgit alioq̃:qb9 aliqs cauere tenet. Unũ 7 in iuramento fidelitatis ꝓtinet q hz fui secreta debeãt dñis reuelare. Ad pceptũ g̃ plati tenet religiosus tale secretũ pãdere;ẽt si ꝓmisit se nõ reuelare. dicẽte Isiõ. In mal9 ꝓmissis rescinde fidẽ:nisi forte i ꝓfessiõe audierit:q7 tũc nullo9 ẽ reuelãdũ. Est ãt aliõ secretũ qõ de se celari pt sine pctõ;7 tale secretũ religiosus nullo9 plato pcipiẽte pãdere dz:si sit fidei sue ꝓmissum.peccaret.n. frãgen

Ad primũ

g̃ dõz q solẽnioz est (do fidẽ cõmisso. obligatio ad fuãdũ ea q̃ sũt fidei 7 charitat]:q̃ ẽ ex lege nãli 7 ex ꝓmissiõe i bap9mo fcã:q̃ ea q̃ ẽ ex (professione religionis. Articulus. XVI.

Jrca

2m sic pcedit. Uĩ q subdit9 debeat plato pcipiẽti reuelare culpaz occultã alteri9 fratris:q7 vt Hiero.dic. Nõ dz occultari culpa vni9 in piudiciũ mltoꝝ. Sz ꝑsumendũ ẽ q plat9 culpã vni9 cognoscere velit pp multitudinis bonũ.ergo prelato precipienti dz culpa alterius reuelari.

¶ Sz õ est q Greg.dicit.q 7 si aliq̃ pp obediẽtiã debem9 aliq̃ bona dimittere:nullo tñ mõ pp obediẽtiaz debemus aliqõ malũ ppetrare. Sz malũ esse vĩ culpã occultã detegendo aliũ infozmare.g̃ hoc ꝓpter obedientiã fieri nõ dz.

Respõdeo

dõz q religiosus plat9 in ca9 pest:sic in dex ecclĩastic9 in foro iudiciali. Unũ ad ea põt ex pcepto subditos obligare vt ei pandant pp q̃ põt iudex ecclĩastic9 in foro iudiciali iuramẽtũ exigere. Est g̃ sciẽdũ q i criminib9 triplex est modus pcedẽdi. vn9 p denũciationẽ.ali9 p igsitionẽ.ali9 p accusationẽ. In via g̃ denũciatiõis intẽdit cozrectio delinq̃ntis.7 iõ hz pceptũ dñi Mat.18.dz pcedere frna cozrectio: vt.s. cozripias eũ iter te 7 ipz solũ:q si ñ audierit:cozã duob9 vl trib9 testib9.7 vltio dicat ecclie. Charitatis.n.ẽ vt aliqs parcat frĩ q̃tũ põt. vñ pus dz niti vt cozrigat ꝓsciaz frĩs fuata fama solitarie admonẽdo:7 postmodũ cozã duob9 vl trib9:tãdẽ negligẽda ẽ fama:vt emẽdet ꝓscia:7 dz ẽ ecclie:in q̃ ẽt pcessu ꝓsulit ꝓscie. Nã pctõr si a pn9 videret se publicatũ amitteret vecũdiã 7 obstiatioz fieret ad peccãdũ. In igsitiõe vo dz pcedere ifamia. In accusatiõe vo dz pcedere inscriptio: q quã ipe obligat se ad talionẽ. In igsitiõe ãt 7 accusatiõe itẽdit pẽa peccãtis pp mltitudis bonũ. Si g̃ appeat accusator incaplo q se obliget ad talionẽ:põt plat9 ꝑcepto vitatis ꝓfessionẽ exigere;sic 7 iudex ecclĩastic9 iuramẽto. Et sil9 si pcedat ifamia:põt plat9 ꝑcepto vitatẽ exgrere:7 subditi tenẽtur obedire. Si aũt pcedat p viã simplicis denũciatiõis: nõ tenet religiosus plato pcipienti culpã fratris reuelare: nisi pcedẽte monitiõe eũ videat icozrectũ:imo magis peccaret:si ad pceptum plati reuelaret:q7 plus tenet obedire euãgelio q̃ plato:7 mlto magis plat9 peccaret si subditus induceret ad peruertendum ordinem euangely.

Ad primuz

g̃ dõm q de pctõ pterito:ỏ q̃ iã aliqs cozrect9 ẽ ad secretã ãmonitiõez:vel ỏ quo põt spari cozrigẽdus nisi ỏriũ iueniat:nõ põt imminere piculũ mltitudis. Sz de pctõ futuro qõ ẽ piculosũ mltitudini vl spũal9 vl cozpal9 ꝓcedit obz.tũc.n.ñ oz ãmonitionẽ secretã expectare:sz statiz piculo occurrere. vñ 7 dñs nõ dic. Si peccare itẽdat in futuro:sz si peccauerit in pterito.

Einde

q̃runt q̃ttuor ad culpaz ptinentia. Primo vtr̃ pctm̃ sit nã aliq̃. 2o vtr̃ piuriũ sit graui9 pctm̃ q̃ homicidium. 3o vtr̃ peccet q pp ignoratiã ꝓstitutionẽ pape nõ fuat. 4o vtr̃ monachus peccet mortaliter comedẽdo carnes. Articulus. XVII.

Jprimuz

sic pcedebat. Uĩ q pctm̃ nõ sit aliq̃ nã. Dr.n. Joã. pO Sine ipso fctm̃ ẽ nibil.i. pctm̃. Sz qõ est nã aliq̃ nõ põt dici nibil.g̃ pctm̃ nõ est nã aliqua.

¶ Sz õ. Si pctm̃ nõ est nã aliq̃ oz q sit puatio pura:sz puatio pura ñ dr hz magis 7 min9:vt moz 7 tenebra.g̃ vnũ ñ

Respõdeo

(eẽt graui9 altero:qõ est incõueniẽs. dõm q pctm̃ maxie trãsgressiõis ẽ act9 iordinat9. Ex pte g̃ act9 pctm̃ ẽ nã aliq̃:sz iordinatio ẽ puatio:7 sm hãc pctm̃ dr nibil. ¶ Et per hõ pz solo ad obiecta. Articulus. XVIII.

Jrca

2m sic pcedebat. Uĩ q periurium sit graui9 pctm̃:q̃ homicidiũ. dicit enim Ber.q õ pcepta pc tabule nõ põt dispẽsare:nec de9 nec hõ. Cõtra pcepta ãt 2c tabule pt dispẽsare de9:sz nõ hõ:ex q̃ pt accipi:q graui9 sit peccare õ pcepta pc table q̃ õ pcepta 2c. Sz piuriũ ẽ õ pceptũ pc table:qõ ẽ. Nõ assumes nom̃ dei tui i vanũ. Homicidiũ ãt ẽ õ pceptũ 2c table. Nõ occides.g̃ gui9 pctm̃ ẽ piuriũ q̃ homicidiũ. ¶ P. graui9 ẽ peccare i deũ:q̃ i hoiez. Sz piurĩũ ẽ pctm̃ i deũ:homicidiũ i hoiez.g̃ graui9 pctm̃ ẽ piuriũ q̃ hõicidiũ.

¶ Sz õ. Pẽa ꝓportiõat culpe. Sz graui9 pũit homicidiũ

Respõdeo

(q̃ periurium.ergo est graui9 pctm̃. dõz q sic apls dic ad heb.6. Hoies per maiozes sui iurãt:7 oẽs ꝓtroversie eoz finis est iuramẽtũ. Frustra ãt i cã homicidy ꝓtroversie finis eẽt iuramẽtũ: si homicidiũ eẽt graui9 pctm̃ q̃ piuriũ. ꝑsumeret.n. q g maiozẽ culpã homicidy cõmittz;mõ vereret minozẽ piury incurrere. vñ ex hõ ipo q i cã cuiuslz pcti õdert iuramẽtũ:manifeste ondit q piuriũ p maxio pctõ dz bẽri:nec imerito: q piurare nomẽ dei vr q̃dã dini nois ỏnegatio. vñ 2m locũ p9 ydolatriã pctm̃ piury tz:vt ex ordine ꝓceptoꝝ appet:sz 7 apud gentiles iusiurãdũ erat honoratissimũ:vt dr in ꝓn:

¶ Prias ãt rõnes ꝓcedim9. ¶ Ad illõ vo qõ in (metaph. ỏriũ obr dõm:q in iudicio hũano ñ sp q̃titas pene rñdet q̃titati clpe. Interdũ.n. ifligit maioz pẽa p miozi clpa q̃ graui9 nocumẽtũ imiet hoib9 ex miozi clpa:sz hz õi iudicũ

grauioꝛ culpa grauioꝛi pēa pūit. vñ vt oñdat grauitas ido
latrie ꝛ piury postꝙ in ꝑ ꝑcepto dixerat. Nō adorabis ea
neꝙ coles: subdit exo. xi. Ego sum dñs deꝰ tuꝰ visitās iniq
tates patrū in filios: ꝛ postꝙ dixerat. Nō assumes nomen
dñi dei tui in vanū: subdit. Nec. n. hēbit illōtē dñs eū qui
assumpsit nomē dñi sui frustra. Articulus. XIX.

AD tertiuꝫ sic procedit. Uidet q̄ q facit ꝯ
ꝓstitutionez pape p ignoran
tiaz nō peccet. Ut. n. Aug. dicit. ꝓcūm adeo est
volūtariū: q̄ si nō est voluntariū non est pcūm.
Sz ignorātia cāt inuolūtariū: vt dr in. z. ethi. q̄
qō fit p ignorātiā nō est pcūm. ℂ ꝑ. fm iura dñs pōt repe
tere ſuū suuz ordinatū post certū tps. hoc aūt dz cōputari
a tēpore ordinatiōis: nō a tempore notitie. ergo obligatio
constitutionis pape obligat a tempore notitie.

ℂ Sz ꝯ. Ignorātia iuris nō excusat. Sz ꝓstitutio pape facit
ius. q̄ q facit ꝯ ꝓstitutionē pape p ignorātiā nō excusat.

Respondeo dōm q̄ ignorātia q̄ est cā actꝰ cāt inuo
luntariuz. Uñ semꝑ excusat: nisi ipsa
ignorātia sit pcūm. Est āt ignorantia pcūm qñ ignorat qs q̄
pōt scire ꝛ tenet. Constitutionē. n. pape oēs suo mō scire te
nent. Si q̄ aliqs nesciat p negligētiā: nō excusat a culpa: si
ꝯ ꝓstitutionē agat. Si vo aliqs bēat sufficiēs ipedimētum:
pp qō scire nō potuerit: puta si fuit in carcere: vel in terris
exīneis: ad qs ꝓstitutio non puenit: vel ꝑpter aliqō silē: ta
lis ignorātia excusat vt nō peccet ꝯ ꝓstitutionē pape agēs.
ℂ Et p hoc pz solo ad obta. Articulus. XX.

nota et carte

EJrca 4m sic ꝓcedit. Uidet q̄ mōachus pec
cet mortaliter: comedendo carnes. Di
cit. n. canō de ꝓsecratiōe: q̄ mōachi non debēt
comedere carnes: ꝛ si ꝯ fecerint debēt incarce
rari. Sz talis pena nō infligit nisi p pcō mor
tali. q̄ monachi comedētes carnes peccant mortaliter. ℂ ꝑ.
facere ꝯ votū est pcūm mortale. Sz monachi ex voto obli
gant ad seruandum regulā beati Benedicti: in qua conti
netur q̄ monachi a carnibus abstineāt. ergo monachi pec
cant mortaliter comedendo carnes.

ℂ Sz ꝯ. Nullū pcūm mortale ꝓcedit alicui rōne cuiuscūq̄
īfirmitatis. Sed comedere carnes cōcedit mōacho rōne
īfirmitatis. q̄ cōedere carnes nō ē pcūm mortale mōacho.

Respōdeo dōz q̄ nihil est mortale pcūm mōacho:
vel religioso cuicūq̄ per se loquēdo: qō
nō: sit pcūm mortale alteri: nisi sit ꝯtraz ei ad qō se voto p
fessiōis obligauit: p accns tū vt rōne scandali vel alicuius
huiusmodi posset aliq̄ ei esse pcūm: qō nō esset aly pcūm.
Est q̄ ꝓsiderādū quid sit illud ad qō religiosus voto ꝓfes
siōis se astringit: ꝛ sigdē religiosus ꝓfitendo voueret se re
gulā ꝟuaturū: videret se obligare voto ad singula: q̄ ꝓtinēt
tur in regula: ꝛ sic ꝯ qōlibet eoꝝ agēdo peccaret mortaliter.
Et ex hoc seqret q̄ religiōis statꝰ eēt religiosis in laqueuz
pcti mortalis: qō vix aut nūq̄ possent declinare. Sancti q̄
pres q ordines īstituerūt: nolētes hoibus inycere dānatōis
laqueū: sed magis viā salutis: ordinauerūt talē ꝓfessionis
formā: in q̄ piculū esse nō posset: sicut in ordine fratrū pdi
catoꝝ est cautissima ꝛ securissima forma ꝓfitēdi: qua non
ꝑmittit se ꝟuare regulā: sz obediētiā fm regulā. vñ ex vo
to obligant ad seruāda ea q̄ ponunt in regula tāq̄ ꝑcepta:
ꝛ q̄ ꝑlatus fz tenorē regule sibi ꝑcipe voluerit. Cetera vo
que nō ꝓtinēt in regula sub ꝑcepto nō cadūt directe sub
voto. vñ ea ꝑtermittens nō peccat mortaliter. Beatus vo
Bñdictus statuit mōachū ꝓfiteri nō quidē obseruare re
gulā: sed q̄ ꝓfitens ꝑmittit cōuersionē moꝝ suoꝝ fm re
gulā. hoc est dictu: vt fz regulā dirigat mores suos: contra
qō facit si vel ea que sunt ꝑcepta in regula trāsgrediat:
vel etiaz cōtēnat regulam fm ea dirigere actus suos oīno
recusans: nō aūt oīa: que in regula continent sunt ꝑcepta.
Quedā. n. sunt monitiones siue ꝯsilia: quedam vo ordina
tiones: siue statuta quedā: vt q̄ post cōpletoꝝ nemo loq̄
tur. Huiusmodi aūt statuta q̄ in regula ꝓtinent nō habēt
vim ꝑcepti: sicut nec ꝑlatus statuēs aliqd intendit semper
ad pcūm mortale obligare p ꝑceptū. Est aūt prelatꝰ quasi
qdā regula aiata. vñ stultū eēt putare q̄ mōachus frāgēs
filētiū post cōpletoriū peccaret mortaliter nisi forte face
ret hoc ex ꝑceptum prelati: vel ex contemptu regule. Abstine
re aūt a carnibus nō ponit in regula beati Bñdicti vt ꝑce
ptū: sz vt statutū qdā. vñ mōachꝰ comedēs carnes nō ex
hoc ipo peccat mortaliter nisi in casu pp iobediētiā vl ꝓtēptū.

Ad primum dōm q̄ pena illa infligit mōacho
cōtumaciter ꝛ inobedienter carnes
comedēti. ℂ Ad zm dōm q̄ comedere carnes nō est con
tra votū monachi: nisi quādo comederet ex inobedientia
vel ex cōtēptu. Qō vo in cōtrariū obycit efficaciaz nō ha
bet. ꝓcedit. n. de his: que sunt fz se mala sicut homicidium:
adulterium ꝛ hꝰ que sunt oībus illicita tam sanis q̄ infir
mis. Nō aūt ꝓcedit de his: que sunt mala: qz ꝓhibita. ali
quid. n. pōt ꝓhiberi sano: qō non ꝓhibet infirmo.

LEinde circa bonuz glorie q̄rebant duo
de corporibus gloriosis. Primo
vtrū corpus gloriosum naturaliter possit esse
cuz alio corpore nō glorioso in eodē loco. Se
cundo vtrum hoc fieri possit miraculo.
Articulus. XXI.

a DE primuz sic ꝓcedit. Uidet q̄ corpꝰ
gloriosuz nāliter possit esse
cū alio corpore in eodē loco. Si. n. ꝓhibet ee cū
alio corpore in eodē loco: aut est ꝑpter grossitiē
siue corpulētiaz: aut pp dimēsiōes: sz nō pp grossitiem seu
corpulētiā: qz corpus gloriosum erit spūale fm apl'm. i. ad
Cor. xv. Similiter nec pp dimēsiōes: qz cum tangētia sint:
quoꝝ vltima sunt simul: necesse est q̄ punctū vniꝰ corpis
nālis sit simul cū pūcto alteriꝰ: ꝛ linea cū linea: ꝛ supficies
cū supficie. Pari q̄ rōne ꝛ corpꝰ cū corpe. Nō q̄ ꝓhibetur
corpꝰ gloriosum qn nāliter possit ee simul cū alio corpe in
eodez loco. ℂ ꝑ. cōmen. dicit in. 8. phy. (T. c. 82.) Qz par
tes aeris ꝛ aq̄ ptim subintrāt seinuicē pp hoc q̄ ptim sunt
nāe spūalis: sz corpa gloriosa oīno erūt spūalia: vt iaz dcm
est. q̄ totalr poterūt subitrare alia corpa ꝛ sil esse cū eis.

ℂ Sed cōtra. Glorificatio nō tollit nām: sed corpus huma
num nō potest nāliter esse simul cū alio corpore in eodem
loco in statu isto. q̄ neꝙ postꝙ erit glorificatum.

Respōdeo dōm q̄ manifestū est q̄ corpꝰ hūanū in
statu isto nō pōt ee cuz alio corpe in eo
dē loco. Si q̄ corpꝰ gliosum nāliter possit ee cū alio corpe in
eodē loco pp aliq̄ ꝓpetatē iditaz: illa ꝓpetas aufert hꝰ pp
qō corpꝰ hūanū in statu isto ꝓhibet ee cū alio corpe in eo
dē loco. Est q̄ ꝓsiderādū qd sit hꝰ ꝓhibēs. Dicūt aūt qdaz
hoc ee grossitiē vel corpulētiā quādā: q̄ tollet p potē gliē:
quā nolant subtilitatē: sz hoc nō ē itelligibile. nō. n. iuenit
qd sit hꝰ corpulentia vel grossities: nō. n. est aliq̄ q̄litas: qz
nulla q̄litas dari pōt: q̄ qdē remota corpꝰ possit ee cū alio
corpe in eodē loco. Si lr nec ꝑt ee fora: nec mā q̄ sunt pres
entie: qz tūc itegra essentia corpis hūani nō remāeret cū
gliā: qō ē hereticū. ℂ Et iō dōz ē: q̄ hꝰ ꝓhibēs nihil ē aliō
q̄ dimēsiōes qbꝰ substat mā corpal': neꝙ ē. n. vt id qō ē p
se sit cā in vnoq̄q gne. Distictio aūt fm situ p ꝛ p se ꝙenit
q̄titati dimēsiue: q̄ diffinit ee q̄titas pōnē hns. Uñ ꝛ par
tes in subo ex hoc ipo distinctionē hnt fm situ: q̄ sunt sub
iecte dimensioni: ꝛ sicut est distinctio diuersarum partiuz
vnius corpis fm diuersas partes vnius loci per dimen
siōes: ita ꝑpter dimēsiones diuersa corpa distinguunt fz

diuersa

diuersa loca. Duo enim corpora facit actualis diuisio mãe corpalis. Duas aũt ptes vni⁹ corporis diuisibilitas potentialis. vñ 7 pbs dicit in. 4. phi. (T. c. 76.) q̃ sic̃ subintrãte cubo ligneo in aq̃ vl aerẽ: oz q̃ cedat tãtũ de aq̃ vel aere: ita oz q̃ cederẽt dimẽsiões sepate: si vacuũ ponerẽt. Cũ g̃ glia nõ tollat dimẽsiões corpis: dico q̃ corp⁹ glorioſuz nõ pt nãl⁹ eẽ cũ alio corpe i eodẽ loco pp aliq̃ ꝓpetatẽ iditã.

Ad primuz g̃ dõz q̃ sic̃ dcm̃ ẽ: corp⁹ hũanũ i statu isto ꝓhibeẽ eẽ cũ alio corpe in eodẽ loco nõ pp corpulẽtiã: aut grossitiẽ q̃ p gloriã tollaẽ. spualitatẽ. n. apls opponit aialitati: ſm quã corp⁹ est alimõia indigẽs: vt Aug. dic̃. Nõ aũt opponit grossitiei vel corpulẽtie: sz ipediẽ pp dimẽsiões. Rõ vo q̃ in ꝛiũ obycit ponit iter sophisticas rationes a pbo in. 4. phi. Puncto enim 7 linee 7 superficiei nõ debeẽ loc⁹: sed corpi. vñ nõ seq̃. Si termini corpoz se tãgẽtiũ sũt sil: q̃ pp hoc pla corpa pñt eẽ i eodẽ loco. Ad z^m dõz q̃ sic̃ ibidẽ Cõmẽtator exꝑmit: subintratio illa fit p odẽsationẽ: 7 dñr hẽ spualẽ vtutẽ pp raritatẽ. Esset aũt erroneũ dicere hoc mõ: q̃ sint aeri vẽtisq̃ silia. vt pz p Greg. in. 19. moraliũ. Articulus. XXII.

Ad secunduz sic pcedebaẽ. Uẽ q̃ corpus glioſum nullo mõ possit eẽ sil' cũ alio corpe in eodem loco: sic̃. n. se hz corpus vnũ ad vnũ locũ: ita duo corpora ad duo loca. g̃ cõmutatim: sic̃ vnũ corp⁹ ad duo loca: ita duo corpa ad vnũ locũ. Sz vnũ corp⁹ nullo⁹ põt eẽ in duob⁹ locis. g̃ nec duo corpa i vno loco. C P. si duo corpora sint i vno loco: sumanẽ duo pũcta i duab⁹ extremitatib⁹ loci. Segẽ g̃ q̃ iter ista duo pũcta erũt due linee recte duoz corpoz in eodẽ loco existentiũ: qõ est impossibile. g̃ impossibile est duo corpora esse in eodem loco.

C Sz õ ẽ: q̃ xps itrauit ad discipulos ianuis clausis: vt hẽ Joã. zo. qõ eẽ nõ pt nisi corp⁹ ei⁹ sil' cũ corpe portaẽ fuisz in eodem loco. Potest ergo corpus glioſum cuz alio corpore esse in eodem loco.

Respõdeo dõm q̃ sic̃ iã dcm̃ ẽ: duo corpa eẽ i eodẽ loco ꝓhibenẽ ex dimẽsiõib⁹: qz mã corporalis ſm dimẽsiões diuidiẽ: dimẽsiões aũt distiguunẽ ꝓz situ. De⁹ aũt g̃ est oium cã pma põt ꝓseruare effect⁹ in eẽ sine cãis primis. vñ sic̃ ꝓseruat in sacro altaris accñtia sine subiecto: ita põt ꝓduare distinctionẽ mãe corpalis 7 dimẽsionũ in ea absq̃ diuersitate sit⁹. Miraculose g̃ fieri pt q̃ duo corpa sint in eodẽ loco. vñ corpi xpi attribuiẽ a scis: q̃ exiuit p clauſuz vgis vtex: 7 q̃ itrauit ianuis clausis p virtutẽ dinã. 7 sil' dico q̃ corp⁹ glioſũ q̃ erit ꝓfiguratũ corpi claritatis xpi: poterit eẽ cũ alio corpore in eodẽ loco: nõ pp aliq̃ vtutẽ creatã iditã: sz sola dina vtute assistẽte: 7 hoc operãte: sic̃ 7 corp⁹ Petri sua vmbra sanabat infirmos: sz diui

Ad primũ (na vtute assistente 7 miracula faciẽte. g̃ dõz q̃ pportiõe cõmutata sic est vtendũ: sicut se hz p^m ad z^m. vt duo ad tria: ita se hz 3^m ad 4^m. g̃ cõmutatim sic̃ se hz p^m ad 3^m: vt duo ad q̃ttuor: ita se hz z^m ad 4^m. i. tria ad sex: 7 ſm hoc rõ sic deberet pcedere: sicut se hz vnũ corpus ad vnũ locuz: ita duo corpora ad duo loca. Ergo sic̃ vnũ corp⁹ ad duo corpa: ita vn⁹ loc⁹ ad duo loca: 7 sic nõ seq̃: q̃ si vnũ corp⁹ nõ põt eẽ in duob⁹ locis: q̃ duo corpora nõ pñt eẽ in vno loco: vnũ. n. corp⁹ eẽ local' in duobus locis iplicat cõtradictionẽ: qz de rõne loci ẽ q̃ sit termin⁹ locati. termin⁹ aũt ẽ exq̃ nihil ẽ rei. vñ nihil locati põt eẽ in loco exteriori: q̃ si ponaẽ eẽ in duob⁹ locis: seq̃ q̃ sit exsuũ locũ: 7 ita seq̃ q̃ sit locatũ 7 nõ locatũ: nec ẽ istãtia de corpe xpi: qz nõ est in sacro altaris local': sed p ꝓuersiones.

C Ad z^m dõm q̃ duas lineas rectas mathematicas eẽ infra duo pũcta ẽ ipole: qz in eis nulla alia rõ distinctõis põt itelligi nisi ex situ: sz duas lineas nãles eẽ infra duo pũcta est ipole qdẽ p nãm: sz pole p miraculuz: qz remãet alia rõ distictiõis in lineis duab⁹ ex diuersitate corpoz subox q̃ ꝓseruaẽ vtute diuina: etiã remota diuersitate situs.

C Incipit qõlibet secundum.

Quesitum est de xpo: de angelis: 7 de hoib⁹. Circa xpz q̃sita sũt duo de passiõe el⁹. Primo vtruz in triduo mortis fuerit idẽ hõ in nũero. z° vtrũ q̃libet passio xpi sufficisset ad redemptionez hũani generis sine morte. Articulus. I.

De primũ sic pcedit. Uẽ q̃ xps fuerit idẽ hõ i triduo. Dr. n. Matt. 12. Sic̃ fuit Jonas i vẽtre ceti trib⁹ diebus 7 tribus noctib⁹: ita erit filius hois i corde terre: sz nõ fuit alius filius hois i corde terre: nisi filius hois q̃ loquebaẽ sup terrã. aliogn xps fuisset duo filij. g̃ fuit idẽ hõ in triduo mortis. C P. Jonas fuit idẽ hõ in ventre ceti q̃ pus fuerat. Sed sicut Jonas fuit in ventre ceti: ita xps in corde terre. ergo etiam xps fuit idem homo.

C Sz õ: remota forma ptis: remouẽ forma totius: q̃ resultat ex ꝓpõne forme 7 mãe. Sz in triduo mortis aia fuit, separata a corpore xpi. g̃ desyt esse hũanitas. Nõ g̃ fuit idez

Respondeo (numero hõ in triduo mortis. dõz q̃ i xpo fuerũt tres sube vnite. s. corp⁹ aia 7 dinitas. Sz corp⁹ 7 aia fuerũt vnita nõ soluz in vnã psonã: sz i vnã nãz. Dinitas aũt in nã qdẽ nõ potuit vniri: nec aie nec corpi: qz cũ sit pfectissima nã nõ pt eẽ ps alicui⁹ nãe. Sz fuit vnita corpi 7 aie in psona: in morte aũt separata fuit aia a corpe: aliogn nõ fuisz vera mors xpi. ꝺ cui⁹ rõne ẽ q̃ separẽ aia a corpe: qõ p aiaz vuificabiẽ: sz dinitas nõ fuit separata: nec ad aia: nec a corpe: qõ pz ex simbolo fidei: in q̃ de filio dei dr: q̃ sepult⁹ est 7 descẽdit ad iferos. Corpe aũt iacẽte i sepulchro 7 aia ad iferos descẽdẽte: nõ aũt tribuerenẽ ista filio dei: nisi hec duo eẽnt ei copulata i vnitate hypostasis vl psone. Et lõ de xpo in triduo mortis dupl'r log possum⁹? Uno⁹ q̃ztũ ad hypostasiz vel psonã: 7 sic ẽ idẽ nũero simpl'r g fuit. Aut q̃ztũ ad nãm hũanã. Et hẽ dupliciter. Uno⁹ q̃ztũ ad totã nãz q̃ hũanitas dr: 7 sic xps nõ fuit hõ in triduo mortis. vñ nec idẽ hõ: nec ali⁹ hõ: sz eadez hypostasis. Aut q̃ztũ ad ptẽ hũane nãe: 7 sic aia qdem fuit oino eadẽ nũero: eo q̃ nõ est trãsmutata: ſm subam: corp⁹ vo fuit idẽ nũero ſm mãm: sz nõ ſm formã subalẽ q̃ ẽ aia vñ nõ põt dici q̃ simpl'r fuerit idẽ nũero: qz q̃libet dñtia subalis excludit idẽ simpl'r: aniatũ aũt est dria subalis. 7 iõ mori est corrumpi: nõ alterari tñ: nec iteruz potest dici q̃ simpl'r nõ idẽ vel aliud: qz nõ est ſm totã subaz nõ idẽ: aut aliud. C Dõm est g̃ q̃ ſm qd idẽ ſm qd nõ idẽ. ſm mãm. n. idem ſm formam vero non idem.

Ad primuz g̃ dõm q̃ hõ est nomẽ nãe: sz fillus est nomẽ hypostasis. 7 iõ magis in triduo mortis xps põt dici fil⁹ hois q̃z hõ. C Ad z^m dõm q̃ simi litudo nõ attẽdit ibi q̃ztũ ad oia: sz solũ q̃ztũ ad occupationez. Nam xps fuit mortuus in corde terre: non aũt Jonas in ventre ceti. Articulus. II.

Circa z^m sic pcedit. Uẽ q̃ alia passio xpi nõ sufficisz ad redẽptionẽ hũani generis sine morte. Dicit enim aplus ad Hal. 2. Si ex lege est iustitia. g̃ xps mortuus est gratis. i. inutiliter 7 sine cã. Sz si alia passio sufficeret: xps gratis mortuus esset: sed hoc hz aplus p incõueniẽti. ergo alia passio xpi nõ sufficisset ad redẽptionẽ hũani generis. C P. illud emi dr q̃ iusto pcio compaẽ. Sed iustuz preciũ p pctõ pmi parẽtis quo venditũ est in seruitutẽ genus hũanũ esse nõ potuit aliud q̃z vita xpi que valet oiuz hominũ vitas q̃ per illud pctm̃ puaẽ. Naz per pctm̃ primi

boīs mors in oēs introiuit: vt dī ad Ro. 5. ḡ non potuisset humanū genus redimi per aliā passionē xp̄i absq; morte. ¶ P. Greg. dic̄ i. 3. moral. q̄ nisi xp̄s mortē indebitā suscepisset nequaq; nos a morte debita liberaret. ḡ passio alia nō suffecisset ad liberationē būani generis sine morte. ¶ P. apl's dic̄ ad heb. 10. q̄ xp̄s vna oblatiōe ꝓsumauit i eternū sc̄ificatos: ꝛ iō nō est loc⁹ secūde oblatiōis. Sed mānifestū est q̄ xp̄s añ mortē multas passiōes sustinuit. esuriens: laborans: cōsputus: ꝛ flagellatus. Si ḡ iste passiōes suffecissent: nō obtulisset seipsuz ad mortē. obtulit autem seipsuz hostiā deo ꝓ peccatis nr̄is: vt dī ad eph. 5. ꝛ hoc p̄ mortez. ergo passio christi absq; morte nō suffecisset.

¶ Sz cōtra. Iniuria vel passio alicui⁹ mensurat̄ ex dignitate p̄sone. maiorē enī iniuriā patit̄ rex si p̄cutiat̄ in facie: q̄z aliqua priuata p̄sona: sz dignitas p̄sone xp̄i est infinita: q̄ ē p̄sona diuina. ergo quelibet passio eius quātūcūq; sit minima est infinita: quelibet ergo passio eius suffecisset ad redemptionē būani generis ēt sine morte. ¶ P. Ber. dicit. Q̄ō minima gutta sanguinis xp̄i suffecisset ad redemptionē būani generis: potuisset aūt aliq̄ gutta sanguinis xp̄i effundi sine morte. ḡ etiaz sine morte potuisset per aliquam passionem humanum genus redimere.

Respōdeo dōz q̄ ad emptionē duo requirunt̄. s. q̄ titas p̄cij: ꝛ deputatio eius ad aliquid emēdū. Si enim aliquis det p̄ciū nō equalens ad rē aliquā acq̄rēdā: nō dī esse simplr emptio: sz ptim emptio ptiz donatio: puta si aliquis emat librum qui valet. 20. libras p. 10. libris: ptiz emeret libz: ꝛ ptim sibi daret. Rursus si daret ēt maiꝰ p̄ciū ꝛ nō deputaret ad emēdū: nō diceretur emere libz. Si ḡ loquamur de redēptione būani generis q̄tuz ad q̄titatē p̄cij: sic q̄libet passio xp̄i ēt sine morte sufficisset ad redemptionē humani generis pp infinitā dignitatē p̄sone: ꝛ sic p̄cedūt due vltime rōnes. Si autē loquamur q̄tū ad deputationē p̄cij: sic dōz ē: q̄ nō sunt ꝓputate ad redēptionē būani gn̄is a deo p̄re ꝛ xp̄o alie passiōes xp̄i absq; morte: ꝛ hoc triplicī rōne. Primo q̄dē vt p̄ciū redēptiōis būani generis nō solū esset infinitū valore: sed ēt eēt eiusdē generis: vt. s. nos de morte p̄ mortez redimeret. 2°. vt mors xp̄i nō solū eēt p̄ciū redēptiōis: sz ēt exemplum vtutis: vt. vz. boies nō timerēt p̄ vitate mori. Et has duas cās assignat apl's ad heb. 2. dicēs. Ut per mortez destrueret eū q̄ habebat mortis imp̄iū: q̄tū ad p̄mū. Et liberaret eos qui timore mortis p̄ totā vitaz obnoxij erāt seruituti: q̄tū ad secūdū. Tertio vt mors xp̄i eēt etiā sacramentum salutis. dū nos vtute mortis xp̄i morimur peccato ꝛ carnalib⁹ cōcupiscentijs ꝛ ꝓprio affectui: ꝛ hec causa assignat. 1. Petri. 3°. Xp̄s semel p̄ peccatis nr̄is mortuus est iustus p iniustis: vt nos offerret deo mortificatos quidez carne: viuificatos aūt spū. ꝛ ideo humanū genus nō est redemptū per aliam passionem absq; morte christi.

Ad primū ḡ dōz q̄ nō sine cā deputata ē mors xp̄i ad redēptōez būani generis: q̄uis mior passio sufficere potuisset vt dictū est. ¶ Ad 2m dōz q̄ xp̄s nō soluendo vitā suā: sz ēt quācūq; passionē patiēdo sufficiens p̄ciū exoluisset p̄ redēptiōe būani generis: si minor passio ad hoc diuinit⁹ deputata fuisset: ꝛ hoc ꝓpter infinitaz dignitatē p̄sone xp̄i vt dcm̄ est. ¶ Alie due rōnes p̄cedūt ex hoc q̄ alie passiōes xp̄i nō fuerūt deputate ad hoc q̄ p̄ eas absq; morte christi redimeretur būanum genus.

Einde q̄rebat̄ de angel'. Et primo q̄tum ad cōpositionē ipsoꝝ. scdo q̄tū ad
d tempus mot⁹ ipsoruz. ¶ Circa p̄m querebantur duo. Primo vtrū angelus substantialr sit cōpositus ex essentia ꝛ esse. Secundo vtr̄ in angelo sit aliud suppositū ꝛ natura. Articulus. III.

Ad primum sic ꝓcedit. Uī q̄ angelus substātialr nō componat̄ ex essentia ꝛ esse. Essentia enī angeli ē ipse angelus: q̄z gdditas simplicis est ipsum simplex. Si ergo angelus cōponeret̄ ex eēntia ꝛ eē: cōponeret̄ ex seipso ꝛ alio. hoc aūt ē incōueniēs. Nō ḡ substantialiter cōponit̄ ex essentia ꝛ esse. ¶ P. nulluz accidens cadit in substantialem compositionem substātie. Sed eē angeli est accn̄s. ppzie enīz deo attribuit Hil. in libro de trinitate: q̄ esse nō sit accidens ei: sed subsistēs veritas. ergo angelus nō est essentialiter compositus ex essentia ꝛ esse.

¶ Sed contra est quod dicit in cōmento libri de causis q̄ intelligentia quā dicimus angelum habet essentiā ꝛ esse.

Respōdeo dicēduz q̄ dupliciter aliquid de aliquo predicat̄. Uno mō essentialr. Alio mō per participationē. Lux enim predicat̄ de corpore illuminato participatiue. Sed si esset aliq̄ lux separata p̄dicaret̄ de ea essentialiter. Secūdū ḡ hoc dōm ē q̄ ens p̄dicat̄ de solo deo essentialiter: eo q̄ eē diuinū est esse subsistēs ꝛ absolutū. De qualibet autē creatura p̄dicat̄ p̄ticipationez. Nulla enī creatura est suū esse: sz est habēs esse. Sic ꝛ deꝰ dī bonus essentialr: q̄z ē ipsa bonitas: creature autē dicunt bone p̄ticipationē: q̄z habēt bonitatez. vnūquodq; enim in q̄tū ē: bonū ē: ꝛm illud Aug. in p̄. de doc. xp̄i. q̄ in q̄tū sumus: boni sumus: q̄ñcūq; autē aliq̄d p̄dicat̄ de altero per p̄ticipationē opz ibi aliquid esse p̄ter id qđ p̄ticipat̄ ꝛ ideo in q̄libet creatura ē aliꝺ ipa creatura: q̄ bz esse: ꝛ ipz eē eiꝰ: ꝛ b̄ est qđ Boetius dicit in lib. de hebdō. Oz in oi eo qđ est citra p̄m aliꝺ est eē ꝛ qđ ē. Sed sciēdū ē q̄ aliq̄d p̄ticipatur dupl'r. Unoꝰ q̄si exn̄s de suba p̄ticipātis: sic genꝰ p̄ticipat̄ a spē. Hoc aūt mō esse nō p̄ticipat̄ a creatura. Jd. n. est de suba rei: qđ cadit in eius diffinitiōe. Ens ât nō ponit̄ in diffinitiōe creature: q̄z nec ē genꝰ nec dīa. vñ p̄ticipat̄: sic aliq̄d nō exn̄s de essentia rei. Et iō alia qđ ē. an est: ꝛ q̄d ē. vñ cū oē qđ ē p̄ter eēntiā rei dicat̄ accn̄s: eē qđ p̄t̄ iet ad qōnē an est: est accn̄s: ꝛ iō Cōmētator dic̄ i. 5. meta. Oz ista ꝓpositio. Sortes est: ē de accidētali p̄dicato: fm q̄ ipozt̄at entitatē rei: vel veritatē ꝓpositiōis: sed verū est q̄ hoc nomē ens fm q̄ importat rem: cui competit h3 esse: sic significat essentiā rei: ꝛ diuidit̄ p̄ decē genera: nō tn̄ vniuoce: q̄z non eadē rōne cōpetit oib⁹ eē. Sed sube q̄dē per se: alys aūt aliter. Si ḡ in angelo est cōpositio ex eēntia ꝛ esse: non tn̄ est cōpō: sic ex p̄tib⁹ sube: sed sic ex suba: ꝛ eo qđ adheret sube.

Ad primuz ḡ dōm q̄ aliq̄n ex his: que simul iunguntur relinquit aliq̄ res tertia: sicuti ex aīa ꝛ corpore ꝓstituit humanitas: que est homo. vñ homo cōponit̄ ex aīa ꝛ corpore. Aliq̄n autē ex his que simul iunguntur nō resultat res tertia: sed resultat q̄dā rō cōposita: sicut rō boīs albi resolui in rōnē boīs: ꝛ in rōnē albi: ꝛ in talibus aliq̄d cōponit̄ ex seipso ꝛ alio: sicut albū cōponit̄ ex eo qđ est albū: ꝛ ex albedine. ¶ Ad 2m dōm q̄ esse est accidens: nō q̄si p̄ accn̄s se hn̄s: sz q̄si actualitas cuiuslz sube. vñ ipse deꝰ q̄ ē sua actualitas ē suū eē. Articulus. IIII.

Jrca secundum sic ꝓcedit. Uī q̄ in āgelo idem sit
c suppositū ꝛ nā. In his. n. q̄ sūt cōposita ex mā ꝛ forma differt suppositū ꝛ nā: q̄z suppositū addit supra nām spēi māz indiuidualez: qđ nō potest esse in angelo: si angelus non sit cōpositus ex mā ꝛ forma. ergo in angelo nō differt suppositū ꝛ nā. Sz dicebat q̄ suppositū in angelo differt a nā in q̄tū suppositū intelligitur: vt habens esse: non autem natura.

¶ Sz ō. Sic esse nō ponit̄ in diffinitiōe nāe: ita nō pōeret̄ in diffinitione suppositi vel singularis: si suppositum vel singulare diffiniret̄. Ergo suppositū ꝓ esse a nā nō differt.

Nullo ergo

Nullo ergo modo differunt suppositum ⁊ natura.

¶ Sz 5. In oib⁹ creaturis nã ꝓstituit suppo⁹. Sed nihil cõstituit seipm. g̃ in nulla creatura est idem suppositus ⁊ nã.

Respõdeo dõz q ad hui⁹ qõnis intelligẽtiã oz ꝓsiderare qd sit suppositum: ⁊ qd nã. Nã aũt q̃uis multiplr dicat̃: tñ vno⁹ dr̃ nã ipsa suba rei: vt dr̃ in. 5. Met. (T.c.5.) scõm q suba sig̃nat eẽntiã vl̃ qditatez rei: vl̃ q qd ẽ. Illõ g̃ sig̃nat̃ noĩe nãe: put hic logmur õ nã qõ significat diffõ. vñ Boet⁹ dic̃ in li. de duab⁹ naturis, q nã ẽ vnũqõq; ifozmãs specifica dr̃ia. dr̃ia. n. specifica ẽ cõpletiua diffõnis. Suppositũ ãt ẽ singulare in gñe suꝭe: qõ dr̃ hypostasis vl̃ suba p⁹: ⁊ qz sbe sensibiles ꝓpositę ex mã: ⁊ foꝛ⁹ sunt magis nobis note: iõ i eis p̃ videam⁹ quo se bñt eẽntia vl̃ nã ad suppositũ. Dicũt ãt qdã q foꝛ⁹ ptis ẽ idez cũ foꝛ⁹ toti⁹: q̃ dr̃ eẽntia vl̃ nã fz rẽ: sz dr̃t sola rõne. nã foꝛma ptis dr̃ inq̃tũ facit mãz eẽ in actu. foꝛ⁹ ãt totius: inq̃tũ ꝓstituit spẽz: sic̃ aĩa dr̃ foꝛ⁹ ptis inq̃tũ fac̃ cozp⁹ eẽ i actu: ⁊ sic̃ dr̃ aĩa foꝛ⁹ toti⁹ iq̃tũ ꝓstituit spẽz bũanã: ⁊ sic dr̃ bũanitas: ⁊ fz ꝟ in reb⁹ ꝓpositis ex mã ⁊ foꝛ⁹ nã ẽ ps suppositi. Nã suppositũ ẽ idiuiduũ ꝓpositũ ex mã ⁊ foꝛ⁹: vt dcĩm est. Sz ꝑdicta positio nõ vr̃ eẽ va: qz vt dcĩm ẽ: nã vl̃ eẽntia dr̃ id qõ sig̃nat diffõ. Diffõ ãt in reb⁹ nãlib⁹ nõ solũ sig̃nat foꝛmã: sz ẽt mãz: vt dr̃ in. 6. Meta. (T.c.z.) Nec põt dici q mã ponat̃ in diffõne rei nãlis: sic̃ nõ exñs de essentia ei⁹. ꝟ. n. est ꝓpriũ accñtis vt diffiniat̃ p aliqd qõ nõ ẽ de eẽntia ei⁹. s. p subz: ⁊ iõ bñt eẽntiã incõplete: vt dr̃ in. 6. met. (T.c. 4.) Relingt̃ g̃ q in reb⁹ ꝓpositis ex mã ⁊ foꝛ⁹ eẽntia vel nã nõ sit sola foꝛ⁹: sz ꝓpositus ex mã ⁊ foꝛ⁹. Restat g̃ ꝓsiderãdũ cũ suppositũ vel indiuiduũ nãle sit ꝓpositũ ex mã ⁊ foꝛ⁹ vt̃ sit idẽ eẽntie vel nãe. Et hãc qõnẽ mouet phs i. 7. met. (T.c.zi.) vbi ingrit vt̃ sit idẽ vnũqõq; ⁊ qõ qd est ei⁹. ⁊ õterminat q in his q̃ dr̃ p se idẽ est res ⁊ qõ qd ẽ rei. in his aũt q̃ dr̃ p accñs nõ est idẽ. Nõ. n. nihil est aliud q̃ qõ qd ẽ hois. Nihil. n. aliud sig̃nat hõ: q̃ aĩal gressibile bipes. Sz res alba nõ ẽ idẽ oĩno ei qõ qd ẽ albũ: qõ. s. sig̃nat̃ noĩe albi. Nã albũ nihil sig̃nat nisi q̃litatez: vt dr̃ in ꝑdicamẽtis: res ãt alba ẽ suba bñs q̃litatẽ. Sc̃z ꝟ g̃ cuicũq; ꝑt aliqd accidere qõ non sit de rõne sue in eo dr̃t res: ⁊ q qd est siue suppositũ ⁊ nã. nã in sig̃natiõe nãe ĩcludit̃ solũ id qõ est de rõne spẽi: suppositũ ãt nõ solũ hz hec q̃ ad rõnẽ spẽi ꝑtinẽt: sz ẽt alia q̃ ei accidũt; ⁊ iõ suppositũ sig̃nat̃ p totũ. nã ãt siue qditas vt ps foꝛalis. In solo ãt deo nõ ĩuenit̃ aliqõ accñs ꝑter ei⁹ eẽntiã: qz suũ eẽ est sua eẽntia: vt dcĩm est. ⁊ iõ in deo est oĩno idẽ suppositũ ⁊ nã. In ãgelo ãt nõ ẽ oĩno idẽ. qz aliqd accidit ei ꝑter id qõ est de rõne sue spẽi: qz ⁊ ipm esse angeli est ꝑter eius eẽntiã: seu nãz: ⁊ alia q̃dã ei accidunt: q̃ oĩno ꝑtinẽt ad supposituz nõ ãt ad nãm.

Ad ꝓmũ g̃ dõm q nõ solum in cõpositis ex mã ⁊ foꝛma inuenit̃ aliqõ accñs ꝑter eẽntiaz ipsi⁹ spẽi: sz ẽt in subis spũalib⁹: q̃ nõ ꝓponunt̃ ex mã ⁊ foꝛma. Et iõ in vtrisq; suppo⁹ nõ est oĩno idẽ qõ ipsa nã. Doctñ est alr̃ ⁊ alr̃ i vtrisq; Dupl̃r ãt aliqd accipit: vt accñs ꝑter rõnẽ rei. Uno⁹: qz nõ cadit i diffõne sig̃nante eẽntiã rei sz tñ est desig̃natiuuz. vel determinatiuuz alic⁹ eẽntialiuz ꝑn⁹ꝛ: sic̃ rõnale accidit aĩali. vtpote ꝑter diffõnẽ ei⁹ exñs. ⁊ tñ est determinatiuuz eẽntie aialis: vñ est eẽntiale hoi ⁊ rõne ei⁹ exñs. Alio⁹ accidit aliqõ alicui: qz nec ẽ in ei⁹ diffõne: nec est determinatiuuz alic⁹ eẽntialiuz ꝑn⁹ꝛ sic̃ albedo accidit hoi. Dis g̃ q̃ sunt ꝓsita ex mã ⁊ foꝛ⁹ accidit aliqõ ꝑter rõnẽ spẽi exñs vtroq; mõ. Luz. n. de rõne spẽi hũane sit q ꝓponat̃ ex aĩa ⁊ cozpe õterminatio cozpis ⁊ aĩe est ꝑter rõnẽ spẽi: ⁊ accidit hoi inq̃tuz est hõ: q sit ex hac aĩa: ⁊ ex hꝟ cozpe. Sz hꝟ ꝓuenit p se huic hoi: õ cui⁹ rõne eẽt si diffiniret̃ q eẽt ex hac aĩa: ⁊ ex hꝟ cozpe sic̃ de rõne hois cõis ẽ: q sit ex aĩa ⁊ cozpe. Accidunt ẽt ꝓpositis ex mã ⁊ foꝛ⁹ ꝑter rõnẽ spẽi mlta alia: q̃ nõ sunt õtermĩatiua eẽntialiũ ꝑn⁹ꝛ. Subys vo i mãlib⁹ creat accidũt qdẽ aliq̃ ꝑter rõnẽ spẽi: q̃ nõ sũt determinatiua eẽntialiũ ꝑn⁹ꝛ: vt dcĩm est: nõ tñ accidunt eis aliq̃ q̃ sunt determinatiua eẽntie spẽi: qz ipsa nã spẽi nõ idiuiduat̃ p mãz: sz p seipsaz ex hꝟ q talis foꝛa non est nata recipi in aliq̃ mã: vñ p seipsaz nõ est multiplicabilis neq; ꝑdicabilis de plurib⁹: sz qz nõ est suũ eẽ: accidit ei aliqd ꝑter rõnẽ spẽi. s. ipm eẽ: ⁊ alia q̃dã q̃ attribuunt̃ supposito ⁊ nõ nãe pp qõ suppositũ in eis nõ ẽ oĩno idẽ cũ nã.

¶ Ad 2m dõm q nõ oẽ qõ accidit alicui ꝑter rõnẽ spẽi est determinatiuũ eẽntie ipsius vt oporteat illõ poni in rõne ei⁹: sic̃ dcĩm ẽ: ⁊ iõ sz ipz eẽ nõ sit de rõne suppositi: qz tñ pti net ad suppositũ: ⁊ nõ ẽ de rõne nãe: manifestũ ẽ q suppositũ ⁊ nã nõ sunt oĩno idẽ in q̃buscũq; res nõ est suuz esse.

¶ Ad illud vo qõ in 2riũ obycit̃ dõz q nã dr̃ ꝓstituere suppositũ ẽt in ꝓpositis ex mã ⁊ foꝛma: nõ qz nã sit vna res: ⁊ suppositũ alia res. Doc. n. ẽ fz opinionẽ dicẽtiũ q nã spẽi sit foꝛma tñ: q̃ ꝓstituit suppositũ sic̃ totũ: sz qz fm moduz sig̃nandi nã sig̃nat̃ vt ps rõne supradicta. suppositũ vo vt totũ. nã significat̃ vt ꝓstituens: ⁊ suppositum vt ꝓstitutuz.

Articulus. V.

QUinde q̃stiũ est de tpe p qõ deus mouet creaturã spũalẽ fm Aug. vt̃ sit idẽ cũ tpe qõ mẽsurat mot⁹ corpaliũ rer̃. Et vr̃ q sic: qz neq; Aug. diuersitatẽ hãc tp̃oꝛ assignat: neq; aliqs phs. Uanũ g̃ vr̃ hãc diuersitatẽ tp̃oꝛ assignare. ¶ P. oẽ qõ ẽ inq̃tũ ẽ: vnũ ẽ. Si g̃ nõ sit vnũ tp̃s: sz diuersa nõ erit ens: qõ ẽ icõueniẽs. Oz g̃ ponere vnũ tp̃s

¶ Sz 5. Tp̃s q mẽsuranr̃ corpales mot⁹ est nũerus (tñ. mot⁹ ꝑmi celi fm phm in. 4. phy. (T.c.98.) Sz tp̃s p qõ mouenr̃ ãgeli nõ hz aliquẽ ordinẽ ad motuz. g̃illõ tp̃s est aliud a tpe corpalũ rer̃. ¶ P. ꝑpetuo ⁊ corruptibili nihil ẽ cõe nisi fz nomẽ: vt dr̃ in. io. Met. (T.c.z6.) sz ãgeli sũt ꝑpetui: corpa ãt sũt corruptibilia. nõ g̃ idez tp̃s ẽ vtrozũq;.

Respõdeo dõz q sic̃ Aug. dic̃ in. xi. de ciui. dei. Tẽpora non fuissent nisi creatura fieret: q̃ aliqd aliq̃ motiõe mutaret: cui⁹ mutatiõis cuz aliud atq; aliud: q̃ sil̃ eẽ nõ ꝑñt: cedit atq; succedit: seq̃t tp̃s ex q̃ accipit̃ qõ ẽt phs dicit i. 4. phy. (T.c.97.) q oz log de tpe fz rõnẽ mot⁹. nã tp̃s ẽ nũerus mot⁹ fm ꝓus ⁊ posteri⁹. Dẽs g̃ mot⁹ q ꝑñt mẽsurari vna mẽsura bñt vnum tp̃s. Si q vo mot⁹ sũt q nõ ꝑñt vna mẽsura mẽsurari: neĉe ẽ q eoz sit diuersum tp̃s. Cũ aũt mẽsura sit homogenea mẽsurato: vt dr̃ in. io. Meta. manifestuz est q oia q̃ sunt vnius generis ꝑñt bre vnã mensurã cõmunẽ: nõ autẽ que sunt generum diuersorum. Omnes autẽ motus cõtinui ꝓueniunt in vno genere: inquantum sunt cõmensurabiles: ⁊ ideo ꝑñt habere vnam mensuram cõmunem. mensuranr̃ enim omnes simplicissimo sui generis: scz velocissimo motu ꝑmi celi. vnde omnium motum cõtinuorum potest esse vnuz tempus cõmune; qõ quidem tempus licet videatur esse fm genus de numero discretorum: quia est numerus earum rerum cõtinuarum: scz motuum: fit ⁊ ipsum continuum: sicut decem simpliciter dictum est aliquid discretum. Sed decem vlne panni est aliquid continuum. discretorum autem ⁊ continuoꝝ non potest esse vna mensura cõmunis: cum sint diuersoꝝ generum: inq̃tum sunt mẽsurabilia: ⁊ ideo necesse est: si sint aliqui motus non ꝓtinui q tp̃s eoz aliud sit a motu quo mensuranr̃ motus ꝓtinui: manifestũ est aũt q mot⁹ spũaliuz creaturaꝝ de gb⁹ Aug. logt̃: dicẽs creaturã spũalẽ moueri p tp̃s ⁊ nõ p locũ: non sunt motus ꝓtinui: sed vicissitudines q̃dã discrete. Dicit. n. q per tempus mouet̃ anim⁹ vl̃ reminiscẽdo qõ oblit⁹ erat: vl̃ discendo qõ nesciebat: vl̃ volẽdo qõ volebat. vñ manifestuz ẽ q cũ tp̃s nõ bẽat ꝓtinuitatẽ: nisi ex motu: q tale tp̃s nõ ẽ ꝓti

nuum: ꝛ ꝙ est aliud a tpe corporaliū rerum.

Ad primū g̃ dōz ꝙ Aug. ex ipa dōia motuū dat itel ligere dōiā tp̄or. ¶ Ad 2m dōz ꝙ eo mō aligd ē vnū: quo ē ꝛ dr̄ eē: qō. n. dr̄ eē ꝼm spēz ē vnū spē: nō aūt vnū nūero. vñ nō segt̄ si sint plres boies: ꝙ nō sit bō: ꝛ silr nō sequit̄ si sint plura tēpora ꝙ nō sit tempus.

Einde q̄sitū ē de boīe. Et p̄mo q̄tuz ad vtutes. Scōo q̄tū ad pctā. 3° q̄tū ad penas. Circa vtutes aūt fuit q̄sitū ꝛ q̄tū ad res dīnas: ꝛ q̄tū ad res būanas. Quantum ad res dīnas q̄sita st̄ tria. p° circa fidē. vtz aliquis teneret credere xp̄o visibilia miracula non facienti. Scōo circa fidei sacrz. vtz puuli iudeoz sint baptiçādi inuitis parētib⁹. 3° circa decimas: q̄ debent̄ ministris sacroz. vtz aligs pp ꝓsuetudinē possit excusari ne ōcimas soluat.

Articulus. VI.

Ad primū sic ꝓcedit̄. Uī ꝙ xp̄o ñ faciēti visibilia miracula homies credere nō tenerent̄. Quicū q. n. nō facit b̄ ad qō tenet̄ peccat. Sz si boīes ñ crederēt xp̄o miracula nō faciēti: nō peccarēt. Dicit. n. ipe i Joāne. 15. Si. n. opa nō fecissez in eis q̄ nullus ali⁹ fecit: pctm̄ nō haberēt: ꝛ log̃ de pctō ifidelitatis ꝼm Aug. g̃ xp̄o si nō fecisset miracula boīes credere non tenerent̄. ¶ P̄. nullus pōt mutare legē nisi latoz legis vl̄ eo supioz. Sz xp̄s p̄dicabat q̄dā q̄ videbant̄ ptinere ad veteris legis abolitionē: sicut ꝙ cibi nō coingnauerūt boīez: ꝛ ꝙ lz in sabbo opari. Si g̃ nō probasset se eē legislatorē: nō fuisset ei credēdū. Sz b̄ fieri nō potuisset nisi p miracula: cū legislatorem multa miracula p̄cesserint. g̃ xp̄o nō est credēdū nisi miracula fecisset.

¶ Sz ō. magis obligant̄ boīes ad credēdū p̄me veritati q̄ ad credēdū visibilib⁹ signis. Sz lz xp̄s miracula nō fecisset: ipse tñ verus de⁹ exñs p̄ma vitas erat. g̃ ēt si miracula nō fecissz: adhuc erat ei credēdū. ¶ P̄. gr̄a vniōis ē maioz q̄ gr̄a gratū faciēs p adoptionē. Sz miracula nō sufficienter ꝓbāt gr̄az gratū faciētez: qz vt hr̄ Mat. 7. dis g xp̄o in iudicio dicēt. Dñe in noīe tuo vtutes multas fecim⁹. rñdebit̄. nō noui vos. g̃ multo min⁹ miracula sufficiūt ad ꝓbādū gr̄az vniōis. Si g̃ sine miraculis xp̄o boīes credere nō tenerentur: neq; etiam miraculis factis tenebant̄ credere dicenti se esse deū: qō pz esse falsum.

Respōdeo dōz ꝙ nullus tenet̄ ad hoc ꝙ ē supra vires suas nisi p būc modū q̄ fit sibi pole. credere aūt ē sup potētiā hois nāle/ vñ ex dono dei puenit ꝼm illud apli ad Eph. 2. B̄ fa saluati estis p fidē: ꝛ b̄ nō ex nobis. dei. n. donū ē: ꝛ ad Phi. 1. dic̄. Uobis datū ē nō solū vt in ipm credatis: sz vt p ipso patiamini/ Dō g̃ tenet̄ credere ꝼz b̄ ꝙ adiuuat̄ a deo ad credēdū. Adiuuat̄ aūt a deo aligs ad credēdū triplr. p°. ꝓio qdē p iteriorē vocatōez. ō q̄ dr̄ Jo. 6. Dis q audit a pr̄e ꝛ didicit venit ad me. ꝛ ad Ro. 8. Quos p̄destinauit hos ꝛ vocauit/ 2° p doctrinā ꝛ p̄dicationē exteriorē ꝼm illud apli ad Ro. 10. Fides ex auditu. auditus aūt p vbū xp̄i 3° p exteriora miracula. vnde dr̄. i. ad Cor. 14. ꝙ signa data sūt ifidelib⁹. vt. l. p ea puocent̄ ad fidez/ Si aūt xp̄s visibilia miracula nō fecisset: adhuc remanebāt alȳ modi attrahēdi ad fidē: qb⁹ boies acgescere tenerent̄. Tenebant̄. n. boies credere actori legis ꝛ ppharū. Tenebant̄ ēt iteriori vocatiōi nō resistere: sicut Isa. de se dicit. Dñs de⁹ aperuit mihi aurem. ego aūt nō ō dico: retroz suz nō aby. Isa. 50. sicut de qbusdam dr̄ Act. 7. Uos semper spiritui sancto restitistis.

Ad primuz g̃ dōz ꝙ iter illa opa q̄ xp̄s in boīb⁹ fecit ānumerari ēt dz vocatio interior: q̄ quosdā attraxit: sicut Grego. dicit in quadā omelia. ꝙ xp̄s p mīaz Magdalenā traxit iteri⁹: g ēt p clemētiā suscepit fozis. Annumerari ēt dz eius doctrina: cū ēt ipse dicat. Si nō venissez ꝛ locut⁹ eis nō fuissez pctm̄ nō haberēt. ¶ Ad 2m dōm ꝙ xp̄s poterat se ostēdere esse legislatorē nō solū faciēdo visibilia miracula: sz ēt p auctē scripture: ꝛ p iteriorē istinctū. ¶ Ad 3m dōz ꝙ iterior istinct⁹ quo xp̄s poterat se manifestare sine miraculis exteriorib⁹: ptinet ad vtutem p̄me vitatis: q̄ interi⁹ boiem illuminat ꝛ docet. ¶ Ad 4m dōz ꝙ miracula visibilia fiūt vtute diuīa ad ꝓfirmationē vtutis fidei. vñ dr̄ Mar. vl. ō aplis. ꝙ p̄dicauerūt vbiq; domino cooperāte ꝛ sermonē ꝓfirmāte sequētib⁹ signis. Nō aūt fiūt miracula semp ad demōstrādū gr̄az ei⁹ p quē miracula fiūt: ꝛ iō pōt ꝓtingere ꝙ aligs gr̄am gratū faciētem nō habēs miracula faciat: sz b̄ ꝓtigere nō pōt ꝙ aligs falsaz doctrinā ānūciās vera miracula faciat: q̄ nisi vtute diuina fieri p̄nt. Sic. n. deus esset falsitatis testis: qō est ipossibile. Cū g̃ xp̄s se filiū dei diceret ꝛ equalē deo: hāc ei⁹ doctrinā ꝓbabāt miracula q̄ faciebat: ꝛ iō ostēdebat̄ xp̄s per miracula que faciebat esse de⁹. Petrus aūt lz eadē vel maioza miracula faceret: nō ꝓbabat̄ eē de⁹: sz p ea ēt ꝓbabat̄ ꝙ xp̄s eēt de⁹: qz Petrus nō ꝓdicabat seipm: sz Jesuz xp̄m esse deum.

Articulus. VII.

Ad secunduz sic ꝓcedebat̄. Uī ꝙ pueri iudeoz sint baptiçandi iuitis parētib⁹. Maius. n. ē vinculū mr̄imoniale q̄ ius p̄ne ptātis: qz p̄na ptās pōt p dominez solui: cū filius familias emācipat̄. vinculū aūt mr̄imoniale nō pōt solui p boīez ꝛz illō Matth. 19. Quos de⁹ ꝓiūxit bō nō sepet: sed pp ifidelitatē solut̄ vinculū mr̄imoniale. Dicit. n. apls. i. ad Cor. 7. ꝙ si ifidelis discedit: discedat. nō. n. seruituti ē subiect⁹ frater aut sozor ꝛ hȳ. ꝛ canō dicit: ꝙ si ꝓiunx ifidelis nō vult cohabitare sine cōtumelia creatoris: ꝙ alter ꝓiugū nō dz ei cohabitar̄. g̃ multo magis pp ifidelitatē tollit̄ ius p̄ne ptātis. sic g̃ ifideles iudei nō hñt ius p̄ne ptātis i suos filios. p̄ñt g̃ eoz filȳ baptiçari eis iuitis. ¶ P̄. magis dz boī subueniri ō piculū mortis eterne: q̄ ō piculū mortis tpalis. Sz si aligs videret boīez in piculo mortis tpalis: ꝛ ei nō ferret auxiliū peccaret. Cū g̃ pueri iudeoz ꝛ alioz ifideliū sint i piculo mortis eterne: si parētib⁹ relinquant̄: g eos in sua ifidelitate i/formāt: vī ꝙ sint eis auferēdi ꝛ baptiçādi ꝛ i fide istruēdi. ¶ P̄. filȳ suoz sūt sui ꝛ ptāte dñoz. Sz iudei sūt sui regū ꝛ p̄ncipū. g̃ ꝛ filȳ eoz. Reges g̃ ꝛ p̄ncipes hñt ptātē ō filȳs iudeoz facere qō voluerit. Nulla g̃ eēt iniuria si baptiçarent̄ iuitis parētib⁹. ¶ P̄. glz bō magis ē dei a q̄ hz aiaz q̄ p̄ris carnalis a q̄ hz corp⁹. Nō ē g̃ iniustū si pueri iudeorū carnalib⁹ parētib⁹ auferāt̄ ꝛ deo p baptismuz ꝓsecrent̄. ¶ P̄. baptism⁹ est efficacioz ad salutē q̄ p̄dicatio: qz p baptismū statī tollit̄ pctī macula ꝛ reat⁹ pene ꝛ apit̄ ianua celi. Sz si piculū seq̄tur ex ōfectu p̄dicatiōis: iputat̄ ei q ñ p̄dicauit: vt hr̄ Eçe. 3. ꝛ 33. De eo g videt gladiū venientē: ꝛ ñ īsonuerit tuba. g̃ mlto magis si pueri iudeoz dānēt pp defectū baptismi iputat̄ ad pctm̄ eis: q potuerūt baptiçare ꝛ

¶ Sz ō. Nemini faciēda ē iniuria. Fit (nō baptiçauerūt. ret aūt iudeis iniuria: si eoz filȳ baptiçarēt eis iuit⁹: qz amitterēt ius p̄ne ptātis i filios iā fideles. g̃ eis inuitis nō sunt

Respōdeo dōz ꝙ maximā auctez dz (baptiçādi. eccl̄ie ꝓsuetudo: q̄ sp ē i oīb⁹ emulāda: qz ꝛ ipsa doctrina catholicoz doctoz ab eccl̄ia auctez hz. vñ magis ē stādū ꝓsuetudini eccl̄ie q̄ vel auctī Aug. vl̄ Hiero. vl̄ cuiuscūq; doctoris. Hoc aūt eccl̄ie vsus nunq̄ būit. ꝙ iudeoz filȳ iuitis parētib⁹ baptiçarent̄: q̄uis fuerit retroactis tpib⁹ multi catholici p̄ncipes potētissimi: vt Cōstātin⁹ Theodosi⁹ ꝛ alȳ plres gb⁹ familiares fuerūt scissimi epi: vt Siluester Cōstātio: ꝛ Ambrosi⁹ Theodosio: g nullo⁹ pteri/ misissēt ab eis ipetrare: si b̄ eēt ꝓsonū rōni: ꝛ iō ꝑiculosuz

videt hanc

videt hanc assertionez de nouo inducere: vt preter consuetudinē in ecclesia hactenus obseruatā iudeoꝝ filij inuitis parentibus baptizentur. Et hui⁹ rō ē duplex. vna quidem propter periculum fidei. Si enim pueri nōduz vsuz rationis habētes baptismū susciperēt: postmodū cuz ad pfectā etatem peruenirent de facili possent a parentibus induci: vt relinquerēt qō ignorātes susceperunt: qō verterēt in fidei detrimentum. Alia vero ratio est quia repugnat iustitie naturali. Filius enim nāliter est aliquid patris: z primo quidem a parente non distinguitur secundum corpus q̄diu in matris vtero ꝓtinet. Postmodū vo postq̄ ex vtero egredit: añq̄ vsū liberi ar. bēat: ꝓtinet sub parētū cura: sic̄ sub q̄dā spūali vtero. q̄diu. n. vsuz rōnis nō bz puer nō differt q̄tū ad ea q̄ agit ab aīali irrōnali. vñ sic̄ bos vl equ⁹ iure gētiū vl ciuili ē possessoris: vt vtaī eo (cū voluerit) sic̄ p prio istroꝝ ita de iure nāli ē q⁹ filiꝰ añq̄ bēat vsum rōnis sit sub cura pris. vñ ɔ iustitiā nālē eēt: si puer añq̄ bret vsum libe. arbi. a cura parētū subtrahat: vl de eo aliqd ordinet inuitis parētib⁹. Postq̄ ār icipit bre vsū libe. ar. iā icipit esse su⁹. z pt q̄tū ad ea q̄ sūt iuris diuini vl nālis sibypsi puidere: z tūc ē iducēdus ad fidē nō coactiōe: sz psuasione: z pōt ēt inuitis parētib⁹ ꝓsentire fidei z baptizari: nō aūt añq̄ habeat vsū rōnis: vñ de pueris antiq̄ꝝ patꝝ dr q⁹ saluabant in fide parētū: p qō dat intelligi q⁹ ad parētes ptinet puidere filys de sua salute: pcipue añq̄ habeant vsum rōnis.

Ad primuz g̃ dōz q⁹ i viculo mrimōiali vterq̄ cōiugū hñt vsuz libe. ar. z vterq̄ pōt inuito altero fidei assentire: sz ℔ nō bz locū in puero añq̄ bēat vsū rōnis: sz postq̄ bz vsū rōnis tūc tz sl'itudo: si ꝓuerti voluerit. ¶ Ad 2m dōm q⁹ a tpali nō est aliqs eripiēdus ɔ ordinē iuris ciuilis: puta si aliqs a suo iudice ꝓdēnet ad mortē: nullus dz eū violēter eripe. vñ nec aliqs dz irrūpere ordinē iuris nālis: q̄ filiꝰ ē sub cura patris: vt eū liberet a periculo mortis eterne. ¶ Ad 3m dōz q⁹ iudei sūt fui p̄ncipum seruitute ciuili: q̄ nō excludit ordinez iuris nālis vel diuini. ¶ Ad 4m dōm q⁹ bō ordinat ad deū p rōnē: per quā deus cognoscere pōt. vñ puer añq̄ vsuz rōnis bēat nāli ordie ordinat i deū p rōnē parētū: q̄ꝝ cure nāl'r subiacet: z ℔z eoꝝ dispōnē sī circa ipz dīna agēda. ¶ Ad 5m dōz q⁹ piculū qō segt ex pdicatione omissa nulli iminet: nisi ei cui ē ꝓmissuz pdicatōis offiū. vñ in Eçech. pmittit. Speculatorē dedite filys isrl'. puidere aūt pueris i fideliū de sacris salutis ptinet ad parētes eoꝝ. vñ eis iminet piculū pp subtractionez sacroꝝ: si eoꝝ puuli ōtrimētū salutis patiāt. Arti. VIII.

D tertiū sic pcedebat. Ur q⁹ pp ꝓsuetudinē alig ōbligent a iure reddendi decimas. Magis enim est accipere decimas q̄ nō dare. Sz pp ꝓsuetudinem in aliqb⁹ terris alig milites accipiunt decimas. z ℔ ab ecclesia tolerat. g̃ multo magis pp ꝓsuetudinem alig deobligant: vt decimas nō soluant: neq̄ soluere teneant.

¶ Sed contra. Jus diuinum nō aboletur p dissuetudinez. Sz decime ōbent de iure diuino. g̃ p dissuetudinē nō abolet ius reddendi decimas. Tenent g̃ boies reddere decimas ꝓtraria consuetudine non obstante.

Respōdeo dōz q⁹ ea q̄ sūt de iure positiuo p dissuetudinē abolent. Ea vo q̄ sunt a iure nāli vl ō iure dīno nulla dissuetudine aboleri pōt. Nulla. n. dissuetudine fieri pōt vt sit licitū furari vl mechari. Est g̃ ꝓsiderādū ad ꝓpositā qōnē vtꝝ dare decimas sit de iure diuino vl de iure positiuo būano. Jus aūt dīnū in nouo z veteri testō ꝓtinet. Et qdē nō appet i nouo testō aliqd p̄ceptū datū de decimis soluēdis: in doctrina dico euangelica vel aplica. Qō. n. dr Mat. 23. ō solone decimaꝝ. ℔ oportuit facere z illa nō omittere: z qō dic pharisei⁹ Luc. 18. Decimas do oiuz q̄ possideo: magis vr ad statū veteris testi ptinere q̄z obſuātis noui testi formaz ponere? In veteri autē testō triplex gen⁹ pceptoꝝ erat: q̄dā. n. erāt pcepta moralia: q̄daz iudicialia: q̄dā cerimonialia. Precepta moralia sūt q̄ sūt dicta nāli rōni: ad q̄ boies oi tpe obligant: vt honora patrez z matrez: nō mechaberis: nō furtū facies: z silia. Precepta aūt iudicialia sunt p q̄ iudicia exercebant: puta si qs furaretur vnā ouē: redderet q̄tuor: z bō pcepta nō sūt dicta rōni nāli: nō. n. rō nālis bz: q⁹ ille q furat ouē magis reddat q̄tuor q̄z tres vel vnā. Sz tñ p hō pcepta ōtrariat mozale pceptū. Dz. n. rō nālis: q⁹ ille q furat debeat puniri: sz q⁹ tali pena puniat: ℔ determinat p pceptū iudiciale. Precepta aūt cerimōialia veteris legis sūt: q̄ ptinēt ad obſuātiā diuini cult⁹: z sūt ordinata ad figurandū aliqō futuꝝ: sic̄ imolatio agni paschal figurabat occisionē xp̄i. Est g̃ ꝓsiderādū vtꝝ pceptū de decimis psoluēdis sit mozale: vel iudiciale: vel cerimōiale. Si. n. mozale ē: ad ℔ oēs tenent z oi tpe: nulla obstante ɔria ꝓsuetudie: sz ℔ nō vr: qz rō nālis nō dictat magis q⁹ hō ministris dei det decimā q̄z vndecimā vel nonaz ptē fructuū. Si aūt sit pceptū iudiciale: nō tenent ad decimas dādas: sic̄ nō tenent oēs ad iudicādū: ℔z iudicia i lege veteri ꝓscripta: qz illa iudicialia pcepta sunt spāl'r illi pplo data ꝓsideratis ꝓditionib⁹ eiꝰ: nō. n. eadē oib⁹ expediūt. Si aūt sit pceptū cerimōiale: nō solū nō obligaret: sz ēt obſuatū iduceret i pcīm: peccaret. n. sīgs agnū paschalē imolaret: qz post aduētū vītatis cessauerūt figure. ¶ Dōz ē g̃ sic antiq̄ magri dixerūt: q⁹ q̄daz pcepta legis sunt pure mozalia: vt nō occides: nō furtū facies: q̄dā aūt pure sūt cerimonialia: vt imolatio paschalis agni z circūcisio: q̄dā aūt sūt media ℔m aliqd mozalia: z ℔m aliqd cerimonialia: sic̄ pceptū de obſuatiōe sabbi ē mozale q̄tū ad ℔ q⁹ aliqō tps quieti deputet ad vacādū dīnis. Doc. n. rō nālis bz: sz q⁹ dies septima sit deputata ℔ ē ex ōtmiatiōe dei pp aliq̄ figurā: vñ ℔ est cerimōiale. Sic g̃ pceptū de decimis psoluēdis ē qdē ℔z aliqd mozale: vt. l. q⁹ p toto ppl'o dīno obsequo vacāt stipēdys ppli sustētent: sicut z q⁹ in alijs officijs reipublice seruiūt a ppl'o sustētant: z ℔z hūc modū ꝓponit ℔ pceptū in nouo testō. Dic. n. dñs Mat. 7. Dign⁹ est opari⁹ cibo suo: z Apl's dic. 1. ad Cor. 9. q⁹ dñs ordinauit: vt q euāgeliū enūciant de euāgelio viuāt: z q altario deseruiūt de altario viuāt. Sz q̄tū ad determinatū numeꝝ decime nō est de iure nāli: neq̄ est pceptū mozale: sz est cerimoniale in q̄ntum refert ad figurādū aliqd circa xp̄z: vl ēt ē iudiciale ℔z pueniētia ad illū pplm: in quo multitudo ministroꝝ tali taxatiōe opus erat ad ministroꝝ dei sustētationez. Sic g̃ ℔ cōe q⁹ est puidere mistris dei in necēys vite est de iure diuino: q̄ si mozale pceptū z de iure nāli exīs. Ad quēlibz aūt principē g̃ pōt leges cōdere: ptinet ius nāle cōe p ius positiuuz determiare: nihil. n. est aliud ius positiuū q̄z determinatio iuris nālis: sic̄ ius nāle bz q⁹ malefactoꝝ puniat: sed q⁹ tali pena puniat: ℔ determinat p ius positiuū. Qz g̃ eccl'ia bēt ptātē ꝓdēdi legē i bis q̄ ptinēt ad cultū dei: potuit p eccl'ie statutū taxari q̄titas eoꝝ q̄ sūt dāda ministris dei a ppl'o: z vt esset q̄daz ꝓsonantia noui z veteris testi: statuit eccl'ia vt taxatio veteris testi ℔uaret ēt in nouo. Uñ oēs tenent ad decimas: velint nolint: posset aūt eccl'esia statuere: si cā subesset vl in maiori vel in minori numero: puta q⁹ daret octaua vl duodecima: sic̄ z q⁹ det decima. ℔z g̃ q⁹ nulla cōsuetudo ɔria soluit boiez ab obligatiōe reddēdi decimas: qz hec obligatio fundat supra ius diuinū z supra ius nāle: vñ sp tenent boies reddere ōcimas: si eccl'ia exigat: ēt ɔria ꝓsuetudie nō obstāte: z i terris i gb⁹ ē ꝓsuetudo q⁹ decime soluant: ipsa ꝓsuetudo q̄si expostulat decimas: vñ peccaret g nō redderet: sz in terris in gb⁹ nō ē ꝓsuetudo cōis q⁹ decime denent: z eccl'ia nō petit: vr eccl'ia remittere dū dissimulat: z

typhuā ꝑcepta

moralia

iudicialia

cerimonialia

Ex

conclō

confirmando

iō boies ī terris illis nō peccāt decias nō dādo. Duz. n. eēt dicere ꝙ oēs hoies Italie ⁊ oziētaliū ptiū dānarent q̄ ōci mas nō soluūt. Et hꝫ arg̃m possum⁹ ab apl'o accipe: cui cuz deberēt nēcia vict⁹ ab his qb⁹ p̄dicabat: tñ nō accipiebat. nec tñ peccabāt q ei nō dabāt. aliogn male cū eis egisz: nō accipiēdo pser tiz cū ipse dicat Act. 20. Nō. n. subterfugi q̄ min⁹ ānūciarē vobis oē ꝓsiliū dei: ⁊ lō apl's ñ exigebat qō sibi debebat: ne daret aliqō offendiculū euangelio: vt ipse dicit. vñ nō bñ facerēt rectores eccl'ie: si in terris illis de cimas exigerēt: in qb⁹ nō ē ꝓsuetudo dari: si ꝓbabil'r crede rēt ꝙ ex hꝭ scādalū nascerē. ¶ Ad illō ꝯ qō ī ꝫriū obycit dōz ꝙ milites q accipiūt decias in aliqb⁹ terrris ñ hñt ius accipiēdi decimas. hꝭ. n. ius ē spūale ōbitū mīstris dei. vñ ñ cadit in laycā psonā: sed res ille tpales q̄ a iure exigunt ex ꝓcessiōe eccl'ie date sunt aliqb⁹ militib⁹ pp aliq̄ fuitia q̄ fe cerūt eccl'ie: sicut ⁊ eccl'ia pōt remittere ipsos fruct⁹ q de benē p̄o decima. nō tamen remittit ius exigēdi decimas: (nec tollit debitum reddendi.

QEinde q̄sitū ē de bis q̄ ptinēt ad vtutes circa res būanas. Et circa hꝭ q̄sita sūt duo. p̄ vtz fili⁹ teneat obedire parētib⁹ car nalib⁹ ī idifferētib⁹. z⁰ vtz vēditoz teneat di cere emptozi vitiū rei vēdite. Articulus. IX.

Ad primuz sic ꝓcedit. Uī ꝙ fili⁹ tenea tur obedire parētib⁹ carna
a lib⁹ q̄tū ad oīa. Dr̄. n. Deut. zi. Si gēuerit hō fi liū ꝓtumacē: ⁊ pteruū: q nō audiat p̄is aut ma tris īperiū lapidib⁹ eū obruet pp̄l's ciuitatis. Sz pēa talis nō ifligerē nisi grauiter peccaret nō obediēdo. g̃ fily tenent obedire parentibus carnalib⁹ per oīa. ¶ P. apl's dicit ad col. 3. Fily obedite parētib⁹ p oīa. ¶ P. ꝓce pta mozalia affirmatiua q̄z nō ad sp obligēt. tñ nūq̄ ꝫ riū facere hz. Sz ꝓceptū mozale affirmatiū ē de honoza tiōe parētū. g̃ nō hz irreuerētē eē parēti: qō eēt si ei⁹ māda to nō obedirē. tenē g̃ filius in oībus parētibus obedire. ¶ Sz ꝫ. Nō min⁹ obediēdū ē p̄rib⁹ spūalib⁹ q̄z carnalib⁹ hz magis: vt bī p apl'z ad Heb. iz. Sz p̄rib⁹ spūalib⁹ nō tenēt subditi obedire ī idifferētib⁹. Religiosi. n. g obediētiā p̄fi tenē: nō tenent obedire suis ꝓlatis: nisi in bis q̄ sūt p̄m re gulā: vt Ber. dicit in lib. de dispēsatiōe ⁊ ꝓcepto. g̃ nec parē tib⁹ carnalib⁹ fily tenent in indifferentibus obedire.

Respōdeo dōz ꝙ cū obediētia ꝓlato debeat: ad il la se extēdit ōbitū obediētie: ad q̄ se ex tēdit ius ꝓlatiōis. Dz aūt p̄ carnalis ius ꝓlatiōis in filiuz. ꝓrio qdē q̄tū ad domesticā ꝙuersationē. Sic. n. ē p̄fami lias in domo: sic rex in regno. vñ sicuti subditi regis tenen tur obedire regi in bis q̄ ptinēt ad gubernationē regni. ita ēt fily ⁊ aly domestici tenent obedire p̄familias in bis q̄ pertinēt ad dispēsationem domus. Scō q̄tum ad mozū disciplinā. vñ apl's dicit ad Heb. iz. Pres qdē carnis nr̄e habuim⁹ eruditozes: ⁊ obtēpabam⁹ eis: dz. n. p̄ filio nō so lū educationē: sz ēt disciplinā: vt phs dicit. In bis g̃ fili⁹ te netur obedire patri carnali: ⁊ nō alys.

Ad primū g̃ dōz ꝙ logt ibi Moyses ō iperio p̄no qō ptiet ad disciplinā mozū. vñ ibidē dr̄. Monita nr̄a audire ꝓtenit: comessatiōib⁹ vacat: ⁊ luxurie atq̄ ꝙuiuys. ¶ Ad z^m dōz ꝙ apl's dicit obediēdū eē parē tibus per omnia: ad que se ius ꝓlatiōis extendit. ¶ Ad 3^m dōz ꝙ nō exhibet irreuerentiā precipienti: si nō obedit ei in bis: in quibus obedire non tenetur. Articulus. X.

Arca z^m sic ꝓcedit. Uī ꝙ venditoz nō te neat dicere vitiū rei vēdite empto ri: qz ex leges ciuiles vēditoz ⁊ emptoz seiuicē decipere p̄nt. Nulla aūt posset esse deceptio si vēditoz rei vēdite vitiuz emptozi dicere tene ret: g̃ nō teneē. ¶ Sz dicebat ꝙ leges nō loquunt ex foz ꝓscie: sz ꝙ nūc logmur est fm forum ꝓtētiosum. Sz ꝫ. fm p̄m in z⁰ ethi. Intētio legislatoris est ciues facere bonos. qō g̃ licz ex leges nō est ꝫriū vtuti: ⁊ ita ēt nō est ꝫriū ꝓscie. ¶ Sz ꝫ. ē qz ex leges ciuiles si aliqs vēdat aīal mozbidū te neē de vitio: g̃ tenetur dicere vitiū emptozi. ¶ P. Tullius dicit in lib. de officys ꝙ ad offiñ boni viri ptinet: vt dicat emptozi illud p quo res min⁹ vēderet: hꝫ aūt est vitiū rei vēdite: g̃ vēditoz tenē dicere emptozi vitium rei vēdite.

Respōdeo dōm ꝙ aliqd ptinet ad bonū viz: ad qō tñ boies nō tenent: sicut ad bonum viz ptinet ꝙ liberal'r amico sua bona largiat: q̄uis ad hꝭ nō te neat. Sed aliqd ptinet ad bonū viz: ad qō tenē. s. ꝙ red dat alicui qō iustū est: nā act⁹ iustitie ē vt reddat alicui: qō ei debeē. Et lō vnusq̄sqz vēditoz ad hꝭ tenē vt iustaz ven ditionē faciat: nō aūt vt faciat vēditionē liberalem dimit tens aliqd de p̄cio iusto. Justitia aūt eq̄litas q̄dā est: vt dr̄ in. 5. Ethi. Est g̃ iusta vēditio qñ p̄ciuz acceptū ab hñte eq̄ tur rei vēdite: iniusta aūt si nō equet: sz plus accipiat. Si g̃ vitiū rei vēdite faciat rē min⁹ valere q̄z p̄ciū ipositū a ven ditoze: iniusta erit vēditio: vñ peccat occultās vitium. Si aūt nō faciat rē min⁹ valere q̄z p̄ciuz ipositū: qz forte vēdi toz min⁹ p̄ciū iponit pp vitiū: tūc nō peccat tacēs vitiuz: qz vēditio nō ē iniusta: ⁊ forte eēt sibi dānosū si vitiū diceret: qz emptoz vellet hr̄e rē etiaz p minozi p̄cio q̄z valeret. Li beraliter tñ faceret si dānosuz ꝓpium ꝓtēneret vt satisfa ceret volūtati alterius: licz ad hoc non teneatur.

Ad primuz g̃ dōz ꝙ p illud dcm̄ legis nō bī ꝙ lici tū sit simpl'r vēditozi decipere empto rē: ⁊ eꝓ: sz dī aliqd eē licitū fm legē qō p legē nō punit: sic fm legē veterē licebat libellus repudy. ¶ Ad z^m dōm ꝙ p̄cepta legis sunt ductiua ad pfectā vtutez: tñ act⁹ perfecte vtutis nō cadunt sub p̄cepto legis būane: sz phibet q̄dam grauioza: vt gradatim boies retracti a malis p seipsos ad vtutē exerceant: pmittit aūt q̄dā minoza pctā eis penā nō ifligēs: qz sine his nō facile iueniē hoiuz multitudo: ⁊ ō ta lib⁹ est deceptio: q̄ est iter vēdētes ⁊ emētes: qz plūmi sunt q volūt vili emere: ⁊ care vēdere: vt Aug. dic̄ i li. ō trinitate. ¶ Ad illud vo qō p⁹ in ꝫriū obycit dōz ꝙ illud itelligēdū est: qñ mozb⁹ pecozis fac̄ pec⁹ min⁹ valere q̄z vendat. ¶ Ad z^m dōz ꝙ ea rōne Tulli⁹ dic̄ ꝙ vir bon⁹ nō tacet vitium rei vēdite: qz ad viz bonū nō ptinet ōcipe aliquē: ōceptio aūt nō est si id qō tacē de re vēdita nō facit rē min⁹ valere q̄z (p̄cium qō p̄o ea accipitur.

QEinde q̄sitū est de pctis. Et circa hꝭ q̄sita sūt duo. p̄imo vtruz pctm̄ sit ap petere ꝓlationē. Scōo vtz pctm̄ sit predicatozi hr̄e oculū ad rē tpalē. Articulus. XI.

Ad primuz sic ꝓceditur. Uī ꝙ pctm̄ sit appetere ꝓlationē. Non. n. vī ꝙ possit appeti sine pctō id qō nō fuit ī statu nāe itegre: sz solū ī statu nāe corrupte. Sz pla tio nō fuit ī statu nāe itegre: sz incepit esse post pctm̄: qñ dcm̄ ē mlieri. Sub viri p̄tāte eris: g̃ pctm̄ ē platio nē appetere. ¶ P. appetit⁹ vī eē ō his q̄ ptinēt ad statū fu ture glie. Sz ī futuro cessabit oīs ꝓlatio: vt dic̄ q̄daz glo. i. ad Corinth. 15. ergo peccatū est appetere ꝓrelationem. ¶ Sz ꝫ. est qō dr̄. i. ad thi. 5. Qui bñ p̄sūt p̄ bz: duplici ho nore digni bēant. Sz nō est pctm̄ appetere illō: cui ōbet ho nor g nō debeē nisi vtuti: g̃ nō ē pctm̄ appetere ꝓlationē.

Respōdeo dōz ꝙ hāc qōnē soluit aug. in 19. ō ci. dī. vbi dic̄ ꝙ loc⁹ supior sine q̄ ppl's regi nō pōt: ⁊ si administreē vt decet: tñ indecēter appetit. Cuius ratio est: qz qui appetit ꝓrelationem: aut est supbus aut iniustus: Iniustitia. n. ē ꝙ aliqs velit sibi plus de honore accipe aut de potestate

de potestate: aut de alys hominibus bonis: nisi sit maioribus dignus: vt dicit in .5. ethi. q aut aliquis estimet se esse magis dignū plationē oibus illis super quos plationez accipit superbie 7 psumptionis est: vnde pz q gcūq; prelationem appetit: aut est iniustus: aut supbus: 7 ideo nullus suo appetitu dz ad plationez pueníre: sed soluz dei iudicio fm illud apli ad Heb.5. Nemo sibi assumit honorem: sed qui vocatur a deo tanquā Aaron. pōt tamen aliquis licite appetere se esse dignuz prelatione vel opera boni prelati: pro

Unde pz (quibus debetur honor.

rnsio ad vltimū. Prime vo due rōnes non recte cōcludunt: qz etiā ea que nō fuerūt in statu innocētie nec erunt in statu glorie possunt licite appeti: sicut subyci: penitere: 7 alia hm̄: quāuis platio quantū ad aliquid fuisset in statu innocentie: 7 futura sit in statu glorie. s. quantum ad superioritatē gradus: 7 q̄tū ad gubernationez vel regimē: nō aūt quātū ad coactam seruitutē. Articulus. XII.

AD secundum sic procedit. Uidet q pctū sit predicatori bre oculū ad tpalia. Dr. n. Luc. iz. Querite pmo regnū dei. Glo. i. bona eterna: 7 hec oīa adyciētur vobis. Glo. etiam non querentibus: ergo non licet predicatori habere oculum ad terrena.

C Sz ꝯ ē qō dr. i. ad Lozi. 9. Dz q arat i spe arare. Glo. stipē dioz tēporalū: g licz pdicatori: de q̄ ibi logit: bre oculū ad

Respondeo dom q bre oculuz ad ter- (terrena. rena contingit dupl'r. vno mō sicut ad mercedē vel pmiū: 7 sic pdicatori nō licz bre oculū ad terrena: qz sic faceret euangeliū venale. Alio° sicut ad stipendia p necessitate sustentationis vite: 7 sic licet bre pdicatori oculū ad terrena: vñ pma ad Tbi. 5. super illud. Qui bñ presunt plbi 2c. dicit glo. Augu. Necessitatis est accipere: vñ viuit: charitatis est pbere: nō tñ venale ē euāgeliū pro bis. Si. n. sic vendūt magnā rez vili vēdūt: accipiāt g sustentationem necessitatis a populo: mercedē dispēsatiōis a dño.

C Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Deinde quesitū fuit de penis pctoz. Et p°. de ipsis penis. 2°de remissione penarū. C Circa pmuz quesita sunt duo. p̄ vtrū aīa separata possit pati ab igne corporeo. 2°vtrū duoz g eadē pena sunt digni vnus diutius moretur in purgatorio q̄ alius. Articulus. XIII.

AD primum sic procedit. Uidetur q aīa a corpore separata nō possit pati ab igne corporeo: qz fm phm: qō nō tangit non agit: sed ignis corporeus nō tāgit aīam separataz a corpore: cū nō bēat termios corporales: q̄ aūt se tangūt bñt vltima sil'. g aīa separata nō patit ab igne corporeo. C P. illa q̄ patiunt adinuicē: inuicē cōuerti pñt: sed aīa non pōt ꝯuerti in ignē corporeū nec ecōuerso. g aīa nō pōt pati ab igne corporeo. C P. Ber. dicit. q nihil ardet in inferno: nisi ppa volūtas: sed ppria voluntas cū sit q̄daz spūale nō pōt esse mā ignis corporalis: ergo aīa a corpore separata non potest ab igne corporeo pati.

C Sz ꝯ est qō dr Isa. vltī. Ignis eoz non extinguetur.

Respōdeo dom q pati multipl'r dr. vno° pati cōiter dictū idē est qō recipere: fm q sentire 7 intelligere est qōdā pati: 7 hoc mō aīa ꝓiūcta corpori patit a rebus corporeis sentiēdo 7 intelligēdo: sed an separata a corpore possit hoc mō a rebus corporeis pati: alterius q̄stionis est ppter quosdā: g dicunt q aīa separata a corpore: 7 ēt angelus pōt accipe cognitionē a reb° sensibl'ib°: sed si ēt hec opinio eēt va: tñ pati sentiēdo 7 intelligēdo est pfici nō puniri: nisi forte p accñs: inq̄tū id qō sentit vel intelligitur repugnat volūtati: sed ipluz sentire vel itelligere: fm se cōsideratū penale nō est. Alio° dicit pati ppie loquendo fm ꝯrietatē agentis ad patiens: put. s. pati dicimur cuz aliqd nobis aduenit: qō est ꝯriū nature vel volūtati nre: 7 fm hoc ifirmitas 7 tristitia passiones dicunt. Et hec quidē passio dupl'r esse pōt. vno mō per receptionē forme cōtrarie: sicut aqua patit ab igne quātū calefit: 7 per ꝯñs diminuit qualitas nālis eius: hoc mō separata aīa nō pōt pati ab igne corporeo: qz nec calefieri pōt: nec desiccari: nec hz formā aut qualitatem quācūq; ignis corporei imutari. Alio° dicit pati oē illud qō quocūq; mō ipedit a suo ppzio ipetu vel inclinatione: sicut si dicimus lapidē descēdentē pati: cum impedit ne deorsum pueniat: 7 sicut dicim° boiem pati: cū detinet vel ligat ne vadat quo vult: 7 ita per modum ligatiōis cuiusdam anima patitur ab igne corporeo: vt Aug. dicit. zi. de ciui. dei. Nō. n. hoc est cōtra nām spūs corpori alligari: cū videamus aīaz nāliter alligari corpori ad viuificādū ipm. Demones ēt per nigromantiā ptāte superioz demonū alligant aligbus imaginibus: vel aligb° alys rebus: vñ multo magis pñt spūs alligari diuina virtute igne corporeo: nō vt dent vitā: sed vt accipiāt penā: sicut Aug. dicit. Sed qz qō est minoris virtutis nō pōt sua vtute ligare id qō est maioris virtutis: inde est q nullū corp° pōt ligare spūm q est maioris virtutis: nisi aliq̄ superiori virtute: 7 pp̄ h̄ dr q ignis corporeº agit in aīam separatā: nō virtute ppa: sz inq̄tū est instrm dine iustitie vindicantis.

Ad primuz g dom q ignis tangit aīam: nō quidem tactu mathematico: qui attenditur fm terminos q̄titatiuos: sed magis cōtactu vtutis: nō ppzie: sed quā bz inq̄tū ē instrumētuz dine iustitie: C Ad 2m dōz q rō illa pcedit de passione: q̄ est per susceptionē forme ꝯrie. C Ad 3m dom q ppria voluntas dicitur ardere in inferno: qz meretur ardorem. Articulus. XIIII.

AD secundū sic pcedebat. Ur q duorum qui sunt digni equali pena: vnus nō possit citius a purgatorio liberari q̄ alius. Judiciū enī post mortē non est hois sed dei: qui fm veritatē iudicat: vt dr ad Ro. z. sed ꝯ veritatem iudicaret: si vni eozum qui sunt digni eq̄li pena infligeret grauior pena sensus q̄ alteri. Dilatio āt glorie est maior pena q̄ acerbitas pene sensus: qz sicut dicit Crisō. super Mat. Carere visione dina est maior pena q̄ q̄libet pena sensibilis: g vnus eozuz g digni sunt eq̄li pena nō maiorē dilationē glorie patiet altero citi° liberato. C P. malū fm Augu. dr: qz nocet. nocet autem qō adimit bonum: dilatio aūt glorie adimit maius bonū. s. bonuz increatum. g maius malum: 7 sic idē quod prius.

C Sz ꝯ est. qō magr dicit in 4° snīaz dis. 45. q ille p quo fiunt plura suffragia citius a penis purgatorij liberat. Cōtingit aūt q p vno eoz: g digni sunt eq̄li pena fiunt plura suffragia q̄ p alio. g vnus citius liberabit. C P. i fine mūdi inueniunt aliq̄ cremabilia q̄dā bñtes: quoz dilatio a gloria nō erit tā diuturna: sicut eoz g mō cremabilia deferūt ad purgatoriū: qz breuis mora erit inter mortez 7 resurrectionem: vt Aug. dicit: ergo pari rōne 7 nunc eozū g equalia cremabilia deferunt vnus potest minus differri a gloria q̄ alius: 7 sic erit citius liberatus a penis.

Respōdeo dōz q ista qō fundat supra vtutē suffragioz: vtrū. s. suffragia fcā p aliq̄ valeant illi solū p q̄ fiunt ad liberationē: vel ēt alys. Circa qō aliq̄ dixerūt q nō magis valēt illi q̄ alys: imo forte magis valēt alys: si sint melius dispositi ad recipiēdū suffragioz vtutē: 7 ponūt exēplū: sicut si accēdat cereus in domo p aliquo diuite: g fit cec°: illumīat oēs i domo exītes: 7 forte alios magis illumīat si bēant limpidiorē visuz: 7 hz hāc opinionez duoz: g ob eq̄les culpas in purgatorio detinent: vnus

non pōt citius liberari q̄ alter. Sz hāc opinionē nō reputo verā. Cuius rō ē: qz suffragiū vnius valet alteri pp duo. Uno° pp vnitatē charitatis: qz oēs q̄ sunt in charitate: sūt q̄si vnū corpus: z ita bonū vnius redūdat in oēs: sīc man° deseruit toti corpori: z similiter quodlibet corporis membrū: z p̄m hoc qōcūqz bonū factū ab aliquo valet cuilibz in charitate exīti: p̄m illud. p̄s. Particeps ego sum omniū timentiū te z custodiētiū mādata tua. Alio° p̄m q̄ p̄ intentionē alicuius actus eius trāsferr̄ in alterū: puta si aliqs p altero soluat aliqō debitū p̄ eodē habeat: ac si ille solueret p̄ quo soluit. Primo ḡ mō valet opus bonū p̄ modū meriti: cuius radix est charitas. Sz scō mō op° vnius valet alteri per modū satisfactiōis: put vnus pro altero satisfacere pōt: si hoc intēdat: z talis valor attēditur in suffragys q̄ ad hoc fiunt: vt per ea hoies liberētur a debito pene. Et ideo dōm est q̄ suffragia p̄ istū modū nō valēt: nisi illis p̄ q̄bus fiunt: z p̄m hoc si pro aliquo fiūt multa suffragia citius liberab̄ a pena purgatorij: q̄ alij p̄ q̄bus nō fiunt: etiā si equalia pctā detulerint. Cōcedendū tn̄ est q̄ suffragia p̄ vno facta oībus valēt: inquātū. s. oēs q̄ sciūt gaudēt ex charitate ō bonis: q̄ ex charitate fiūt: z p̄z hoc vex̄ ē q̄ illis p̄ q̄bus nō fiūt pl̄s valēt suffragia: si sint maioris charitatis.

Ad primuz ḡ dōm q̄ pctō veniali: cuz nō habeat auersionē a deo p̄ se loquendo: nō debetur pena carētie visiōis diuine nec simpl̄r: nec ad tēp°. Sed q̄ ad tps retardētur a visiōe dīna: hoc cōtingit p̄ accidēs: qz. s. q̄diu digni sunt alīq̄ pena: nō p̄nt p̄ticipare sūmā felicitatē: q̄ in dei visiōe cōsistit: iustitia aūt respicit pnā p̄ se debitā pctō: nō aūt eā q̄ per accns̄ ꝓsequit. ¶ Per hoc pz rnsio ad z^m, 3^m cōcedimus. z 4^m sil̄r. Illi tn̄ q̄ in fine mūdi viui reperiētur pax̄ habebūt de cremabilib° pcedētibus tribulatiōibus p̄purgati: poterit etiā fieri vt acerbitas pene modici tpis recōpēset diuturnitatē pene i alys.

Finde quesitū fuit de remissione pctōx̄. ¶ Et circa hoc q̄sita sunt duo. p̄ vtrū pctm̄ in spm̄scm̄ sit irremissibile. z° vtrū cruce signatus qui moritur anteq̄ iter arripiat trāsmarinū plenā habeat pctōrū remissionem.

Articulus. XV.

Ad primū sic p̄cedebat. Uī q̄ pctm̄ in spm̄scm̄ nō sit irremissibile. Una est. n. dignitas z maiestas patris z filij z spūs sancti. Sz pctm̄ i filiū nō ē irremissibile. Dicitur. n. Mat. 12. Quicūqz verbū cōtra filiū hois dixerit remittet̄ ei: ḡ pctm̄ in spm̄ scm̄ non est irremissibile.

¶ Sed ɔ̄ est q̄ ibidē dr̄. Qui dixerit ɔ̄ spm̄ scm̄ vbū nō remittetur ei: neqz in hoc seculo: neqz in futuro.

Respondeo dōz q̄ de pctō in spm̄scm̄ tripl̄r aliq̄ sunt locuti. Doctores. n. ante Aug. intellexerūt pctm̄ in spm̄scm̄ esse blasphemiā dictā ɔ̄ spūm scm̄ aut opa eius: vel ēt ɔ̄ diuinitatem dei p̄ris: aut filij: qz ēt pater: z filius cōiter sumendo spūssanctus ē: qz de° spūs ē. vt dr̄ Jo. 4. Peccatū aūt in filiū hois itelligūt blasphemiā i xp̄z p̄m humanā nām: z vtroqz mō peccabāt iudei i xp̄m. p̄. n. mō ɔ̄ eū peccabāt miracula q̄ p̄ spm̄scm̄ z vtute siue diuinitatis faciebat p̄ncipi demonioꝝ attribuendo. z° aūt mō ɔ̄ eū peccabāt dicēdo. Ecce hō vorax: potator vini: z publicanoꝝ amic°: vt dr̄ Mat. xi. Hāc ḡ scōam blasphemiā dicit remissibilē: qz habebāt aliquā excusationez ꝓpter ifirmitatē carnis: quā in xp̄o videbāt: aliaz vō blasphemiā dicit irremissibilē: qz nullā excusationē habebāt videntes manifesta indicia spūssci z diuinitatis: ꝓpter ꝺ p̄m Cris. pseuerantibus non fuit remissa hec blasphemia: neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro: qz in ꝺ seculo puniti sūt p̄ ea p̄ romanos: z in futuro cruciabunt̄ in inferno. Scōz Aug. vero spūisancto q̄ est charitas patris z filij attribuit̄ remissio pctōx̄. Ille ergo ɔ̄ spm̄sanctū peccat vel blasphemat: vel verbū dicit corde ore aut opere: ḡ hoc agit p̄ ipenitentiā vsq̄ ad finē vite sne: vt nō fiat ei remissio pctōx̄: z tūc planū est: q̄ hoc peccatū in spm̄sanctū nō remittit̄: neqz in hoc seculo: neqz in futuro. Doctores vero moderni dixerūt: q̄ qz patri attribuit̄ potētia. filio sapiētia. spūi scō bonitas: pctm̄ ex infirmitate est pctm̄ ī p̄ez. peccatum ex ignorātia est pcm̄ in filiū. peccatuz ex certa malitia est peccatū in spm̄sanctū. Quia ergo ignorātia vel infirmitas excusat peccatū: vel in toto: vel in pte: dicunt q̄ peccatum in patrē vel in filiuz remittit̄: qz vel totaliter culpa caret: vel culpa diminuit̄: malitia vō nō excusat peccatū sed aggrauat: z iō peccatū in spūm scūm nō remittit̄: neqz ī toto: neqz in parte: qz nō bz in se aliquā rōnem venie: per quaz diminuat̄ culpa: z si aliq̄ remittat̄: hoc magis est ex misericordia dei remittētis: qui etiam morbos incurabiles curat: q̄ ex remissibilitate peccati. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Articulus. XVI.

Ad secūduz sic p̄cedit. Uidet̄ q̄ crucesignatus q̄ moriat̄ añq̄ iter arripiat: habeat plenā indulgētiam peccatorū: ad hoc. n. q̄ indulgētia alicui valeat regritur q̄ sit vere penitēs z confessus: vt continetur in lra papali. Sed cruce signatus decedēs ante iter assumptum bz hec oia: que regrunt̄ p̄m formā lre ad p̄cipiēdaz plenā indulgentiā peccatorū: ḡ plene p̄cipit eā. ¶ P°. solus deus remittit peccatū q̄tū ad culpā. Cū ḡ papa dat indulgētiā oium pctōx̄: hoc nō est referēdū ad culpā: sed ad vniuersitatem penax̄. Ille ḡ q̄ accipit crucē p̄m formā littere papalis: nullā penā patietur pro suis peccatis: z sic statim euolabit plenam remissionē peccatorū cōsecutus.

¶ Sz ɔ̄ Aug. dicit in. 15. de tri. q̄ nō est idē abstrahere telū z sanare vulnus. Telū. n. peccati abstrahit̄ p̄ remissionem peccati: vuln° aūt sanat̄ p̄ reformationē imaginis: q̄ qdem fit p̄ opa satisfactionis. Sz cruce signatus decedēs añ iter arreptū nullū laborē sustinuit: ad reformationē imaginis. ḡ nōdū est sanatū vulnus: z sic nō poterit ad gloriā statim puenire anteq̄ penas purgatorias patiat̄. ¶ P°. q̄libet sacerdos vtī talib° verbis: ego absoluo te ab oībus peccatis tuis. Si ḡ cruce signat° decedēs euolaret: pari rōne q̄libet alius a quocūqz sacerdote absolut°: qō est incōueniens.

Respondeo dōm q̄ ad euidentiam huius qōnis sicut supra dictū ē: opus vni° pōt esse satisfactoriū pro alio ad quē per intētionē faciētis referr̄: xp̄s aūt pro ecclesia sua sanguinē suum fudit: z multa alia fecit z sustinuit: quorū estimatio est infiniti valoris ꝓpter dignitatē persone: vnde dicit̄ Sap. 8. q̄ infinitus est in illa thesaurus hoibus. Sil̄r etiā z oēs alij sancti intētionē habuerūt in bis q̄ passi sunt: z fecerūt propter deū: vt hoc esset ad vtilitatē nō solū sui: sed etiam totius ecclesie. Totus ergo iste thesaurus est in dispensatione eius q̄ preest generali ecclesie. Unde Petro dns claues regni celoruz cōmisit Math. 16. Quādo ergo vtilitas: vel necessitas ipsi° ecclesie hoc exposcit: pōt ille qui preest ecclesie de ista infinitate thesauri cōmunicare alicui: qui per charitatem fit mēbrum ecclesie de predicto thesauro q̄tū sibi visum fuerit oportunū: vel vsq̄ ad totalē remissionē penarū: vel vsq̄ ad aliquā certā q̄titatē: ita. s. q̄ passio xp̄i z alioꝝ sanctoꝝ ei iputet̄: ac si ipse passus esset q̄tū sufficeret ad remissionem sui peccati: sicut cōtingit: cū vnus p̄ alio satisfacit: vt dictū est. Ad hoc ḡ q̄ indulgentia alicui valeat tria regrūtur. Primo cā pertinens ad honorē dei vel ad necessitatē aut vtilitatē ecclesie. Secundo auctoritas in eo qui facit. Papa enī pōt p̄ncipaliter: alij vero inquātū potestates ab eo accipiūt:

& sic solutio de secundo nō modo circa hoc sed ē ql̄z aīa q̄ d. 45 q. 2 ar 4° subz

eo accipiūt: vel ordinariam vel cōmissam: seu delegatam: Tertio regritur vt sit in statu charitatis ille qui indulgentiam ꝓcipere vult. Et hec tria designant in lra papali. Nā cā cōueniēs designat in hoc q̄ ꝓmittit de subsidio terre sancte. Auctoritas vero in hoc: q̄ fit mētio de auctoritate aplox Petri ⁊ Pauli: ⁊ ipsius pape. Charitas autē reciplē tis in hoc q̄ dr. Oibus vere penitētibus ⁊ cōfessis: non dicit: ⁊ satisfacientibus: qz indulgētia nō excusat a cōtritione ⁊ ꝓfessione: sed cedit in locū satisfactiōis. Est ergo dōm in qōne ꝓposita q̄ si ꝑm formā papalis lre indulgētia cōcedatur accipiētibus crucē in subsidiuz terre sancte: cruce signatus statim hz indulgentiā: etiam si decedat anteq̄ iter arripiat: qz sic cā indulgētie erit non iter: sed votū itineris. Si aūt in forma lre cōtineat q̄ indulgētia debeat his: qui transierint vltra mare: ille qui decedit anteq̄ transeat nō habet indulgentiam: qz non habet indulgētie cām.

Ad primum g̃ dōm q̄ in hoc vltimo casu deficit in cruce signato decedēte illud qō ē ꝑncipalius. s. indulgētie cā. ¶ Ad 2m dōm q̄ per auctoritatem solus deus culpā remittit: sed ministerio ēt sacerdos: inquātū exhibet sacrm remissionis ꝓcti: puta in baptismo vel pnia: ⁊ tñ indulgētia non se extēdit ad remissionez culpe: qz nō ē sacrālis: vñ nō segtur ordinē sed iurisdictionez. pōt. n. ⁊ nō sacerdos indulgētiā facere: si sit ei cōmissum: ⁊ iō pena totalr remittit si causa subsit: nō aūt si causa desit. ¶ Ad 3m dōz q̄ satisfactio ⁊ est punitiua inq̄tū ē act⁹ vindicatiue iustitie: ⁊ ē ēt medicatiua: inq̄tū est qōdam sacramentale. Indulgētia g̃ supplet locū satisfactionis inq̄tum est punitiua: qz. s. pena: quaz alius sustinuit iputat isti: ac si ipse sustinuisset: ⁊ iō reatus pene tollit: sed non succedit in locū satisfactiōis inq̄tū ē medicatiua: qz adhuc remanent ꝓnitates ad peccandū derelicte ex ꝓriori ꝓcto: ad quas sanandas necessarius est labor satisfactiōis: ⁊ iō cruce signatis dum viuūt cōsulēdum est: vt nō ꝑmittāt satisfactionis opera: inquātū sunt ꝑseruatiua a peccatis futuris: licet reatus pene sit totalr solutus: nec ad hoc regrit aliquis labor: qz sufficit labor passionis xꝑi: moriētibus aūt nō est necessaria hꝺ ꝑseruatio: sz solū liberatio a reatu pene. ¶ Ad 4m dōm q̄ verbuz sacerdotis dicētis. Absoluo te ab oībus peccatis tuis: nō refert ad penā: sed ad culpā: cuius absolutioni ministeriū ꝑpendit. Nō pōt aūt aligs absolui ab vna culpa: qn absoluat ab oībus: pena vo pōt totaliter dimitti vel particulariter: pticulariter qdē in absolutiōe sacrali pena dimittit: totaliter vo in spūali gratia indulgentie: sicut etiam dominus dicit Jo. 8. mulieri adultere. Nō te condēnabo vade ⁊ amplius noli peccare.

¶ Incipit quodlibet tertium.

Uesitur ē de deo: de angelis: de hominibus: ⁊ de creaturis pure corꝑalibus. De deo q̄sitū est: ⁊ quātum ad nām diuinā: ⁊ quātū ad nām būanā assūptā. ¶ Circa diuinā nām q̄sita sunt duo de potētia dei. Primo vtrū deus possit facere q̄ mā sit sine forma. 2o vtrū possit facere q̄ idē corꝑus simul localr sit in duob⁹ locis. Articulus. I.

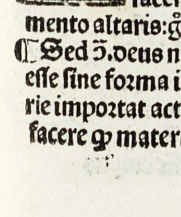

Ad primum sic ꝓcedit. Uidet q̄ deꝰ posit facere q̄ mā sit sine forma. Sicut. n. mā ꝑm suum esse dependet a forma: ita accidens a subiecto. Sed deus pōt facere q̄ accidēs sit sine subiecto: vt pz i sacramento altaris: g̃ pōt facere q̄ mā sit sine forma.

¶ Sed ɔ̄. deus nō pōt facere ɔ̄dictoria eē simul. Sed māz esse sine forma implicat contradictionem: eo q̄ esse materie importat actum qui est forma. Non ergo deus potest facere q̄ materia sit sine forma.

Respōdeo dōm q̄ vnuscuiusq̄ rei virtus actiua ē estimāda ꝑm modū essentie: eo q̄ vnūqōq̄ agit inq̄tū est ens actu: vnde si in aliquo iueniat forma aliqua vel nā nō limitata seu ɔ̄cta erit vtus eius se extēdens ad oēs actus vel effectus cōueniētes illi nāe: puta si intelligeret esse calor per se subsistēs vel in aliquo subiecto: qō reciperet ipsuz ꝑm totū eius posse: seqretur q̄ hēret virtutem ad ꝓducēdū oēs actus ⁊ effectus caloris. Si vo aliqō subiectū nō reciperet calorē ꝑm eius totū posse: sed cum aliqua cōtractione ⁊ limitatiōe: nō haberet virtutez actiuā respectu oīum actuū vel effectuū caloris. Cum aūt deus sit ipsuz esse subsistēs: manifestuz est q̄ natura essendi cōuenit deo infinite absq̄ omni limitatiōe ⁊ cōtractione: vnde eius virtus actiua se extēdit infinite ad totū ens: ⁊ ad omne id qō pōt habere rōnez entis. Illud ergo solum poterit excludi a diuina potētia: qō repugnat rōni entis: ⁊ hoc nō ꝓpter defectū diuine potētie: sed qz ipsum nō pōt esse ens. Unde nō pōt fieri. Repugnat aūt rōni entis: non ens simul ⁊ ꝑm idez existēs: vnde q̄ aliquis simul sit ⁊ nō sit: a deo fieri nō pōt: nec aliquid cōtradictionē includēs: ⁊ de hꝺ est māz esse actu sine forma: omne enim qō est actu vel est ipse actus: vel est potētia participās actū: esse autez actu repugnat actioni mā: que ꝑm ꝓpriā rōnez est ens in potentia. Relingtur g̃ q̄ nō possit esse in actu: nisi inq̄tuz participat actuz: actus autē ꝑticipatus a mā nihil est aliud q̄ forma: vnde idez est dictu materiaz esse in actu: ⁊ materiam hre formā. Dicere g̃ q̄ mā sit in actu sine forma ē dicere contradictoria esse simul: vnde a deo fieri nō pōt.

¶ Ad illud ergo qō in ɔ̄rium obycit dōm q̄ accidens ꝑm suū esse dependet a subiecto: sicut a cā sustētāte ipsuz: ⁊ qz deus pōt ꝓducere oēs actus scōrū cāruz absq̄ ipsis causis secūdis pōt cōseruare in esse accidens sine subiecto: sed mā ꝑm suū esse actuale dependet a forma inq̄tū forma est ipse actus eius: vñ nō est sile. Articulus. II.

D secunduz sic ꝓcedit. Uidet q̄ deus possit facere vnū corꝑs a simul esse localr in duobus locis. Difficilius. n. est q̄ hec suba mutet in illam subaz: q̄ q̄ hoc accns mutet in illud accns. Sed in sacro altaris ex hoc q̄ diuina vtute suba panis remanētibus ei⁹ dimēsionis: ꝑm q̄s cōmēsuratur loco: cōuertit in subaz corꝑoris xꝑi: sequit q̄ idē corꝑus xꝑi sit non localiter ꝑm cōmēsurationē ꝓpriaꝝ dimēsionū: sz sacrāliter i plurib⁹ locis sit: g̃ pōt facere q̄ ꝓuertat dimēsio huiꝰ corꝑis i dimēsionē alteriꝰ corꝑis: ⁊ sic erit idē corꝑ⁹ localr i duob⁹ locis sil.

¶ Sed ɔ̄. Oia duo loca distinguūtur adinuicē ꝑm aliquaz loci ɔ̄rietatē: que sunt sursum ⁊ deorsuz: ant ⁊ retro: dextrū ⁊ sinistrū. Sed deus nō pōt facere q̄ duo ɔ̄ria sint simul: hoc enim implicat ɔ̄dictionē: ergo deus non pōt facere q̄ idem corꝑus localiter sit simul in duobus locis.

Respōdeo dōm q̄ aliqō corꝑus esse localr in aliq̄ loco: nihil ē aliud q̄ corꝑus circūscribi: ⁊ cōꝓhēdi a loco ꝑm cōmēsurationē ꝓpriarū dimēsionū: qō aūt ꝓhēdit a loco aliq̄: ita ē i ipso loco q̄ nihil ei⁹ ē extra locū illū: vñ ponere q̄ sit localr in hꝺ loco: ⁊ tñ sit in alio loco ē ponere ɔ̄dictoria eē sil: vñ ex ꝑmissa hꝺ a deo fieri nō pōt.

¶ Ad illud g̃ qō in ɔ̄rium obycitur dōm q̄ difficilius est hꝺ accns mutari in illud accns: q̄ banc subam mutari in illā substantiā. Tū qz due sube cōueniunt in subiecto māli qō est pars eētialis vtriusq̄ sube. Tū qz suba hz indiuiduationē ꝑ seipsaz. Accns vo nō ē idiuiduabile ꝑ seipsuz: sz ꝑ subm: vñ nō pōt ei cōuenire q̄ hoc accidēs cōuertat in hꝺ accns: dato tñ q̄ hec dimēsio ꝓuerteret in illā dimēsionē: nō sequeret q̄ idez corꝑus esset in duobus locis sil: sed in vno tñ: qz sicut postq̄ suba panis ꝓuersa est in subaz corꝑ

poris xp̃i:iam nō sunt ibi due sube:sed vna tm̃:ita etiaz si hec dimēsio huius corporis cōuertaf̃ in illā dimensionez alterius corporis:iam non erunt due dimēsiones: sed vna tm̃:z sic nō cōmensurareſ̃ diuersis locis:sed vno tm̃.

Deinde quesitū est de deo: quātū ad hūanam nām assumptā. ¶ Et circa h̄ quesita sunt tria. Primo q̄tū ad aiam: vtruz. s. aia xp̃i sciat ifinita. Scō quātū ad corp⁹: vtrū scz oculus xp̃i post mortē dicaf̃ equiuoce oculus vel vniuoce. Tertio quātū ad actum comūcti qui est comestio: vtrum. s. post resurrectionem xp̃s vere comedit incorporando sibi cibum. Articulus. III.

a Do primum sic ꝓceditur. Uī q̄ aia xp̃i nō possit scire infinita. Nullū.n. donū creatū cum sit finitum: pōt eleuare creaturā ad id qō est ꝓpriū dei: qz tale est infinitū: sed gr̄a vniōis est donū creatū: cognoscere autem infinita est ꝓpriū dei: cuius sapiētie nō est numerus: ergo aia xp̃i p gr̄am vnionis non pōt eleuari ad cognoscendum infinita. ¶ P̄. Dio. xi. ca. cele. ierar. ponit tria sibi proportionata: q̄ sunt suba: virtus: z opatio. sed suba anime xp̃i nō pōt esse infinita: g̃ neqz virtus eius: neqz opatio pōt esse infinita: vt infinita cognoscat.

¶ Sed ō. Intellectus aie xp̃i nō est minor q̄ volūtas eius. Sz meritū xp̃i qō ē actus volūtatis aie eius ē infinitū: qz fuit sufficiēs ad infinitoz peccatoz abolitionē: est.n. propitiatio ꝓ pctis totius mūdi: vt dr̄. i. Jo. i. ergo z actus intellectiuus aie xp̃i pōt eē ifinitus vt infinita cognoscat.

Respondeo dōm q̄ hic est opus multiplici distinctione. Primo.n. cōsiderādū ē q̄ infinitū pōt dici z ꝑm formā: z ꝑm mām. Dicit̄.n. infinituz ex eo q̄ nō finit̄. Finit̄ aūt z mā per formā: in q̄tum mā que est in potentia ad diuersas species: determinatur ad vnaz spēm per formā: z forma per mām: in q̄tū forma spēi que nata est esse in plūbus idiuiduis ꝑm q̄ recipit̄ in hac materia determinaf̃ ad indiuiduū. Sicut ergo mā sine forma bz rōnē infiniti: ita z forma sine mā: z iō qz ipsa essentia diuina nō est recepta aliquo māli: nec bz pmixtionē alicuius potētie: sed est purus act⁹ subsistēs: iō dr̄ infinita: z qz vnūquodqz cognoscit̄ ꝓ formam: z ꝑm q̄ est in actu: iō infinitum ꝑm mām: est ꝑm se ignotū: vt dr̄ in. z. phy. Infinitum aūt ꝑm formā est ꝑm se notissimū: sed quo ad nos est ignotum: qz excedit nr̄i itellectus ꝓportionē: z qz quantitas est dispō māe: z infinitū q̄titatis attendit̄ ꝑm potētiā in assumendo vnū post alterū: ideo infinitum q̄titatis est ꝑm se ignotū: z nō pōt aliqs intellectus cognoscere infinitū q̄titatis in post assumēdo vnū post alterū. s. numerādo partē post partē. Itē cōsiderādū est q̄ vtroqz mō cōtingit aliqd esse infinituz simplr̄: z aliqd ꝑm qd. Si.n. aliqō corpus sit infinitū ꝑm longitudinē: nō aūt ꝑm latitudinē est infinitū ꝑm quid. Si vero fuerit ifinitū ꝑm oēs dimēsiones: erit infinitū simplr̄. Silr̄ si intelligaf̃ forma alicuius spēi eē nō in mā: vt platonici posuerūt: erit infinita ꝑm quid: q̄tuz. s. ad indiuidua illi⁹ spēi: tm̄ erit finita i q̄tuz. s. determinatur ad agens z spēm. Sed diuina eēntia est simplr̄ infinita: qz est absoluta ab omni circūscriptiōe generis vel spēi. Item cōsideranduz est: q̄ duplex est scia: vna dr̄ scia visiōis per quā cognoscunt̄ ea q̄ sunt: erūt: vel fuerunt. Alia simplicis notitie ꝑ quā cognoscūt̄ ea: q̄ nec sūt: nec erūt: nec fuerūt:

¶ Dicendū est g̃ q̄ de⁹ cognoscēdo suā eēntiā: cognoscit eē pñt. qz cōprehēdit eaz cognoscit scia simplicis notitie infinita simplr̄: qz cognoscit oia q̄ ipse facere pōt: non tm̄ cognoscit ea in post assumēdo. s. numerādo vnū post aliud: sz ola sil̄. Anima vero xp̃i nō ꝓprehēdit eēntiā dei: z ꝑ pñs: neqz virtutē eius: vñ nō pōt cognoscere oia q̄ de⁹ facere pōt: z ideo non cognoscit infinita simplr̄: cōprehēdit aūt aia xp̃i totā potentiaz creature. In potētia aūt creature sunt ifinita nō simplr̄: qz potentia creature nō se extēdit ad oia que deus pōt: sed ꝑm aliqō genus: sicut cōtinuū est in potētia ad ifinitas diuisiones: vñ aia xp̃i scia simplicis notitie cognoscit infinita ꝑm quid: q̄ sunt i potētia creature. ¶ Et p hoc pz rn̄sio ad obiecta. ¶ Nā prime due rōnes procedūt de cognitiōe infinitoz simplr̄. ¶ Ad 3m̄ dōz q̄ volūtas aie xp̃i est virtus finita simplr̄: sicut z intellectus ei⁹: meritū autez xp̃i bz infinitatem ex dignitate: inquantum. s. est meritus dei z hominis. Articulus. IIII.

a Do secundū sic ꝓceditur. Uideſ̃ q̄ oculus xp̃i post mortē nō fuerit equiuoce oculus. Corpus.n. xp̃i z q̄libet partium eius substātificatur ꝑ yposta sim dei verbi. Sed yposta sis verbi dei mansit vnita corpori christi z partibus eius post mortē: ergo fuit idē ꝑm suba corpus xp̃i post mortē z ante ꝑm totum: z ꝑz oēs partes eius. Nō ergo oculus xp̃i fuit equoce oculus post mortez. ¶ P̄. phī log nō nouerūt nisi de boie puro. Sed xp̃s nō fuit purus hō: sed hō z deus: ergo q̄ phūs dicit oculū bois mortui esse equiuoce oculum: non habet locum in christo.

¶ Sed ō. Xp̃s est vniuoce hō cuz alys boibus: z mors ei⁹ fuit vera sicut z aliorū hominū mors. Cuz ergo oculus cuiuslibet hominis mortui equiuoce oculus dicaf̃: videtur q̄ etiam oculus xp̃i post mortem sit equiuoce oculus.

Respondeo dōm q̄ equiuocū z vniuocū dr̄ ꝑz diffinitiuam rōnē eandē vel nō eandē. rō autē diffinitiua cuiuslibet spēi sumit̄ a forma specifica ipsius. Forma aūt specifica bois est aia rōnalis: vñ remota aia rōnali nō pōt remanere hō vniuoce: sed equoce tm̄: opz aūt idē accipe in ptibus q̄ō est in toto: nam sicut aia se bz ad totū corpus: ita ps aie se bz ad partez corporis: vt visus ad oculū: vt dr̄ in z⁰ de aia. vñ separata aia a corpore sicut non dicit̄ hō nisi equiuoce: ita nec dr̄ oculus nisi equiuoce: z hoc indifferēter: siue p̄supponaf̃ alia forma subalis in corpore añ aiam rōnalē: vt q̄daz volunt: siue nō: vt magis vr̄ cōsonum veritati: q̄ cūqz.n. essentialiū p̄rincipioruz subtrahaf̃: iaz nō remanebit eadē rō spēi: vnde nec nomē vniuoce dicef̃. Solo aūt hoc modo aia recedēte remaneret corpus hūanū z ptes eius ꝑm eādē rōnē spēi: si anima non vnireſ̃ corpori vt forma: sed tūc seq̄reſ̃ q̄ nec ꝑ vnionē aie eēt subalis generatio: nec ꝑ separationez corruptio: q̄ō q̄dē ponere in corpore xp̃i est hereticū. Dicit.n. Dama. in. z. lib. Q̄ō corruptiōis nomē duo significat: significat.n. būanas bas passiōes: famē: sitī: laborē: clauoz pfozationē: mortē. s. sepationē aie a corpore: z q̄cūqz talia. Significat ēt corruptio pfectā corporis in ea ex qbus cōpositū est elemēta destructionē z dissolutionē: bō expimentuz corpus diuinū nō babuit: vt ait ꝓpheta. Nō dabis sanctū tuū videre dyastozā. i. destructionē. Jn corruptibile aūt bz isipiētem Julianū z Halanū corpus dn̄i dicere ꝑm p̄mū corruptionis significatū añ resurrectionē ipiū ē. Si.n. icorruptibile nō omuslon. s. cōsubale nobis: z nō veritate facta sunt q̄ facta eē euāgeliū ait: z opione z nō vitate saluati sumus. Sicut g̃ xp̃s in triduo mortis ꝓp sepationē aie a corpore q̄ ē vera corruptio: nō dr̄ fuisse hō vniuoce: sz hō mortuus: ita nec oculus ei⁹ i triduo mortis fuit vniuoce oculus: sz equoce: sic̄ oculus mortu⁹: z eadē rō de alys ptibus corpis xp̃i.

Ad primū g̃ dōm q̄ suba dr̄ duplr̄. Q̄nqz.n. sumitur pro yposta si: z sic verū est q̄ corpus xp̃i substātificatū mā sit ꝑ yposta sim dei vbi: nō.n. p mortē soluta ē vnio verbi: neqz ad aiaz: neqz ad corpus: z sic remanet simplr̄ idē corp⁹ nūero ꝑm yposta sim siue supposituz: q̄ō est ꝓsona vbi. Alio⁹ accipit̄ suba ꝓ essentia vel nā: z

sic corpus

sic corpus xpi substātificaī p animā:sicut per suaz formā: nō aūt per verbū:qz verbuz nō vnīt corpori vt forma:Ď enim est hereticuz fm heresim Arry 7 Apollinaris: q posuerunt verbū eē in xpo loco aie.Seqretur ēt q esset vnio dei 7 hois facta in nā:qđ ptinet ad heresim Euticis. Sic ergo corpus xpi post mortē est simplr idē fm subam que est ypostasis:nō aūt fm subam q̄ est eēntia vel nā.Unio catio aūt 7 eguocatio nō recipit suppositū:sed eēntiam vel nām quā significat diffinitio. ¶ Ad 3m dom q si xps nō sit purus homo:est tamē verus homo:7 mors eius fuit vera mors:vnde quicquid est verum de homine inquantum est homo:7 de morte hominis:totum est verum de christo 7 de morte eius.

Articulus. V.

AD tertiuz sic procedit. Uī q xps post resurrectionē vere comedérit cibū sibi icorporādo:qz vt Aug. dicit in lib. 83.qōnū.Si fallit veritas nō est. Uñ nulla fictio decet xpm q est veritas.Esset autē fictio si non vere sibi cibū incorporaret:quem ipse comedere videbatur.Uere ergo comedit incorporando sibi cibum.

¶ Sed ꝯ ē.qđ Dama.dicit in 4.lib.q xps 7 si gustauit cibū post resurrectionē:sed nō lege nāe: sed dispensationis mō veritatē credere faciens resurrectiōis:7 q hec eadem caro est que passa est:7 resurrexit.

Respōdeo dom q aliquid dr esse verum dupliciter:vno mō veritate significationis.Alio° veritate nālis spēi: sicut vox est vera veritate significationis:qñ significat eē quod est.Ueritas aūt nālis spēi dependet ex principijs spēi:non aūt ex effectibus:vel ex his q̄ quocūq mō consequunt:vñ vox dicitur vera veritate nālis spēi qñ formatur debitis īstrumentis:7 ex ore aīalis proferī cū q̄daz imaginatione: etiam si a nullo audiaī:qđ ē effectus ōnis vocē. Leguntur aūt in scripturis absq; necessitate 7 angeli comedisse:7 xps post resurrectionē:7 vtraq; comestio fuit vera:vt Aug. dicit.13.de ci.dei.Aliter tñ 7 aliter.In angelis.n.fuit vā vitate significatiōis:qz vt Aug.ibidē dicit:angeli comederūt: nō qz indigebāt:sed qz volebant 7 poterāt:vt boibus q̄daz sui ministerij būanitate cōgruerēt.In xpo aūt fuit vā comestio veritate nālis spēi:fuit.n.exercita nālibus istīs ad hūc actuz ordinatis:7 ēt fuit vera veritate significationis: qz significabat veritatē humane nāe in corpore resurgente.Os aūt cibus ꝓuertaī in corpus:est qđā ꝓnā comestionez.Uñ ēt in nobis si cibus nō cōuertaī:sed statiz p vomitum eyciaī:nihilominus vā fuit comestio q̄ pcessit.Nō āt cōueniebat vt in corpus xpi cibꝰ cōuerteret:qđ iā erat extra statuz gnātionis 7 corruptionis:vñ cibus ille fuit virtute xpi resolutus in pcedentez mām. Non autem in christi corpus conuersus:7 tamen fuit vera comestio absq; aliqua fictione. ¶ Unde patet responsio ad obiecta.

Einde questitū ē de angelis. Et circa hoc questita sunt tria. ꝑ vtrum aliquo
d modo angelus sit causa aie rōnalis. 2° vtrum angelus influat in aiaz humanā. 3° vtrū angelus malus.i.diabolus ibabitet subaliter boiem in quolibet peccato mortali.

Articulus. VI.

D primū sic pcedit. Uidetur q angelus sit cā aie rōnalis. Quecūq.n.qualificanī in nā:ita tñ q vnū eorum est
a prius altero in ordine nāe:id qđ est ꝑus est causa eius qđ est posterius.Sz aīa 7 angelus q̄lificantur in nā:sunt.n.hō 7 angelus in nā pares:officio dispares:angelus tñ prius ē in ordine nāe q̄ anima humana:qz est simplicioz:ergo angelus est causa anime rōnalis.

¶ Sz ꝯ.Ania rōnalis educiī in esse p creationē. Sed creare cum sit potentie infinite est solius dei. Non ergo angelus potest esse causa anime rationalis.

Respōdeo dom q ipossibile est id qđ p creationez pducit ab alio cāri q̄ a ꝑma oiuz cā:cuius rō est fm platonicos:qz quāto aliq cā est supioz:tanto eius cālitas ad plura se extēdit.Uñ opz vt i effectibus id qđ ad plura se hz:ad supiozē cām referaī.Manifestuz est aūt q in ordie ꝓncipioꝝ eēntialiū q̄to aliq forma ē posterioz:tāto est magis ꝯcta:7 ad pauciora se extēdit.Quanto aūt forma est ꝑfectioz 7 ꝓpingoz subiecto ꝑmo:tāto opz q ad plura se extēdat.Segtur ğ q forme posteriores sūt ab iferioribus agētibus:ꝑores vo 7 cōiores a supioribus.Et sic relinguntur q id qđ est ꝑmū subsistens in vnoquoq; sit a ꝑma oium cā.Quelibet ğ alia cā ꝑter ꝑmā opz q agat ꝑsupposito subiecto qđ est effectus cause prime.Nulla ğ cā alia pōt creare:nisi ꝑma cā q̄ est deus.Nā creare ē ꝓducere aliqđ nō ꝑsupposito subto.Quecunq; ğ nō pñt ꝓduci in esse nisi p creationē a solo deo creanī.Hec aūt sunt illa q̄ cuz sint subsistētia:vel nō sūt ꝓposita ex mā 7 forma:sz sūt forme in suo eē subsistētes:sicut sūt angeli:vel sunt ea q̄ si sint cō posita ex mā 7 forma:tñ mā eoꝝ nō est in potentia: nisi ad vnā formaz:sicut est in corpibus celestibus.Utraq;.n.hec ꝓducunī absq; ꝓductiōe ꝑmi subsiāntis in eis:possunt aūt ꝓduci in actū absq; ꝓductiōe ꝑmi subiecti:tā cōposita ex mā 7 forma:quoꝝ mā est in potētia ad diuersas formas:7 sic in eadē mā possunt sibi diuerse forme succedere:taz ēt forme q̄ nō sunt subsistētes in suo esse:q̄ qdē nō dicunī eē: qz ipsa habeāt esse:sed qz subiecta hñt aliqualr esse fm ea. vnde nec ipse fm se dicunī fieri vel corrūpi:sed inquātuz subiecta fiunt entia in actu vel nō entia fm ipsas.Aīa aūt
b rōnalis est subsistēs in suo eē:aliogn nō posset hre opationē absq; cōione sue māe.Uñ relingī q aīa rōnal nō possit ꝓduci in esse:nisi p creationez:7 ita pz q angelus nullo
ado mō sit causa eius sed solus deus.

Ad illud vero qđ in contrariuz obycit dom q ꝑma ꝓpō iducta vī includere opposita.Si.n.aīa 7 angelus parificanī in nā:angelus nō est ꝑor aīa fz ordinē nāe:nisi dicanī parificari in nā:qz ꝓueniūt in nā nō qdē spēi generis.
b Nō aūt opz q oiuz q̄ ꝓueniūt in nā generis vel spēi id qđ est ꝑus sit cā oium alioꝝ:7 qdē in eadē specie nō pōt vnuz esse ꝑus altero ꝓprie loquendo ordine nāe:qz spēs ꝑdicaī eq̄liter de oibus indiuiduis:vt dr in.3.meta. (Tex.cō.x.) In generib⁹ aūt nō est sic.Nā inter spēs vni⁹ generis vna est nālr ꝑor 7 pfectioz altera.Est aūt i idiuiduis vnius spēi vnū altero tpe ꝑus:7 q̄uis aliqđ idiuiduū:qđ est ꝑus tpe: sic cā cuidā aly:qđ est posterius:vt pr ē cā filij:sicut in obyciendo tāgebatur:nō tñ hoc ē vlr vez:nō.n.oēs antigozes sunt cā oium iunioꝝ.Si lr ēt cōtigit id qđ est ꝑus iter spēs eiusdē generis eē alioꝝ ꝓncipiū 7 cām: sicut motus localis alioꝝ motuū:7 binarius alioꝝ nūeroꝝ:7 triāgulus aliaruz figurarū rectilinearū:non tñ hoc est vlr verū.Non eni hō g est pfectissima spēs aīalis est cā actiua aliarum specieꝝ: vnde non opz q angelus sit causa actiua aie.Procedit autem hec rō fm opinionez quoꝝdam ponētiū deū agere p necessitatē nāe:7 q ab vno simplici nō fit:nisi vnum immediate:qđ sit causa alterius:7 sic vsq; ad vltima rerū. Nos aūt ponimus deū agere oia per suaz sapientiā:per quaz ordinem rerum disponit:7 sic ab ipso diuersi gradus rerum imediate per creationē pducūtur.

Articulus. VII.

D secundum sic pcedit. Uī q angelus nō possit influ-
a re in animā humanā.Duoꝝ enim distantium vnuz non influit in alterum nisi per aliqđ medium.Sed angelus 7 anima distāt abinuicem: cum non sit dare aliqđ mediū:per quod influat influxus ab angelo in aiaz:yideī q angelus nō possit ifluere i aiaz.

¶ Sed contra. Dio. dicit. 8. ca. cele. ierar. Boies purgantur illuminant̃ ⁊ perficiunt̃ ab angelis: sed hoc nō fit nisi per quēda influxū: g̃ angelus pōt influere in aiam humanam.

Respondeo dōm q̄ vnū qōq; agens agit fm modū sue nāe; ⁊ iō vbi ignoratur modus nāe rei: necesse est ēt vt modus actiōis eius ignoret. Mōdus aūt nature angelice est nobis ignotus fm q̄ in se est. Nō enī in hac vita scire possumus de eis qd sunt: sed aliq̄lem cognitionē de eis hr̃e possumus p̄ similitudinem sensibilium rer̄: vt Dio. dicit p̄. ⁊. ca. cele. ierar. Unde ⁊ modus actiōis ipsor̄ cognoscere nō possumus nisi p̄ similitudinē sensibilium agētiū. Inuenimus aūt in sensibilibus agētibus q̄ id qō est in actu: agit in id qō est in potentia: ⁊ q̄ opz q̄ agēs ꝺiungat̃ patiēti fm situm per corporalez contactum. Quāto aūt natura intellectualis est superior tanto est magis actualis: vtpote deo similior qui est actus purus; vñ superiores angeli possunt agere in iferiores angelos: ⁊ ī aias nostras: sicut id qō est in actu agit in id qō est in potētia: ⁊ hꝺ actio dr̃ ifluxus. Qō aūt est in corporalibus situs est in spūalibus ordo: nā situs est qdā ordo partiū corporaliū fz locū: ⁊ ideo ipse ordo subar̃ spūaliū adinuicem sufficit ad hoc q̄ vna influat in alterā: nec regrit̃ ibi mediū corporale vel locale: qr̄ huiusmodi actiones sunt supra locum ⁊ tēpus que in corporalibus sunt. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Articulus. VIII.

Ad tertium sic ꝓcedit̃. Uꝝ q̄ diabolus semp̄ subaliter inhabitet hoiem qñcūq; peccat mortaliter. Culpa. n. mortalis opponit̃ gratie. Sed spūsctūs semp̄ inhabitat hoiem cū gra: fm illud. i. ad Corin. 3. Templū dei estis ⁊ spūs dei habitat in vobis: ergo ēt spiritus imundus semp̄ inhabitat hoiem cū culpa mortali.

¶ Sed ꝺ̄ est q̄ diabolus per peccatū inhabitat hominez sicut per suum effectum. Sed non omne pctm̃ mortale est a diabolo: sed qñq; a carne ⁊ mūdo: ergo diabolus nō semp̄ inhabitat hoiez cū culpa mortali.

Respondeo dōm q̄ diabolū inhabitare hominez pōt intelligi dupl̄r. Uno mō quātū ad aiaz. Alio mō q̄tuz ad corpus. Quātū ad aiam quidē nō pōt diabolus inhabitare hoiem sabaliter: qr̄ solus deus illabitur mēti; nec ita diabolus causat culpā sicut spūsctūs gratiam. Spūs enim sanctus interius opatur: sz diabolus exterius suggerit: vel quātū ad sensuz: vel quātū ad imaginationē. Dicit̃ tamē inhabitare affectū hois per effectū malitie: nō solū quando ex eius suggestione pctm̃ perpetrat̃: sed ēt per qōcūq; peccatum mortale: qr̄ ex quocūq; peccato mortali homo seruituti diaboli addicit̃. Sed q̄tuz ad corpus diabolus pōt hoiem subaliter inhabitare: sicut pz in arreptitys; sed hoc magis pertinet ad rōnē pene q̄ ad rōnez culpe. Pene aūt corporales hui⁹ vite nō semp̄ cōsequunt̃ culpā: sed quādoqz peccantibus nō inferunt̃: ⁊ qñq; nō peccantibus inferūtur: vt dicit̃ Jo. 9. de ceco nato. ⁊ hoc est fm altitudinē incōprehensibilium iudiciorū dei: vnde non cū qualibet culpa mortali diabolus inhabitat hoiem subaliter etiaz quātuz ad corpus. ¶ Et per hoc pz rn̄sio ad obiecta.

Deinde quesitū est de hoibus. Et p̄ quesita sunt q̄ꝺaz ptinētia ad quosdā hoies excellētioris status. s. ad doctores ⁊ religiosos. Secūdo quedā ptinētia ad hoies inferioris status. s. laycos. Tertio quedā pertinentia cōiter ad oēs hoies. ¶ De doctoribus sacre scripture q̄ sita sunt duo. Primo vtrū liceat q̄ aliq̄s per se petat licentiaz in theologia docendi. Secūdo vtr̄ auditores diuersorum magistrorum theologie habentiū cōtrarias opiniones excusentur a peccato: si sequantur falsas opiniones magistrorum suorum.

Articulus. IX.

Ad primū sic ꝓcedebat̃. Uideť q̄ nemini liceat p̄ se petere licentiam in theologia docēdi. Doctores sacre scripture adhibētur ministerio verbi dei: sicut ⁊ plati. Sed nō licz alicui petere plationē: imo vt Grego. dicit in registro. Recusantibus dignitates ecclesiastice sunt cōferēde: petentibus aūt sunt denegāde: ergo neqz alicui licz petere cathedrā magistralē ad docendū in sacra scriptura. ¶ P̄. Aug. dicit. 19. de ciui. dei. Locus superior sine quo ppl̄s regi nō pōt: ⁊ si ministret̃ vt decet: inconuenienter tn̄ appetit̃: g̃ ⁊ inc̄uenienter petit̃. Pari ergo rōne cathedra magistralis q̄ est etiam locus superior.

¶ Sed cōtra est: qō Greg. dicit in pastorali: q̄ gradus magistrorū est periculosus: gradus aūt discipulor̄ ē securus. Sed hoc videť ad perfectionez ptinere: vt aliquis ꝓpter aliqō bonū periculis se exponat: ergo videť esse laudabile q̄ aliquis cathedrā magr̄alē appetat: ⁊ pro se petat.

Respondeo dōm q̄ ad euidētiā hnius qōnis opz triplicē dr̃iam considerare cathedre magistralis ad cathedrā pontificalē. Quarum p̄ma est: q̄ ille qui accipit cathedraz magistralē non accipit aliquam eminentiā: quā p̄us nō habuerit: sed solum opportunitatē cōmunicandi sciam quā p̄us non habebat. Nō enīz ille q̄ licentiat aliquē dat ei sciam: sed auctoritatez docendi. Ille vero qui accipit cathedrā episcopalē accipit eminentiam potestatis: quā p̄us nō habebat: sed q̄tum ad hoc in nullo ab alys differebat. Scōa differētia est: q̄ eminentia scie que requirit̃ ad cathedrā magistralez est perfectio hois fz seipsuz: eminētia vero potestatis q̄ ptinet ad cathedraz pontificalez est hominis per comparationez ad aliū. Tertia differētia est: q̄ ad cathedrā pontificalē fit hō idoneus per charitatez excellentē: vnde dns̄ ante q̄z Petro suarum ouiū curā cōmitteret quesiuit ab eo. Symon Joānis dilīgis me plus bis: vt dr̃ Joā. vlt. Ad cathedrā aūt magistralem reddit̃ homo idoneus ex sufficiētia scie. Dis ergo cōsideratis manifestuz est q̄ appetere aliqd qō pertinet ad perfectionē sm̄ ipsius est laudabile: vnde appetitus sapientie est laudabilis. Dicit̃ eniz sapiētie. 6. q̄ concupiscētia sapientie perducit ad regnū perpetuū. Appetitus autē potestatis super alios est vitiosus: qr̄ vt Greg. dicit. Cōtra nām superbire est hoiez boi velle dñari: vñ si ille q̄ dat licentiā ad cathedrā magistralē possit eminentiaz sapie dare: sicut ille q̄ pmouet ad cathedrā pōtificalē dat eminentiā potestatis: esset simp̄l̄r exposcēda: cū tamen petere excellētiaz potestatis sit turpe. Luz aūt ille qui accipit licentiā ad cathedrā magistralē: accipiat solā opportunitatē cōmunicādi: qō licet petere hꝺ licētiā quantū in se est nullā videtur turpitudinē continere: qr̄ cōicare alys sciam: quā quis hꝺ laudabile est: ⁊ ad charitatē ptinēs: fm illud Sap̄. 8. Quā sine fictione didici ⁊ sine inuidia cōmunico. Et pma Pe. 4. dr̃. Unusq̄sq; sicut accepit gr̃az in alterutrū illaz administrantes. Pōt tn̄ turpitudinez ptinere rōne p̄sumptiōis: q̄ eēt si ille q̄ nō ē idoneus ad docēdū: peteret docēdi officiū. Sz hec p̄sumptio nō eq̄liter ē in petētibus licentiā ad docēdū: ⁊ in petētibus pōtificatū. Nā scia per quā aliq̄s ē idoneus ad docēdū pōt aliq̄s scire per certitudinez se hr̃e. Charitatē aūt per quaz aliq̄s est idoneus ad officiū pastorale nō pōt aliq̄s per certitudinē scire se hr̃e. Et ideo semp̄ est vitiosuz pōtificatū petere: nō semp̄ aūt vitiosuz est petere licentiam docendi: quāuis honestius sit q̄ per alium petat̃: nisi forte aliquādo ex causa aliqua spūali.

Per hoc ergo patet rn̄sio ad p̄mas duas rōnes. ¶ Ad 3m̄ dōz q̄ gcūq; nō caret pericula: videť cōtenere id cuius detrimētū pericula ꝺucere pōt: ⁊ qr̄ laudabile

ꝛ qz laudabile est ꝙ homo ꝓtēnat bona corporalia: ꝓpter bona spūalia: laudabie est ꝙ aliqs periculis corporalibus se exponat ꝓpter spūalia bona: sed cōtēnere spūalia bona est valde vitiosuz: ꝛ iō ꝙ aliqs periculis spūalibus se exponat: est valde vituperādū. Imminēt autē pericula spūalia his: qui bñt magistery locuz. Sed pericula magistery cathedre pastoralis deuitat scīa cum charitate: quā bō nescit se per certitudinē hr̄e: picula aūt magistery cathedre magistralis vitat bō per sciam: quaz pōt bō scire se hr̄e: vnde non est similis ratio de vtroqz.

Articulus. X.

AD secundum sic procedit. Ur̄ ꝙ auditores diuersoꝝ magistroruz tenētū diuersas opiniones excusent a peccato erroris: si opiniones magistroꝝ suoꝝ sequant. Dicit enim dñs Mat.zz. Sup cathedraz Moysi sederūt scribe ꝛ pharisei: omnia que dicūt vobis seruate ꝛ facite. Multo ergo magis seruanda sunt illa que traduntur a doctoribus sacre scripture: ergo nō peccant qui eorum opiniones sequuntur.

¶ Sed ꝺ̄ est qō dicit Math.ıȝ. Si cecus ducatū ceco prestet: ambo in foueā cadnnt. Sed quicunqz errat cecus est inquātū errat: ergo quicūqz segtur opinionez errantis magistri in foueam peccati cadit.

RESPŌDEO dōm ꝙ diuerse opiniones doctoꝝ sacre scripture si quidē non pertineāt ad fidem ꝛ bonos mozes: absqz periculo auditores vtrāqz opinionez sequi possunt. Tūc.n.bz locū qō apl's dicit ad Ro.ı4. Unusqsqz in suo sensu abūdat. In bis vō q̄ pertinēt ad fidē ꝛ bonos mozes null⁹ excusat si sequat erroneā opinionē alicui⁹ magistri. In talib⁹.n. ignorātia nō excusat: aliogn imunes a peccato fuissent qui secuti sunt opinionē Arry. Nestoꝝ. ꝛ alioꝝ bresiarchaz: nec pōt excusationē hr̄e ꝓpter simplicitatem auditoꝝ: si in talibus erroneā opinionez sequat. In rebus eni dubys nō ē de facili prestandus assensus: quinīmo: vt Aug. dicit in li.z. de doctrina xp̄iana. Cōsulere dz quis regulaz fidei: quā de scripturaꝝ planioribus locis ꝛ ecclesie auctozitate pcepit. Qui ergo assentit opinioni alicuius magistri cōtra māifestū scripture testimoniū: siue ꝺ̄ id qō publice teneat ꝓz ecclie auctē: nō pōt ab erroris vitio excusari.

¶ Ad illud ergo qō in ꝺ̄riū obycit dōz ꝙ ideo premisit super cathedram Moysi sederūt scribe ꝛ pharisei: vt qō postea subdit oīa que dixerint vobis seruate ꝛ facite: de illis intelligat que ad cathedrā pertinent: ad quaz non pertinēt ea que sunt contra fidem vel bonos mozes.

DEINDE quesitū est de bis q̄ ptinēt ad religiosos. Et ꝑmo q̄ritū ad ingressum religionis. zº q̄ritū ad ea q̄ cōueniūt iā i religione exñtibus. ¶ Circa ꝑmū quesita sunt q̄tuoꝝ. ꝑ. vtrū liceat iuuenes inducere ad religionis ingressum ꝓ obligationē voti vel iuramēti. zº vtrū sic obligati voto vel iuramēto possint absqz peccato in seculo remanere. 3º. vtrum liceat peccatores ad religionē inducere. 4º. vtrum peccent qui aliquem iurare faciunt ne religionem ingrediatur.

Articulus. XI.

AD primum sic ꝓcedebat. Ur̄ ꝙ nō liceat iuuenes inducere ad religionē voto vel iuramēto. Illicitū.n.est cōtra ecclie ꝓhibitionē agere. Sed Innocentius q̄rtus ꝓhibuit in gbusdaz lr̄is ad religiosos directis bō voti susceptionē: q̄ peccāt qui voto vel iuramento aliquos ad religionē obligare presumūt. ¶ ꝺ̄. extra. de regularibus ꝛ trāseuntibus ad religionē ca.i. dicit. Nullus tō deat nisi legitima etate ꝛ spontanea voluntate. Sed q̄ñ adolescentes obligati voto vel iuramento ad religionē suscipiunt tonsurant nō in legitima etate: neqz ꝓpa volūtate. Sed necessitate obligatiōis voti vel iuramenti: ergo hoc videt esse illicitū. ¶ ꝺ̄. magis est necessariuz vt aliqui adducant ad fidē xp̄ianā q̄z ad aliquaz religionem. Sed ad fidez xp̄ianā non sunt aliqui inducendi necessitate sed voluntate. Dicit.n.45. distin. capi. de iudeis. Qz non vi: sed libera animi voluntate: ꝛ facultate vt conuertātur suadendi sunt. Ergo multo minus ꝙponenda est necessitas voti vel iuramenti: vt aliqui ad religionem adducantur.

¶ Item hoc esse videt ꝺ̄ honestatē religiōis. Adolescentum.n. sicut facilis ē ingressus ad religionē: ita etiaz facilis est egressus. Sz ex hr̄ religio dehonestari videt: ꝙ de facili recipiāt eos q̄ de facili exeunt: q̄ inconueniens videt adolescentes ad religionē recipe. ¶ ꝺ̄. nō sunt faciēda bona vt veniāt mala. Sz ex isto bono ꝙ iuuenes inducunt ad religionē sequunt multa mala: qz apostatāt ꝛ illegitimas nuptias ꝺ̄būt: ꝛ multa alia illicita cōmittūt: q̄ nō sunt ad religionē aduocandi. ¶ ꝺ̄. Mat.zz. dicit dñs. Ue vobis scribe: ꝛ pharisei q circuitis mare ꝛ aridaz: vt faciatis vnū proselitum: ꝛ cū fuerit factus: facitis eū filiū iehēne duplo q̄z vos: qō ꝓposito videt cōpetere. Efficiunt.n. sic intrātes iehēne filij dupl'r. ꝑmo qdē qz male intrāt. s. ꝺ̄ prohibitionem ecclesie. Sc̄o qz etiā male exeunt apostatādo: ergo q eos inducūt ve diuine maledictiōis icurrūt. ¶ Itē hoc vr̄ esse ꝺ̄ necessitatē probationis. Dicit.n. ꝑma Joan.4. Nolite oi spūi credere: sed ꝓbate spūs si a deo sunt. Hoc autez non vr̄ esse a deo: vt tales religionez ingrediant: cū frequēter exeant post ingressuz. Dicit.n. actuū.5. Si est ex hominibus ꝓsiliū hoc ꝛ opus dissoluet. Si vero ex deo est cōsiliū nō poterit] dissoluer: q̄ vr̄ ꝙ ꝺ̄ deū faciāt q eos īducūt.

¶ Sed ꝺ̄. Quicūqz pōt se obligare diabolo: pōt ēt se obligare deo. Sed pueri pñt se obligare diabolo peccando: vt dr̄ extra de delictis pueroꝝ. c. Pueris. q̄ ēt pñt se obligare voto vel iuramēto ad seruiēdū deo in religiōe. ¶ ꝺ̄. 20. q. i. dr̄ ꝙ firma erit virginitatis ꝓfessio ex quo adulta iā etas eē inceperit: ꝛ q̄ solet apta nuptys deputari: q̄ pñt ēt in tali etate alig obligari ad religionē voto vel iuramento.

RESPŌDEO dōm ꝙ humani actus ꝓpter diuersos casus vnīforme iudiciū hr̄e nō possunt: nec tñ si cōtingit aliquid in aliquo casu esse malum: ꝓpter hoc iudicādum est esse simplr illicitum. Posset ergo cōtīgere aligs casus in quo aliquem adolescētē ad religionem obligare: vel etiā recipere illicitū esset: puta si constaret vel probabiliter crederet de eius inconstantia: vel si gd aliud esset hō: que diligēter cōsiderant in religionibus bene īstitutis. Dicere aūt ꝙ malū est recipe adolescētes ad religionem est diabolicum: qz sup illud Exo.5. Quare Moyses ꝛ Aaron sollicitatis ppl'm ab operibus suis: dicit Hlo. Orig. Hodie quoqz si Moyses ꝛ Aaron. i. prophetic⁹ ꝛ sacerdotalis sermo aīam sollicitet ad seruitū dei: exire de seculo: renūciare oībus q̄ possidet: attendere legi ꝛ verbo dei: continue audies vnanimes ꝛ amicos ꝓpharaonis dicētes. Uidete qūo seducunt hoies ꝛ peruertunt adolescentes: ꝛ postea. hec erāt tunc verba ꝓpharaonis: ꝛ nunc amici eius loquūtur. Est ēt ꝺ̄ xp̄i preceptū. Dicit.n. Math.ıȝ. ꝙ oblati sunt ei paruuli vt manus eis imponeret ꝛ oraret: discipuli aūt increpabant eos. Jesus aūt ait eis. Sinite paruulos: ꝛ nolite prohibere eos venire ad me. Qō exponēs Origenes super Math. dicit: ꝙ discipuli Jesu ꝓsq̄ discant rationē iustitie: reprehēdūt eos q̄ pueros ꝛ infantes offerunt xp̄o. Dñs aūt exhortat discipulos suos cōdescendere vtilitatibus pueroꝝ. Hoc ergo attendere debemus ne per estimationē sapiētie excellentioris contēnamus: quasi magni pusillos ecclesie prohibētes pueros venire ad Jesum. Si tamen pueri intantū essent: vt nōduz vsum rōnis haberent: illicituz esset eos ad religionem attrahere absqz consensu

parentum:non gn etiam infra annos pubertatis pueri in religione recipi nō possint de cōsensu parentū:qz vt dicit. 20.q.i.ca. Addidisti. Et monachi zgcūqz etiaz pueri in infantie annis a parentibus monasterio tradi possunt. Sed hoc ideo dictuz est:qz pueri quousqz ad annos discretiōis peruenerint:sunt scom ius nāle in potestate parētuz:vnde sicut inuitus parētibus nō sunt ifidelīū filij ad baptismuz rapiendi:ita etiaz nō sunt religioni applicandi. Jam vero postq̄ vsum rōnis habuerint:per liberū arbitriuz hñt sui ipsius potestatē in his que ad aīe spectant salutez:vñ inuitis parētibus possunt z ad baptismū z ad religionē induci. De voluntate aūt parentū etiā in infantia ad baptismum recipiunt ex ordinatione apostoloz:vt Dionysi⁹ dicit vlt. cap. cele. ierarchie:vt in rebus diuinis pueri nutriant:z nō habeant aliā vitā nisi diuinā cōtēplationē. Et eadem rōne in infantie annis monasterys pueri a parētibus offerunt: vt dictuz est. Sed qz in qōne additur de obligatione iuramenti z voti:ne hoc remaneat indiscussum considerari dz q̄ scōm diuersam cōditionē inuenū est in talibus ꝓceden dum. Si enim essent adeo firmi q̄ nō timerent a religionis ꝓposito resilire nō esset necessariū eos iuramento vel voto obligare. Et similiter si essent adeo mobiles:q̄ nec ēt crederētur iuramēto vel voto posse firmari:ſz vtplurimū cōtingit q̄ simplex ꝓpositū de facili mutāt: obligationez aūt voti vel iuramēti oīno obseruāt:vnde cū voto vel iuramēto ad frugē meliozis vite obligāt magnū bñficiū eis pstant. Vñ Aug. dic ī epla ad Armariū z Paulinū. Non te pouisse peniteat:imo gaude iā tibi nō licere qō cū tuo ōtri mēto licuisset. Felix ē necessitas q̄ in melioza cōpellit.

Ad primū ergo dom q̄ Innocētius in gbusdā litteris ad religiosos directis que incipiūt. Non solum in fauorē:sic dicit. Uobis de fratrum nostroz consilio in virtute obedientie sub pena excōmunicationis auctoritate presentiū districtius inhibemus:ne ante annū probationis elapsum:qui est maxime in subsidiū fragilitatis humane regulariter institutus:quēquā ad professionez vestri ordinis seu ad renūciationem seculi faciendam recipere presumatis. Oz aūt ad probationē nō recipiant iuuenes:vel q̄ voto vel iuramēto nō obligent ad intrādū sine preiudicio temporis ꝓbationis nunq̄ inuenit prohibituz. ¶ Ad 2m dom q̄ legitima etas iudicatur tempore pubertatis:vt pz per capitulum inductū. Tunc eniz maxime incipit homo liberū vsum rōnis habere de his que ptinent ad suam salutem. Est autez sciendum q̄ est duplex necessitas. Una que excludit voluntatē. s. necessitas coactionis:z alia que ex voluntaria obligatione causat:z voluntatē nō excludit:z hꝰ est obligatio iuramenti vel voti:vnde p coactionez non sunt trahendi homines vel ad fidē vel ad religionem:sed voto vel iuramēto ad hoc eos obligare nihil prohibet:z de hac necessitate Augº. dicit. Felix necessitas que in melioza cōpellit. ¶ Et per hoc patet solutio ad tertium. ¶ Ad 4m dom q̄ in rebus voluntarys:sicut z in naturalibus non est iudicandum facile quod cōtingit ī pauciozibus:sed qō cōtingit vt in pluribus. Oz autem intrantes religionē exeant:hoc contingit vt in pauciozibus: multo enim plures de intrātibus remanent vt experimēto ꝓbatur:q̄ exeant. ¶ Ad 5m. dom q̄ cum dicit. Non sunt facienda bona vt veniant mala:si ly vt. teneatur causaliter ē omnino verum:peccaret enim si quis ea intētione aliquē ad intrandum religionē induceret:vt postmodum apostataret. Si vero ly vt. tenet consecutiue:sic ab omnibus bonis esset abstinēdum:qz vix sunt aliqua humana bona ex quibus occasionaliter non possint sequi aliqua mala. Unde dicitur. Eccli. xi. Qui obseruat ventum non seminat:z qui considerat nubes nunq̄ metet. Tunc autez solum aliquod bonū esset pretermittēduz propter cōsequens malū: quando malū consequens esset multo maius q̄ bonū: et vt frequentius accideret. Dominus autē nō ꝓtermisit eligere duodecim discipulos:ex q̄bus vnus erat futurus diabolus:vt dicit Joā. 6. nec apostoli ꝓtermiserunt eligere septem dyacones ꝓpter vnum Nicolaum: qui ex eis peryit. Multo ergo minus religiosi debent ꝓtermittere multoz salutē propter paucos qui apostatare inueniuntur. ¶ Ad 6m dom q̄ illi qui obligati iuramento vel voto religionez intrant: non faciunt contra prohibitionē ecclesie:vt ostensum est:vnde ex hoc q̄ intrant non efficiunt filij iebēne:ſz filij vite eterne:quam dñs promittit Math. 19. relinquēti bus tpalia ꝓpter ipsum:sed ex hoc q̄ exeūt post professionem efficiunt iebēne filij:sed hoc non preiudicat recipiēti bus eos:nisi eoz malis exemplis sint peruersi:vnde signāter dñs dicit. Facitis eum filiuz iebēne duplo q̄ vos:qz vt Chrisо. dicit. Maloz magistrozum prouocatus exemplo fiebat peioz magistris. ¶ Ad 7m dōz q̄ ratio illa sapit manicheozum heresim:qui hanc rōnez ad duas erroneas conclusiones adducunt. Primo quidem ad hoc q̄ oīa corpora corruptibilia non sunt a deo. Si enim inquiunt a deo essent:nō dissoluerent. Secūdo ad hoc q̄ charitas semel habita nunq̄ amittat:ita q̄ q̄ peccat mortaliter nunq̄ gratiaz habuit. Si. n. ingunt grām habuisset:hoc fuisset opus dei: z ita dissolutū nō fuisset:qō ēt hec rō intēdit:vt. s. si aliquis nō pseuerat in religiōe:q̄ ꝓpositū de intrādo religionē a deo nō fuerit. ¶ Est ergo sciēdū q̄ verba illa nō dicuntur ad oñendū q̄ illa que sunt a deo in ꝓpetuū maneāt z corrūpi nō possint:sed ad oñendū infallibilitatē diuine ꝓuidentie. Nō. n. pōt esse vt dei ꝓuidētia fallat:vñ signanter nō dicit opus dei esse idissolubile:sed cōsiliū. Scōm ergo diuinā ꝓuidētiā quibusdā datur donū gratie ad pseuerantiā:z tñ non datur eis donū perseuerantie. Quibusdā aūt datur etiā donum pseuerantie:vt patet per Augustinū in libro de bono perseuerantie. Articulus. XII.

D secunduz sic procedit. Uidet q̄ illi q̄ obligati sunt voto vel iuramēto ad intrandum religionez nō teneant intrare. Omnis. n. xpi actio nostra est instructio. Sed dñs non ponebat hoibus necessitatem:sed hꝫ relinquebat eoz libere volūtati:vñ dicebat cuidam:vt hꝫ Math. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Et iterū. Si vis pfectus eē vade z vēde oīa q̄ habes:z da pauperibus. Et apls. i. ad Cor. 7. de virginibus aūt preceptū dñi non habeo. Cōsiliū aūt do. q̄ vī q̄ nō ex necessitate teneant alīq religionē intrare pp iuramentum vel votū. ¶ P. nullus pōt iuramēto vel voto obligari ad aliqd in quo detrimentū pfectionis patiatur. Sz p hoc q̄ alīq religionem intrant detrimentū pfectionis patiūtur. Impediunt. n. pp religiōis obseruātiā a visitatiōe ifirmorum:z collectione ecclesiaz:z alys opibus pietatis: in qua sūma xpiane religiōis cōsistit:vt Ambro. dic sup illud. pa ad Thimo. 5. Pietas ad oīa vtilis ē. Ergo illi q̄ iurauerūt: vel vouerūt religionē intrare non tenent. ¶ P. Prosper dic in 2o de vita ꝓtēplatiua. Sic abstinere vel ieiunare debem⁹: vt nō nos ieiunādi:vel abstinēdi necessitati subdamus. Sz illi q̄ sunt in religiōe ex necitate ipsi⁹ voti vel obediētie abstinēt vel ieiunāt:q̄ min⁹ merent. Nō q̄ ad religionis statū pōt aliqs iuramēto:vel voto obligari. ¶ P. vt⁹ ē circa difficile z bonū. Sz difficilius ē bñ viuere ī seculo: q̄ in religiōe:q̄ magis ē vtuosū. Nō q̄ ad statū religiōis aliqs iuramēto:aut voto obligari pōt. ¶ P. cōis vtilitas pferēda ē bono ꝑuato. Sz p hꝫ q̄ alīq religionē ītrāt derogāt cōi vtilitati. Si. n. oēs religionē intrarēt:non essent qui plebium curaz agerent:z ita ppls sine rectoribus remanerēt.

ergo

ergo melius faciunt: si nō intrant religionē q̄ si intrent.
¶ Sed cōtra est qđ dicit in.ps. Uouete ⁊ reddite dño deo vestro: vbi dicit glo. q̄ vouere voluntati consulit: sed post voti ꝓmissionē redditio nec̄a exigit. Itez Eccle.5. dr̄. Si qđ vouisti deo: ne moreris reddere. displicet enī infidelis ⁊ stulta ꝓmissio. ¶ P̄. Aug. dicit in epla ad Armarium et Paulinā. Qr iam vouisti: iam te obstrinxisti. aliud tibi facere non licet: priusq̄ esses voti reus: liberum fuit q̄ esses inferior: quāuis non sit gratulanda libertas: qua fit: vt nō debeatur quod cū lucro redditur.

Respondeo dōm q̄ dicere: q̄ illi qui voto vel iuramento sunt obligati ad intrādū religionē: nō teneantur intrare: est manifeste bereticū. Quicunq̄ enī dicit nō esse pctm̄ id qđ est ꝓtra p̄ceptū dei hereticus iudicat̄: sic̄ hereticꝰ iudicaret̄ quicūq̄ diceret q̄ fornicatio simplr̄ nō sit pctm̄ mortale. est enī ꝓtra b̄ p̄ceptū. Nō mechaberis: vt sancti exponūt. Sunt aūt excellentiora p̄cepta p̄me tabule: que ordinant̄ ad dilectionez dei: q̄ p̄cepta scōe tabule: que ordinant̄ ad dilectionē ꝓximi. vñ quicūq̄ dicit q̄ sine pctō ꝑteriri possit aliqd ptinens ad p̄cepta p̄me tabule est manifeste bereticꝰ. Luz aūt ipletio voti ptineat ad latriā: manifestū est q̄ quicūq̄ dicit votū nō esse implēdū loquit̄ ꝓtra p̄mū p̄ceptuz p̄me tabule: qđ est de cultu latrie soli deo exhibēdo. Qui vō dicit iuramētū nō esse implēdū loquit̄ ꝓtra scōm p̄ceptuz p̄me tabule: qđ est. Nō assumes nomē dei tui in vanuz. Uñ manifeste est bereticus quicūq̄ hoc dicit: nisi forte dicat q̄ ītrare religionē sit illicitū. Juramēta enī vel vota facta de rebꝰ illicitis nō sunt obligatoria ꝯz illō Jsidori. In malis ꝓmissis rescinde fidē. Sed hoc ītez est bereticū dicere: q̄ nō sit licitū ītrare religionē. Est enī exp̄sse ꝓtra xp̄i ꝓsilia. vñ quicunq̄ dicit q̄ ille qui est obligatus voto vel iuramēto ad intrandū religionez: pōt absq̄ pctō in seculo remanere: est manifeste bereticus: si tñ in hoc ptinaciter p̄seueret.

Ad primuz g̃ dōm q̄ necessitas voti vel iuramēti nō excludit voluntatē: vt supra dictuz est. Sic̄ enim aligs ex lege cōi obligat̄ ad obseruanda dei p̄cepta: que tñ voluntarie seruat. vñ ⁊ dñs dicit. Si vis ad vitam ingredi serua mādata: sic ille qui emisit iuramētuz vel votū: obligat̄ ex quadā ꝑuata obligatione: ⁊ tñ voluntarie implet iuramētū: vel votū: ita tñ q̄ ante iuramentū vel votuz licituz est ei facere vel nō facere. vñ ⁊ dñs dixit. Si vis perfectus esse: ⁊ Paulus de virginitate ꝓsiliū dat. sed post iuramentū vel votū illicitū est non ip̄lere. ¶ Ad 2m dōm q̄ illa ratio ꝓtinet beresim damnatā. s. q̄ melius sit in seculo remanere: ⁊ operib⁹ pietatis vacare: q̄ religionem ītrare. Continet̄ enim inter errores Uigilanty: contra quē Diero. scribēs dicit. Jsta venena pfidie catholice fidei sociate conatur impugnare virginitatem: odisse pudicitiā: in cōuiulo secularū ꝓtra scōz ieiunia declamare. Et postmodū ꝓtra singulos articulos a Uigilātio propositos disputans venit ad istū articulū dicēs. Qđ aūt asserit eos melius facere qui vtuntur reb⁹ suis: ⁊ paulatim fruct⁹ possessionū pauperib⁹ diuidūt: q̄ illos qui possessionib⁹ venūdatis semel oia largiunt̄: non a me ei: sed a deo rūdebitur. Si vis esse pfectus: vade ⁊ vende oīa que babes: ⁊ da pauperib⁹: ⁊ veni sequere me. Jste quē tu laudas scōs aut tertius gradus est: quē ⁊ nos recipimus; dūmō sciamus ꝑma scōis ⁊ tertijs ꝑferenda. Et iō in li.ō eccl'iasticis dogmatibus cū alys erroribus etiā iste damnat̄: cū dr̄. Bonum est facultates cū dispensatione pauperibus errogare. melius est pro intētione sequēdi deuz insimul donare: ⁊ absolutū sollicitudine egere cū xp̄o. Nec solus stat⁹ religionis p̄fert elemosynis quas quis facit in seculo: sed etiā virginitati in seculo obseruate. Dicit enī Aug. in lib. de v̄ginitate. Nemo q̄tum puto ausus fuit virginitate ꝑferre monasterio. ¶ Ad 3m dōm q̄ idem opus factū ex voto laudabiliꝰ ⁊ magis meritorium est q̄ si fiat sine voto: qđ ex hoc pz: qz cum omnis actus de se tanto est magis laudabilis ⁊ meritorius: quāto ex digniori virtute ꝓcedit: sic̄ opus iusticie: si fiat ex charitate laudabiliꝰ erit. Manifestū est aūt q̄ cuz aligs ieiunat absq̄ voto: facit actū v̄tutis: qui est abstinentia. Cū aūt ieiunat ip̄lēs votū actū abstinētie facit ex latria: que cū ordinet nos ad deū: est nobilior v̄tus q̄ abstinētia: vel q̄cūq̄ alia v̄tus: que ordinat nos circa bona creata: ꝓpter qđ August. dicit in li. de v̄ginitate. Qr nec v̄ginitas: qz v̄ginitas eius bonoraī: sz qz est deo dicata: quā vouet ⁊ seruat ꝓtinētia pietatis. q̄ g̃ Prosper dic̄: sic abstinere vel ieiunare debemus: vt nō nos ieiunādi vel abstinēdi necessitati subdamus: itelligendū est de nec̄itate coactionis: que voluntatē excludit. Uñ subdit. Ne iaz nō deuoti: sz inuiti rem volūtariā faciamus. Nec̄itas aūt voti ⁊ iuramēti nō excludit volūtatē: vt dcm̄ est. ¶ Dōm aūt ē vlteri⁹ q̄ si illi qui ieiunat ex voto nō placet fm se ieiuniū: placet tñ sibi impletio voti: magis mereī ceteris paribus q̄ ille ieiunās cui placet fm se ieiuniū: qz magis ē meritoriū delectari in actu latrie q̄ in actu abstinētie. ¶ Ad 4m dōm q̄ duplex est difficultas. Una q̄ est ex arduitate opis: sic̄ v̄ginitatē ꝓuare ⁊ hō: ⁊ talis difficultas facit ad augmentū v̄tutis. Alia difficultas est ex ipedimētis ⁊ piculis iminentib⁹. Et talis difficultas nō facit ad augmētū v̄tutis: sz ad diminutionē ipsi⁹. Nō enī vr̄ eē prudēs nec multū amare bonum v̄tutis q̄ picla nō cauet: ⁊ talis difficultas ad bñ viuēdū imminet in seculo remanētib⁹. ¶ Ad 5m dōz q̄ illa fuit rō Uigilātij hereticī: vt pz ꝑ Diero. q̄ dic̄ in li. ō Uigilātiū. Nō sūt a studio suo mōachi deterrendi: q̄uis a te lingue viperee morsus seuissimos patiant̄: quibus argumētaris ⁊ dicis: si oēs se clauserit ⁊ fuerit in solitudīe: qs celebrabit eccl'ias: qs secl'ares boies lucrifaciat: qs peccantes ad v̄tutes poterit exhortari? Doc enī mō si oēs tecū fatui sint: sapiēs esse qs poterit ⁊ v̄ginitas nō erit approbāda? Si enī oēs v̄gines fuerit: nuptie ñ erūt: ⁊ iteribit būanū genꝰ. Rara ē vtꝰ: nec a pluribꝰ appetit̄. Stultꝰ est g̃ hō timor cū religiōis bonū sit tā difficile ⁊ arduū: vt pauci religionē ītrēt in ꝓparatione mlt'itudis in seculo remanētis: sic̄ sigs timeret haurire aquā: ne flumen deficeret. Articulus. XIII.

De tertium sic ꝓcedit. Uidet̄ q̄ illi q̄ sunt in seculo pctōres non sint ad religionē attrahēdi. Opz enī p̄us exercitari in opib⁹ p̄ceptoꝝ q̄ ītrare ad ipletionem ꝓsilioꝝ: vt de minori pueniat̄ ad maius. Sz illi q̄ sūt pctōres i seclo nō sūt exercitati i opib⁹ p̄ceptoꝝ. g̃ nō sūt attrahēdi vl' recipiēdi i religiōe: in q̄ oz exuari ꝓsilia.
¶ Sz ꝫ ē q̄ dñs Matheū publicanū ad statū pfectōis vocauit: vt hr̄ Mat. 19. Dis āt xp̄i actio nr̄a ē īstructio. g̃ēt ⁊ nos ōbem⁹ pctōres q̄ sūt i seclo ad religionē aduocare ⁊ su-

Respōdeo dōz q̄ maxie vtile ē pctōrib⁹ (scipere. vt ad religionē trāseant. Pctōrib⁹ enim duo sunt nec̄ia ad salutē. Primo qdem vt de peccatis ꝑteritis pniam agant. Scōo vt de cetero a pctis abstineant. Ad vtrūq̄ aūt boꝝ maxime operat̄ religio. Primo enim status religionis est status pfecte penitentie: et nulla satisfactio adequari pōt penitentie religiosoꝝ: qui ⁊ se ⁊ sua taliter deo dant: vñ pro nullo peccato imponi pōt homini p penitētia vt religionē introeat: ⁊ in cōmutationē satisfactiōis q̄tūcūq̄ grauis ꝓsiliī religionis ingressus: vt pz. 38. q. 2. c. cāmonere. vbi Stephan⁹ papa quēdā qui vxorē interfecerat: iducit vt ingrediat̄ monasteriū: ⁊ būiliatus sub manu abbatis cuncta obseruet que sibi fuerit iperata: aliogn iniūgit ei grauissimā penitentiam: si eligit in seculo rema-

nere. Similr etiã ad vitanda peccata plurimũ valet religionis status. Difficile enĩz est q̃ in seculo cõmorantes a rebus mũdi nõ alliciant: ꝓpter qõ Math. 19. ꝟm expõnẽ Dñi. dñs hoc dicit esse impoſe: q̃ diues: qui. s. diuitys habet per amorẽ intret in regnuz celoꝝ: sed q̃ diues qui hẽt diuitias intret est valde difficile. vñ 7 Eccl. 31. dr̃. Beatus diues qui inuentus est sine macula. Et hꝺ difficultatẽ subdit dicẽs. quis est hic 7 laudabimus euz. ꝓpter qõ: vt Greg. dicit. Sancti viri: vt ab illicitis abstineãt: etiã licita ꝓtermittunt. vñ manifestum est q̃ nõ peccãt: sed laudãdi sunt qui pctõres ad religionẽ trahũt. Naz 7 dñs de seipso dicit. Nõ veni vocare iustos: sed peccatores ad penitentiam.

Ad illud g̃ q̃ i ꝟiũ obycit̃ dꝺz q̃ illa rõ ꝓcedit 7 ꝺ rõnẽ doctrie euãgelice 7 ꝺ rõnẽ pbie. Contra doctrinã gdẽ euãgelicã: qz ꝓsilia euãgelica ad hꝺ dant̃: vt per ea homo facilius salutẽ ꝓsequat̃. Uñ status secularium piculosioꝝ esse dicit̃ q̃ religionis status. Stultũ est aũt dicere: q̃ alicui qui debilioꝝ ẽ ꝓpter pctã que cõmisit: nõ sit ad securioꝝ viã fugiẽdũ. Est ẽt ꝺ doctrinã pbicã: q̃ docet illos: qui sunt ad vitia ꝓni in ꝟiuz debere reflecti: sic faciũt illi g tortuosa lignoꝝ dirigũt. Arti. XIIII.

Arca quartum sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ aliqs absq; pctõ possit aliquez iuramento astringere ad hoc q̃ religionem nõ intret. Qõ enim licituz est fieri licitũ est iurare. Sed licitũ est alicui seculari: q̃ nunq; religionẽ intret. g̃ licite põt hoc iurare. Qui g̃ tali iuramento aliquẽ astringit nõ peccat: qz nõ facit eum iurare aliquid illicitum.

¶ Sed ꝺ. Propositũ intrandi religionẽ a spiritu scõ est: vt habet̃ 19. q. 1. c. Due. Sed resistere istinctui spũs sancti est graue pctũ: de quo Stephanus reꝑhendit iudeos. Act. 7. dicẽs. Uos semp spiritui sancto resistitis. ergo ille: qui aliquem iuramento astringit ad non intrandum religionez (grauiter peccat.

Respondeo dõm q̃ sic supra dictũ est in actib⁹ humanis nõ est aliqd simplr iudicanduz licituz vel illicituz: ꝓpter id qõ accidit in aliquo particulari casu: ſz ꝓpter id qõ est vt in plurib⁹: sicut etiam in rebus nãlibus cõsiderat̃: qõ in plurib⁹ est. Cõtingit autẽ in aliquo casu q̃ absq; peccato aliquis potest astringere aliquem iuramento ad hoc q̃ religionem non intret. puta si esset matrimonio ligatus: 7 vellet absq; consensu vxoris religionem intrare: vel in casibus similibus. Simplr aũt loquendo inducere aliquẽ ad iurandum q̃ religionẽ non intret: graue est peccatum. Si enim aliqs vellet religionẽ intrare: 7 imineret opportunitas temporis: 7 omnes circunstãtie cõuenirent: grauiter peccaret qui eum ab ingressu religionis prohiberet: vnde domin⁹ Math. 23. cõminatur phariseis: qui nec ipsi intrabant in regnuz celoꝝ: nec alios intrare sinebant. Luz aũt aliqs facit aliquem iurare: q̃ religionem nõ intrabit: impedit eum q̃tum in se est ab ingressu religionis ꝟm quodcũq; tempus: 7 ꝟm quãcunq; circunstantiam opportunam: qz in vniuersali includuntur omnia particularia. Unde manifestum est q̃ grauiter peccat.

Ad id vo. qõ obycit̃ in ꝟium dõm: q̃ quãuis licitũ sit ab aliq̃ bono ope abstinere. tũ illicitũ est: vel sibi: vel alij impedimentũ opponere: quo minus in illud bonum opus ꝓcedere possit: sicut licituz est non dare elemosynam huic pauperi. illicituz tamẽ est se vel aliuz iuramẽto astringere ad hoc q̃ alicui elemosyna nõ det̃: cuius ratio est: qz ꝓtermittere actũ virtutis põt aliquis absq; peccato: eo q̃ ꝓcepta affirmatiua: que sunt de actibus virtutũ non obligant ad semp. Sed impedimentũ boni operis directe virtuti cõtrariat̃. 7 ideo cadit sub ꝑhibitione precepti negatiui qõ obligat ad semp. Unde oĩa talia iuramenta sunt illicita: nec sunt obseruãda: sed illi qui hoc iurant: iurando periuri fiunt: qz iuramentum hominez obligare non potest contra charitatem dei 7 ꝓximi. vnde quãuis licitum sit alicui religionem non intrare. illicitũ tamen est impedimentum iuramenti apponere sibi vel alij. Est enĩ contra perfectionem vite: 7 contra cõsilium christi.

Deinde quesita sunt tria de bis que cõpetunt in religione existentibus. Primo: vtruz religiosus: qui nihil debet habere in ꝓprio vel cõmuni possit elemosynam facere de bis que sibi ab alijs in elemosynã dantur. Scõo: vtruz aliquis in religione existens sciens patrẽ suum graui necessitate oppꝛimi: possit exire absq; licentia prelati sui: vt subueniat patri. Tertio: vtruz status religionis sit perfectioꝝ q̃ status sacerdotuz parrochialium 7 archidyaconorum. Articulus. XV.

Arca ꝑmũ sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ religiosi: qui nihil habent in ꝓprio vel cõmuni: nõ possunt elemosynam facere: que eis proficiat: nõ enĩz proficit elemosyna facienti nisi debito modo fiat. Sed tales religiosi non possunt elemosynaz debito modo facere. debet enĩ elemosyna de ꝓprio fieri: ſz illud Thobie. 4. Si multũ tibi fuerit abundãter tribue. si aũt modicũ: idipsum libenter impartiri stude. ergo tales religiosi: qui nihil suuz hñt: nec in ꝓprio nec in cõmuni nõ possunt elemosynaz facere: que eis ꝓficiat. Sed si quaz elemosynam de elemosynis sibi factis faciunt eis proficit: a quibus elemosynam perceperunt.

¶ Sed ꝺ. Inter alia opera elemosynarũ largitio plurimũ inuenit̃ esse fructuosa. Dicit̃ enĩz Dani. 4. peccata tua elemosynis redime. Si ergo religiosi elemosynas facere nõ possunt: que eis proficiant: videntur esse pejoris conditionis q̃ alij: etiam in spiritualibus bonis.

Respondeo dõm q̃ religiosi: quãuis ꝓprium habere non possint: possunt tamẽ aliquarum rerum dispẽsationẽ habere: siue de fructibus possessionuz cõmuniũ: siue etiã de elemosynis particulariter eis collatis: nec refert q̃tum ad ꝓpositum ptinet: vtruz hꝺ dispensationem habeant auctoritate sui ordinis: vel auctoritate alicuius superioris prelati. Dis ergo quibus dispẽsatio cõmissa est: possunt meritorie elemosynam facere de bonis que eorum dispensationi cõmittuntur: ꝟm q̃ eis cõmittuntur. 7 hꝺ elemosyna meritoria est 7 eis: qui minime miseriũ exequunt̃: 7 illis: quoꝝ vsibus hꝺ res deputate noscuntur. Si vero aliquis religiosus sit: cui nõ sit hꝺ rerũ dispẽsatio cõmissa: ei non licet elemosynam facere. ¶ Et per hꝺ patet responsio ad obiecta. Articulus. XVI.

Ad secundoz sic procedit̃. Uidetur q̃ religiosus si videat patrẽ suum esse in necessitate etiam absq; prelati sui licẽtia possit clausꝛum exire ad subueniendum patri. Non enim preter mittendũ est mandatũ dei propter hominum traditiones. Unde dñs Math. 15. contra quosdam dicit. Irritum fecistis mandatum dei ꝓpter traditiones vestras. Sed ad subueniendum parentibus homo astringitur per preceptum diuinũ. Honora patrem tuum 7 matrem tuam: in quo quidem honore intelligitur necessario subuentio. g̃ videt̃ q̃ non obstantibus religionis obseruãtijs que sunt hominum statuta: debeat aliquis religiosus exire clausꝛum ad subueniendum parentibus ꝟm preceptum dei.

¶ Sed contra. Spiritualia semper preferenda sunt carnalibus. Sed religiosi se obligauerunt ad obsequium spiritualis patris: scz dei: cui magis tenemur: ꝟm illud ad Hebreos duodecimo. Quãto magis obtẽperabimus ꝑri spi-

rituali

rituali ꝛ viuemus. Nō ergo debēt dimittere sui ordis obꝰ quantias: vt parētibus carnalibus ministrent.

Respōdeo dōm: ꝙ aliter est dōm de illo qui nōdū religionem intrauit: ꝛ alr de illo: qui iaz in religione est ꝓfessus. Ille eniz qui nōdū religionē intrauit: si videat patrem suuz in magna necessitate: cui per alium subueniri nō possit: nō debet religionē intrare: sz tenetur ministrare parētibꝰ: maxīe si absq; piculo peccati possit in seculo remanere. Si vō per alium possit eius parentibus ministrari: pōt si vult religionē intrare. vnde Chri. exponēs illō. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos: dicit ꝙ maluz est abducere boiem a spūalibꝰ: ꝛ maxime cuz fuerint: qui ministeriū parentū cōpleant. Erāt enī alij: qui cōplere possent illius funeris sepulturaz. Postq; vō aliqs est iam in religione ꝓfessus est mortuus mundo. Uñ per spūalez mortē deobligatur a cura impendēda parentibꝰ: sicut etiam deobligarēt per mortem corporalem. ꝛ iō non peccat: nec ꝺ ꝓceptum dei agit: si in claustro remaneat sub precepto prelati sui: parentū ministratione ꝑtermissa. Est enim factus impotens ad reddendum debitum ministerium absq; ꝓpria culpa. Debet tamen q̄tum potest salua ordinis obedientia satagere: vt per se vel per aliuz suis parentibus subueniat: si in necessitate fuerint constituti.

¶ Ad illud vō qō in ꝓtrariuz obycit dōm ꝙ religiosus tenetur ad implēdū id qō ad religionē ptinet non solum ex traditione humana: sz ēt ex ꝓcepto dīno. Obligat enim ex voto emisso ad obediendū ꝓlatis suis. Impletio autē voti cadit sub precepto diuino. Articulus. XVII.

Ad tertium sic ꝓcedit. Uidet ꝙ prebyteri parrochiales ꝛ archidyaconi sint maioris pfectionis q̄ religiosi. Dicit enim Chrisostomus in suo dialogo. Si talem mihi aliquem adducas monachum q̄lis (vt ꝑz exaggerationē dicā) Helyas fuit: nō tñ illi ꝓparādus est qui traditus populis: ꝛ multoꝝ peccata ferre compulsus īmobilis pseuerauit ꝛ fortis. Et paꝝ post dic. Siqs mihi ꝓponeret optionem: vbi mallez placere: in officio sacerdotali: an in solitudine monachoꝝ: sine cōparatiōe elugerem illud qō ꝑius dixi: nec cessabā laudans ꝛ beatos ꝓnuncians eos qui offīo ecclesie bene administrare potuissent: ꝛ qō laudabam tanto studio ꝛ beatū ꝓnunciabaz nō vtiq; defugerē: si idoneū me ad hꝺ gubernationē viderē. Et in sequēti. c. postmodū dicit. Bñ inq̄ āmonuisti dulcissime. Istoꝝ enim. s. secularium nec recordari opz: cum de sacerdotio fit questio. Uerū siqs in cōuersationē multorū positus pōt imꝑturbatū illū nitorē plene sanctitatis ꝛ cōtinentie splendorē: ꝛ alia monachoꝝ bona īcorrupta ꝛ icōcussa seruare: oībus est ꝓferendus. Ex qbus oībꝰ videtur ꝙ ꝑs byteri parrochiales ꝛ archidyaconi: si bene in mīsterio ecclie viuant: sint oībus etiā religiosis ꝓferendi. ¶ Ꝑ. Chri. in codē libro dicit. Siqs administrato sacerdotio illius ꝓpositi. s. monachalis sudores cōferat: tm̄ eos distare reperies: q̄tum inter ꝓnatū distat ꝛ regem: sed multo maius est bñ exercere regis offīm q̄ cuiuscūq; psone prinate. ꝙ multo maius est ꝙ sacerdos parrochialis vel archidyaconus bñ se bēat in suo officio q̄ religiosus in suo. ¶ Ꝑ. epi sūt in statu perfectiōi q̄ religiosi. alioquin nō liceret de religione ad episcopatuz transire. Sz ꝓbyteri parrochiales ꝛ archidyaconi similiores sunt epīs q̄ religiosi: qz sic̄ epūs bz curam aiārū in suo epatu: ita ꝑbyteri in sua parrochia. ꝛ archidyacon⁹ in suo archidyaconatu. ꝙ archidyaconi ꝛ plebani sunt magis in statu perfectionis q̄ religiosi. ¶ Ꝑ. bonū publicū ꝓferēdū est bono ꝑuato: ꝛ vita activa est magis fructuosa q̄ ꝓtemplatiua. nullūq; sacrificiū est deo acceptius q̄ zelus aiārū. Sed archidyaconi ꝛ plebani intendunt vtilitati cōi multitudinis zelo salutis aiārū in actiua vita fructificantes. ꝙ ꝓferendi sunt religiosis: qui saluti ꝓprie student in vita cōtēplatiua deo ꝟuientes. ¶ Ꝑ. cui amplius a deo cōmissuz est magis mereꝝ si bene administret. Sz sacerdoti vel archidyacono amplius cōmissum videtur: quia plus ab eo requiretur in iudicio. ergo bene administrando amplius meretur.

¶ Sed ꝺ est qō dr. 19. q. 1. c. Due. Siqs in ecclia sua ab epo populū retinet ꝛ seculariter viuit: si afflatus spiritu sancto in aliquo mōasterio vl regulari canonice saluare se voluerit: qz lege ꝓuata ducitur. nulla ratio exigit vt publica cōstringat. Sz lex ꝑuata: que est lex spūssancti: vt ibidē subditur: nunq̄ ducit boiem de statu magis pfecto ad statum minus pfectū: sz facit boiez ascēsiones in corde suo disponere: vt in. pūs. dr. ꝙ statꝰ religiosoꝝ est pfectior q̄ statꝰ ple-

Respōdeo dōm ꝙ pfectio spūalis vite (banoꝝ. ex charitate pensanda est: qua qui caret spūaliter nihil est: vt dr ꝑ⁹ ad Cor. 13. Ab eius aūt pfectiōe simplr aliqs dr esse pfectus. Uñ dr ad Coll. 3°. Super oia charitatez hēte: que est vinculū pfectionis. Amoz aūt viz transformatiuā habet: qua amans in amatū quodāmodo transfert. Uñ Diony. 4. c. de diuinis noībus. Est aūt extasim faciens dīnus amor: nō sinens sui ipōz amantes esse: sed amatoꝝ. Qz ꝙ totū ꝛ perfectū est idem: vt dr in. 3. phy. ille pfecte charitatem habet: qui totalr in deū per amorez transformat: seipm ꝛ sua omnino postponēs ꝓpter deum. Uñ Aug. dicit. 14°. de ci. dei. ꝙ sic̄ ciuitatē Babylonis fac amor sui vsqz ad ꝓtemptuz dei: ita ciuitatē dei facit amor dei vsqz ad cōtemptū sui. Et in li. 83. q. ꝙ pfectio charitatis est nulla cupiditas. Grego. etiā sup Eçech. dicit. ꝙ cum quis aliqd suū deo vouet ꝛ aliqd non vouet sacrificiū est. Cum vō omne qō habet. omne qō viuit. omne qō sapit oipotenti deo vouet holocaustum est: qō latina lingua dicit totum incensum. Cuiuscunqz ergo mens sic est affecta interius: vt seipm ꝛ omnia sua contemnat ꝓpter deum ꝝ illō apostoli ad Phil. 3. Que mihi aliquādo fuerūt lucra: arbitratus sum vt stercora: vt xpm lucrifaciam: iste perfectus est: siue sit religiosus: siue secularis: siue clericus: siue laicus etiam matrimonio iunctus. Abrahaz enim matrimonio iūctus erat ꝛ diues: cui dominus dicit Heñ. 17. Ambula coram me ꝛ esto perfectus. et Eccle. 31. dicit. Beatus diues qui inuentus est sine macula: ꝛ post aurum nō abyt. Et post pauca subditur. Qui ꝑbatus est in illo ꝛ perfectus inuētus est. Sed aduertendum ꝙ aliud est esse perfectū: ꝛ aliud esse in statu perfectionis. Sunt enim aliqui in statu perfectionis: qui nondum sunt perfecti: sed interdū etiam peccatores: sunt etiam aliqui perfecti: qui in statu perfectionis nō sunt. Et q̄uis status multa significet: ꝛ rectitudinem ꝛ firmitatē: ꝛ si qua sunt alia hꝺ. tñ cum dicimus aliquos esse in statu pfectionis accipit status pro cōditione ꝝ ꝙ libertas vel seruitus dicit status: prout cōsueuit dici ꝙ error pſone aut cōditionis vel status impedit matrimoniū: nō aūt error fortune aut q̄litatis. ꝛ hoc mō accipitur status. 2. q. 6. Si qñ in causa capitali vel cā status interpellatum fuerit: nō per exploratores. i. ꝓcuratores: sed per seipsos est agendū. Sic ꝙ accipiēdo statuz: illi ꝓprie in statu pfectionis esse dicunt: qui se seruituti subyciunt ad opera pfectionis implēda. Manifestū est aūt ꝙ seruitus libertati opponit. Libertas aūt faciēdi quodlibz per votum totaliter: qz volūtatis est vouere: necessitatis est reddere: vt supra dictuz est. Uñ qui se ad aliqd voto obligat: inq̄tum necessitati se subycit: quodāmō ꝓstituit se seruū: libertate se ꝑuans. Si quidem ergo aliquis se voto obliget ad aliquod particulare opus implendum: constituit se quodammodo seruum non simplr: sed ꝝ quid: respectu

.l.illius ad quod se obligauit. Si vo simplr per votum totam vitam suam dedicet deo ad implēda ea que sunt opera pfectionis: ppter deum simplr seipm seruuz pstituit: et per hoc ponit in statu pfectionis: vnde z totum se deo vouendo holocaustum offerre dicit: vt Greg. dicit. Hoc aūt mō obligant totam vitam suam ad ea: que sunt pfectiōis epi in sua cōsecratione pfessionē quandam facientes: qua obligantur ad curam gregis suscepti. Fm illud p^e Thi. vltimo. Bonum certamen fidei apprehēdere vitam eternā: in qua vocatus es z cōfessus bonam confessionem coram multis testibus vel in ordinatione vel in predicatione: vt glo. dicit. Religiosi etiam in sua pfessione totam vitā suam obligant deo ad ea: que sunt pfectionis. vnde z vter⁹ serui dicunt. Dicit enim z^a ad Corinth. 4. Non enim nos predicamus nosmetipsos: sed iesuz xp̄m. nos aūt seruos vros ppter iesum: qō ptinet ad epos. religiosi etiaz serui vel famuli nominant: vt dicit Dio. 6. c. eccle. ierar. Et ideo tā religiosi q̄z epi sunt in statu pfectionis. vñ z vtrisq; in assumptione hȝ status solennis benedictio adhibetur: vt pz per Diony. 5. z. 6. c. eccle. ierar. Archidyaconi aūtē vel plebani nō obligant voto totam vitam suam ad id qō cura gregis requirit: vnde nec in eoz institutione aliq̄ eis benedictio adhibetur: que exhibet monachis ppter perfectionem assumptā: vt dicit. 6. c. eccle. ierar. Et ideo ex hoc q̄ cōmittitur eis cura parrochie vel archiē. cōstituunt gdem in aliquo officio: nō aūt assumunt ad statū pfectionis: alioquin essent apostate dimittēdo parrochias z prebēdas sine cura in ecclesys cathedralib⁹ accipiendo. Nullus enim a statu pfectionis discedere potest: nisi mortaliter peccando et apostatando. Et inde est q̄ Diony. in eccle. ierar. perfectionem attribuit solis epis quasi perfectioribus: z monachis quasi perfectis: illuminationē vo attribuit pbyteris tanq̄ illuminatoribus per sacramētoz administrationē: z sacro populo tanq̄ illuminādis: purgationē vo dyaconibus tanq̄ purgatoribus: z ordini imundoz tanq̄ purgandis.

Ad primū ergo dōm q̄ ad omnes illas Xpi. auctoritates breuiter respōderi posset q̄ non loquit de sacerdote parrochiali: sed de epo q̄ anthonomastice sacerdos dicit: q̄si summus sacerdos. z hic modus loquendi est plurimū cōsuetus: vt sacerdotes epi noientur. Et hec rnsio videt cōgruere fm intentionē operis: in quo Xpisostom⁹ Basiliū pstolat de sua promotione. vter⁹q̄ erat in epz elect⁹. Ut tn pticulariter ad singula rndeam⁹ i

Ad primuz dōm. q̄ siquis consideret verboz circunstantiam nihil ad ppositū faciūt. premittit enim si illi qui in secretis habitant multoz sermonib⁹ nō mouentur digna gdem laude est patientia: nō tamen idoneuz argumentum virtutis: cū vo fuerit in medys fluctibus z de tempestate nauē liberare potuerit: tunc merito testimoniuz perfecti gubernatoris ab oibus pmeretur: z tunc pcludit. Ita ergo z nunc mihi si talem aliquē adducas monachuz: q̄lis (vt fm exaggerationē dicam) Pelyas fuit: tamē quādiu solus est: si non perturbat: nec grauiter peccat: quippe qui non habet qbus stimulet atq; exasperet: nō tamē illi cōparandus est: qui traditus pplis z multoz pctā ferre cōpulsus imobilis pseuerat z fortis: qz sic in trāquillitate: ita in tempestate gubernauit semetipsum. vbi manifestuz est q̄ nō comparat statū statui: sed impeccabilitatē impeccabilitati. q̄ enī monachus in claustro habitās nō peccet: nō est ita euidens argumentū virtutis sic si pbyter vel eps vl quicūq; rector populi in medys perturbationib⁹ abstinet a pctō: sic nō est argumentū tante industrie si gubernator absq; piculo nauiget in mari trāquillo: ac si nauigaret in mari tempestuoso. z tamen ad industriā naute ptinet: vt mare tempestuosuz deuitet. Sic g̊ ex premissis verbis nil aliud ostēdi pōt: nisi q̄ piculosioz est status bñtis curā aiaruz q̄z monachi: z in maiori periculo inocentē se seruare. maioris virtutis est argumētū: vñ maioz vtus requirit: ad hoc q̄ aliq⁹ pseruet se a peccato īmunē inter pp̄los q̄z in religiōe: sed maioris virtutis est vitare picula religionē intrando q̄z pericula nō vitare. Quāto enī aliq⁹ magis amat suā salutē: tanto magis euitat sue salutis picula. ¶ Et per hoc etiā pz rnsio ad scōm. Nō enī dicit q̄ mallet esse in officio sacerdotali: q̄z in solitudine monachoz: sed q̄ mallet placere in hoc q̄z in illo. Quilibet enī sapiens magis vellet bre tantā vtutē: per quā posset etiaz inter picula securus existere: q̄z talem vtutem qua posset ex picula saluari: sz qz psumptuosum est: vt aliquis talez vtutē se bre psumat: per quā possit etiā inter pericula eē tutus: vtuosius est q̄ se ex picula ponat. Unī ipse subdit. Qō laudabā tanto studio z bonū pnunciabā. s. officiuz administratiōis ecclīastice: nō vtiq; defugerē: si idoneū ad eius gubernationē me viderem. Prudenter g̊ refugiebat: qz tantā virtutē per quā idoneus esset: non sibi supbe ascribebat. ¶ Et silr rnsio pz ad 3^m. Si qs. n. in p̄uersatione multoz positus pōt iperturbatū illuz nitoze plene sanctitatis z cōtinētie splēdoze z alia monachoz bona incorrupta z inconcussa seruare oibus pferendus est. Maioris enī vtutis indiciū est vt puritatē pfectā aliq⁹ pseruet etiā inter picula puritatis: q̄z si eaz extra pericula conseruaret. Sed tn parū amare puritatē suā puincit: qui puritatis pericula nō euitat: iter que difficillimū est z rarissimū oīmodā puritatē ꝙuare: sic maxīa puritas fuit beate Agnetis: q̄ etiā in lupanari posita vginalem puritatē seruauit: z tn qz puritatis amatrix erat: nunq̄z in lupanari bāc suā virtutez oīdere elegisset: sz quāto magis purā mentē habebat: tanto minus lupanar pp̄ria volūtate elegisset: z sic est in oībus talibus. ¶ Ad 4^m dōm q̄ auctoritas illa non ptinet ad pfectionē vite: sed ad drātiaz dignitatis. Sic enīz pua tus distat a rege sic nō bñs prelationē ab bñte. hoc aūtē in qōne nō vertit an sit maioz dignitate plationis qcūq; bñs curā aiarū religioso curā aiarū nō bñte. ¶ Ad 5^m dōm q̄ alia ratio est de epis z plebanis. Nā epi p̄ncipalem populi curā bñt: plebani aūt z archidyaconi sunt subministratores z coadiutores eoz. Unde dicit. 16. q. i. Oibus presbyteris z dyaconib⁹ z reliquis clericis attendendū est: vt nihil absq; epi pp̄ri licentia agant: nō vtiq; missas sine suo iussu gsq; pboz in sua parrochia agat: non baptiçet: nec quicq; absq; eius p̄missa faciet. z p^a ad Corin. 12. dr in glo. q̄ opitulationes sunt qui maioribus fuerūt opus: vt Titus aplo: vel archidyaconi episcopis. gubernationes vo sunt minoz̄ personarum: vt sūt pbyteri. vñ si quis recte cōsideret hoc modo in regimine ecclie cōparant archidyaconi z plebani ad epm: sic in regimine temporali prepositi z baliui ad regez: z iō sic rex cozonat z inungit in regno: nō aūt prepositi vel baliui: ita etiam eps in ecclesia: nō autem archidyaconi vel plebani: z ppter hoc epatus est ordo in comparatione ad corpus mysticum: nō aūt plebanatus vel archidyaconatus: sed officiū tātū. Epis ergo similes sunt archidyaconi z plebani: sicut coadiutores z ministri: sed religiosi sunt episcopis similes in perpetua obligatione: que facit statū pfectionis. ¶ Ad sextuz dōm q̄ aliq̄ duo opera vel in bono vel in malo pnt multipliciter adinuicem cōparari. vno modo fm suum genus: sicut dicimus continentiam virginalem preeminere in bono cōtinentie viduali: in malo vo homicidiū furto. z hoc modo vita activa est fructuosioz: q̄z contemplatiua: sed contēplatiua merito maioz est q̄z activa. vt Grego. dicit in. 7. moral. çelus etiam animarum est sacrificium deo acceptissimum: si tamen ordinate fiat: vt sz pmo homo bēat curā salutis sue

z postmodum

ꝛ postmodum aliozuz: alioquin nihil ꝓdest homini: si vniuersum mundum lucretur: anime vo sue detrimentuz patiatur: vt dicit Math. 16. Alio modo pōt opus operi cōparari in bono vel in malo: non ꝑm se sed in ordine ad aliuz actum: sic abstinentia prefertur in bono sumptioni cibi. tamen assumere cibum cum aliquo ꝓpter charitatez ꝑferī abstinentie. ꝛ in malo adulteriuz preferī furto: tamen furari gladiū ad occidēduz est grauius ꝙ adulteriū. Tertio preferī opus operi in bono vel malo ex voluntate facientis. Qō eniz promptiozi voluntate fit melius vel peius iudicaī. Si g̃ ꝓparemus opa plebani vel archidyaconi operibus religiosoꝝ tertio modo cōparationis vel ꝑm promptitudinē voluntatis: tūc incertū iudiciū est: qz ille qui ex feruentiozi charitate operaī: opa magis meritoria habet. Si vo cōparenī secūda comparatione per ordinez ad aliquod aliud opus: sic opera religiosi sunt ĩcomparabiliter eminentia operibꝰ archidyaconi vel plebani. ea eniz que religiosi agunt ad illam radicem referunī: qua totam vitam suam deo deuouerūt. vnde nō est pensanduz quid faciāt: sed magis ꝙ ad quelibet facienda se deuouerūt: ꝛ sic quodāmodo cōparanī ad eos qui aliqō singulare bonuz opus faciunt: sicut infinitū ad finituz. Qui enim dat se alicui ad faciēdū oīa que iubet: in infinitū magis se dat ei ꝙ ille qui dat se ei ad aliquod opus faciendū. Unde supposito ꝙ religiosus ꝑm exigentiam sue religionis faciat aliqō opus qō sit paruuz ꝑm se: tamē recipit magnam intentionem ex ordine ad ꝑmā obligationē: qua se totum deo dedit. Si vo comparentur ipsa opa ꝑm se: ꝑm ꝑmū modū comparationis: sic aliqua particularia opera: que plebani faciunt: vel archidyaconi sunt maioza aliquibus particularibus operibus: que religiosi faciunt: sicut maius est intendere saluti animarū ꝙ ieiunare: vel silentiū tenere: vel aliqua hꝺ. Si tamen omnia oībus comparenī: multo maioza sunt opera religiosoꝝ. Etsi enim ꝓcurare salutē aliorum sit maius ꝙ intendere sibi soli loquendo in genere. tamen nō quocunq; modo intendere saluti alioꝝ preferī ei: qō est quocūq; modo intendere sue saluti. Si enim aliquis totaliter ꝛ perfecte intendit sue saluti: multo maius est ꝙ si aligs multa ꝑticularia opera agat ad salutē alioꝝ: si saluti ꝓprie ꝛ si sufficienter: nō tamē perfecte intendat.

¶ Ad septimū dom ꝙ bene admistrare aliquid est plus ꝛ minus. Unde si illius cui cōmissum est: tanto sit melioz administratio: quāto maius est qō ei cōmittitur absq; dubitatione plus meretur. Si vo ille cui minus cōmittitur: multo plus facit ꝙ ille cui maius cōmittitur: etiam si bene faciat: tamen alius plus meretur: qō etiaz in rebus humanis apparet: qui minus beneficium percipit: si plus seruiat: magis debet esse acceptus. Quāuis aūt habēti curaz aīarum sit plus cōmissum ꝙtum ad dignitatem: qz tamē religiosus maioza opa facit: vt dictū est magis meretur.

DEinde quesitum est de bis que pertinent ad laycos. Et primo de matrimonio. vtrum. s. mulier que post votum continentie emissum contraxit matrimonium in facie ecclesie possit absq; peccato viro suo carnaliter cōmisceri. Secundo de vsura: vtrum aliquis possit licite retinere illud: quod acquiritur licitis mercimonys de pecunia vsuraria. Articulus. XVIII.

IRca ꝑmuz sic ꝓceditur. Videī ꝙ mulier que post votum cōtinentie emissum in facie ecclesie ℨxit mr̃imoniū cū aliquo possit ei postmodū absq; peccato carnaliter cōmisceri. Qō enim fit auctoritate ecclesie caret peccato: cuz fiat auctoritate christi: ꝑm illud apostoli ad Corī. 2. Nam ꝛ ego qō donaui: siquid donaui ꝓpter vos in persona xꝑi. Sed ꝓdicta mulier ex hoc ipso ꝙ in facie ecclesie cōtraxit matrimonium auctoritate ecclesie potestatez accepit ad matrimony actū: qui est carnalis copula. g̃ non peccat si viro suo carnaliter cōmisceatur.

¶ Sed ꝓtra. Uotum cōtinentie est excellentius ꝙ votum abstinentie: qz non est digna ponderatio continentis anime: vt dicitur Ecclesia. 26. Sed qui facit contra votū abstinentie peccat moztaliter. puta si aliquis frangeret ieiunium sexte ferie: qui semper se in sexta feria ieiunaturum vouisset. ergo multo magis semꝑ peccat moztaliter persona que contra votum continentie emissum alteri persone carnaliter cōmiscetur.

RESpōdeo dom ꝙ votum continentie est duplex. simplex. s. ꝛ solēne. Solēne autē votum cōtinētie impedit matrimonium contrahendum: ꝛ dirimit iam cōtractum: id est facit vt non sit matrimoniū qō cōtrahitur post votum solēne. Unde matrimoniū post votum solēne non excusatur a peccato: etiaz si quis matrimoniū in facie ecclesie de facto ꝓtrahat: ꝛ carnali copula vtatur. Uotuz vo simplex impedit qdem matrimoniū ꝓtrahendum: sed nō dirimit iam cōtractum. Nō enim facit ꝙ matrimoniuz sequēs sit nullum: sed solum ꝙ matrimoniuz cōtrahens moztaliter peccat. Matrimonio aūt existente mulier non habet sui corꝑis potestatem sed vir: ꝛ similr ecōuerso. nullus aūt pōt alteri denegare quod eiꝰ est: ꝛ iō mulier matrimonio ꝓiuncta: ēt si simplex votū precesserit: nō pōt denegare viro sui corꝑis vsuz: ꝑcipue postq; fuerit matrimoniū per carnalē copulā cōsūmatū. nemo aūt faciens qō debet peccat. Uñ cōiter ab omnibꝰ dr̃ ꝙ mulier que post votū simplex cōtinentie matrimoniū ꝓtractū carnali copula cōsumauit: iam nō peccat reddendo debitū viro: sed an peccet exigēdo debitū dubium videī. ꝙbusdā dicētibꝰ: ꝙ etiam absq; peccato exigere pōt: ne itolerabile sit sibi matrimony onus: sed verius dici videī ꝙ nō peccat reddendo: qz hoc necessitatis est. peccat aūt exigēdo: qz hoc est voluntatis: qua teneī astricta per obligationē ꝑcedētis voti. Cui⁹ aūt diuersitatis rō est: qz votū solēne hꝺ ꝑmissionē cuz q̃dam traditione. vñ votum cōtinentie non solēniçatur nisi per susceptionē ordinis sacri: per quez homo actualiter diuino cultui mancipaī: vel per ꝓfessionem ad certam regulam ꝛ susceptionē habitus ꝓfessoruz: qz sic etiam homo actualiter mancipaī ad seruiendū deo in religione. Uotū aūt simplex habet ꝑmissionē sine traditione. Manifestū est aūt ꝙ postq; aligs rē: que erat sue potestatis alicui nō solum ꝑmittit: sed etiā tradit: nō pōt eam vlterius alteri dare. puta equuz vel vestē ꝛ similia: etiā si postmodū alteri donare voluerit secūda datio nō valet. Unde postq; aliquis per votum solenne continentie corꝑus suuz deo non solum ꝑmisit: sed etiā tradidit ad celibem vitam agendā nō pōt illud vlterius cōiugi dare: vt sic ex necessitate reddere debituz teneatur. Qui vo ꝑmittit aliquid alicui: nōduz tamē tradit illud: si postmoduz alteri actualiter illud tradat: licet ꝑmissionis fidē frāgat: tamē secūda datio valet: ita ꝙ ille cui datur potest re data vti vt vult. Sic ergo persona: que per simplex votū deo corꝑus suuz ꝑmisit ad celibem vitā ducendā: si postmodū corꝑis sui potestatē tradat cōiugi actualiter per matrimoniū consūmatū: peccat quidem frangens fidē voti: tamē donatio tenet: ꝛ coniunx habet in eius corꝑe potestatem: vñ nō peccat debitum reddens. vnde oportet ad vtrūq; rñdere.

AD ꝑmū ergo dom ꝙ mulier que emisit votū cōtinentie ꝓtrahens in facie ecclesie nō accipit ab eccl'ia auctoritatē vt carnali copula vtaī: qz si ecclesie ꝓstaret de voto emisso mr̃imoniū inbiberet. Si aūt sciret ꝛ dispēsaret in voto simplici cōtinentie auctoritate

apostolica: post dispensationē nō peccaret mulier neq; exigendo: neq; reddendo debitū. ¶ Ad scōz qō est in ꝛium dōm ꝙ eadem rō est ꝛ in voto ꝓtinentie ꝛ in voto abstinētie. Sic̄ enīz ꝑsona que post votū simplex ꝓtinentie emisit sum suuꝑsius ptātez ꝓiugi tradit: absq; pctō carnali copula vtitur debituz reddens: ita si post votū abstinentie sui ipsi⁹ ptātem alteri tradit religionē intrādo absq; pctō pōt ieiunium soluere ꝟm obedientiā ꝓlati ꝛ obseruantiā religionis: quia per votum solēniçatuz ab alys votis absol(uitur. Articulus. XIX.

AD secundum sic ꝓcedit. Uideꝫ ꝙ gc gd aliqs de pecunia vsuraria lucratus fuerit reddere teneaꝫ. Dicit enī apls ad Ro.xi. Si radix sctā ꝛ rami. ꝙ ecōuerso si radix infecta ꝛ rami. Sz radix huius lucri ē infecta ꝛ vsuraria. ꝙ totū est infectū ꝛ vsurariū. Nō ꝙ pōt licite hui⁹ lu(crū retinere.

¶ Sz ꝛ. glibet pōt licite tenere id qō legi time acquisiuit: sed qō acquiriꝫ de pecunia vsuraria interdum legitime acquiriꝫ. ergo licite potest retineri.

Respōdeo dōm ꝙ hui⁹ qōnis vītas poterit apparere: si ꝑsidereꝫ rō q̄re vsurā accipe sit peccatū. nō enī est pctm̄ solū qz est ꝓhibitū: sz qz est ꝓtra rōnē nālem: vt etiā phs dicit in ꝓ politi. ¶ Ad cui⁹ euidētiā cōsiderādū ꝙ rerū in vsuz hois venientiū quedā sunt q̄ꝝ vsus nō est ipsius rei ꝓsumptio: ꝛ si ꝓtīgat rem deteriorari vel ꝓsumi per vsuz: hoc est per accūs: sic̄ domus: vestis: liber: equus ꝛ hꝺ. nō enī vti libro est delere ipz: neq; vti domo est destruere ipsaz: ꝛ in talib⁹ aliud est dare vsuz rei: ꝛ aliō ē dare subaz rei. ꝛ pp̄ hoc qm̄ p accōmodationē vsus talis rei alteri ꝓcediꝫ: nō pp̄ hoc dñiū rei trāsferꝫ. ꝛ pp̄ hoc ēt pt vēdi vsus rei dñio rei remanēte apō dñz: sic̄ pz i ꝓductiōe ꝛ locatione qui sunt ꝛct⁹ liciti. Quedā vo res sūt q̄ꝝ vsus nihil est aliud q̄ ꝓsumptio ipsarū rerꝝ: sic̄ pecunia qua vtimur expendendo: vinū quo vtimur bibendo. ꝛ sic de alys hꝺ. in q̄bus vti re nihil aliud est q̄ consumere ipaz. ꝛ iō in talib⁹ qm̄ ꝓcediꝫ vsus rei per mutuū trāsferꝫ etiā rei dñiū: qz ꝙ vsus rei nō est sepabilis ab ipsa re: q̄cūq; vendit vsuz taliuz rerū retinendo sibi obligationē ad sortem reddendam: manifestuz est ꝙ idem vendit bis: qō est ꝓtra nālez iustitiā. ꝛ ideo exigere vsurā est ꝟz se iniustū. Teneꝫ ꝙ aliquis id qō accipit vltra sortē restituere: qz iniuste accepit. ꝛ per ꝓns damna ꝛ interesse: sz cū ipsius pecunie vsurarie nō sit ali⁹ vsus q̄ꝝ ipsa ei⁹ suba rōne iā dicta: pz ꝓnter ꝙ ex quo pecuniā vsurariā reddit de vsu pecunie nihil reddere teneꝫ. teneretur aūt reddere aliqs id qō lucratus eēt de domo alīena vel de equo vel aliquo hꝺ. etiā postquaz res hꝺ reddidisset: qz in talibus appreciaꝫ res ꝛ vsus rei.

¶ Ad illud ꝙ qō in ꝛiū obr̄ dōz ꝙ pecunia vsuraria nō se hz per modū radicis ad lucrū: qō de ea fit: sed solū per modū materie. radix enīz aliq̄liter hz virtutē cause actiue in q̄tum ministrat alimētū toti plāte. vñ in humanis actib⁹ voluntas ꝛ intentio comparanꝫ radici: que si peruersa fuerit opus erit peruersuz. nō aūt hoc est nec̄ium in eo: qō est materiale. ꝓ pōt enī aliqs interdum malo bene vti.

Einde quesituꝫ est de his: que pertinent cōiter ad oēs hoīes. ꝛ primo q̄tuz
d ad aīam. scō q̄tū ad coꝛp⁹. tertio q̄tū ad actū hoīs. ¶ Circa animā quesita sunt tria. Primo q̄tum ad subam eius vtruz sit cōposita ex mā ꝛ forma. Scō q̄tum ad cognitionem eius. Tertio q̄tuz ad penam ipsius. Articulus. XX.

D primum sic ꝓcediꝫ. Uꝫ ꝙ aīa sit cō posita ex mā ꝛ foꝛ⁹. Intel
a lectus enī humanus ꝓparaꝫ ad subas itellectuales supioꝛes per recessum simplicitatis: sed oē qō recedit a simplici ī cidit in aliquā ꝓpōnē. ꝑma aūt ꝓpō est ex mā ꝛ forma. ꝙ aīa hūana ē ꝓposita ex mā ꝛ forma.

¶ Sed ꝛ est qō phs dicit in. z. de aīa. (T.c.16.) ꝙ spēs rerꝝ materialiū ꝑut sunt in ipsis rebus non sunt intelligibiles actu: qz sunt in materia: sed ꝓout sunt in aīa intellectiua humana sunt intelligibiles actu. ergo nō sunt in materia. Non ergo aīa humana est cōposita ex materia ꝛ forma.

Respōdeo dōz ꝙ si materia dicaꝫ oē illō qō est in potētia quocūq; mō ꝛ forma dicaꝫ oīs actus: necesse est ponere ꝙ anima humana: ꝛ quelibet substantia creata sit cōposita ex materia ꝛ forma. Omnis enī substātia creata est cōposita ex potētia ꝛ actu. Manifestū est enim ꝙ solus deus est suuz esse q̄si essentialr existens: inq̄tum. ſ. suuz esse est eius substātia qō de nullo alio dici pōt. Esse enī subsistēs nō pōt esse nisi vnum sic̄ nec albedo subsistens nō pōt esse nisi vnuz. Opz ꝙ ꝙ quelibet alia res sit ens participatiue ita ꝙ aliud sit in eo suba participans esse: ꝛ aliud ipsuz esse participatū. Omne aūt participans se habet ad participatū: sic̄ potentia ad actum. vñ suba cuiuslibet rei create se hz ad suuz esse: sic̄ potentia ad actuz. Sic ꝙ oīs suba creata est composita ex potētia ꝛ actu. i. ex eo qō est: ꝛ esse: vt Boetius dicit in lib⁹ de hebdo. sic̄ albū componiꝫ ex eo qō est albū ꝛ albedine. Si vo materia ꝓprie accipiaꝫ ꝓo illo qō est potentia tantū: sic̄ impossibile est ꝙ aīa humana sit composita ex materia ꝛ forma. ꝛ hoc potest manifestari dupl̄r. Primo qdem ex eo qō est intellectualis suba. manifestū est enīz ꝙ intellectus in actu est intellectum in actu. Intellectuz aūt in actu est aliquid in q̄tum est īmateriale. Est enim aliqd perfecte cognoscibile inq̄tum est actu: nō aūt inq̄tum est in potētia: vt dicit in. 9. metaph. vnde cuz materia sit ens in potentia: forma in materia existens nō pōt esse perfecte cognita vt intellecta in actu. vñ sequitur ꝙ nulla suba intellectiua: cui⁹ perfectio est ipsuz intellectuz in actu sit materialis: eo ꝙ opz perfectionem ꝓportionari perfectibili. Secūdo apparet idem ex hoc ꝙ anima est forma. Luz enim forma sit act⁹ ꝛ id quod est in potentia non possit esse actus: impossibile est ꝙ aliquid compositum ex materia ꝛ forma ꝟm se totū sit forma. Si ergo anima que ponitur componi ex materia ꝛ forma: sit forma ꝟm aliquaz sui partem: que est act⁹: cuius nulla pars est materia: sequtur ꝙ anime pars non sit materia. hoc enīz dicimus aīam qō est actus coꝛpoꝛis ani(mati.

¶ Ad illud vo qō in cōtrariuz obyciꝫ dōm ꝙ po tentia ꝛ actus sunt ꝑma ꝑncipia in genere substātie: materia aūt ꝛ forma sūt ꝑma ꝑncipia in genere substātie mobilis. vñ nō opz oēm cōpositionem in genere substāne eē ex materia ꝛ forma: sz hꝺ solū nec̄e est in substātys mobilib⁹.

Einde quesitū est de aīa q̄tum ad eius cognitionem. ¶ Et circa hoc que
d sita sunt duo. Primo vtrum aīa separata a coꝛpoꝛe cognoscat aliam aīam separatam. Secundo vtz liceat ab aliq̄ moriente exigere: vt statū suū post mortē denunciet. Articulus. XXI.

Circa primum sic ꝓceditur. Uidetur ꝙ anima separata a coꝛpoꝛe nō cognoscat aliam animam hominis: quaz in hac vita cognouit. Omnis enim cognitio per aliquam fit similitudinem: sed in vna anima non fuit expressa alterius anime similitudo in hac vita: que possit in ea post mortem remanere. ergo vna anima separata non potest aliā cognoscere. ¶ Preterea philosophus dicit in tertio de anima. (T.c.20.) Q̄ coꝛrupto coꝛpoꝛe anima nō reminiscitur. non ergo recognoscit animam hominis: quā in hac vita cognouit.

¶ Sz ꝛ est ꝙ dr̄ Lu.16. ꝙ diues in ifemo ꝟm aīam positus

recognouit

recognouit Lazarum in sinu abrahe ꝓm aiam exiẽtem.

Reſpõdeo dõm ꝙ cũ nulla ſubſtãtia ꝓpria operatione deſtituatur: neceſſe eſt ponere cuz aia itellectia poſt mortẽ remaneat: ꝙ aliquo° itelligat: neceſſe eſt aũt ei attribuere alterũ triũ modoꝝ intelligendi: vt.ſ. intelligat vel abſtrahendo ſpẽs itelligibiles a rebus. ſicut nunc intelligit cozpori vnita. vel per ſpẽs intelligibiles in cozpore acquiſitas: 7 in eo cõſeruatas poſt mortẽ: vl etiã per aliquas ſpẽs ꝓcreatas: vel qualrcũq; deſuperiluras. Quidã g̃ dicũt ꝙ aie ſeparate intelligunt abſtrahẽdo ſpẽs intelligibiles a rebus. Sed hoc eſſe nõ poteſt. Abſtractio eni ſpecierũ itelligibiliuz a rebus ſenſibilibus fit mediante ſenſu 7 imaginatione: quoꝝ opationes cuz ſint per organa cozporalia: aie ſeparate attribui non pñt. vñ alj ℔ negantes dicunt vlterius: ꝙ nec etiã per ſpẽs acquiſitas a rebus ſenſibilib⁹ dũ eſſet in cozpore aia ſeparata itelligit. ꝓnũt eni Auicẽnã ſequẽtes ꝙ ſpẽs intelligibiles nõ conſeruanꝫ in intellectu poſſibili: niſi duz actu itelligit: ſed cõſeruanꝫ ſpẽs ꝑticulares rerũ ſenſibiliũ ſoluz in imaginatiua 7 memozatiua: ad quas duz itellectus poſſibilis ſe conuertit de nouo influunt in ipm ſpẽs itelligibiles ab itellectu agente. Luz g̃ vis memozatiua 7 imaginatiua cozrumpanꝫ cozpore cozrupto eo ꝙ eſt vtus organi cozporalis: ſequit ꝙ aia poſt mortem nullo modo intelligere poſſit per aliquas ſpẽs a reb⁹ ſenſibilib⁹ acceptas. vñ relinqtur ꝓm eos ꝙ aia ſepata intelligat per ſpẽs ꝓcreatas: ſicut 7 angeli. Sed hec qdẽ poſitio irrõnabilis videt q̃tuz ad vtrũq; dictoꝝ. Qz eniz ſpẽs intelligibiles in itellectu poſſibili: nõ cõſeruent eſt ꝓtra rõnem. Qõ eniz in aliquo recipit eſt in eo per modũ recipiẽtis. Uñ cũ intellectus poſſibilis hẽat eſſe ſtabile 7 imobile: opz ꝙ ſpẽs itelligibiles in eo recipiãtur ſtabilr 7 imobilr. Eſt etiã ꝓtra Ariſto. qui dicit in.3. de aĩa. (T.c.8.) ꝙ intellectus poſſibilis cum ſciat ſingula. ℔ eſt accipiẽs ſpẽs ſinguloꝝ: vt ſciens. i. ſic cõtingit in ſcia vl in eo qui hz ſciam: tũc dr ꝓm actũ. hoc aũt ꝓceſſum accidit cuz poſſit opari per ſeipm. Eſt qdem g̃ 7 tunc potẽtia quodãmodo: non tñ ſimplr: ſic ante adiſcere: aut inuenire. Ex qbus verbis apparet ꝙ ſpẽs intelligibiles qñq; ſunt habitu in intellectu poſſibili: q̃uis actu nõ operet. Illud etiaz qõ dicunt aiam humanam habere ſpẽs intelligibiles concreatas: irrõnabiliter dicit. Si enim põt eis vti dũ eſt cozpori vnita: ſequit ꝙ poſſit homo intelligere ea quoꝝ ſenſum non accepit: vtputa ꝙ cecus intelligat colozes: qõ pz eſſe falſum. Si aũt per vnionem cozporis totalr impedit aia humana: vt ſpẽbus intelligibilibus cõcreatis vti non poſſit: ſequit ꝙ vnio cozporis 7 aie non ſit nãlis. Jd eni qõ eſt in natura rei nõ totalr impedit per aliqd qõ eſt rel nãle. alioquin nã faceret alterũ illoꝝ fruſtra. Sic g̃ dõm eſt ꝙ aia ſeparata intelligere põt quedaz per ſpẽs intelligibiles: quas per ſenſus a rebus acquiſiuit: dum eſſet in cozpore. Sz iſte modus cognoſcendi nõ ſufficit: qz multa cognoſcit anima ſeparata: que nos in hac vita nõ cognoſcimus: maxime qz inconueniens videt: ꝙ anime illoꝝ qui in maternis vteris moziuntur: que forte nullũ intellectus vſum habuerũt. 7 per ꝓſis nec aliquas ſpecies intelligibiles acqſitas: nihil poſt mortem intelligant. Unde opz addere ꝙ aia in ſui ſeparatione a cozpore recipit influxum ſpẽrũ intelligibilium a natura ſuperiozi. ſ. diuina ꝓm nãlez ozdinẽ: quo experimur ꝙ aĩa humana quanto magis a cozporeis ſenſibus abſtrahit: tãto magis põt eſſe particeps ſuperioris influxus: ſicut patet in dozmiẽtibus 7 alienatis: qui ẽt quedam futura preuident. Sic ergo anima ſeparata poteſt animam aliam cognoſcere tam per notitiam: quaz de ea acquiſiuit in hac vita per aliquam ſimilitudinem effectus ipſius qui eſt vita hominis: ſiue per aliquam ſimilitudinem influxam a deo naturali influxu.

Et per hoc patet reſponſio ad primum. ¶ Ad ſecundum dicendum ꝙ philoſophus loquitur quãtum ad memozari 7 reminiſci. quod eſt per actus cuiuſdã potentie ſenſitiue vtentis ozgano cozporali: quo cozrupto ceſſat actus talis potentie.

Articulus. XXII.

Circa ſcõm ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ non liceat ab aliq̃ moziẽte requirere ꝙ reuelet ſtatũ ſuuz poſt mortẽ. Nõ eni licz ingrere que deus vult eſſe abſcõdita: ꝓm illud Eccl.3. Altiora te ne q̃ſieris. Sed de⁹ vult eſſe abſconditum ſtatũ aie poſt mortẽ. qõ pz ex hoc ꝙ diuiti petẽti: vt Laçarus mitteret ad frẽs ſuos viuẽtes eſt ℔ denegatũ: ſic dicit Luc.16. Nõ g̃ licet hoc a mozientibus requirere.

¶ Sed ℑ eſt qõ dicit .2ª Mach.12. Sãcta 7 ſalubris est cogitatio pro defunctis exozare. Sed ad hoc bõ ꝓuocat per hoc ꝙ cognoſcit neceſſitatẽ eoꝝ: quã hñt poſt mortem: ergo licitum eſt 7 ſcñ hoc a mozientibus requirere.

Reſpondeo dõm ꝙ cum pctñ ſit ꝓtra nãm: vt pz per Damaſ. in.2. lib. regrere per ipletionẽ nãlis deſidery nõ eſt pctñ: niſi aliq̃ inozdinatio adiungat: ſicut pz in ſumptione cibi 7 potus: homo aũt nãliter ſcire deſiderat. Uñ ſi requirat alicuius rei noticiã non eſt pctñ: niſi forte per accñs: ℔ eſt per aliquã ĩozdinationẽ adiunctam: puta ſi per ſtudium 7 ingſitionẽ alicuius ſcientie aliquis impediat ab hiſ qbus tenetur intendere. puta: ſi p̃dicator impediat ab officio debite p̃dicationis ꝓpter ſtudium geometrie: aut etiam ſi quis inquirat aliquid cognoſcere ſuperbe 7 p̃ſumptuoſe de ſua facultate cõfidens: vel ſi qua alia hꝺ inozdinatio circa hoc ꝓtingat. Nulla autem inozdinatio in hac ingſitione videt: ſi aliquis regrat a moziente cognoſcere ſtatuz ſuũ poſt mortẽ: ſubmittẽdo tamẽ hoc dño iudicio. Unde nulla ratio videt quare debeat dici hoc eſſe peccatũ: niſi forte ex dubitatiõe fidei de futuro ſtatu q̃ſi tentando inquirat. ¶ Ad illud vero qõ in ℑrium obt dõm ꝙ deus vult multa nobis ſic eẽ abſcondita. quoꝝ notitiã ꝓprijs viriꝺ aut merito acgrere nõ poſſumus: que tñ vult reuelari humiliter: 7 pie querentibus: ꝓm illud Mat.xi. Abſcondiſti hoc a ſapientibus 7 prudẽtibus: 7 reuelaſti ea paruulis. vnde non eſt mirũ ſi ſupbis fratribus ſupbi diuitis de⁹ aliq̃ noluit reuelari: que tamẽ vult reuelari fidelibus pie 7 humiliter requirentibus.

Finde queſitũ eſt de aia quãtũ ad penã. Et circa hoc q̃ſita ſunt duo. ꝓmo vtrũ aia poſſit pati ab igne cozporeo. Secundo vtꝝ dãnati in iferno gaudeãt de penis inimicoꝝ ſuoꝝ quos vident ſecum puniri.

¶ Articulus. XXIII.

Circa p̃mũ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ aia ſeparata non poſſit pati ab igne cozporeo. Actio. n. agentis eſt proportionata paſſioni patientis. Sed actio ignis cũ ſit cozpus phyſicuz eſt actio nãlis q̃ ꝓſiſtit in mouere. ergo nihil patit ab igne cozporeo: niſi qõ mouet. Sed anima nõ mouet cũ ſit impartibilis: nihil autem impartibile mouet. vt ꝓbat in.6°. phyſi. (T.c.32.) ergo anima nõ patit ab igne cozporeo.

¶ Sed ℑ eſt qõ dines in iferno ꝓm aiam exiſtẽs dicit. Crucioz in hac flãma. vt dicit Luc.16.

Reſpõdeo dõm ꝙ aia patit penã ab igne cozporeo ſicut fides catholica docet: ꝙ aũt ignis cozpoꝛe° agat in aiaz ſepatã: hoc nõ hz ex nã ſua: ſz ĩquãtũ eſt inſtrm diuine iuſtitie: vt dicit cõmuniter. ¶ Aduertẽdũ tamẽ eſt ꝙ nullũ inſtrm agit in virtute ſuperioris agẽtis: niſi exercẽdo aliquã actionẽ ſibi cõnaturalẽ. alioquin fruſtra adhiberetur ad effectum; ſicut ſerra inquantum

est instrumentū artis: facit archā secādo: 7 aqua baptisma lis abluit aiam: vt instrumentū dīne misericordie corpora liter abluendo. Si g̃ ignis corporeus agit in aiam: vt est instrumentū dīne iustitie puniētis: necesse est q̄ hoc fiat per aliquā actionem igni corporeo cōnaturalē. Nō aūt pōt dici q̄ ignis alteret animā calefaciendo vel desiccando aut igniendo ipsam. Uñ relinquit modus quem Augu. ponit .i. de ciuita. dei: vt. s. aīa separata vel spūs demonis patiat̃ penā per alligationē quandā ab igne corporeo. Uidemus enim spiritum corpori alligari q̄ñq̄ gdem nāliter: sic̄ anima alligat̃ corpori: q̄ñq̄ aūt quadā superiori virtute: sicut per virtutem superiorū demonuz inferiores demones alligantur arte nigromātica imaginib⁹ vel annulis: vel alys hm̄ rebus. Multo g̃ magis virtute dīna demones vel etiā aīe alligari pñt igne corporeo: vt ab eo assumant penam.

Unde patet resp̄sio ad illud quod in contrariū obiciebat̃: qm̄ p̄cedit de actione ignis que est per alterationem.

Articulus. XXIIII.

AD secundum sic p̄cedit̃. Uidet̃ q̄ dānati in inferno gaudeāt 7 cōsolent̃ de penis inimicorū suorū: quos secuz vident in iferno puniri. q2 sup illō Isa. 14. Oēs p̄ncipes terre surrexerūt de solys suis. dic̄ glo. Hiero. q̄ solatiū ē malis inimicos suos socios hr̄e penar̄.

¶ Sed ꝯ. Omne gaudium diminuit dolorē. vt p3 per ph̄m in. 7. eth. Sed dolor damnator̄ est finitus itensiue. tm̄ ergo possent multiplicari inimici alic⁹ dānati in iferno: q̄ taliter dolor ei⁹ deleret̃: qm̄ est cōtra dīnam iustitiam.

Respōdeo dīm q̄ nihil phibet idē fz diuersas rōnes eē delectabile 7 tristabile. tm̄ simpl̄r dicit̃ tale ab eo: qm̄ p̄eminet: ab eo vo qm̄ est minus denominat̃ fm gd. Dicendū est g̃ q̄ pena inimici ꝓsiderata ab eo qui est in iferno hz quodāmodo rōnem delectabilis: 7 quodāmō rōnez tristabilis. Rōnez gdem delectabilis hz inq̄tum implet̃ voluntas dānati de malo inimici sui. Descendunt enim ad infernū dānati cuz armis. i. cū affectionibus prauis: vt dicit̃ Ezech. 32. Sed ex alia pte habet rationē tristabilis ꝓpter duo. Primo gdem inq̄tuz in pena inimici implet̃ dīna iustitia: quā odiunt 7 blasphemāt dānati in inferno: fm illud Apoca. 16. Estuauerunt hoies estu magno 7 blasphemauerūt nomē dñi. Scōo ꝓpter vmem ꝓscientie. Sic enim in eis prauе affectiones remanent: q̄ 7 tamen de eis dolent ad punitionem non ad purgationē: fm illud Sap̄. 5°. Penitentiā agentes 7 pre angustia spūs gemētes. vnde sicut penitētes in hac vita dolent: 7 de dolore gaudent: ita dānati in iferno gaudent de penis inimicorum suorū: 7 tamen de ipso gaudio magis dolent: 7 preciпue si prestiterint eis damnationis causam. ¶ Et per hoc p3 rñsio ad obiecta.

Articulus. XXV.

Deinde quesitum est de hoīe quātum ad corporis sexum: vtrum. s. si p̄mus hō non peccasset: tot fuissent nati mares quot femine. 7 videt̃ q̄ sic. In paradiso enim: vbi fz Augu. fuisset thorus imaculatus: 7 nuptie honorabiles: nullus ꝓtinuisset: fz oēs mrimonio vsi fuissent: vt impleret̃ p̄ceptū dñi p̄mis hoibus datū. Crescite 7 multiplicamini 7 replete terraz. vt habet̃ Heñ. p̄. Sed in statu innocentie nullus masculus habuisset plures vxores: nec aliq̄ mulier plures viros: nec aliqs aut aliqua mortem sensisset. g̃ segtur q̄ tot mares nascerent̃ quot femine.

¶ Sed ꝯ est qm̄ dicit Greg. 4. moza. sup illud. Nūc enī dormiens fleret. dicit. si parentē p̄mū nulla putredo peccati corrūperet: nequaq̄ ex se filios iebēne generaret. Sed hi qui nūc per redemptionē saluādi sunt soli ab eo electi nascerent̃. Sz g̃ nūc saluādi sunt nō sunt eq̄l̄r mares 7 femine. Ergo neq̄ in statu innocētie eq̄l̄r fuissēt mares 7 femie.

Respōdeo dīm q̄ si Adam nō peccasset nec aliqs de stirpe eius: satis ꝓbabil̄r videt̃ cōcedendū qm̄ tot nascerent̃ mares quot femine: sic̄ rō ꝓbat.

¶ Ad illud vo qm̄ in ꝯrium obicit̃ potest dici q̄ cum soli deo sit certus nūerus electorū: incertū est: vtr̄ ineq̄les saluent̃ mares 7 femine: vel eq̄liter tot mares quot femine: sed si supponit̃ q̄ nō in eq̄li numero mares saluēt̃ 7 femine: pōt dici q̄ cū dr̄. bi qui nunc per redemptorez saluandi sunt 2c̄. pnomen nō facit psonalē demōstrationē: sed simplicem: sic̄ cum dicit̃. Dec berba crescit in orto meo: vt intelligat̃ nihil aliud significari: q̄ q̄ soli saluandi ab eo nascerent̃: q2 nullus nascendo ab eo traheret damnationis cām. Non aūt pōt dici q̄ idez hoīes numero nascerentur qui nunc nascunt̃. Manifestū est enim q̄ non pōt esse idē homo numero: si ab alio patre vel alia matre nascat̃. Luz aūt multi sint qui ex pluribus vxoribus filios suscipiunt: qui saluant̃: si in statu innocentie pluralitas vxor̄ nō fuisset: impossibile esset q̄ idem homines numero tunc nascerentur: qui nunc saluantur.

Deinde quesituz est de actibus cōibus oībus hominibus. Et primo de conscientia. Secundo de penitentia. ¶ Circa primum quesita sunt duo. Primo vtruz ꝓscia possit errare. Scōo vtrum conscientia erronea liget.

Articulus. XXVI.

AD primū sic p̄cedit̃. Uidet̃ q̄ cōscientia errare n̄ possit: q2 ad Ro. 2° dicit glosa: q̄ ꝓscia est lex intellectus nostri: que est lex nature. Sed lex nālis errare nō potest. g̃ nec conscientia. ¶ P. Basilius dicit q̄ cōscia est naturale iudicatoriū: sed nāle iudicatoriuz nō potest errare: vt p3 in p̄mis p̄ncipys indemōstrabilibus: de q̄bus hō naturaliter iudicat. g̃ conscia non potest errare.

¶ Sed ꝯ est qm̄ dñs dicit Joā. 16. discipulis loquēs. Uenit hora vt omnis qui interfecerit vos arbitret̃ se obsequiuz p̄stare deo. Sed hoc non est nisi conscientia errante. ergo conscientia potest errare.

Respōdeo dīm q̄ ꝓscientia: sicut ipm nomē sonat: importat applicationē scientie vel notitie hūane ad aliquē p̄priū actū. Omnis aūt notitia quaz homo hēt pōt ad suū actum applicare: siue memoriā: put homo dicit̃ habere cōscientiā testificantē q̄ fecerit aliqd vel nō fecerit: siue etiā scientiā vlem vel particularez: per quā homo pōt cognoscere: vtrū aliquid sit faciēdū vel nō faciendū: 7 secundū hoc cōscientia dicit̃ vrgere vel impedire. Manifestū est aūt q̄ si accipiamus diuersas homis cognitiones: in aliqua pōt esse error: 7 in aliqua nō. In primis. n. p̄ncipys naturaliter cognitis: siue sint speculatiua: siue sint operatiua: nullus pōt errare: sicut in hoc. oē totuz est maius sua parte: vel nulli iniuriā esse faciēdā. In alys aūt hūanis cognitionibus magis particularib⁹: siue pertineāt ad partē sensitiuā: siue ad rōnē inferiorē: q̄ cōsiderat hūana: siue ad rōnē supiorē: que ꝓsiderat diuina: pōt multipl̄r error accidere. Manifestū est aūt q̄ in applicatione multar̄ cognitionū ad actū ꝓuenit error: q̄cū q̄ cognitionū fuerit erronea: sic̄ p3 q̄ falsitas accidit in ꝛclone q̄cunq̄ premissar̄ fuerit falsa. Sic g̃ licet in cognitione p̄morū p̄nciplor̄ iuris naturalis non sit error. tamē q2 in alys p̄ncipys iuris humani vel diuini pōt error accidere. ideo conscientia hominis errare pōt: sicut p3 q̄ hereticus: qui hēt cōsciam nunq̄ iurandi habet consciam erroneam. ꝓpter hoc q̄ credit omne iuramentuz esse cōtra p̄ceptum dei. 7 in hoc non erret q̄ estimat nihil esse faciendum contra preceptum diuinum.

¶ Ad primum

Ad primū g̃ dom̃ q̃ ꝑncipia ꝓticularia hñt vtutez concludendi ex ꝑmis ꝑncipys vlibus. vñ ꝓclusio attribuit ꝑncipali ꝑmis ꝑncipys: sic effect⁹ cāe p̃. 7 eadē rōne: qz vt⁹ ꝓscie ꝑncipali depēdet ex ꝑncipys iuris nāli: sic ex ꝑmis 7 p se notꝫ ꝑncipali ꝓscia dr lex nāl: vl ēt nāle indicatoriū. vñ pz solutio ad 2m. Art. XXVII.

Jrca fm sic ꝓcedit. Ur q̃ ꝓscia erronea nō liget ad pctm̃. Ut enim Aug. dic̃ zz. ꝓtra Faustū. Oē pctm̃ ē ꝺ̄ legē eternā: q̃ ē
c lex dei. Sed q̃cq̃ ꝓscia erās ꝓhibet id qō nō est ꝺ̄ legē dei: sicut pz i hereticis: q̃ ꝓscia erronea ꝓhibente nolūt iurare nec cōedere carnes aut bibere vinū. Nō g̃ ē eis pctm̃ si ꝓtra ꝓsciam lr faciant. 7 ita ꝓscia erronea nō obligat ad pctm̃. ¶ P. ꝓscia erronea q̃ñq̃ dictat boi q̃ faciat id qō ē ꝓtra legē dei: sic̃ heretico sua conscientia errōea dictat q̃ ꝑdicet ꝓtra fidē catholicā: 7 faciēdo ꝺ̄ legē dei peccat mortaliter. Si g̃ ēt faciendo ꝺ̄ ꝓsciētiam erroneā peccaret mōtaliter: seq̃ret q̃ vtrobiq̃ eēt pctm̃: siue ꝑdicaret ꝺ̄ legē dei siue nō: 7 ita eēt ꝑplexꝰ: qō vr esse inconueniens: qz sequeret q̃ nō pateret ei via salutis: cū tn̄ oīb⁹ pateat p pniam i hac vita. Nō g̃ cōscientia erronea ligat.
¶ Sed ꝺ̄ ē q̃ ad ro. 14. sup illud. Oē qō nō ē ex fide pctm̃ est: dicit glo. q̃ g facit ꝺ̄ cōsciam edificat ad iebēnam.

Respondeo dom̃ q̃ cū actꝰ recipiat ſpēm ab obo: nō recipit ſpēm ab eo fz māz obi: sed fz rōnē obiecti: sic̃ visio lapidis nō recipit ſpēm a lapide: 7 a colorato: qō est p se obm visus. Dis aūt actus humanꝰ hz rōnē peccati vel meriti inq̃tuz est volūtariꝰ. obm aūt voluntatis fm propiā rōnē est bonū appbensuz: 7 iō actꝰ hūanus iudicat̃ vtuosus vl vitiosus fz bonū appbēsuz: in qō p se voluntas fert̃: 7 nō fm māle obm actus: sic̃ si aliquis credēs occidere pfez occidat ceruū: icurrit parricidy peccatū: 7 ecōtrario: si q̃s venator putans occidere ceruum: debita diligētia adhibita: occidat casualiter patrē: īmunis ē a parricidy crimine. Si g̃ aliqd qō fm se nō est ꝺ̄ legē dei: vt leuare festucā de terra: vel iurare: appbendatur errante ꝓscia vt cōtra legē dei existēs: 7 sic volūtas in ipm̃ feratur: manifestū est q̃ volūtas fertur p se loquēdo 7 formaliter in id quod est cōtra legē dei. māliter aūt in id qō nō est ꝓtra legē dei: imo forte in id qō est scōz legē dei: 7 iō manifestū est q̃ ē ibi ꝓtēptus legis dei: 7 iō necesse est q̃ sit ibi pctm̃. Et iō dōz est q̃ ois ꝓscia siue recta: siue erronea: siue in per se malis: siue i idifferētib⁹ est obligatoria: ita q̃ g ꝺ̄ ꝓsciaz

Ad primū g̃ dōz: q̃ lz hereticꝰ g iu- (facit peccat. rat ꝓscia errōea ꝺ̄ dicēte māliter loq̃ndo: nō faciat ꝺ̄ legē dei. tn̄ formaliter loquēdo ꝺ̄ legē dei facit: vt ostensum est. ¶ Ad 2m dom̃ q̃ si alicui dictat cōsciētia vt faciat illud qō est ꝺ̄ legē dei: si non faciat peccat: 7 similr si faciat peccat: qz ignorātia iuris non excusat a peccato: nisi forte sit ignorātia inuīcibilis. sic̃ est in furiosis 7 amētib⁹: que oīno excusat: nec tn̄ seq̃t q̃ sit ꝑplexꝰ simpliciter: 7 fz fz qd. pōt. n. erroneā ꝓsciam deponere: 7 tunc faciens fz legē dei nō peccat. Nō est aūt inconueniēs q̃ aliquo posito aliquis homo sit ꝑplexus: sicut sacerdos qui tenet̃ cantare: si sit in peccato peccat cātādo 7 nō cātando: nec tn̄ est simpliciter ꝑplexus: qz pōt penitentiā agere: 7 absq̃ peccato cantare: sicut etiā in sllogisticis: vno quodā inconuenienti dato: alia contingunt. vt dr in ꝓmo physicorum. (T.c.9.)

Einde q̃sitū est de pnia. Et circa hoc q̃sita sūt duo. Primo vtrū si ali-
ꝺ gs sacerdos penitenti dicat q̃cq̃ boni feceris sit tibi i remissionē pctoꝝ: sit satisfactio sacramentalis. Sc̃o vtrū el g ꝑtermisit diuinum officium dicere: cum tenetur ad ipsum: possit imponi alia penitentia pro tali omissione: vel sit el imponēdū q̃ iteret quod omisit.

Articulus. XXVIII.

Ad primum sic ꝓcedit. Ur q̃ ꝓdicta satisfactio nō sit sacra-
a lis. Sacralis. n. satisfactio ad aliqd ligat. Sed ille cui ꝓdict⁹ modus satisfactionis indicitur ad nihil ligat̃. g̃ vr q̃ nō sit sacralis satisfactio.
¶ Sz ꝺ̄. Illa videt̃ ee sacralis satisfactio: q̃ ꝓfecta ad nihil aliud bō tenet̃. Sed penitēs cui sic satisfactio iniūgitur a sacerdote nihil aliud tenet̃ implere: cū nihil sit aliud sibi mandatum. ergo hꝺ satisfactio est sacramentalis.

Rñdeo dom̃ q̃ hic est q̃druplici distinctiōe vtēduz. Primo. n. cōsiderādū est q̃ peccatoꝛ est debitoꝛ alicuius satisfactionis dupliciter. Unoꝰ ex iniūctiōe sacerdotis. Allo modo ex peccato cōmisso. vñ si contingat q̃ sacerdos minoꝛē satisfactionē ꝺ̄ponat penitēti: q̃ sit illa ad quam obligat̃ ex q̃ntitate sui peccati: subtracto eo qō remittitur virtute clauiū: 7 cōtritionis precedētis: nihilominus penitēs ad aliqd vlteriꝰ obligat̃: qō si in hac vita non pficiet in purgatorio exoluet: 7 ecōuerso: si sacerdos imponat maioꝛē pniam q̃ penitēs facere teneat̃ penfata remissione: que est facta p vim clauiū 7 contritione precedente: nihilominꝰ penitēs tenet̃ facere qō sibi iniunctū ē si assit facultas. Sc̃o cōsiderādū q̃ opus qō qs facit ex iniūctione sacerdotis dupliciter valet penitēti. vno mō ex nā opis. alio mō ex vi clauiū. Cū. n. satisfactio a sacerdote absoluente iniuncta sit pars penitētie: mālfestū est q̃ in ea opatur vis clauiū: ita q̃ amplius valet ad expiandū pctm̃: q̃ si ꝑpꝛio arbitrio bō faceret idē opus. Tertio ꝓsiderādū est q̃ satisfactio ad duo valet. Ualet. n. ad expiatiōem culpe ꝑterite. valet 7 ad cautelā culpe future: sicut cū bō ielunat p hoc ꝑbet̃ ei remediū ꝺ̄ futuras ꝓcupiscētias carnis. Itē q̃rto cōsiderādū ē q̃ sacerdos pōt penitēti satisfactionē iniūgere: vel ex ꝑꝛpꝛio arbitrio: vel ēt ex cōsilio alieno. Est ergo dōz q̃ sicut pōt sacerdos iniūgere satisfactionē penitenti ex arbitrio alieno: ita 7 ex arbitrio ipsius penitentis: sic̃ si dicat: facias hoc si potes: 7 si nō potes facias hoc: 7 simile videt̃ cū sacerdos dicit. Quicqd boni feceris sit tibi in remissionē peccatoꝝ: videt̃ aūt satis cōueniēs q̃ sacerdos nō oneret penitētē graui pōdere satisfactiōis: qz sic̃ puus ignis a multis lignis suppositis ō facili extīguit̃: ita posset ꝓtigere q̃ puus affectꝰ ꝓtritiōis in penitēte nup excitatus ꝑpter graue onꝰ satisfactiōis extīgueret̃: pctoꝛe totaliter desparet. Uñ meliꝰ est q̃ sacerdos penitēti ꝺ̄icet quanta pnia esset sibi p peccatis iniungēda: 7 ꝺ̄iungat sibi nihilominꝰ aliqd qō penitēs tolerabiliꝛ ferat: ex cuius ꝺ̄pletione assuefiat: vt maioꝛa ꝺ̄pleat: q̃ ēt sacerdos sibi iniūgere nō attentaſ set. 7 hec que ꝑter iniūctionem expꝛessam facit: accipiunt maioꝛē vim expiatiōis culpe ꝓterite ex illa generali iniunctiōe: qua sacerdos dicit: gcqd boni feceris sit tibi in remissionē pctoꝝ. Uñ laudabiliter cōsueuit boc a multis sacerdotib⁹ dici: lz nō bēant maioꝛē vim ad ꝑbēdū remediū cōtra culpā futurā: 7 quantū ad hoc talis satisfactio est sacramētalis inquantū vtute clauiū est culpe cōmisse expiatiua. ¶ Et p hꝺ pz rñsio ad oba. Articulus. XXIX.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uidetur q̃ ei g omisit dicere diuinum officium sit iniungēdū q̃ iterato dicat. Qui. n. tenet̃ ad aliqō debitū speciale ꝺ̄plendū nō pōt liberari nisi idē debitū soluat. Si g̃ aliqd teneb atur ad hoc debitū: vt. s. diuinū officium diceret: videt̃ q̃ nō possit absolui: nisi hoc debitū soluat.
¶ Sed cōtra est q̃ penitētie sunt arbitrarie. g̃ ꝑ peccato talis omissiōis q̃cūq̃ pēa fz arbitriū sacerdotꝫ pōt imponi.

Respondeo dom̃ q̃ in omni diuino officio est hoc cōmune qō ꝓtinet ad laudē dei 7 ad

suffragiuz fideliuz. Sed distinguit vnū officiū ab alio: ꝫz diuersitatē tēpoꝝ ꝛ locoꝝ. Rōnabiliter eniz iſtitutū ē vt diuersimode deꝰ laudet ꝑm ꝓgruētiā tēpoꝝ ꝛ locoꝝ: ꝛ iō ſicut in officys diuinis exoluēdis obſeruāda eſt ꝓgruitas loci: ita etiā ꝓgruitas tpis: q̄ gdem obſeruari non poſſet: ſi oporteret iniūgere omittenti q̄ horas diceret q̄s omiſit. Forte enī in cōpletorio diceret. Jaz lucis orto ſydere: ꝛ in tēpore paſcali diceret officiū dominice paſſionis: qđ eſſet abſurdū: ꝛ iō nō videt eſſe iniungendū ei: q̄ omiſit diuinū officiū q̄ horas ealdē repetat: ſed aliqd ad diuinā laudez ptinens: puta vt dicat ſeptē pſalmos: vel vnū pſalterium: vel aliqd amplius ꝑm quantitatē delicti.

Ad illud vo qđ i ꝓriū obycit: dōm q̄ tēpore debito officy ptereūte: iā ē ipotēs ad ſoluēdū tpe debito: ꝛ iō qz ꝫ nō pōt facere iniungēda eſt ei alia pnia.

Einde queſitū eſt de creatura pure coꝛporali. Et circa ꝫ q̄ſita ſunt duo.

o Primo de arcu nubiū q̄ dr iris: vtr̄ ſit ſignū diluuy nō futuri. 2°. vtrū poſſit demōſtratiue ꝓbari q̄ mūdꝰ nō ſit eternꝰ. Arti. XXX.

Jrca primū ſic ꝓcedit. Ur q̄ arcus nubiū nō ſit ſignū diluuy nō futuri. Illō. n. qđ fit ex neceſſitate nāe nō videt eē inſtitutū ad aliud ſignificādū: ſz arcus nubiū ꝓuenit ex neccitate nāe ꝓp oppoſitionez ſolis ad nubē rozidā. q̄ nō videt eſſe ſignificatiuum diluuy nō futuri. ℂ P. hȝ apparitiones aeris ſic iris ꝛ halo. i. circulꝰ cōtinēs ſolē ꝛ lunā ꝛ alia hȝ. cauſantur ꝑcipue ex vaporibus humidis in aere exītibꝰ ex q̄bꝰ ſequuntur pluuie que diluuiū faciūt. q̄ apparitio iridis magis eſt ſignū diluuy futuri q̄ diluuy nō futuri. ℂ P. Si eſt ſignū diluuy nō futuri: aut eſt ſignū diluuy nunquā futuri: aut eſt ſignū diluuy nō futuri vſq̄ ad aliquod tps. Si aūt eſt ſignū diluuy nūq̄ futuri: nō oporteret q̄ appuiſſet niſi ſemel. Si aūt diluuy nō futuri vſq̄ ad aliqđ tps: oporteret tps eē determinatū: qđ gdē determiari nō pōt nec auctoritate ſcripture: nec rōne būana. q̄ fruſtra hȝ ſignū daꝛ. ℂ Sed cōtra eſt qđ dr̄ geñ. 8. Arcū meū ponaz in nubibus ꝛ erit ſignū federis iter me ꝛ iter terram. ꝛ poſtea ſubdit: ꝛ nō erūt vltra aque diluuy ad delendū vniuerſaz carnē.

Reſpondeo dōm: q̄ in his q̄ in veteri teſtō dicuntur ꝑmo quidē obſeruāda eſt veritas litteralis. Sz qz vet⁹ teſtamētū eſt figura noui: plerūq̄ in veteri teſtamēto ſic aliq̄ ꝓponūt vt ipſe modus loquēdi aliqd figurate deſignet. Dicēdū eſt q̄ q̄ qz cauſe rerū multis fūt latētes: effectꝰ aūt ſunt manifeſtiores: ꝓponūt effectus in deſignatione cauſaꝝ. Eſt aūt ꝓſiderādū q̄ pluuiaꝝ cā efficiens quidē eſt ſol. mālis vo vapoꝛ humidꝰ eleuatꝰ ex terra ꝛ aquis p vtutē ſolis. hec aūt duo ī triplici diſpōne ſe pñt bre. Qñq̄ enim calor ſolis oio ſupuincit vapoꝛes: ꝛ exiccat eos: ꝛ tūc pluuie ſequi nō poſſunt: vñ in egypto ꝛ in terris multū calidis nō ſunt pluuie. In eſtate etiaz ꝓpter ꝓpinquitatē ſolis fūt pluuie rariores: in hyeme vo frequētiores. Qñq̄ vo ecōtrario virt⁹ ſolis ad hȝ vſq̄ valet: q̄ vapoꝛes multiplicat: ſed tñ nō poteſt eos deſiccare: ꝛ tunc ſuperabundant pluuie: ꝛ eſt ratio diluuy aquaꝝ. Qñq̄ vo medio mō ſe hȝ: vt ſcz vtus ſolis nō ſolū opetur ad eleuationē vaporū: ſed etiā hȝ victoriā ſup eos: vt nō tm̄ multiplicētur: q̄ diluuiū inducere poſſint: neq̄ etiam vapoꝛes oio deſiccentur: ꝛ pluuia nō ſequaꝛ. ꝛ ex hac media diſpoſitione vel comparatione ſolis ad vapoꝛes cauſatur iris: q̄ non apparet vaporibꝰ omnino deſiccatis: neq̄ etiam eis omnino ī aere ſuperabundantibꝰ: ꝛ iō iris eſt ſignū diluuy non futuri: inquantum ꝓcedit ex tali cauſa: que repugnat diluuio. Jō aūt ſcriptura tali mō loquēdi vtit: qz ꝓ iridem ſignificat xp̄s p quē ꝓtegimur a ſpūali diluuio.

Ad primuz g̃ dōm: q̄ iris ꝓcedit nāl̄r ex talibꝰ cauſis que repugnāt diluuio. ꝛ iō ꝓuenienter iris dr̄ eſſe ſignum diluuy nō futuri. ℂ Ad 2ᵐ dōm: q̄ iris pōt ſignificare pluuias: ſed nō ſupabūdātes vſq̄ ad hȝ q̄ faciāt diluuiū. ℂ Ad 3ᵐ dōm: q̄ iris ſemel apparens ſignificat q̄ tādiu nō erit diluuiū q̄z diu ſol ꝛ vapoꝛes i eadē diſpōne ꝓſiſtunt. ꝛ iō nō eſt ſupfluū q̄ frequēter apparet.

Articulus. XXXI.

Ad ſecundū ſic ꝓcedit. Ur q̄ demōſtratiue ꝓbari poſſit mūdū nō eſſe eternū. Si. n. mūdus eſſet eternus nō poſſet cōputari numerus annoꝝ ab initio mūdi. Dic aūt numerus aſcribit paſchali cereo. Sic g̃ nō poſſet paſchalis cereus in eccl̄ia bñdici. ℂ P. Epacte ꝓputant ꝑm excreſcētiā annoꝝ lunariū ſup ānos ſolares. Sz talis excreſcentia ꝓputari nō poſſet: ſi mūdus eſſet eternꝰ. g̃ mūdus nō eſt eternus. g̃ demōſtrari pōt q̄ mūdus ñ ſit. ℂ Sed cōtra. Jd qđ eſt fidei demōſtrari nō pōt: Cetern⁹. quia fides eſt non apparentiū: vt dr̄ ad heb. xi. Sz mūduz ex quodaz ꝓncipio tpis eſſe creatū eſt fidei articulus. Uñ ꝛ ꝓphetice a Moyſe dcm̄ eſt. In ꝓncipio creauit deꝰ celū ꝛ terrā: vt Grego. dicit in prima omel. Eçech. g̃ mūdū non eſſe eternū nō pōt demōſtratiue probari.

Reſpōdeo dōm: q̄ ea que ſimplici volūtati diuine ſubſiſtunt demōſtratiue ꝓbari nō poſſunt: qz vt dr̄. i. ad Cor. 2. Que ſūt dei nemo nouit niſi ſpūs dei. Creatio aūt mūdi nō depēdet ex alia cā: niſi ex ſola dei volūtate. vñ ea q̄ ad ꝓncipiū mūdi ptinēt demonſtratiue ꝓbari nō poſſunt: ſz ſola fide tenent ꝑfectice p ſpūm scūm reuelata: ſicut apl̄us poſt p̄miſſa vba ſubdungit. Nobis aūt reuelauit deꝰ p ſpūm scūm. Eſt aūt valde cauendū: ne ad ea que fidei ſūt aliqs demonſtrationes adducere p̄ſumat ꝓpter duo. Primo qdē qz in hȝ derogat excellentie fidei: cuius vitas omnē rōnē humanā excedit: ꝑm illud Eccl̄. 3. Plurima ſupra ſenſuz hoīs oſſa ſunt tibi: que aūt demonſtratiue ꝓbari poſſunt rōni būane ſubdunt. Secundo qz cū plerūq̄ tales rōnes friuole ſint: dant occaſionē irriſiōis infidelibꝰ: dū putāt q̄ pp rōnes hȝ his q̄ ſunt fidei aſſentiam⁹. ꝛ hȝ exp̄ſſe apparet in rōnibꝰ hic inductis: que deriſibiles ſunt ꝛ nulli⁹ momēti. ℂ Qđ. n. ꝑmo inducit de cereo paſchali nō hz robur: niſi auctoritatis. ꝓbare aūt p auctoritatē nō eſt demōſtratiue ꝓbare: ſz fidē vel opinionē facere. ꝛ tñ multo eſſet validioꝛ auctoritas ſacre ſcripture q̄z benedictio paſchalis cerei: ꝑſertim cuz ſine aſcriptione annorum mūdi cereus paſchalis benedici poſſit. Non enim eſt de neceſſitate paſchalis cerei talis aſcriptio. Uñ ī multis terris nō eſt cōſuetū q̄ aliqd cereo aſcribaꝛ. ℂ Qđ et 2°. opponit verisibile eſt. nō enī excreſcētie annoꝝ lunarium ad ſolares ꝓputant ab initio mūdi: ſz ab aliq̄ determinata radice: puta ab aliq̄ oppoſitione ſolis ꝛ lune: vel ab aliqua coniunctione: vel ab aliquo hȝ: ſicut eſt in omnibus alys computationibus aſtronomicis.

ℂ Incipit quodlibet quartum. Articulus. I.

Queſitum eſt de rebꝰ diuinis ꝛ humanis. Circa res diuinas q̄ſitū eſt ꝑ de eſſentialibꝰ. Scōo de ꝑſonalibꝰ. Circa eſſentialia q̄ſitū eſt. Primo de ſcia dei. Scōo de eius potentia. ℂ Circa ſcientiā queſitū eſt vtr̄ in deo ſint plures idee. Et videt q̄ ſic. Dicit enī Aug. li. 8z. q. q̄ deus ſingula ꝓpꝛia rōnibꝰ creauit: ꝛ alia rōne boiem: ꝛ alia rōne equū. Sz rōnes rerū in mēte dīna dicunt idee: vt patet p Aug. ibidē. g̃ ſunt plures idee. ℂ P. Scōm hȝ ſunt aliq̄ diſtincta q̄ deus eaꝝ diſtinctionē cognoſcit. Co

gnoſcit aūt

dr̄ Ner Gabr. Mundū fuiſſe ab eterno q. Et obiect. pt demōſtratiue ꝓbare. Etā phice vt ꝓbo Ethopi dicit q̄ mūdū fuiſſe ab eterno Est ꝓblema hōm ſyngulo ār ꝑ Ja.

gnoscit aũt eaz distinctionez in seipso. ergo distinctarum rerum sunt in deo plures z distincte idee.

¶ Sz ꝫ. Oē nomē qđ in diuinis dr aut est essentiale vt de⁹: aut psonale vt pr: aut notionale: vt generās. Sz hoc nomē idea neqz est psonale neqz notionale: quia nō ꝓueniret tribus psonis. g̃ est nomē essentiale: sz nullū essentiale multiplicat i dinis: g̃ nō possum⁹ dicere qꝫ i deo sint plures idee.

Respondeo dōm: qꝫ duplex est pluralitas. Una q dē ē pluralitas rerū: z ꝑz h̄ nō sũt plures idee in deo. Nominat. n. idea formā exemplarem. Est aũt vna res que est oīum exemplar. s. diuina essentia: quā oīa imitantur: inq̄tuz sunt z bona sunt. Alia vo pluralitas est ꝑm intelligētie rōnē. Et secundū hoc sunt plures idee: lz enī oēs res inq̄tū sunt diuinā essentiā imitent: nō tñ vno z eodē mō oīa imitāt ipsaz: sed diuersimode: z secundu diuersos gradus. Sic ergo dina essentia ꝑm qꝫ est imitabilis: hoc mō ab hac creatura est ꝓpria rō: z idea hꝫ creature z similiter de alys. vñ ꝑm hoc sunt plures idee ꝑm qꝫ intelligitur diuina eētia scōm diuersos respect⁹ quos res habēt ad ipsam eaz diuersimode imitantes: hꝫ aũt respectus nō solū intelligunt ab itellectu creato: sed etiā ab intellectu increato ipsius dei. Scit. n. deus: z ab eterno sciuit: qꝫ diuerse creature diuersimode essent eius essentiā imitature: z ꝑz hoc ab eterno fuerūt in mente dina plures idee: sic rōnes ꝓprie rerū intellecte in deo. Hoc. n. significat nomē idee: vt sit scilicet q̄daz forma itellecta ab agente: ad cuius similitudinem exterius op⁹ ꝓducere intendit: sicut edificator in mente sua ꝓconcipit formaz domus: que est quasi idea

Ad primū g̃ dōz: qꝫ Aug. itelligit eē aliā z aliam rōnē scōz diuersitatē respectuū vt dcm̄ est. ¶ Ad z^m dōz: qꝫ cū dr scōz h̄ res sũt distincte: ꝓut de⁹ earū distinctionē cognoscit. hec locutio est duplex: qđ enī dr scōm qꝫ deus cognoscit pōt referri ad cognitionē diuinā ex parte cogniti: vel ex pte cognoscētis. Si ex pte cogniti: sic vera est locutio: est enīz sensus qꝫ hoc mō res sunt distincte: sic de⁹ cognoscit eas esse distinctas. Si vo referat ad cognitionē ex pte cognoscentis: sic locutio falsa est. erit enī sensus qꝫ res cognite illum modum distinctionis habent in intellectu dino: quē habent i seipsis: quod falsuz est: quia in seipsis res sunt diuise essentialiter: nō aũt in intellectu dino: sicut etiā res in seipsis sunt mālit. in intellectu aũt diuino immāl'r: z in hoc vltimo sensu ꝓcedebat obo. ¶ Ad ꝫ^m dōm: qꝫ rō illa ꝓcedit de pluralitate reali: talis enīz pluralitas in nominibus eētialib⁹ nō inuenit: sed solū pluralitas q̄ est ꝑm intelligētie rationez.

Einde quesitū est de ptinētib⁹ ad potē
o tiam dei. Et ꝓmo vtz in deo sit virt⁹. z^o. de quodā effectu dine vtutis. vtz. s. aque sint sup celos. Tertio ad qd vt⁹ dina se extēdere possit. Articulus. II.

A D primum sic ꝓcedit. Ur qꝫ in deo nō sit virt⁹: qz vt phs dic in ꝓmo de celo. (T. c. 116.) Uirtus est vltimum potētie: sed diuina potētia nō hꝫ vltimuz: cū sit infinita. g̃ in deo non est virtus.

¶ Sz ꝫ. Oē imediatū opōnis ꝑncipiū virt⁹ est. Opatio. n. oīs a vtute aliq̄ ꝓcedit: sz in deo ē allqđ imediatū opōnis ꝑncipiū: qz de⁹ imediate aliq̄ opat. g̃ in deo est virtus.

Rñdeo dōm: qꝫ vt⁹ q̄litercūqz accipiat significat potētie cōplemētū. Et inde est qꝫ vtus vniuscuiusqz rei est que bonū facit habentē: z opus ei⁹ bo^m reddit: vt dicit in. z. ethi. tūc enī ostendit potētia esse copleta: qñ z agens est pfectū z actio pfecta. Cum ergo potentia dei sit maxie cōpleta: potissime i deo virtus inuenit. vñ dr sapiē. iz. Uirtutē ostēdis tu qui nō crederis in vtute cōsumatus z in ꝑs. Magnus dñs z magna virtus eius.

Ad primū ergo dōm: qꝫ qñqz vtutes notificant nō p aliqđ qđ de vtute eētialr predicetur. sed p id ad qđ vtus ordinat. Ab eo enī spēm hz: sic Aug. dic. qꝫ fides est credere qđ nō vides. Credere enim nō est ipsa fides: sz actus ad quē fides ordinat. Et h̄ mō phs diffinit virtutē cum dicit. qꝫ virtus est vltimū potentie: qz. s. virt⁹ rel attendit in ordine ad h̄: in quod vltimo potest: sicut vt⁹ eius qui potest ferre centū libras: vt ipse ibidem dicit: non cōsistit in hoc vt ferat decē: sed in hoc qꝫ ferat illđ vltimū in quod vltimo potest. s. centū. Sic ergo virtus cuiuslibet rei nō attendit in vno eoz: que potest: sed respectu totius quod potest. Uirtus ergo diuina nō potest attēdi ꝑz aliqđ vnū opus ipsius: qz nullū op⁹ eius est qđ adeq̄t el⁹ vtutem: vt de⁹ amplius facere nō possit: sed vtus eius attendit ꝑm totū in qđ potest: hoc aũt est infinitū: qz. s. deus infinita facere potest: vñ z virtus dei est infinita: z h̄ ē vltimū ei infinita posse: sic vtuti finite est vltimū aliq̄ determinata posse.

Articulus. III.

D secundum sic ꝓcedit. Ur qꝫ aq̄ hñtes verā spēm aq̄
a elemētaris super celos existāt. Homo enīz dr minor mūdus pp similitudinē quā habet cuz mūdo maiori. Sed videm⁹ qꝫ in corpe humano supponit cerebrū: qđ hz nāz aque: corpi: qđ hz ꝓpetatē ignis: inq̄tū est fons nālis calorīs. ergo ā t in mūdo maiori aq̄ supponit alys elementis. Et hec rō videt Aug. in. xi. de ciui. dei: vbi dicit de gbusdā qꝫ pōderib⁹ elemētorū monent: z ideo nō putant aquarū fluidā grauemqz nām in superioribus mundi locis potuisse ꝓstitui: qui ꝑz rōnes suas si ipsi hominē facere potuissent: nō ei pituitā: qđ grece flegma dicit; z tanq̄ in elemētis corpis nr̄i aq̄z vicē obtinet: in capite ponerēt.

¶ Sed ꝓtra ptes mūdi sunt optime z ordinatissime disposite ꝑm suā nām. Sed id qđ hz spēm aque nāliter est ponderosuz: z ita nāl'r subsidet corporibus leuibus aeri z igni. Nō g̃ aligd hñs verā spēm aque supra celos existit.

Respondeo dōm: qꝫ in sacra scriptura que mētiri non pōt: expresse dr aquas esse supra celū. Dr enīz geñ. i. Qđ diuisit aq̄s que sunt sub firmamento ab aqs que sunt supra firmamētū. Et in ꝑs. dic. Aque q̄ sup celos sunt laudent nomē dñi: z iō sicut Aug. dicit in z^o sup geñ. ad litteram. Quoquo mō vel qualescunqz aq̄ ibi sint: eē ibi eas minime dubitem⁹. Maioz qppe est scriptura bui⁹ auctoritas q̄ oīs humani generis capacitas. Sed sicut Aug. ꝓmo eiusdē libro dicit. Turpe est nimis z pniciosuz atqz maxie cauendū: vt xp̄ianū de his reb⁹. s. nāllb⁹ q̄si ꝑm xp̄ianas litteras loquētē ita delirare glibet ifidelis audiat: vt quēadmodū dr toto celo errare ꝓspiciens risum tenere vix possit: z nō tam molestū est qꝫ errās homo deridet: sed qꝫ auctores nostri ab eis q foris sunt talia sensisse credūtur: z cuz magno eoz exitio: de quoz salute satagim⁹ tanq̄ indocti reprehendunt atqz respuunt: z ideo sicut ipse subiungit multiplices expositiones ipse posuit in vbis geneſis: vt sic accipiat vna expositio qꝫ alteri expositioni nō piudicet: que forte melioz est. Sic ergo qđ dicitur de aquis supra celos existētibus multipliciter itelligi pōt. Uno⁹ vt p firmamētū vel p celos nō intelligamus firmamentū vel celū: in quo sunt sydera sed hunc aerem: in quo aues volare dicunt: supra quē aerē aque vaporabil'r eleuā tur: z exinde pluuie generant. Et de hac expositiōe dicit Augustin⁹ in. z^o. super Geñ. ad lram. Hanc cōsiderationez dignissimam iudico. Quod enī dicit neqz cōtra fidē est z pmptu posito documēto credi pōt. Si aũt per firmamentum vel celos intelligat firmamētū vbi sunt sydera posita: sic sciendum est qꝫ de hoc firmamēto diuersas opiones

fuisse. Quidam enim posuerunt firmamētū illud ex q̄tuor elemētis ꝓpositū. q̄ videt̄ eē positio Empedoclis: & ꝟ hoc nihil ꝓhibet dicere supra hoc celū sydereū eē aq̄s elementares tanq̄ simpliciores. & sup eas etiaz ignez: a quo vocet̄ celū empyreū. Alioꝛ aūt positio ē ꝙ celū vel sit ignee nāe sicut posuit Plato: vel nō sit de nā q̄tuor elemētoꝛ ſz bñs altioꝛē nām: sicut posuit Arist. Utroq; istoꝛ suppositio incōueniēs vr: supra firmamētū illud aquā elemētarē māliter esse dispositam. Nunc enim sicut Aug. dicit in. 2o super geñ. Quēadmodū deꝰ instituerit naturas rerū nos ꝓuenit querere nūqd in eis vel ex eis miraculū potentie sue velit opari: sed tamen aliquales aquas supra hꝫ firmamentum ponere possumus: vno mō vt per aquas intelligamus totā materiā cozporalē: sicut accipit̄ in ꝓncipio geñ. ſz expositiō nē Aug. Et ideo secundū hunc intellectum nō est aliud dicere q̄ aliqd de materia cozporali sup hos celos existere: & hoc etiam a dictis philosophoꝛ modernoꝛ nō discordat: q̄ ponunt supra octauam speram: in qua sunt stelle: aliam ſperā in qua nulla est stella: & hanc expositionē ponit Aug. super geñ. contra manicheos. Alio mō potest dici ꝙ sicut celū empyreū dicit̄ igneū: nō qz habeat speciem ignis: sed ꝓpter splendoꝛem: ita ēt aque super celos dicuntur: nō qz habeant speciem aque: sed quia habent dyaphaneitatē ad modū aque: vt sic suprēmū celuz ſm ꝙ empyreum dicit̄ sit totū splendidum: ſm autē ꝙ aqueum dicitur sit totum dyaphanū. Tertium autem celum quod dicit̄ sydereū sit partim luciduz ꝓtim dyaphanū. Sic q̄ secundū quācunq; opinionē potest vitas sacre scripture saluari diuersimode. Uñ nō est coartādus sensus sacre scripture ad aliqd hoꝛ.

Ad primū ergo dōm: ꝙ homo assimilatur maioꝛi mūdo quantū ad aliqd: inq̄ntū sc̄z ꝓstat ex cozporali & spirituali nā: sicut & totum vniuersum: non tamen quantum ad omnia assimilatur vniuerso. Ordo. n. partium in homine non est secundū ꝙ exigit eozum nā: ſz ꝓout exigit rō finis. Ponit̄ enim coꝛ in medio: vt ex eo diffundant̄ operationes vite de facili per totū cozpus. Terebzum autē ponitur in suprēmo vt opationes aiales que ibi quodāmō ꝓficiunt̄ nō impediantur per diuersas cozpis transmutationes: sicut etiā ordo cognitionis humane non est secundum ordinem naturaleꝛ cognoscibilium: sed quoad nos. Aug. autem non inducit hoc asserendo sed obuiando his qui scripturam praue interpretantur.

Unde cōsiderandū est de his ad q̄ diuina potentia se extendere potest. Et circa hoc querunt̄ duo. Primo vtꝛ deꝰ possit aliqd in nibilum redigere. Secundo si aliqd esset in nibilū redactū: vtrū deus possit illud reparare idē numero. Articulus. IIII.

Ad primuz sic ꝓcedebatur. Uidetur ꝙ deꝰ possit aliqd in nibilum redigere. Equalis enim est distantia non entis ad ens: & entis ad nō ens. ſz deꝰ pōt ex nihilo aliqd facere. ergo deus pōt ex aliquo facere nihil.

¶ Sed ꝓtra deus nō pōt esse causa defectiua. Sed causa q̄ facit tēdere in nō eē: est cā defectiua. ergo deꝰ nō potest redigere aliquid in nihilum.

Respondeo dōm: ꝙ de potētia dei dupl'r log possumus. Uno modo absolute ꝓsideraꝫdo eius potentiam. Alio modo cōsiderando ipam in ordine ad sapientiā vel ꝓsentiā suā. Loquēdo ergo absolute de dei potentia: sic deꝰ potest vniuersaz creaturā redigere in nihilum. Cuius rō est quia creatura nō solū ꝓducit̄ in eē deo agente: ſz etiā ꝓ actionē dei cōseruat̄ in esse: ſm illō ad Hebz. i. Portās omnia verbo virtutis sue. Unde Aug. dicit. 4. super geñ. ad lt̄am. Qz virtus dei si aliquando ab eis que creata sunt regendis cessaret: simul & illoꝛuz cessaret species: omniſq; natura cōcideret. Sicut aūt deꝰ ꝓpria voluntate agit & nō ex necessitate nature ad rerum ꝓductionez: ita etiam ad earum conseruationem. & ideo potest subtrahere suam actionē a rebus conseruandis: & hoc ipso omnia in nihilum deciderent. Si vero loquamur de potētia dei in ordine ad eius sapientiā & ꝓsentiam: sic non pōt fieri ꝙ res in nihilum redigantur: qz nō habet hoc diuina sapiētia. Creauit. n. deꝰ vt eēnt oia: vt dr̄ sap. i. nō vt in nihi

Primum ergo ꝓcedimus scōm. Cum cederent. ꝙ ꝓcedit de potentia absoluta. ¶ Ad 2m dicendum: ꝙ causa defectus alicuius pōt esse aliquid dupl'r. Uno modo ex ꝓpria intētione: sicut cum aliquis subtrahendo lumen causat tenebras: & hoc modo nō oz ꝙ sit causa defectiua illud qō causat defectum. Sic aūt deus pōt esse alicuiꝰ defectꝰ causa: vel excecatiōis vl' obduratiōis: vel ēt annihilatiōis si vellet. Alio mō aliqd pōt esse cā defectus ꝓter intentionē: & sic semper opz ꝙ cā defectus sit defectiua: qz ex defectu agentis contingit ꝙ nō inducat perfectionem in suo effectu: & sic deus nullo modo potest esse cā defectus vel tendēdi in nō esse. Articulus. V.

Arca secundū sic ꝓcedit. Uidet̄ ꝙ deus nō possit id qō in nihilum redactus est idē numero reparare. Dicit enim ꝓbs in 2o. de generatione. (T.c.70.) ꝙ ea quorum subꝫa corrumpitur nō reiterātur eadē numero. ſz eozum que in nihilum rediguntur substantia corrumpit̄. ergo eadem numero iterari nō possunt.

¶ ſz ꝓtra est qō Aug. dicit. 4. de ci. dei. Si caro hūana oibus perysset modis: nec vlla eius materies i vllis latebris remansisset: vnde si vellet eum repararet oīpotens. Sed si nulla materia remanente de corrupta quod corrumpitur in nihilum redigitur. ergo deus id quod in nihilum est redactum potest idem numero reparare. ¶ ꝑ. Differentia est causa numeri: sicut Dam. dicit. Sed nihilum non facit aliquam differentiam: qz nō entis nō sunt spēs: & differentie ſm ꝓbm. ergo id quod reparat̄ a deo pōt esse vnum & idem numero: q̄uis in nihilum fuerit redactum.

Respondeo dicendum: ꝙ in his que in nihilum redigi possunt est quedam differentia attendenda: quedam enim sunt quoꝝ vnitas in suꝫ rōne habz durationis ꝓtinuitatē: sicut patz in motu & tpe: & ideo iterruptio talium idirecte cōtrariat̄ vnitati eoꝝ ſz numerū. Ea vero que contradictionē iplicant nō ꝓ in: nt̄ sub numero deo possibiliū: qz deficiūt a rōne entis: & ideo si hꝫ in nihilū redigātur: deus ea nō pōt eadē numero reparare. Doc enim esset facere contradictoria simul esse vaputa si motus interruptus esset vnus. Alia vero sunt quoꝝ vnitas nō habet in sui rōne cōtinuitatē durationis. sicut vnitas rerum permanentium: nisi per accidens: inq̄ntū eozum esse subiectum est motui. Sic enim & mensurantur huius tempoze: & eozum esse est vnū & cōtinuū ſz vnitatē & ꝓtinuitatem temporis: & qz naturale agens nō potest ista ꝓducere sine motu: inde est ꝙ naturale agens nō pōt hꝫ reparare eadē numero: si in nihilum redacta fuerint: vel si fuerint ſz subꝫa corrupta: ſz deus pōt reparare hꝫ sine motu: qz in eius potestate est ꝙ ꝓducat effectus sine causis medijs: & ideo potest ea eadem numero reparare etiam si in nihilum elapsa fuerint.

Unde patet responsio ad primum & secundum. ¶ Ad tertium dicendum ꝙ nihilum non est differentia alicuius entis: si per hoc ꝙ aliquis reducatur in nihilum interrumpatur continuatio essendi: que pertinet ad vnitatem motus & eozum que consequuntur ad motum.

¶ Deinde

DEinde quesitum est de psonalib⁹ que pti nent ad psonaz filij. ꝓimo q̃tuz ad nām diuinā. 2° quātuz ad nām assūptam. Circa p̃mū quesita sunt duo. ꝓimo vtruz pa ter eodē v̄bo dicat se ⁊ creaturā. 2°. vtrū filius sua filiatione distinguatur a spū scō. Articulus. VI.

AD primum sic ꝓcedit. Uꝝ q̄ pr̄ nō eodē v̄bo dicat se ⁊ crea turā. Dicere.n. se soli patri ꝓuenit: vt Aug. dicit 7°. de tri. Sz dicere creaturā ꝓuenit toti trinita ti. ea.n. q̃ importāt respectū ad creaturā toti tri nitati cōueniūt: vt pz p̄ Dio. 2. c. de di. no. g̃ pr̄ nō eodē v̄bo dicit se ⁊ creaturā. ¶ P. Creatura ꝓcedit a deo p̄ moduz volūtatis. Filiꝰ aūt g̃ē v̄bū q̃ pr̄ dicit seip̄m ꝓcedit a deo p̄ modū nāe: q2 vt Dyl. dicit in libro de synodis. Omnibꝰ creaturis subam voluntas dei attulit. Filio aūt nām dedit natiuitas. g̃ nō ē idē v̄bū q̃ pr̄ dic̄ seip̄z: ⁊ q̃ dicit creaturaz. ¶ Sz ꝫ est qđ Aug. dicit. 2. sup Heñ. ad lr̄am. Q2 dixit ⁊ facta sunt. i. v̄bū genuit in quo erat vt fieret creatura. Sed v̄bū genuit dicens seipsuz. ergo idez est verbū quo dicit se ipsum ⁊ quo dicit creaturam.

Respondeo dōz: q̄ sicut Aug. dicit. 15. de tri. Uer bum dei repr̄tat aliq̃liter p̄ v̄bū nr̄i intellectus: qđ nihil est aliud q̃ q̃dā acceptio actualis nr̄e notitie. cū.n. id qđ scimus actu considerādo cōcipimus. ℔ verbū nostri itellectus est. Et hoc est qđ v̄bo exteriori si gnificam⁹. sz q2 nos nō totuz id qđ habitu scim⁹ actu mēte ꝓcipim⁹. sz de vno itelligibili mouemur ad aliud: inde est q̄ in nobis nō est vnū solū verbū mētale p̄m multa: quoz nullū adequat nostrā sciam. Sed deus q̃cqđ scit actu in telligit. Et ideo in mente eius nō succedit verbū verbo: ⁊ si cut eadē scīa scit se ⁊ oīa alia: ita etiā eodē verbo exp̄mit se ipsum ⁊ oīa alia: nec esset eius verbū pfectū: vt Aug. in eo dē libro dicit: si aliqđ min⁹ eēt in eius v̄bo q̃ in eiꝰ scīa. vñ quicqđ pater scit totuz vnico suo v̄bo dicit: ⁊ sic necesse est q̄ idem v̄bū sit: quo dicit seip̄m: ⁊ quo dicit creaturaz.

Ad primū g̃ dōm: q̄ dicere si ꝓprie sumat̃ est ꝓdu cere verbū qđ soli p̄ri ꝓuenit: ⁊ iō si dice re in diuinis ꝓprie sumat̃: solus pater dicit: q2 solus ipe ge nerat v̄bū. Hoc.n. v̄bo exp̄mit̃ q̃cqđ tota trinitas scit: quia triū personaꝝ est vna scīa: ⁊ ex hac rōne v̄bū iportat respe ctū ad creaturā inq̃tū est expressio q̃dā scie: quā pater cōi ter hz cū alijs psonis de creatura. ¶ Ad 2m dōm: q̄ aliud est v̄bū ⁊ id qđ dr̄ v̄bo. hoc.n. v̄bo qđ est lapis significatur res q̃ nō est v̄bū: sed corpus: vnde nihil ꝓhibet creaturam ꝓcedere a deo p̄ modum voluntatis. Uerbum autez quo dr̄ creatura per modū nāe. Articulus. VII.

Circa scōm sic ꝓcedit. Uꝝ q̄ filiꝰ distin guat̃ filiatione a spū scō. Eodem.n. modo aliqs cōstituit̃ ⁊ ab alio distinguit̃. Sz psona filij ꝓstituit̃ filiatiōe: q̃ ꝓpetas est psonalis. i. ꝓstituēs psonā filij. g̃ filiatiōe distiguit̃ ¶ Sz ꝫ ē qđ Boe. dic̄ i li. de tri. q̄ sola relatio i ca spūscō. diuinis multiplicat trinitatē. Et Anſel. dicit in lib. de ꝓces sione spūs sci. q̄ ibi solū distinguūt̃ psone dine: vbi occur rit relationis oppositio. Sz filius nō opponit̃ relatiue spūi sancto filiatione: sz solum p̄ri. ergo filius nō distinguitur fi liatione a spū sancto: sed solum a patre.

Respondeo dōm: q̄ hoc mō se habent ꝓprietates psonales in diuinis ad distinguendū psonas: sicut se hūt in reb⁹ nālib⁹ forme substātiales ad di stinguendas spēs rez: sic trī q̄ a creaturis exēpla ad deum assumpta nō oīo similia sunt. In rebus aūt naturalib⁹ di stinguitur aliqđ p̄ formā suā ab alio dupl̄r. Uno modo ꝑz directā oppositionē forme ad formam: ⁊ hoc modo distin guitur vnaqueqz res nālis ab oībus spēbus sui generis: q̃ habēt formas oppositas: p̄m q̄ genus diuiditur oppositis differētijs: sicut saphyrus distinguitur sua forma ab oībus alijs spēbus lapidum. Alio modo distinguit̃ res nālis per suā formā p̄m br̄e: ⁊ nō br̄e: ⁊ hoc mō qđ hz aliquā formaz nālē distinguit̃ ab oīb⁹ nō hūtibus formā illā: sicut saphy rus p̄ suā formā nālē distinguit̃ nō solū ab alijs generib⁹ lapidū: sed a spēb⁹ aialiū ⁊ plātaꝝ. Sic g̃ dōm: q̄ filiꝰ sua filiatione distiguit̃ qdē a p̄re ꝑz oppositionē relatiuā filia tionis ad p̄rnitatē: sed a spiritu scō distinguit̃ filiatiōe p̄ ℔ q̄ spūs sanctus nō hz filiationē: quā filius hz. ¶ Et p̄ ℔ pz responsio ad obiecta. Articulus. VIII.

Deinde quesitū est de filio quātū ad nāz assumptā. ¶ Et circa hoc q̃situz est: vtꝝ sit vnū numero corpus x̄pi affixū cru ci: ⁊ iacēs in sepulchro. Et v̄ꝝ q̄ non: q2 q̃cunqz differūt spē: differunt numero: sed corpus x̄pi appensum in cruce ⁊ iacens in sepulchro differt spē eo mō quo mortuū ⁊ viuū differunt spē. g̃ nō ē vnū ⁊ idē numero. ¶ Sz ꝫ. Quecūqz sūt vnū ⁊ idē suppositō vel hypostasi sūt vnū ⁊ idē numero. Sed corpus x̄pi iacēs in sepulchro ⁊ ap pensuz cruci ē vnū ⁊ idē suppositō siue hypostasi: q2 hypo stasis verbi dei nūq̃ separata ē ab eius corpe. Ergo corpus x̄pi ē vnū ⁊ idē nūero appēsuz cruci ⁊ iacens in sepulchro.

Respondeo dōm: q̄ circa hoc cauēde sunt due dā nate hereses: quaꝝ vna est arrianoꝝ: q̄ cū ponerēt x̄pm aiaz nō habuisse: sed verbū fuisse corpo ri loco aīe: per ꝙs posuerunt q̄ verbum separatum est in morte a corpore: sicut manifeste ꝑz i quodā sermone arria noꝝ: cōtra quē Augustī. disputat. Alia vero est heresis ga lanicaꝝ: que fuit in sexta synodo dānata. Qui cuz ponerēt vnam naturā cōpositam ex diuinitate ⁊ humanitate: po suerunt illaz naturā simpliciter incorruptibilē: ⁊ ita posue runt corpus christi simpliciter incorruptum: nō solum cor ruptione putrefactionis: qđ fides catholica tenet p̄m illud ps. Non dabis sanctum tuū videre corruptionem: sed etiā corruptione que pertinet ad rationem mortis: qđ est im pium: vt patet per Damas. in. 3. lib. Sic ergo ad excluden dam primaz heresim oportet nos ponere identitatem p̄m supposituz in corpore Christi appenso cruci ⁊ posito in se pulchro. Ad excludendum vero secundam heresim opor tet nos ponere verā differentiā mortis ⁊ vite. Sed q2 ꝑma vnitas maior est q̃ secunda differentia: dicendum est q̄ est idē numero corꝰ x̄pi appēsuz cruci ⁊ iacēs i sepulchro.

Ad primū g̃ dōz: q̄ rō illa nō tenet in corpe x̄pi pp vnitatē hypostasis. Articulus. IX.

Deinde quesitum est de rebus humanis. Et primo de gratia. Secundo de sacramentis. Tertio de actibus humanis. ¶ Circa primum querebatur vtrū deus sem per faciat nouā gratiā. Et v̄ꝝ q̄ sic. Augu. enim 8. sup Heñ. ad lr̄am cōparat infusionē gratie illuminatio ni. Sicut inquit aer presente lumine nō factus est lucidus sed fit: quia si factus esset: nō fieret: sed etiaz absente lumi ne lucidus maneret: ⁊ sic homo deo presente illuminat̃: absente autem continue tenebrat̃ur: a quo nō locoꝝ in teruallis: sed voluntatis auersione discedit. Sed sol semp facit nouum lumen in aere. ergo deus semper facit nouam gratiam in anima.

¶ Sed contra. Nobilioris creature nobilis⁹ est esse. sed gra tia est nobilissima creatura: quia est perfectio nature ratio nalis create. ergo eius esse est nobilissimū. non ergo durat solū in momēto: ⁊ ita nō semp deus facit nouam gratiam.

Respondeo dicenduz: q̄ duplex est actio. Quedaz que fit cum motu: ⁊ talis actio semp

est cuz aliqua innouatione: qz semper in motu aliquid fit: z aliquid desinit esse: inquantum acceditur ad terminum z recedit a termio: z pp hoc phs dicit in.8.phy. (T.c.56.) q in oi motu est quodãmõ fieri z corrũpi. Alia autẽ actio est que ẽ sine motu p simplicẽ cõicationẽ forme: inq̃tũ.s. agens suã sltitudinẽ ipzimit recipiẽti dispositio: z talis actio in pncipio quidẽ est cũ innouatione: fz q de nouo acgritur forma in subiecto. Sz cõtinuatio ipsius actionis sicut nullũ hz motũ adiunctũ: sed simplicẽ ifluxuz siue cõicationẽ: ita etiã nullã hz innouationẽ: z hoc modo causat gra a deo in aia. ¶ Unde dõm est q quãdiu durat gra in aia: deus in aia operat causans eã. nõ tñ ita q faciat semp nouã gratiã: z q singulis momẽtis exñs corrũpat: fz qz eãdẽ gram quã primo infudit: semp operat in aia pseruans ipsam: qõ gdẽ difficile est ad itelligẽdum nõ valẽtib⁹ abstrabere pside rationẽ suã ab actionibus que sunt cuz motu: in quibus semper aliquid innouatur: vt dictum est.

Ad primum ergo dõm: q lumen semper fit in aere: quia semper actione solis illuminãtis cõseruat: non q semper fiat aliud z aliud lumen.

Einde quesitum est de sacramentis gratie. Et primo de sacramento penitẽtie. vtz per absolutionẽ sacerdotis remittatur culpa. Scõo de sacramento matrimonij: vtrũ vir possit accipe crucẽ si timeat de iontinẽtia vxoris nõ valentis viz sequi. Articulus. X.

D primuz sic pcedebat. Uidet q p absolutionem sacerdotis culpa remittat. Dicit enim Hugo de scõ victore in libro de sacramentis. Qz sniaz Petri segtur snia celi. Sz snia celi est de remissione culpe. Ergo remissio culpe sequitur per sniaz Petri: que est sacerdotis absoluẽtis. ¶ ℘. Sacra sunt medicine ptra peccata. Sed per medicinaz sanant vulnera vl egritudines. Ergo egritudo vel vulnus peccati sanat per sacrm penitẽtie. Sed sacrm penitentie cõsumat in hoc q dicit. Ego te absoluo: sicut sacrm baptismi in hoc q dicit. Ego te baptiço. g per absolutionem sacerdotis dimittitur culpa.

¶ Sed ↄ est q per solã cõtritionẽ dimittit peccatum. Fm illud ps. Dixi cõfitebor aduersuz me iniustitias meas domino: z tu remisisti impietatẽ peccati mei. Sed ptritio procedit absolutionẽ sacerdotis: qz sacerdos nõ debet aliquez absoluere nisi estimet euz ptritum. g remissio culpe precedit absolutionem sacerdotis. Nõ ergo per absolutionem sacerdotis culpa remittitur.

Respõdeo dõm: q sacra dupl'r operãtur. Uno modo fm q exhibẽtur in actu. alio modo fm q habentur in voto: z hoc ideo qz sacramẽta operant vt instrumẽta diuine mie iustificatis. Dei autẽ est respicere ad hois cor: fm illd. i. Reg. 16. Hoies videt ea q̃ patẽt. Deꝰ autẽ intuet cor: z ideo q̃uis res nales nõ agant nisi pñtialr adhibite: sacra tñ agũt etiaz fm q sunt in voto: sed plenius sacramẽtalẽ effectũ iducũt: qñ actu exhibent: sicut pz in baptismo. Nã cathecuminꝰ si sit adultꝰ z hẽat baptismum in voto: iã psecutꝰ est effectũ baptismi quãtũ ad emũdationẽ a peccato z psecutionẽ gre: que est ꝓprius effectꝰ dei. Sed qñ actu baptismũ suscipit psequit pleniꝰ quoscdã sacramẽtales effectus: qz suscipit caracterẽ z remissionẽ totiꝰ pene. Si quis tñ eẽt q nõ priꝰ haberet baptismũ in voto q̃ actu baptizaret: sicut pcipue pz in pueris: sil' recipit p baptismũ gram remittẽtẽ culpã z oẽm aliuz sacramẽti effectũ: z hoc etiã cõtingeret in adulto. si sil' cũ baptizaret: votũ baptismi habere inciperet: z idẽ est etiã in sacramẽto pnie: qõ cõsumatur in dispẽsatione ministri absoluẽtis. Cũ enim aligs actu absoluitur psequit plenarie sacramẽti effectum: sed si anteq̃ absoluat habeat hoc sacrm in voto: qñ.s. ponit se subycere clauibus ecclesie: iã virtus clauium operat in ipso: z psequitur remissionẽ culpe. Si quis tñ in ipsa absolutione incipit ꝓteri: z claues eccl'ie bre in voto: in ipsa absolutione sacerdotis culpa ei dimittitur per gratiam que infunditur in hoc sacramẽto: sicut z alys sacramẽtis nouelegis. vñ q̃libz ptingit q̃ alliqui nõ pfecte ptriti vtute clauiũ gratiã cõtritionis psequũtur: dũmõ nõ ponãt obicem spũi sancto: z idẽ est in alys sacris nouelegis: in qbus gra pfert. vr tñ esse dria inter baptismũ z pniaz: pp hoc q sacrm penitẽtie semp exhibet adultis: in qbꝰ vtplurimũ ptritio pcedit tpe pfessionẽ z absolutionẽ: baptismus autẽ multotiens cõfert pueris in qbꝰ votũ baptismi nõ pcedit: oio autẽ si'le appareret: si ẽt baptismus exhiberetur adultis.

Ad primũ ergo dõm: q vbũ Hugonis nõ est sic intelligendũ: quasi sentẽtia petri in sacerdote absoluente precedat tpe sniam celi. i. dei remittentis culpam: sed qz snia Petri approbat sniam dei. ¶ Ad secũ dũ sic dõm: q medicina sacralis operatur nõ solũ actu adhibita: sed etiã in ꝓposito existẽs: z ideo quãdoq̃ sanatio vulneris precedit sacramẽtalem absolutionem. ¶ Ad 3ᵐ dõm: q nũq̃ potest esse vera contritio sine voto clauium ecclesie: quãtũcũq̃ sit dolor de peccato preterito: z ꝓpositum abstinendi in futurum: z ideo in contritione culpa remittitur. Articulus. XI.

D secundum sic ꝓceditur. Uidet q vir possit accipere crucem ad trãsfretãdũ vltra mare: nolẽte vxore: si de eius incõtinẽtia timeat. Nõ debet. n. homo ptermittere ꝓpriã salutẽ p salute aliena. Sz homo pcurat salutẽ ꝓpriã p hꝰ q̃ crucẽ signat ꝓñs plenaz remissionẽ pctõr. g nõ dz hꝰ pmittere vt quideat saluti vxoris. ¶ Sz ↄ est qđ Aug. dicit. Si abstines sine vxoris volũtate: tribuis ei fornicatiõis licẽtiã: z pctũ illius tue iputabit abstinẽtie: fz accipiendo crucẽ ipedit a redditione debiti. g videt q peccatũ vxoris si cõtingat viro imputetur.

Respondeo dõz: q ea que sunt necessitatis nõ sũt ptermittẽda: ꝓpter ea que sunt ꝓprie volũtatis. Unde etiã dñs Matth 15. reprehẽdit phariseos q docebãt ptermittere mandatũ de honoratione parẽtũ: vt aliqua volũtarie oblatiões deo offerrentur. Ex necessitate autẽ viro imminet vt gerat curã vxoris: qz caput mulieris est vir: vt dicit. i. ad Cori. xi. Sed q accipiat crucẽ ad transfretandũ subiacet ꝓprie volũtati. Unde si vxor sit talis: que sequi nõ possit ꝓpter aliqđ legitimũ impedimẽtũ: z de eius incõtinẽtia timeat nõ est ei cõsulendũ vt accipiat crucẽ z dimittat vxorem: secus autẽ est si vxor ꝓtinere volũtarie ꝓponat: vel velit z possit sequi virum suum.

Ad primũ ergo dõm: q boc etiaz ad salutẽ ꝓpriaz viri pertinet: vt gerat curã de salute vxoris que viri regimini cõmittitur

Einde quesitum est de actibus humanis. Et primo de actibꝰ pertinentibus ad prelatos. Scõo de actibus: q possunt pertinere ad oẽs. Pertinet autẽ ad plãtos preciꝑere: dispẽsare in pcepto: excõicare rebellãtes preceptis: z beneficia ecclesiastica conferre. Unde circa primum queruntur quatuor. Primo de obedientia ad precepta prelatorum: vtz. s. religiosus teneat obedire prelato suo precipiẽti ei in virtute obedientie q reuelet ei crimen fratris occultũ. Secũdo circa dispẽsationẽ vtrũ papa possit dispẽsare in bigamia. Tertio circa excõicationẽ: vtrũ aliquis teneatur vitare excõicatos illos: de quorum excõicatione etiaz inter peritos est diuersa sententia: quibusdam dicentibus eos excõmunicatos esse: z alys nõ esse. Quarto

circa

circa collationem beneficioꝝ: vtꝝ prelatus ecclesie licite possit dare bñficiū ꝓsanguineo suo ydoneo exñti: si eꝯ facilitate occurrat ei aliꝰ magis ydoneꝰ. Articulus. XII.

AD primum sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ subditus nō teneat obedire ꝓlato ꝑcipiēti reuelationē criminis occulti. Nullus.n. tenet obedire alicui in b̄ qō nō subditur eius iudicio. Sed occulta nō subduntᵘ iudicio hūano: sed soli iudicio diuino. g̃ circa eoꝝ reuelationē nullus tenetur obedire prelato precipienti.

¶ Sed ⁊ est ꝙ prelatus in capitulo religiosoꝝ potest precipere id ō q̃ iudex secularis vl̄ eccl̄iasticus pōt exigere iuramētū. Sz qñqꝫ iudex secularis vl̄ eccl̄iasticus exigit iuramētū ab aliquo: vt reuelet id qō scit de aliquo occulto: vt dicit quedā decretalis de purgationibus. g̃ pari rōne ipse prelatus in capitulo pōt etiam religiosis precipere in vtute ipsiꝰ obediētie: vt dicāt ei si qd sciūt ō aliꝙ crimē occulto.

Respondeo dōz: ꝙ pctm̄ duplr̄ pōt eē occultum. Uno mō simplr̄: ita. ſ. ꝙ ad multoꝝ noticiā nullo mō ꝓuenit: ⁊ tale pctm̄ occultū nocet solūmodo ipsi ꝓcedēti: ⁊ iō q̃ tale pctm̄ occultū fratris scit solū hoc dz intendere: vt fratris peccātis saluteꝫ ꝓcuret. vñ institutᵘ ē a dño ordo correctiōis fraterne: vt p̄ qdē corripiat aliꝙs fratrem occulte peccātē iter se: ⁊ ipm̄ solū postmodū adhibeat duos vel tres testes: ⁊ tūc tādē si nō corrigat dicat ecclesie. ℈ quē ordinē si prelatus p̄cipiat vt peccatū fratris occultum ei dicat: nō est obediēdū: ⁊ ipse peccat precipiēdo: qz oz deo magis q̃ hoibᵘ obedire. Si aūt peccatū fratris nō sit adeo occultū: qn̄ ꝓ aliquas suspitiones in multitudinis notitiaꝫ veniat: vnde multoꝝ scādalū oriat: iā pctm̄ nō solū nocet illi: sed multis: ⁊ qz bonū multitudinis ꝑferr̄ bono vnius: iō prelatᵘ dz diſquirere veritatē de facto: vt scandalū multitudinis cesset vel ꝓ penā peccātis: vel ꝓ eiꝰ excusationeꝫ. Et iō in tali casu pōt p̄cipere sciēti crimē fratris ꝙ manifestet: ⁊ ille cui precipit tenetur prelato obedire. Sic enīz cū nō sit oīo occultū crimē ptinet ad iudiciuꝫ prelati: ⁊ in hoc casu loquit̄ decretalis: nō aūt in primo. ¶ Unde pz rñsio ad obiecta. Articulus. XIII.

AD secundum sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ papa nō possit dispēsare in bigamie irregularitate: nō.n. pōt ab hoīe dispensari in his q̃ sūt diuinit̄ ista: vt Ber. dicit in libro de dispēsatione ⁊ ꝑcepto. Sz doctrina apl̄i in qua ptinet̄ ꝙ bigamᵘ nō ꝓmoueat̄: vt pz. i. ad Thimo. z. ⁊ ad Titū. i. ē diuinit̄ ꝓmulgata: ꝫz illud apl̄i. z. ad Thi. vltimo. An experimētū queritis eiꝰ g̃ in me logr̄ xp̄s. g̃ papa nō potest cum bigamis dispensare.

¶ Sed contra est quod in decretis. dist. ſo. dicitur ꝙ papa cum quodam bigamo dispensauit.

Respondeo dōm: ꝙ papa bz plenitudinez ptātis in ecclesia: ita. ſ. ꝙ quecūqꝫ sunt instituta ꝑ ecclesiā vel ecclesie ꝓlatos sunt dispēsabilia a papa. Dec.n. sunt q̃ dicunt̄ esse iuris humani: vel iuris positiui. Circa ea vō: q̃ sunt iuris diuini: vel iuris nālis dispēsare nō pōt: qz ista bñt efficaciaz ex institutiōe diuina. Jus aūt diuinū est qō ptinet ad legez nouā vel veterē. Sz hec est dīa iter legē vtrāqꝫ: qz lex vet̄ determinabat multa tā in ꝑceptis cerimonialibᵘ ptinētibᵘ ad cultū dei: q̃ etiā in ꝑceptis iudicialibᵘ ptinētibᵘ ad iustitiā iter hoīes cōseruādā: ſz lex noua: que est lex libertatis: hꝺ determinationes nō bz: sed est cōtēta preceptis moralibᵘ nālis legis ⁊ articulis fidei ⁊ sacramētis gr̄e: vñ ⁊ dr̄ lex fidei ⁊ lex gr̄e ꝓpter determinationē articuloꝝ fidei ⁊ efficaciā sacrōꝝ. Cetera vero q̃ ptinent ad determinationē humanoꝝ iudicioꝝ: vel ad determinationē diuini cultus libere ꝓmisit xp̄s: g̃ est noue legis lator: ꝓlatis ecclesie ⁊ p̄ncipibᵘ xp̄iani populi determinanda. vñ hꝺ determinationes ptinēt ad ius humanuz in quo papa pōt dispensare. In solis vero his que sunt de lege nature ⁊ in articulis fidei: ⁊ sacramētis noue legis dispensare nō potest. Hoc enim nō esset posse ꝓ veritate: sed contra veritatē. Manifestū est autem ꝙ bigamū nō ꝓmoueri neqꝫ est de lege nature: neqꝫ pertinet ad articulos fidei: neqꝫ est de necessitate sacramenti: qō patet ex hoc ꝙ si bigamus ordinetur: recipit ordinis sacramentum: sed hoc pertinet ad quādā determinationē diuini cultus. Unde circa hoc potest papa dispensare: ſz dispensare nō debeat nisi ex magna ⁊ euidenti causa: sicut etiaꝫ posset dispensare circa hoc ꝙ aliquis sacerdos nō indutus vestibus sacris ꝓsecraret corpus xp̄i. Et eadē ratio est de oībus aliis huiusmodi: que ex institutione humana ꝓcesserunt.

Ad primū g̃ dōm: ꝙ apl̄s dupliciter in doctrina sua aliqua proposuit: quedam quidē sicut ꝓ mulgās ius diuinū: sicut illud qō habetur ad Gal. 5. Si circūdimini Christus vobis nihil ꝓderit: ⁊ multa alia hꝺ. ⁊ in hoc papa nō potest dispēsare: quedam vero sicut propria auctoritate aliqua statuens. Nam ipse dicit. i. ad Corin. xi. Cetera cū venero disponam. ⁊ infra. i6. Mādauit vt collecte que fiunt in sanctos per vnā sabbati fiant: qō nō ptinet ad ius diuinū. Et sil̄r etiā qō dicitur de bigamo nō ꝓmouendo: nō est iuris diuini: ſz institutio auctoritatis humane diuinitus hoī cōcesse. Articulus. XIIII.

AD tertiū sic ꝓcedit. Uidet̄ ꝙ non debeant vitari illi excōicati: circa quorum excōicationem sapientes contraria opīnantur. Quia ꝑm iura eps nō potest auferre beneficiuz qō clerico cōcessit sine culpa. Sed nō minus debetur cōio fideliuz cuilibet fideli: q̃ beneficium clerico sibi ab episcopo collatum: ergo nec communio fideliū est alicui subtrahenda sine culpa. Sed quā do dubitatur an causa subsit: promptior debet esse animᵘ boni viri ad interpretandum in mitiorem partez. ergo ex quo dubitatur de excōmunicatione aliquoꝝ magis debet aliquis per hoc stare: ꝙ nō sint excommunicati. Et ita non debet eos vitare.

¶ Sed cōtra est ꝙ si aliquis percussus in bello moriatur si ignoretur quis eum percusserit ꝓpter dubium: quilibet q̃ in bello interfuit: irregularis habetur secūdū iura: ergo a simili videtur ꝙ exquo dubiuz est de aliqbus an sint excōicati ꝙ ꝓpter malorem cautelam sint vitandi.

Respondeo dicēdū: ꝙ dubitatio de excōmunicatione aliquoꝝ aut precedit sententiam iudicum aut sequitur. Si precedit: puta cum nondū est declaratum per iudicum consensum aliquos esse excōicatos: non sunt vitandi quousqꝫ certo iudicio terminetur. In hoc enim casu verum est ꝙ in mitiorem partem interpretari debemus. Unde ⁊ deuteronomy. 27. dicit. Si difficile ⁊ ambiguum apud te iudicium esse perspexeris: ⁊ iudicum intra portas tuas videris verba variari: venies ad sacerdotes ⁊ ad iudicem: quereſqꝫ ab eis: ⁊ facies quodcunqꝫ dixerint. Sed si ambiguum oriatur post concordez iudicum determinationem magis standum est sententie iudicum duplici ratione. Primo quidem: quia iudices solicitius discutientes negocium plenius possunt percipere veritatem: etiam si sint minus periti q̃ alij qui perfunctorie constituuntur ⁊ extraordinarie. Secundo quia hoc esset in magnum nocumentuz vtilitatis cōis status bominū: si sententie nō starent: sed quilibet pro suo libitu vellet sententie calūniā ingerere: qz sic litigia essent interminabilia: ⁊ ideo in tali casu magis est standum sententie iudicū: nisi forte sit per appellationē suspensa. ¶ Et per hoc pa

tet responsio ad obiecta. Articulus. XV.

c Circa quartū sic ꝓceditur. Uī ꝙ prelatus eccl'ie nō possit ecclesie curā cōmittere suo cōsanguineo q̄ suis ydoneo: postposito meliori. Pater enim sue filie querit sponsum q̄ magis potest ydoneū: ⁊ sponsus sue sponse querit fidelissimū custodē ꝑ posse. Sz maior prelatus ad ecclesiaz sibi subiectā ꝓparat: vel sicut pī ad filiā: vel sicut spōsus ad spōsaz: g̃ dz ei de ꝓsona ydonea ꝓuidere quātuz melio⁹ pōt. ¶ P. Joānes euāgelista maxime fuit ydone⁹: ⁊ tñ qz ꝓsanguine⁹ xp̄i erat ꝑm carnē pretulit ei Petrū in regimine ecclesie: g̃ etiā prelatus si habeat ꝓsanguineum eque ydoneū: nō dz ei ꝓuidere in ecclesia magis q̄ alij eq̄ ydoneo. Multo g̃ minus si sit minus ydoneus.

¶ Sz ꝛ̄ est ꝙ ꝑm ordinē rectū charitatis homo plus debz diligere sibi magis ꝓiunctos. Sz bis quos magis ex charitate diligim⁹ etiam magis debemus ꝓuidere: vñ eoz meritū crescat. Cū g̃ ex bona dispēsatione ecclesie crescat meritū bene administrantis: vī ꝙ prelatus magis debeat suis q̄ extraneis ꝓuidere: etiā si sint minus ydonei.

Respondeo dōm: ꝙ aliter est dōm de ꝓsanguineo ꝓlati eque ydoneo: ⁊ aliter de minus ydoneo. Si enim sit eque ydone⁹: pōt ꝓlat⁹ suū ꝓsanguineū ꝓferre: nisi forte ex hoc scādalū oriaī: vel alig exinde malū exēplū accipiāt: vt ꝓbabilr ꝓsumi possit: ꝙ aly ꝓlati ꝟ exēplo inducanī ad dādū suis ꝓsanguineis etiā minus dignis: ⁊ ꝟ iō: qz exquo nihil deperit vtilitati ecclesie cuz eq̄ ydoneo ꝓuidet: licet circa hȝ ꝓuisionē etiā amori nāli satisfacere: g̃ nō est ꝓtrarius charitati: ſz magis charitate informatur. Et hoc significatur Heñ. 48. Ubi Pharao dixit ad Joseph de fratrib⁹ suis. Si nosti in eis viros industrios constitue eos magistros pecoz meoz. Si vō sit min⁹ ydone⁹ ꝓsanguine⁹ ꝓlati: nō dz eū ꝓficere ad curā eccl'ie postposit o meliori duplici rōne. Prio qdē qz hoc videt eē ꝛ̄ fidelitatē quā in bono dispēsatore dñs requirit. Nō. n. faceret fideliter negociū alicui⁹ dñi g̃ posset rē eius meliorare si ꝟ pretermitteret vt suis cōsanguineis satisfaceret. Secundo quia hoc videt ad personaz acceptionē pertinere: que cōsistit in hoc ꝙ aliqs accipit ꝑ cā cōditionē persone: que non facit ad negocium: sicut si aliquis daret sententiam pro aliquo: quia diues est: ⁊ nō quia iustitiam habet: que est cōditio faciens ad negocium. Esse aūt ꝓsanguineū nō est aliqua conditio ptinēs ad curā ecclesie: que non obtinet iure sanguinis: sed diuino munere. Esset aūt ꝓditio faciens ad negociū circa dispensationē ꝓrimonialiū bonoz: vñ si eps de ꝓrimonialibus bonis magis ꝓuideat suo ꝓsanguineo minus ydoneo: nō est acceptio personaz. Sz si rōne ꝓsanguinitatis ei ꝓuideat in patrimonio crucifixi: nō caret vitio ꝓsonaz acceptionis: quā Aug. dicit in ecclesiasticis gradib⁹ dispēsandis: exponēs illō qō bī Jac. 2. Nolite in ꝓsonarū acceptiōe bre fidē dñi nr̄i Jesu xp̄i. Hiero. ēt dicit: ⁊ bī. 8. q. i. Extraneus ex alia tribu a Moyse eligit: vt signaret ꝓncipatū in populos nō sanguini deferēdū esse: ſz vite. Attnūc cernim⁹ plurimos hāc rē bñficio facere: vt nō querāt eos in eccl'ia colūnas eligere: q̄s plus cognoscāt eccl'ie prodesse: ſz q̄s vel ipsi amāt: vl quoz sunt obsequys deliniti.

Einde questum est de actibus qui possunt ad omnes homines pertine

d re. Et primo de actibus pertinentibus ad vim intellectiuam. Secundo de actibus pertinentib⁹ ad viz appetitiuaz. Circa p̄m questita sūt tria. Primo vtrū possit aliquis sine peccato appetere scire scientias magicas. Secūdo vtrū enūciabile qō semel est verum semper sit verum. Tertio vtrum magister determinando questiones theologicas magis debeat vti ratione vel auctoritate. Articulus. XVI.

Ꝺ primuz sic ꝓcedebaī. Uī ꝙ hō si ne peccato possit appetere

a scire scias magicas. Nō. n. est pctm̄ appetere illud ꝑ qō ponī intellect⁹ bois in optimo. Sz ꝑ quālibz scias ponī itellect⁹ bois in optimo: qz vez est bonū itellect⁹: vt dī in. 6. Ethi. Scia aūt verox est: g̃ hō pōt licite appetere scire quācūq̄z sciam: ⁊ ita sine peccato pōt hō appetere scire scientias magicas.

¶ Sz ꝛ̄. Prohibitio nō est nisi de illicito. Sed scie magice sunt ꝓhibite. g̃ illicitū est appetere eas scire.

Respondeo dōm: ꝙ actus būanus pōt dici bonus dupliciter. Uno mō ex genere. Alio mō ex circūstātia. Ex genere qdē dī eē actus bon⁹ ex eo ꝙ act⁹ cadit supra debitā mās: debita aūt mā appetit⁹ est bonū: vñ appetere qōcūq̄ bo^m ē bo^m ī genere: ois aūt scia siue q̄cunq̄ cognitio bo^m aliqd est: aliogn deus cui nihil mali inest nō haberet oēm sciam tā bonoz q̄ maloz: vnde appetere quācūq̄z sciam vel noticiam quarūcunq̄ rez siue bonaz siue malaz est bonū in genere. Sed tñ ꝑz diuersas circūstantias additas pōt esse bonū vel maluz: ⁊ precipue hec diuersificantur ꝑz intentionē finis. Nam si aliquis appetat scire scias magicas: vt eis etiā vtaī est maluz. Si aūt appetat eas scire vel eas cōfutet ⁊ reprobet: sic est bonum ⁊ licitū. Similiter etiā ex cōditione persone pōt hoc diuersificari: vel ēt ex modo appetēdi. Si enim sic aliquis appetat scire hȝ scias: vt eaz noticiā preferat alys vtiliorib⁹ rebus: inordinatus est appetit⁹: ⁊ fīr si sit talis ꝓsona ad quā nō ptineat hoc scire inordinate hoc appetit.

Ad primū ergo dōm: ꝙ ois scia ponit intellectum in aliquo sui bono: qz oē verus est qōdā intellect⁹: ſz nō ois scia ponit itellectū in sui optimo: ſz illa sola q̄ est circa ꝓmā veritatē: nec etiā vez est ꝙ magice artes sint scie: ſz potius sunt quedā fallacie demonū. ¶ Ad z^m dōm: ꝙ hȝ artes sunt ꝓhibite q̄tū ad suū vsuz. Si vō ꝓhiberet alicui etiā eaz studiū ꝓp periculū vtendi: tunc esset malū qz prohibitum. Articulus. XVII.

Ꝺ secundū sic ꝓcedī. Uī ꝙ nō oportet

a rū sp futuz eē vez: si. n. ꝟ eēt vez ī alys enūciabilib⁹ pari rōne ꝟ eēt vez in enūciabilib⁹ de futuro. Sed in istis hoc nō est verum: quia vt dicit ꝓbs in. 2. de gnātiōe. (T. c. 64.) Futurus ge icedere nō icedet: g̃ nō dz enūciabile qō sel'ē vez semp eē futurū vez. ¶ P. si ptes sūt eedē ⁊ totū ē idē. Sz ptes enūciabilis sūt ꝑdicatū ⁊ subz ⁊ ꝓpositio: g̃ idē ē enūciabile exīte eodē ꝑdicato ⁊ subo ⁊ ꝓpone: ſz talr exīte eodē enūciabili ptigit ꝙ sit qñqz vez: ⁊ qñqz falsū: sic ꝟ enūciabile Sor. sedere est vez eo sedēte: ⁊ falsuz eo nō sedēte: ꝑz illō ꝓbi in ꝑdicamentis. Ex eo ꝙ res est vel nō est: roo est ꝙa vel falsa: g̃ enūciabile qō sel'est vez: nō ꝓp ꝟ semp est vez.

¶ Sz ꝛ̄. ista enūciabilia. Sortē currere: ⁊ sortē cucurrisse: ⁊ sortē fore cursuz nō differūt nisi ꝑz diuersaz ꝓsignificatio nē tpis. Sz diuersa ꝓsignificatio nō tollit identitatē nois. Idē. n. nomē dī eē ꝑ oēs casus: ⁊ ī singulari ⁊ ī plurali nūero: g̃ ēt ꝑdcā tria enūciabilia sūt idē enūciabile. Sz si vnuz boz sel'sit vez semp oz ꝙ aliqō eoz sit vez: qz si sel'ē vez ꝙ sortes currit: ꝑ⁹ erat vez ꝙ sortes curret: ⁊ postea erit verū ꝙ sortes cucurrit: g̃ si enūciabile aliqō sel'ē vez sp erit

Respondeo dōz: ꝙ hui⁹ dubitatiōis vis in (vez. ꝟ ꝓsistit vt sciaī vtz sit idē enūciabile qō ē de pñti ꝓterito ⁊ futuro. Si. n. ꝟ vez sit ꝓñs erit ꝙ enūciabile qō sel'ē vez sp erit vez: ſz forte ꝟ dubitationē aliquā bre possit circa enūciabilia de futuro ꝓtingenti: sed ꝟ est altioris iqsitōis. Si vō sint diuersa enūciabilia ō pñti

preterito

preterito ꝛ futuro: est aũt idē enunciabile qđ̄ ē de p̄nti q̄l'r cũqz res se habeat: manifestũ est ꝙ idē enũciabile qñqz ē vex qñqz falsuz: ſm ꝙ pbs dicit in p̄dicamētis. Oꝛ eadez oſo ꝛ opinio qñqz ē vera qñqz falsa. Ad cui⁹ euidētiã sciendũ ē ꝙ ſz pbz i. i. Periarmēias: tria q̄dã p ordinē inueniũt. Nã voces sunt signa itellect⁹: itellectus aũt sunt rex siliꝯtudines: manifestũ ē aũt ꝙ vnitas vocis significatiue vel diuersitas nō dependet ex vnitate vel diuersitate rei significate: aliogn nō esset aliqđ nomē equiuocũ. Scōm ꝟ.n. si sint diuerse res eent diuersa noia ꝛ nō idem nomē: dependet ḡ vnitas vel diuersitas vocis significatiue siue cōplexe siue incōplexe ex vnitate vel diuersitate vocis vel intellectus: quoꝝ vnũ. s. vox ē signũ ꝛ nō signatũ tm̄: itellect⁹ ãt signuz ꝛ signatũ sicut ꝛ res. Pōt ḡ nomē vel enũciabile eē aliud ꝛ aliud: vel pp diuersitatē vocis tm̄: sicuti est in synonimis: i qbus ē diuersa vox: sz idē significatũ oio: vel etiã cũ diuersitate vocis pōt esse diuersitas itellectuũ: siue pp diuersitatem rei intellecte: siue pp diuersitatē modi itelligēdi: ꝛ hoc cōtingit qñcũqz est diuersitas ꝓsignificatiōis: que ꝓsegr̄ diuersũ modũ itelligēdi vnã ꝛ eãdez rē: ꝛ p̄cipue hoc apparet in tpe: qđ̄ p se cōmiscer opationi itellectus hūani cōponentis ꝛ diuidētis: vt dr̄ in. 3. de aīa. Et iō dđ̄z est ꝙ nō est idez enũciabile sortē sedere ꝛ sortē sedisse vel sessuꝝ eē: sz sortē sedere est idē enũciabile: qz ē eadē vox ꝛ idē modus significādi: ꝛ iō pz ꝙ idē enũciabile p̄t qñqz eē vex qñqz falsũ.

Unde duo p⁹ ꝓcedimus. ¶ Ad 3m̄ dđ̄z ꝙ diuersitas cō significatiōis tollit noīs idētitatē in tm̄ ꝙ obliq ſm pbm nō sunt noia: sunt tm̄ vnũ nomē nō simplr̄: sed in q̄tũ cōueniũt i vno ordine declinatiōis. Arti. XVIII.

Irca tertiũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ magister determinās qōnes theologicas magis debeat vti auctozitatibus q̄ rōnib⁹: qz in q̄libet scia qōnes optime determinant per p̄ma p̄ncipia illius scie. Sz p̄ma p̄ncipia scie theologice sunt articuli fidei: ꝙ nobis p auctes inotescũt: ḡ maxime qōnes theologice sunt determinãde p auctes.

¶ Sz ꝟ est qđ̄ dr̄ ad Titũ. i. Ut sint potētes exhozrtari i doctrina sana ꝛ ꝓtradicētes reuincere. Sed ꝓtradicētes melio⁹ reuincunt rōnibus q̄ auctozitatibus: ḡ magis opz determinare qōnes p rōnes q̄ p auctozitates.

Respondeo dōm ꝙ glibet actus exequēdus ē ſz ꝙ cōuenit ad suum finem. disputatio aũt ad duplicē finez pōt ordinari. Quedã enim disputatio ordinat̄ ad remouēdũ dubitationē an ita sit: ꝛ in tali disputatione theologica maxie vtendũ est auctozitatibus quas recipiunt illi cũ qbus disputat̄: puta si cũ iudeis disputet: opz inducere auctozitates veteris testamēti. Si cuz manicheis: ꝙ vetus testamētũ respuunt: opz vti solũ auctozitatibus noui testamēti. Si aũt cũ scismaticis: ꝙ recipiũt vetus ꝛ nouũ testamētũ: nō aũt doctrinã sanctoꝝ nostrozũ: sicut sunt greci: opz cuz eis disputare ex auctozitatibus noui vel veteris testamēti: ꝛ illoꝝ doctoꝝ: quos ipsi recipiũt. Si ãt nullã auctozitatē recipiũt opz ad eos cōuincēdos ad rōnes nãles ꝓfugere. Quedã vo disputatio est magistralis i scholis nō ad remouēdũ errozē: sz ad istruēdũ auditozes: vt inducant̄ ad itellectũ vitatis quã itēdit: ꝛ tũc opz rōnib⁹ initi inuestigãtibus veritatis radicē: ꝛ faciētib⁹ scire quomō sit verũ qđ̄ dr̄: aliogn si nudis auctozitatibus magr̄ qōnes determinet: certificabit̄ gdē auditoz ꝙ ita est: sed nihil sciētie: vel intellectus acgret: sed vacuus abscedet. ¶ Et p hec (paret responsio ad obiecta.

Finde quesitũ est de rebus ptinentibus ad vz appetitiuaz. Et p̄ de bonis. Scōo de malis. Circa p̄m q̄runt̄ duo de martyrio. Primo vtrũ aliqs absq; pfecta charitate possit se ad martyriuz offerre. Scōo vtrũ sustinere martyriuz p xp̄o sit in p̄cepto. Articulus. XIX.

D primuz sic ꝓcedit: vr̄ ꝙ aliqs absq; pfecta charitate possit se martyrio offerre: qz sup illō ps. Ideo dilexi mãdata tua sup aurũ ꝛ topacion: dicit glo. ꝙ minima charitas plus diligit dei legem q̄ milliaria auri ꝛ argēti: ꝛ eadez rōne q̄ oīa temporalia. Sed id quod minus diligimus exponimus p eo: qđ̄ magis diligimus: ḡ ꝛ omnia temporalia ꝛ etiam ꝓpriam vitam potest exponere pro christo: qui habet minimam charitatem.

¶ Sz ꝟ. Sī aliqs absq; pfecta charitate pōt se offerre martyrio: ḡ pari rōne poterit martyriũ sustinere absq; charitate pfecta. Sed hoc vr̄ esse falsuz ſm illud Jo. 3. Maiozem charitatē nemo hz: q̄ vt aīaz suã ponat qs p amicis suis: ḡ aliqs absq; charitate pfecta nō p̄t se ad martyriũ offerre.

Respondeo dđ̄z ꝙ in opibus vtutũ duo sunt attendēda. s. id qđ̄ fit: ꝛ modus faciēdi. Cōtingit aũt idē factũ: qđ̄ fit ſz aliquã pfectã virtutez: fieri ẽt nō solũ ab hñte paruã vtutē: sed ẽt a nō hñte virtutē: sicut aliqs nō hns iustitiã pōt facere aliqđ opus iustũ. Sz si attendamus ad modũ faciēdi ille ḡ nō hz virtutē nō pōt operari sicut ille ḡ hz: nec ille ḡ hz paruam sicut ille qui hz magnã: qui opatur faciliter ꝛ ꝓpte: ꝛ delectabiliter: qđ̄ non ita facit ille ḡ caret virtute vel ḡ paruã hz. Sic ergo dicendum est ꝙ hoc opus qđ̄ est offerre se martyrio vel etiam martyrium sufferre pōt facere nō solũ charitas perfecta: sed etiã imperfecta: ꝛ qđ̄ plus est etiam ille qui caret charitate ſm illud apli. i. ad Coz. 13. Si tradidero corpus meum ita vt ardeam: charitatez autem non habeam ꝛc̄. Sed charitas pfecta hoc facit ꝓpte: ꝛ delectabiliter: sicut patet de Laurentio ꝛ Uincentio: qui in tormentis hilaritatem ostenderunt: hoc autem non potest facere charitas imperfecta: vel etiam ille qui charitate caret. ¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta. Articulus. XX.

D secundũ sic ꝓcedit: vr̄ ꝙ pati martyriũ pp xp̄z nō sit i p̄cepto. Minus. n. vr̄ ꝙ hō det sua q̄ ꝙ ꝓpriũ corpus ponat: vt dicit Hre. i illa omelia. Ego sum pastoz bonus. Sz dimittere oīa sua pp christũ nō cadit sub p̄cepto: sed sub ꝓsilio: ergo etiam exponere corpus suum martyrio non cadit sub p̄cepto.

¶ Sed contra est qđ̄ Augu. di. 13. de ciui. dei. Cum dictuz est homini. Nozieris si peccaueris: nō dr̄ martyri: nozere ne pecces. Sz illud qđ̄ opz nos facere ne peccemus cadit sub p̄cepto: ergo noz martyrum cadit sub p̄cepto.

Respondeo dōm ꝙ aliqd cadit sub p̄cepto dupliꝛ. Uno⁰ absolute. Alio mō ſz animi p̄parationē: qz. n. p̄ceptũ ipoztat rōnē debiti: illud absolute cadit sub p̄cepto: qđ̄ ē debitũ pp aliqđ p̄exñs: sicut p̄ceptũ de bonoratiõe parētũ: vel de amādo deũ. Sz qñqz ꝓtingit ꝙ id qđ̄ facit aliquid esse debitum: nōdũ precessit: sed potest occurrere. Unde hoc cadit sub p̄cepto nō absolute: sz ſz p̄parationē animi: ita. s. vt homo habeat animũ paratuz ad faciēdũ illud: qđ̄ debitũ reddit̄ ex aliq̄ cā occurrēte: ꝛ hoc modo exponit Aug. illa dñi p̄cepta que ponuntur Mat. 5. Si qs percusserit te in vnã maxillã: p̄rebe ei ꝛ aliam: qz. s. si opus esset: ꝛ hoc exigeret salus aliozuz: homo debet esse paratus ad hoc faciendum: ꝛ per hunc modum sustinere martyriuz p̄pter xp̄m cadit sub p̄cepto: qz. s. homo debet habere animum paratum vt ꝓius permitteret se occidi: q̄ christum negaret vel mortaliter peccaret: ꝛ sic etiã relinq̄re bona ꝓpria cadit sub p̄cepto: qz dz eē paratus animus xp̄iani magis sustinere rapinã bonoꝝ suoꝝ q̄ xp̄z negare vel mortalr̄ peccare. ¶ Et p hoc pz responsio ad obiecta.

Einde quesitum est de actibus malis. s. de primis motibus. Circa quos
d quesita sunt duo. Primo vtrum primi motꝰ semper sint peccata. 2° vtrum in infidelibus sint peccata mortalia. Articu. XXI.

Ad primuz sic procedebatur. Uꝛ ꝙ primus motus sit peccatuz: dicit.n. magr. zi. di. secundi libri snīa rū: ꝙ tentatio a carne nō potest esse sine peccato. Sed qñcunqz est primus motus est tentatio a carne: ergo primus motus non potest esse sine peccato.

¶ Sed ɔ̄ est qđ ad Ro. 6. sup illud. Nō g̃ regnet petm̃ i vestro mortali corpore: dicit glo. Nō ꝓhibet cōcupiscentiā q̃ vitari nō pōt. Sed illud qđ nō pōt vitari nō est pcm̃: g̃ cōcupiscētia q̃ ē primus motus nō est peccatuz.

Respondeo dom̃ ꝙ motus importat inclinationem quandā ad terminū: que quidē inclinatio pertinet ad appetitum in humanis actibus. Est aūt in hoīe triplex appetitꝰ: vnus qdē nālis: fz ꝙ vis appetitiua ptinet ad aīam vegetabilē: sicut ꝛ vis digestiua ꝛ expulsiua ꝛ retētiua. Secūdus appetitus ē sensualitatis: qui moueꝛ fm apprehēsionē sensus. Tertius appetitꝰ est volūtatis: g mouet fm iudiciū rōnis. Peccatū qđ hz rōnez culpe de quo nūc logmur: nō pōt esse nisi in actu volūtario: q scz est aliq̃lr in ptāte peccātis: actus aūt appetitꝰ nālis non subiacet impio rōnis: sicut nec actꝰ aliaꝝ potētiaꝝ vegetabilis aie: ꝛ iō in actu talis appetitus nō pōt ꝓsistere culpa: sicut ꝙ hō esuriat vel sitiat absq̃ culpa ē: ꝛ idē dom̃ est in alys hȝ. Sz actus appetitꝰ sensitiui subiacet iperio rōis: qz rō pueniēs ipm̃ pōt eū iperare vel ēt ipedire: ꝛ iō talis motus pōt iā hre rōnē culpe: ꝛ si sequaꝛ iudiciuz rōnis poterit etiā esse peccatū mortale: sicut ꝛ motus exteriorū mēbrorum iperati a rōne. Si aūt pueniat iudiciū rōnis est gdez peccatū: si tendat in aliqđ illicitū: qz in potestate hoīs fuit ipsuz cohibere: est tn̄ veniale peccatū ꝛ leuissimū: vt pz per Aug. iz. de trini. ꝛ hoc dr̄ primus motus peccati: motꝰ autē superioris appetitus. i. voluntatis ꝓsequens iudiciuz rationis iam potest esse peccatum mortale.

Primum g̃ cōcedimus. ¶ Ad 2m̃ dom̃ ꝙ concupiscentia nō pōt vitari sic ꝙ nullus cōcupiscentie motus surgat: qz dū resistit vni insurgit alius: pñt tn̄ vitari singuli: ꝛ ex hoc quilibet hz aliquid de rōne peccati: licet nō habeat rationez perfecti peccati: quod est peccatum mortale. Articulus. XXII.

Arca scōz sic pcedit. Uidet ꝙ p̄mi motus in ifidelibus sint peccata mortalia. Quia sicut Anſen. dicit i lib. de gra ꝛ lib. ar. Eos g nō sunt in xpo Jesu segtur dānatio si sentiūt ꝓcupiscētiā: etiā si nō ꝓsentiāt: fz sentire ꝓcupiscētiā est hre p̄mū ꝓcupiscētie motū: g̃ fideles g nō sunt in xpo Jesu peccāt mortaliꝛ fm primos motus: qz dānatio non debetur nisi peccato mortali. ¶ P. glibet hō debet habere originalē iustitiā: fm quā cōcupiscētia reprimebatur: sed ɔ̄ hoc debitū est quilibet ꝓcupiscētie motus: g̃ glibet ꝓcupiscētie motus est peccatū mortale. Omne.n. qđ est cōtra debitū hz peccati mortalis rōnez.

¶ Sed ɔ̄. Quāto est gradus altior: tanto est casus grauior. Sed altior est gradus fidelis q̃ infidelis. Cum ergo primi motus fidelium non sint peccata mortalia: multo minus primi motus infidelium.

Respondeo dom̃ ꝙ primus motus sicut dictuz ē: est motus sensualitatis pueniēs deliberationē rōnis: eadē aūt nā sensualitatis est ꝛ rōnis in fidelibus ꝛ in infidelibus. Ad naturam autem sensualitatis ꝛ rationis pertinet ꝙ motus sensualitatis qui est absq̃ deliberatione rōnis nō possit eē petm̃ mortale: qz petm̃ mortale ē qđ ꝓsistit in auersiōe a deo: ad quē ꝓuerti nō pōt bō nisi p rōnē: ꝛ p ꝑns auersio a deo q̃ cōstituit petm̃ mortale nō pot eē nisi in rōne: vt pz p Aug. iz. de tri. ꝛ iō dȝ ꝙ primi motꝰ infideliū nō sunt peccata mortalia: sz venialia.

Ad primum g̃ dom̃ ꝙ dcm̃ Anselmi dependet ex vbo apli q ꝓcludit ad Ro. 8. ꝙ nihil est dānatiōis his q sunt in xpo Jesu: g nō fz carnē ābulāt. Uꝛ g̃ ꝙ his q nō sunt i xpo Jesu sit aliqđ dānationis: ēt si non fm carnē ambulēt motibus carnis ꝓsentiētes: aliqn nihil plus hr̄ent hi q sunt i xpo Jesu q̃ alij. Est g̃ aliqđ dānationis his q nō sunt in xpo Jesu si sentiāt motus carnis: quamuis nō consentiāt: quod quidē qualiter sit intelligendum ex ꝓcessu apli apparet: premiserat enim reparationez gre inchoatā eē in his q sunt in xpo Jesu q̃tū ad mētez: sz non quantū ad carnē. Premiserat.n. Ego ipse mēte gdem seruio legi dei: carne aūt legi peccati. s. ꝓpter legē fomitis: g adhuc manet i corpoꝛis mēbris. Ne ergo hi q sunt i xpo Jesu viderent adhuc pstine dānationi subiacere pp fomitis motus: ꝓcludit apls ꝙ nihil est dānationis his q sunt i xpo Jesu: si non fm carnē ambulant: qz damnatio originalis peccati: soluta est per gratiā xpi: quāuis actu remaneat fomes peccati: dānationez vero actualis peccati nō incurrunt: qz nō ambulāt fz carnē. In ifidelibus vo manet peccatū originale nō solū actu: sed ēt reatu: ꝛ iō est in eis aliqđ dānationis ex parte originalis peccati: non autem ex parte actualis si concupiscentys nō consentiāt. Ex hoc ergo non segtur ꝙ in infidelibus primus motus inducat damnationē peccati mortalis: sed segtur ꝙ habeat annexā dānationem originalis pcti. ¶ Ad 2m̃ dȝ ꝙ debituz originalis iustitie ptinet ad ipsaz psonā infidelis rōne humane nature: quā a p̄mo parēte traxit: cui collata est originalis iustitia: ꝛ ideo id qđ ptinet ad defectuz originalis iustitie ptinet ad peccatū nāe. s. ad pcm̃ originale: non aūt ad pctm̃ actuale q̃le est peccatum mortale. Articulus. XXIII.

Questio est vtrū pueri nō exercitati i preceptis sint recipiēdi vel obligandi voto vel iuramēto: vel beneficys alliciendi ad ingressuz religiōis. Et vr̄ ꝙ non. Perfectio enim cōsiliorꝝ ad quā ordinant religiōes a xpo exordinz sumpsit. Sed xps primo consilium perfectionis dedit adolescēti: g̃ pcepta seruauerat: vt pz Mat. 19. g̃ soli illi g sunt exercitati in p̄ceptis sūt ad religionē obligādi vl recipiēdi. ¶ P. Hre: dic̄ sup Eze. Nemo repēte fit sum̃. Sz in bona ꝓuersatiōe a minimis qs ichoat vt ad magna pueniat. Sz magna sunt ꝓsilia q̃ ptinēt ad pfectionē vite. minora aūt sunt pcepta que pertinēt ad oēz iustitiā: g̃ pus debēt pueri exercitari in p̄ceptis: q̃ ad cōsilia inducātur. ¶ P. Exo. zi. dr̄. Si quis aperuerit cisternam decideritq̃ bos vel asinus in eam: dns̄ cisterne reddet precium iumētoꝝ. Sed ille qui aliquē puerū nondū in p̄ceptis exercitatū ad religionē inducit: q̃dā mō aperit ei cisternā: qz pleriqz tales religionē ingrediētes egrediūtur ꝛ in desperationē ici dūt q̃si in quādā spīritualē cisternā: g̃ vr̄ ꝙ ille qui euz inducit: hoc ei imputet ad peccatum. ¶ P. illud qđ est expediens cōmuni vtilitati non est tollendum. Sed expedit cōmuni vtilitati ꝙ homines ꝓpria libertate vtātur ad bonū faciendū: g̃ nō est aliqbus auferenda talis libertas p obligationē voti vel iuramenti. ¶ P. beatus Benedictus monachoꝝ institutor almificus in sua regula statuit ꝙ venientibus ad religionē nō sit facilis p̄bendus ingressus: sz pbādū sit an spūs a deo sit: g̃ multo minus sunt aliqui muneribus vel blāndicys alliciēdi. ¶ P. Greg. dicit: ꝛ hr̄ i decretis dist. 48. Scim̃ ꝙ edificati parietes nō p̄us tignoꝝ pōdus accipiunt: nisi natiuitatis sue būore siccent: ne si ante

ponderā

pondera q̄ solidēt accipiāt cūctam simul ad terrā fabri-
cam deponāt. Sed pueri qui nō duz sunt exercitati in pre-
ceptis sunt quasi parietes nōdū desiccati: ergo non sunt eis
imponēda tigna. i. grauia religiōis instituta. ¶ P. stat⁹ reli-
giōis ē stat⁹ penitētie. Sz pueri excipiunt ab oī penitentie
coertione: vt dr̄ in decretis de pnīa di. 4. ğ nō sunt ad reli-
gionē inducēdi. ¶ P. sicut dr̄. 20. q. 3. Qō qs nō optat nec
eligit: pfecto nō diligit: qō aūt nō diligit facile ptēnit. Sz
pueri añq̄ sint exercitati nō hnt firmā electionē: ğ nec fir-
mā dilectionē. Facile ğ religionē ptēnent si in tali etate ad
religionē iducant. ¶ P. prouer. 14. dr̄. Suba festinata mi
nuetur: sed vr̄ esse nimia festinantia q̄ aliquis ad consilia
cōuolet nōdū in pceptis exercitatus: ğ videtur q̄ bonoruz
spiritualiū suba de facili minuat: ğ nō sunt ad religionem
inducēdi. ¶ P. nō minor cura est adhibēda in ingressu reli
gionis q̄ in susceptione ordinis. Sed i ordinib⁹ phibētur
ad maiores accedere q̄ minores nō acceperunt: ğ ēt nec dz
aliquis ad obseruātiā cōsilioz religione trāsire: nisi pus p̄
ceptis obseruatis. ¶ P. duo sunt homini necia. s. intellige-
re verū z opari bonū: sz intelligēdo vez stultus reputaret ğ
prius ad difficiliora se trāsferret: q̄ leuiora intelligeret: er-
go stultū est in cōparatione boni q̄ aliquis prius transeat
ad pfilia q̄ in pceptis exerciteť. ¶ P. cuilibet in religione
existēti cōuenit curā agere alioz vel saltē sui ipsius: sed in
his q̄ eligūt ad aliquā curā ecclesiasticā: opz eligere melio
res: ergo opz eos q̄ ad religionē assumūt eligere meliores:
hi aūt sunt q̄ sunt exercitati in preceptis: ğ tales sunt ad re-
ligionē iducēdi. ¶ P. illud qō est in se bonū: si ex eo suma
tur peccati occasio est abyciēdū: sicut serpēs eneus quem
Moyses fecerat ex mādato dñi ad sananduz filios israel:
vt hr̄ numeri. 21. Ezechias cōbusit: qz ex eo sumebať ydo-
latrie occasio: similiter etiam q̄uis bñdictio sit secundum
se bona: tñ reprehēditur si minor presente maiore bñdicit:
cum ergo alīq inexercitati in preceptis sumāt occasionem
peccati ex ingressu religionis ab ea recedentes: q̄uis religio
sit scōz se bona: tñ vr̄ q̄ inexercitatos ad religionē induce-
re sit vitādum. ¶ P. Grego. dicit: z habetur in decretis di-
stinctione. 48. Casum appetit q̄ ad sūmi loci fastigia post
positis gradibus p abrupta querit ascensuz: sz pcedere ad
cōsilia nō obseruatis pceptis est postponere gradū: ğ vr̄ q̄
hoc sit casum querere: z ita ad hoc nō sunt alīq inducendi.
¶ P. Dama. dicit in. 7. li. Qz nō est inutile inexpertuz exi-
stentē z iprobatū incozruptiōe frui: vt nō in superbiā inci-
dat z iudiciū diaboli: ğ pari rōne nō est inutile iprobatos
z inexptos in pceptis ad statū ptēplatiōis assumi: ad quez
religio ordinať. ¶ P. Grego. dicit i. 6. moral. Post lye am-
plexus ad Rachelē Jacob puēit: qz pfect⁹ qui sq̄ añ actiue
vite ad fecunditatē iūgit: z post cōtemplatiue ad requiez
copulať. Sed actiua vita cōsistit in obseruantia precepto-
rum. Status aūt religionis ptinent ad vitā contēplatiuaz:
ergo nō sunt alīq ad religionē inducēdi anteq̄ sint i prece-
ptis exercitati. ¶ P. nulla pmissio est facienda cuius solu
tio non est licita. Sz soluere aliquid alicui p ingressu reli-
gionis nō est licitum: vñ dr̄. i. q. z. Nūq̄ legim⁹ deū discipu
los vel eoz ministerio cōuersos quēpiā ad dei cultuz aliq̄
muneris iteruētu puocasse: ğ nō sunt alīq promissionibus
ad religionē alliciēdi. ¶ P. nullus q̄ nō est exercitatus in
armis scōm leges est admittēdus ad militiam corpozalē.
Sed religio est status militie spūalis: ergo nō sunt alīq re-
cipiendi a religionē: nisi prius exercitati in pceptis: quasi i
gbusdā spūalibus armis. ¶ P. q̄ nō potest se obligare ad
minus nō pōt se obligare ad maius nisi sit necessariū. Sed
puer ante decimū quartū annū nō pōt se obligare ad ma-
trimoniū: qō min⁹ē: ğ multo minus ad religionē. ¶ P. le-
gīt Marci. 5. q̄ dns demoniacū curatū nō pmisit secū in-
trare nauim: que significat crucez z religionem. per demo-
niacum aūt curatū signanť boīes a peccatis puersi: ğ non
sunt ad religionē accipiēdi peccatores statī cōuersi anteq̄
in pceptis exerciteť. ¶ P. bonoz opez fructus habere de
bemus: qñ de egypto eximus: vt dicit quedā glo. Exod. 12.
Sed exire de egypto est exire de mūdo religionem intrā-
do: ğ illi qui volūt religionē ītrare debēt pus fructū bono-
rum opez habere p obseruantiā preceptoz. ¶ P. Aug. di-
cit in lib. de sermone dñi in mōte. Qz oīs p̄sumptio ē coer-
cenda: sed magna p̄sumptio vr̄ esse q̄ aliquis velit ascēde-
re ad arcē pfilioz nōdum obseruatis pceptis: ğ tales sunt
coercēdi: z nō alliciēdi ad religionis ingressuz. ¶ P. Aug.
dicit in eodē libro: q̄ maiora maioribus: z minora minori
bus sunt exhibēda. Sed cōsilia sunt maiora: ğ nō sunt pue
ris iexercitatis exhibēda: z ita pueri nondum exercitati in
preceptis nō sunt ad religionem trahendi.

Sed cōtra est qō dr̄. 20. q. 2. Si i q̄lz: z ifra. Parētū
bus sane filios suos ad religionē tradere
nō āplius q̄ vltra decimū q̄rtū ānū etatis sue lnia eē pote-
rit. Postea vo aut cū volūtate parētū eoz: aut si sue deuo-
tionis sit sollicitariū votū: erit filys licitū religiōis assume
re cultū. Sed post quartūdecimū annum non statim sunt
boīes in pceptis exercitati: ergo pñt religionē ingredi pue-
ri anteq̄ sint in preceptis exercitati. ¶ P. maius est q̄ ali
quis assumatur ad regimē sui z alioz: q̄ q̄ recipiatur in re-
ligione: in qua sub regimine alterius viuit. Sz Salomon
adhuc puer existēs assūptus est ad regnū sui z alioz. Un-
de dr̄. i. paralip. 29. Locutus ē dauid rex ad oēm ecclesiaz.
Salomonē filium meuz elegit deus adhuc puerū z tenel-
lum: ğ multo magis pñt pueri nō exercitati in pceptis ad
religionē recipi vel induci. ¶ P. illud votū nō ē illicitū: ex
quo nō reddunť alīq rei si soluāt. Sed sicut dicit Ambro.
Ille queque i puellaribus ānis cōtinētiā vouerūt: nō p̄sti-
tuuntur ree si votū exoluāt: ğ q̄ alīq voto astringanť ad re
ligionem ī puerilibus annis nō ē illicitū. ¶ P. nihil ē illi-
citū p qō aligs a bono nō retrahiť. Sed ğ puocať ad me-
liora nō retrahiť a bono: ğ cū status religiōis sit melior in
q̄ obseruanť pfilia q̄ status vite secularis: ī q̄ simplr̄ obser-
uātur pcepta: vr̄ q̄ nō sit illicitū iducere pueros ad religio
nē voto vel iuramēto: aut etiam bñficio anteq̄ sint in pre-
ceptis exercitati. ¶ P. 20. q. i. dr̄. Firma tūc erit virginita-
tis pfessio: exquo adulta iā etas eē ceperit: z que solet apta
nuptys deputari: sed nō statim in hac etate viri vel mulie-
res sunt in pceptis exercitati: ğ ātēq̄ aliqui in pceptis exer-
citentur licite possunt religioni astringi voto vel iuramen-
to. ¶ P. si talis obligatio esset illicita. s. q̄ pueri nō exerci-
tati in preceptis voto vel iuramento ad religionē obligan-
tur: aut hoc esset: qz est scōm se mala: aut qz est phibita: sed
nō est scōm se mala: qz sic executio siue adimpletio pmis-
sionis esset peioz z perseuerantia pessima. Cuius cōtrariuz
videmus: qz adimplentes ea que promiserāt in puerilibus
annis: z in promissis perseuerantes maxime cōmendanť.
Similiter etiam non est illicita talis obligatio qz prohibi-
ta. Non enim prohibetur lege veteri. Dicitur enim Nume-
ri. 30. Mulier si quippiam vouerit z se constrinxerit iura-
mento que in domo patris sui z in etate adhuc puellari: si
cognouerit pater votum qō pollicita est: z iuramentū quo
obligauit animam suam: z tacuerit: voti rea erit: quicquid
pollicita est z iurauit opere cōplebit: sinautem vt audierit
cōtradixerit pater: z vota z iuramenta eius irrita erūt: nec
obnoxia tenebitur sponsioni: eo q̄ contradixerit pater. Si
militer etiam non est prohibitum iure canonico: qz in de-
creto Leonis pape hec eadē auctoritas iducť. Similiter
etiā nō est phibitū lege enāgely q̄ maxime inducit boīes
a recedendo a mundo; et sequendum perfectionis opera:

ergo licitum est obligare voto vel iuramento pueros nondum exercitatos in preceptis ad religionem.

Respondeo dom ꝙ hoc qꝫ pro qone hic inducitur dubitatione nō hz: misi ꝙ gdā ptentioni studētes: veritatē obnubilare conāt. Unde hic locū hñt verba q̄ Aug. dicit in .z. de ci. dei. Quoniaz ille est maior ꝛ deterior insipiētiū morbus aiaꝝ: quo instabiles mot⁹ suos etiā post rōnem redditā: siue nimia cecitate: qua nec aperta cernū t: siue obstinatissima puicacia: qua ꝛ ea que cernūtur non ferūt tanqꝫ ipsam rōnē veritatēqꝫ defendūt fit necessitas copiosius dicēdi plerūqꝫ res claras: velut eas nō solum spectātibus intuēdas: sed quodāmō tāgendo palpātibus offeramus: ꝛ tñ quis disceptādi finis erit si respondendum esse ipsis rīdentibus nos existimemus. Nā q vel nō possunt intelligere qō vel tam duri sunt aduersitate mentis: vt ēt si itellexerint nō obediāt rīdent ꝛ loquunt iniqtatē: atqꝫ ifatigabiliter vani sunt: quoꝝ dicta ꝺria: si totiēs venimus refellere quotiēs obnixa fronte statuerint: nō cogitare gd dicāt: dū quocūqꝫ mō nr̄is disputatōibus ꝓtradicant: qꝫ sit infinitū ꝛ erumnosuz ꝛ infructuosuz vides. Erit ergo hic modus seruādus vt veritas manifeste ꝛ q̄si palpabiliter oñdat: ꝛ si qua in ꝺrium dicta fuerint que aliud pōdus nō habeāt ꝓtēnant: ne semp oporteat inutiliter eadez replicare. Sed si qs ꝺriuz dicere voluerit scribat qō dicit: vt aly intelligētes dyudicare possint an doceat vitatez.

Primo ergo circa ꝓpositā qōnē vt singula discutiamus: ꝓsiderandū est pueros etiā infra annos pubertatis in religionē recipi nō est m̄ se malum: imo est expediens ꝛ fructuosuz: qz illud qō a pueritia assuescimus semper perfectius ꝛ firmius tenemus: m̄ illud ꝓuer. zz. Adolescēs iuxta viā suā graditur ꝛ etiā cū senuerit nō recedet ab ea: ꝛ ideo apostoli ist̄tuerunt: vt pueri etiā infantes ad xp̄ianā religionē reciperent: vt in ea nutriti firmius ꝛ pfectius ei inhererēt. Et h̄ est qō Dio. dicit in vltimo .c. eccl. Jerar. Secūduz legē sanctā cōfirmati infantes ad habitū sanctū habebūt ꝓsuetudinē ab oi remoti erroze ꝛ īmunde vite expertes: hoc diuinis nr̄is ducibus .i. aplis ad mentem venit: ꝛ visum est suscipere infantes. Multo aūt magis excedit xp̄iana infideliū vitam: qꝫ vita religiosorum vitā secularium: p̄sertim cū in p̄mitiua ecclesia olim xp̄ianorum erat perfectissimus religionis status: m̄ illud Act. 4. Multitudinis credētiū erat coꝛ vnū ꝛ aia vna: nec quisqꝫ eorum que possidebat aliquid suuz esse dicebat: sed erāt illis omnia cōia: ad cuius vite exemplar oēs religiones sunt institute. Et ideo religionum institutores ex eadem cā qua apli moti sunt ad recipiendum infantes in religione: vt pz de beato Benedicto: qui vt in .z. dyalogoz legitur recepit nutriēdum i religione Mauruz duodēnez ꝛ Placiduz septēnem. Et tamen quedam differentia circa hoc attendenda. Naz pueri ante annos pubertatis ex naturali iure sunt sub cura parentum ꝓpter hoc ꝙ patiunt discretionis defectum: secūdum quē possint bene regere seipsos: ꝛ ideo in hac etate possunt quidem religioni tradi: si a parentibus offerantur: ꝛ erit rata traditio: p̄cipue si cum ad annos pubertatis puenerint: ratam habuerint paternā oblationem. vnde Grego. dicit. ꝛ hr̄. zo. q. i. addidisti. Si p̄ vel m̄ filiū filiamue intra septa monastery in ifantie ānis sub regulari tradiderint disciplina: vtꝫ liceat eis postqꝫ pubertatis ipleuerint annos egredi ꝛ m̄imonio copulari: hoc oīno deuitamus: qz nefas est: vt oblatis a parentibus deo filys voluntatis frena relaxent. Si autez in hac etate ꝓpria spōte se religioni tradiderint pōt hoc per assensum vel dissimulationē parētū ratū esse: vñ dr̄. zo. q. z. Si in qualz minori etate: vel religionis tōsurā: vel religioni vestem debitaz in vtroqꝫ sexu filys: aut vnus aut ambo parētes dederint: aut forte vel nolētibus vel nesciētib⁹. s. parētibus a se susceptā nō mox visam in filys abdicauerint: sz vel coꝛā se vel epo palāqꝫ in ꝓuētu eodē filios talia br̄e pmiserint ad seculare reuerti habitū filys ipsis qñqꝫ penitus nō licebit. Si vo pueri annos pubertatis trāscēderint: pñt ēt inuitis parentibus ad religionē trāsire: nec sunt repellēdi imo magis aduocādi. Ut. n. Greg. dicit in quadā ome. Ad vitā bonā ali⁹ in pueritia: alius in adolescētia: ali⁹ in iuuētute: alius i senectute: alius i decrepita etate pducit. Et cum in nulla etate sint repellēdi: minus tñ sunt repellēdi in pueritia. Dicit. n. Criso. sup Matth. Quis mereāt appropinq̄re xp̄o si repellerent ab eo simplex infantia: nā si sancti futuri sunt: qd vetatis filios ad patrē venire. Si āt pctōres futuri sunt: vt qd sniaz ꝺdēnatiōis pfertis añqꝫ culpā videatis: quā qdē dānationis sniaz pferūt alig: cū dicūt. Nō sunt recipiēdi pueri ad religionē: qz exibunt ꝛ peiozes efficiētur. Sed qō addūt quidā ꝙ opz pueros pus exercitari in p̄ceptis: ꝛ postea trāsire ad ꝓfilia obꝛuāda in religiōe: ex falso intellectu procedit. Arbitrant. n. ꝙ p̄cepta ꝑparēt viā ad ꝓfilia. Non est aūt sic: imo potius ꝓfilia parāt viā ad p̄cepta seruāda: qz p cōsilia remouet hō a rebus seculi: circa qs occupatus difficile est ꝙ inocētiā seruet. Unde Hyl. dicit super Mat. Graue onus inocētia subit incremētis opū occupata: rem. n. solius famulatus dei nō sine seculi vitys assequet. Et iō dñs dicit Mat. 19. Qz difficile est q pecunias habent intrare in regnuz celoꝝ: qz difficile est ꝙ homo p̄cepta seruet q̄bus intratur in regnū: nisi sequens consilia diuitias relinquat: ꝛ ideo pueri ad hoc ꝙ innocētiam seruare possint in obseruātia mādatoꝛum sunt p̄parādi: ꝛ quodāmodo p̄muniēdi in exercitio cōsilioꝝ: nec sunt repellēdi: quāuis ineruditi videātur in preceptis. Dicit. n. Orig. super Mat. Quidam puerilem sermonem habentes offerunt saluatoꝛi pueros: ꝛ infantes. Qui autez vident perfectioꝛes: p̄riusqꝫ discant ad rōnem iustitie reprehendunt eos: qui pueros ꝛ infantes adhuc minus eruditos offerūt Christo: dominus autē hoꝛtatur discipulos suos ꝺdescēdere vtilitatib⁹ pueroꝝ. Hoc ergo debemus attēdere ne estimatione sapientie excellentioꝛis cōtemnamus quasi magni pusillos ecclesie ꝓhibentes pueros venire ad Jesum. Sed qō vlterius queritur an ante religionis ingressum sint voto vel iuramento ad religionem obligandi manifeste pz ꝙ sic. Sicut enim in malo quāto volūtas est magis affirmata ad malum: tanto peioꝛ est sicut in obstinatis patet: ꝛ qui ex malitia peccāt. Ita etiam in bonis tanto voluntas melioꝛ est: quāto est magis firmata ꝛ astricta ad bonum. Cum ergo bonum sit ꝙ pueri ad religionem veniāt: multo melius est ꝙ eorum voluntas sit ad hoc firmata: qō fit voto vel iuramento: vñ ꝛ Dauid dicebat. Juraui ꝛ statui custodire iudicia iustitie tue: ꝛ Aug. dicit i epla ad Paulinā ꝛ Armentariū. Felix nēcitas que ad melioza cōpellit. Ultimo autē cōsiderandu z restat an sint bñficys alliciēdi: ꝛ si qdē q̄ētione vel pacto p̄cium alicui det: vel qōcūqꝫ terrenū bñficiū vt religionez intret hoc est illicitū. Si aūt aliquis ei aliq̄ bñficia tēporalia conferat vt auferat ipedimenta: q̄bus impedit a religionis ingressu: vel ēt vt eū nutriat vel doceri faciat: ad hoc ꝙ sit religioni aptus hoc nō est illicitū sed est laudabile. Silr ꝛ si bñficys tpalibus aliquis aliquē alliciat vt euz fauoꝛabilē sibi reddat nō intēdēs gl̄iā propriā: sed gl̄iam dei: ꝛ p̄mi salutē: laudabile ē: sicut ꝛ apl's de seipso dicit. i. ad Coꝛ. io. Per oīa oībus placeo. Deus ēt aliqs tpalibus bñficys allicit ad bene agendū. In ecclesys ēt q̄busdā tpaliū distributiōibus alliciunt alig ad eccl'ie deseruiēdū: nō ꝙ p̄miū accipiāt: sz sunt q̄dā secūdario illectiua ad seruiēdū ꝺo: sicut ꝛ dñs dicit Mat. 6. Primo querite regnuz dei ꝛ iustitiam eius: ꝛ hec oīa. s. necessaria vite adycientur vobis.

Ad primuz ergo dom: q̄ sicut ꝓpter ꝓfilia inuitauit adolescētē in preceptis exercitatu m: ita etiam vocauit Matthēum publicanuz nō exercitatum in preceptis: sed potius peccatis implicatuz: ex quo accipere possumus q̄ ad consilia obseruanda in religione aduocandi sunt nō solū exercitati in p̄ceptis: sed etiam nō exercitati. ¶ Ad 2m dom: q̄ diuersitas graduum dupliciter attendi p̄t. Uno mō in diuersis statibus seu ꝓditōib⁹: & sic nō oportet qui tendit ad maiorem statum vel conditionem: q̄ p̄us exercitetur in minori statu vel cōditione: sicut videmus q̄ illi: qui volūt fieri milites nō prius exercitantur in lanificio: sed a pueritia exercentur in militia. Similiter qui volunt fieri clerici non prius exercentur in vita laycali: sed a pueritia instruuntur in vita clericali: & hoc modo qui volunt religiosi fieri: non oportet q̄ prius exerceantur in vita seculari: sed optimum est eis si a pueritia exerceantur in vita religionis: quia magis poterunt in ea proficere. Unde dicit Trenoꝛ 3⁰ Bonum est viro cū portauerit iugum domini ab adolescētia sua. Alio modo possunt accipi diuersi gradus in eodez statu vel conditione: & hoc modo dicit Gregoriꝰ: q̄ in qualibet bona conuersatione incipiendū est a minoribus vt ad maiora perueniatur. Sicut enim milites a rudimētis militie: & clerici a rudimētis clericature: ita etiā & religiosi incipiūt a rudimētis religionis: vt ꝓficiant vsq; ad summū. ¶ Ad 3m dom: q̄ duplex est occasio. s. data & sumpta. Tunc ꝙdē dat aliquis occasionē alicui ruendi: vel in cisternā cadendi: quādo facit aliqd vel dicit minus rectū: ex quo datur ꝓximo occasio ruine: & tunc ruina ꝓximi imputatur danti occasionem. Aliquādo aūt nō est occasio data sed sumpta: puta cū aliquis inducit aliquē ad bonū: & ipse ex hoc fit deterior: non est relinquēda monitio bona: ꝓpter hoc q̄ ille sumit inde occasionē ruine. Unde & dñs nō dimisit p̄dicationē veritatis ꝓpter scandalū pharisęoꝝ: vt habet Matth. 15. Et Augu. dicit in epla ad Bonifaciū: & habet. 23. q. 4. Ipse pietas: & infra. Quid si plurimi essent in domo ruitura: & inde saltem vnus liberari posset: atq; id q̄ facere conaremur: aliq; semetipsos precipitatiōe vetarent: doleremus de ceteris: verum de vnius saltem salute consolaremur. ¶ Ad 4m dōz: q̄ libertas necessitati coactionis opponitur: que est necessitas absoluta: & talis necessitas est cohibenda. Sed necessitas que est ex suppositione finis nō opponit libertati: & tali necessitate expedit vti ad cōmunē vtilitatez: alioquin nec pacta p̄missionibus firmata: nec iuramēta in rebus humanis fieri deberēt. Multo aūt magis per hꝰ expedit homines obligari ad diuina: que sunt meliora. ¶ Ad 5m dōz: q̄ difficultas ingressus obseruatur in religionibus per hoc q̄ datur intrantibus annus ꝓbationis: in quo difficultates religionis experiuntur. ¶ Ad 6m dom: q̄ parieti nondum desiccato non est onus tignoꝝ imponendū: tamen non ꝓhibetur quin sit paries desiccandus. Desiccat autem paries a prauo humore secularis affectus per religionem: & ideo contingit q̄ prius exercitentur aliqui in religione: q̄ eis onus prelationis aut sacroꝝ ordinū imponatur: de hoc onere loquit̄ Gregoꝛ vt p̄z per ea que precedūt in illo capitulo: & in secūda omelia Ezech. ¶ Ad septimū dicendū: q̄ status religionis & est status pnie: & est exercitiū siue schola pfectionis: vnde ad religionē recipiendi sunt peccatores ꝓpter penitentiā: & recipiendi sunt pueri innocentes quasi in schola quadā pfectionis vt perfectius innocentiaz conseruent. ¶ Ad octauum dicendū: q̄ si omnino inuiti pueri ad religionem inducerent̄: timendum esset de casu futuro: sed ex quo propria voluntate se obligant & religionem ingrediuntur non habet locuz ratio inducta. ¶ Ad nonuz dicendum: q̄ sicut magnum & paruum: multum & paucuz ꝑm pp̄m dr̄ relatiue: ita & festinatū siue velox & tardum. Nā festinatū siue velox est quod in paruo tpe multū mouet̄. Illa ḡ ſuba minuit̄ que est festinata in respcū ad debitum modum: puta si aliquis aliquē statū aggressus statim a principio cōtēptis rudimentis illius status ea que sunt perfectoꝝ in statu illo attentare vellet. Nō est autez substantia festinata si exercitium perfectionis & quasi quandā scholam: que est religio a pueritia aliquis aggrediat̄. Tantum est enim culmen perfectionis: vt etiam si a pueritia quis huiusmodi perfectionem aggrediatur: semper habet vbi proficiat: sicut & Augu. dicit ad Uolusianuz de doctrina christiana. Tanta est inquit christianoꝝ profunditas litterarum: vt in eis quottidie proficerem: si eas solas ab ineunte pueritia vsq; ad decrepitam senectutem summo studio meliore ingenio conarer adiscere. ¶ Ad decimum dicenduz: q̄ diuersi ordines sunt quasi diuersi gradus vnius clericalis vite: & ideo oportet vt a minoribus incipiat qui ad maiores tendit. Nō aūt oportet q̄ qui tendit ad sacros ordines q̄ exercitetur in his que pertinent ad inferiorem statum laycalis. s. vite: & similr in vita religionis opz: q̄ a rudimentis eius incipiat qui religionem ingreditur: vt ad summum apicem religionis pertingere possit: nō tñ opz euz p̄us esse exercitatū in seculari vita. ¶ Ad vndecimuz dom: q̄ intelligibilibus etiā oportet q̄ aliquis a minoribꝰ in eadem scientia incipiat: vt ad maiora perueniat: non tñ oportet q̄ quicunq; vult adiscere aliquā scientiam maiorem q̄ exercitetur in qualibz minori: sicut qui volunt adiscere liberales artes: non oportet q̄ p̄us exercitētur in mechanicis: sed solū hoc oportz quando minor scientia parat viam ad maiorem. Uita autem secularis non parat viam ad religionem: sed magis ab ea abducit: vñ Grego. dicit in p̄ncipio moraliū. Cum adhuc me cogeret animus p̄senti mundo quasi specietenus deseruire: ceperunt multa ex eiusdem mundi cura succrescere: vt in eoꝝ iam nō specie: sed qō est gratius mēte retinerer. Ecōuerso aūt obseruantia consiliorum parat viaz ad tutius & perfectius precepta diuina obseruanda: que necesse est in seculari vita obseruari. ¶ Ad duodecimū dom: q̄ ratio illa in multis deficit: p̄mo quidē: quia ille qui religionem intrat: non ad hoc eligitur: vt sui vel alterius curā gerat magis q̄ ante: sed magis vt sit sub cura & obedientia alterius. Secundo q̄ hoc nō cōcedit̄ ab omnibus q̄ necesse sit eligere meliorem ad regimen prelationis: sed ꝑm quosdā sufficit eligere bonuz. Tertio q̄ si opz eligere meliorem ad prelationem: nō quidem opz simplr meliorez eligere: sed meliorē idest magis idoneum ad hoc: pueri aūt & si nō sint meliores simplr q̄ adulti. sunt tñ magis idonei ad hoc vt in religione nutriantur: vñ Anſel. in lib. de ſilitudinib⁹ compat eos qui a pueritia nutriunt̄ in religione angelis: alios aūt boibus: q̄ angeli a p̄nci⁹: boies ꝓcessu tpis ad vitā eternā pueniūt. Quarto q̄ ad epatū nō eligit̄ nisi vnus: & iō maior necessitas est q̄ melior assumat̄: q̄ de intrantibus religionē: q̄ plures accipi p̄nt. ¶ Ad tredecimū dom: q̄ nō solū illud qō est peccatū prebet occasionē ruine: sed etiaz illud qō hz speciem mali. Unde & apls dicit. i. ad Thessal. vltimo. Ab omni specie mala abstinete vos: & q̄ serpēs eneus & si ꝑm se esset bonus ex sui institutione. tamen speciez habebat mali ꝓpter similitudinē idolatrie: iō apud eos qui erant ad idolatriaz proni: nō erat dimittendus: sed laudabiliter fuit subtract⁹. Introitus autem religionis: nec est secundum se malum: nec habet speciem mali. Benedictio autez & si sit de genere suo bona: tamen ad hoc q̄ sit actus virtutis exigitur q̄ sit vestita debitis circunstantys. i. vt sit conueniens & persone & loco & tempori. Non est autem conueniens persone quando minor presente maiore benedicit: quia sicut

dicit ad Hebreos septimo. Sine vlla contradictione qđ minus est a maiore benedicitur. ¶ Ad.14m. dicendum: q̄ ille qui accedit ad cōsilia nō querit ascensuz per abrupta postpositis gradibus: sed magis resecat que possunt hominem impedire ab obseruatione preceptoꝝ: sicut dictū est. ¶ Ad.15m. dōm: q̄ ꝑm dictū Damasce. magis esset cōtrariū cōcludēdū: ideo enim deus de hominibus etiā post regenerationē incorruptibilitatem nō statim addit: q̄ hoc nō esset eis vtile: sed superbiendi occasio. Abundantia enī tēporaliū ⁊ corporaliū bonorum est mā superbie: ⁊ ideo vtile est homini ad superbiam vitandā vt ad cōsilia transeat: temporalium bonorum superabundantiam derelinquēs. ¶ Ad.16m. dōm: q̄ amplexꝰ Rachelis signat quietē contemplationis: ad quā etiā consilia sequentes non statiz a p̄ncipio peruenire possunt: sed post longum exercitiū bonorum operum. facilius tamē ad predictā quietē peruenitur per obseruantiā consilioꝝ q̄ per exercitiū mandatorū in vita seculari. ¶ Ad.17m. dōm: q̄ si beneficijs temporalibus aliqui alliciant ad religionē cū pacto: sicut patet in emptione ⁊ venditione est illicita solutio. Si autem aliqs alicui prouideat sine pacto nō est illicita solutio. vnde post premissa verba in eodem.c. subiungitur. Nisi forte de pauperum alimento quis incontigue ꝓponat. Et iterum subdit. Dū tamen absit pactio: ⁊ omnis cesset cōuētio. ¶ Ad 18m. dōm: q̄ status religionis: quantū ad eos qui in eo ꝓfecerint est spūalis malitia: quantū vero ad eos qui de nouo intrant est quasi cuiusdam tyronicinj exercitiuz: ⁊ opz ad maiorem profectum q̄ a p̄ncipio aliqs hmōi exercitium subeat: sicut ⁊ de exercitio militie tēporalis Vegetius docet in lib. de re militari. ¶ Ad.19m. dōm: q̄ obligatio perficiens matrimoniū corporale non pōt fieri añ annos pubertatis: cui obligatiōi similis est ꝓfessio que fit in religione ad perpetue remanēdū in ea: sed ante annos pubertatis pōt fieri aliqua sponsio futuri matrimonij: sicut est in spōsalibus: cui assimilat obligatio que fit ad religionē. ¶ Ad 20m. dicendum: q̄ sicut glo. ibidem exponit per hoc q̄ demoniacus curatus volebat eē in naui cū xp̄o: significatur desideriū eoꝝ qui sunt a peccato mundati: in quo cupiunt dissolui ⁊ esse cum xp̄o: hoc non statim eis conceditur: sed oportet q̄ prius in hac vita laborent: annunciando verbū dei. Unde pz: q̄ non est ad propositum. ¶ Ad. 21m. dōm: q̄ quanto aliquis magis exercitatus in bono ex egypto. i. ex seculo ad religionē transit: tanto facilius in ea proficere potest: sed quia in seculari vita iminēt multa pericula: q̄bus bō exercitium virtutis impedit: tutius est q̄ a p̄ncipio impedimenta dirūpat per obseruātiā consilioꝝ. ¶ Ad. 22m. dōm: q̄ difficilius est obseruare p̄cepta in vita seculari q̄ in vita religiosa. Magna enim virtus requirit ad hoc q̄ aliquis in seculo viuens se imaculatum a vitijs seculi conseruet. Unde dicit eccle. 31. Beatus diues qui inuētus est sine macula. Et postea subdit. Quis est hic ⁊ laudabimus eū. Fecit enim miracula in vita sua. Et ideo maioris presumptionis esse videt. Si tamen sit presumptio q̄ aliqs in seculo viuēs cōsiderat se imaculatū q̄ q̄ tāte virtutis se nō existimans ad religionem trāseat: vt facilius a peccati macula conseruetur ad modum Zacchei: qui cuz statura pusillus esset: ad hoc q̄ Christū videret ascendit arborem sicomorum. i. ficum fatuam: per quā religio designatur. ¶ Ad 23m. dicendum: q̄ in vnoquoq̄ statu maiora maioribus sunt attribuenda: ⁊ tamen qui ad maiorem statum proficere vult: oportet q̄ dum minor est primordia illius status accipiat secundum illud eccle. 25. Que in iuuentute tua nō congregasti: in senectute quomodo metes. Et ideo ad hoc q̄ aliquis perueniat ad perfectionē religionis. opz q̄ a p̄ncipio etatis sue ad bō assuescat. Articulus. XXIIII.

Secundo queritur vtrū cōsilia ordinētur ad p̄cepta. Et videt q̄ nō. Illud enim ad qđ ordinat aliud posterius est quia finis est prior in intentione: ⁊ posterior in executione. Sed obseruationē p̄ceptoꝝ constat esse priorem in executione q̄ impletionē consilioꝝ: vt pz Matth. 19. de adolescente qui dixerat se seruasse legis p̄cepta a iuuētute sua: cui dat consiliuz perfectionis. q̄ videt q̄ consilia nō ordinent ad precepta sicut ad finem: sed potius ecōuerso. ¶ P. Finis est perfectior his que sūt ad finē. Sed consilia sunt perfectiora preceptis: quia consilia pertinent ad perfectionis statum: precepta aūt ptinēt ad cōem iustitiā: vnde ⁊ cōsilia preceptis superadduntur. vt patet p̄ hoc q̄ Matth. 19. dñs dicit adolescenti qui precepta seruauerat, Adhuc vnum tibi deest. si vis perfectus esse ⁊c. ergo cōsilia nō ordinantur ad precepta: sed potius ecōuerso. ¶ P. ꝑm phm in. 2. phi. (T.c.89.) Sicut se habent principia ad conclusiones: ita se hūt fines ad ea que sunt ad finē: sz talis est habitudo p̄ncipioꝝ ad cōclusiones: q̄ positis p̄ncipijs ponunt cōclusiones: non autem ecōuerso: quia contingit ex falsis syllogiçare verum. Ergo talis est habitudo finium ad ea que sunt ad fines. Sed positis preceptis non ponunt consilia. Multi enim obseruant precepta qui nō obseruāt cōsilia. ergo cōsilia nō ordinantur ad precepta sicut ad finem. ¶ P. Aug. dicit in libro de sancta virginitate. Mirabiliter desipiunt qui propter presens seculum virginitatem esse solum obseruandā sentiunt. Sed obseruatio preceptorum pertinet ad presens seculum. Ergo cōsilium virginitatis nō est implendum propter precepta: ⁊ eadē ratio est de alijs consilijs. ¶ P. precepta pertinere videntur ad vitam actiuam: consilia autem ad vitaz cōtemplatiuam. Unde Matth. 19. vbi enumerantur precepta legis: dicit glosa. Ecce vita actiua: vbi autem postea subditur. Si vis perfectus esse ⁊c. dixit. Ecce vita contemplatiua. Sed vita actiua ordinatur ad contemplatiuam: ⁊ nō ecōuerso. ergo precepta ordinantur ad consilia: ⁊ non econuerso. ¶ P. dominus bis miraculose legitur turbas refecisse. Primo quidem quando satiauit qnq̄ millia hominum ex quinq̄ panibus ⁊ duobus piscibus: vt legitur Matt. 14. Scō qñ de septē panib⁹ ⁊ paucis piscicul⁹ satiauit quattuor millia hominum: vt habet Matt. 16. ⁊ sic dicit glo. Matth. 14. Quinq̄ millia pro quinq̄ sensibus corporis: ita sunt q̄ in seculari habitu exterioribus recte vti nouerunt. Di. 5. panibus. i. legalibus preceptis adhuc necesse est vt instruantur. Nam qui mundo integre renunciant quattuor millia sunt: ⁊ septem panibus. i. euangelica perfectione sunt similes: ⁊ spūali gratia reficiuntur: sz primo pauit dñs quinq̄ millia hominū ex quinq̄ panibus: q̄ quattuor millia ex septē. q̄ precepta sunt p̄uia ꝓ silys: ⁊ non ecōuerso. ¶ P. dispositiones precedunt pfectionē ⁊ ordinantur ad ipsam. Sed precepta sunt dispositiones ad consilia. dicit enī glo. Dier. in p̄ncipio Marci. Quattuor sunt qualitates: de quibus sancta euangelica ꝓtexunt p̄cepta: mandata: testimonia: exempla. In p̄ceptis iustitia. In mandatis charitas. In testimonijs fides. In exemplis perfectio: ad quā ptinent consilia: ⁊ ecōuerso. ¶ P. primo non est aliquid p̄us. Sed sicut dicit quedam glo. super p̄s. Charitas primo mouet pedem ad reditum vite. de actu autem charitatis dantur precepta. ergo nihil est p̄us in vita spirituali: q̄ precepta. Non q̄ cōsilia ordinant ad precepta: sed potiꝰ ecōuerso. ¶ P. super illud p̄s. Sicut ablactatus super matrem suaz ⁊c. dicit glo. Sicut quinq̄ tempora notantur in procreatione carnali: ita ⁊ in spirituali. Primum ergo tempus est ꝓceptionis. 2m est in vtero alitionis. 3m. emissionis. 4m. portationis ⁊ lactationis. q̄ntuz. ablactationis: ita ⁊ in

vtero

vtero matris ecclesie. ꝑmo cõcipimur dum fidei rudimentis instruimur. Inde q̃si in vtero alimur in eisdem ꝑmoꝝ dys ꝓficientes. Deinde manibus ecclesie portamur ⁊ lacte nutrimur: donec iã grãdiusculi a lacte matris accedamus ad mensam patris: ⁊ postea subdit. Multi vero hũc ordinem peruertunt: vt heretici ⁊ sismatici se ante temp⁹ a lacte separantes: vnde extinguñ. Sed separari a lacte est facilioribus dimissis ad difficiliora transire. Cum ergo cõsilia sint difficiliora q̃ꝫ precepta: videñ q̃ periculo extinctionis se exponãt: qui ad consilia accedũt: nisi prius educati in preceptis. Precepta ergo ordinanñ ad consilia: ⁊ nõ ecõuerso. ℂ ℙ. Grego. dicit super Ezech. qõ est precepto bonum facere inchoandũ est. Sed id qõ est incipientium ordinañ ad id qõ perfectionis est: ⁊ nõ ecõuerso. ergo ꝑcepta ordinanñ ad cõsilia: ⁊ nõ ecõuerso. ℂ ℙ. Virtus imitañ nãm. Sed natura operañ ꝑus in corpore animalis ea que pertinent ad esse sicut membra principalia: q̃ꝫ ea que sunt de bene esse. ergo in ꝓgressu virtutis ꝑora sunt precepta: que sunt de esse virtutis q̃ꝫ cõsilia que sunt de bene eẽ ipsius: ⁊ sic idem qõ ꝑus. ℂ ℙ. Sicut est ordo in adiscendo: ita etiam in operando. Sed in adiscendo oportet incipere a facilioribus vt ad difficiliora perueniañ. ergo in operando oportet prius implere precepta que sunt facilioza: ⁊ sic transire ad cõsilia. ℂ ℙ. Matth. 5⁹ dicit in glo. q̃ sermo diuinus est nobis via qua currimus: sed sermo diuin⁹ preordinat precepta cõsilys: vt patet Matth. 5. vbi ꝑmo ponit id qõ preceptũ est antiquis: ⁊ postea superadditur a domino id qõ perfectionis est. ergo videñ q̃ obseruantia preceptoꝝ sit preordinanda obseruationi consilioꝝ. ℂ ℙ. Illud qõ est minimũ in aliquo genere ordinañ ad id quod est maximũ in genere illo. Sz nihil est minus in vita christiana q̃ꝫ obseruãtia ꝑceptoꝝ: nihil aũt maius q̃ꝫ obseruãtia ꝓsilioꝝ. g̃ ꝑcepta ordinanñ ad consilia. ℂ ℙ. Hieron. dicit sup Matthẽ. Qui ꝑcepta legis implere negligit: pfectioza implere nõ põt. g̃ opz q̃ ꝑus alig impleãt ꝑcepta q̃ꝫ cõsilia: ⁊ sic precepta ordinantur ad consilia. ℂ ℙ. Prius est a quo nõ conuertiñ cõsequẽtia essendi: sed a preceptis nõ conuertiñ consequentia essendi ad consilia. Non enim segñ. Si aliquis seruat precepta: q̃ seruet consilia. ergo obseruatio preceptorum naturaliter procedit ⁊ ordinatur ad obseruantiam consiliorum.

℄ Sed cõtra est qõ Augusti. dicit in Ench. Quecũq; mandat deus ex quibus vnũ est. Non mechaberis: ⁊ quecũq; nõ iubenñ: sed ꝑuali consilio mouenñ ex quibus vnũ est. Bonum est domini mulierez nõ tangere. tunc recte fiunt cum referuntur ad diligendũ deum ⁊ ꝓximum ꝓpter deum: sed hec duo cadũt sub ꝑcepto: vt patet Matth. xx. ergo cõsilia ordinanñ ad ꝑcepta. ℂ ℙ. Illud qõ est electionis ordinatur ad id qõ est necessitatis: quia electio est eorum que sunt ad finem: sed consilia sunt electionis: precepta autem necessitatis. ergo cõsilia ordinanñ ad precepta. ℂ ℙ. Illõ per qõ aliquid plenius perficitur ordinatur ad illud: sed per consilia plenius ⁊ tutius conseruantur precepta. ergo consilia ordinantur ad precepta.

Respondeo dõm q̃ꝫ precepta danñ de actibus virtutum. Duplex aũt est virtutis actus .s. interior ⁊ exterior: ⁊ vterq; actus sub legis precepto cadit. vnde Augusti. dicit ꝓtra Faustũ: q̃ quia iudei nõ intelligebant homicidium nisi per interemptionẽ corporis humani: aperuit dominus omnem iniquũ motum ad nocendum fratri in homicidy genere deputari. Similiter etiam tantũmodo corporalem cum femina illicitam cohabitationez vocari mechiam: que erat in lege prohibita: sed dominus demonstrauit etiam interiorẽ concupiscentiam ad hoc pertinere. Unde manifestũ est q̃ etiã interiores actus virtutum sub precepto cadunt. Consilia ergo ordinanñ ad ꝑcepta. Et ſm q̃ sunt de interioribus vtutũ actibus: ⁊ ſm q̃ sunt de exterioribus actibus: sed diuersimode. Nam ad interiores actus virtutũ ordinanñ sicut in finẽ. Omnes. n. interiores actus virtutum moralium pertinent ad mentis puritatem: vt scilicet mens hominis a passionibus inordinatis: ⁊ ab exteriorum rerum cupiditate sit libera. Et vlterius omnes virtutes tam morales: q̃ꝫ theologice ordinẽtur ad dilectionem dei ⁊ proximi. Et ad hec duo omnia cõsilia ordinanñ: sicut ad finem: scilicet ad charitatem dei ⁊ proximi: ⁊ ad mentis puritatẽ: vnde dicitur in collationibus patrũ. Quicquid nos ad virtutem cordis potest dirigere: tota virtute sectandũ est. quicquid aũt ab hac retrahit: vt pernicioſum ⁊ vitiũ deuitanduz est. ꝓ hac enim vniuersa agimus atq; toleramus. ꝓ hac patria. parentes. dignitates. diuitie. delitie mũdi huius ⁊ voluptas vniuersa cõtẽnitur: vt. s. puritas cordis perpetua retineatur. Et postea subdit. ꝓ hac ieiunioꝝ inediã. vigilias. labores. corporis nuditatẽ. lectionẽ. ceteraſq; virtutes debere nos suscipere nouerimus: vt per illas ab vniuersis passionibus noxys illesas preparet cor nostrum: ⁊ seruare possimus: ⁊ ad perfectionem charitatis istis gradibus imitando conscendere. Et hoc idẽ Augu. dicit de moribus ecclesie. Non reyciendis inquit generibus ciboꝝ quasi pollutis: sed ꝓcu piscentie perdomande ⁊ dilectioni fratrũ retinende inuigilat omnis intentio. Et ibidez dicitur. Charitas precipue custodiñ: si charitati virtus: charitati sermo: charitati habitus: charitati vultus aptañ. vñ ⁊ apostolus. prime ad corñ. septimo. virginitatis consiliũ ad hoc ordinandum docet: vt mulier inupta cogitet que sunt dei: quomodo placeat deo. Et domin⁹ Matth. 19. paupertatis cõsiliũ ad hoc ordinat: vt homo deũ sequatur: qõ fit per rectitudinem ⁊ puritatem interioris affectus. Sic ergo consilia ordinantur sicut in finem ad precepta. secundum q̃ sunt de interioribus actibus virtutũ. Sed secundũ q̃ sunt de actibus exterioribus: puta nõ occides: nõ furtuz facies ⁊c. ordinantur consilia ad precepta non sicut ad finem. Non enim ꝓpter hoc homo virginitatem seruat vt ab adulterio abstineat: neq; hoc fine aliquis suis abrenunciat: vt nõ furetur aliena: cum exteriora opera consiliorum sint maiora q̃ꝫ exteriora opera preceptorum. Ordinantur tamen ad ea inquãtum faciunt ea tutius ⁊ firmius conseruari. Qui enim sua dimittit: multo magis abstinet a rapiendis alienis. Unde ⁊ Augustinus dicit in. 19. libro contra Faustum. Omnia ex hebreorum lege cõmemorata dominus cõmendauit: vt quicquid ex persona sua insuper loqueretur: vel ad expositionem cõmendandam valeret si quid illa obscurum posuisset: vel ad tutius conseruanduz quod illa voluisset. Et in libro de sermone domini in monte dicit. Quod dũ fiũt illa que adduntur ad perfectionem: multo magis fiunt illa que premissa sunt ad inchoationem. Sic ergo patet q̃ consilia ordinantur sicut ad finem ad precepta: prout sunt de interioribus actibus virtutuz. Sed ad precepta secundum q̃ sunt de exterioribus actibus ordinantur consilia ad hoc q̃ tutius ⁊ firmius conseruentur per modũ remouentis prohibẽs: ⁊ primũ horum est causa secundi. Firma enim exteriorum actuum obseruatio causatur ex interiori affectione mentis bene disposite.

Ad primũ ergo dicendum: q̃ secundum quosdam diues ille mentitus est dicens: se precepta obseruasse: ⁊ precipue quantum ad vnum preceptum quod ibidez cõmemoratur: pertinens ad interiorez actuz: scilicet. Diliges proximum tuũ sicut teipsum. Unde Origenes dicit super Matthеum. Scriptum est in euangelio secundum Hebreos. Quod cum dominus dixisset ei.

Uade ⁊ vẽde omnia que habes. Cepit enim diues ſcalpere caput ſuum: ⁊ nõ placuit ei. Et dixit ad eum dominus. Quomodo dicis: feci legem ⁊ ꝓphetas. ſcriptuꝫ eſt in lege. diliges ꝓximum ſicut teipſum: ⁊ ecce multi fratres tui filij Abrae amicti ſũt ſtercore moriẽtes pre fame: ⁊ domus tua plena eſt multis bonis: ⁊ non egreditur ex ea omnino aligd ad eos. impoſſibile. n. eſt implere ꝑdictuꝫ mandatuꝫ ⁊ eſſe diuitẽ: ⁊ maxime hẽre tãtas poſſeſſiones. Et hoc idẽ ꝓfirmatur per Hiero. qui dicit ſup Mat. Mentiꝫ adoleſcens. Si. n. qõ poſitũ eſt in mãdatis: diliges ꝓximũ tuum ſicut te ipm ope cõpleſſet: quomodo poſtea audiens vẽde omnia que habes ⁊ da pauperibus: triſtis abyſſet. Sed qꝫ Chriſoſtomus ⁊ alij expoſitores dicunt adoleſcentem illũ nõ fuiſſe mentituꝫ vtrũq; ſaluari põt. Nã hoc preceptum Diliges ꝓximũ tuum ſicut te ipſum: dupliciter poteſt obſeruari. Uno modo imperfecte: vt. ſ. aliquis nõ faciat contra ꝓximũ qõ nõ vult ſibi fieri: ⁊ vt ſine detrimento ꝓximo ſubueniat. Alio modo: vt. ſ. ad ſubueniendũ neceſſitatibus ꝓximoꝝ corporalibus ita ſe habeat ſicut ad ſubueniendum neceſſitatibus ꝓpꝛys: hoc eniꝫ modo nõ implet hoc preceptum: qui cuꝫ multas diuitias habeat ſibi eas reſeruat permittens ꝓximum egere. Conſilia aũt ad hoc ordinantur vt ꝑcepta perfectius cuſtodianꝫ. Et ideo dominus obſeruanti ꝑcepta imperfecte ſuperaddit conſilia: per que ꝑcepta perfectius obſeruẽtur. ¶ Ad 2m dõm: ꝙ perfectio vite in preceptis ſecundũ ꝙ ſunt de interioꝛibꝰ virtutum actibus cõſiſtit eſſentialiter. Nã charitas eſt vinculũ perfectionis: ſicut apoſtolus dicit ad Col. 3°. Et ideo cuꝫ dominus ꝑcepta charitatis poſuiſſet Mat. 5. ſubiũgit Eſtote ergo perfecti. Sed in cõſilijs que ſunt de gbuſdam exterioꝛibus actibus cõſiſtit perfectio inſtrumẽtaliter: qꝫ ſcꝫ hmõi conſilia ſunt quaſi quedã inſtrumenta per que facilius ad perfectionẽ peruenitꝫ. Unde in collationibus patrum dicit. Jeiunia. vigilie. meditatio ſcripturaꝝ. nuditas ac priuatio omniũ facultatũ: nõ perfectio: ſed perfectionis inſtrumenta ſunt: qꝫ nõ in ipſis conſiſtit diſcipline illius finis: ſed per illa peruenitur ad finem. Et Auguſt. dicit in libro de perfectione iuſtitie. Sic audiamus precepta perfectionis ne currere negligamus ad perfectionẽ charitatis. Et Hieronymus ſup Matthеũ dicit exponẽs illud. Ecce nos reliquimus omnia ⁊ ſecuti ſumus te. Quia inquit non ſufficit tantũ relinquere: iungit qõ perfectũ eſt: ⁊ ſecuti ſumus te. quid ergo erit nobis: ꝙſi diceret. fecimus qõ iuſſiſti. quid ergo dabis premij: Precepta ꝙ imperfecte obſeruata pertinent ad cõmunem iuſtitiam. Sed perfectio vite conſiſtit in ipſa plena obſeruantia preceptorum. ¶ Ad 3m dõm: ꝙ aliquid ad finem ordinaꝫ dupliciter. Uno mõ vt neceſſarium ad finem: ſine quo finis eſſe non põt. ſicut cibus ad vitam corporis obſeruandã. Alio modo ſicut neceſſarium ad finem: ſine quo ad finem non ꝛta bene perueniri poteſt: ſicut equus ordinatur ad iter. Non qꝫ ſine equo aliquis ire nõ poſſit: ſed qꝫ in equo melius vadit. Simlr ⁊ conſilia ordinantur ad precepta. Nõ quia ſine conſilijs precepta obſeruari non poſſint. Et quantum ad interioꝛes actus ⁊ quantum ad exterioꝛes. Nam Abraam qui ⁊ cõiugio ⁊ diuitijs vtebaꝫ: fuit coram deo perfectus ſecundum illud Geñ. 17. Ambula coram me ⁊ eſto perfectus: ſed quia per conſilia facilius ⁊ expeditius ad perfectam preceptorum obſeruantiam peruenitur. ¶ Ad 4m dõm: ꝙ Aug. in verbis illis intẽdit excludere quoꝛundam dcñ: qui credebant virginitatem eſſe neceſſariam ſolũ ad carẽdum tribulatione corporis que in matrimonio ſuſtineꝫ. obſeruatio aũt preceptoꝝ ⁊ ſi in hoc ſeculo fiat: nõ tamen pertinet ad hoc ſeculũ: ſed futuro ſeculo coniungit. ¶ Ad 5m dõm: ꝙ precepta pertinent ⁊ ad actiuã ⁊ contemplatiuã vitã. Cõſilia vo ſunt inſtrumenta contemplatiue vite: ſed ibi preceſſit mentio de preceptis ordinantibus ad ꝓximũ: que pertinent ad vitam actiuã. ¶ Ad 6m dõm: ꝙ etiam in ipſo exercitio preceptoꝝ contingit inueniri differentiam perfectionis. Unde nõ poteſt dici ꝙ numerus gnqꝫ millium pertineat ad precepta: ⁊ numerus quattuoꝛ milliũ ad conſilia. Sed primum pertinet ad imperfectã obſeruantiam preceptoꝝ: qualis etiã in ſeculari vita interdum habetur. Secundũ vero pertinet ad perfectam obſeruãtiam preceptorum: ad quaꝫ ordinanꝫ conſilia. Nec tamen qꝫ primo dominus pauit quinqꝫ millia ꝙ̃ quattuoꝛ millia: oportet ꝙ aliquis ꝑus exerceaꝫ in vita ſeculari ꝙ̃ tranſeat ad religionem: quia etiam religionem intrantes non ſtatim perfectionẽ adipiſcunꝫ: ſed ad perfectionem aſſequendam ſe exercitant: ſicut ⁊ intrãtes ſcholas logice nõ ſtatim efficiũtur logici: ſed ad hoc ſe exercitant. Unde ⁊ religio quedam ꝓfectionis ſchola eſt. ¶ Ad ſeptimũ dõm: ꝙ exempla que traduntꝫ in euangelio ſunt exempla xp̃i: que pertinet non ſolum ad conſilia: ſed etiaꝫ ad perfectam obſeruantiã preceptoꝝ. vnde ⁊ ibidẽ ſubdit exẽpla vt hic. Diſcite a me qꝫ mitis ſum ⁊ humilis corde. ¶ Ad octauũ dõm: ꝙ charitas habet multos gradus. Nã ꝓmo eſt charitas icipiens ⁊ poſtea perficiens: ⁊ vltimo perfecta. vnde charitas in ſpirituali vita ⁊ eſt principiũ ⁊ finis. ¶ Ad nonũ dõm: ꝙ obſeruatio conſilioꝝ eſt difficilioꝛ ꝙ̃ obſeruatio preceptoꝝ quantũ ad exterioꝛes actus: tamen obſeruatio preceptoꝝ perfecta quãtum ad interioꝛes actus eſt longe difficilioꝛ. Difficilius. n. eſt deponere animi cupiditates ꝙ̃ poſſeſſiones: ⁊ tamen difficiliꝰ eſt obſeruare exterioꝛes actus preceptoꝝ ſine cõſilijs ꝙ̃ cũ ꝓſilijs: ſicut ex premiſſis pz. ¶ Ad decimũ dõm ꝙ incipientes ſunt ſine ordine inſtruendoꝝ ab alijs: ⁊ ideo ex precepto mouenꝫ ad aliquid faciendum tam in vita ſeculari ꝙ̃ in religione: ſed quando iã perficiũtur operanꝫ ab interioꝛi habitu: quaſi ex ſe ipſis nõ ſolum cõſilia: ſed etiam precepta. ¶ Ad vndecimũ dõm: ꝙ ſicut dcñ eſt: charitas ⁊ eſt ꝓncipiũ ſpũalis vite ⁊ finis: ⁊ ideo ⁊ ipſa precedit inchoata tãquã de eſſe exiſtẽs ſpũalis vite: ⁊ ipſa ſequiꝫ tanquã pertinẽs ad perfectum eſſe ſpũalis vite: ⁊ tamen ea que ſunt de bene eſſe ordinanꝫ ad conſeruationẽ eoꝝ que ſunt de eſſe rei. ¶ Ad duodecimuꝫ dõm ꝙ etiã in diſciplinis prius adiſcunꝫ ea per que alia ꝓfectꝰ intelliguntꝫ: quãuis illa facilius ſit intelligere vel habere ſecundum cõmunez modũ: ſicut facilius eſt ſcire argumẽtari eo modo quo etiam ideote vtunꝫ dyaletica quadaꝫ ꝙ̃ ſcire regulas logice: ⁊ tamen preadiſcunꝫ regule logice ad hoc ꝙ aliquis perfectius argumẽtari valeat ꝙ̃ cõmuniter ideote argumẽtant: ⁊ ſimiliter facilius eſt obſeruare precepta ſecundũ imperfectũ moduꝫ ꝙ̃ obſeruare conſilia: ⁊ tamen qui tendũt ad perfectam preceptoꝝ obſeruationem oportet ꝙ incipiant a conſilijs ſicut a quibuſdam inſtrumentis. ¶ Ad. 13m. dõm: ꝙ illa que ibi dominus ſuperaddit: nõ ſunt ꝓſilia: ſed precepta: vt pz ex ipſis verbis domini: que ibi ponuntur. Tum etiaꝫ ex expoſitiõe Aug. in lib. de ſermone domini in monte. ¶ Ad. 14m. dõm: ꝙ obſeruãtia ꝑceptoꝝ ſecũdũ imperfectũ modũ eſt minimũ in vita ſpũali: ſed eſt maximum ſi obſeruetur perfecte. ¶ Ad. 15m. dõm: ꝙ perfectioꝛa euãgely nõ ſolũ ſunt conſilia: ſed etiã precepta: vt ex dictis pz. ¶ Ad. 16m. dõm: ꝙ illud a quo cõuertiꝫ cõſequẽtia eſſendi: ⁊ ſi ſit ꝑus nã quodãmõ: nõ tñ opz ꝙ ſemp ſit ꝑus tẽpore. Nõ. n. in angelis viuere precedit intelligere: quãuis nõ omne viuens intelligẽs ſit: qꝫ ſtatim a ꝓnº angeli vitam perfectaꝫ habent ꝙ̃ eſt intellectualis. Et ſimlr qui volũt plenius precepta cuſtodire: ſtatim a ꝓncipio cõſilia aſſumere debẽt: licet non omnes obſeruantes precepta obſeruẽt conſilia.

Queſitum

¶Incipit quodlibet quintum.

Quesituz est de deo q angelis et hominibus. De deo q̄sitū ē: q quātū ad nām diuinā: q quantuz ad nām assumptā: quantū ad naturā diuinā q̄sitū est q de scientia: q de potētia dei. ¶Circa sciam dei quesita sunt duo. Primo vtruz deus sciat p̄mū instās in quo potuit creare mundum. Secundo vtruz prescīti a deo possint demereri. Articulus. I.

Circa p̄mū sic p̄cedit. Uidet q deus sciat p̄mū instās in quo potuit mundum creare: deus.n. potuit creare mundum anteq̄ creauerit. Nō aūt potuit creare ipsuz in infinitum ante: qz sic esset ei coeternus: ergo est dare aliqō istās in q̄ p̄mo potuit creare mūduz. Sz deus sua scia totū cōprehēdit. Ergo deus scit p̄mū instās in q̄ potuit creare mūduz. ¶Sed ɔ. deus nihil scit qō eius oīpotētie p̄iudicet: p̄iudicaret aūt eius omnipotentie: si esset aliqō instans in quo primo potuit creare mundū: qz sic eius potentia ad illud instans limitaretur: ergo deus nescit primum instans in quo potuit creare mundum.

Respondeo dicendū q dupl'r dicitur aliquid fieri in aliqua mensura loci vel tēporis. Uno mō p̄supposita ipsa mensura: q sic particulares effectus producūtur a deo vel ab alijs agentibus in loco vel tēpore. Alio modo vt simul cuz eo qō fit producatur mēsura loci vel temporis. Et hoc modo mundus a deo in esse producitur: nō quidē quasi in aliquo loco vel tempore preexistente: sed qz simul cū mundo q locus q tempus producitur. Unde aliter est intelligendum: cum dicit q deus potuit facere aliquē particularem effectum: puta equum vel hominem anteq̄ fecerit: vel ēt alibi q̄ fecerit: q aliter cum hoc de mundo dicit. Nam cū de homine vel equo hoc dicitur signatur aliquod tempus vel locus aliquis esse in quo homo a deo fieri potuerit. Sz cum de hoc mundo dicit non signātur q sit aliquod tempus ante mundū: nec aliquis locus extra ipsum: sed significatur q deus potuit mensuraz loci aut temporis mūdi facere maiorem. Si ergo q̄ratur vtrum potuerit mundū facere in infinitum anteq̄ fecerit. Si hoc quidem referatur ad potentiam facientis: manifestuz est q in infinitum ante facere potuit. Dei enim potentia est eterna: cui nihil accrescere potuit: vt inciperet quādoq̄ facere mundum: cuz prius non potuerit. Si vero referat ad ipsum mundū sic non potuit fieri: vt esset semper: supposita catholice fidei veritate: que hz munduz quādoq̄ non fuisse. Sicut.n. deus non pōt facere vt qō fuit nō fuerit: vt infra dicetur: ita nō potest facere vt quod fuit quādoq̄ nunq̄ non fuerit. Secundum hunc ergo sensum dicit q deus nō potuit mūdū facere in infinitum anteq̄ faceret. Sed adhuc intelligendum est q infinitum dicit dupliciter. Uno modo in actu q sic dicit p̄m modum predictū q deus non potuit facere mundum in infinitū anteq̄ fecerit: idest q duratio mundi in infinitum ante precesserit. Alio modo dicit infinituz p̄m potentiā: q sic potuit deus in ifinitū mūdū facere anteq̄ fecerit: qz quātūcūq̄ ante deū euz fecisse adhuc potuit euz prius facere. Et sic non est dare p̄muz instans in quo deus potuit facere mundū. Est aūt dare p̄muz instans in quo fecerit: sicut etiaz est dare supremū vbi vsquequo deus mūdū fecerit: nī tm̄ ē dare sup̄mū: vltra qō facere nō potuerit.

¶Et sic pz q qō cessat. Articulus. II.

Ad secundū sic p̄cedit. Uidetur q p̄sciti a deo non possint demereri. Sicut enim aliqui sunt electi a deo ab eterno ad gratiam habendam: ita etiaz aliqui sunt p̄sciti a deo ad hoc q sue nature relinquantur. Sed naturalibus non meremur neq̄ demeremur: ergo p̄sciti a deo non demerentur.

¶Sed ɔ. Nullus dānat a deo nisi p̄pter demeritū: cū deus sit iudex iustus. Sed p̄sciti dānant a deo: g̃ demerētur.

Respondeo dicendū q scientia dei cōparatur ad res creatas: sicut ars ad artificiata. Unde sicut ars non solum est cognoscitiua: sed factiua eorum que scōm artē fiunt. Eorum vero que ab artis regulis deuiantur est cognoscitiua: ita etiaz scientia dei est factiua q cognoscitiua omniū bonorū: malorum vero siue peccatorum que sunt deuiationes quēdā ab eterna lege ipsius sciētia dei est cognitiua: non autez causatiua. Et sic patet q boni qui per gratiam iustificātur: non soluz sunt a deo ab eterno p̄cogniti: sed etiam electi ad gratiam habendā; peccatores aūt qui non iustificant per gratiam: non sunt electi vel p̄ordinati a deo ad culpam: sed solum p̄sciti q non sint per gratiam habituri: sed sue nature sint relinquendi. Quia vero omne agens potest in id qō est infra se: nō autē in id qō est supra se: natura sibi relicta non potest in actum meritoriū qui est supra facultatem nature. Potest autez i actū peccati qui est demeritorius: sicut in aliquid infra naturam humanam existens: hō enim peccando descendit a dignitate sue nature. Et sic pz q p̄sciti possunt demereri.

Ad primum g̃ dōm q hoc qō dī q nālibus non meremur neq̄ demeremur: pōt itelligi dupliciter. Uno mō sic q naturalia ipsa nō sunt meri: ta vel demerita: q sic verū est: qz merita sunt supra naturā demerita sunt contra nām. Alio modo pōt intelligi q sic naturalia nō sint p̄ncipia merendi vel demerēdi: q sic falsum est. Nālia.n. adiuta p gr̃am sunt p̄n^a merēdi: sibi autē relicta p̄ñt esse p̄n^a demerēdi: vt dictū est.

¶Deinde circa potentiaz quesita sunt duo. Primo vtrū deus possit virginē corruptam reparare. Secūdo vtrū deus possit peccare si vult. Articulus. III.

Ad primū sic p̄cedit. Uī q deus possit virginē reparare. Ad omnipotentiā enim dei pertinet q non sit impossibile apud eum omne verbum: vt dicit Lu. i. Sed hoc est qōdā verbuz virginē reparare post lapsuz: ergo deus pōt virginem reparare post lapsum.

¶Sed contra est: quod Hierony. dicit. Lū deus cetera possit non potest reparare virginem post ruinaz: q habetur in Decreta. 35. questio. 5.

Respondeo dicendum q in virginitate duo possumus cōsiderare: quorū vnū est ipsa integritas mētis q corporis. Et sic deus virginē pōt reparare post ruinaz. Potest enim mentez reintegrare per gratiaz: q corpus cōsolidare per miraculuz. Alia aūt est causa integritatis predicte: qz sez mulier virgo nō fuit cognita viro. Et quātū ad hoc deus nō potest virginem post ruinaz reparare. Nō enim pōt facere vt iaz ea que est cognita a viro: non fuerit cognita: sicut nec de aliquo qō factum est pōt facere q factuz non fuerit. Potentia enim dei se extēdit ad totū ens. Unde solum id a dei potētia excluditur: qō repugnat rationi entis. Et hoc est simul esse q nō esse. Et eiusdē rationis est: quod fuit non fuisse. Unde Augustinus dicit. 26. cōtra Faustuz. Quisquis dicit si omnipotens est deus: faciat vt ea que facta sunt: facta nō fuerint: non videt se hoc dicere: faciat vt ea que vera sunt eo ipso quo vera sunt: falsa sint.

Ad primum ergo dōm q cum verbum sit conceptus mentis: nihil qō p̄tradictionez implicat: verbum dici pōt: quia non cadit in conceptu mētis: vt probatur in. 4. meta. Articulus. IIII.

Dsecunduꝫ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ hec sit falsa: deus pōt
a peccare:si vult. De quocūq; n. possuꝫ dicere ꝙ homo pōt facere si vult:pōt etiam dici simpliciter ꝙ hō pōt facere illud. Si ergo hec ꝓpositio est vera. Deus pt peccare si vult:segtur ꝙ hec sit vera. Deus pōt peccare:sed hoc est erroneū:g̃ ꝛ primū.

¶ Sed ꝺ. Quicūq; vult peccare peccat. Sed sequit:si deus peccat pōt peccare:g̃ segtur si vult pōt peccare.

Respōdeo dōm ꝙ hec cōiunctio si ordinē quēdaꝫ importat:pōt aūt in ꝓposito duplicem ordinem importare. Uno quidem modo ordineꝫ cause siue ꝓncipy:ꝛ hoc modo ꝓpositio falsa est:voluntas enim dei ē ꝓncipiū ꝛ causa respectu creaturarum:nō aūt respectu eorum q̄ ptinent ad diuinā naturaꝫ:vnde nō dicimus ꝙ pater genuerit filiū volūtate:sed nāliter:vt ꝑz per Dyla.i li. de syno. Potentia aūt dei ad ipsam nām diuinā pertinet. Unde hoc ipm qō est posse peccare nō est subiectū diuine voluntati: alioquin volūtas dei esset ꝓncipiū imutationis diuine nature:qō est impossibile. Allio modo pōt importare ordinē consequentie:ꝛ sic hec locutio est vera. Si deus vult peccare:potest peccare. Sequit enim sine cōditione si argumētamur ex impossibili posito. Deus vult peccare. ergo potest peccare. Dia.n. que vult pōt: sed nō ecōuerso.

Ad primū ergo dōm ꝙ cū dicit. Si hō vult currere pōt currere:antecedēs ē possibile: ꝛ iō ois est simplr possibile. Sz cū dr sic. Si deus vult peccare pōt peccare:antecedēs est impossibile:vnde nihil ꝓhibet cōditionalē esse verā: ꝓsequente existēte ipossibili.

Einde quantū ad nām assumptaꝫ quesita
d sunt duo. Primo vtruꝫ totꝰ sanguis quē xp̄s in sua passione effudit in resurrectione ad corpus eius redierit. Secūdo in quo xp̄s nobis maius signū dilectionis exhibuerit:vtruꝫ in hoc ꝙ xp̄s passus est pro nobis:vel in hoc ꝙ corpus suum dedit nobis sub sacro in cibū. Articulus. V.

Arca ꝓmuꝫ sic ꝓcedit. Uidetur ꝙ totus sanguis xp̄i:qui est in passione eius effusus ad corpus eius in resurrectione rediet rit. Resurrectio enim nostra cōformis erit resurrectioni christi ꝟm illud ad ꝓhil.3. Reformabit corpus humilitatis nr̄e:cōfiguratū corpori claritatis sue. Sed ad corpus nostruꝫ in resurrectione redibit totum qō fuit de veritate humane nāe. Sanguis aūt xp̄i in passione effusus fuit de veritate humane nāe:ꝛ sacer dicit ꝟm illud. Quē sacer cruor perunxit fusus agni corpore: ergo videtur ꝙ ille sanguis xp̄i in passione effusus in resurrectione ad corpus eius redierit. ¶ ꝓ. verbuꝫ dei nunq̄ deposuit qō in nr̄a nā assumpsit:partibus humāe nature abinuicē in passione separatis:sed verbuꝫ dei assumpsit i natura nostra:non solū corpus:sed etiā sanguinē:g̃ sanguis ille nūq̄ fuit a vbo depositus:redyt g̃ ad ipz i resurrectiōe.

¶ Sed contra est ꝙ in aliquibus eccleſys sanguis christi vsq̄ hodie dicitur seruari.

Respondeo dōm ꝙ in resurrectione taz xp̄i q̄ nostra totum qō fuit de veritate humane nature reparabit:non aūt illa que de veritate humane nāe non fuerūt:ꝛ q̄uis circa ea q̄ sunt de veritate humane nāe sit diuersa diuersoꝝ opinio:scōm quālibz opionē non totus sanguis nutrimētalis.i.g ex cibis generaī ptinet ad veritatē hūane nāe. Cū ergo xp̄s ante passionē comederit ꝛ biberit:nihil ꝓhibet in eo fuisse aliquē sanguinem nutrimentalē:q ad veritatē hūane nāe nō ptinet:ꝛ quē oporteret ad corpus eius in resurrectione redire. Sz qz speciali ter fit questio de sanguine i passiōe effuso ꝓ redēptiōe humani generis:de hoc magis dicendū videt ꝙ totus in resurrectione ad corpus xp̄i redierit triplici rōne. Quarū ꝓ accipi pōt ex etate xp̄i patientis. Passus est.n. in perfectissima etate:in qua maxime ea que in hoie iueniunt ad veritatem humane nāe pertinere videnī:tanq̄ ad maximā pfectionē adducta. Secūda sumit ex merito passiōis. Si enim sanctoꝝ martyrū ille ptes in ḡbus passionez ꝓ xp̄o sustinuerūt:quendā ꝓuilegiatū fulgorem in resurrectione habent:vt Augu. dicit. 21. de ci. dei. ergo multo magis sanguis xp̄i:quē ꝓ salute humani generis effudit: ad gloriosam resurrectionez reparatus est. Tertia rō potest sumi ex ipsa virtute passionis. Sanguis enim ille in passione effusus humanū genus sanctificauit:ꝟz illud ad Heb. vltimo. Jesus vt sanctificaret per sanguinem suum populuz extra portam passus est. Humanitas aūt xp̄i salutiferā virtutez habuit ex virtute verbi sibi vniti. vt Dama. dicit in. 3. lib. Unde manifestū est ꝙ sanguis in passione effusus:qui maxime fuit salubris:fuit diuinitati vnitus. Et ideo oportuit ꝙ in resurrectiōe ostenderet alys humanitatis partibus. Hāguis autem christi:qui in ḡbusdam ecclesys ostenditur:dicitur ex quadam imagine christi percussa miraculose fluxisse. Uel etiam alia ex corpore christi. ¶ Et per hoc ꝑz responsio ad obiecta. Articulus. VI.

Dsecundum sic procedit. Uidet ꝙ xp̄s maiꝰ dilectionis signū nobis ostēdit tradēdo corpus suum
a in cibū q̄ patiendo ꝓ nobis. Charitas enim patrie ꝑfectior est q̄ charitas vie. Sed beneficium illud quo nobis xp̄s contulit:corpus suum dās nobis in cibum:magis assimilaī charitati patrie:in qua plene fruemur deo. Passio aūt quam ꝓ nobis subyit magis assimilatur charitati vie:in qua nobis ꝓ xp̄o iminet patienduz. Ergo maius est dilectionis signum ꝙ xp̄s corpus suū tradidit nobis in cibū:q̄ ꝙ xp̄s passus est ꝓ nobis.

¶ Sed ꝺ est. qō dicit Jo. 15. Maiorē charitatem nemo habet q̄ vt animam suā ponat quis ꝓ amicis suis.

Respondeo dicenduz ꝙ illud qō est potissimū in vnoquoq; genere est mensura oium eorum que sunt illius generis: vt ꝑz per ꝓhm in. io. Meta.
b potissimū aūt in genere amoris hominuz est amor quo gs amat seipsum. Et ideo ex hoc amore necesse est mensuraz accipere omnis amoris:quo quis alium amat. Unde ꝛ in 9° Etbi. pbs dicit. Qz amicabilia que sunt ad alterum veniunt ex amicabilibus que sunt ad seipsum. Pertinet autez ad amorem quo quis amat seipsum:vt velit sibi bonum: vnde tāto aliquis alium magis amare ꝓbaī:quanto magis bonum qō sibi vult ꝓpter amicum ptermittit: ꝟm illud ꝓuer. 12. Qui negligit dānū ꝓpter amicū iustus est. Ult autem homo sibi triplex bonū particulare:que sunt anima:corpus:ꝛ res exteriores. Est ergo aliqō signū amoris:ꝙ aliquis in rebus exterioribus:ꝓpter aliū detrimētū patiaī:maius aūt amoris signū:si etiaz corporis ꝓpry detrimentuz patiatur:vel labores vel verba ꝓ amico sustinendo:maximū aūt dilectionis signum:si etiaz aīaz suaz deponere velit ꝓ amico moriēdo. Qz g̃ xp̄s ꝓ nobis patiēdo aīam suā posuit:maximū fuit dilectiōis signū:ꝙ autez corpus suū dedit in cibū sub sacramēto ad nullū detrimētuz ipsius ptinet:vñ ꝑz ꝙ ꝓmū est maius dilectiōis signū: vnde ꝛ hoc sacrm est memoriale qōdam ꝛ figura passiōis xp̄i. Ueritas aūt ꝓeeminet figure:ꝛ res memoriali.

Ad primum ergo dōm ꝙ exhibitio corporis xp̄i in sacro bz quidē figuraz quādā charitatis:qua diligit nos deꝰ i patria:ſz passio eiꝰ ptiet ad ipaz dei dilectionē:nos a pditiōe ad patriā reuocantez: dilectio aūt dei nō est maior in pria q̄ sit in pātl. Arti. VII.

¶ Deinde

Einde circa angelos quesitū est vnuz. s. vtrum Lucifer sit subiectuz eui.

d Et videt q sic. Sicut subiectū tēporis est primum tempozale simplicissimū: ita subiectuz eui videtur esse simplicissimū euiternum. hoc autē est Lucifer qui inter angelos supmus fuit fm suam nām creatus. Euuz aūt nō respōdet gratie sed nāe: allogn corpora celestia que non sunt susceptiua gre euo mensurari nō possent. Luz ergo dona naturalia integra remāserint in demonibus post peccatuz: sicut Dio. dicit. 4. c. de di. no. videt q euū sit in lucifero sicut in subiecto.

¶ Sed ꝺ. euū est quedā eternitatis participatio. Sz angeli beati magis sunt in pticipatione eternitatis q̄z lucifer: q est beatitudinis expers. Ergo lucifer non est subiectuz eui: sed magis supzemus beatozum angelozum.

Respondeo dōm q ex ignozantia lingue grece p uenit q cōiter apud multos euuz ab eternitate distinguit: ac si distingueret ē antropos ab boie: qō enim in greco dicit euō in latino eternitas. Et sic etiaz Dio. io. ca. de di. no. pro eodē vtit eternitate t euo: sed quia noibus vtendū est vt plures: si vtrūq; distinguamus abinuicez: euū nihil aliud erit q̄z eternitatis participatio: vt. s. essentialis eternitas ipsi deo attribuat: euū aūt quasi participata eternitas substātys spūalibus: q̄ sunt supza tps: qz vero id qō per essentiā dr semp est mensura ipsius qō dicitur per participationē: pōt dici q pma mensura omnium euiternozū est ipsa dei eternitas: sicut etiam substantia dei est mensura omnis substantie: vt dicit Cōmētatoz in. x. metaphy. Si quis tamen velit accipere mensuraz homogeneā: idest eiusdem generis: dicunt quidā q non est vna mēsura cōis: sed qōlibet euiternū hz suū euum. Sed hi propriā vocem ignozant. Sic. n. esset verū qō dicūt: si oia euiterna essent equalia. Sic. n. vnū eoz nō esset mensura alterius: hoc aūt nō est verum: qz in angelis est accipere primū medium t vltimū: non solum fm diuersas ierarchias t ordines: sed etiam fm diuersos angelos in eodem ordine: vt pz p Dio. io. ca. celestis ierar. Et qz semp illud qō est simplicissimū est mensura in quolibet genere: sicut dr in. io. meta. (T. cō. z.) Ideo necesse ē vt duratio simplicissimi euiterni sit euum oīum euiternoz: t ita simplicissimū euiternuz est subiectū eui. Sed attendēdum q substātie spūales mēsurant euo: nō solū quātū ad earū subam: sed etiam quātū ad earū propriā opationē. Unde in lib. de causis dicitur: q sunt in momento eternitatis fm suba t opationem: t sic oportet q ille angelus: q est subiectū eui sit simplicissimus: non solum quantum ad essentiā: sed etiā quantum ad operationem. Talis aūt est supmus oīuz angelozū: cuius operatio maxime est in vno: qō est deus: vnita. Uñ supzemus oīum angelozuz est subiectū eui. Nō aūt Lucifer.

Ad primū ergo dōm q aliqui posuerunt Lucifer rum nō fuisse supmuz angelozz. Sed sicut Dama. dicit fuit pmus eoz qui preerant ordini terrestri. Si vero concedamus fm Gregoriū q fuerit supzem⁹ oīum: tunc dicendum est q sua operatio auersa est ab vno primo: t conuersa ad multitudinē inferiozū rerū: quarum pmatū appetyt. Et pz hoc demones decidunt a sūma simplicitate eui. vñ Dio. dicit. 4. c. de diui. no. q demōes dicūtur mali: ppter hoc q infirmant circa opationē nālem.

Einde quesitū est de hominibus. Et pmo quantū ad ea que possunt omnib⁹

d esse cōia. Secundo quantum ad ea que ptinēt ad quosdaz hozum status. Circa cōmunia vero quesitū est quadrupliciter. Primo quidē de bis: que pertinent ad naturam hominis. Secundo de bis: que pertinent ad sacramēta. Tertio de bis; que pertinent ad virtutes. Quarto de bis: que ptinent ad p̄cepta. ¶ Circa primū quesita sunt tria. Primo quantū ad personas hominuz: vtrū. s. si Adam non peccasset: ydez hoīes numero saluarentur q nūc saluantur. Secūdo quantū ad intellectum: vtrum. s. verbū cozdis sit spēs intelligibilis. Tertio quantū ad voluntatem: vtrum. s. ea que per timozem fiūt sint voluntaria. Articulus. VIII.

Dprimuz sic pceditur. Uidetur q si Adam nō peccasset: nō ydē

d homines numero saluarent̄ qui nunc saluātur. Si. n. Adam nō peccasset: soli electi nascerētur: ergo nō fuissent nati illi peccatozes q finaliter sunt reprobati: t p ꝓñs: nec eoz filij: qz si nō sunt ydez patres: cōsequens est: neq; filios esse eosdē: multi aūt nūc saluantur ex reprobis parētibus nati. Ergo si Adam non peccasset: nō ydē saluarētur: qui nunc saluant̄. ¶ Ꝑ. fm pbm semē est supfluū alimēti: sed alys cibis homo vsus fuisset in paradiso si non peccasset ab bis quibus nūc vtitur: ergo aliud fuisset semen: t per consequens aly filij.

¶ Sed ꝺ est qō Grego. dicit. 4. moral. Si pmū parētē nulla putredo peccati cozrumperet: nequaq̄z ex se filios iebene generaret: sed hi qui nunc per redemptozez saluādi sunt soli ab eo electi nascerentur.

Respondeo dōz q cū in gnātiōe boīs: sicut t aliorum aialū semen patris sit agēs: mā vero a matre ministrata sit sicut patiēs: ex quo cozpus humanū format̄: impole est eū dē filiū nasci: siue sit alius pater: siue sit alia mater: sicut ēt nō est idem numero sigillū: siue sit alia cera: siue sit aliud cozpus sigilli: ex cui⁹ ipzessione cera sigillatur. Et q̄uis supfluū alimenti sit semen fm pbm: diuersitas tñ alimentoz non sufficeret ad diuersificādū filios: qui ex semine nascunt̄: qz ex illis cibis non sumit semē: nisi quatenus aliqualiter in subaz parentū ꝓuertuntur. Dicūt quidam sequentes Anselmū q si homo nō peccasset in illa pma tentatione stati ꝓfirmat⁹ fuisset t ipse t omnes qui ab eo nascerētur: ita q oēs qui nascerētur fuissent electi. Unde cū nūc multi qui saluant̄ ex peccatozib⁹ nascātur: sicut in obyciendo tangebat̄: consequens est q essent aly parentes saluandozuz: t per ꝓñs aly filij. Sed hec positio non vr esse vera: qz fm Augu. i4. de ci. dei. Status cozporis in hoīe ꝓportionabiliter respondet statui aīe: quādiu ergo hō habuit cozpus aīale potēs mori t nō mori indigens alimētis: tādiu habuit aīaz potentē peccare t nō peccare: habuit aūt cozpus aīale q̄diu fuit in statu generandi: qō ēt fuisset si post illā pmā tentationē nō peccasset. Et iō possibile fuisset si pm⁹ hō tūc nō peccasset: q ēt ipse vel ei⁹ posteri postmodū peccarēt: vt Hugo de san. vic. dicit. Uñ ex hoc nō sequit parētū diuersitas q nūc sunt alig peccatozes: tūc aūt nō eēnt: sed ē aliud vñ necesse est ponere diuersitatē parētū: qz in ꝑ statu vnus hō nō habuisset plures vxozes: nec ēt alig ex fornicatiōe vel adulterio nascerent̄: qō nūc contingit ēt in bis q saluant̄: multi. n. filij vnius parentis ex pluribus vxozib⁹ nati saluant̄: sic̄ pz de filys Jacob. Multi ēt ex fornicatiōe vel adulterio nati: aliogn eis frustra sacra salutis adhiberent̄. Unde relinquitur q alig nūc saluant̄: q si pmus hō nō peccasset nō nascerent̄: t per ꝓñs non saluarent̄: nec tñ dei p̄destinatio falleret̄: qz deus p̄destinauit hoīes bñs sciaz futuri euētus. Qō vo Greg. dic̄ q si pm⁹ hō nō peccasset: neq̄ q̄z ex se fillos iebēne gnāret: idubitāter vez ē. Nō. n. in filios trāsfunderet pctm̄ originale: fz q hoīes filij ire nascunt̄: qō aūt subdit q bi soli q nūc saluādi sūt nascerent̄ itelligēdū ē q pnomē facit simplicez demōstrationē: qz. s. soli electi nascerent̄ q̄tū est ex rōne originis: nō aūt demōstrationem personalem: qz alie persone essent hominū qui saluarent̄. ¶ Et per hoc patet

responsio ad obiecta. Articulus. IX.

AD secundum sic ꝓcedebatur. Uꝝ ꝙ vbū cordis sit spēs itelligibilis: verbū.n. cordis est quo itellectꝰ videt: hoc aūt est spēs itelligibilis. ergo verbū cordis ē species intelligibilis. ¶ P. cognitio intellectiua a sensu oriꝝ. Sed illud qō sensus sentit est spēs sensibilis. g̃ verbū cordis quo intellectus itelligit est spēs itelligibilis. ¶ Sz ꝫ vbū cordis interius est qō exteriori verbo significatur. Sz verbū exterius nō significat spēm intelligibilem. ergo verbum interius nō est ipsa spēs intelligibilis.

Respōdeo dōm ꝙ ꝑm Aug. i5. de tri. Uerbū cordis importat qōdam ꝓcedens a mente siue ab intellectu. Procedit aūt aliquid ab intellectu inquantum est cōstitutū per operationem ipsius. Est aūt duplex operatio intellectus ꝑm ph̄m. in. 3. de aīa. (T. c. zi.) Una gdē que vocaꝝ indiuisibiliū intelligentia: per quaz intellectus format in seipso diffinitionē: vel cōceptū alicuiꝰ incōplexi. Alia aūt opatio est itellectus cōponētis ꝛ diuidentis ꝑm quā formatꝫ enūciationem. Et vtrūqz istorū per operationem intellectus cōstitutoruz vocaꝝ verbū cordis: quoꝝ ꝓmū significat per terminū incōplexū. zm̄ vo significat p oronē. manifestū est aūt ꝙ ois opatio itellectus ꝓcedit ab eo ꝑm ꝙ est factus in actu per spēm intelligibilez: qz nihil operaꝝ nisi ꝑm ꝙ est actu. Uñ necesse ē ꝙ spēs intelligibilis que est ꝓncipiū operatiōis intellectualis differat a vbo cordis: qō p operatiōnē itellectus formaꝝ: q̃uis ipm verbū possit dici forma vel spēs itelligibilis: sz sicut per intellectū constituta: put sicut forma artis quā itellectus adinuenit: vt dicit quedam spēs intelligibilis.

Ad primum ergo dōm ꝙ itellectꝰ itelligit aliquid duplr. Unoꝰ formalr: ꝛ sic itelligit spē itelligibili q̃ fit in actu. Alioꝰ. sicut instr̄o quo vtiꝝ ad aliō itelligendū: ꝛ hoc mō itellectus verbo itelligit: qz format verbū ad hoc ꝙ itelligat rē. ¶ Ad zm̄ dōm: ꝙ cognitio sensus exterioris pficiꝝ p solā imutatinoez sensus a sensibili. Unde p formā. q̃ sibi a sensibili ipzimiꝝ sentit: nō aūt ipse sensus exterior formaꝝ sibi aliquā formaz sensibilem: hoc aūt facit verbum imaginatiue: cuius forme quodāmodo sile est verbū intellectus. Articulus. X.

Circa tertiuz sic ꝓcediꝝ. Uideꝝ ꝙ ea que fiunt ex timore non sint volūtaria. c Necessitas. n. voluntati ꝛriaꝝ: vt dicitur in. 5. meta. (T. c. 6.) Sed ea q̃ fiūt ex timore dicūtur ex necessitate fieri. Nō g̃ sunt voluntaria. ¶ Sed ꝫ. oē qō quis operaꝝ ꝓpter finez est voluntariū: sed ea q̃ quis opaꝝ ex timore opatur ꝓpter finē. s. ad vitādum maluz qō timet: sicut q̃ proycit merces in mare vitat submersionē nauis: ergo hꝺ sunt voluntaria.

Respōdeo dōm ꝙ cū bonū sit volūtatis obiectuz: boc mō se bz aligd ad hoc ꝙ sit volūtarium: quo mō se bz ad hoc ꝙ sit bonū. Cōtingit aūt aligd i vli cōsideratū esse bonū: qō tñ ꝑm aliq̃s pticulares circūstātias reddiꝝ malū: sicut generare filios est bonū: sed generare filios ex nā sua est malū: ꝛ sil̄r cōtingit aligd in vli cōsideratū eē malū: qō tñ ꝛ aliq̃s pticulares circūstātias fit bonū: sicut occidere ꝑm se est malū: sed occidere boiem pniciosuz multitudini est bonū: ꝛ qz actiōes circa singularia iudicanꝝ bone vel male: ꝛ p ꝓns volūtarie vel inuolūtarie: simplr gdez cōsideratis singularibꝰ circūstantys: ꝑm gd aūt ꝑm ꝙ in vli cōsiderantꝝ: ea vo q̃ ex timore fiūt i vli gdez cōsiderata sunt mala ꝛ inuolūtaria: sed si cōsiderētur ꝑm singularia q̃ circunstant sic sūt bona ꝛ volūtaria: sicut proycere merces in mare: ꝑm se cōsideratū ē malū: ꝛ non volūtariū: sed in tali casu ē bonū ꝛ volūtariū; yñ ꝛ ph̄s dicit in. 3. ethi. Qz hꝺ mixta sunt ex volntario: ꝛ inuolūtario: simplr aūt sunt volūtaria: ꝑm quid aūt inuoluntaria: ꝛ ex necessitate facti. ¶ Et p hꝺ pz rn̄sio ad obiecta.

DEinde circa sacra quesituz est. Primo de sacro eucharistie. zo de sacro penitentie. 3o. de sacro matrimōy. ¶ Circa eucharistiā q̃sita sunt duo. Primo vtrū forma panis annihileꝝ. zo. vtrum sacerdos dare debeat hostiā nō ꝓsecratā pctōri occulto hꝺ petēti. Arti. XI.

Ad primum sic ꝓcediꝝ. Uidetur ꝙ forma panis in sacro eucharistie annihileꝝ. Illud. n. annihilari vr: qō dōsinit esse ꝛ in nihil cōuertiꝝ. Sed forma panis facta ꝓsecratione desinit eē: nec est dare in qō ꝓuertaꝝ. Nō. n. ꝓuertiꝝ in mām corꝓis xp̄i: nec ēt in formā eius q̃ est aīa: aliogn aīa esset ibi ex vi sacramēti: g̃ forma panis annihilaꝝ. ¶ P. Aug. dicit sup illud Joā. i7. Clarifica me pater ꝛc. Si humana nā cōuertiꝝ in verbuz: si diligentius cogitamꝰ: hō periret i deo. Sz illud ānihilari dr̄ qō perit. g̃ si panis cōuertiꝝ in corpus xp̄i: vr̄ ꝙ annihileꝝ.

a ¶ Sed ꝫ est. qz sicut Aug. dicit lib. 83. q. Deus non est actor tendendi in nō esse. Est aūte actor sacramenti eucharistie: ergo in illo sacramento nihil annihilatur.

Respondeo dōm ꝙ annihilatio quēdā motū importat. Ois aūt motus denoiaꝝ a termino ad quē. Uñ terminꝰ annihilatiōis ē nihil. Cōsecratio aūt panis in sacro eucharistie nō terminaꝝ ad nihil: sed ad corpus xp̄i: aliogn nō eēt dare qūo corꝓr xp̄i icipiat eē sub sacro. Non. n. incipit ibi esse ꝙ motū localez: aliogn defineret eē in celo. Relingtur g̃ ꝙ in cōsecratiōe panis nō ē aliqua annihilatio: sz trāsubstātiatio panis in corpus xp̄i.

Ad primū g̃ dōm ꝙ sicut in gnātione nāli neq; forma neq; mā generaꝝ aut corrūpiꝝ: sz totum cōpositū: ita ēt in sacro altaris nō est q̃rendū seorsum de forma aut mā in qd cōuertaꝝ: sed totus panis cōuertiꝝ in totū corpus xp̄i: in q̃tū est corpus: qz si in triduo mortis xp̄i fuisset ꝓsecratio facta: nō fuisset ibi aīa: sed corpus exanime: sicut in sepulchro iacebat. ¶ Ad zm̄ dōz ꝙ perire diceretur nā humana: si ꝓuerteret in verbū q̃tum esse desineret: qō pertinet ad terminū a quo: nō aūt si annihileꝝ quātum ad terminū ad quem. Articulus. XII.

Circa zm̄ sic ꝓcedebaꝝ. Uꝝ ꝙ sacerdos nō debeat dare hostiā non cōsecratam c peccatori occulto hoc petēti. Non. n. dz sacerdos peccatū occultū publicare. Publicaret autez si ei daret hostiā nō ꝓsecratā: cū alys socys daret cōsecratā. g̃ sacerdos non dz dare hostiā nō cōsecrataz peccatori occulto petenti. ¶ P. hostia cōsecrata a sacerdote alicui fideli ꝓrecta a circūstantibus adorat̄. Si g̃ exhibeaꝝ hostia nō ꝓsecrata loco ꝓsecrate: q̃tū est in se faciet pplz idolatrare: qō est graue pctm̄: nō g̃ sacerdos dz peccatori occulto petēti dare hostiā nō ꝓsecratā.

¶ Sz ꝫ est: qz sacerdos est medicus aīaꝝ. Sapiēs aūt medicus vitat q̃tū pōt piculū ifirmi quē accepit i cura. Peccatori aūt cuiꝰ curā bz iminet magnū piculū: si in conscia mortal̄ pcti corꝓr xp̄i accipiat: qz q̃ māducat ꝛ bibit indigne iudiciū sibi māducat ꝛ bibit. vt dr̄. i. ad Cor. xi. g̃ sacerdos bn̄ facit: si eiꝰ piculū euitet pōrigēs ei hostiā n̄ ꝓsecratā.

Respondeo dōm: ꝙ vitari nō est aliq̃ fictio aduⁿ gēda: qz nulla ē ꝙētio lucis ad tenebras. vt apl̄s dicit. z. ad Cor. 6. ꝛ pp hꝺ Aug. ꝓbat in li. 83. q. ꝙ corpus xp̄i nō fuit fantasticū: qz vitas q̃ ē xp̄s nō potuit fallere: ꝛ iō in sacris ecclesie nihil ē p fictionē agēdū: ꝛ pcipue in sacro altaris: in q̃ totꝰ xp̄s cōtineaꝝ. Esset aūt q̃dā fictio si hostia nō ꝓsecrata loco ꝓsecrate daretur. Et cuz ét sacerdos

cerdos quantū in se est populo fieret idolatrandi occasio: qui quāuis pctm̄ idolatrie nō incurreret: estimās ꝓbabiliter hostiā esse cōsecratā: tm̄ sacerdos in hoc ipso ꝙ hostiam nō cōsecratā ppl'o exhiberet adorādaz idolatrie crimē incurreret. Unde hoc i nullo casu est faciendū: vt hostia nō cōsecrata exhibeat vni vel pluribus tanq̄ cōsecrata. Debet g̃ sacerdos peccatorē occultū p̄mo gdē monere vt penitētiā agat: r sic ad sacr̄m accedat: ꝙ si penitere noluerit: dz ei occulte inhibere ne alys cōicātibus i publico se imisceat. ꝙ si se imiscuerit: dz ei dare hostiā cōsecratam.

Unde p̄ma duo concedimus. ¶ Ad 3m̄ dōz ꝙ stultus esset medicus g cū maiori suo piculo minus periculū infirmi vellet ipedire: puta si vellet ipe venenū bibere ne ifirmus biberet vinū. Multo āt magis peccat sacerdos fictionē faciēs i sacro xp̄i: q̄ peccatoz idigne sumēs Unde stultus eēt sacerdos si vt vitaret pctm̄ subditi: ipse grauius peccaret: fictionē faciens in sacro veritatis.

Einde circa sacr̄m pnie q̄sita sunt duo. ¶ Primo vtr̄ plat⁹ ōbeat subditū suuz ab administratione remouere: pp aliqd qō ab eo in ꝓfessiōe audiuit. z° vtrū i meliori statu moriat ille qui morit̄ via eundi vltra mare q̄ ille g morit̄ i redeūdo. Articulus. XIII.

c **Arca** p̄mū sic ꝓcedit̄. Uidet ꝙ prelatus possit subditū suū ab administratione remouere: ꝓpter aliqd qō ab eo i cōfessiōe audiuit: qz qō institutū est pro charitate ꝺ charitatem nō militat. Sed sigillū cōfessionis institutuz est pro charitate. Nō g̃ militat ꝺ charitatē: ex qua tenet̄ plat⁹ saluti subditoꝝ prouidere. Est aūt q̄dq̄ ꝺ salutē subditi si ei administratio dimittat̄: vt puta si habeat occasionē recidiuandi in peccatū: g̃ nō obstāte sigillo cōfessionis plat⁹ dz eū ab administratione remouere.

¶ Sed ꝺ est: qz nihil est faciēdū in preiudiciū cōfessionis. Esset aūt p̄iudiciū cōfessiōis si subditus ab administratione remouer̄et: pp crimē qō suo plato cōfessus est: qz p hoc aly retraherent̄ a cōfitēdo. Nō g̃ dz plat⁹ subditum ab administratione remouere: pp pctm̄ qō ei ꝓfessus est.

Respondeo dōz ꝙ id qō p cōfessionē audit̄ nullo⁹ ē manifestādū: nec vbo nec signo nec nutu: nec ēt aliquid est faciendū vnde in suspitionē peccati aliquis possit deuenire. Si ergo amotio subditi ab administratione possit inducere ad manifestādum peccatuz in confessione auditū: vel ad aliquā ꝓbabilez suspitionē habendā de ipso: nullo mō plat⁹ deberet subditū ab administratiōe remouere: puta si in aliquo mōasterio eēt ꝓsuetuz ꝙ pōres nō amouerent̄ de suis poratib⁹ nisi pp culpā: manifestaret̄ aūt peccatū cōfitētis p remotionē ab administratione. Uñ si Abbas hoc faceret grauiter peccaret tā q̄ confessionē reuelans. Posset tm̄ euz secreto charitatiue admonere: vt cū instātia peteret cessionē: si ꝺ videret saluti eius expedire. Si vo p amotionē ab administratiōe peccatuz nullatenus manifestaret̄: puta si in aliquo monasterio eēt consuetū ꝙ abbas p suo libitu de facili aliquos ab administratiōe remoueret: tūc alia occasione accepta posset subditū sibi confessum ab administratione remouere: r deberet hoc facere cū debita tamen cautela: si talis administratio esset subdito periculosa in posterū: q̄uis etiā r in hoc casu melius esset ꝙ eū induceret ad cessionez petēdā. Si vo periculosuz in posterū nō timeret̄: non oporteret ꝙ p peccato ꝑteritoꝝ penitētiā deleto euz ab administratione remoueret: sicut etiā Aug. dicit in lib. de adulterinis cōiugys. Cū adhuc depntamus adulteros q̃s credimus pnia esse sanatos: q̄dq̄ n. penitentes inocētibus meliores sunt. ¶ Et per hoc pz rñsio ad obiecta. Articulus. XIIII.

Ꝺ secundum sic ꝓcedebat. Uī ꝙ melius moriat̄ cruce

a signatus g morit̄ in via eūdi vltra mare: q̄ ille g morit̄ redeūdo. Qui. n. morit̄ i eūdo quasi ꝓsequēdo votū suū: vt se exponat morti p xp̄o: r ita morit̄ tanq̄ martyr: qui aūt moritur redeundo non moritur in ꝓposito exponēdo se xp̄o: r ita morit̄ quasi ꝓfessor. Sz maior ē status martyꝝ q̄ ꝓfessoꝝ: g̃ i meliori statu morit̄ g morit̄ in eūdo: q̄ g moritur in redeūdo.

¶ Sz ꝺ. Qui morit̄ in redeūdo: iam cōsūmauit votū suuz: qui aūt morit̄ in eundo: nondū cōsūmauit: sed est quasi in p̄ncipio. Perfectū aūt melius ē imꝑfecto: r finis p̄ncipio: ergo melius morit̄ in redeundo q̄ g morit̄ in eūdo.

Respondeo dōm ꝙ quāto aliqs cū plūbus meritis morit̄: tāto meli⁹ morit̄: merita āt manēt boi nō solū illa q̄ actu agit: sed ēt illa que iam fecit: quasi apud deuz depōsita: ꝑm illud. z. ad Thi. z. Scio cui credidi r cert⁹ suz: qz potēs ē depositū meū seruare. Manifestuz ē aūt ꝙ ille g morit̄ in redeūdo de vltra mare ceteris parib⁹ cū plibus meritis morit̄: q̄ ille g morit̄ in eundo. Dz. n. meritū ex assumptiōe itineris: r vlterius ex p̄secutiōe: in qua forte multa grauia ē passus: r iō ceteris paribus melius morit̄ ille g morit̄ redeundo: q̄uis ire sit magis meritoriū q̄ redire genus opis considerando.

Ad primum ergo dōz ꝙ illud ꝓpositū exponēdi se morti pp xp̄m: habuit ēt iste i eundo: nec ꝺ meritū pdidit si se a peccato imunē custodiuit.

Einde circa mr̄imoniuz q̄sita sunt duo. ¶ Prio si aliqs despōdeat aliquā p

d vba de futuro: r postea carnal'r cognoscat: non gdē q̄si cōsentiēs in matrimoniū: sed solūmō volēs fraudulēter surripe copulam carnalē: si postmodū ꝺbat cū alia p vba ō p̄nti: vtrū scōa sit vxor ei⁹. z° si vir accuset vxorē de adulterio occl'to: vtr̄ mulier teneat in iudicio suū pctm̄ ꝓfiteri. Articulus. XV.

Arca p̄mū sic ꝓcedebatur. Uī ꝙ ille g cognouit carnaliter quā despōderat p verba de futuro nō possit br̄e vxorē illā cuz q̄ postea ꝺbit p verba de p̄senti. Judicio. n. ecclesie cōpellitur stare cuz p⁹ quam carnal'r cognouit: sz ecclesia pōt facere p̄sonas illegitimas ad ꝺbendum: g̃ vī ꝙ talis nō possit cū alia muliere br̄e matrimoniuz: r ita illa cū qua scōo ꝺxit p vba de p̄nti nō erit vxor sua.

¶ Sz ꝺ ē. ꝙ error boīs nō p̄iudicat vtati mr̄imony. Sz ex

e error boīs p̄sumētis eē ꝓsensū vbi fuit carnal' copula: ꝓcipit ꝙ p iudiciuz ecclesie cōpellit̄ aligs illā br̄e: quā cognouit carnal'r post ꝺctū p vba de futuro: g̃ nō p̄iudicat vtati secūdi mr̄imony: qō ē rite ꝺctū p vba de p̄nti.

Respondeo dōz ꝙ sic Leo papa dicit. Cā mr̄imony ē ꝓsensus p vba ō p̄nti expressus: sine quo cetera ēt cū coitu subsecuta frustrant̄. Remota āt cā remouet̄ effectus: vñ cuz in p̄mo mr̄imonio ponat̄ nō fuisse ꝓsensus: manifestū est ꝙ nō fuit mr̄imoniū. Et qz posita cā ponit̄ effectus: p̄ñs est vt z^m fuerit matrimoniuz in quo ponit̄ fuisse mutuus cōsensus per verba de p̄senti expressus inter personas a matrimonio solutas.

Ad primum g̃ dōz ꝙ ecclesia in his q̄ ad mr̄imoniū ꝑtinēt triplr̄ se bz. Uno gdē mō p modū iudicātis: r qz boīes videt ea: q̄ apparēt: ꝑz ꝙ dr̄. i. Reguz. 16. Opz ꝙ iudex ecclesiasticus iudicet ꝑz ea q̄ sibi apparēt p ꝓfessiōes partiū: r p idoneos testes r p alia legitima documēta: quibus i oībus adhibitis cōtingit q̄dq̄ veritatē latere: r p̄cipue in his q̄ ptinēt ad interioza cordis: que hūano testimonio ꝓbari non p̄nt: r si per aliqua signa exteriora de his possit aliq̄ ꝓiectura haberi: r iō iudiciuz ecclie

circa ea:que ad matrimoniū ptinent:si veritas lateat: non impedit sequēs mr̄imoniū ꝺbendū:nec dirimit iaz ꝺctuz. Alioꝰ se bz p modū ꝓhibētis vel punientis:z ꝺ gdē ipedit mr̄imoniū ꝺbēdū:sz nō dirimit iā ꝺctū:puta vxoricide penā iponit ecclesia:vt vlterius a mr̄imonio abstineat. Si tñ ꝺxerit mr̄imoniū nō dirimit̄.3ºmō se bz p modū statutentis:qꝺ fit solū auctate sūmi pōtificis:z ꝑz ꝺ psone aliq̄ redduntˉ illegitime ad ꝺbēdū:ita q̄ si ēt ꝺbāt mr̄imoniū dirimit̄:vt pz in gbusdā gradibus ꝓsanguinitatis z affinitatis: vel ēt de adultera:cū qꝫ dedit ei fidē de ꝺbēdo:vel cū machinatus est in mortē vxoris. Articulus. XVI.

D secundū sic ꝓceditur. Uideꝫ q̄ mulier accusata de adulterio nō teneaꝫ suū pctm̄ in iudicio confiteri.

a Nullus.n.teneꝫ suū pctm̄ occultū publicare. Sed adulteriū mulieris est occultū. Si aūt i iudicio ꝓfitereꝫ ipz:veniret in publicū: nō g̃ teneꝫ mulier accusata de adulterio suū pctm̄ in iudicio cōfiteri.

¶Sz ꝺ ē:qz ꝺz pstare iuramētū de vitate dicēda:sz nulloꝫ ꝺz peierare:g̃ ꝺz veritatē cōfiteri de suo peccato.

Respōdeo ꝺōz q̄ circa ꝺ ē distinguēdū. Si.n. adulteriū sit oīno occultū nō ꝺz pctm̄ suuz in iudicio ꝓfiteri:nec ꝺz ab ea exigi iuramētū de vitate dicēda:qz occulta soli ꝺno iudicio reseruanꝫ:fz illō.i.ad Coz. 4. Nolite ante tps iudicare:quousq̄ veniat ꝺñs g illuminabit abscōdita tenebraꝝ. Sz qñ de adulterio ꝓcessit ifamia:vel aliq̄ signa euidētia apparēt q̄ vehementē suspitionē facere pñt: vel qñ est semiplene ꝓbatum:tunc ꝺz ab ea exigi iuramentū de veritate dicēda:z ipsa teneꝫ confiteri veritatē. ¶Et per hoc pz respōsio ad obiecta.

Einde circa vtutes q̄sita sunt duo. ꝓmo circa iustitiā.s.si aliqs incidens in

d latrones ꝓmittat eis pecuniā ꝓ sua liberatione:si mutuo eaz accipiat ab aliquo suo amico vtrum restituere teneatur. 2º circa abstinentiam: vtrum aliquis peccare possit nimis ieiunando vel vigilando. Articulus. XVII.

Ad ꝓmū sic procedebaꝫ. Uideꝫ q̄

a ille g pecuniā accepit mutuo:vt redimeret se a latronibus:nō teneaꝫ eā restituere:qz vt Aug. dicit. Tempore necessitatis oīa sunt cōia. Sed nullus ꝺz quasi ꝓpriū petere id qꝺ ē cōe. vt Ambro. dicit:z habeꝫ in decretis. di. 47. Luz g̃ ille g in latrones icidit fuerit in maxima necessitate cōstitutꝰ: vtpote i periculo mortis existēs:vꝝ q̄ factū sit sibi cōe aliquid qꝺ erat alteriꝰ:z ita nō teneaꝫ ei restituere:g mutauit ac si esset ꝓpriū eius. ¶Ꝑ.nullus teneꝫ facere recōpēsationē alicui ꝓ eo qꝺ ille facere tenebaꝫ. Sed ille g mutuauit pecuniā tenebaꝫ ꝓximū suū a mortis periculo liberare:ꝑz illud puer.z 4. Erue eos q̄ ducunꝫ ad mortē: g̃ vꝝ q̄ ille g ē liberatꝰ nō teneaꝫ ei restituere pecūiā mutuatā. ¶Sed ꝺ ē.qꝺ ꝺñs ꝺcꝫ Math. 7. Oia q̄ vultis vt faciāt vobis hoīes:z vos facite illis. Sed ille qui liberatus est a latronibus vellet sibi restitui si quid mutuassetˉ: ergo etiam ipse debet restituere quod mutuo accepit.

Respondeo ꝺōz q̄ iustitie actus ē vnicuiq̄ reddere qꝺ sibi debeꝫ. Uñ cuz rōne ꝺctꝰ bone fidei g fuit iter mutuātē z mutuo accipientē restitutio debeaꝫ ex iustitie ꝓcepto:teneꝫ ille g mutuo accepit pecuniam eaz reddere creditori. Et tanto magis quanto in maiori necessitate creditoꝛ sibi subuenit.

Ad ꝓmū g̃ ꝺōm q̄ tūc in necessitate fiūt oīa cōia: cū hō nō pōt sibi de suo subuenire: ridiculū.n. eēt si gs famē patiēs nollet accipe panez quē hꝫet i arca:z diceret se accipe panē alienū quasi cōem:q̄ aūtē per amicos possumus ꝓ nos aliqualr possumus:vt dicit pḥs i 3.ethi. Iste aūt g in latrones icidit pōt se ꝓ amicos liberare mutuū accipiēdo. Et ꝺ nō fiūt ei oīa cōia. ¶Ad 2ᵐ diceꝺū q̄ vnusq̄sq̄ teneꝫ ad liberāꝺū ꝓximuz a morte ꝑm suā cōditionē z modū:z hoc gdē cōuenienter ipleuit ille g pecuniā mutuauit:nō aūt tenebaꝫ eā ꝺonare in casu q̄ ille poterat per multuz liberari. Articulus. XVIII.

Jrca 2ᵐ sic ꝓcedebaꝫ. Uꝝ q̄ hō nō possit peccare nimis ieiunādo vel vigilan

c do. Deus.n.nō pōt nimis ab hoīe ꝺiligi. Sed ꝓbatio ꝺilectiōis ē exhibitio opis:vt Greg. dicit in homel. quadā:g̃ videt q̄ nō possit aliqs peccare nimis icibando vel vigilando ꝓpter ꝺeū.

¶Sed ꝺ est.q̄ Ber. cōfiteꝫ se peccasse de hoc q̄ nimis corpus suum ieiunio z vigilys debilitauit.

Respondeo ꝺōm q̄ ꝑm pḥz in ꝓ politi. Alr est iudicandū de fine:alr ꝺ bis q̄ sunt ad finem. Illud.n.qꝺ q̄rit̄ tanq̄ finis absq̄ mēsura q̄rendū ē. In bis aūt q̄ sunt ad finē ē adhibēda mēsura ꝑm ꝓportionē ad finē:sicut medicꝰ sanitatē q̄ ē finis eius:facit q̄tūcūq̄ pōt maiorē:sz adhibet medicinā ꝑm q̄ ꝺuenit ad sanitatē faciēdā. Est g̃ ꝓsiderāꝺū q̄ in spūali vita ꝺilectio ꝺei est sicut finis. Jeunia aūt z vigilie z alia exercitia corpalia nō querunꝫ tanq̄ finis. Qz sicut ꝺr ad Ro. 14. nō est regnuz ꝺei esca z potus:sz adhibenꝫ tāq̄ nēcia ad finē.i.ad domādas ꝓcupiscētias carnis:ꝑm illud apli.i.ad Coz. 9. Castigo corpus meū z i seruitutē redigo zc. Et ꝺ hꝫ sūt adhibēda cū q̄ꝺā mēsura rōnis:vt.s.ꝓcupia ꝺeuitet z nā nō extīguatur:ꝑm illud ad Ro. 12. Exhibeatis corpora vestra hostiaz viuētē:z postea subdit. Rōnabile obsequiū vestrū. Si vo aligs in tātū vtutez nāe ꝺebilitet p ieiunia z vigilias z alia hꝫ:q̄ nō sufficiat ꝺebita opa exeq:puta p̄ꝺicatoꝛ p̄ꝺicare: doctoꝛ ꝺocere:cātoꝛ cantare:z sic de alys:absq̄ ꝺubio peccat:sicut ēt peccaret vir q̄ nimia abstinētia se impotentem redderet ad ꝺebitū vxori reddēꝺū:vñ Hiero. dicit. De rapina holocaustū offert q̄ vel cibo nimia egestate vel sōni penuria imoderate corpus affligit. Et itez rōnalis hoīs dignitatē amittit q̄ ieiuniū charitati:vigilias sensus integritati prefert. ¶Et per hoc pz rñsio ad obiecta.

Einde circa p̄cepta q̄sita sunt ꝺuo. ꝓmo

d vtrū p̄cepta ꝺecē nāe p̄cedāt cōsilia. Scꝺo vtrū peccata q̄ fiunt ꝺ p̄cepta scḋe tabule sint grauiora pctis q̄ fiūt ꝺ p̄cepta ꝑme tabule. Articulus. XIX.

Jrca ꝑmū sic ꝓcedit. Uꝝ q̄ p̄cepta ꝺecē

c nāe p̄cedāt cōsilia. Illud.n. est ꝑfectius ꝺecē nāe:ad qꝺ nā ꝑmo i stigat. Sz p̄cepta sunt de ꝑmo institctu nāe:qz sunt de dictamine rōnis nālis:non aūt cōsilia:ergo p̄cepta sunt prioza ꝺecē nature q̄ cōsilia.

¶Sz ꝺ ē:qz ꝑfectius nā ꝺr aliqꝺ eē triplr. Uno modo sicut ꝑfectū est ꝑfecto. Et ꝺ mō p̄cepta nō sūt p̄oza ꝓsilys:qz i p̄ceptis charitatis p̄cipue cōsistit pfectio. 2ºp modū cāe tpe p̄cedentis effectū:z sic ēt nō sunt p̄oza:qz nō ē nēciuz q̄ aliqs ꝑfectius ipleat p̄cepta q̄ ꝓsilia. 3ºp modū originis:qñ ꝑmᵐ ē silr tpe:sicꝫ z lux solis z radi. Sz nec ꝺ mō p̄cepta sunt p̄ora:qz nō ē necesse q̄ qcūqz seruat p̄cepta seruet cōsilia:g̃ nullo mō p̄cepta ꝺecē nāe p̄cedunt cōsilia.

Respondeo ꝺōz q̄ circa ꝺ necesse ē ꝺuo ꝓsidere. ꝓ qꝺ sit eē ꝑfectū z qꝺ ꝓsiliū. Quibꝰ mānifestatis euidēter appebit qꝺ q̄rit̄. De ꝑ g̃ sciēꝺū est q̄ ꝑm pḥm in. 5. meta. (T.c.16.) ꝓriꝰ z posteriꝰ ꝺnr in q̄lz ꝺecē p ꝓpatiōez ad ꝑnᵐ illiꝰ ꝺecē nis:sic in loco p ꝓpationē ad ꝑnᵐ loci in disciplinis p cōparationē ad ꝑnᵐ ꝺisciplīe. Sic g̃ z i ꝺecē nāe ꝺr aliqꝺ esse

prius

ꝑus per cõparationẽ ad nãe ꝑncipia. Que gdez sunt q̃tuor cause. Uñ ꝼm vnũqȯqz genus cãe ꝑus in ordine nãe ẽ qȯ ꝓpingus est cause. Quãuis ãt cãe sint q̃tuor: tres tñ eaꝝ. s. efficiẽs: formalis: ꝛ finalis ꝯcurrunt in idẽ. Uñ relig̃tur q ordo nãe sit duplex. Unus gdẽ ꝼm rõnẽ cãe mãlis: ꝼm q impfectũ ẽ ꝑus pfecto: ꝛ potẽtia actu. Aliꝰ autẽ ordine nãe est ꝫ rõnẽ aliarũ triũ cãꝝ: ꝫ quã pfectũ ẽ ꝑus ꝛperfecto: ꝛ actus potẽtia. Uñ ꝛ phs dic̃ in. ℌ. met. (T. c. 16.) Or alia sũt ptãte ꝓora: alia pfectione: ꝛ qr forma ẽ magis nã q̃ mã: vt pbaꝫ in. z. phy. (T. c. iz.) Cõueniẽtius dr̃ eẽ ꝑus nã actus q est ꝓr ſuba ꝛ ſpẽ: vt dr̃ in. xi. meta. (T. cõ. iz.) q̃z potentia: q̃ in vno ꝛ eodẽ ẽ ꝓr gnãtione ꝛ tpe. Uñ ꝛ phs dicit in z. periermenias. Or in his q̃ cõtingit eẽ actu ꝛ potestate: ea q̃ sunt actu sunt nã ꝓora tpe posteriora. ¶ Circa ſcõz vo. ſ. circa rõnẽ cõſily ꝛ ꝑcepti cõſiderãdũ est q ꝑceptũ ꝛportat rõnẽ debiti: debituz aũt aliqȯ est duplr. Unoꝰ ꝼm ſe: ꝛ hoc mõ finis ẽ debitus in vnoquoqz negocio. Medicꝰ. n. ꝓp ſe dz q̃rere sanitatẽ. Alioꝰ est aliqȯ debituz ꝓp aliud. ſ. id sine quo nõ põt puenire ad finẽ: sicut medicus dz indicere dietam ifirmo: sine qua nõ põt sanari. Illud vo qȯ ordinaꝫ ĩ finẽ vt melioꝰ aut facilius ad finẽ cõſequaꝫ: ſi ſine hoc aliq̃liter possit haberi finis: non bz rõnẽ debiti. Finis aũt ſpiritualis qui lege diuina ordinaꝫ est duplex. Unus gdẽ ꝓncipalis. ſ. adherere deo per charitatez. Uñ dr̃. i. ad Tbi. i. Finis ꝑcepti charitas est. Alius aũt est finis ſecũdarius q̃ſi diſpoſitiuus. ſ. puritas ꝛ rectitudo cordis q̃ consistit in interioribus actibus aliarũ virtutuz. Uñ apl's dicit ad Ro. 6. Habetis fructũ vestrũ in ſanctificatiõe. Sicut ẽ in generatione nãli finis est: ꝛ ipsa forma ſubalis ꝛ vltima diſpõ ad formã. Uñ manifestuz est q ꝓncipalia ꝑcepta diuina sunt gdẽ de dilectione dei ꝛ ꝓximi: vt ꝫ Mat. zz. Scõa vero de interiori ſanctificatiõe: ꝼm illud. i. ad Tbe. 4. Dec ẽ vo lũtas dei ſanctificatio vestra. Oia vo alia q̃ sunt ſpũalis vite ordinanꝫ ad predicta sicut in finẽ: sed duplr. Quedã enĩ sunt talia sine q̃bus predicti fines esse nõ pñt: ꝛ hec cadũt sub ꝑcepto: sicut. Nõ babebis deos alienos. Nõ furtuz facies ꝛc. Quedã aũt sunt sine q̃bus ad ꝑdictos fines pueniri põt: vñ nõ cadũt sub precepto. Sed qr ꝓ bȯ facillus ꝛ melius pueniꝫ ad fines ꝑdictos danꝫ de eis consilia: sic̃ ꝫ de pauptate ṽginitate ꝛ alys bȯ: ꝛ est sic̃ si aliquis deberet ex ꝑcepto eẽ Rome certo die: teneret̃ ẽt ex ȯbito ꝑcepti Romam ire: non autẽ tenet̃ ex precepto ire eques: qr sine hoc posset romã peruenire: tamẽ caderet hoc sub cõſilio inquãtum equitãdo facilius ꝛ melius peruenireꝫ ad finẽ.

His ergo visis ꝫ de facili id qȯ q̃rebaꝫ. Si. n. cõparemus ꝯſilia ad ꝑcepta finalia: q̃ sunt ȯ dilectione dei ꝛ ꝓximi de ĩteriori cordis puritate: manifestũ est q ꝑcepta sunt ꝓra cõſilys nãliter: ordine pfectiõis: sicut nãliter ꝓr ẽ potẽtia ꝛ finis bis q̃ sunt ad finem: sed cõſilia erant ꝓra nãliter ordine generationis ꝛ tpis: inquãtũ sc̃z per cõſilia ad puritatẽ perfectã cordis ꝛ perfectam dilectionez dei ꝛ ꝓximi puenimus. Si aũt cõparemꝰ cõſilia ad alia ꝑcepta q̃ ordinanꝫ ex necessitate in ꝑdictos fines: sic erit duplex cõſideratio. Nã in cõſilys necesse est vt includãtur ꝑcepta. Qui. n. oĩa dimittit nõ rapit aliena: ꝛ q ṽginitatẽ seruat non mechaꝫ: sicut ẽt qui equitat vadit: sed nõ cõuertit̃. Erit ergo vna cõparatio ꝯſilioꝝ ad ꝑcepta absolute ꝯſiderata: ꝛ sic hoc mõ ꝑcepta erunt ordine nãe ꝓra cõſilys: sicut genus ẽ nãliter ꝑus specie: consilia autem ecõuerso ꝓrioza nãliter ꝑceptis: sicut spẽs sunt ꝓriores ꝼm nãm q̃ gnã: vt ꝫ per phm in ꝓmo phy. (T. cõ. 5.) Cõparatur. n. genus ad ſpẽm sic potentia ad actũ: precepta autez absolute sumpta se bñt per modũ generis ad obſeruãtiaz preceptoꝝ cum cõſilys ꝛ sine cõſilys: sicut nõ mechari ad non mechari cũ virginitate: ꝛ ad non mechari cum matrimonio: ꝛ ire cõmune est ad ire equitem ꝛ ad ire peditem. Alla vo cõparatio ẽ cõſilioꝝ ad ꝑcepta sine cõſilys obſeruata: sicut si cõparemꝰ euntẽ in equo ad eũ q vadit pedibꝰ. Similis. n. ẽ cõparatio virginis seu cõtinẽtis ad matrimoniũ: ꝛ pauperis ꝓp xp̃m ad eũ qui in ſeculo suis cõtẽtus est. Et sic ſimpliciter ordine nature ꝯſilia sunt ꝓra preceptis tanq̃ perfecta impfectis: nec opz q ꝑcepta sic accepta ꝑcedant nãliter ordine generationis ꝛ tẽporis cõſilia. Non eniz opz q ille q vult cõtinentiã vel virginitatem seruare ꝑus mrimonio iũgaꝫ: neq; ẽt opz q ille q vult esse pauper ꝓp xp̃m: ꝑus seculare vitã agat: in q̃ suis diuitys sit cõtẽt: sicut ẽt nõ opz q ille q vult ire eques Romã ꝓrius vadat pedes: ꝛ postea eques: ſz melius ẽ ſi a ꝓncipio eques vadat.

¶ Et per hoc ꝑz rñſio ad obiecta. Articulus. XX.

D secundũ sic ꝓcedit̃. Uñ q peccata q̃ sunt ℈ ꝑcepta secũde tabule sint grauioza peccatis q̃ sunt ℈ ꝑcepta ꝑme tabule. Peccatũ. n. ℈ ꝑcepta ſcde tabule est ꝛtẽpto bono incõmutabili cõmutabili bono adherere: sicut ꝑz in furto ꝛ adulterio: ꝛ alys bȯ. Sz cõtẽptus incõmutabilis boni ẽ pctñ ℈ ꝑcepta ꝑme tabule q̃bus ordinamur ad exhibẽdã reuerẽtiã deo: ergo peccata q̃ sunt ℈ ꝑcepta secunde tabule includũt peccata q̃ sunt ℈ ꝑcepta ꝑme tabule: ꝛ aliqd addunt: ergo sunt grauioza.

¶ ℙ. symonia est maximũ peccatũ. Sed symonia cuz sit spẽs auaritie: est cõtra ꝑcepta ſcde tabule: ergo peccata que sunt cõtra precepta secũde tabule sunt grauioza.

¶ Sed ℈ est q pctã ℈ ꝑcepta ꝑme tabule sunt infidelitas: desperatio: ꝛ alia bȯ q̃ sunt grauissima peccata: ergo peccata q̃ sunt ℈ precepta ꝑme tabule sunt grauioza.

Respondeo dõm q formalis ratio peccati mortalis consistit in auersione a deo. Si enĩ esset inordinata cõuersio ad bonuz cõmutabile sine auersione a deo: nõ eẽt peccatũ mortale: ꝑcepta aũt ꝑme tabule ꝼm se ordinãt directe hoiem in deũ. Uñ dicunt̃ ad dilectionẽ dei pertinere. Et ideo peccata q̃ sunt cõtra precepta ꝑme tabule: directe ꝛ ꝼm se importãt auersionẽ a deo: peccata aũt que sunt cõtra precepta secũde tabule per se q̃dez deordinant nos ꝓncipaliter circa bona cõmutabilia: circa que ordinamur per precepta secũde tabule: ex cõſequenti aũt deordinãt nos a deo. In vnoquoqz aũt genere potiſſimũ est id qȯ est per se. Uñ peccata q̃ sunt ℈ ꝑcepta ꝓme tabule ꝼm ſuũ genus sunt grauissima in genere pctoꝝ.

Ad ꝓmũ ℊ dõm q cõtẽptus dei per se intentus ẽ in peccatis que sunt ℈ ꝑcepta ꝑme tabule: sic aũt non ex necessitate includitur ĩ peccatis q̃ sunt cõtra precepta ſcde tabule: non enim ille qui fornicaꝫ intendit hoc agere in contẽptum dei. Sed intendit ꝓncipaliter delectari: ad qȯ cõſequitur q deũ cõtẽnat ꝓeter principalem intẽtionem: mãdata eius transgrediẽs. ¶ Ad zm dõm q symonia non est maximũ peccatuz simpliciter: sed maximum inter illa que cõmittunt̃ circa ℈ctus pecuniarios: ꝛ hoc ẽt est ex hoc q irreuerenter se bz bõ ad res sacras: in quo attingit pctã que sunt ℈ ꝑcepta ꝑme tabule.

Einde quesitũ est de bis q̃ pertinent ſpecialiter ad quosdã hoium status. Et ꝓmo de bis que pertinẽt ad prelatos. Secũdo de bis q̃ ptinent ad doctores. Tertio de bis que ptinent ad religioſos. Quarto de pertinẽtibus ad clericos. ¶ Circa ꝓmũ queſita sunt tria. Primo vtrũ beatus Matthẽus vocatus sit statim a theloneo ad statũ apl'atus ꝛ pfectionis. Secũdo vtꝝ ille q eligiꝫ canonice in eꝑm melius faciat cõſentiendo electiõi de se facte: vel eã recuſando. Tertio vtꝝ ꝑlatus q dat bñficiũ ecclesiasticũ alicui ſuo cõſanguineo ſperãs ꝓ hoc ſuũ genus

exaltari ꝛ ditari cõmittit symoniã. Articu. XXI.

D primuꝫ sic ꝓcedebaꝫ. Uꝝ ꝙ btũs Matthęus nõ fuit vocat⁹
a statim de theloneo ad statũ apostolatus ꝛ ꝓfectionis. Dicit.n. Greg. sup Eçechielẽ. Nemo repente fit sũmus. Sꝫ status apl'atus ꝛ ꝓfectionis euãgelice est sũmus status bũane vite: ergo Matthe⁹ nõ fuit statim vocatus ad statũ ꝓfectionis ꝛ apl'atus.

¶ Sed ɔ̃ est qõ Hiero. dicit sup Matthęum: ꝙ de publicano repẽte fit apl's. Et Beda dicit sup Lucã: ꝙ de publicano in apl'm: de theloneo in euãgelistã mutatus est. Et q̃dã gl. dicit Luce. 5. Oꝛ nullã prorsus cogitationẽ vel respectũ huius vite sibi reseruauit: qõ est ꝓfectiõis euangelice: ergo statim vocatus est ad statũ apostolatus: ꝛ ꝓfectiõis.

Respondeo dõm ꝙ questio ista ex verbis euãgely determinari põt. Si enĩ loquamur de apostolatu: manifestum est �fm narrationem Matthei Marci ꝛ Luce: ꝙ dñs post vocationẽ Matthei aliquanto spacio tẽporis interiecto ex suis discipulis. iz. apl'os elegit ĩter quos vnus fuit Matthe⁹. Et sic ꝓz ꝙ statiz a pncipio fuit vocatus ad discipulatũ xp̃i: nõ aũt ad apl'atũ: nisi �fz pordinationẽ xp̃i q eũ i apl'm sumẽdũ disponebat: ꝛ �fz hoc ĩtelligẽda sunt verba Hiero. ꝛ Bede. Si aũt loq̃mur de ꝓfectione euangelica: sic manifestũ est ꝙ statim a p̃ncipio vocatus est ad statũ ꝓfectionis. Dicit.n. Luce. 5. ꝙ surgẽs relictis oĩbus secutus ẽ eum: qõ ẽt ad discipulatũ xp̃i ꝑtinebat: �fm illud qõ dr̃ Luce. 14. Nisi quis renunciauerit oĩbus his que possidet non põt esse discipulus meus.

Ad primuꝫ ergo dõm ꝙ sũmũ in vita bũana põt accipi dupl'r. Uno mõ �fz cõparationẽ status ad statũ: �fm ꝙ in humana vita vnus status est maioꝛ alio: ꝛ aliqs est sũmus: ꝛ sic nihil prohibet aliquem fieri repente sũmũ. i. attingere ad statũ sũmum. Et hoc appꝛet tam in spũali q̃ in seculari. Inueniunt̃.n. aliqui statim a pueritia ad statum religionis: qui est ꝓfectissimus: conno lasse: vel ꝓpꝛio arbitrio: sicut beatus Joan. baptista ꝛ beatus Benedictus: vel ẽt deuotione parentũ: sicut illi qui monasterys tradunt̃ a parẽtibus. Sic non opꝛ vt aliquis secu lari vita exerceat̃ anteq̃ ad religionẽ trãseat: sicut nõ opꝛ ꝙ aliquis exerceatur in laycali vita anteq̃ clericus fiat: similiter etiaz aliqui repẽte assumunt̃ ad regnũ: vel ab ipsa pueritia: sicut Salomõ ꝛ Josias reges iuda: vel etiã in vltimo statu: sicut Saul. ꝛ Ecclesia. 6. dr̃ ꝙ de carcere cathenisq; interdũ quis ad regnũ progredit̃. Alio mõ põt accipi sũmũ per cõparationẽ graduum qui sunt perfectio vnius hois: ꝛ sic intelligit Grego. ꝙ nemo repente fit sũmus. Dicit.n. Aug. super canonica Jo. ꝙ charitas nõ mox vt nascitur: ꝓfecta est. Nã vt ꝓficiat̃ nascit̃: cum fuerit nata nutritur: cuz fuerit nutrita roborat̃: cum fuerit robozata ꝓficit̃. Cõtingit tñ q̃q; ꝙ vnus hõ repente incipit ab altiozi gradu sanctitatis: q̃ sit sũmuz ad qõ ptingit perfectio alterius hominis: vt ꝓz de beato Benedicto: de quo Grego. dicit in 2. dya. ꝙ pñtes ꝛ secuturi oẽs agnoscãt. Bñdictus puer cõuersatiõis gr̃az a ꝓfectione cepisse. Arti. XXII.

A D secunduꝫ sic ꝓcedit̃. Uꝝ ꝙ meliꝰ faciat qui consentit electiõi canonice de se facte: q̃ q eaz recusat. Dicit.n. Greg. iz. moral. Ptãs cũ ꝓcipit̃ nõ ex libidine amanda est: sed q̃ aliquis per canonicã electionẽ episcopalẽ dignitatẽ adipiscit̃ non ꝓcipit eaz ex libidine: ergo dz eam amare. Nõ ergo dz eam recusare.

¶ Sed cõtra est. qõ Grego. dicit. 28. moralis. ꝙ prelatio ꝙ meliozem intentionem fugienda est.

Respondeo dicendũ ꝙ in eo qui electioni canonice de se facte consentit ꝓsiderari pre-
cipue debet quid intendit. Si enim intẽdit aliquid tẽporale: puta honozem: diuitias: excutere se a iugo religionis: aut aliquid hꝺ. manifestum est ꝙ est prana intentio. Uñ melius faceret si non assentiret. Si autem intẽdit profectuz ecclesie: sic planum est ꝙ bona est intentio. Unde Aug. dicit 19. de ciui. dei. In actione nõ amandus est bonoꝛ in hac vita fine potẽtia: sed opus ipsuz si recte atq; viriliter fit. i. vt valeat ad salutem subditoꝛũ. Et inducit illud apostoli qõ habetur. i. ad Thi. 3. Si quis episcopatũ desiderat bonum opus desiderat. Sed tamẽ sciendũ est ꝙ ad hoc opus maxima requirit̃ idoneitas: qz vt Greg. dicit in pastoꝛa. Tantum actionẽ populi debet actio transcendere ꝑsulis: q̃tuz distare solet a grege pastoris vita: ad qõ bũana fragilitas �fm proprias vires sufficiens nõ est: �fm illud apl'i. 3. ad Corin. Et ad hec quis tam idoneus: sed tamen ex auxilio gratie diuie hoĩes idonei ꝛ sufficiẽtes reddunt̃: sicut ipse postmodũ subdit. Idoneos nos fecit ministros noui testamenti. Põt ergo aliquis laudabiliter considerãs proprĩũ defectum ex humilitate officiũ prelationis recusare. Sicut Jere. dicit. Nescio loqui qz puer ego sum: potest etiã laudabiliter consentire ex charitate fraterna vt salutez proximoꝝ procuret: sicut Isaias qui dicit. Ecce ego: mitte me. Sed sicut Greg. dicit in pasto. In vtroq; est subtiliter intuenduz: qz ꝛ is qui recusauit plene non restitit: ꝛ is qui mitti voluit ante se per altaris calculuz purgatum vidit: ne aut nõ purgatus adire quisq; sacra ministeria audeat. Aut quem superna gratia elegit sub humilitatis specie superne dispositioni contradicat. Quia ergo valde difficile est purgatuz se quemlibet posse agnoscere prelationis officium tutius declinatur: non tamen pertinaciter: cum ad suscipienduz hoc superna voluntas agnoscitur.

Ad primuꝫ ergo dicenduz ꝙ illud verbum Greg. non debet sic intelligi. Potestas cuz ex libidine percipitur amanda est: sed ita. Potestas cum percipitur non est amãda ex libidine: subdit enim: sed ex longanimitate toleranda. ¶ Ad 2m̃ dicendũ: ꝙ melioꝛ est intentio prelationẽ fugientium scõm proprĩũ desideriuz: dũmodo non assit necessitas ex parte iponẽtis hoc onus. Unde Aug. dicit. 19. de ci. dei. Superioꝛ locus sine quo popul⁹ regi nõ põt: ꝛ si ita teneat̃ vt decet: tamen indecẽter appetitur. Ociũ.n. sanctũ querit charitas veritatis: negociũ iustũ suscipit necessitas charitatis. Articulus. XXIII.

I rca tertiũ sic ꝓcedit̃. Uꝝ ꝙ prelatus ꝙ dat beneficium ecclesiasticũ alicui
c suo consanguineo vel amico: vt aly eius consanguinei exaltenẽ symoniaz cõmittat. Est.n. symonia studiosa volũtas emendi vel vendẽdi aliqd spũale aut spũali ãnexũ. Sed in casu ꝓdicto videtur esse emptio ꝛ vẽditio in qbus est liberalitas. Hic autez hoc sperat̃: vt liberaliter recõpenset: q̃ est ibi symonia.

¶ Sed ɔ̃ est: qõ Isa. 33. super illud: beatus qui excutit manus suas ab omni munere. Dicit glo. ꝙ triplex est munus: a manu: a lingua: ab obsequio: quorum nullum est in ꝓposito casu. ergo non est ibi symonia.

Respõdeo dõm ꝙ cũ symonia circa emptionẽ ꝛ vẽditionem cõsistat hic distinguẽdũ videtur: qz si ꝓlatus intẽdit obligare eũ cui dat beneficiũ ecclesiasticũ ad aliquã recõpensationẽ faciendam sibi vel suis consanguineis: intentio symoniaca est. Intendit enĩz quandam tacitam vẽditionem. Si vero nõ intẽdat ad eũ obligare: ꝛ intẽdat ꝙ ille sibi vel suis ꝓpꝛia spõte tpaliter recõpenset: est qdẽ prava intẽtio ꝛ carnalis: sed nõ symoniaca.

Ad primũ ergo dõm ꝙ secunduz ꝓbm in. 4. ethi. Liberalitas nõ est circa quẽlibet vsum pecunie: sed est circa dationes ꝛ sumptus: symonia autem

est circa

est circa emptionem ꝛ venditionem.

DEinde circa doctores quesita sunt duo. Primo si doctor semp predicauit aut docuit ꝑncipaliꝝ pp inanē gliaz. vtruz bēat aureolā: si in morte peniteat. 2° vtruz si ex doctrina alicuⁱ doctoris alig reuocenē a meliori bono. vtruz ille doctor teneatur illam doctrinam reuocare.

Articulus. XXIIII.

AD primū sic pcedit. Uidet ꝙ ille qui semp pp inanē gliam docuit per pniaz aureolā recupet. Aureola. n. doctrine debet fructui. ſ. conuersioni fidelium: ſm illud ad Phil'. 4. Gaudiū meū ꝛ corona mea. Sed potuit cōtingere: ꝙ ex ꝓdicatione eius: qui pp inanē gliam ꝑncipaliꝝ ꝓdicauit secutus est fructⁿ ꝙuersionis fideliuz: g̃ si peniteat debet ei aureola. ℂ Ꝓ. sic virginitati debet aureola: ita ꝛ doctrine. Sz si illa que cū vgo sit carne: mente tñ est corrupta: pniaz agit: recuperat aureolā. Ergo pari rōne ꝛ doctor qui ꝓpter inanem gliam predicauit.

ℂ Sz ō est ꝙ opera mortua per pniam nō reuiuiscunt. Sz opera istius doctoris ꝓpter inanem gliam predicātis fuerant mortua. i. cuz peccato facta. Ergo nō reuiuiscunt per penitentiam ad premium consequendum.

RESPŌDEO dōz ꝙ cuz aureola importet quandā singularem excellētiā premy: necesse est ꝙ ꝑsupponat aureā: sic cōparatiuⁿ ꝑsupponit positiuuz: ꝛ hoc figuraē Exodi. 25. vbi dr̄. Facias sup coronā aureā alteraz aureolā. Et iō qui nō mereē aureā. i. premiuz eēntiale: non mereē aureolā: qui aūt ꝓpter inanē gliaz operanē: nō mereē ꝑmū eēntiale: qz receperūt mercedē suā: vt dr̄ Mat. 6. vnde nec merentur aureolam. penitentia autē restituit homini premia prius habita. Non autez confert ei ea que non habuit: nisi inquantum ipse motus penitentie est meritorium. vnde talis non meretur aureolam.

AD primū g̃ dōz ꝙ ꝙuersioni fideliuz debet aureola: ꝑsupposito merito essentialis premy in eo qui ꝑdicauit: aliogn locū hz qđ dr̄ Mat. 16. Quid ꝓdest homini si vniuersuz mundū lucreē: saie vo detrimētū patiaē. ℂ Ad 2m dōz ꝙ aureola vginitatis debet itegritati carnis que manet post pniam: ꝛ iō debet vgini penitenti aureola. Sed aureola doctrine debetur actui doctoris qui trāsit: ꝛ iō post penitentiam non debet aureola doctori nisi actus reiteretur.

Articulus. XXV.

GIrca 2m sic pcedit. Uidet ꝙ si ꝑ doctrinā alicuius alig retrahanē a meliori bono: ꝙ ille teneaē suā doctrinā reuocare. Talis enī doctor in sua doctria facit scādaluz actiuū: qz doctor informat itellm: intellⁿ āt informat affectū: ꝛ ꝑ ꝙns actū. Sz scādalū actiuū teneē glz rēouere. g̃ talis doctor teneē suā doctrinaz reuocare. ℂ Ꝓ. spūalia sunt tēporalibⁿ potiora. Sz in tēporalibⁿ: vt Aug. dicit. nō dimittiē pctm̄ nisi restituaē ablatū. g̃ multo magis doctori: qui facit damnuz in spūalibus: nō dimittiē pctm̄ nisi restituatur ablatuz: qđ fit per reuocationē doctrine.

ℂ Sz ō ē qđ Hre. dic̄. Ueritas nō ē dimittēda pp scādaluz.

RESPŌDEO dōz ꝙ hic distinguēduz vr̄. Si. n. doctor doceat falsaz doctrinā teneē eaz modis oībus reuocare. Et maxīe si ex ea spūale dānū sequaē. Si vo doceat verā doctrinā: pōt ex ea seq detrimentuz spūale in auditoribⁿ duplr̄. Uno mō ex defectu ipsius: qui docet. vno mō qz doctrinā subtilē ꝛ altaz ꝓponeret rudibus: qui nō eēnt illius doctrine capaces: qui ex hoc detrimētū salutis incurreret ō exēpluz apostoli: q̃ dicit. i. ad Cor. 3. Tanq̃ paruulis in xpo lac potuz dedi vobis nō escaz. Alio mō: qz ꝓfuse ꝛ inordinate ꝓponit nō ꝑferēs maiora minoribⁿ: cōtra id qđ Greg. dicit in pastorali. Sic laudanda sunt bona sūma: ne desperenē vltima. sic nutriēda sunt bona vltima. ne duz sufficere credunē: nequaq̃ tēdaē ad sūma. Et i his casibⁿ teneē doctor: ex cuiⁿ doctrina dānuz spūale accidit: ꝓtra hⁿ dānuz remediū ponere inq̃tuz pōt exponēdo saltē doctrinā suā. Alio mō pōt ꝓtingere ex defectu alioꝝ. puta: si alig dicēdo aliq̃ erronea iducerēt boēs ad aliq̃ religionē. Utpote si dicerent. ꝙ qcunq̃ intrat talez religionē statim erit eq̃lis meriti sic̄ btūs Petrus. Et in hoc casu nō tenetur cessare a sua doctrina. Intrare eniz religionē ꝓpter errorez nō est bonuz. Uñ sic non retrahit boēs a meliori bono talis doctor: ꝛ hoc est qđ Grego. dicit in pasto. Sicut incauta locutio in errorē ꝓtrahit: ita indiscretū silētiū eoꝝ qui erudiri poterāt in errorem derelinquit. ℂ Et per hoc patet responsio ad obiecta.

DEinde circa religiosos quesita sunt duo. Primo vtrum religiosi teneantur patiēter tolerare iniurias sibi factas. Secūdo vtrum ille qui iurat se nō intraturuz religionē possit licite religionē intrare.

Articulus. XXVI.

IRca 1m sic procedit. Uidetur ꝙ religiosi non debeant tolerare suos impugnatores. In impugnatione enim ꝓfectoꝝ virozuz deus impugnat. vñ dñs Saulo persequenti di sciplos xpi dixit Act. 9. Saule Saule quid me persequeris? Sed perfecti viri non debent impugnatores dei tolerare. g̃ neq̃ impugnatores ꝓprios. ℂ Ꝓ. quilibet ꝓfectus debet obuiare his que statui perfectionis preiudicant. vñ apls dicit. 2. ad Cor. 6. Ut nō vituperetur ministeriuz nr̄m. Sed per hⁿ ꝙ ꝓfecti impugnanē statui ꝓfectiōis derogat. g̃ ꝓfecti viri nō debēt tolerare suos ipugnatores.

ℂ Sed ꝓtra est: qđ Grego. dicit. Nō sumus perfecti si aliorum inordinationes ferre non possumus.

RESPŌDEO dōm ꝙ perfecti viri dupliciter impugnari pñt. Uno quidem mō q̃tum ad psonas ꝓprias: vtpote cuz inferunē eis iniurie psonales. Alioⁿ pñt impugnari q̃tuz ad statuz eoꝝ: vtputa cū aligs vbis vl factis perfectionis statui derogat. Et hec duo tanguntē Iaco. 2. Nōne diuites opprimunt vos per potētiā: qđ pertinet ad psonales iniurias. Nōne ipsi blasphemant bonuz nomen qđ inuocatum est sup vos: qđ pertinet ad religionez vel statum. In iniurys ergo psonalibⁿ decet perfectos viros esse maxime patientes: vt sint etiam parati plura sufferre: ſm illud Math. 5. Siquis pcusserit te in dextra maxilla: prebe ei alteram. Statum vero suum impugnari non debent pati q̃tum resistere possunt: hoc enim vergeret in iniuriaz dei. vñ contra quosdam dicit Ezech. 13. Non ascendistis ex aduerso: nec opposuistis vos murum pro domo israel. Et ideo dominus iniurias: que contra humanitatem eius inferebanē patienter tolerauit: sicut cum iudei dicebant. Ecce homo vorax: ꝛ potator vini: vt habet Matth. 6. ꝛ sicut dyabolus dixit ei. Mitte te deorsum: qđ videbatur ad ꝓpriam iniuriam pertinere. Sed iniurias dei non tolerabat. vnde phariseos dure redarguit. Matth. 12. Quia dicebāt ꝙ in Belzebub eyceret demonia: quod pertinebat ad iniurias spiritussancti. Et similiter cum dyabolus ei dixit. Hec omnia tibi dabo si cadens adoraueris me: qđ ad iniuriam dei pertinebat. Statim enim eum repulit dicēs. Uade sathana: vt habetur Matthei. 4°. vbi dicit Chrisostomus. Illius discamus exēplo nostras quidez iniurias magnanimiter sustinere. Dei autem iniurias nec vsq; ad auditum sufferre: quoniā in ꝓprys iniurys esse quēlibet patientē laudabile est. Iniurias autē dei dissimulare nimis est impium. ℂ Et per hoc patet responsio ad obiecta.

Articulus. XXVII.

AD secundus sic ꝓcedit. Uī ꝙ ille ꝙ iurauit se nō itraturꝫ religiōez nō possit licite itrare. Dis enī obligatio licita ē adipleda. Sz licitū erat ei nō itrare religionē. ḡ cū ad ꝟ iuramēto se obligauit: vī ꝙ te

¶ Sed ꝟ est: qz nullū impedimētum spi(neat nō itrare. ritualis ꝓfectus est ex deo. Sz iuramētū est ex deo. ḡ per iuramentū nō ipedit spūalis ꝓfectus intrandi religionē.

Respōdeo dōz ꝙ obligatio iuramenti triplr se pōt bre. Quīqz enīz est illicita obligatio ⁊ de re illicita. puta cū aligs iurat se fornicaturū: ⁊ tale iuramē tū nō tenet hō adiplere: nec ēt est licitū ipleri. Quīqz vo est obligatio licita: ⁊ de re licita. puta cū aligs iurat se elymosynaz datuꝝ. ⁊ tale iuramītū ꝓterire nō lz. Quīqz vo est obligatio illicita: sz de re licita. puta cū aligs iurat se ñ facturū aliqō maiꝰ bonū: qō tñ facere nō tenet. puta nō ieiunare vel nō dare aliquā elymosynā: vel religionē nō intrare. Tūc enī id ad qō se iuramēto obligat licituz ē: sz tñ obligatio ē illicita: qz ꝑ ꝟ hō ꝗtū in se ē obfirmat se ꝟ grāz spūs scti: q̄ facit boiez in suo corde ascēsiones disponere. vñ tale iuramītū licite ꝓt hō iplere: abstinēdo ab illo bono qō facere nō tenet: nō tñ cogit ex illo iuramēto ad ꝟ ꝙ ipleat qō iurauit: qz iuramē tū ad ꝟ ꝙ sit obligatoriū dz bre tres comites: iudicium: iustitiā: ⁊ vitatē: vt habet Jere. 4. Nunc aūt iuramēto deest iudiciū discretiōis: qz vgit in deteriorē exitū: retrahēdo a meliori bono. ¶ Et p ꝟ ꝓz rñsio ad oba. Ar. XXVIII.

Deinde circa clericos q̄sitū ē vnuz. vtz. s. liceat clerico: g tenet ad horas canonicas dicere matutinas sequētis diei de sero. Et vī ꝙ nō. Dī. n. Eccl. zi. Lasciuus ⁊ ipz: udens nō ꝟuabit tps. Sz iste in dicēdo matutinas nō obſuat tps. Cū enī dies icipiat a media nocte: videtur ꝙ matutinas sequētis diei dicat in die ꝓcedēti. ḡ vī ꝙ ꝟ ad lasciuiā ⁊ ipz: udentiā ꝓtineat: ⁊ ita vī esse pctm̄.

¶ Sz ꝟ. Deꝰ clemētioz ē q̄libz hoie. Sz hō nō imputat ōbitozi in culpā: si debitū sibi reddat añ tps. ḡ mlto minꝰ deꝰ.

Respōdeo dōz ꝙ hic ꝓsiderāda est itētio eiꝰ q ꝓuenit tps in matutinis dicēdis: vl in ḡbus cūqz horis canonicis. Si. n. ꝟ facit ꝓp lasciuiā: vt. s. getius somnolētie ⁊ voluptati vacet: nō est absqz pctō. Si vo ꝟ faciat ꝓp necitatē licitarū ⁊ honestarū occupationuz. puta si clericꝰ aut magr̄ dz videre lectiones suas de nocte: vel ꝓp aligd alid bn̄: licite pōt de sero dicere matutinas: ⁊ in alys horis canonicis tempꝰ ꝓuenire: sic etiā hoc in solēnibꝰ ecclesys fit: qz melꝰ est deo vtrūqz reddere. s. ⁊ debitas laudes ⁊ alia honesta officia: q̄ ꝙ per vnum aliud impediat.

Ad ꝓmū ḡ dōz ꝙ ꝗtū ad ꝛctꝰ ⁊ alia bn̄ dies icipit a media nocte: sz q̄m ad eccliasticū offm ⁊ solēnitatū celebritates icipit dies a vespis. vñ si aligs pꝰ decās vespas ⁊ ꝓpletoriū dicat matutias: iā ꝟ ptinet ad dīē sequētē. ¶ Incipit qōlibet sextuz. Articulus. I.

Quesituz ē de deo: de angelo: de hoie: ⁊ de creaturis pure corpalibus. ¶ Circa deū q̄sitū est vnuz. vtz. s. vnitas eēntie ponat in numerū cū vnitate ꝑsone. Et videt ꝙ nō. Sunt enī tres ꝑsone diuine. Si ḡ vnitas eēntie poneret in numerū cum vnitate ꝑsone. sequet ꝙ in deo esset quaternitas: qō est hereticuz. Non ḡ vnitas essentie ponit in numerū cum vnitate persone.

¶ Sz ꝟ. Si vnitas eēntie sit penitꝰ idē cū vnitate ꝑsone nō ponēs cū ea i nūez: sequet ꝙ de q̄cūqz ꝑdicat vnū. ꝑdicat ⁊ reliquū. Sz vnitas eēn̄ ꝑdicat de tribꝰ ꝑsonis. Dicimus enim ꝙ pater ⁊ filius ⁊ spūs scūs sunt vnū. ḡ vnitas personalis predicabit de eis: vt dicat ꝙ pater ⁊ filius: ⁊ spiritus sanctus sunt vnus: qō ꝓz esse falsum.

Respōdeo dōz ꝙ vnūqōqz inq̄tū est vnū: intantuz est ens. vñ ens ⁊ vnū ꝓuertunt. Est aūt vnūqōqz ens ꝑ suā formā. vñ ⁊ vnūqōqz ꝑ suam formā dz vnitatē: ⁊ inde est ꝙ q̄ ē ꝓpatio forme ad formā eadē ē cōparatio vnitatis ad vnitatē. Deꝰ aūt ē forma ⁊r deus ꝑ suā eēntiā. ꝑpetas aūt ꝑsonalis ē q̄si forma cōstituēs ꝑsonā: q̄ qdē realr distīguit ab alia ꝑsona pp oppōnē relatiuā: sz ꝑpietas ꝑsonalis nō distīguit realr ab eēntia: aliogn seq̄retur ꝙ in deo eēt ꝓpō: ⁊ ꝙ aligd adueniret ei ꝑ modū accītis. Nā oē qd ē ex eēntiā rei accītalr aduenit: differt tñ ꝑpietas ꝑsonalis ab eēntia fz modū intelligēdi ⁊ signāndi. Nā eēnꝰ dr absolute. ꝑpetas vo ꝑsonalis ipoztat relonez. vñ ꝓz ꝙ vnitas ꝑsone nō ponit i nūez cū vnitate eēn̄: q̄si realr ab ea drīs: sz solū fm modū itelligēdi. ¶ Et p ꝟ ꝓz rñsio ad oba. nā ꝓmuz ꝓcedebat fz dīaz rei: q̄ qz nō est in dīnis iter vnitatē eēn̄ ⁊ ꝑsoīō nō pōt poni q̄ternitas ī dō. Sc̄dm vo ꝓcedebat fm dīnitiā: q̄ est ex mō itelligēdi ⁊ significādi: ex q̄ ꝓuenit ꝙ dicimꝰ ꝙ pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūsanctꝰ

(dicuntur vnum: sed non vnus.

Deinde circa angelos q̄rebant duo. Primo de actiōe ipoz. vtz. s. gcquid agūt agāt ꝑ imperiū volūtatis. Sc̄do de loco ipsoz. vtz. s. possint eē in ꝓuexo celi empyrei: qō ēt q̄rebat circa corpora gliosa. Articulus. II.

Circa zm sic ꝓcedit. Uī ꝙ non gcqd agit angelus agat ꝑ imperiū volūtatis: volūtas. n. eq̄liter se hz ad ꝓpinq̄ ⁊ remota. Si ḡ āgelus ageret ꝑ solū imperiū volūtatis: seq̄retur ꝙ ñ differret ad ꝟ ꝙ angelꝰ aligd ageret: ꝙ eēt ꝓpinquū vl remotū illō in qō agit: ⁊ sic nunqz oporteret ꝙ de celo ad terrā descēderet ad aligd ꝟ agēduz: qō est ꝫ traditionē sacre scripture. ¶ Ꝑ. ꝗtū ad volūtatē nō differt vnitas ⁊ multitudo. Sic. n. aliqs pōt velle mouere vnā rem: ita pōt velle mouere plures res: vel ēt totuz vniuersuz. Si ḡ angelus ageret solū ꝑ imperiū volūtatis: seq̄retur: ꝙ posset mouere totū vniuersuz: qō ē ipoſe: cū ipse sit ꝑs vniuersi. Nō ḡ angelus agit solo imperio voluntatis.

¶ Sed ꝫ. Dis actio est ab aliq̄ vtute. Sed in angelo nō est alia vtus q̄ intellectꝰ ⁊ voluntas: intellectꝰ nō agit nisi per voluntatē. ḡ dis actio angeli est per imperiū voluntatis.

Respondeo dōm ꝙ dis actio cuiuscūqz rei est per fozmā nature illius rei. Naz ⁊ si sint alique forme accītales ꝓncipia actionuz alicuius rei: opz ꝙ hn̄ actiones reducant sicut in ꝓmū ꝓncipiū in formam specificam illius rei agentis: sicut actio calozis ignis reducitur: sicut in ꝓmū ꝓncipiū in formā subalez ipsius que est etiā ꝓncipiū omniū accītiū. ꝓprioꝝ ignis. Et nō opz se aliter bre in actiōib⁹ alicꝰ rei bn̄tis nām simplicē q̄ in actionibus rei bn̄tis nām ꝓpositaz. Si. n. fuerit aligd bn̄s nām simplicē: dis actio eiꝰ erit fm ꝑpetatē ⁊ modū illiꝰ nāe: qō nō ꝓtingit si habeat nām cōpositā. Dis enīz actio ignis est fm ꝓprietatē nature ignis: in cultello aūt ignito est q̄dam actio nō ptinēs ad ꝑpetatē ignis. s. incisio. Et ꝟ ēt ꝓsiderādū est in substātys spūalib⁹. Alia. n. būana nō est totalr intellectus: sed participat intellectualitatez. vñ est in ea aliq̄ vtus ⁊ actio: que nō ptinet ad intellectualez nām: sic̄ precipue pz in his que ptinent ad aiam vegetabilē: sed angelus est totalr intellectualis nature. ⁊ iō oz ꝙ dis eius actio sit fm intellm. vnde btūs Dion. dicit. 4. c. de di. no. ꝙ angeli bn̄ subas ⁊ vtutes ⁊ opōnes intellectuales. Intellectus aūt non agit nisi mediante voluntate: qz motus voluntatis est inclinatio sequēs formā intellectā. vñ opz ꝙ quicqd angelus agit: agat ꝑ imperiū volūtatis. Sz tñ cōsiderādū est ꝙ cū vtus sit media iter eēntiā ⁊ opōnē oz ꝙ vt⁹ ⁊ opatio

tio cuiuslibet rei ꝓportionē eēntie el⁹. vñ supꝫ is angeli cui⁹ ē eēntia nobilioꝛ:ē ēt vt⁹ efficaciоꝛ:sic ad itelligēdū: ita ēt ad agēdū in res exterioꝛes:ꝛ ꝯz ℔ actio āgeli limitaī ad aliquē effectū:qz nec vtutē nec essentiā hz infinitā.

Ad ꝓmuz g̃ dōz ꝙ actio volūtatis angelice radicaī in eēntia ei⁹a q̃ ꝓcedit eius vtus ꝛ opatio.oz aūt mouēs eē sil'cuz mobili qō ab eo mouet:vt habet in.7.phy.(T.c.iz.)ꝛ iō opz subaz angeli aliq̃l⁹ cō iungi reb⁹ quas mouet. ¶Ad z^m dōm ꝙ qz actio volūta tis limitaī ꝯz modū eēntie:nō opz ꝙ angelus possit agere oia que pōt velle. Articulus. III.

a **D** secundū sic ꝓcedit. Uidet ꝙ angelus nō possit eē in ꝓuexo celi empyrei. Dic eniz Anselm. In nihilo nihil eē pōt. Sz ex celū empyreū nihil ē.g̃ angelus nō pōt eē in cōuexo celi empyrei:sic eni eēt ex celū empyreū. ¶Itē vr ꝙ nec coꝛp⁹ glioſuz ibi possit eē. Dē eniz coꝛpus necesse est in loco esse. Sed extra celū empyreū nō est aliquis locus.g̃ nō pōt eē coꝛp⁹ glioſuz ex celuz empyreum. ¶Sz ꝯ. Si nō pōt ibi eē aut angelus:aut coꝛp⁹ glioſuz:aut ℔ est qz nō pōt ibi ascēdere:aut qz nō pōt penetrare ꝓfunditatē celi empyrei:aut qz indiget loco ꝓtinēte:aut qz indiget cōseruāte. Sz oia hec sunt remota a pfectiōe coꝛporis glorioſi.multo magis a cōditione angeloꝝ.g̃ coꝛp⁹ glorioſum ꝛ angelus possunt esse in cōuexo celi empyrei.

Respōdeo dōm ad euidentiā hui⁹ qōnis ꝙ apō antiquos de loco fuerūt due opiones maxime ꝓbabiles.q̃rū vna fuit ꝙ loc⁹ sit qōdā spaciū siue dimensiōes p se exīntes:q̃ qdē opio si va eēt coꝛpori deberet loc⁹ ex ℔ ipso ꝙ coꝛp⁹ ē dimēsiōes hīs.q̃s neēe ē aliq̃s dimēsiōes occupare. Sz hec opio de loco ē a pho in.4.phy. reꝛobata. Uñ alia opio ē ei⁹:ꝙ loc⁹ sit supficies coꝛporis ꝓtinētis:nō qdē iq̃tū ē hz coꝛpis:qō imediate ꝓtinet.alio quin seqret ꝙ coꝛp⁹ gelscēs nō semp eēt in eodē loco.puta si hō staret i fluuio:p c⁹ decursuz semp renouarent diuerse supficies aq̃ circa ipz:sz supficies coꝛpis imediate ꝓtinētis hz ꝙ sit loc⁹ ex ordie ad p̃mū cōtinēs.vñ accipit idē locus ꝯz eūdē situ ad p̃mū ꝓtinēs.ꝛ pp ℔ loc⁹ ē imobilis.ꝯz g̃ hāc opionē q̃ va ēt necitas exīndi i loco ꝓuenit coꝛpori:ex ℔ ꝙ dependet a p̃ ꝓtinēte.ꝛ pp ℔ p̃m ꝓtinēs nō ē in loco nisi p accīs ꝛ ꝯz ptes:vt dr in.4.phy.(T.c.45.)Angelus aūt nō dependet a p̃ ꝓtinēte:nec ēt coꝛp⁹ glioſū:qō pficit p aiaz ex dina fruitiōe btificatā.ꝛ iō nulla necitas ē ꝙ coꝛp⁹ glificatū:aut āgel⁹ ad aliq̃ locali coꝛpe ambiat.ꝛ pp ℔ nihil prohibet coꝛp⁹ glificatū vl' ēt āgelū in ꝓuexo celi empyrei eē.

Ad ꝓmū g̃ dōz ꝙ vbū illō Anſ.itelligēdū ē in vi affirmatōis.nō.n.pole ē ꝙ aliqd sit i nihilo tanq̃ i cōtinēte,sz iste itell's nō facit ad ꝓpositū. ¶Ad z^m dōz ꝙ rō ista ꝓcedit de coꝛpe dependēte a p̃ ꝓtinente.

Einde q̃stū est de his q̃ ptinēt ad hoiem. Et p̃ de spūalib⁹. z° ℔ coꝛpalib⁹.

d ¶Circa spūalia q̃stū est. p̃ de sacrīs. z° de vtutib⁹. 3° de pctis. ¶Circa sacra q̃sita sunt duo de bapmo. p̃ de necitate bapmi:vtrum.s. puer g̃ nascit i defto:vbi nō pōt aq̃ hri moriēs sine bap^mo saluari possit i fide mris fidelis. z° de ꝑdimēto mrimonij:qō ꝓuenit ex bap^mo:vtz si xpian⁹ g̃ baptiçat iudeā cui p̃ dederat fidē de contrahēdo si baptiçaret:coḡscēs eā postea carnal'r ꝓsumet mrimoniū. Articulus. IIII.

Irca p̃m sic ꝓcedit. Ur ꝙ puer ille in defto nat⁹ possit absq̃ bapmo saluari in

c fide parētū. Nō.n.ē miozis efficacie fides tpe gre q̃ tpe legis nāe. Sz tpe legis nāe saluabantur pueri in fide parētū:vt Greg. dicit. g̃ ēt nūc tpe gre. ¶P.q xp̃m nō est ꝙrtata boib⁹ via salutis:cū ipe dicat Jo.io. Ego veni vt vitā hēant ꝛ abundantius hēant. Sed ante xp̃i aduētū saluabant̃ aliqui pueri in fide parētum.g̃ multo magis nunc post xp̃i aduentum.

¶Sed ꝯ est qō dn̄s dicit Joā.3°. Nisi qs renatus fuerit ex aqua ꝛ spū scō:non potest intrare in regnum celoꝝ.

Respōdeo dōz ꝙ ab illa dānatiōe quā humanū genus icurrit pp pctm̃ p̃mi parētis:nullus pōt libari nisi q xp̃m:g solus ab illa dānatiōe imunis ineuit:ita.s.vt ei icoꝛporet sic capiti mēbrū.℔ aūt triplr fieri pōt. p̃ qdē p susceptiōez bapmi:ꝯz illō ad Hal.3. Qēs q in xp̃o baptiçati estis:xp̃m iduistis. z° per sanguis effusionē pp xp̃m:qz p ℔ ēt aliqs passioni xp̃i ꝯformat:a q̃ efficaciā sortit bap^m⁹. Uñ dr de martyrib⁹. Apoc.7.qō lauerūt sto las suas in sanguie agni. 3° mō p fidē ꝛ dilectionem:ꝯz illud puer.is. Per miam ꝛ fidē purgant pctā.ꝛ Act.is. fide dr purificās coꝛda eoꝝ. Et p fidē xp̃s habitat i coꝛdib⁹ nr̄is: vt hr ad Eph.3. Uñ ꝛ ipe bap^m⁹ dr fidei sacrm. Et ꝯz ℔ dr eē triplex bap^m⁹,s.aq̃:spūs:ꝛ sanguis:qz alia duo supplent vicē bapmi aq̃.si tn̄ assit ꝓpositū suscipiēdi talē bapmu. ita.s.q articul⁹ necitatis:nō aūt ꝓtept⁹ religiōis sacrm excludat.manifestū ē aūt q i pueris nōdū bn̄tib⁹ vsuz rōnis nō pōt eē mot⁹ fidei ꝛ dilectiōis;aut ꝓpositū suscipiēdi baptismū.ꝛ iō nō pn̄t saluari nisi p bapmū aq̃:vl' per bapmū sanguis:si pp xp̃z occidant̃:ex q̃ nō solū xp̃iani:sz ēt martyres flūt:vt Aug.dic de inocētib⁹. Et sic pz q puer ille i deserto moriēs sine baptismo salutē non consequitur.

Ad ꝓmū g̃ dōz ꝙ ꝯz q̃stā tpe legis nāe ñ sufficiebat ad salutē paruuloꝝ sol⁹ mot⁹ fidei inparentib⁹:sz regrebat aliq̃ exterioꝛ ꝓtestatio fidei p aliqō sensibile signū. Et ꝯz ℔ nihil differebat id qō tūc regrebatur ab eo qō nūc regrit ad salutē:misi ꝙ nūc illō signū sensibile ē determinatū:tūc erat ideterminatū:ꝛ p voto adhibebat. Alioꝝ opio ē ꝙ solus iterioꝛ mot⁹ fidei relat⁹ ad salutē pueri sufficiebat ad salutē pueri:nec tn̄ nūc diminuta ē fidei vt⁹:sz augmētat gradus salutis:qz nūc q saluant̃ p xp̃z statī itroducunt̃ in regnū celoꝝ.qō tūc nō erat: vñ nō est icōueniēs:si ad ℔ ampli⁹ aliqd regrat.s.bapmus: vt dr Jo.3. ¶Ad z^m dōz ꝙ p xp̃z in ℔ ipso ē ampliata boib⁹ via salutis;ꝙ nūc p eū apta ē eis ianua vite eterne:q̃ añ clausa erat p pctm̃ p̃mi parētis. Articulus. V.

a **D** secunduz sic ꝓcedit. Ur ꝙ nō possit eē mr̄imo^m iter xp̃ianū ꝛ iudeā baptiçatā ab eo:quā carnal'r cognouit post fidē de ℨbēdo datā. Dr̄.n.i decretis.30. q.i.ꝙ filius sacerdotis nō pōt ducere in vxoꝛē puellā quaz p̃ ei⁹ baptiçauit.g̃ multo m in⁹:si ipsemet baptiçasset eaz: nō posset eam hr̄e in vxoꝛez. Si g̃ iste xp̃ianus baptiçauit iudeam non pōt eam in vxoꝛem accipere.

¶Sz ꝯ ē:qz ꝯz iura qñ p⁹ fidē datā de ℨbendo p vba ℔ futuro segtur copula carnalis:ē mr̄imo^m p̃sūptū p̃sūptiōe iuris:ꝯ quā nō admittit̃ pbō. Sz ita ē i ꝓposito.g̃ ē vex ma

Respōdeo dōz ꝙ spūal' cognatio ipedit (trimo^m. mr̄imo^m ℨbēdū ꝛ dirimit iā ℨctū:manifestū ē āt ꝙ ex ℔ ꝙ xp̃ian⁹ baptiçauit iudeā: ℨbit̃ iter eos spūalis cognatio:qz illa fit filia ei⁹ spūalis:vñ nullū ē mr̄imoniū sequēs:ēt si exp̃sse ℨbat p vba de p̃nti:ꝛ ēt subseq̃ carnalis copula. ¶Et p ℔ pz rn̄sio ad obta. Nā qō dcm̃ ē de p̃sūptiōe iuris itelligēdū ē qñ nō iteruenit aliqō impedimentum matrimony.

d **Einde** q̃stū ē de vtutib⁹. Et p̃ q̃stū ad fidē.vtz.s.certitudo adhesiōis q̃ est i heretico vl' malo catholico sit act⁹ ipsi⁹ fidei virtutis. z° de quibusdam pertinentibus ad religionem siue ad latriam. Tertio de quibusdam pertinētibus ad charitatem. Articulus. VI.

Ad primũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ certitudo adhesiõis in heretico: vel malo catholico sit actus fidei virtutis: qz ſm phm in .z. ethi. Tria sũt in aĩa: potẽtia: passio: et bit⁹: ſz illa certitudo adhesiõis nõ põt attribui poc: qz est meritoria vl demeritoria. potẽtys aũt nõ meremur neq; demeremur. Sil'r nõ põt ptinere ad passiones: qz passiones ptinẽt ad appetitũ sensitiuũ: qui nõ põt extendi ad ℔ ꝙ inhereat veritati dine. g relinquit ꝙ ptineat ad aliquẽ bitus. Sed bitus: ad quẽ ptinet certitudo adhesionis est vt⁹ fidei. g certitudo adhesionis in heretico vel malo catholico est actus ipsi⁹ fidei. ¶ P. omne qõ agit ad similitudinẽ alicui⁹ videt agere in vtute illius. Sed hereticus per certitudinẽ adherẽs bis que credit agit ſm similitudinẽ fidei: qz intãtuz certitudinal'r inheret inq̃tuz estimat se rectã fidez bre. g operat in vtute fidei. z ita videt ꝙ illa certitudo adhesionis sit actus vtutis fidei. ¶ P. tota firmitas spũalis edificij est a fide: ſm illud Math. 7. Venerunt flumina: flauerũt venti: z nõ potuerunt mouere eaz. Fundata eniz erat supra firmaz petrã. s. sup fidẽ. Sed certitudo adhesionis ad firmitatẽ spũalez ptinet. g ẽ act⁹ vtutis fidei.

¶ Sed 3. Qõ non est nõ põt agere. Sed in heretico vel malo catholico non est virtus fidei. g certitudo adhesionis nõ põt in eis esse actus virtutis fidei.

Respõdeo dõz ꝙ si aliqs id qõ est cõmune multis accipiat vt ꝓpriũ vni: necesse est ꝙ deficiat. Certitudo aũt adhesionis non est ꝓpria vtutis fidei. Primo quidem: qz ꝓuenit vtutib⁹ intellectualib⁹, puta sapie: scie: z intellectui. Scdo qz ꝓuenit nõ soluz fidei vere: ſz etiã false. Sic enĩ est opio va z falsa: ita z fides: nec min⁹ firmiter inheret aliqs vtuti: q̃ falsitati: vt phs dic in .7. eth. 3° qz certitudo inhesionis nõ semp ꝓuenit ex aliquo habitu: sed ex ꝓpo arbitrio aliqs põt assensum suũ firmare ad aliqd verũ vel falsuz anteq̃ hẽat habitũ. 4° qz certitudo inhesionis nõ soluz competit fidei formate: q̃ est vtus ſz ẽt fidei iformi: q̃ nõ est vtus. ¶ Dõz ẽ g ꝙ in heretico certitudo inhesionis est actus false fidei. In malo aũt catholico est act⁹ fidei iformis: z sic in neutro est actus vtutis fidei.

Ad primũ g dom ꝙ diuisio illa datur ō bis: q̃ sunt in aĩa per modũ ꝑncipy actus. Naz oĩs opatio aie aut est ex aliq̃ passiõe: aut ex aliquo habitu: aut ex pura potentia. bz aũt certitudo inhesionis non põt esse ex passione. In malo aũt catholico est ex habitu fidei iformis. Sed in heretico est vel ex habitu puerso fidei vel ex pura potẽtia: sic̃ in ꝑncipio anteq̃ habitũ acqsuerit. Non enĩ põt dici ꝙ peruersa fides sit bitus infusus. Oz aũtẽ dr ꝙ potẽtys nõ meremur neq; demeremur: si sic intelligat: ꝙ nõ meremur neq; demeremur: hoc ipo ꝙ habemus potentias: verũ est. Si aũt sic intelligat ꝙ pura potẽtia non posset eẽ ꝑn^m meredi neq; demeredi: verũ eẽ q̃tũ ad meritũ: qõ nõ põt eẽ sine gra. Nõ est aũt verũ q̃tũ ad demeritũ aliogn ille qui a ꝑncipio peccat: anteq̃ acqrat habitum vitiosuz nõ demeret. ¶ Ad z^m dom ꝙ aliqd põt agere ſz silitudinẽ alicui⁹ dupl'r. Uno mõ ſm silitudinẽ verã: z sic vere agit aliq̃liter in vtute illi⁹. Alio mõ ſm silitudinẽ apparentẽ: z sic agit in apparentia vtutis illius: z ita est in ꝓposito. vñ in heretico certitudo adhesionis est actus fidei apparẽtis: nõ aũt fidei vere. ¶ Ad 3^m dõz ꝙ sic̃ ex fide va dependet firmitas spũalis edificij: ita etiã ex fide falsa ꝓcedit firmitas dyabolici edificij.

d Einde q̃tuz ad act⁹ latrie siue religionis quesita sunt q̃tuor. Primo de celebratione festo^z. vt^z. s. liceat celebrare festum ꝓceptionis dñe nr̃e. z° de solone offõ^z. vt^z. s. clic⁹ bñs bñficiũ cũ cura: vl sine cura exñs in schol' teneat dicere officium mortuo^z. 3° de collatione bñficio^z. vt^z. s. eps teneatur dare beneficiuz meliori. 4° de solutione decimarum. vtrũ. s. aliquis pauper teneatur decimas dare diuiti sacerdoti.

Articulus. VII.

Ad primũ sic ꝓcedit. Videt ꝙ liceat celebrare cõceptionẽ dñe nr̃e. Si enĩ nõ licet: hoc nõ est: nisi qz fuit ꝓcepta in originali pctõ. Sed nõ fuit ꝓcepta in originali pctõ: vt videt: qz btã vgo facta est vt spãli mõ esset habitaculũ dei. g debuit ad ℔ spãl'r ꝑparari: nõ aũt ꝓparata est spãl'r ſm coz⁹ qõ ꝓceptũ est ex sexuuz cõmixtione: nec ẽt q̃tuz ad aĩam: qz alij etiam legunt sanctificati in utero: z ita relinquit ꝙ fuerit spãliter ꝓparata per imunitatem ab originali pctõ: z sic licet eius cõceptionẽ celebrare.

¶ Sed contra est qõ hoc ꝑuilegiũ solius xpi dicit esse ꝙ sine originali peccato est cõceptus. Nõ g cõpetit beate vgini: z ita eius cõceptio non est celebranda.

Respõdeo dõm ꝙ hic inducuntur due qõnes. vna ꝑncipalis z altera accessoria. s. an ꝑbeata vgo fuerit ꝓcepta cũ originali: qõ oz ꝑmo determiari. Est g ꝓsiderãdũ ꝙ vnusqsq; pctm originale ꝓtrahit ex hoc ꝙ fuit i Adam ſm seminalez rõnem: vt Aug. dicit sup Gen. ad lram. Oes aũt illi in Adam fuerũt ſm seminalẽ rõnẽ: qui nõ soluz ab eo carnẽ acceperũt: sed etiã ſm nãlem modum originis ab eo sunt ꝓpagati: sic aũt ꝓcessit ab Adam beata vgo: qz nata fuit per cõmixtionem sexuuz sicut z ceteri: z iõ concepta fuit in originali pctõ: z icluditur in vniuersitate illo^z: de qua apls dicit ad Ro. 5. In quo oes peccauerũt: a qua vniuersitate solus xps excipitur: qui i Adã non fuit ſm seminalẽ rõnem: alioquin si hoc alteri ꝓueniret q̃ xpo: non indigeret xpi redẽptione: z iõ non tm̃ debemus dare matri ꝙ subtrahat aliqd bonoz filij: qui est saluator oĩum hoĩum: vt dicit apls. i. ad Thi. 4. Quãuis aũt beata virgo in originali cõcepta fuerit: credit tn̄ in utero fuisse sanctificata anteq̃ nata. Et iõ circa celebrationẽ cõceptionis eius diuersa ꝓsuetudo eccliarũ inoleuit. Nã romana eccl'ia z plurime alie ꝓsiderantes cõceptionem virginis in originali pctõ fuisse: festũ ꝓceptionis nõ celebrãt: alig vo cõsiderãtes sctificatiõez ei⁹ in utero: cui⁹ tps ignorat: celebrãt ꝓceptionẽ. credit eniz ꝙ cito post ꝓceptionez z aĩe ifusionẽ fuerit sanctificata. Unñ illa celebritas nõ est referẽda ad ꝓceptionẽ rõne cõceptionis: ſz potiꝰ rõne sanctificationis. Sic g nõ est iõ celebrãda cõceptio ꝑdicta: qz fuerit sine pctõ originali ꝓcepta. Nõ enĩ per hoc tollit ꝙ fuerit spãli⁹ ceteris ꝑparata: eo ꝙ in ipsa sctificatiõe copiosius ceteris munus gre accepit: nõ solũ vt purgaret a pctõ originali: ſz vt tota ei⁹ vita redderet imunis ab omni pctõ tã mortali q̃ venali: vt dic Anſ.

Articulus. VIII.

c Circa z^m sic ꝓcedit. Ur ꝙ clericꝰ bñficiat⁹ teneat in scholis exñs dicere officiuz mortuo^z. Ille enĩz ꝙ recipit bona tpalia alic⁹ tenet ei in spũalib⁹ recõpensare. Sed iste clericus accipit bona que fuerunt defunctorum. ergo tenetur pro eis dicere officium mortuorum.

¶ Sz 3. ille ꝙ min⁹ recipit min⁹ tenet. Sz clic⁹ ꝙ i schol' morat min⁹ recipit q̃ alij ꝙ i eccl'ia residẽtiã faciũt ꝙ recipiũt q̃tidianas distributiones. g ñ tenet offm mortuo^z sic̃ illi.

Rñdeo dõz ꝙ clic⁹ ex ℔ ipo ꝙ ẽ clic⁹: z ꝑcipue i sacris ordinib⁹ ꝓstitut⁹: tenet dicer horas canõicas. Uidentur enĩ tales spãl'r eẽ assũpti ad laudẽ dinã: ꝙ illõ Isa. 42. Oẽz g iuocat nomẽ meũ i laudẽ meã creaui illuz. Sz iq̃tũ ẽ clericꝰ bñficiat⁹ in hac eccl'ia: tenet dicere offm ſm modũ illi⁹ eccl'ie. Est g ꝓsiderãdũ ꝙ offm mortuo^z q̃cq; in ecclesia dr: sic̃ ordinarie ptinens ad eccl'ie offm: sic̃ in tota eccl'ia in die qiarũ dr offm pro mortuis: z in qualz eccl'ia

sia est aliq̃ sup hoc spālis ꝓsuetūdo. puta vt dicat ordinarie offīm mortuoꝝ semel in septimana. vl̃ q̃litercūq; aliter ꝑz certū tps. Et ad hꝺ offīm mortuoꝝ teneť cleric⁹ bñficiat⁹ in aliq̃ eccl'ia: ēt in scholis exñs. ⁊ per hoc satisfacit mortuis: quoꝝ recipit bona. Aliqñ vo dī offīm mortuoꝝ in ecclesia extraordinarie: ꝓpter aliquā cām spāliter emergēt̄: puta ad pces alicui⁹ psone vel ꝓpter aliqd hꝺ. Et ad hꝺ offīm mortuoꝝ non tenetur clericus exñs in scholis. ¶ Et per hoc patet responsio ad obiecta. Articulus. IX.

AD tertium sic ꝓcedit. Uidetur q̃ eps peccet dās bñficiū bono: si ꝓtermittat meliorē: qz qui facit ꝺ ꝓscias edificat ad ihēnā. Sed iste eps ꝓtermittēs meliorē vī facere ꝺ ꝓscias: ḡ peccat mortal'r edificās ad ie. ¶ Sed ꝓtra est q̃ etiā ꝑm iura sufficit dare bono: ihēnā. si sit idoneus ad seruiendum in ecclesia.

Respōdeo dꝺz q̃ aliqs pōt dici melior dupl'r. vno mō simpl'r: qui est sanctior plus bñs de charitate. Alio mō dī aliqs melior quo ad aliqd. Cōtingit aūt q̃ñq; aliquē esse meliorē simpl'r: qui tñ non est melior q̃tuz ad hoc q̃ bñficiū ꝓcipiat: qz alius forte pōt eccl'iam magis iuuare: vel per ꝓsilium sapie: vel per auxiliū potētie vel qz fuit in ecclesia. Nō ḡ eps teneť semp dare meliori simpl'r: sed teneť dare meliori quo ad hꝺ: nō enim potest esse q̃ vnū ꝓferat alteri: nisi ꝓpter aliquā cām: que sigdez ꝓtineat ad honorē dei ⁊ vtilitatē eccl'ie: iam q̃tū ad hꝺ iste est melior. Si aūt illa cā ad hoc nō pertineat erit acceptio ꝓsonarū: que tāto est grauior: q̃nto in reb⁹ dīnis cōmittit. Uñ sup illud Jac. 2. Tu sede hic bñ ꝛc. Dicit glo. Aug. si hāc distātiā sedēdi ⁊ stādi ad honores eccl'iasticos referamus: nō est putādū leue esse pctm̃ in acceptione personarū habere fidē dñi gl'ie. Quis enim ferat eligi diuitez ad sedem honoris eccl'ie ꝓtempto paupere sanctiore ⁊ instructiore: ¶ Et per hoc pz rñsio ad obta. Articulus. X.

AD quartū sic ꝓcedit. Uidet q̃ pauper non teneat decimas soluere diuiti sacerdoti. Iō istitutū est: vt decime soluātur ad sustētationē ministroꝝ eccl'ie. Sed sacerdos diues hꝺz alias vñ sustenteť. ḡ nō sunt ei decime soluēde: ⁊ ꝑcipue a paupere. ¶ Ꝑ. in m'ltis terris decime nō soluunt: qō tñ ꝓlati cogrigerent: si boies ex necessitate iuris diuini decimas soluere tenerent. Nō ḡ videť q̃ ꝑfti paupes teneāt soluere decimas diuitib⁹ sacerdotib⁹. ¶ Sed ꝺ est qō dñs Matth. 23. dicit. hec oportuit facere. s. iudiciū ⁊ vitatē: ⁊ illa nō omittere. s. ea que ptinēt ad decimarū solutionē. ¶ Ꝑ. Luce. 18. phariseus dicit. Decimas

Respōdeo dom q̃ sic phs docet in. 5. eth. Medium iustitie accipit̄ nō solum quo ad nos: sic in ceteris vtutibus: sed etiā ꝑm rem: qz. s. in alijs vtutib⁹ attēdunt̄ diuerse conditiones ꝓsonarū: ꝑm quas medium diuersificat̄: sic circa cibos: qō est multū vni est paucū alteri vel moderatū: sed in iustitia nō variat̄ mediū ꝑm diuersas ꝓsone ꝓditiones: sed attendit̄ solum ad q̃titatē rei. Qui enī emit rē aliquā debet tantū soluere q̃tuz valet: siue a paupere siue a diuite emat. reddere aūt debitū est act⁹ iustitie. ⁊ iō ad hꝺ q̃ alicui reddat̄ q̃ ei debeť nō refert vtr̃ sit diues vel pauper. Decime aūt sacerdotib⁹ debent̄ in cōi qdem ꝑm ius nāle. Nālis aūt rō dictat: vt illi qui ꝓ populo in spūalib⁹ laborant: a populo stipēdia siue sustētatiōis accipiāt. Et ꝑm hoc etiā in nouo testō est iure dīno sancitū. Nā vt dī. i. ad Cor. 9. Dñs ordinauit his qui euāgeliū annūciāt: vt de euangelio viuant: sz in lege veteri iudiciali ꝓcepto taxata est q̃titas eius qō ministris dei est populo soluēdū. s. decima: ⁊ hꝺ etiā eccl'ia statuit in populo xp̃iano soluendū. vñ cū sacerdotib⁹ decime debeant̄: tū de iure nāli: tū de iure dīno: tum etiā ex statuto eccl'ie: q̃uis sacerdos sit diues: nihilominus pauper tenetur ei decimas soluere.

Ad primuz ḡ oz rñdere dupl'r. Uno mō vt dicat̄ q̃ decimaꝝ solo institute est nō solū ad sustētationē ministroꝝ eccl'ie: sz etiā ad sustentationez pauperū: q̃bus debet de domo dei ꝓuideri. Uñ dī Mal. 3. Inferte oēm decimationez: vt sit cib⁹ in domo mea: ⁊ sic sacerdoti (qui nō solū sibi sz pauperib⁹ ꝓuidere dz) q̃tūcunq; diuulti sunt decime nēcie. Alio mō pōt dici q̃ necessitas sustētationis ministroꝝ fuit rō eccl'iastice institōnis de decimarū solone. Sed ex quo offīm est alicui debitum per statutū eccl'ie: nihilominus ei debeť q̃uis sit diues. ¶ Ad scōz dīz q̃ sic Paulus laudabil'r nō exigebat sumpt⁹ qui sibi ꝓpter ꝓdicationē euāgely debebant̄: ne qō ipedimentū fieret euāgelio: aut scādalū fidelib⁹ xp̃i. nō tñ illi pecca bāt nō ministrātes sumpt⁹ quos ap'ls sibi debitos remittebat: ita ēt ꝓlati eccl'ie laudabil'r faciunt nō exigendo decimas in terris illis: in q̃b⁹ ꝓpter dissuetudinē timēt scandalū generari: nec peccāt illi q̃ nō soluunt decimas in terris in q̃bus nō est cōsuetū: peccarent aūt si obstinate exigentibus dare recusarent. ⁊ iō vt buic pctō obuient sacerdotes (in terris illis nō exigunt decimas.

QUEINDE quesitum est de actib⁹ charitatis. Et ꝑmo de obediētia. vtrū sit magis meritoriuz obedire ꝓlato: vel facere aliqd ad dictū frīs. 2º de elyna. Articulus. XI.

ITA ꝑmū sic ꝓcedit. Uidet q̃ magis sit meritoriū obedire prelato q̃ facere aliqd ad dictū fratris. Maiori. n. merito maius detrimētū opponit. Sz magis ꝺmeret ille qui est iobediēs prelato: q̃ ille qui nō assentit dicto fratris. ergo ⁊ magis meretur aliquis obediendo prelato q̃ assentiens dicto fratris.

¶ Sz ꝺ. Ubi ē maior humilitas ibi videť eē mai⁹ meritū: qz humilib⁹ dat de⁹ grāz: vt dī Jaco. 4. Sz maioris humilitatis videť eē q̃ aliqs eq̃li se subyciat faciēs aliqd ad dictū ei⁹: q̃ q̃ aliqs ſbyciat se supiori: obediēs ꝓlato. ḡ magis vī eē meritoriū: q̃ aliqs faciat ad dcz frīs: q̃ q̃ obedit ꝓlato.

Respōdeo dꝺz q̃ aliqs actus pōt dici magis meritorius dupl'r. Uno⁰ ex genere operis: ⁊ sic ille act⁹ ē magis meritor⁹ q̃ ē excellētioris vtutis. Manifestū ē āt q̃ latria p quā aliqs fuit deo ē excellētior vt⁹ q̃ bñficētia: q̃ qs satisfac. ꝓxio: sic ⁊ diligere deū ē magis meritoriū q̃ diligere ꝓximū: q̃ aūt aliqd fiat ad dcm frīs: ptinet ad amicitiā: vl̃ bñficētiā: q̃ quis diligit ꝓximū: q̃ āt obediat ꝓlato iq̃tū ē dei mīster: ptinet ad religionē q̃ qs colit ⁊ diligit deū: ⁊ iō magis ē meritoriū q̃ aliqs faciat aliqd obediēs ꝓlato vl̃ suas votū: q̃ si aliqd faciat ad dcm frīs. Alio⁰ ꝑt dici aliqs act⁹ magis meritor⁹ ex eo q̃ procedit ex maiori charitate: sz sit mior ex suo genere: ⁊ sic nihil ꝓhibet magis mereri illū q̃ facit aliqd ad dcm fratris. ¶ Ꝓximū ḡ ꝓcedim⁹. ¶ Ad 3ᵐ dꝺz q̃ ille q̃ facit aliqd ad dictuz frīs facit ꝓpa sponte. vñ maioris humilitatis eē videť (q̃ q̃ aliquis obediat ꝓlato tanq̃ supiori.

DEINDE quesitū est de elemosyna. Et ꝑmo de elemosyna clericoꝝ. Secundo de elemosynis que fiunt ꝓ mortuis. Articulus. XII.

ITA ꝑm sic ꝓcedit. Uī q̃ clerici peccent mortal'r: si ea q̃ eis supfluūt i elynis nō largiantur: qz super illud Luce. 3º Qui habet duas tunicas det vnam non habenti. dicit glo. De duabus tunicis diuidēdis datur preceptuz: qz si vna diuidatur: nemo vestītur in dimidia tunica

ꝛ nudus remanet qui accipit: ꝛ qui dedit: sz per largitionē vnius tunice intellr largitio eox que supfluunt ad necessitatem vite: vt pz per ea que in eadez glo. ꝑmittunt. g̃ dare supflua est in ꝓcepto: sz qui trāsgredit ꝓceptū peccat mortalr. g̃ ille qui nō dat supflua pauperib⁹ peccat moztaliter. ¶ P. ꝓceptū plus obligat q̄ cōsiliū. Sz dare oīa que qs possidet est ꝓsiliuz. ꝛ tn̄ ad hoc hō obligat in casu extreme necessitatis. g̃ etiā, ex̄ casuz extreme necessitatis tenet aliquis supflua dare pauperib⁹: cū hoc sit in ꝓcepto. ꝛ ita qui nō largit peccat mortalr. ¶ P. qcūqz cōsumit qō est alterius tenet ad restōnem. Sed bona clericox sunt paupex: vt pz per glo. Diero. sup illud Isa. z. Rapina pauperuz in domo vestra. g̃ si clerici inutiliter bona ecclīastica ꝓsumūt tenent restituere pauperib⁹ aliūde si habuerint. ¶ P. qcunqz facit se ipotentē ad id qō tenet facere peccat moztaliter: sz clerici faciendo superfluas expensas faciunt se impotentes ad subueniendum pauperibus ad quod tenent. ergo videtur q̄ peccēt moztaliter.

¶ Sz in ꝓnz vr eē ꝓsuetudo que apud multos prevalnit.

Respōdeo dōz q̄ aliter videt se hr̄e circa bona patrimōialia ꝛ circa bona ecclīastica. Nā bonox pr̄imonialiū vel licite acquisitox hō vere est dns. vñ q̄tum ptinet ad conditionē ipsius rei: pōt re sua vti vt vult: ꝛ ex hac pte nō accidit pctm̄: pōt tn̄ pctm̄ accidere ex inordinato mō vtendi: vel per supabundantiā: dum. s. inutiliter cōsumit bona ꝓpa in ea in que nō opz: vel ꝑm defectū: in q̄tum. s. nō erogat ea in que opz. Utroq; eniz modo corrumpit vtus: vt dr̄ in. z. eth. bonox vo ecclīasticox clerici nō sunt vere dñi: sed dispēsatores: ꝑm illud p⁹ ad Cor. 9. Dispensatio aūt mihi credita est. Pertinet aūt ad dispēsatorem vt fidelr distribuat ea que ei⁹ dispēsationi cōmittunt: ꝑm illud p⁹ ad Cor. 4. Dic iaz queritur inter dispēsatores vt fidelis qs inueniat. In bis g̃ pōt duplr pctm̄ cōtingere. vno mō ex cōditione ipsi⁹ rei: duz. s. vsurpat sibi quasi rem ꝓpriā: ꝛ in vsus suos ꝙuertit id qō esset alys erogandū. Alio mō ex inordinato vsu eox: que in ptē suā cedunt: sic etiā de alys dictū est. Uex q̄ box dispensatio fidei dispensatoris cōmittit: vt dictuz est: siqs bona fide dispenset ecclīastica bona inde accipiēs qō sibi cōuenit: ꝑm cōditionem status ꝛ psone: ꝛ alys largit: ꝑm q̄ sibi videt bona fide expedire nō peccat mortalr: etiam si forte aliquid plus in suos vsus cōuertat q̄ oporteat. Talia enim qz in singularibus est eox iudiciuz: nō possunt per oīmodā certitudinem diffiniri. Unde si nō sit multus excessus pōt cōpati bonā fidē dispēsatoris. si vo multus excessus fiat: nō pōt latere, ꝛ ita nō pōt cuz bona fide dispensatoris hoc agi. si autez nō cōseruet bonā fidē in dispēsando: peccat moztaliter.

Ad pr̄imū g̃ dōz q̄ sic̄ Aug. dicit in li. de ꝑmone domini in monte. Illa ꝓcepta: q̄ dns tradidit. Matḥ. 5. Qui pcusserit te in vnā maxillaz p̄be ei ꝛ aliam: ꝛ que ibi sequunt sunt itelligenda ꝑm ꝓparationē animi: vt. s. hō sit paratus hoc facere qñ necitas ḥ regrit. Unde nō semp est pctm̄ moztale: qñ hō hoc nō facit: sz qō videt necessitatē iminere: si nō faciat tūc peccat mortalr: ꝛ eadē ratio est de hoc ꝓcepto: qui hz duas tunicas det non ḥnti: ꝛ de oibus silibus. Unde nō semp peccat mortalr quotiēscūq; nō dat paupi qui supfluū hz: sed qñ necessitas iminet. Qñ aūt sit talis necessitas: q̄ obliget ad pctm̄ moztale: nō pōt rōne determinari: sz cōmittit prudētie ꝛ fidei dispēsantis vñ si bona fide det; qñ sibi videtur expedire: immunis est a pctō: alioquin moztalr peccat. ¶ Ad scōz dōm q̄ illa eadem que sunt ꝙsilia cadūt sub ꝓcepto ꝑm animi ꝓparationem: nullū eni cōsiliuz est pfectius q̄ homo tradat animā suā pro fratrib⁹ suis: ꝛ tn̄ ḥ cadit sub ꝓcepto ꝑm animi ꝓparationē: ꝑm illō. i. Jo. 3. Et nos debemus pro fratribus aīam ponere: ꝛ sic̄ dare oīa sua pauperibus cadit sub ꝓcepto ꝑm animi ꝓparationē: vt. s. homo sit paratus hoc facere si necessitas imineat. Minor tn̄ necessitas regrit ad superflua eroganda q̄ ad oīa exhibenda: tn̄ hoc totum rōne vniuersali determinari nō pōt: sed cōmittit prudentie: vt dictū est. ¶ Ad 3m̄ dōm q̄ bona ecclīastica nō solū sunt dispensanda pauperib⁹: sed etiā ecclie ministris. vñ ꝑz canones debent diuidi hoc mō: vt aliq̄ pars cedat in vsus pauperox: ꝛ aliq̄ pars in vsus ministrox ꝛ in cultū ecclie. ¶ Aliter g̃ dōm est de illis ecclesiasticis bonis: que ꝓncipalr sūt attribuēda necessitatib⁹ pauperū; ꝛ ex ꝙnti necessitatibus ministrox: sic̄ sunt bona hospitalium ꝛ aliox hō. Et aliter de illis bonis que sunt ꝓncipalr attributa vsib⁹ ministrorum: sic̄ sunt prebende clericox: ꝛ alia hō. Naz in ꝑmis bonis pctm̄ cōmittit: nō soluz ex abusu: sed etiā ex ipsa reruz ꝙditione: duz aliqs in suos vsus assumit qō est alterius. Et ideo tenet ad restitutionez tanq̄ defraudator rei aliene. In scōis vero bonis nō cōmittit pctm̄ nisi per abusum: sicut ꝛ de bonis patrimonialibus dictū est. vñ non tenetur quis ad restitutionē: sed soluz ad pniaz peragendā. ¶ Ad quartū dōz q̄ nec̄ moderatus vsus diuitiaruz: nec̄ bona fides dispositionis saluari videt in eo qui sciēter superfluas expensas facit in voluptuosis conuiuijs: ꝛ alys hō supfluitatibus. ꝛ sic nō est dubiuz q̄ in talibus peccat moztaliter. Unde dr̄ Matḥ. z4. Si dixerit malus ſuus ille in cor de suo: moram facit dns meus venire: ꝛ ceperit percutere conseruos suos. qō ptinet ad superbum ꝛ crudele dñium: manducet aūt ꝛ bibat cum ebriosis: qō pertinet ad superflua ꝛ voluptuosa conuiuia: veniet dns serui illius in die q̄ non sperat: ꝛ hora qua ſgnorat: ꝛ diuidet eum. s. a societate sanctox: partemq̄ eius ponet cum ypocritis. s. in inferno. Unde ibi subditur. Ibi erit fletus ꝛ stridor dentium. Si aūt aliqs nō multū in talibus excedat: pōt bona fide fieri ab aliquo: qui vult ꝑm decentiam sui status morem gere-

(re bis quibus conuiuit.

Einde quesitum est de elemosynis que fiunt pro moztuis. ¶ Et circa ḥ quesita sunt duo. Primo vtr moztuus patiatur aliq̄ detrimentū: si executor eius differat se dare elynas: quas ipse in testamento dari mādauit. 2° vtr executor licite possit differre distributionē elynarum ad ḥ q̄ res defuncti melⁱ vēdant in posterx. Ar. XIII.

Circa pmuz sic ꝓcedit. Uidet q̄ moztuus nullū ōtrimētū sentiat ex ḥ q̄ elyne quas mādauit dari retardant. Hō. n. retardatio ꝓuenit ex negligētia executoris. Sed negligentia vnius nō imputatur alteri. g̃ nullum detrimentum moztuus patitur ex hō tarditate.

¶ Sz ō est: q̄ ꝓpter hō tarditatē retardant orones ꝛ sacrificia: que fierent pro aīa defuncti: ex qbus plurimuz iuuaretur. g̃ ex hō tarditate patitur detrimentum.

Respondeo dicendū q̄ hic est opus duplici distinctione. Primo qdez ex pte ipsi⁹ detrimēti. Distinguēdū est enī duplex detrimētū. Nā qōdā detrimētū est qō ptinet ad tolerātlā pene: ꝑm illō. i. ad Cor. 3. Si cui⁹ op⁹ arserit detrimētū patiet. Aliō aūt qō ptinet ad subtractionē remedy. Scōo ēt distinguēduz est ex pte elyne: circa quā pōt ꝙsiderari etiā detrimētū ipsi⁹ elyne ꝛ effect⁹ ipsi⁹. Quātū g̃ ad meritū elyne nullū detrimētū patit defunctus ex ꝓdicta tarditate: maxime si q̄tuz in ipso fuit curam adhibuit: vt hō elemosyne cito darentur: quia meritum principaliter ex voluntate ꝛ intentione dependet. Sed quātum ad effectum elemosyne patitur detrimētū: nō qdem vt pro hō tarditate puniatur: sed qz remediuz ei nō adhibet: dū suffragia differunt: ex qb⁹ plūmū iuuaret.

¶ Ad pr̄imū

Ad primuz g̃ dom̃ q; negligentia vnius nõ imputat alteri ad penaz. potest tñ redũdare in alterꝝ cõtum ad defectuz remedy ꝑm q; vnus hõ ab alio iuuari potest. Articulus. XIIII.

c **Jrca** scõm sic ꝓcedit. Uidet q; executor debet tardare distributionẽ elemosynarum ad hoc q; res defuncti melius vendantur. Qz ex hỹ segtur q; plures elynas poterit facere ꝓ defuncto: ex gbus defunctus magis iuuabit: g̃ si differat videt q; laudabiliter ꝛ fideliter hoc faciat.

¶ Sed ỹ est: qz ex tarditate elemosynaruz sequit retardatio remedy quo forte defunctus indiget. g̃ videt q; hỹ retardatione grauetur defunctus potius cõ iuuetur.

Respõdeo dom̃. In moza modici tpis nõ videt eẽ magnũ piculuz. Uñ si executor per modicum tps elynam dare differat: vt rebus defuncti melio venditis ampliozes elynas dare possit: laudabilr hoc fac. Si vo ecõuersio per multuz tẽpus differat elemosynas distribuere: vt nõ multo ampliozes elemosynaz faciat: nõ videt esse absq; culpa: qz forte defunctus a purgatorio liberaret in quo existenti remedium suffragioꝝ maxime necessarium erat. hoc aũt regrit prudẽtis executoris examẽ: vt. s. cõsideratis dilatione temporis ꝛ ꝓditione psone: que credit citius vel tardius liberãda: ꝛ etiã cõtitate augmenti elemosynaꝝ faciat: qõ videbit expedire defuncto.

Einde quesitum est de pctis. Et circa hoc quesita sunt tria. ꝓ de pctõ originali: vtz. s. ille q; baptiçatus est trãsmittat pctm̃ originale in plem. 2o de pctõ actuali in gnãli. qd. s. sit ꝑ̃us. vtz auersio a deo: vel cõuersio ad cõmutabile bonũ. 3o spãliter de mẽdacio: qõ mẽdaciũ sit graui⁹: vtz illõ sit vbo: vel illõ qõ sit facto. Arti. XV.

d **Jrca** p̃m sic ꝓcedit. Uidetur q; ille qui est baptiçat⁹ nõ trãsmittat pctm̃ originale in prolẽ. In eo enĩ qui nascit tria pñt ꝓsiderari. s. corp⁹. aĩa. ꝛ vnio vtriusqz: sed nõ contrahit pctm̃ originale ꝑm corp⁹ qõ ỹbit a parẽtib⁹: qz parentes erãt totalr a peccato originali mundati. silr etiaz nec ꝑm aĩam quã hz ex creatione dei: in quẽ pctm̃ non cadit: ꝛ per pñs neqz etiã ꝑm vnionẽ vtriusqz. g̃ ille qui nascitur ex baptiçatis nullo modo ỹbit pctm̃ originale.

¶ Sed ỹ est: qz remediuz nõ adhibet nisi vulneri. Sz baptismus qui est medicinale remediuz ỹ vulnus originalis pcti adhibet puulis baptiçatoꝝ filys ꝫ cõem eccl̃ie ꝓsuetudinẽ. g̃ paruuli baptiçatoꝝ filꝫ cũ originali pctõ nascunt.

Respõdeo dõz: qz pctm̃ qõ ex trãsgressione ꝑmozũ parentũ in oẽs posteros originalr derivat: nõ abolet nisi per gr̃az xp̃i: g̃ de pctõ dãnauit pctm̃ in carne: vt dr ad Ro. 8. Sed hỹ quodã ordine peragit. Naz ꝑmo in statu pñtis vite p sacr̃a gr̃e xp̃i remouet pctm̃ originale cõtũ ad ingnationem aĩe: vt. s. nõ iputet homini ad culpã. Remanet tñ iterim cõtum ad corruptionẽ fomitis in carne: vñ apls dicebat ad Ro. 7o Ego ipse mente fulo legi dei carne aũt legi peccati: in cõtũ. s. ꝓcupiscit aduersus spm̃. vñ hõ baptiçatus ꝑm mentẽ vivit in nouitate spũs: sz ꝑm carnẽ adhuc retinet vetustatez Ade. ꝛ ĩõ sic per spũalẽ gnõnẽ: qua. s. per euãgeliũ alios ꝓducit filios in xp̃o absqz pctõ: ita etiã ꝑm gnõnem carnalem ꝓducit filios in vetustatem Ade cum pctõ originali. ¶ Et per hoc patet respõsio ad obiecta. Articulus. XVI.

a **Ð secunduz** sic ꝓcedit. Uidet q; in pctõ actuali ꝑ⁹ sit auersio cõ cõuersio. Auersio enĩ importat recessum a termino: ꝓuersio aũt accessum ad terminuz. Sz in motu corporali ꝑ̃us est recessus a termino cõ accessus ad terminũ. g̃ ꝛ i spũali motu ꝑ̃us ẽ auersio cõ ꝓuersio.

¶ Sz ỹ est qõ Dio. dic. 4. c. de di. no. Nemo itẽdẽs ad malũ opat: sz intẽdens ad bonũ. g̃ ꝑ̃us anim⁹ peccãs ꝓuertitur per appetitũ ad bonũ cõmutabile cõ auertatur a deo.

Respõdeo dõm q; pctm̃ ꝓncipalr in voluntate ꝓsistit: vt Aug. dicit. Quãtuz aũt ad voluntatẽ illud est ꝑ̃us: qõ ꝓncipalr intẽdit. ꝛ iõ in pctis in gbus ꝓncipalr intendit fruitio boni cõmutabilis: sic in luxuria: auaritia: ꝛ silib⁹. ꝑ̃us est nãliter cõuersio cõ auersio: que nõ est ꝓncipalr intenta: sz ꝑter intẽtionẽ ꝓsequit ex inordinata ꝓuersione. In pctis aũt: in gbus directe intẽdit auersio a deo: sic est infidelitas: desperatio ꝛ alia hỹ. ꝑ̃us est auersio ab incõmutabili bono: ꝛ postea est cõuersio ad cõmutabile bonũ: sic ꝓz in illis qui desperãtes seipsos tradunt impudicitie: vt dicit ad Eph̃. 4.

Ad primuz g̃ dom̃ q; cõtuis in motib⁹ opabilib⁹ recessus a termino ꝓz sit in executiõe: accessus tñ ad terminũ ꝓz ẽ in itẽtiõe: in q̃ ꝓncipalr ꝓsistit pctm̃. Ar. XVII.

Ð tertium sic ꝓcedit. Uidet q; mai⁹ pctm̃ sit cũ aliqs mẽtit factꝫ cõ cũ aliqs mẽtit vbo. Mai⁹. n. pctm̃ eẽ vr cũ aliqs mẽtẽdo abutit eo cui magis creditur Sed sic Anſ. dicit in li. de vitate. Magis creditur factis cõ vbis. g̃ graui⁹ peccat qui mẽtit factis cõ vbis.

¶ Sed ỹ est qõ Aug. dic in li. de doctrina xp̃iana. Inter oĩa signa ꝓcipuũ locũ tenẽt vba. his aũt abutit ille q; vbo mẽtitur. g̃ vr q; graui⁹ peccat ille q; mẽtit vbo cõ ille q; mẽtit factꝫ cõ vbis.

Respõdeo dõm q; sic Amb. dic in qdã ꝑmo cto. ne. Nõ solũ in falsis vbis: sz ẽt in simulatis op⁹ mẽdaciũ est. pctm̃ aũt mẽdacy ꝓncipalr qdẽ cõsistit in intẽtione fallẽdi. vñ ille q; dic falsũ: qõ putat eẽ verũ nõ mẽtit. Magis aũt est re⁹ mẽdacy ille q; dic vez: qõ putat eẽ falsũ: vt ꝓz ꝑ Aug. in li. õ mẽdacio. Uñ cũ eadẽ itẽtio fallẽdi sit in eo q; mẽtit vbo: ꝛ i eo q; mẽtit fcõ: vterq; eq̃lr peccat: vbũ enĩ ꝛ fcm̃ assumunt vt istꝛa fallẽdi. vñ nõ refert cõtũ ad pctm̃ mẽdacy: vtz aliqs vbo vel scripto vel nutu: vel quocũqz facto mentiat: sic nõ refert cõtũ ad peccatũ homicidy: vtz qs gladio vel securi interficiat boiez.

¶ Et per hoc ꝓz rñsio ad obta. Articulus. XVIII.

Einde q̃situz est circa corpora hoĩs: vtrũ. s. aliqs possit eẽ naturalr vel miraculose silr vgo ꝛ pr̃. ꝛ vr̃ q; ỹ possit esse miraculose: qz pr̃ ꝛ mr̃ silr sunt gnõnis ꝑn⁹. Sed aliq̃ mulier miraculose fuit silr vgo ꝛ mr̃. g̃ pi rõne aliqs vir miraculose ꝑt silr eẽ vgo ꝛ pr̃. ¶ Itẽ vr̃ q; ỹ possit eẽ absqz miraculo: qz demõ icubꝰ ꝑt furari semẽ viri vgis i sõnis polluti ꝛ trãsfundere i mrĩcẽ mlier. l: ex q̃ gdẽ scie põt ꝓcipi ples: cꝰ pr̃ nõ est demon incubus: sz ille ex cuius semine generat: qõ agit in vtute eiꝰ: a quo est resolutuz. g̃ videt q; etiã absqz miraculo possit aliqs simul esse vgo ꝛ pater.

¶ Sz ỹ. Mlier absqz miraculo nõ ꝑt silr eẽ vgo ꝛ mr̃. g̃ pari rõe nec vir absqz miraculo ꝑt silr eẽ virgo ꝛ pr̃. ¶ Itẽ vr̃ q; nec p miraculũ: qz si filꝰ dei g̃ ẽ natꝰ miraculose ỹgie ex aliq̃ pte corpis vgialr carnẽ assũpsisset cõ ex illa: vñ mlier nãlr ꝓcipit. puta de manu aut pede: nõ diceret filꝰ vgis: sic nec Eua dcã ẽ filia Ade: cuius sit formata de costa ipi⁹: sz ñ posset ꝓtigere salua vgitate viri: q; ex eadẽ ꝑte corpis: ꝛ i eodẽ loco plẽ gnãret: sic nãlr gnãt. g̃ nec ẽt miraculose fieri posset q; aliqs silr esset vgo ꝛ pater.

Respõdeo dõz q; ad huiꝰ euidẽtiã videre oz qd ad vgitatẽ regrat. Regrunt aũt tria ad eiꝰ pfectiõez: q̃z ꝑ⁹ est ꝓncipale ꝛ forale. s. electio sine itẽtio volũtatis: sic ꝛ i oibꝰ moralib⁹. vñ istud ex necessitate ad vginitatẽ regritur q; assit alicui assidua voluntas nunq̃ experiendi delectationẽ venereã. Scõz aũt est mãle. s. passio appetitus sensitiuus

ni.s. delectatio: quaz quis experiť in actu venereo: cuiꝰ ꝓuatio regriť ad ꝓfectam virginitatē mäliter. Naz passiones sensitiue sunt mä vtutuz mozalium. Si tñ ꝓter electionē ꝓprie voluntatis hoc ꝓtingat. puta cū gs in somno polluit: vel cū mlier per violētiä ab hoste oppzimiť: nō perit vtus vginitatis: vt pz per Aug. in ꝑ de ciui. dei. Tertiū aūt est q̄si per accñs ꝛ ꝓcomitāter se hñs ad virginitatē. s. cozporalis itegritas. vñ si clauſtra pudozis aliter cozrumpantur q̄ per venereū actū: puta si obſtetrix: vel medicus ferro incidat ad sanandū nihil virginitati deperit: sic̄ Aug. dicit in ꝑ de ci. dei. Sic g̃ si virginitas accipiať pz pfectū: suū esse ꝓt ad virginitatē tria ꝓdicta cōcurrūt: mulier gdem salua virginitate nō pōt esse mr: ita q̄ cōcipiat ꝛ pariat nisi miraculose: qz ꝓles egredi nō pōt: cū hoc q̄ ꝑmaneāt clauſtra pudozis inuiolata: nisi per miraculū: sic̄ accidit in matre dei. Posset tñ forte absq̄ miracło mulier salua oīmoda virginitate cōcipere: sic̄ dr accidisse de quadā puella pubescēte: quā pp pudozis custodiā i lecto suo pater habebat: qui dum somno pollueret semē ad matricē descendit ꝛ puella ꝓcepit. Uir aūt absq̄ omni seminis resolutione nō pōt esse pater neq̄ nāliter: neq̄ miraculose: qz si de cozpoze eius ꝓles aliter miraculose fozmaret: nō posset dici pr̄. Si vo virginitas largius accipiať: put solū regrit interiozē electionē mentis: sic pz de muliere gdez q̄ nāliter pōt eē mater: virginitate tali manēte: sic̄ si aliqua per violentiā opprimeret ab hoste: ꝛ inde cōciperet. ꝛ multo magis hoc posset miracłose fieri. Uir aūt salua tali virginitate posset esse pr̄ nāliter ꝓpter pollutionē nocturnā: que q̄cūq; casu ad matricē mlieris ꝓueniret. Nō aūt ita ꝓgraueret q̄ miraculose vir fieret pr̄: sic̄ q̄ virgo fieret mater. tū qz vgo miraculose facta est mater: spū scō fozmāte cozpus ꝓlis ex purissimis sanguinibꝰ eius: vt Dama. dic̄. Resolutio aūt semis sine qua vir pr̄ eē nō posset nō cōgruit operationi spūs scī. tuz qz vir in gnōne est sic̄ agens: mulier sic̄ patiens. Deo aūt cōpetit agere ꝛ nō pati. vñ magis ꝓgruit vt deꝰ miraculose suppleat id qđ deest ex ꝑte viri: q̄ id qđ deest ex parte mulieris. ¶ Et per hoc patet responſio ad obiecta.

Articulus. XIX.

Deinde vltimo q̄sitū est de creatura pure cozpozali: vtrum. s. celū empyreuz habeat influentiā sup alia cozpoza. Et videť q̄ non: qz omne cozpꝰ qđ nāliter ifluit in alia cozpoza per ꝑus influit in ꝓpinq̄ q̄ in remota. Si g̃ celū empyreū influeret in cozpoza iferioza: per ꝑus influeret in celū aqueū qđ est sibi ꝓpinquius q̄ in celū sydereū: sed ꝫ videť esse icōueniens: qz celū sydereum sit̄ius est celo empyreo: cū neutrū sit̄ de natura q̄tuoz el̄toꝝ: q̄ celū aqueū qđ ē de nā q̄tuoz el̄toꝝ: qz ille aque dñr ibi posite ad refrigerandū calozē ꝓuenientē ex motu celi: rōne cuius Saturnꝰ qui est altioz inter planetas dicit̄ habere frigiditatē. Non ergo celum empyreū influit in cozpoza inferioza.

¶ Sed ꝫ est qđ in li. de intelligētys dicit̄: q̄ omne qđ ifluit in alia est lux vel lucē habēs: ꝛ in cōmento dr q̄ ois influētia est per virtutē lucis: sed celū empyreū maxime hz lucē inter alia cozpoza. g̃ maxie in alia cozpoza influit.

Respōdeo dōm q̄ gdam ponūt celū empyreū nō hre influētiā in reliq̄ cozpa: qz nō est instrutū ad effectꝰ nāles: sed ad ꝫ q̄ sit locus btoꝝ. Et ꝫ gdē mihi aliq̄ visuz est: sed diligētius ꝓsiderās magis videť dōm q̄ ifluat in cozpoza iferioza: qz totū vniuersū est vnū vnitate ordis: vt pz per pḧm. 12. meta. (T.c.52.) Nec aūt vnitas ordinis attēdit̄ ꝑm q̄ quodā ordine reguntur cozporalia p spūalia: ꝛ iferioza cozpoza per superioza: vt Aug. dic̄ in. 3. de tri. Uñ si celū empyreū nō ifflueret in cozpoza inferioza: celū empyreū nō cōtineret sub vnitate vniuersi: qđ est incōueniēs. Uideť aūt ꝓprius effectꝰ ei⁹ esse perpetuitas ꝛ permansio in iferiozibꝰ cozpozibꝰ. Nā ꝑz pḧm in. xi. meta. (T.c.43.) In celo sunt ꝓncipaliter duo motus: quozū vnus est ab oriēte in occidēte: qui vocať diurnus: ꝛ est sup polos egnoctialis: ꝛ qz iste est vnifozmis causat ꝓpetuitatem in iferiozibꝰ motibꝰ. Alius aūt motus est ab occidēte in oriēte: quo moueť sol ꝛ alij planete: qui est sup polos ꝯdiaci: per quē planete accedūt ꝛ recedunt a nobis. vñ iste motus ꝓprie causat drātiaz gnōnis ꝛ cozruptionis ꝛ ceteroꝝ motuū in istis iferiozibꝰ: ꝛ sic cōtinuať gnātio ꝛ cozruptio hoꝝ inferioꝝ quousq; deus vult: que quidem q̄tum ad ꝓtinuitatē causať a ꝑmo motu: q̄tuz aūt ad ꝑietatē a scō. Sic̄ aūt vnifozmitas motus ꝓcedit diffozmitatē: ita etiā vnitas quietis ꝓcedit vnifozmitatē motus: qz moueri est se aliter hre nūc q̄ ꝑus. gescere aūt est eo mō se hēre nūc vt ꝑus: ꝛ sic ges hz puram vnitatē: vnifozmitas autez motus hz vnitatē cuz diuersitate. ꝛ iō ꝑmū celuz. s. empyreū singulr per suā getē influit. Scōm aūt celuz est qđ dicitur aqueū p suuz motuz vnifozmē. Tertiuz aūt celū. s. sydereuz p suuz motuz diffozmē: boc aūt est ꝓpriuz huic cozpori: q̄ influat absq̄ motu in q̄tuz est sup̄mū attingēs quodāmō ordinē subarū spūaliuz. put Diony. dicit. 2. c. de di. no. q̄ diuina sapia ꝓiungit ꝓncipia secundoꝝ finibꝰ ꝓmoꝝ.

Ad ꝓmū g̃ dōm q̄ celuz empyreuz magis influit in celuz aqueū q̄ in iferioza cozpoza iq̄tum. s. celuz aqueuz plus recipit de influētia celi empyrei: vt vnifozmitas motus ostēdit. vñ etiā magis ꝓuenit cum celo empyreo rōne sue vnifozmitatis q̄ celuz sydereum. Est aūt de celestibꝰ cozpozalibꝰ duplex opio. Una. s. q̄ sint de natura el̄toꝝ: ꝑm quā celuz empyreuz eēt de nā ignis. celuz aqueuz de nā aque vel aeris: celuz aūt sydereuz ē cōposituz ex vtraq; nā: qz in parte est luciduz in ꝑte dyaphanum. Et ad hāc opionē ꝑtinet q̄ dicit̄ aquas esse ibi ad infrigidāduz. Alia aūt est opio q̄ cozpoza celestia nō sunt de nā q̄tuoz el̄toꝝ: sz gnta essentia ꝑm quā etiā celuz aqueuz nō ē de nā q̄tuoz el̄toꝝ: sz dr aq̄um pp dyaphaneitatē: sic̄ dr celuz empyreuz. i. igneuz pp lumē. ¶ Cōtrariuz ꝓcedimus: q̄uis liber de intelligētys nō sit auctozitatis alicuiꝰ: nec etiā vez sit q̄ ois influxus sit rōne lucis: nisi lux metaphozice accipiať pro omni actu: put omne agens agit inquātum est ens actu. vel hoc pōt esse verum in solis cozporalibꝰ: in q̄bus ꝓprie dr lux: inq̄tū. s. lux cozpozalis est forma ꝑmi cozporis agētis. s. celi: cuius vtute oia cozpoza iferioza agunt. ꝛ hec ad presens dicta sufficiant.

¶ Incipit quodlibet septimum.

Quesitū est de tribus. ꝓmo quedaz ꝑtinentia ad substātias spūales. 2° quedā ꝑtinentia ad sacrm altaris. 3° quedā ꝑtinētia ad cozpoza damnatoꝝ. ¶ Circa subas spūales q̄rebať. ꝑ de cognitiōe eaꝝ. 2° de fruitōe aie xp̄i tpe passiōis. 3° de pluralitate in substātys spūalibꝰ iuēta. ¶ Circa ꝑm q̄rebanť q̄tuoꝝ. ꝑ vtz aliqs itellectus creatus possit dinā essentiā videre imediate. 2° vtz itellectus creatus possit simul plura intelligere. 3° vtz itellectus angelicus possit intelligere singularia. 4° vtz noticia quā Aug. dicit plēmentis sit accidens vel non.

Articulus. I.

Ad ꝓmū sic ꝓcedit. Uideť q̄ nullus itellectus creatus possit dinam eētiaz imediate videre. Intellectꝰ enī creatus cū idifferēter se hēat ad oia itelligibilia: nō potest cognoscere determinate aliqd: nisi ꝑ obm suum determineť. Sed dina essentia nō est obm qđ possit intellm determinare: qz est summū in entibus ꝛ maxime generalitatis: ꝛ nullo mō determinatū. g̃ intellectꝰ creatꝰ

ipsam

ipsam videre nō pōt. ¶ Ꝑ. ad hoc ꝙ ītellect⁹ cognoscat aliquid opz ꝙ fiat in actu. Nihil.n. operatur fm ꝙ est in potētia: sz fz ꝙ est actu. Intellectus aūt nō fit in actu nisi fz ꝙ itelligibili iformaf. Cū g̃ eēntia diuīa nō possit p seipaz informare intellectū: vt formaliter faciat ipsuz esse ī actu: opz si debet p intellectum cognosci: ꝙ per aliquā sui similitudinē itellectū informet ad hoc ꝙ cognoscatur: ⁊ ita nō poterit īmediate nisi p silitudinez videri. ¶ Ꝑ. ad hoc ꝙ intellect⁹ creat⁹ eēntiā diuinā videat: opz ꝙ p lumē glie pficiaf: sed lumē glie ē mediū distās: ⁊ ab ipso intellectu ⁊ ab ipsa eēntia diuina: q̄ est beatitudo īcreata: cū lumē p̄dictuz dicaf creatura: g̃ itellectus creatus nō pōt videre diuinaz essentiā īmediate. ¶ Ꝑ. fm phz in. z. de aīa. (T. c. z.) Sicut sensus se hz ad sensibile: ita se hz intellectus ad intelligibile: sed ad hoc ꝙ sensus visus suum obiectum ꝓcipiat duplici medio indiget. s. lumine ⁊ specie: que ē similitudo rei vise: g̃ hoc idem est necessarium intellectui in visione diuine essentie: ⁊ sic nō īmediate eam videbit.

¶ Sed ꝓtra est qđ dr. ī. Jo. 3. Uidebimus eū sicuti ē. ¶ Ꝑ. ad hoc ꝙ intellectus itelligat nihil aliud videtur requiri: nisi ꝙ intelligibile fiat in actu: ⁊ ꝙ intellectui cōiungatur: sz essentia diuina p seipsam est intelligibilis in actu: cum sit īmaterialis: intellectui etiaz ꝓsens est: qz vt dicit Augu. Deus vnicuiqz rei est vicinior: q̄ ipsa res sibi: ergo intellectus creatus eēntiā diuinā poterit īmediate videre.

Respondeo dōz ꝙ absq; dubio tenendū est ꝙ diuina essentia in patria īmediate ab intellectu glorificato videaf. Ad cuius euidētiā sciendum est ꝙ in visione ītellectiua triplex mediū cōtingit esse. Unuz sub quo ītellect⁹ videt qđ disponit eū ad videndū: ⁊ hoc est in nobis lumē ītellect⁹ agētis: qđ se hz ad itellectū possibilez nostruz: sicut lumē solis ad oculū. Aliud medium est q̄ videt: ⁊ hoc est spēs intelligibilis que intellectū possibilez determinat: ⁊ hz se ad itellectū possibilē sicut spēs lapidis ad oculū. Tertium mediū est in quo aliqd vr: ⁊ hoc ē res aliq̄ p quā ī cognitionē alteri⁹ deuenim⁹: sicut in effectu videmus cām. Et in vno similiū vel ōrioz vr aliud: ⁊ ꝺ medium se hz ad itellectū: sicut speculū ad visum corpozalē: in quo oculus aliquā rem videt. Primū g̃ mediū ⁊ z^m^ non faciūt mediatā visionē: īmediate.n. dr aliquis videre lapidem: q̄uis eū p spēz eius ī oculo receptā ⁊ p lumē videat: qz visus nō ferf in hec media tanq̄ ī visibilia: sz p hec media ferf in vnū visibile: qđ ē ex oculō. Sz z^m^ mediū fac visionē mediatā: visus.n. ferf p in speculū sicut in visibile: q̄ mediāte accipit spēz rei vise in spē vel speculo: sil'r itellect⁹ cognoscēs cām in causato ferf in ipsuz causatū sic ī qđaz itelligibile: ex q̄ trāsit in cognitionē cāe. Et qz eēntia diuīa in statu vie in effectib⁹ suis cognoscif nō videmus eā īmediate. Uñ in pria vbi īmediate videbif: tale mediū penit⁹ subtrahet. Sil'r ēt nō ē ibi mediū z^m^. s. aliq̄ spēs eēntie diuine ītellectū iformās: qz qñ aliqd videt īmediate p spēm suā: opz ꝙ spēs illa repñtet rē illā fz ꝓpletū eē sue spēi: alʒ nō diceret res illa īmediate videri: sz qđā vmbza ei⁹: sicut si silitudo lucis ī oculo fieret p moduz coloris: g̃ ē lux obūbzata. Luz aūt oē qđ recipif in aliquo: recipiaf in eo p modū recipiētis: iposstbile ē in ītellectu creato silitudinē diuine eēntie recipi: q̄ eā pfecte fz totā suā rōnē repñtet. Uñ si p aliquā silitudinē talē eēntia diuina a nobis videref īmediate nō viderem⁹ eēntiā diuinā: sz quādā vmbrā eius. Restat g̃ ꝙ solū p̄mū mediū erit ī illa visiōe. s. lumē glie: quo ītellect⁹ pficief ad videndū essentiaz diuinaz: de quo in ps. In lumine tuo videbim⁹ lumen. Hoc aūt lumē nō est necessariū ad hoc ꝙ faciat itelligibile in potētia esse intelligibile in actu: ad qđ ē nobis nec̄iuz lumē ītellectus agentis: qz ipsa diuina eēntia cū sit a mā sepata ē p se actu itelligibilis. Sed erit nec̄ium tm̄ ad pficiendū ītellectū: ad qđ ēt nūc lumē intellectus agētis valet: p̄dictū aūt lumē glie sufficiēter pficiet intellectū ad videndū diuinā essentiaz eo ꝙ ipsa essentia diuina totaliter lux itelligibilis est. Uñ lumē glozie ab ea in ītellectū descēdēs facit hoc respectu diuine eēntie in intellectu: qđ facit respectu alioz ītelligibiliuz: q̄ nō sunt lux tantum spēs rei ītellecte simul ⁊ lumē: sicut si lux sensibilis p se existeret ad eius visionez sufficeret lumen oculum perficiens sine aliqua similitudine.

Ad primum ergo dōm ꝙ aliquid dr determinatū dupliciter. Primo rōne limitationis. Alio mō rōne distinctiōis. Eēntia aūt diuina nō est gd determinatū primo modo: sz secundo mō: qz forma nō limitatur nisi ex hoc ꝙ in alio recepit: cui mā cōmensurat. Ja eēntia aūt diuina nō est aliqd in alio receptū: eo ꝙ eē eius est ipsa diuina nā subsistēs qđ in nulla re alia ꝓtingit. Nā q̄lz res alia hz esse receptū: ⁊ sic limitatū: ⁊ inde est ꝙ eēntia diuina ab oibus distinguit p hoc ꝙ est in alio nō recipi: sicut si esset aliqua albedo existēs nō in subiecto: ex ꝺ ipso distingueret a qualibet albedine in subo exñte: quātus in rōne albedinis nō esset recepta: ⁊ sic nec limitata. Patet g̃ ꝙ essentia diuina nō est gd generale in essendo: cum sit ab oibus alys distincta: sz solū in causando: qz id qđ ē p se ē cā eoz q̄ p se nō sunt. Uñ eē p se subsistēs ē cā oīs eē ī alio recepti: ⁊ ita essentia diuina est intelligibile: qđ pōt determinare intellectū. ¶ Ad z^m^ dōm ꝙ ītellectus creat⁹ fit actu ad videndū diuinā essentiā p lumē glozie: ⁊ hoc sufficit: vt dictum est. ¶ Ad z^m^ dōz ꝙ illud lumē glozie quātus ⁊ ab essentia diuina ⁊ ab ītellectu sit differēs p essentiam: nō tm̄ facit mediatā visionē: vt ex dictis pz. ¶ Ad 4^m^ dōm ꝙ visibilia nō sunt lux tm̄: ⁊ ideo opz ad hoc ꝙ visus determinetur ad ea: ꝙ nō solū sit ibi lumen: sed ēt spēs rei vise. Essentia aūt diuina est pure lux: ⁊ ideo non requirit aliquam aliam spēm q̄ ipsum lumen vt videatur sicut ex dictis pz.

Articulus. II.

Ad secundum sic ꝓceditur. Uī ꝙ intellectus creatus possit sil' plura ītelligere. Potētia.n. sensitiua cū sit mālis est iferior ⁊ magis ōcta q̄ ītellectiua: sed sensus pōt sil' plura sentire: sicut sensus cōis sil' sentit albū ⁊ dulce: dū eoz dr iam cognoscit: g̃ itellectus multo forti⁹ pōt sil' plura ītelligere. ¶ Ꝑ. plura intelligibilia pñt sil' cognosci in q̄tū sunt vnū. Sed oīa itelligibilia sunt vnuz inquātū sunt ītelligibilia: g̃ oīa itelligibilia pñt simul cognosci. ¶ Ꝑ. sicut se hz ītellectus ī habitu ad itelligibile in habitu: ita se hz ītellect⁹ in actu ad itelligibile in actu. Sed intellectus ī habitu simul plura ītelligibilia cognoscit in habitu: g̃ itellectus ī actu sil' plura intelligit in actu. ¶ Ꝑ. ad cognitionē intellectus sufficit spēs rei intelligibilis in intellectu exñs. Sz spēs itelligibiles nō se ipediūt: gn sil' sint in intellectu: cū nō sint ōrie: eo ꝙ sunt a mā separate: g̃ itellectus nō ipedif gn possit simul plura ītelligere. ¶ Ꝑ. capacitas intellectus est maioz q̄ cuiuscū q̄ corpozis. Sed aliquod corpus est in quo simul possunt plures species etiam cōtrarioruz fieri: sicut patet ꝙ in vno pūcto aeris ī quo se intrinsecāt due linee directe a duobus visibilibus ad duos videntes: ē species vtriusq̄ visibilis: ergo multo fortius plures species actu possunt simul esse in intellectu: ⁊ ita intellectus potest simul plura intelligere.

¶ Sed ɔ est qđ dicit phs in. z. thopi. Contingit plura scire: intelligere vero vnum solum.

Respondeo dōm ꝙ ītellectus dupliciter aliquid intelligit. s. primo ⁊ ex consequēti. Ex consequēti quidem ꝓtingit plura simul intelligere inquātum habent ordinem ad vnum intelligibile primū: ⁊ hoc

contingit dupliciter. Uno modo ex vnitate eius quo intelligitur: sicut qñ plura itelligibilia per vnã spẽz itelliguntur: sic itellect⁹ diuin⁹ oĩa sil̃ videt p vnã eẽntiã suã: z eodẽ mõ itellectus creat⁹ videt eẽntiã diuinã põt sil̃ oĩa videre q̃ p eẽntiã diuinã videt. Alio mõ ex vnitate eius qõ intelligit scz qñ plura itelliguntur vt vnũ: totũ. n. vnũ ẽ p̃ intellectuz: z illa plura sunt itellecta ex p̃ñti i illo: sicut cũ itellect⁹ intelligit lineã: sil̃ itelligit ptes linee: vt dr̃ i. z. ō aĩa. (T. c. 23.) Et sil̃r cũ itelligit ꝓpositionẽ: itelligit sil̃ subm z p̃dicatuz: z cũ itelligit sil̃itudinẽ vel dr̃iaz aliquoz simul itelligit ea quoz est sil̃itudo vel dr̃ia. Sz q⁹ itellectus sil̃ itelligat pl̃a intelligibilia p̃ z p̃ncipal̃r est impol̃e. Cui⁹rõ ẽ: qz itellect⁹ ꝑm actũ est oĩno. i. pfecte res itellecta: vt dr̃ in. z. de anima. (T. c. 36.) Qz qdẽ intelligẽdũ est nõ q⁹ essentia itellectus fiat res itellecta vel spẽs eius: sz qz ꝓplete informat̃ p spẽz rei itellecte: dũ eã actu intelligit. Uñ intellectũ sil̃ pl̃a actu intelligere p̃idẽ est ac si res vna sil̃ esset plura. In rebus. n. mãlibus videm⁹ q⁹ vna res numero nõ põt esse sil̃ plura i actu: sed plura i potẽtia: vel ꝑz disponẽ põt esse vnũ z idez. Idem. n. aer est simul potentia aqua z ignis: z p̃ñt ẽt simul dispones ad vtrũq; quãtũ ad aliqd ineſe eidẽ: sicut si aer ex vna parte calefieret: z ex alia ĩspissaret̃: sed q⁹ aer simul actu sit ignis z aqua: est impol̃e: z sil̃r ẽt q⁹ aliquid sit simul actu lapis z ferrũ: que nõ videnť dr̃ia: sed disparata. Intellectus aũt ex ipsa rõne sue potẽtie ẽ simul potẽtia oĩa itelligibilia: sicut z sensus oĩa sensibilia. Potẽtia aũt sensitiua p sil̃itudines sensibiliũ reducit̃ in actum dupliciter. Uno modo incõplete p modũ disponis: qñ. s. spẽs sensibiles sũt in ea vt dispones: qõ appellat Auicẽna esse vt in thesauro. Alio mõ pfecte: qñ. s. spẽs sensibiles actu informãt potẽtiã sensitiuã: z hoc vocat Auicẽna apprehẽsionẽ sensus distinguens potẽtias sensitiuas apphẽdẽtes ab illis: in qbus sũt forme sensibiles: vt i thesauro: z sil̃r in itellectu in habitu sunt sil̃itudines itelligibiliũ: vt dispones: sed qñ sunt actu intellecte: sunt in eo vt forme pficiẽtes: z tũc itellectus fit oĩo res itellecta: z hoc cõtingit p intẽtionez q̃ ꝓiũgit itellectũ itelligibili z sensũ sensibili: vt dicit Aug. Uñ pz q⁹ sicut vna res mãlis nõ põt eẽ sil̃ plura actu: ita vnus itellect⁹ nõ põt sil̃ plura intelligere p̃. Et hoc est qõ Alga. dicit: q⁹ sicut vnũ corpus nõ põt simul figurari pluribus figuris: ita vn⁹ itellectus nõ põt sil̃ plura itelligere. Nec põt dici q⁹ itellectus informeť pfecte simul plũbus spẽbus itelligibilibus: sicut vnũ corpus simul informat̃ figura z color: qz figura z color nõ sũt forme vnius generis: nec in eodẽ ordine accipiũtur: qz nõ ordinãtur ad pficiendũ in esse vnius rõnis: sz oẽs forme intelligibiles inq̃tũ hꝫ sunt vnius generis: z in eodẽ ordine se hñt ad intellectũ: inq̃tũ pficiũt intellectuz in hoc qõ est esse intellectũ i actu. Uñ plures spẽs intelligibiles se hñt sicut figure plures vel plures colores: q⁹ simul i actu in eodẽ esse non possunt ꝑm idem.

Ad primũ g̃ dom q⁹ sil̃r dom est de potẽtia sensitiua. i. q⁹ nõ põt plura simul sentire: sed ex cõsequẽti: inq̃tum plura accipiunť vt vnũ: sicut plura sensibilia vniuntur in vna differentia: z plura sensibilia q̃ sunt partes vniunť in vno toto. Uñ quando sentiť totũ sentiũtur simul plures ptes ex p̃ñti: z tũc intentio sensus nõ ferť ad aliquaz partiũ p̃ncipal̃r: sed ad totũ: qz si ad aliquã partium ferreť: vt ad sensibile p̃ncipale: non simul sentiretur alia: z ita ex sensus cõis: q̃tus sit vna potẽtia ꝑm essentiã: tñ aliquo mõ multiplicat̃ ꝑm esse: inq̃tũ ꝓiũgit diuersis sensibus ppr̃ys: sicut vnũ centrũ diungit pluribus lineis: vnde imutatiões oĩuz sensibiliũ simul terminanť ad sensuz cõez: sicut mot⁹ q⁹ esset p oẽs lineas posset sil̃ terminari ad cẽtrũ: sz itellect⁹ nõ multiplicat̃ mõ p̃dicto in plures potẽtias. Et iõ nõ ẽ simile. ¶ Ad z^m dõz q⁹ cognoscibilia q̃ sil̃ cognoscũť opz q⁹ accipiãť vt cognoscibile vnũ nũero: oĩa aũt itell̃ibilia iq̃tũ hꝫ sũt vnũ gñe nõ numero: z iõ rõ nõ sequit̃. ¶ Ad 3^m dom q⁹ ia pz ex predictis: q⁹ non eodẽ mõ se hz itellect⁹ in habitu ad itelligibilia in habitu q̃ sunt in ipso vt dispones: z intell's i actu ad itelligibilia i actu q̃ sũt in ipso vt vltime pfectiões. ¶ Ad 4^m dom q⁹ nõ solũ ꝓhibet̃ res aliq̃ esse plura ꝺ̃ia actu sil̃: sz ẽt plura eẽ disparata: vt pz ex dictis: vñ quãuis forme itelligibiles in intellectu nõ sint ꝺ̃rie: nihilomin⁹ tñ itellect⁹ ꝓhibeť sil̃ plura intelligere: vt ex dictis pz. ¶ Ad 5^m dom q⁹ spẽs sensibiles q̃ sunt in medio deferente sunt ibi per modũ dispõnis: z non per modum vltime perfectionis: qz sunt ibi sicut in quodã fluxu: z ideo non est simile. Articulus. III.

D tertiũ sic p̃cedit. Uidetur q⁹ intellectus angelicus nõ possit cognoscere singularia. Si. n. cognoscit: aut cognoscit p spẽm acgsitã aut p ꝓcreatã: nõ p acgsitã qz vel illa esset particularis: z p ꝓñs mãlis: z ita in itellectu angeli imateriali esse non posset: vel esset vl̃is: z sic p eã singulare cognosci nõ posset. Sil̃r nec p ꝓcreatã: qz spẽs ꝓcreata angelo a p̃ncipio sue creatiõis fuit i ipso: ad cognitionẽ aũt alicuius sufficit q⁹ spẽs eius sit in intellectu: z ita si p spẽm cõcreatã posset aliqõ particulare cognosci dũ est p̃ñs: a p̃ncipio creationis sue illud cognouisset: quãdo adhuc erat futuz: qõ nõ põt eẽ: qz futura cognoscere soli⁹ dei est. Isa. 41. Annũciate q̃ vẽtura sunt in futuz: z sciem⁹ qñ dy estis vos: g̃ angelus singularia cognoscere non potest. ¶ Si dicať q⁹ spẽs ille ꝓcreate faciũt cognitionẽ p̃sentiũ nõ aũt futuroz. Cõtra. Nõ põt aliqua cognitio noua fieri nisi fiat aliq̃ inouatio in cognoscẽte: sed per hoc q⁹ particulare qõ erat futuz fit presens: nõ fit aliqua inouatio in intellectu angelico: cũ nihil recipiat a re extra: g̃ si p̃ius duz erat futuz non cognoscebat: nec dũ fit p̃ñs cognoscere poterit. ¶ Si dicať q⁹ q̃tus nihil recipiat: tñ formã quã apõ se habebat p̃us applicat ad particulare qõ de nouo fit. Cõtra. Intellect⁹ nõ põt aliquid ad aliud applicare nisi p̃cognoscat z qõ applicat z cui applicať: qz p̃ius est cognoscere duo ꝑm se q̃ cõparationẽ vnius ad alterũ: ergo applicatio p̃dicta sequereť cognitionẽ singulariũ: z sic nõ posset esse cã ei⁹. ¶ P. si angel⁹ cognoscit singularia aut cognoscit vna spẽ: aut plũbus: sz nõ pluribus: qz sic oporteret q⁹ infinitas spẽs apud se hꝫ ret: cuz infinita sint pticularia ad minus in potẽtia: sil̃r nec vna: qz sic intellect⁹ angelicus equaretur intellectui diuino: q⁹ vno. s. essentia diuina plura itelligit: ergo itellectus ãgelicus singularia cognoscere nõ põt. ¶ Si dicatur q⁹ nõ cognoscit p vnã spẽm oĩa: sed per vnam spẽz oĩa indiuidua vnius speciei: z nõ alia. Cõtra. Illa vna spẽs non se hz magis ad vnum indiuiduuz q̃ ad aliud: sed opz q⁹ per speciem intelligibilẽ itellectus determinetur ad determinatuz cognoscibile: ergo per spẽm illam non potent cognoscere hoc particulare determinate.

¶ Sz ꝺ̃ ẽ qõ dr̃ ad Heb. i. Oẽs sũt administratoz spũs z̃. qõ nõ posset esse nisi cognosceret singulares hoĩes.

Respondeo dom q⁹ angelus absq; dubio singularia cognoscit. Ut aũt videam⁹ modũ quo hoc possibile sit: sciendũ est q⁹ ad hoc q⁹ singulare aliquod cognoscatur: oportet q⁹ in potẽtia cognoscitiua sit similitudo eius inquantum particulare est. Omnis autem forma de se communis est. Unde additio forme ad formam nõ potest esse cã indiuiduationis: qz quotcũq; forme simul aggregẽtur: vt album: bicubitũ: crispum: z hꝫ nõ cõstituunt particulare: qz hec oĩa simul sunt in vno: ita et in pluribus potẽtys est possibile inueniri. Sed indiuiduatio forme est ex materia per quã forma cõtrahitur ad hoc determinatum. Vnde ad hoc q⁹ particulare cognoscať: opz q⁹ in cognoscẽte

in cognoscẽte nõ solum sit similitudo forme: sed aliqualiter materie. Similitudo autẽ rei cognite dupliciter est in cognoscẽte. Uno° sicut causata a re sicut in his que cognoscunt p spẽm abstractã a rebus. Alio° sicut causa rei: vt ptz in artifice q cognoscit artificiatũ per illã formã: p quã ipm facit. Spẽs aũt que est in sensu causata a re sensibili inq̃ntuz nõ est oino a ꝓditionib⁹ mãlibus depurata est silitudo forme ſm q̃ est in mã: ꝛ iõ p eã cognoscit particulare. Sz qz ſm q̃ in ĩtellectu nr̃o recipit spes rei sensibilis: est oino iam a mãlibus ꝓditionibus depurata: nõ põt ĩtellectus nr̃o ster per eã directe pticulare cognoscere: sz p quãdam reflexionẽ intellectus ad potẽtias sensitiuas: a q⁹ spẽs ĩtelligibiles abstrahunt. Per formã aũt que est cã rei hoc mõ cognoscit res: ſm q̃ forma illa est cã eius: ꝛ qz artifex bõ per formã artis nõ ꝓducit mãm: sz mã p̃supposita inducit formã artis. forma artis q̃ est in mẽte artificis nõ est silitudo artificiati nisi quo ad formã tm̃. vnde per eã nõ cognoscit artificiatum in particulari: nisi formã artificiati p sensum accipiat. Artifex aũt ĩcreat⁹. s. deus nõ solũ ꝓducit formaz sed ẽt mãm. Uñ rões ideales in mẽte ipsius exñtes non solũ sunt efficaces ad cognitionẽ vl'ium: sed ẽt ad singularia cognoscẽda a deo. Sicut aũt ille rões ideales efluũt in res ꝓducẽdas in esse suo nãle: in quo particulariter vnũquodq; subsistit: ꝛ sic per spẽs influxas sibi ab arte diuina angeli non solum vl'ia: sed ẽt particularia cognoscunt: sicut ꝛ deus. Est tm̃ dr̃ia in duob⁹. Primo qz idee que sunt in mẽte diuina sunt forme factiue rerz: ꝛ non solũ p̃ncipia cognoscendi: sed spẽs que recipiunt in mẽte angelica: sunt solum p̃ncipia cognoscẽdi ꝛ nõ sunt factiue: sed exẽplate a factiuis. Scõo qz ĩtellectus quãto est altior ꝛ pspicacior tãto ex vno potest plura cognoscere. Et qz intellect⁹ diuinus est altissimus p vnã simplicẽ ẽntiã suã oia cognoscit. nec est ibi aliq̃ pluralitas formarz idealiuz: nisi ſm diuersos respect⁹ diuine essentie ad res cognitas: sz in ĩtellectu creato multiplicat ſm rẽ q̃ est vnũ sz rẽ in mẽte diuina: vt nõ possit oia per vnũ cognoscere: ita tñ q̃ quãto intellectus creatus est altior: tãto pauciores bz formas ad pl'a cognoscẽda efficaces. Et hoc est qđ Dio. dicit. xz. c. ce. ie. Qz superiores ordines habent sciam magis vniuersalẽ in inferioribus. Et in lib. de causis dr̃. q̃ ĩtelligẽtie superiores habẽt formas magis vl'es: hoc tm̃ obseruato q̃ in ifimis ãgelis sũt forme adhuc vl'es in tm̃: q̃ p vnã formaz põt cognoscere oia indiuidua vni⁹ spẽ̃ita q̃ illa spẽs sit ꝓpria vniuscuiusq; pticularis sz diuersos respect⁹ eius ad pticularia: sicut ẽntia diuina efficit ꝓpria silitudo singulorz ſm diuersos respect⁹. sz intellectus human⁹ q̃ est vltim⁹ in ordine subarz intellectualium bz formas in tm̃ pticulatas q̃ nõ põt p vnã spẽm nisi vnũ qđ cognoscere. Et iõ silitudo spẽi exñs in intellectu humano nõ sufficit ad cognoscenda plura singularia: ꝛ pp̃ hoc intellectui adiuncti sunt sensus q⁹ singularia accipiat.

Ad primũ ergo dõm q̃ angelus nullo mõ cognoscit singularia p spẽm acquisitã: qz nec per spẽm acceptã a re. Sic enim res ageret in intellectũ eius qđ est ipossibile: neq; p aliquã spẽz de nouo influxã a deo reuelante ipsi angelo aliq̃d de nouo: qz spẽs quas angelus habz apud se cõcreatas sufficiũt ad oia cognoscibilia cognoscẽda. sz ſm q̃ p altius lumẽ ĩtellect⁹ angeli eleuat in altiores ꝓceptiões ex illis spẽbus ꝓdire põt: sicut etiã ex eisdez fantasmatũ spẽb⁹ ĩtellectus ꝓpr̃e lumine ꝓpr̃ietie adiut⁹ aliq̃ cognitionẽ accipit ad quã nõ sufficiebat nãle lumen intellectus agentis. Restat g̃ vt angelus cognoscat singularia p spẽs concreatas. Sicut aũt p vnã spẽm ꝓcreatã põt cognoscere diuersa idiuidua. ita etiã multo amplius põt p vnaz cognoscere q̃q̃d est in vno indiuiduo. vt nõ oporteat euz aliã spẽz br̃e: nõ qua cognoscit colorẽ ꝛ odorẽ vni⁹ pomi: sz sil' cognoscẽdo b̃ pomũ cognoscit q̃q̃d est in pomo illo: ꝛ eẽntialr̃ ꝛ accidẽtaliter. Effect⁹ aũt nõ est in cã sua vt in ea possit cognosci: nisi sit cã determinata ad effectũ illũ sicut pz ĩ causis necessarys: q⁹ cognitis cognoscunt effect⁹ eaz. Sz cã ptingẽs nõ determinat ad effectũ suũ: nisi qñ actu ꝓducit ipm. vñ in cã ptingẽte nõ est effect⁹ ei⁹ vt in ea possit cognosci: nisi qñ iã act⁹ ꝓduct⁹ est. Et iõ angelus p spẽs ꝓcreatas cognoscẽs causas vles oium singulariũ ptingentiuz nõ cognoscit nãli cognitiõe effect⁹ eaz. añq̃ sint in actu: sz statim cũ actu sunt. ¶ Ad 2m̃ dõm q̃ qñ aliq̃d incipit esse pñs angelus de nouo cognoscit illud nõ facta aliq̃ inouatione in ipso angelo: sz in re cognoscibili: in qua est aliq̃d qđ pri⁹ non fuit: qđ sine ea cognita nõ cognoscit. ¶ Ad 3m̃ dõz q̃ applicatio illa est itelligẽda p modũ illũ quo deus ideas ad res cognoscẽdas applicat: nõ sicut mediũ cognoscibile ad aliũ: sz sicut modus cognoscẽdi ad rem cognitã. alꝫ nihil valeret ad ꝓpositum: sic oñsum est in obyciẽdo. ¶ Ad 4m̃ dõz q̃ itellect⁹ angeli neq; vna spẽ cognoscit oia neq; tot spẽs bz quot sũt indiuidua: vt ex dictis pz. ¶ Ad 5m̃ dõz q̃ illa vna spẽs efficit rõ cognoscẽdi qđlz idiuidnũ ſm respectũ ad ipm: vt ex dictis pz. Articulus. IIII.

Jrca q̃rtum sic ꝓcedit. Ur̃ q̃ notitia q̃ ab c Aug. dr̃ ꝓles mẽtis nõ sit in mẽte sicut accñs in subiecto. Nullum. n. accñs excedit suum subiectũ. Sz notitia excedit mentẽ: quia mens non solũ seipsam: sz ꝛ alia p notitiã nouit. ergo notitia nõ est accñs mẽtis. ¶ P̃. nullũ accñs est eq̃le suo subiecto. Sed notitia est equalis mẽti. alias in notitia mente ꝛ amore nõ ꝓsisteret imago trinitatis. qđ Aug. ponit. q̃ notitia non est accñs mentis. ¶ P̃. hoc idẽ videt ex verbis Aug. qui in. 9. li. de tri. dicit. q̃ notitia ꝛ amor in alia existũt subaliter: vel vt ita dicã essentialiter: non tanq̃ accidens in subiecto vt color aut figura in corpore.

¶ Sed contra. Notitia mentis nihil aliud esse videtur: q̃ scientia. Sed scientia est accidens: cum sit in prima specie qualitatis: ergo ꝛ notitia.

Respondeo dõm q̃ notitia quattuor modis accipi põt. Primo p ipsa nã cognoscitiua. 2° pro potẽtia cognitiua. 3° p habitu cognoscituo. 4° p ipso cognitionis actu. Sicut ẽt b̃ nomẽ sensus q̃ñq; noiat nãm sensitiuã. put. s. est p̃n⁹ huius nãe: quod est sensibile. Q̃ñq; vo nominat ipsam potẽtiam: q̃ñq; vo actũ. Loquẽdo g̃ de notitia primo mõ accepta ꝓstat q̃ non est in subamentis sicut accñs in subiecto: sed subaliter ꝛ essentialr̃: sicut dr̃ q̃ rõnale est in viuo: ꝛ viuuz in ente. Si aũt loquamur de notitia tribus alijs modis accepta: sic dupliciter põt cõsiderari. vel ſm q̃ cõparat ad cognoscẽtẽ: ꝛ sic ineſt cognoscenti sicut accidens in subiecto: ꝛ sic nõ excedit subiectũ: quia nunq̃ inuenitur ineſse alicui nisi menti. Uel scõm q̃ comparatur ad cognoscibile: ꝛ ex hac parte nõ habet q̃ insit: sed q̃ ad aliud sit. Illud autem quod ad aliquid dicitur non habet rationez accidentis ex hoc q̃ est ad aliquid: sed solum ex hoc q̃ ineſt. ꝛ inde est q̃ sola relatio ſm rationez sui generis cum substantia remanet in diuinis: nec tamen est ibi accidens. Et propter hoc notitia ſm considerationẽ istam non est in anima: sicut in subiecto: ꝛ secundum hanc comparationem excedit mentem: inquantum alia a mente per notitiam cognoscuntur: secũdum hanc etiam considerationem ponitur trinitatis ymago: quia etiam persone diuine distinguuntur secundum q̃ ad alterum sunt: ꝛ ſm hoc etiam est quedam equalitas notitie ad mentẽ inquantũ se extendit ad omnia: ad que potest se extendere mens.

¶ Et sic patet responsio ad obiecta. Articulus. V.

DEinde queritur de fruitione aie xpi in passione. Et videt q illa fruitio pueniret vsq; ad eentiaz aie. Anima.n.xpi perfecte fruebat. sed non esset pfecta fruitio si ad essentiam anie non peruenireț: sed consisteret tm in vna potentia. s. in superiori rone. Ergo pueniebat vsq; ad essentiã anime. ¶ P. anima xpi perfectius fruebat q; aie sanctoz in pria. Sed fruitio sanctoz in patria ptigit vsq; ad essentiã anime: ergo multo fortius in christo.

¶ Sed o. Nihil fruit nisi qo cognoscit: qz fz Aug. fruimur cognitis in qbus propter se volũtas delectata cõquiescit. Sed cognoscere non est essentie anime sed potentie: ergo fruitio ad essentiam anime non perueniebat.

RESpõdeo doz q fruitio in actu quodã ꝓsistit: quo de⁹ videt z amat. act⁹ autẽ nõ est nisi rei subsistẽtis: vñ ꝓprie loquẽdo neq; potentia aie fruit neq; eentia: sz bõ vel aia p se subsistens: sed tm potentie aie sunt ꝑncipia operationũ vite: sicut essentia anime est ꝑn̄m eẽ viuentis: z ꝑm hoc opz dicere q superior ratio cuius obiectũ est res eterna: qua fruẽdũ est: z ꝑncipiũ fruitiõis quo. s. aia fruit ad alias aũt vires: vel ad aie essentiã fruitio ptinere nõ pot: nisi p quãdã redundantiã. put. s. ex illa fruitione superioris rõnis aligs effect⁹ in eentia aie: vel in potẽtys inferioribus relinquit: z sic aliquo modo perueniebat fruitio ad essentiã aie xpi in passione: z aliquo mõ nõ. Si.n. ꝓsideretur essentia aie in passione xpi: put est actus corporis: sic fruitio ad eã nõ pueniebat. alias corp⁹ ei⁹ gloriosum factus fuisset. Silr nec ad essentiã ꝑm q est radix iferioz viriuz: qz sic fruitiõis gaudiũ doloꝛẽ passionis q erat in virib⁹ inferioribus totaliter euacuasset: pueniebat aũt ad essentiaz aie fz q erat radix supioris rõnis: z qz eentia aie est simplex: z est tota in qlibet sua potẽtia ſiõ dr q tota aia fruebat in xpo: inq̃tum. s. est radix supioris rõnis: z tota patiebat in quãtum. s. est actus corpis z radix inferioz virium.

AD primuz g dom q nõ impedit pfectio rei: nisi per b q tollit aligd õ eentialibus rei: gloria aũt corpis z inferioz viriũ pertinet ad gaudiũ accidẽtale beatitudinis. Et ideo q̃uis in xpo fruitio nõ peruenerit ad essentiã aie ꝑm q est act⁹ corpis: z ꝑm q est radix inferioz virium: nõ sequit q fruitio fuerit impfecta in xpo siue beatitudo. ¶ Ad z^m dom q aia xpi pfectius fruebat q; anime sanctoz in patria: loquẽdo intẽsiue: nõ aũt loquẽdo extẽsiue: qz in patria gaudium fruitionis ad inferiores vires: z etiam ad corpus glorificatũ perueniet: qõ si in xpo fuisset viator non fuisset.

DEinde querit de pluralitate in substantys spũalibus inuẽta. Et querunt duo. Primo vtrum ĩmensitas diuina excludat pluralitatẽ ꝓsonaz. Scõo vtz angelica simplicitas patiat cõpositionẽ ex subo z accñte. Arti. VI.

AD primũ sic pcedit. Videt q ĩmensitas diuina excludat pluralitatem ꝓsonaz. Omne.n.ĩmẽsuz cũ sit indeterminatũ: stat in vno. Sz gcgd est in diuinis est ummẽsum. Cũ g ꝓsona sit in diuinis stabit in vno: ita q nõ erũt ibi plures ꝓsone. ¶ Si dicat q ꝓsone b mõ in vno stãt: q oẽs sunt vna eentia. Cõtra. Sicut eentia est ĩmẽsa: ita z ꝓsona. Sz ĩmẽsitas eentie facit q sit vna essentia tm̃: g ĩmẽsitas persone facit q sit vna ꝓsona tm̃. ¶ Si dicat q ꝓsona nõ est ĩmẽsa nisi ĩmẽsitate essentie. Contra. Persona fz itellectũ addit aligd supra eentiã. Sz quicqd intelligit in diuinis itelligit vt ĩmẽsuz. g ꝓter ĩmẽsitatem eentie est i õo ĩmẽsitas ꝓsone: q faciet i dinis vnã tm̃ ꝓsonã.

¶ Sed contra est quod dicitur p⁹ Jo. 4°. Tres sunt qui testimonium dant in celo.

RESpõdeo dom q ĩmẽsitas non excludit pluralitatẽ nisi fz q tollit determiationẽ: q̃ ẽ pluralitatis ꝑn^m ꝑ^m. Sic aũt dm̃ est ꝓpus: duplex ẽ õtermiatio. s. limitatiõis z distinctiõis. Jn dinis ãt nullo mõ cadit determiatio limitatiõis. cadit ãt ibi õterminatio distictiõis dupliciter. Uno⁰ fz q distiguit ꝑ eẽntiã ab oĩb⁹ creatis: vt nõ limitatũ a limitato. Alio⁰ ꝑm q ꝓsona distiguit a ꝓsona p relationẽ ozigis: q̃ qdẽ distictio nõ est pp aliq̃ limitationẽ: sz rõne oppõnis: q̃ est in relatiõe. vñ hãc distictionẽ ĩmẽsitas diuina nõ excludit: z p ꝓns nec pluralitatẽ ꝓsonaz.

ET per b pz rñsio ad ꝑ^m. ¶ Ad z^m dom q q̃uis ꝓsona sit ĩmẽsa: tm̃ ĩmẽsitas ẽ eentiale nõ ꝓsonale: sic ꝓsona ẽ bõa bonitate eentiali: vñ nõ oz q ĩmẽsitas faciat idistictionẽ in ꝓsis: sz solũ in eẽ nãe. ¶ Ad 3^m dõ. q ꝓsona nõ dr aligd fz itell'm addere supra eentiã q̃si itell's õbeat intelligere aligd additũ eentie. Esset.n. intell's falsus: sz qz intelligẽdo ꝓsonã itelligo eentiã de necitate: sed nõ ecõuerso: vñ obiectio nõ ꝓcedit. Articulus. VII.

QUirca z^m sic ꝓcedit. Ur q i ãgelis nõ sit cõpositio accñtis z subti: qz eẽ accñtale cãtur ab eẽ subali: g z ꝓpõ accñtal' a compõne subali. Sz i ãgelis nõ ẽ ꝓpõ subal': qz sũt sube simplices. vt Dio. dic̃. g nec ꝓpõ accidentalis. ¶ P. Boe. dic̃ i lib. õ tri. q forma simplex subz eẽ nõ põt. Sz ãgeli sũt foꝛ simplices fz Dio. g ñ pñt eẽ subz accñtis. ¶ Sz o est qõ Aug. subas spũales ponit deficere a simplicitate diuina: p b q est in eis ꝓpõ accñtis z subiecti.

RESpõdeo dom q ex b aligd est susceptiuũ forme subal' vl' accñtalis q aligd bz possibilitatis: qz õ rõne potẽtie est: vt actui substernat q forma dr. De ãgelis ãt diuersi diuersa sentiũt. Quidã.n. dicũt q sũt ex mã z for^a ꝓpositi. Alij dicũt q sũt cõpositi ex eẽ z qõ ẽ. vt Boeti⁹ dic̃. Et vtroq; mõ oz ponere potẽtialitatẽ in ãgelo. De ꝑ^o.n. mõ pz. silr patere põt õ z^o: qz oẽ qõ nõ ẽ suũ eẽ: oz q beat eẽ receptũ ab alio: qõ ẽ sibi cã eẽndi. Et ita in se ꝓsideratũ ẽ i potẽtia respectu illi⁹ eẽ qõ recipit ab alio: z b mõ ad min⁹ potẽtialitatẽ ponere oz i ãgelo: qz ãgelus nõ ẽ suũ eẽ: b.n. soli⁹ dei ẽ. Et ita relig̃t q ãgelus possit eẽ subm

AD primuz g dõz q subalis simplicitas in ãgelis excludit ꝓpõnẽ mãe z forme: nõ aũt ꝓpõnẽ ex eẽ z qõ ẽ: quã ꝓpõnẽ admin⁹ accidẽtalis ꝓpõ in ãgelis ꝓsupponit: z itez nõ oz q si eẽ accidẽtale causatur a subali: q ꝓpõ accñtalis a ꝓpõne subali causet̃: qz suba aliq̃ mõ simplex põt eẽ subz accñtis: vt dm̃ ẽ. ¶ Ad z^m dõz q Boeti⁹ log̃t de illa foꝛ simplici q̃ ẽ act⁹ purus cui nihil potẽtialitatis admiscet̃: z talis est solus deus.

QUeritur de sacro altaris. Et circa b q̃ runt tria. ꝑ^o vtz corpus xpi fz totã suã q̃titatẽ ꝓtineat sb spẽb⁹ pãis. z^o. vtz in eodẽ ĩstanti sit panis z corp⁹ xpi. 3°. vtz deus possit facere q albedo z alie q̃litates sint sine quãtitate: sicut facit q q̃titas in sacro altaris sit sine subo. Articulus. VIII.

QUirca ꝑmũ sic ꝓcedit. Ur q nõ possit totũ corpus xpi sub illis spẽb⁹ panis ꝓtineri. Nõ.n. ꝑt ẽt p miraculũ fieri: vt duo ꝺictoria sint simul va. vt Aug. dic̃ ꝺ Eaustũ. Hoc aũt sequeret̃: si totũ corp⁹ xpi subeet illis spẽb⁹. Si.n. est sub illis spẽb⁹ totũ: nõ ẽ maio illis spẽb⁹: cũ nõ excedat eas. z tñ ꝑm rei vitatẽ est maius. cũ sit bicubitũ vl' ãpli⁹. Et sic erit eodẽ mai⁹: z nõ mai⁹. Ergo nõ põt eẽ p miraculũ fieri: q sub

¶ Sz o. ybicũq; ẽ ps alic⁹ corpis ẽ (ill' spẽb⁹ ꝓtineat totũ: z totũ corp⁹: nisi corp⁹ sit diuisũ. Sz corp⁹ xpi ñ ẽ diuisũ cũ sit ipassibile: g cũ aligd corpis xpi sit sb ill' spẽb⁹: vt dr mat. 26. Hoc ẽ cõp⁹ meũ. oz q sb ill' spẽb⁹ totũ cõp⁹ xpi ꝓtineat.

¶ Respondeo

Respõdeo dõm q̄ sub illis spēbus ab sq̄ dubio cõtinet totum corpus xp̄i ⁊ tota quātitas eius: ad cui⁹ euidentiā sciendū est: q̄ in sacro altaris duplr aliqd ꝓtinet. Uno⁹ ex vi sacri. Alio mõ ex nāli ꝓcomitātia. vbi gra. Sub spēb⁹ panis ꝓtinet ⁊ corpus ⁊ sanguis xp̄i: sz corp⁹ ex vi sacri: sanguis ex ꝓcomitātia nāli: qz corp⁹ xp̄i nõ est sine sanguine: sub spēb⁹ aūt vini est ecõuerso. Illud aūt ꝓtinet sub sacro ex vi sacri: qõ est trā substātiatiõis terminus: ⁊ pp̄ ꝫ aīa ⁊ dīnitas nõ ꝓtinet in sacro ex vi sacri: cū panis ⁊ vīnū in ea non ꝓuertant: sz ex nāli ꝓcomitātia q̄ aīa īsepabilr vnit illi corpi: ⁊ diuinitas būanitati. Cū aūt ex pte panis sba trāseat: ⁊ quātitas maneat cū reliqs accītib⁹: pz q̄ directe trā substātiatiõis termin⁹ est suba corpis xp̄i: ⁊ sic ipsa suba corporis xp̄i est ibi ex vi sacri: sz quātitas ex nāli ꝓcomitātia. Uñ pz q̄ suba corpis xp̄i imediate hz ordinē ad dimēsiones panis remanētes: quātitas aūt corpis xp̄i quasi ex ꝓñti. Econuerso aūt est in ordine locati ad locū: qz suba locati ordinat ad locū mediantib⁹ dimēsionib⁹ ppr̄ys: ⁊ inde est q̄ opz dimēsiones locati cõmensurari dimensionib⁹ loci ꝓtinentis: nõ aūt dimēsionem corpis xp̄i cõmēsurari dimēsionibus spēx: ⁊ ideo sub qbuscūq; paruis dimēsionib⁹ panis pōt esse totus corpus xp̄i: sic tota nā sube alicuius corporis saluat in q̄libz pte illius corporis.

Ad primuz ergo dõz q̄ non sequit ex hoc corpus xp̄i nõ esse maius illis spēbus: qz non continet sub eis quasi cõmensuret: ⁊ sic non sequit cõtradictoria esse simul.

Articulus. IX.

Circa scõz sic p̄cedit. Uī q̄ in eodē instāti sub spēbus illis sit suba panis ⁊ corp⁹ xp̄i: accipiat. n. vltimuz instans in q̄ est panis: ⁊ primum instans in quo est corpus xp̄i. Aut ergo sunt duo instātia: aut vnū: sz nõ duo: qz cū inter quelz duo instātia sit tps mediū: esset aliqd tps dare in quo nõ eēt ibi nec corpus xp̄i nec suba panis. g̃ opz q̄ sit vnum instās: ⁊ sic in eodē instāti ibi est panis ⁊ corpus xp̄i. Si dicat q̄ non est dare vltimū instans in quo est panis. Cõtra. Esse panis mensurat quodā tpe. Sed mēsura ppr̄ia equatur mēsurato: ergo in quolz instāti illius tpis est ibi panis. Et sic in vltimo instāti. ¶ P. sicut se hz tps ad motū continuū: ita se hz instans ad mutationē instantaneā. Sed tps includit vtrūq; terminoz motus ꝓtinui: ergo ⁊ vnū trānsubstātiationis: que est mutatio instantanea. Eius aūt termini sunt panis ⁊ corpus xp̄i: ergo in eodē instāti est panis ⁊ corpus christi. ¶ P. in qualz mutatiõe instātanea simul est vez dicere: qõ fit ⁊ factum est: qz in instanti non est accipere prius ⁊ posterius: ergo cum trā substantiatio sit mutatio instātanea simul: vez est dicere q̄ fit ibi corpus christi ⁊ factū est. Ergo corpus xp̄i simul est ibi ⁊ non est. Sed qñ nõ est ibi corpus xp̄i est ibi substantia panis. Ergo simul in eodē instāti est ibi corpus christi ⁊ substantia panis.

¶ Sed ꝓtra. Due forme substātiales disperate nõ possunt in eodē instāti eidez inesse. Sed forma panis ⁊ corpus xp̄i sunt hūi: ergo nõ pñt simul eidez inesse ⁊ in eodē instanti.

Respõdeo dõm q̄ nullo mõ in eodē instāti est ibi corpus xp̄i ⁊ suba panis: nec est assignare vltimū instās: in q̄ est ibi panis: sz vltimū tps qõ ꝓtinuat ad instās illud in quo p̄mo est ibi corpus xp̄i. Ad c⁹ euidentiam sciēdū est q̄ in reb⁹ nālib⁹ mutationes istātanee sunt termini motus sp. Cuius rõ est: qz hūi mutationes bñt pro terminis formā ⁊ p̄uationē: sic generatio ignis ignez ⁊ non ignē. Inter formā aūt ⁊ p̄uationē nõ pōt eē aliqd medium nisi p accīs: inq̄tum. s. illud qõ p̄uat forma magis ⁊ min⁹ appropinquat ad formā rõne alicui⁹ dispõnis ad formā: q̄ intēdit vel remittit p motū ꝓtinuū. Et ideo opz p̄existere motū alterationis: q̄ terminet ad generationē: ⁊ sic alteratio hz duos terminos: vnū sui generis. s. vltimā dispõnem: que est necitas ad formā: qz alteratio est mot⁹ in q̄litate: ⁊ aliū alterius generis. s. formā sbalē. Et eodē mõ illuminatio est termin⁹ mot⁹ local⁹ solis: q̄ est mutatio istātanea exñs inter formā lumis ⁊ p̄uationē ei⁹. s. tenebras. Cuius aūt mot⁹ q̄ mēsurat aliq̄ tpe: oz q̄ vltim⁹ termin⁹ sit in vltimo instāti tpis. Uñ cū forma sbalis sit qdā termin⁹ alterationis: opz q̄ in vlt⁹ instāti illius tpis introducat forma sbalis: corruptio aūt ⁊ generatio sīl currūt: qz generatio vni⁹ est corruptio alteri⁹. opz g̃ q̄ in vltimo īstāti illi⁹ tpis sit termin⁹ corruptiõis vni⁹ vt aeris: ⁊ termin⁹ generatiõis alterius vt ignis. Termin⁹ aūt corruptiõis est nõ esse. Opz ergo q̄ in vltimo instāti illius tpis sit p̄mo nõ aer ⁊ p̄imo nõ ignis: sed añ vltimū instans alicuius tpis non pōt accipi penultimum: qz inter quelibet duo instātia est tēpus medium p̄m phm: ⁊ sic non est accipe vltimū instans in quo sit aer: sz in toto tpe mēsurāte motū alterationis erat aer. Et in vltimo instāti eius est p̄mo non aer: ⁊ p̄mo ignis: ⁊ sīlr trā substantiatio est termin⁹ cuiusdā mot⁹: qui ꝓsistit in ꝓlatione verboz: vñ in vltimo instāti tpis mēsurātis illam ꝓlationem est p̄mo non panis: ⁊ p̄mo corpus xp̄i: ⁊ sic nõ est vltimum instans in quo est panis: sed vltimū tēpus. Inter tps autez ⁊ instās nõ oz q̄ aliqd cadat medium: sīc nec inter lineā ⁊ pūctum: ⁊ sic nõ oz q̄ aliqñ neqz sit panis: neqz corp⁹ xp̄i.

Et ita pz solutio ad p̄m. ¶ Ad 2m dõz q̄ pūctū additū vel subtractū linee nõ facit mai⁹ vel min⁹: ⁊ sīlr est de instāti appositio tpi vel subtracto ab eo. Uñ quāuis in vltimo instāti tpis mēsurātis esse panis nõ sit panis: tñ nõ sequit q̄ tps illud sit maius q̄ duratio eē panis: ⁊ sic q̄ mēsura nõ equet mensurato. ¶ Ad 3m dõm q̄ instans dr mēsurare mutationē aliquā instātaneā: inquātuz mēsurat terminū eius ad quē: qz terminus eius a quo ꝓiungit cum toto motu p̄cedēti: ⁊ ita mēsurat tpe mēsurante motuz p̄cedētē: sz tps mēsurat motū rõne vtriusq; termini: ⁊ iõ non est simile. ¶ Ad 4m dõz q̄ fieri dr duplr: vno mõ moueri ad esse: ⁊ sic illud qõ generat in toto tpe alterationis precedentis dr fieri: ⁊ hoc mõ logtur phs de fieri in. 6. phy. vbi ostēdit q̄ oē factū esse p̄cedit fieri: ⁊ oē fieri p̄cedit factū eē: ⁊ sic nõ est vez q̄ aliqd fiat ⁊ factū sit: sz sic ē vez q̄ illud q̄ fit nõ est. Alio mõ dr fieri res qñ introducit forma: ⁊ sic fieri nõ est moueriſz terminari motū: vñ sicut simul mot⁹ terminat ⁊ terminat⁹ est: ita simul aliqd fit ⁊ factū est: sz ꝫ mõ illõ qõ fit est: qz termin⁹ factiõis est esse: in quo ponit eē: eē illõ: qõ dr ꝫ mõ moueri. Articulus. X.

Ad tertiū sic p̄cedit. Uī q̄ deus nõ possit facere q̄ albedo aut aliqua qualitas corpalis sit sine q̄ntitate: qz quantitas est prima dispositio corporis ex eo q̄ imediate adheret sube: vt dicit Boetius. Sed primuz in quolibet genere est cā eoz que sunt post: vt dr in. 7. meta. (T.c.3.) g̃ a q̄ntitate bñt oia alia accidētia q̄ sint dispões corpales: ergo remota q̄ntitate nulla q̄litas corporalis remaneret. ¶ P. qualitas spūalis vt scia vel virtus est nobilioz q̄ q̄litas corporalis. Sed qualitas spūalis etiam miraculose nõ posset esse sine subo: vt videt. g̃ multo minus q̄litas corpis posset esse sine subiecto ad min⁹ qõ est q̄ntitas. ¶ P. magis est remotū a nā q̄ q̄litas corpalis sit oīno sine obiecto: q̄ sit in subiecto spūali: qz esse in subo spūali est qualitatis spūalis: que est in predicamēto eodē cū qualitate corporali: sz esse omnino sine obiecto est substantie q̄ est aliud predicamētum. Sed non posset miraculose fieri q̄ qualitas corporalis eēt in subiecto spūali: vt albedo in angelo: ergo multo minus pōt fieri q̄ q̄litas corporalis nõ habeat sbm ad minus quantitatem. ¶ P. magis depēdet qualitas a suba q̄ econuerso. Sed deus non posset facere

aliq̃ ſ baz creatã abſqz oi accñte:qz ad min⁹oz ꝙ creature inſit relatio ad ſuũ creatorẽ:g̃ multo min⁹ põt fieri ꝙ q̃li-

¶Sed cõtra. ꝓpter hoc põt fieri ꝙ in (tas ſit abſqz oi ſubo. ſacro altaris q̃titas ſit ſine ſubſtãtia:qz q̃titas ꝓ eẽntiaz a ſuba differt. Sed ſil'r q̃litas differt per eẽntiã a q̃ntitate:g̃ eadẽ rõne fieri poſſet:vt qualitas eſſet ſine quantitate.

Reſpondeo dõz ꝙ dine potẽtie rõne ſue imẽſita-tis attribuẽdũ eſt gcgd in defectũ nõ ſonat:tñ aliq̃ ſunt que nã creata non patit̃:vt fiat ꝓpter aliquã repugnãtiam:quã important rõne ꝓtradictiõis implicite:z de talib⁹ conſueuit a gbuſdã dici ꝙ deus põt ea facere quãuis fieri nõ poſſint. Ut ergo videamus vtruz fieri poſſit a deo ꝙ albedo ſit ſine q̃titate:ſciẽduz eſt ꝙ in albedine:z q̃libz alia qualitate corporali eſt duo conſiderare. ſ. ipſam nãm albedinis ꝓ quã ſpẽm ſortitur:z indiuiduationem eius ſm ꝙ eſt hec albedo ſenſibilis ab alia albedine ſenſibili diſtincta. Poſſet g̃ fieri miraculo:vt natura albedinis ſubſiſteret abſqz omni quantitate:tamẽ illa albedo nõ eẽt ſic h albedo ſenſibilis:ſz eſſet q̃dã forma intelligibilis ad modũ formaꝝ ſeparataꝝ q̃s Plato poſuit:ſz ꝙ hec albedo ſenſibilis idiuiduata eẽt ſine q̃titate fieri nõ poſſet: q̃uis fieri poſſit ꝙ q̃titas idiuiduata ſit ſine ſba: qz q̃ntitas nõ indiuiduat̃ ſolũ ex ſubiecto:ſicut alia accñtia:ſed ẽt ex ſitu g̃ eſt de rõne ipſius q̃titatis dim̃ẽſiue:q̃ eſt q̃titas poſitionẽ bñs. Et iõ poſſibile eſt imaginari duas lineas ſeparatas eiuſdẽ ſpẽi numero diuerſas ſm diuerſum ſituz. alis linea nõ eẽt diuiſibil' ex ipa rõne ſui generis. Non enim diuidit̃ linea niſi in lineas. Plures aũt albedines eiuſdez ſpẽi ſine ſubiecto imaginari eſt ipoſſibile:z ſic pz ꝙ albedo nõ indiuiduat̃ niſi ex ſubiecto:z pp h nõ poſſet eſſe idiuidua:niſi eſſet in aliquo ſubo ad min⁹ in q̃titate:ſz quãtitas bz vñ indiuiduet̃ ẽt abſqz ſubo. Et ideo põt ꝓ miraculum eſſe hec q̃titas ſenſibilis ẽt abſqz ſbo:ſic pz in corpe xpi.

Ad primũ ergo dõm ꝙ albedo ſi ſine q̃ntitate eẽt: iam nõ eſſet corporalis q̃litas ſed ſpũalis:vt ex dictis pz. ¶Ad z^m dõm ꝙ de q̃litate ſpũali oino idẽ dicẽdũ videt̃:quod de qualitate corporali dictum eſt. ¶Ad z^m dõm ꝙ cũ ſuba ſpũalis q̃titate careat:nõ põt fieri ꝙ qualitas corporalis ſit in ſuba ſpũali:niſi ꝓ modũ illũ quo põt eſſe ſine quãtitate:vt dictũ eſt. ¶Ad 4^m dõm ꝙ ex hoc ipſo ꝙ ſuba creata compat̃ ad deum:cõſequit̃ ipſã aliqõ accñs:ſicut ipſa relatio creationis aut ſeruitutis:aut alia ſil'is ratio:vñ ſicut deus nõ põt facere ꝙ creatura nõ dependeat ab ipſo: ita non poſſet facere ꝙ eſſet abſqz h⁹ accñtib⁹:poſſet aũt facere ꝙ eſſet abſqz alys accñtib⁹. Accidens aũt non bz ſubiectum ex h ꝙ compat̃ ad deum:z ideo nihil ꝓhibet gn deus facere poſſit aliqõ accidẽs eſſe ſine ſubo. ¶Ad quinteuz qõ obycitur ꝓtra pz ꝙ nõ eſt eadem ratio de quantitate z qualitate:vt ex dictis patet.

Einde queritur de corporibus dãnatoꝝ. Et circa hoc querũtur tria. Primo

o vtrum corpora damnatoꝝ ſint incorruptibilia. Secundo vtrum reſurgent cum ſuis deformitatibus. Tertio vtrũ punientur in inferno verme z fletu corporali. Articulus. XI.

D primũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ corpora dãnatoꝝ nõ erũt incorrupti-

a bilia. Corpus enim nõ põt eẽ icorruptibile:niſi ꝓ nãm vt celeſte:vel per gr̃am inocẽtie vt corpus hois in ꝑmo ſtatu:vel ꝓ gloriã:ſicut corp⁹ xpi i reſurrectiõe. Sz nullũ iſtoꝝ cõpetit corpib⁹ dãnatoꝝ:ergo corpa dãnatoꝝ nõ erũt icorruptibilia. ¶Si dicat̃ ꝙ erũt icorruptibilia ex decreto dine iuſtitie:vt ꝑpetuo puniant̃. Cõtra culpe nõ debet̃ pena ꝑpetua:niſi ꝓz ꝙ hz aliqd ꝑpetuitatis:ſed ꝑpetuitas culpe non eſt ex pte corporis:ſed ex parte volũtatis que eligit ꝑpetuo in peccato manere: ergo diuina iuſtitia nõ regrit ꝙ corpus eternal'r puniat̃. ¶ꝑ. corpus nõ punit̃ ꝓ pctõ aie niſi inq̃tũ eũ eſt organum aie opantis peccatũ. Sed in aligbus actib⁹ põt eẽ pctm̃ mortale in gb⁹ corpus nõ cõmunicat:ſic̃ ptz in peccatis ſpũalibus:ergo ſi aliqs ꝓ eis ſolis dãnet̃:corpi eius nõ debet̃ pena ꝑpetua. ¶ꝑ. ſicut aliquis dãnatur ꝑpter pctm̃ tranſgreſſionis:ita dãnat̃ ꝑpter pctm̃ omiſſiõis. Sed in omiſſione nihil coopat̃ corpus:g̃ nõ debet̃ ſibi pena ꝑpetua:ſi ꝑpter pctm̃ omiſſionis aliqs dãnet̃:z ſic diuina iuſtitia nõ requirit corpora dãnatoꝝ eſſe incorruptibilia.

¶Sed ꝓtra. Remota cã remouet̃ z effectus. Sed poſt reſurrectionẽ ceſſabit motus celi:g̃ eſt cã corruptiõis in corporibus:g̃ ceſſabit corruptio:z ſic corpa dãnatoꝝ nõ erunt (corruptibilia.

Reſpõdeo dõm ꝙ corpora dãnatoꝝ erũt incorruptibilia:quãuis ſint paſſibilia. Incorruptibilitatis aũt prima cã z ꝓncipalis eſt iuſtitia dina:que ꝓſeruabit corpora dãnatoꝝ in ꝑpetuis penis. Sed cã ſecũdaria z quaſi coadiuuãs erit quies mot⁹ celi:quo geſcẽte nulla actio vel paſſio poterit eſſe in corporibus ptinens ad tranſmutationem nature. Uñ z corpora damnatorum non patiunt̃ ab igne paſſione nature:qua nã corporis humani tranſmutetur a nã ſua:ſed patient̃ paſſione aie:ſicut organũ ſenſus a ſenſibili ſuſcipiendo ſimilitudinẽ qualitatis ſenſibilis.

Ad primuz ergo dõm ꝙ ratio illa ꝓcedit ex iſſufi-cienti diuiſione. Eſt.n. hic alia cã incorruptionis a reb⁹ que tãgunt̃ in obiectiõe. ſ. decretũ diuine iuſtitie:quãuis poſſit dici aliquo mõ:ꝙ etiam ꝓ nãm erũt incorruptibilia:inq̃tũ. ſ. remouet̃ nãle corruptionis ꝑn^m. ſ. motus celi. ¶Ad z^m dõm ꝙ pctm̃ z rõnẽ culpe:z ꝑpetuitatis hz ex aĩa nõ ex corpore. Uñ ſicut corpus punit̃ ꝓ peccato:inq̃tum eſt inſtrm peccati rõnez culpe bñtis ab aĩa: ita ꝑpetuo puniri dz inq̃tũ eſt inſtrm peccati qõ hz ꝑpetuitatẽ ex volũtate. ¶Ad z^m dõm ꝙ hec nõ eſt ratio principaliter:q̃re corpus punit̃ ꝓ pctõ aie:qz eſt inſtrm aie opantis pctm̃:ſz magis qz eſt pars eẽntialis hois g̃ opat̃. ꝑprie enim loquẽdo hõ eſt g̃ peccat ꝓ aĩaz:z iõ ſi puniret̃ aĩa tm̃ nõ puniret̃ g̃ peccauit. ſ. hõ. Nec tm̃ eſt vez ꝙ aligs actus ſit hois in vita pñti in quo corp⁹ nõ cõicet:qz quãuis in actib⁹ intellectiue ptis nõ cõicet corpus ſic̃ inſtrm act⁹: cõicat tm̃ ſicut repñtans obiectũ:qz obm itellectus eſt fantaſma:ſic̃ color viſus:vt dr̃ in z^o de aĩa. (T.c.30.) Fantaſma aũt non eſt ſine organo corporali:z ſic pz ꝙ ẽt intelligẽdo z in alys actib⁹ aie vtimur aliquo mõ corpore. ¶Ad 4^m dõz ꝙ ꝓ pctõ omiſſiõis nõ dãnat̃ aligs:qz aliqd agat̃:ſed qz omittitur illud qõ eſt debitũ fieri ab aĩa z a corpe:inq̃tum corpus cõicat actibus aie:z ita eodẽ mõ pctm̃ trãſgreſſionis z omiſſionis ptinet ad corp⁹ z aĩaz. Articulus. XII.

D ſecũdũ ſic ꝓcedit̃. Uidet̃ ꝙ corpa damnatoꝝ reſurgẽt ſine deformitatibus. Reſurrectio.n. fiet dina virtute que eſt pfectiſſima. Sz vtutis pfecte pfecta eſt opatio z effectus:ergo corpa reſurgẽtiũ erũt perfecta:z ita corpora dãnatoꝝ reſurgent ſine deformitatibus.

¶Sed ꝺ eſt ſapientie. xi. Per que peccat quis ꝑ hec z torquetur. Sed dãnati peccauerũt per corpora deformitatez habentia:ergo reſurgent cum deformitatibus.

Reſpõdeo dõm ꝙ deformitas in corpore poteſt eẽ duobus modis. vno⁰ ex defectu alicuius mẽbri:z talis deformitas (vt cõlter dr̃) in corporib⁹ dãnatoꝝ nõ erit:qz oẽs reſurgẽt incorrupti. i. ſine defectu alicuius mẽbri:vt ſic totuz corpus puniat̃ in reprobis:z ꝑmiet̃ in electis. Allo mõ põt eſſe deformitas vel defectus corpis ex idebita ꝓportione ptium:ſicut febris accidit ex idebita

proportione

ꝓportiõe humoꝝ:ꝛ sic̃ gibbus accidit ex supabũdãtia carnis ī aliq̃ ꝑte:ꝛ de tali deformitate vel defectu est duplex opinio. Quidã.n. attẽdentes dãnationẽ reprobozꝝ:vt nihil eis mali deesset:dixerũt q̃ talib⁹ deformitatib⁹ nõ carebũt. Alȳ vo attẽdentes virtutẽ resuscitãtis: q̃ sic̃ nãz ꝓdidit in opere creatiõis:ita nãz ī resurrectiõe repabit:dicũt q̃ oẽs defectus qui ex vitio nature acciderunt:actoꝛ nãe amouebit:vt febrẽ ꝛ hȝ. Sed defectus qui ex prava volũtate ꝑcesserunt in reprobis remanebũt:sic̃ sunt macule ꝛ reatus peccatorum. Quid aũt borum verius sit Aug.in ench̃.sub dubio relinquit dicens: q̃ nulla debet esse questio de pulchritudie illoꝝ quoꝝ est certa dãnatio. ¶ His visis facile pȝ solutio ad obiecta. Articulus. XIII.

B tertiuȝ sic ꝑceditur. Uꝝ q̃ corpora damnatoꝝ punientur vmibus ꝛ fletu corporalib⁹. Dicit enim Judith vltimo. Dabit ignez ꝛ vermes in carnes eoꝝ. Sȝ vmis spũalis nõ datur in carnẽ:ſȝ magis in aiam: ergo vermis quo reprobi punientur:nõ est tm̃ spũalis:ſȝ etiã corporalis. ¶ Itẽ Luce.ſȝ.dicit quedã glo. Oꝛ per fletũ quez dominus reprobis cõminatur potest ꝑbari vera corporuȝ resurrectio:qõ nõ eẽt si fletus ille eẽt tm̃ ſpũalis.q̃ ꝛc.

¶ Sȝ ꝓtra est q̃ vmis quo punient reprobi est imortalis. Isa. vltimo. Uermis eoꝝ nõ morietur. Sed nullum aial bȝ ordinẽ ad imortalitatẽ nisi bõ:q̃ vmis ille nõ erit mãlis.

¶ ℣.in fletu corporali fit q̃dã resolutio lachrymaꝝ. Sed oẽ corp⁹ finitũ a quo aliqd ꝓtinue resoluit nisi fiat aliqua restauratio:tandem ꝓsumitur. Cuȝ ergo in corporibus dãnatoꝝ nulla restauratio fiat deperditi:videtur q̃ fletus q̃ erit in eis perpetuus non erit materialis.

Reſpõdeo dõm q̃ circa hoc Aug:li.zo.de ci.dei ponit diuersas opiniones sic dicens. In penis maloꝝ: ꝛ inextingubilis ignis ꝛ vinacissimus vermis ab alys atq̃ alys:aliter atqȝ aliter est expositus. Alȳ q̃ppe vtrunq̃ ad animũ retulerũt:alȳ vtrũq̃ ad corpus:alȳ ad corpus ignẽ:ad animaz tropice vermẽ:qõ esse credibilius videt. Uñ sequentes Augustinũ dicimus q̃ vmis ille erit ſpũalis:vt ipse remorsus conscie interius aiam corrodens vermis dicat̃:ꝛ sil'r fletus erit spũalis: vt ipse dolor fletus dicat̃. Aliquo tm̃ mõ posset dici corporalis fletus etiaȝ sine lachrymaꝝ emissione:vt fletus dicat̃ non soluȝ dolor aie: sed dispositio qua corpus disponitur anima dolente.

Ad primuȝ ergo dõȝ q̃ locutio illa tropica ẽ:ꝛ sic possumus ꝑ carnes exponere aias impioꝝ q̃ carnales fuerũt. ¶ Ad ꝛᵐ dõm q̃ fletus corpalis mõ predicto sine lachrymaꝝ emissiõe sufficit ad veritatẽ resurrectiõis insinuandã:si tm̃ sustineret q̃ vmis ꝛ fletus eẽnt corporales:posset dici q̃ dina vtute ꝛ vermis ille sustentaretur:ꝛ lachrymaꝝ deperditio restauraretur.

Deinde q̃rit̃ de sensib⁹ sacre scripture. Et circa bȝ q̃runt̃ tria. Primo vtrum ꝑter sensus litterales in verbis sacre scripture: alȳ sensus lateant. Secũdo de numero sensuuz sacre scripture. Tertio vtꝝ isti sensus iueniant̃ in alys scripturis. Articulus. XIIII.

Ad primũ sic ꝑcedit. Uꝝ q̃ in eisdẽ verbis sacre scripture nõ lateant plures sensus:qz dictionibus semel sumptis nõ est vtenduz equoce vel multipl'r. Sed pluralitas sensuũ facit multiplicẽ locutionem:ergo in eadem locutione sacre scripture non pñt plures sensus latere. ¶ ℣.sacra scriptura ordinata est ad intellectum ſm illud ps. Declaratio sermonũ tuoꝝ dat intellectum. Sed multiplicitas sensuũ obnubilat intellectũ:q̃ nõ debent in sacra scriptura multi sensus eẽ. ¶ ℣.id qõ põt eẽ occasio erroris dȝ in sacra scriptura vitari. Sȝ ponere alios sensus ꝑeter lr̃alem in scriptura põt eẽ occasio erroris:qz q̃libet posset exponere sacrã scripturã ſm q̃ ipse vellet ad confirmationẽ opinionis sue:q̃ nõ debẽt eẽ plures sensus in sacra scriptura. ¶ ℣.Aug.dicit.z.sup Gen̄.ad lr̃am. Qõ maioꝛ sacre scripture auctoritas q̃ oĩs humani ingeny ꝓspicacitas:ergo ille sensus q̃ non bȝ auctoritatẽ ad aliqd ꝓfirmandũ nõ est ꝓueniens sensus sacre scripture. Sed nullus sensus ꝑter litteralez bȝ robur ad aliqd ꝓfirmandũ. vt pȝ per Dio.in epl̃a ad Titũ. Dicit.n. q̃ simbolica theologia.i.que ex sil'ib⁹ ꝓcedit nõ est argumẽtatiua:q̃ sacra scriptura alios sensus ꝑter lr̃alem nõ bȝ. ¶ ℣.q̃cũq̃ sensus ex vbis alicuius scripture trabit̃:quẽ auctoꝛ nõ intẽdit:nõ est sensus ꝓprius:qz auctoꝛ ꝑ vnã scripturã nõ põt itelligere nisi vnũ: qz non ꝓtingit plura simul itelligere ſm ꝑh̃m:ergo nõ possunt esse plures sensus ꝓpry sacre scripture.

¶ Sed ℣.est quod dicit̃ Danielis.iz.ꝑtransibũt plurimi ꝛ multiplex erit scientia. ¶ ℣.Hierony.dic̃ in ꝓlogo biblie loquẽs ℣ apoc. In vbis singul' m'tiplices latẽt itelligẽtie.

Reſpõdeo dõm q̃ sacra scriptura ad bȝ diuinitus est ordinata:vt ꝑ eam nobis vitas manifesteꝛ nẽcia ad salutẽ:manifestatio aũt vel exꝑssio alicuiꝰ vitatis põt fieri de aliq̃ reb⁹ ꝛ verbis:inq̃ntz.ſ.vba significant res:ꝛ vna res põt esse figura alterius. Actoꝛ autẽ rez non solũ põt verba accõmodare ad aliqd significandũ:ſȝ etiã res potest disponere in figuraz alteri⁹:ꝛ ſm bȝ in sacra scriptura manifestat̃ vitas dupl'r. Uno⁰ ſm q̃ res significant̃ per verba:ꝛ in hoc consistit sensus lr̃alis. Alio⁰ ſm q̃ res sunt figure aliaꝝ rez:ꝛ in hoc consistit sensus spũalis: ꝛ sic sacre scripture plures sensus competunt.

Ad primuȝ ergo dõȝ q̃ varietas sensuũ:quoꝝ vn⁹. ab alio nõ ꝓcedit facit multiplicitatez locutiõis:ſȝ sensus spũalis sq̃ fundat̃ sup lr̃alẽ ꝛ ꝓcedit ex eo. Uñ ex hoc q̃ sacra scriptura exponit̃ lr̃aliter ꝛ spũal'r nõ est in ipa aliq̃ multiplicitas. ¶ Ad ꝛᵐ dõȝ q̃ ſȝ q̃ Aug. dic̃ in li.de doctri.xp̃iana. Utiliter ẽ a deo dispositũ vt vitas in sacra scriptura cũ aliq̃ difficultate mãifesteꝛ. Est.n. hoc vtile ad tollẽduȝ fastidiuȝ: qz ad ea que sunt difficilia maioꝛ surgit attentio:que tediũ tollit. Sil'r ex hoc tollitur supbiẽdi occasio:dum bõ difficulter vitatẽ sacre scripture cape potest. Sil'r ꝑ hoc veritas fidei ab irrisione ĩfidelium defendit̃. Uñ dñs Mat.7. Nolite igt sanctũ dare canib⁹. Et Dionysius Thimoteũ monebat:vt sancta ab imundis incõtaminata ꝙuaret. Et ita pȝ q̃ expedit vitatez fidei sub diuersis sensib⁹ in sacra scriptnra tradi. ¶ Ad ȝᵐ dõȝ q̃ sic̃ dicit Aug.in lib.de doctrina xp̃iana. Nihil est qõ occulte ī aliquo loco sacre scripture tradat̃:qõ non alibi manifeste exponat̃. Uñ spũalis expositio sp̃ dȝ habere fulcimentum ab aliqua litterali expositione sacre scripture:ꝛ ita vitatur oĩs erroris occasio. ¶ Ad 4ᵐ dõȝ q̃ nõ est ꝑ defectũ auctoritatis:q̃ ex sensu spũali nõ põt trahi efficax argumentũ:sed est ex ipsa nã silitudinis:in q̃ fundat̃ spũalis sẽsus. Una enim res pluribus silis eẽ potest:vñ nõ põt ab illa qñ in scriptura sacra ꝓponit̃ ꝓcedi ad aliquã illaꝝ determinate:ſȝ est fallacia ꝓsequẽtis. Uerbi grã:leo ꝑ aliquaz similitudinẽ significat xp̃m ꝛ dyabolum. Uñ per hoc q̃ aliquid de leone dr̃ in sacra scriptura ad neutrum potest fieri ꝓcessus in sacra scriptura argumentãdo. ¶ Ad 5ᵐ dõm q̃ actoꝛ ꝓncipalis sacre scripture est spũs sanctus: qui in vno vbo sacre scripture intellexit multo plura q̃ ꝑ expositores sacre scripture exponant̃ vel discernant̃:nec est etiã inconueniens:q̃ hõ q̃ fuit actoꝛ instrumẽtalis sacre scripture in vno verbo plura intelligeret:qz ꝓphẽ vt Piero. dic̃ super. Ose. Ita loquebat̃ de factis pñtib⁹ q̃ ẽt intenderũt futura significare. Uñ nõ est impossibile simul plura intelligere

incẽtũ vna est figura alterius. Articulus. XV.

AD secundũ sic ꝓcedit. Ur ꝙ non debeat distingui q̃ttuor sensus sacre scripture. s. historialis vel litteralis: alegoricus: moralis: ⁊ anagogicus. Sic. n. in sacra scriptura aliqua figurate dicunt de xpo: ita et figurate dicunt de multis alijs hominib⁹: sicut Daniel. 8. ꝓ bircum capraꝝ significat rex grecoꝝ. Sz hꝰ figuratiue locutiões nõ faciũt aliquẽ sensuz ꝓter lrale in sacra scriptura: ergo nec sensus alegoricus ꝙ quẽ exponuntur de xpo ea que in figura ipsius ꝓcesserunt: debet ali⁹ sensus ab historico poni. ℂ ℙ. vna est ecclesia capitis ⁊ membroꝝ. Sz sensus alegoricus videt ꝓtinere ad caput ecclesie. s. xpz. Sensus moralis videt pertinere ad mẽbra eius. s. fideles: ergo sensus moralis non dz ab alegorico distingui. ℂ ℙ. moralis sensus est q ad moꝝ istructionẽ ꝓtinet. Sed sacra scriptura in plurib⁹ locis ſm lrale sensum mores instruit: g̃ moralis sensus non dz distingui a lrali. ℂ ℙ. sicut xps est caput ecclesie militãtis: ita est caput triumphantis: nec est alius ⁊ alius xps: g̃ nec sensus anagogicus ꝙ quẽ aliq̃ exponunt de ecclesia triumphante dz esse alius ab allegorico q̃ aliq̃ exponunt de xpo ⁊ ecclesia militãte. ℂ ℙ. si isti quattuor sensus eẽnt ꝺ necessitate sacre scripture: quelibet pars sacre scripture deberet hos q̃ttuor sensus hre: sz hoc falsuz est. Ut enim Augustꝰ dicit sup Geñ. ad lram. In qbusdam sensus litteralis querendus est solus: ergo hi q̃ttuor sensus non sunt de necessitate expositionis sacre scripture.

ℂ Sed cõtra est quod Aug. dicit in ꝓmo sup Geñ. ad lram. In oib⁹ libris sanctis opz intueri que ibi eterna intuentur: que ibi facta narrant: que futura ꝓnũciant: que agẽda ꝓcipiunt. ℙrimum aũt pertinet ad sensum anagogicũ: scdz ad historicũ: tertiuz ad allegoricũ: quartũ ad moralẽ: ergo q̃ttuor sunt sensus sacre scripture. ℂ ℙ. Beda sup Geñ. in ꝓn. dicit. Quattuor sunt sensus sacre scripture: historia que res gestas loquit: alegoria in qua aliud ex alio intelligitur: tropologia: idest moralis locutio i q̃ de moribꝰ ordinandis tractat: anagogia ꝙ quaz de sũmis ⁊ celestib⁹ tractaturi ad superioza reducimur.

RESPÓDEO dõm ꝙ distinctio istoꝝ q̃ttuor sensuum boc mõ accipi debet. Sicut enim dictũ est sacra scriptura veritatẽ quã tradit duplr manifestat: per verba: ⁊ per reꝝ figuras. Manifestatio aũt que est ꝙ vba: facit sensuz historicũ siue lralem: vñ totũ id ad sensum lralem ꝓtinet: qõ ex ipsa vboꝝ significatiõe recte accipit. Sed sensus spũalis: vt dictũ est: accipit vel cõsistit in hꝭ: ꝙ q̃dam res ꝙ figuram aliaꝝ rerꝝ exprimunt: qz visibilia solent esse figure inuisibiliuz: vt Dio. dicit. Inde est ꝙ sensus iste qui ex figuris accipitur spũalis vocat: veritas aũt quã sacra scriptura ꝙ figuras rerꝝ tradit: ad duo ordinat. s. ad recte credẽdum ⁊ ad recte operandũ. Sꝺ ad recte operãdũ sic est sensus moralis q alio nomine tropologicus dr. Sꝺ aũt ad recte credendũ oz distinguere ſm ordinẽ credibiliũ. Ut enim Dio. dicit. 4. c. ce. ie. Stat⁹ ecclesie medi⁹ est iter statũ synagoge ⁊ statũ ecclesie triũphantis. Uetus ergo testamẽtum figura fuit noui: vetus simul ⁊ nouũ figura: sũt celestium. Sensus ergo spũalis ordinat⁹ ad recte credendũ põt fundari in illo mõ figurationis: quo vetus testamentũ figurat nouũ: ⁊ sic est alegoricus sensus vel tipicus: ſm ꝙ ea q̃ in veteri testamẽto ꝓtigerũt exponunt de xpo ⁊ ecclesia: vel potest fundari in illo modo figurationis: quo nouũ simul ⁊ vetus significant ecclesiam triũphantẽ: ⁊ sic est sensus anagogicus.

AD primuz ergo dõm ꝙ byrcus vel alia hꝰ ꝙ que alie ꝓsone a xpo in scripturis designãtur: nõ fuerũt res alique sed similitudines imaginarie ad boc solũ ostẽse: vt ille ꝓsone significarent. Unde illa significatio qua ꝓ illas similitudines ꝓsone ille aut regna designantur: non ptinet nisi ad historicũ sensum. Sed ad xpm designandũ etiã illa que in rei veritate ꝓtigerũt ordinant sicut vmbra ad vitatẽ: ⁊ ideo talis significatio qua perhꝰ res xps aut eius mẽbra significant facit aliuz sensum ꝓter historicũ. s. alegoricũ. Sꝺ alicubi vo inueniat ꝙ xps significat ꝙ hꝰ imaginarias silitudines: talis significatio non excedit sensum lralem: sicut xps significat ꝙ lapidẽ qui excisus est de mõte sine manib⁹. Dan. z. ℂ Ad zm dõm ꝙ sensus alegoric⁹ nõ solũ ptinet ad xpm rõne capitis: sed et rõne mẽbroꝝ: sic ꝙ ꝙ duodecim lapides electos de iordone. Josue. 7. significant duodecim apli. Sed moralis sensus pertinet ad mẽbra xpi: quantũ ad ꝓprios eoꝝ actus: ⁊ non ſm ꝙ ꝓsiderant vt mẽbra. ℂ Ad 3m dõm ꝙ moralis sensus nõ dicit omnis sensus ꝙ quez mores instruunt: sed per quẽ instructio moꝝ sumitur ex silitudine aliquaꝝ rerꝝ gestaꝝ. Sic enim moralis sensus est pars spũalis: ita ꝙ nũcꝫ est idẽ sensus moralis ⁊ lralis. ℂ Ad 4m dõm ꝙ sicut sensus alegoricus ptinet ad xpm ſz ꝙ est caput ecclesie militãtis iustificans eam ⁊ gram infundens: ita ⁊ sensus anagogicus ptinet ad euz ſm ꝙ est caput ecclesie triumphantis glorificans eam. ℂ Ad 5m dõz ꝙ q̃ttuor isti sensus nõ attribuunt sacre scripture: vt in q̃libet ei⁹ ꝑte sit istis quattuor sensib⁹ exponẽda: sz qñqz istis q̃ttuor: qñqz trib⁹: qñqz duobus: qñqz vno tm̃. In sacra. n. scriptura ſpcipue ex ꝓribus posteriora significant: ⁊ ideo qñqz in sacra scriptura ſz sensum litterale dr aliqd de ꝓri qõ potest spũal̃r de posterioribus exponi: sz non conuertit. Inter oia autẽ que in sacra scriptura narrant: ꝓma sunt illa que ad vetus testamẽtuz pertinẽt: ⁊ iõ que ſm lralem sensum ad facta veteris testamẽti spectant possunt q̃ttuor sensib⁹ exponi. Secũda vero sunt illa que ptinẽt ad statuz pñtis ecclesie: in qb⁹ illa sunt ꝓpria que ad caput ptinẽt respectu eoꝝ que pertinent ad mẽbra: qz ipm corpus vexꝝ xpi: ⁊ ea que in ipso sunt gesta: sunt figura corporis xpi misticꝫ: ⁊ eoꝝ que in ipso gerũtur: vt in ipso. s. xpo exẽplũ viuendi sumere debeam⁹. In xpo etiaz futura gloria nobis ꝓmonstrata est: vñ ea q̃ ad lram de ipo christo capite dicunt pñt exponi ⁊ alegorice referẽdo ad corꝑ⁹ el⁹ misticũ: ⁊ moraliter referẽdo ad actus nr̃os: q ſm ipm debẽt reformari: ⁊ anagogice: inq̃ntũ in xpo est nobis iter glorie demonstratũ. Sed qñ ſm litteralem sensum dicit aliqd de ecclesia: nõ potest exponi alegorice: nisi forte ea que dicunt de ꝓmitiua ecclesia exponant quantũ ad futurum statum ecclesie ꝑsentis: possunt tamen exponi moraliter ⁊ anagogice. Ea vero que moraliter dicunt ſm sensuz litteralẽ nõ consueuerũt exponi nisi alegorice. Illa vo q̃ ſm sensuz litteralem pertinẽt ad statũ glie nullo alio sensu consueuerũt exponi: eo ꝙ ipsa nõ sunt figura aliocꝝ: sed ab oibus alijs figurata. Articulus. XVI.

DE tertiũ sic procedit. Ur ꝙ in alijs scripturis predicti sensus distingui debeant. Sensus enim spũales in sacra scriptura accipiunt ex qbusdã silitudinibus: sz in alijs scientijs procedit et ex qbusdaz silitudinibus: ergo in scripturis aliaꝝ sciẽtiaꝝ pñt sensus plures inueniri. ℂ ℙ. poetice artis est veritatẽ rerꝝ aligbus silitudinibus fictis designare: g̃ videt ꝙ ⁊ in dictis poetaꝝ sensus spũales inueniant: ⁊ nõ solũ in sacra scriptura. ℂ ℙ. phs dicit ꝙ q dicit vnũ quodãmodo multa dicit: g̃ videt ꝙ in alijs scientijs in vno sensu possunt designari plures: ⁊ sic nõ solum sacra scriptura hos sensus spirituales habet.

ℂ Sed contra est quod dicit. Hze. zz. moza. Sacra scriptura omnes scientias atq̃ doctrinas ipso etiã locutionis sue more transcendit: quia vno eodemq̃z sermone dum narrat gestum prodit mysterium.

ℂ Respondeo

Respondeo dom̃ q̃ spũalis sensus sacre scripture accipitur ex hoc q̃ res cursum suum peragẽtes significãt aliqd aliud qõ p spũalem sensuz accipiẽ. Sic aũt ordinantur res in cursu suo: vt ex eis tales sensus possit accipi: qõ eius solius est qui sua ꝓuidẽtia res gubernat: qui solus deus est. Sicut.n. homo põt adhibere ad aliquid significãdũ aliquas voces vel aliquas similitudines fictas: ita deus adhibet ad significationẽ aliquoz ipm cursum rerum sue ꝓuidentie subiectarũ. Significare autẽ aliquid per vba vel p similitudines fictas ad significãduz tantũ ordinatas: nõ facit nisi sensum lr̃alez. vt ex dictis pz. Unde in nulla sciẽtia humana industria inuenta ꝓprie loquẽdo põt inueniri nisi lr̃alis sensus: sed solũ in ista scriptura: cuius spũs sanctus est actor. homo vero instrumentum ꝑm illud ps. Lingua mea calamus scribe ꝛc̃.

Ad primum ergo dom̃ q̃ in alys sciẽtys ꝓcedit̃ ex silib⁹ argumentãdo: nõ q̃ ex verbis quib⁹ vna res significat̃ significet̃ ꝛ alia res. ¶ Ad 2m dom̃ q̃ fictiões poetice non sunt ad aliud ordinate nisi ad significãdũ. vnde talis significatio nõ supgredit̃ modum litteralis sensus. ¶ Ad 3m dom̃ q̃ q̃ dicit vnuz quodãmodo dicit multa. s. in potẽtia: ꝑm q̃ ꝯclusiones sunt potentia in ꝓncipys. Ex vno.n. ꝓncipio multe ꝯclusiones sequunt̃: nõ q̃ in alys sciẽtys p modum significationis qõ dicit̃ de vna re simr̃ de alys intelligat̃ vt significatũ: licet inde trahi possit per argumentationem ꝛc̃.

Questio est de ope manuali: circa quod querunt̃ duo. Primo vtruz operari manibus sit in p̃cepto. Scõo vtruz ab hoc precepto excusent̃ illi q̃ spũalib⁹ opib⁹ vacãt.

¶ Articulus. XVII.

Ad primuz sic ꝓcedit̃. Uidet̃ q̃ operari manib⁹ sit in p̃cepto. 2. ad thes. 3. Si qs nõ vult operari nõ manducet. Audiuimus.n. ꝛc̃. glo. Qõ ideo precipio q̃ audiuimus. q̃ ꝛc̃. ¶ P. Aug. in li. de ope mõachoz. Audiãt q̃ qb⁹ hoc p̃cepit apl's qui nõ habẽt hãc potestatẽ. ¶ P. nullus debet excommunicari vt iura dicunt nisi pro mortali. Sed nullus peccat mortaliter nisi cõtra p̃ceptuz faciens. Luz ergo ille q̃ cessat ab opere manuali iure possit excõmunicari. vt pz per illud qõ dr̃. 2. ad Thes. 3. Si quis nõ obedierit vbo nostro per epistolã: hunc notate: ꝛ ne cõmisceamini cũ illo vt cõfundat̃. videt̃ ergo q̃ operari manibus sit in p̃cepto. ¶ P. ille qui peccauit tenet̃ penaz debitam p peccato subire ex necessitate precepti. Sed oẽs in Adã peccauerunt. ad Ro. 5°. Pena autẽ peccati Ade est labor manualis. Geñ. 3. In sudore vultus tui vescaris pane tuo. q̃ oibus est p̃ceptũ mãibus laborare. ¶ P. ad eph̃. 4. Qui furabat̃ iam non furet̃: magis aũt laboret operando manib⁹ suis. Glo. Laboret operãdo nõ solũ per seruos: sed etiaz manib⁹. Illud aũt qõ ad omnes pertinet est p̃ceptũ nõ consiliũ. q̃ ꝛc̃. ¶ P. labor manualis necessarius est ad sustentationẽ vite corporalis: sicut actus virtutuz sunt necessary ad sustẽtationẽ vite spũalis. Sed actus virtutum sunt in p̃cepto. q̃ ꝛ laborare manib⁹. ¶ P. illud ad qõ seqtur peccatuz mortale nõ potest sine peccato mortali fieri. Sed ad nõ laborare sequit̃ nõ mãducare: qõ quãdoq; est peccatum mortale. 2. ad thes. 3. Qui nõ operat̃ nõ manducet. ergo non operari manibus est peccatum mortale. ergo eius oppositum est in precepto.

¶ Sed ꝓtra. Nõ est ꝓtrariũ p̃cepto vel consilio p̃ceptuz domini vel cõsiliũ. Sed dns vel precipiẽdo vel consulendo dicit Matth̃. 6. Nolite solliciti esse anime vestre ꝛc̃. Huic aũt cõtrariat̃ labor manuũ: qr̃ q̃ laborant manibus solliciti sunt de necessarys corporis, ergo labor manuũ nõ est in precepto. ¶ P. lex vetus quantum ad precepta moralia sufficiẽter cõtinebat que necessaria sunt ad salutẽ. Unde dominus Matth̃. 18. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata: ꝛ loqt̃ de mãdatis decalogi. Unde subdit. Nõ homicidiũ facies. Nõ furaberis: sz i ꝑceptis veteris legis nihil ꝓtinet̃ de labore manuũ. q̃ labor manuũ nõ est in p̃cepto. ¶ P. ad p̃cepta seruanda omnes tenent̃. Sz ad labores manuũ non omnes tenent̃: alias q̃ sunt diuites ꝛ manib⁹ nõ laborant mortaliter peccarẽt. ergo labor manuũ non est in p̃cepto. ¶ P. ad p̃cepta nõ magis tenentur religiosi q̃ seculares. Sed ad laborandũ manibus videnr̃ magis teneri religiosi q̃ seculares. Unde Augu. in lib. de operib⁹ monachoz. monachos reprehẽdit: qr̃ nõ laborant: non aũt alios. q̃ ꝛc̃. ¶ P. vsus liberaliũ artiũ nobilioz est q̃ mechanicarum: qui in ope manuali cõsistit. Sz vsus liberaliũ artiũ nõ est in p̃cepto. ergo multo minus labor manuum.

Respondeo dom̃ q̃ iudiciũ de vnaquaq; re sumẽdũ est ꝑm finẽ ad quem ordinat̃. Labor aũt manuũ ad tria esse vtilis inuenit̃. Primo ad ociũ tollendũ. Unde Piero. ad Rusticũ monachũ. Semp aliquid operis facito. vt te dyabolus inueniat occupatũ: ꝛ q̃ intelligat de opere manuali patet per illud: qõ subiungit. Uel fiscellam texe iunco: ꝛ postea subdit. In desiderys est omnis ociosus. Secũdo ad corpus domãdũ. vñ. 2. ad Cor. 6°. alys carnis macerat̃iõib⁹ coniungit. vbi dr̃ in laboribus. s. operũ: qr̃ manib⁹ suis opabat̃: ꝛ subiungit. In vigilys et ieiunys ꝛc̃. 3°. ordinat̃ ad q̃rẽdũ victũ. Act. 2°. Ad ea que mihi op⁹ erãt: ꝛ his q̃ mecũ erãt ministrauerũt man⁹ iste. Si q̃ ꝓsideret̃ labor manuũ ꝑm q̃ ordinat̃ ad tollendum otiũ vel corp⁹ domãdũ: sic ide iudicium est de labore manuũ: ꝛ de alys exercitys ad eadem ordinatis. Nõ.n. est in p̃cepto q̃ tollat̃ otiũ tali aut tali occupatiõe: sz sufficit ad otiũ tollẽdũ quacũq; licita occupatione ab otio quis desistat: ꝛ sic occupatio laboris manuũ nõ est in p̃cepto: ꝓsiderato hoc fine. Et sic̃ est rõ de labore manuuz ꝑm q̃ ordinat̃ ad corp⁹ domãdũ: qr̃ multis exercitys corpus domari põt: sicut vigilys: ieiunys: ꝛ multis hꝺ. Unde nullum eoz inquãtũ ordinat̃ ad talẽ finẽ est in p̃cepto in spãli: quãuis in gnãli sit in p̃cepto corp⁹ domare qualicũq; exercitio: quo mortifere ꝓcipiscẽtur repmanr̃. Scõm aũt q̃ ordinat̃ ad victũ querẽdũ sic videt̃ esse in p̃cepto. Unde dr̃. 1. ad thes. 4. Operemini manib⁹ vestris sicut ꝑcipimus vobis: nec soluz in p̃cepto iuris positiui: sz etiã iuris nãlis. Illa.n. sunt de lege nãli ad q̃ homo ex suis nãlibus inclinat̃. Sicut aũt ex ipsa dispõne corporis pz: homo nãlẽ ordinatiõez hꝺ ad op⁹ manuale: ꝓpter qõ dr̃ Job. 5°. Homo ad laborẽ nascitur et auis ad volãdũ. Cũ aũt alys aialib⁹ nã sufficienter ꝓuideritin his que ad sustẽtationẽ sue vite ptinent in cibis ꝛ armis ꝛ tegumẽtis: homini in his nõ ꝓuidit: qr̃ ipse est ꝑdit⁹ rõne: p quã sibi põt ꝓuidere in oibus supradictis. vñ ꝛ erit sibi loco oiuz ꝑdictoz man⁹ ꝓueniens ad diuersa opa: qb⁹ ꝓceptiões rõnis diuersis artificys exequatur. vt dr̃. 14. de aialib⁹. Sciẽdũ tñ est q̃ duplex ẽ p̃ceptũ legis nãe: qõdaz qõ ordinat̃ ad tolleduz defectũ vni⁹ singularis psone: vel spũale sicut de actib⁹ vtutũ: vel corporale sicut p̃ceptũ qõ dns dedit homini Geñ. 2. De omni ligno qõ est in paradiso comede ꝛc̃. Aliud vo est qõ ordinat̃ ad tollẽdũ defectũ totiꝰ spẽi: sicut hoc qõ dr̃ geñ. 1. Crescite ꝛ multiplicamini ꝛ replete terrã. In hoc.n. ꝑcipit act⁹ gnãtiõis quo nã saluat̃ ꝛ multiplicat̃. Hoc aũt iterest iter hec duo gnã p̃cepto x: qr̃ ꝑm p̃ceptũ legis nãe qlibz tenet̃ singulr̃ obꝛuare: sz ad 2m p̃ceptũ nõ tenet̃ qlibet singulr̃. In his.n. q̃ ptinẽt ad spẽm oẽs hoies cõputãdi sũt q̃si vn⁹ hõ: ꝑticipatõe.n. spẽi plures hoies sunt vn⁹ hõ. vt dic̃ Porphi. Sicut aũt hõ vn⁹ hꝺ diuersa mẽbra: qb⁹ occupat̃ in diuersis officys ordinatis ad

tollendum propriū defectum: que non possunt omnia per vnum membrum exerceri: sicut oculus videt totum corpus: ⁊ pes totuz corpus portat: ita opz esse in his que ad totam speciez pertinent. Nō enim sufficeret vnus homo ad exercenda omnia: quib⁹ humana societas indiget. Et ideo diuersis officys oz occupari diuersos. vt dicit ad Roma. 12. Sicut in vno corpore multa mēbra habemus ⁊c. Hec aūt diuersificatio hominū in diuersis officys ꝓtingit. Primo ex diuina ꝓuidētia: que ita hominū status distribuit: vt nihil vnq̄ deesse inueniat de necessarys ad vitam. Secundo etiā ex causis naturalibus: ex quib⁹ ꝓtingit ꝙ in diuersis hominibus sunt diuerse inclinatiōes ad diuersa officia vel ad diuersos modos viuēdi. Quia ergo labore manuum aligs pōt subuenire ⁊ ꝓprio defectui ⁊ alieno: cū nō possit vnus homo in omnib⁹ sibi sufficere: sed indiget alieno auxilio: pz ꝙ preceptū de labore manuuz quodāmodo sub vtroq̄ genere predictoꝝ preceptoꝝ continet. Inquātum enim labore manuuz vnius subuenit necessitatibus aliozuz sic pertinet ad secundū genus naturaliū preceptorum. Inquantū aūt aliquis per hoc suis necessitatib⁹ subuenit: pertinet ad primū genus: sicut preceptum de comedendo. Preceptū aūt qō ordinatur ad tollendū defectum corporalē nō obligat nisi defectu existēte. vnde si esset aliquis qui posset viuere sine cibo: nō obligaret precepto de comedendo. Sic ergo preceptū de labore manuū nō obligat aliquē singulariter: fm ꝙ ordinat ad tollendum defectuz cōmunē aliquo modo: neq̄ secundū ꝙ ordinatur ad tollendū ꝓprium nisi defectu existente. ⁊ ideo ille qui habet vnde licite viuere possit: nō tenet manibus operariq̄ aūt non habet vnde alias viuat: vel nisi aliquo illicito negocio victū acquirat: tenet manibus laborare. Et hoc patet per apostolū in tribus locis: vbi de manuū operatione preceptū dat. Primo ad eph̄. 4. vbi ꝓhibēdo furtū iniungit manuum operationē. Qui furabat iam non furet. magis aūt laboret manibus suis. Secundo. i. ad Thes. 4. vbi precipit laborē manuū ꝓhibens concupiscentiā rerū alienarum. Operemini inquit manibus vestris: sicut precipimus vobis: vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. Tertio. 2. ad Thes. 3. vbi precipit operationem manuū prohibens turpia negocia: quib⁹ aliqui victū querebāt. Audiuimus inquit inter vos quosdam ambulare inquiete nihil operantes: sed curiose agentes. Glo. Qui feda cura sibi necessaria prouident: ⁊ subiungit. His autem qui hȝ sunt denunciamus et obsecramus in dño Jesu christo: vt cum silētio operātes panem suum manducēt. Sciendū etiaz est ꝙ sicut visus est p̄cipalioz inter alios sensus: ratione cui⁹ omnes aly sensus nomē visus sortiūtur. vt Augu. dicit: ita man⁹ qz ad plurima opera necessaria est: dicit organum organoꝝ in tertio de ania. (T. c. 38.) ⁊ ideo per operationē manualez intelligitur nō solū qō manibus fit: sed quocūq̄ corporali instrumento. ⁊ breuiter qōcūqz officiuz homo agit: de quo licite possit victum acquirere sub labore manuū cōprehēditur. Nō enim videtur rōnabile ꝙ magistri artis mechanice possint viuere de arte sua: ⁊ magistri artium liberalium nō possint viuere de arte sua. Similiter ⁊ aduocati possunt viuere de patrocinio qō prestāt in causis. ⁊ similr est de oībus alys licitis occupationibus. Quia ḡ preceptū est: sed non oēs aligat. ideo ad vtraſq̄ rōnes respondendū est.

Ad primuz ergo ⁊ ad z^m pz solutio ex dictis: quia concedimus laborem manuuz esse in precepto: non tamen omnes ad hoc singulariter obligari.

¶ Ad 3^m dōm: ꝙ sicut ex dictis patet: aplus loqtur in casu illo quando p̄termisso labore manuū de sedis negocys sibi victū acquirebāt: in quo casu obligabātur ad p̄ceptum seruandū. ⁊ ideo digni erāt excōmunicari. ¶ Ad 4^m dōm ꝙ verba illa dei magis sunt prenunciantis penaz q̄ precipientis satisfactionē. Unde premisit. Maledicta terra in ope tuo spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: ⁊ similr mulieri dixit. In dolore paries filios. Et ideo nō segtur ꝙ ad laboranduz quilibet dō teneatur ex necessitate p̄cepti. alias sequeretur ꝙ glibet teneret ad agriculturā: de qua dominus ibi facit mentionez. ¶ Ad 5^m dōm ꝙ vita spūalis a nullo pōt conseruari nisi per actus vtutū. ⁊ ideo quilibet obligatur ad seruanda p̄cepta que sunt de actib⁹ vtutuz: sed vita spūalis a multis potest ꝓseruari sine hoc ꝙ manibus operent. ⁊ ideo quātus sit generalr in preceptō tamē quilibet ad obseruationē eius tenet. ¶ Ad 6^m dōm ꝙ nō manducare nō est peccatū mortale: nisi quādo sine manducatione vita seruari nō pōt. tunc enim aligs nō manducādo seipsum occideret ⁊ similiter nō oportet ꝙ aliquis peccet nō laborādo manibus nisi quādo alias vitam seruare non posset nisi illicitis curis. ⁊ ideo cuz illicite cure sint modis oībus fugiende: sub eadē distinctione posuit apostolus nō manducare ⁊ nō operari dicens. Qui nō vult operari non manducet. ¶ Ad primū aūt eoꝝ que in contrariū obiciunt dicendū ꝙ non ꝓhibet dominus apostolis omnem sollicitudinez. s. de his que pertinent ad victum corporis. alias ipse loculos nō habuisset: sed ꝓhibet sollicitudinem suffocantē: qua mēs suffocatur dupliciter. Uno modo vt in rebus temporalib⁹ finem ponat recte operatiōis: ⁊ hoc deus ꝓhibet. Unde Augusti. dicit in libro de operib⁹ monachoꝝ exponēs illud. Nolite solliciti esse ⁊c. Non vt ista non procurent quantuz necessitatis est: qō honeste poterunt: sed vt ista non intueant: ⁊ propter ista faciant quicquid in predicatione euangely facere iubent: ⁊ habetur in Glosa. i. ad Thes. 4. Secūdo suffocat mens predicta sollicitudine quando fiduciaz de deo amittit: ⁊ hoc dominus prohibere intēdit. Unde dicit Glosa super illud Matth. sexto. Hoc exemplo nō prohibet ꝓuidentiam ⁊ laborem: scilicet ō auibus ⁊ lilys. Sed sollicitudinē vt tota fiducia nostra sit in deo per quem ⁊ aues sine cura viuūt. ¶ Ad secundum dicendum ꝙ non omnia que sunt in precepto cōtinent explicite in preceptis decalogi. Sed ad ea possunt reduci cum implicite in eis contineantur. Et sic preceptuz de labore manuum per quē vita corporalis conseruatur: ⁊ reducitur ad hoc preceptū. Non occides: sicut etiaz preceptum de manducando vel ad hoc preceptū. Non furtū facies: quo omne illicitum lucrum: qō per laborē manuuz euitat prohibet. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ in quolibet p̄cepto duo sunt consideranda. s. finis precepti: ⁊ possibilitas obseruādi: quia omnia precepta cuiuslibet legis sunt ordinata ad aliquod bonū inducendū: vel malū tollendū: nec aliqd impossibile p̄cipi potest. Unde dicit Hieronymus. Qui dicit deuz aliquid p̄cepisse impossibile anathema sit. Si ergo sit tale preceptū qō nullo mō reddi possit impossibile obseruandū: ⁊ sine eo finis intētus haberi nō possit: obligatio illius p̄cepti semp manet: sicut est in p̄ceptis de actib⁹ virtutū: qz ad minus actus interiores semp sunt in hominis potestate: ⁊ sine eis vita spūalis conseruari non potest: vt dictū est. Duob⁹ ergo modis preceptū de operatione manuū obligationem amittit. Uno modo quando aliquis reddit impotens ad laboranduz propter corporis imbecillitatem. Alio modo quando finem huius precepti scilicet cōseruationē corporalis vite cōsequi potest sine labore manuū. vt ex dictis patet. ¶ Ad quartū dicenduz ꝙ ad laborem manuū per se loquēdo equaliter religiosi ⁊ seculares tenentur: quod patet ex duobus. Primo ex verbo apostoli. z. ad Thessalo. tertio. vbi ponit de opere manuum preceptum dicens. Subtrahatis vos ab omni frat re ambulante

ambulante inordinate ⁊c. Fratres enim omnes Christianos vocat. Non enim tūc temporis aliqui religiosi determinati erant. Secundo patet ex hoc q religiosi nō tenentur ad alia q̄ seculares: nisi ad ea quibus se ex voto obligauerunt: sed per accidens contingit q hoc preceptū magis tāgit religiosos q̄ alios: ⁊ de hoc dupliciter. Primo q religiosi in paupertate viuūt. vnde facilius pōt eis accidere q nō habeāt vñ viuāt q̄ alys secularibus. Secundo ex statuto regule in aliquib⁹ ordinib⁹. Unde dicit Piero. in epistola ad Rusticū monachū. Egyptioꝝ monasteria hūc tenēt morē: vt nullū absq; opere ⁊ labore suscipiant: nō tā ꝓpter victus necessaria: q̄ ꝓpter anime salutē: ne vageť pernitiosis cogitatiōibus: sicut etiaz ad vigilias ⁊ alia: gb⁹ domať corpus: tenenť quandoq; religiosi ex statutis suis ad que seculares nō tenenť. ¶ Ad 5m dōm q quāuis vsus liberaliū artiū sit nobilior: nō tñ ita est necius ad vitā corporis sustentandā. ¶ Et preterea sub operatione manuuz ꝓprehēdiť: sicut ex dictis pz ⁊c. Articulus. XVIII.

CIrca 2m sic procediť. Videť q illi q spūalibus opībus vacāt nō excusentur a labore manuū. i. enim ad thes. 3. super illud. Si quis nō vult opari nō māducet. dicit glo. Aug. Dicunt qdaz de operibus spūalibus hoc aplm ꝓcepisse: ⁊ postea subdit. Sed superflue conanť ⁊ sibi ⁊ ceteris caliginē obducere: vt qō charitas vtiliter monet non solū facere nolint: sed nec intelligere: ⁊ ita videť q per spiritualia opera a labore manuum nō excusenť. ¶ P. interoia spiritualia maxima sunt oro: lectio: ⁊ ꝑdicatio. Sed p ista opa nō excusanť aliqui a labore manuali. ģ ⁊c. Probatio medie. Augu. dicit in libro de opib⁹ monachoꝝ. Quid agāt q opari corporaliter nolunt: scire desidero ⁊c. vacent oronib⁹ iquiūt ⁊ lectiōib⁹ ⁊ vbo dei: ⁊ postea subdit. Sz si ab his amouēdi nō sumus nec māducādū est necesse prepārādū. Si aūt ab ista vacare seruos dei certis interuallis tempoꝝ infirmitatis necessitas cogit: cur etiaz nō ꝓceptis apostolicis obseruandis aliq̄s ptes tēpoꝝ deputamus? Et q̄tū ad orantes dicit. Citius exaudiť vna obedientis ora tio q̄ decem milia ꝓtēnētis. Quātū vo ad psallentes subdit. Cantica diuina cātare etiaz manibus operantes facile possunt: ⁊ ipm laborem diuino tanq̄ celeumate consolari. Quātum vo ad legentes subdit. Qui aūt dicunt se lectioni vacare: nōne illic inueniunt qō ꝓcepit apostolus? Que est ergo ista peruersitas: lectioni nolle obtemperare: duz vult ei vacare? Quis eniz nesciat tanto citius quēcūq; ꝑficere cum bona legit: quāto citius facit qō legit? Quantū vo ad predicantes subiūgit. Si aūt alicui sermo est erogandus: ⁊ ita se occupat vt manibus operari non vacet: nunquid omnes possunt in mōasterio venientibus ad se vel diuinas lectiones exponere: vel de aliquibus disputationibus salubriter disputare? Quādo ergo non omnes possunt: cur sub hoc obtentu omnes vacare volunt? quāq; ⁊ si oēs possent vicissitudine facere deberēt: ⁊ non solū vt ceteri a necessarys actib⁹ occuparenť: sed quia sufficit vt pluribus audientibus vnus loquať. ¶ P. clerici maxime operib⁹ spiritualibus occupanť: sed ipsi tenenť ad laborem manuuz. ģ ⁊c. Probatio medie. Distinctione. 8i. dicit. Clericus victum aut vestitum sibi artificio vel agricultura absq; officy sui dūtaxat detrimēto ꝓparet. Itē in alio. c. Clericus q verbo dei eruditus est: artificio victū querat. Itē omnes clerici qui ad opādū validi sunt ⁊ artificialia ⁊ litteras discāt. ¶ P. religiosi qui omnia reliquerūt maxime operib⁹ spiritualib⁹ vacant. Sz tales tenenť ad manuū laborē. ģ ⁊c. Probatio medie. Luce. 12. Uendite que possidetis. Glo. Nō tñ cibos vestros cōicate pauperib⁹: sed etiam vēdite possessiones vestras: vt omnib⁹ vestris simul p dño ꝓpretis: postea labore manuū operemini: vñ viuatis ⁊ elemosynam faciatis. ¶ P. decretū dicit distinctiōe. 22. q ille est hereticus qui facit contra statutū ecclesie romane. Sed illi qui mendicant nō laborantes ꝓpryis manibus faciunt contra statutum Calixti pape. 12. q. 1. Uidentes summi sacerdotes ⁊c. vbi dicit q ecclesia statuit: q inter eos q communi vita degere volunt nullus egens inueniať. ergo religiosi ꝓpter opera spiritualia non excusantur a labore manuū: immo si mendicant sunt heretici. ¶ P. ille qui exponit se periculo mortis peccat quasi tentans deū: sicut si aliquis videret vrsum venientē in furia ⁊ deponeret arma: quibus posset se defendere tentaret deū. Sed ille qui relinquit omnia ⁊ non laborat manib⁹: abycit a se necessaria victus quib⁹ resistiť cōsumptioni: que fit in corpore per calorē naturalē. ergo talis peccat quasi tentans deum. ¶ P. ad phil. 3°. dicit apostolus. Imitatores mei estote fratres. Sed ipse quāuis ꝑdicaret ⁊ operibus spūalib⁹ vacaret: nihilomin⁹ opere manuū victū querebat. 2. ad thesa. 3. Ipsi scitis quēadmodum ⁊ vos oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus apud vos: neq; gratis panē māducauimus ab aliquo: sed in labore ⁊ fatigatione nocte ac die operantes: ne quē vestrū grauaremus. ģ ⁊c. ¶ P. Heñ. 22. sup illud. Confirmatus est ager ⁊c. dicit glosa q perfectus predicator animā suā abscondit sub bone opatōis ⁊ ꝓtemplationis regimine: ⁊ ita illi qui operibus spūalib⁹ insistūt per ꝓtēplationē debent etiam operib⁹ exteriorib⁹ vacare p actionē: ⁊ sic opa spūalia nō excusant a labore manuū.

¶ Sed contra. Luc. 9°. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. dicit Glosa. Dominus docet minora bona ꝓ maioribus esse dimittenda: sed opera spūalia sunt maiora bona q̄ opera manualia. ergo debet hec pretermittere ꝓpter illa. ¶ P. opera pietatis sunt potiora q̄ exercitia corporalia. i. ad thi. 4. Corporalis exercitatio ad modicum vtilis est: pietas aūt ad omnia valet. Sed opera misericordie et pietatis sunt dimittēda: vt vaceť predicatōi. actuū. 6. Nō est equū nos relinquere verbū dei ⁊c. Luce. 9. Sine mortuos sepelire mortuos suos: tu aūt vade ⁊ annūcia regnuz dei. ergo multo fortius ꝓpter p̄dicationē ⁊ alia opera spiritualia est dimittēdum opus manuale: ⁊ alia que ad exercitationē pertinent corporalē. ¶ P. scōa ad thi. 2. Nemo militans deo implicat se negocys secularibus. Glosa. Illa sunt secularia negocia quib⁹ animus occupať colligende pecunie cura. Sed qui operanť manibus habēt curam de colligenda pecunia. ergo implicanť negocys secularibus. Et ita illi qui militant deo in spūalibus operibus non debent operibus manuum occupari.

Respondeo dicendū q veritas huiꝰ questiōis apparet ex his que in superiori questione sunt dicta. Dcm̄ est enim supra: q illi tantū obligantur ad obseruationē huius precepti. s. de opere manuū: qui nō habēt alias vnde licite viuere possint. ⁊ ideo qui spiritualia opera exercēt: ⁊ possunt alias licite viuere q̄ de labore manuū: non tenenť manibus laborare. Unde distinguendum videť de operibus spūalibus. Sunt enim quedā bona spiritualia que in bonū cōmune cedunt: quedaz vo que ad singularem ꝓfectum faciētis pertinent. Eis aūt qui in spūalibus operibus occupanť ad vtilitatē cōmunem ptinentibus debet ꝓuideri de his: quoꝝ vtilitati deseruiunt. qō patet per auctoritatē. i. ad Cor. 9. Si nos vobis spūalia seminamus: nō est magnum si carnalia vestra metamus. Hoc etiā patet per rationē: quia vtilitas spiritualis ꝓferť corporali. Eis aūt qui vtilitati cōmuni deseruiunt: in tēporalibus debeť sustentatio ex ꝓprio labore: quo vtilitati cōmuni deseruiūt: sicut pz de militibus: qui p pace reipublice militāt. Uñ. i. ad Cor. 9. Quis militat suis stipendy

vnq̃. Unde multo magis qui in spũalib⁹ bonũ ꝓmouent in tali ministerio sustentari possunt: ꝛ sic nõ tenent manibus laborare. Sunt aũt quattuor opa spũalia quibus cõmunis vtilitas ꝓmouet: ꝛ ex hoc eis stipendia debentur. Primũ est occupatio in iudicys ecclesiasticis exequẽdis. Dicit enim ad Ro. 13. De potestate seculari que iudicium seculare exercet. Ideo ꝛ tributa ꝓstatis. s. iudicib⁹. ministri enim dei sunt in hoc ipsum seruientes vobis. Et ꝓpter hoc Augu. dicit in libro de operib⁹ monachorũ. Qz debent manuum operibus insistere illi dũtaxat qui ab ecclesiasticis occupationibus vacant. vnde ꝛ se excusat a labore manuũ ꝓpter iudicia ecclesiastica quib⁹ occupabat dicens. Quãq̃ dicere possumus quis militat suis stipendys vnquam ꝛc. tamẽ dominũ nostrũ iesum xp̃m testem inuoco super animã meã: quoniã quantũ ad meũ attinet cõmoduz: multo mallẽ per singulos dies certus horis quãtũ in bene moderatis monasterys constitutus est: aliquid operari manib⁹ ꝛ certas horas habere ad orandũ ꝛ legendum: aut aliquid de diuinis litteris agendũ libros: q̃ tumultuosissimas perplexitates aliarũ causarũ pati de negocys secularibus vel iudicando dirimẽdis: vel iterueniẽdo precipiẽdis. ꝛm⁹ op⁹ spũale qõ in bonũ cõmune redundat est opus ꝓdicatiõis: quo fruct⁹ aniaruz in populo ꝓcreat. Et iõ vt dr. i. ad Cor. 9°. Dns ordinauit his qui euãgeliũ annunciant de euangelio viuere debent: nec debet hoc referri tantũ ad illos q habent auctoritatez ꝓdicandi: sicut sunt ꝓlati: sed etiã ad eos qui qualitercũq; licite predicant ex cõmissione prelatoꝝ: qz stipẽdia nõ debent potestati: sed operi ꝛ labori. vt dicit ꝛ. ad Thi. 2. Laborãtẽ agricolã opz p̃m⁹ de fructibus percipere. Glo. s. ꝓdicatorem: qui in agro ecclesie lectione verbi excolit corda auditoꝝ: nec tantuz illi q predicant possunt de euãgelio viuere: sed etiaz illi qui eis ministrant ad hoc officiũ cooperãtes: qõ patet ad Roma. 15. Si spũaliuz participes facti sunt gentiles: debent etiã in carnalibus ministrare eis. Glosa eoꝝ. s. iudeoꝝ qui miserunt predicatores ab hierosolymis. Unde etiã illi qui predicatores mittunt possunt de fructu euãgely viuere. Tertiuz opus spirituale qõ cedit in bonuz cõmune sunt ofones que fiunt in horis canonicis ad salutez ecclesie. vt auertat ira dei a populo. Eçech. 13. Nõ opposuistis vos murũ ꝓ domo Israel: vt staretis in ꝓlio in die dñi. Glo. precibus dimicantes ꝛ diuine sententie resistentes. ꝛ iõ dicit. i. ad Cor. 9. Qz g altario deseruiunt cũ altario ꝓticipant. Et de his duobus operibus dicit Augu. in lib. de operibus monachoꝝ. Si euãgeliste sunt fateor habẽt ptãtẽ. s. viuẽdi de sumptib⁹ fideliũ: quia de hoc loquit. Si ministri altaris dispẽsatores sacramentorum sunt. Unde sibi istam nõ arrogãt: sed vendicant potestatem. Quartũ opus spirituale qõ redundat in bonum cõmune est elucidatio sacre scripture. Qui. n. elucidationi sacre scripture vacant ad alios instruendũ: possunt de hoc opere spũali viuere. i. ad Thi. 5. Qui bene presunt ꝓsbiteri duplici honore digni habeant. maxime aũt qui laborant in vbo ꝛ doctrina. glo. Ut eis spũaliter obediant ꝛ exteriora ministrent. Qui laborãt in verbo. Glo. in exhortatione sciẽtiũ ꝛ doctrina nescientiuz. Et hoc etiam planius dicit Hieronymus ad Uigilantiũ. Hec in iudea vsq; hodie perseuerat consuetudo: nõ solum apud nos: sed etiã apud hebreos: vt q in lege domini meditant die ac nocte: ꝛ partez non habent in terra nisi solũ deum synagogarũ totius orbis foueant ministerys. Patet ergo q illi q predictis operibus spũalibus vacant: nõ tenent manibus laborare. De his aũt qui vacant spũalib⁹ que non directe in bonũ cõmune redũdant: sed in bonũ facientis: sicut sunt orationes priuate. ieunia. ꝛ hꝫ distinguendum est: qz aut illi qui in religione istis operib⁹ occupant habent in seculo: vnde viuerent sine labore manuum: aut non. Si sic: tales cum ad religionẽ veniunt: nõ tenent manibus laborare. Uñ Augu. in libro de operib⁹ mõachoꝝ. Si habebant aliquid in hoc seculo: quo facile sine opificio sustentarent vitam suaz: qõ conuersi ad deũ indigẽtib⁹ dispartiti sunt: ꝛ credenda est eoruz infirmitas ꝛ ferẽda. Solẽt enim tales languidi⁹ educati laborẽ corporalem sustinere nõ posse. Si aũt in seculo opifices fuerunt de labore manuum viuẽtes: tũc ex duplici causa venientes ad religionem possunt laborem manuum intermittere: vno modo ex pigritia operãdi volentes in ocio viuere: ꝛ tales peccãt. Et hoc est qõ dicit Augu. in ꝓdicto lib. Plerũq; veniũt ad professionem seruitutis dei: ꝛ ex ꝓfessione seruili ꝛ vita rusticana ꝛ ex opificũ exercitatiõe ꝛ plebeio labore: ꝛ postea subdit. Tales ergo fm q minus operant de infirmitate corporis excusari non possunt. ꝓterite quippe vite ꝓsuetudine cõuincunt: ꝛ interponit. Nõ enim apparet vtrum ex ꝓposito seruitutis dei venerint: an vitaz inopem ꝛ laboriosaz fugientes. Alio modo intermittit aligs op⁹ manuale ex intẽtione diuini amoris: quo ad opus cõtemplatiõis quasi continue eleuantur. tales cum spiritu dei agant non peccant: quia vbi spiritus domini ibi libertas. Unde Gregori⁹ dicit sup Eçech. Contemplatiua vita est charitatem dei ꝛ ꝓximi toto corde retinere. ab exteriori actiõe quiescere. soli desiderio conditoris inherere: vt nihil iam agere libeat. Et hoc idem habet in quadã glo. Beñ. 23. Confirmatus est ager ꝛc. Cõtemplatiua vita a cunctis actionib⁹ fundit⁹ diuidit. Et hoc est qõ habet Matth. 6. in glo. super illud. Considerate volatilia celi ꝛc. Sancti viri auibus comparant: quia celum petũt: ꝛ quidẽ ita remoti sunt a mũdo. vt iaz in terris nihil agãt: nihil laborent. Sed sola ꝓtẽplatione iã in celo degũt.

Ad primuz ergo dõm q glo. illa sumit ab Augu. in lib. de operib⁹ monachoꝝ: q libruz illũ scripsit ꝓtra quosdã mõachos: q dicebãt q nõ licebat seruis dei manib⁹ laborare: ꝛ hoc qõ dicit aplus q nõ vult operari nõ manducet: exponebãt de opere spũali: quã expositionẽ Augus. in lib. illo multipl⁹ improbat. Uñ dõm est q illud apostoli. Qui nõ vult operari nõ manducet ꝛc. de opere manuali intelligit: nõ tñ sequit q ad hꝫ impletoez precepti omnes teneant. Ipse. n. nõ tenebat. vñ premisit. Nõ quasi nõ habuerimus potestatẽ. s. sumpt⁹ accipiendi ꝛ viuendi sine labore manuũ. vñ pz q glo. illa nõ est ad propositum. ¶ Ad ꝛm dõm q in omnibus operib⁹ que tangit obiectio distinguẽdũ est: qz vel possunt esse quasi publica opera vel priuata. Loquit aũt Augu. de illis operib⁹ spiritualibus fm q sunt opa ꝑuata. Intelligit. n. de orationibus ꝛ canticis ꝑuatis: non de his que in ecclesia solẽniter celebrantur: qõ pz ex hoc q dicit q possunt simul qui manib⁹ operant diuina cantica cantare: qõ nõ esset conueniens si de horis canonicis intelligeret. Similr qõ dicit de lectionibus: loquit de illis q vacãt lectioni ad cõsolationez propriã tñ: sicut in monasterys monachi faciũt: nõ aũt de illis: quoꝝ vita studio scripturaꝝ deputat ad suam ꝛ aliorũ instructionem. Nõ est. n. dubiũ q per laborẽ manuuz studiũ ipediret. Similr qõ dicit de ꝓdicatione: intelligẽdum est de illis qui nõ publice predicant: sed aliqua verba edificatoria hominib⁹ ad se veniẽtibus loquunt: sicut sancti patres in heremo facere cõsueuerunt: ꝛ hoc patet ex ipsis verbis supra inductis. vnde etiaz dicit. Si sermo erogandus est ꝛc. quia vt dicit glo. ꝑme ad Cor. 2. sup illud. Sermo meus ꝛ predicatio mea. Sermo est qui ꝑuatiz fiebat: sed predicatio que fiebat in cõmuni. ¶ Ad ꝛm dõm q decretum loquit de illis clericis quibus non sufficiunt oblationes ꝛ elemosyne que eis a fidelib⁹ fiunt: vel ecclesie facultates. Eadẽ enim ratio est de illis qui viuunt de facultatibus

ratibus ecclesie: ꝛ de illis q̄ viuūt particulariter de elemo/synis: q̄r facultates ecclesie elemosyne sūt: ꝛ ad sustētatio/nez pauperū dant̄. Unū dicit glo. sup illud Isa. 3. Et rapina pauperis in domo vra. In domib⁹ p̄ncipū rapina paupex ē: dum ecclesie opes sibi thesauriçant ꝛ in delitys abutunt̄: que ad sustentationem pauperuz dantur. Et de hoc habe/tur. 12. q. i. ꝓpter qō etiā dicitur. 3. q. 2. Sacerdos. Q̄r sacer/dos cui dispēsationis cura cōmissa est: cum laude pietatis accipit a populo dispensanda: ꝛ fideliter dispēsat accepta. quia omnia sua aut reliquit parentibus: aut distribuit pau peribus: aut ecclesie rebus adiunxit: ꝛ se in numero paupe/rum paupertatis amore cōstituit. vt vnde pauperibus sub ministrat inde ꝛ ipse tanq̄ pauper volūtarius viuat. Et sic patet q̄ clerici qui de ecclesie rebus viuunt eādem ratio/nem vtendi eis habēt: sicut illi qui facultatibus carentes de elemosynis sibi datis viuunt. ¶ Ad 4.m dicēduz q̄ glo sa illa non imponit necessitatem bis qui sua relinquunt vt manibus operentur: sed ostendit quoddaz bonuz qō face/re possunt: qui sua relinquunt. vt. s. ex manuum labore acq rant: vnde sibi ꝓuideāt ꝛ elemosynas alys faciāt: nec tū p hoc excluditur quin etiam bene faciant si manibus non la bozantes spiritualibus elemosynis vacēt: que sunt cozpo/ralibus potiozes. ¶ Ad quintū dicendum q̄ illius ratio/nis prima falsa est. Nō eniz qui facit cōtra statutuz ꝑpe est hereticus: nisi forte credat ꝑpe nō esse obediendum. vnde in cap. inducto dicitur. Qui romane ecclesie priuile/gium ab ipso summo omniuz ecclesiarum capite tradituz auferre conantur: bi proculdubio in heresiz labūtur. ꝑri/uilegium autem predictum consistit in hoc q̄ ei debet ab omnibus christianis obediri. Similiter etiā mīnoz est fal sa. Non enim est contra statutum ecclesie q̄ aliquis men/dicet: vel se in statu egestatis ponat: sed hoc est contra sta/tutuz ecclesie: si ab eis qui facultates ecclesie possident eo/rum necessitatibus non prouidetur. Unde hec sunt verba capituli inducti: ex quibus. s. reb⁹ ecclesie Episcopi ꝛ dispē satozes earum omnibus cōmuni vita degere volentibus ministrare cuncta necessaria debent: ꝑut melius poterūt: vt nemo in eis egens inueniatur. ¶ Ad sextum dicenduz q̄ illi qui relinquūt omnia nihil sibi reseruantes: nec ma/nibus operantes non propter hoc discrimini se exponunt: quia deuotio fidelium tanta probabiliter estimatur ꝛ ex/perimento discitur: q̄ eis in necessarys prouidet. Nec etiā tentant deum: quia ipse promisit mouendo corda aliozuz eis in necessitatibus prouidere. vt patet Matth̄. 6. Et que/dam glo. dicit Luce. 8. Tanta predicatozi debet esse fidu/cia in deo: vt p̄sentis vite sumpt⁹ ꝛ si nō ꝓuideat: sibi tamē nō defutura certissime sciat: ne dū occupatur mens ad tē/pozalia: min⁹ p̄dicet eterna. Simil̄r si aliqs eēt iter arma/tos q̄ defenderēt et aliq̄ cā arma deponeret: nō temptaret deū. Si aūt eēt solus: videreť tēptare deum: nisi forte inte/riozi ispiratiōe fecur⁹ esset de diuino auxilio: sicut beatus Marti. dixit. Ego signo crucis nō clypeo ꝓtect⁹ aut galea hostium cuneos penetrabo securus. Sil̄r videreť esse dei temptatio: si aliqs inter infideles vel homines inhospita/les de necessarys victus sibi non ꝓuideret. vnde dicit glo. Luce. 22. super illud. Qui bz sacculū tollat ꝛc̄. In h̄ nobis datur exemplum: vt nōnunq̄ causa instante quedā de no strī propositi rigore sine culpa intermittere possimus. v̄bi gratia. Si per inhospitales regiones iter agim⁹ plura via tica licet portare q̄z domi habeam⁹. ꝛ tū in dēsto aliq̄ sine labore manuum sustentati sunt pane diuinitus misso. vt in vitis patruz legitur. Sed priuilegia paucozū nō faciūt legē cōmunez. ¶ Ad 7m dōm q̄ hoc q̄ apostolus laboza/uit cum posset de euangelio viuere: fuit supererogationis. vt patet. i. Cor. 9. Et ideo alij predicatozes non tenentur eum in hoc imitari. Scienduz tamen q̄ predicatoz aliqñ bene faceret non accipiendo sumptus ab his quibus pre/dicat: sed de labore manuum viuendo: in casibus. s. illis in quib⁹ apostolus laborabat: scilicet ne scandaliçaret eos q̄ bus predicabat: qui ꝓpter auaritiam dare sumptus gra uabantur: ꝛ hanc causam ponit. 2. ad thes. 3. Nocte ac die laborantes ne quem vestrum grauaremus. Item vt suo exemplo alij ab otio retraberentur. vnde ibidem subdit. Nō quasi nos non habuerimus potestatez: sed vt nosmet/ipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. Item ad reprimendum rapacitatem pseudo apostolozum. Un/de dicit. i. ad coz. xi. Quod autem facio ꝛ faciam vt ampu tem occasionem eozum: qui volunt occasionem vt in quo gloziantur tales inueniantur sicut ꝛ nos. Aliquando autez malefacerent predicatozes si laboribus manuuz se impli/carent: si scilicet per laborem a predicatione retraberen/tur. Unde dicit glosa Luce. 18. Cauendum est predicato/ri: ne duz occupatur mens ad tempozalia minus predicet eterna. Ideo dicit Augustinus in sepe dicto libzo. Q̄r apo stolus dum esset athenis: vbi oportebat eum quotidie pre dicare: non operabatur manibus: quod postea fecit ve/niens Corinthum: vbi iudeis predicabat solo die sabbati. Predicatoribus enim non soluz necessarium est vt habe/ant tempus liberuz ab occupationibus: in quo predicent: sed etiam in quo studeant: cuz non habeant scientiam ex infusione sicut apostoli sed continuo studio. Unde dicit Grego. in pastorali exponens illō Exo. 25. Uectes semper erunt in circulis ꝛc̄. Uectes inquit semper erunt in circu/lis: quia nimirum necesse est vt qui ad officium predica/tionis excubant: a sacre lectionis studio nō recedāt. ¶ Ad octauum dicendum q̄ per actionem intelligitur ibi non solum opus manuale: sed omnia que ad actiuam vitam pertinent. Sollicitudo autem que exhibetur a predicato/ribus circa eos qui predicant ad actiuam vitam pertinet. ¶ Rationes in contrarium concedo: tamen vltima induci tur preter intentionem. Glosa eniz dicit secularia negocia esse que fiunt causa pecunie colligende sine opere manua li: vt per mercationem ꝛ huiusmodi: a q̄bus se debent ser/ui dei penitus abstinere.

¶ Incipit quodlibet octauū sancti Thome.

QUestio nostra circa tria versať. Pri/mo circa ea que pertinent ad naturam. Secundo circa ea que pertinent ad culpam ꝛ gratiam. Tertio circa ea que pertinent ad penam vel gloriam. ¶ Circa primum querebatur. Primo de pertinenti bus ad naturam increatam. Secundo de pertinentibus ad naturam creatam. Circa naturaz increa tam duo querebantur. Primo an senarius numerus secū/dum quem omnes creature dicuntur esse perfecte: sit crea toz vel creatura. Secundo de rationibus idealibus: q̄ sunt in mente diuina: vtrum per prius respiciunt exemplata. s. creaturas ratione sue singularitatis vel ratione nature spe cifice.

Articulus. I.

AD primum sic proceditur. Uidetur q̄ senarius predictus sit creatoz. Remota enim omni creatura perfe/ctio non remanet nisi in creatoze: sed remota omni creatura facta in operibus sex dierum: re/manet perfectio in numero senario. Unde dicit Augusti. 4. super Geñ. ad litteram. Itaq̄ si ista non essent: scilicet opera sex dierum perfectus ille esset. s. senarius. Nisi autez ille perfectus esset: ista ꝑm eum perfecta non fierent. ergo senarius numerus est creatoz. ¶ Sed dicebat q̄ Aug. log tur de senario q̄tū ad ideaz senarij q̄ est in mente diuina.

Contra. Sicut remotis omnibus creaturis remanet perfectio in idea senary numeri. ita remanet idea lapidis in mente diuina: ergo in hoc non haberet senarius numerus aliquã preeminẽtiã ad lapidẽ: qõ tamẽ videtur esse cõtra intẽtionẽ Aug. ¶ P. illud qõ est permanẽtius oĩ creatura nõ est creatũ: sed creator. Senarius aũt numerus est pmanẽtior celo ⁊ terra: que tñ videñ esse pmanẽtissime creature. vnde Aug. dicit. 4. sup Geñ. ad litterã. Facilius est celũ ⁊ terraz trãsire que ꝑm senariũ numerũ fabricata sunt q̃z effici posse vt senarius numerus nõ suis partib⁹ cõpleaṫ: ergo senarius nõ est creatura sed creator.

¶ Cõtra. Creatoris perfectio nõ consistit ex partibus: nec ẽ in eo aliquid habẽs partes. Sz sicut dicit Aug. in eodẽ lib. Inuenimus senarium numerum esse perfectum: ea ratione q̃ suis partibus cõpleatur. ergo senarius numerus non est creator sed creatura.

Respõdeo dõm q̃ ꝑz Aui. in sua metha. triplex est alicuius nãe cõsideratio. Una ꝓut consideratur ꝑm esse qõ habet in singularib⁹: sicut nã lapidis in hoc lapide: ⁊ illo lapide. Alia vero est cõsideratio alicuius nature ꝑm esse suũ itelligibile: sicut natura lapidis consideratur ꝓut est in itellectu. Tertia vero est consideratio nature absoluta ꝓut abstrahit ab vtroq̃ esse: ꝑm quã cõsiderationẽ cõsideraṫ nã lapidis vel cuiuscũq̃ alterius: q̃tum ad ea tñ q̃ per se cõpetunt tali nãe. Harũ quidẽ triuz cõsiderationũ due semper vniformiter eundẽ ordinez seruãt. Prior. n. ẽ cõsideratio alicui⁹ nature absoluta: q̃z ꝓsideratio eius ꝑm esse qõ habz in singularib⁹. Sed tertia cõsideratio nature que ẽ ꝑm esse: qõ habet in itellectu: nõ semper habz eũdẽ ordinẽ ad alias cõsiderationes. Consideratio eniz nature ꝑm esse qõ habet in intellectu qui accipit a rebus sequiṫ vtrãq̃ aliaz cõsiderationũ. Hoc eniz ordine scibile ꝓcedit scientiã: ⁊ sensibile sensuz: sicut ⁊ mouẽs motuz: ⁊ cã causatũ. Sed cõsideratio nature ꝑm esse qõ habz in itellectu causante rẽ ꝓcedit alias duas considerationes. Cum enim itellectus artificis adiuenit aliquã formã artificiati: ipsa natura seu forma artificiati in se cõsiderata est posterior itellectu artificis: ⁊ ꝓ ꝓsequẽs etiam archa sensibilis que talem formã vel per spẽm habet. Sicut autez se habz itellectus artificis ad artificiata: ita bz itellect⁹ diuinus ad oẽs creaturas. Uñ vniuscuiusq̃ nature causate prima cõsideratio est ꝑm q̃ est in itellectu diuino. Secunda vero cõsideratio est ipsius nature absolute. Tertia ꝑm q̃ habet esse in rebus ipsis vel in mẽte angelica. Quarta ꝑm eẽ qõ habz in itellectu nostro. Et ideo Dio. dicit. iz. c. de di. no. hũc ordinẽ assignãs. q̃ primo iter oĩa est ipse substãtificator rez deus: postea vo ipsa dona dei que creaturis exhibenṫ: ⁊ vniuersaliter ⁊ particulariter cõsiderata: vt per se pulchritudinẽ ꝑ se vitã quã dicit esse donum ex deo ꝓueniẽs. i. ipsaz naturã vite: deide ipsa participãtia vniuersaliter ⁊ particulariter ꝓsiderata: que sunt res: in quibus natura esse habet. In his ergo illud qõ est prius semper est rõ posteriozis: ⁊ remoto posteriori remanet prius: non autem ecõuerso. Et inde est q̃ hoc qõ ꝓpetit nature ꝑm absolutã cõsiderationez est ratio quare cõpetat nature alicui scõm esse qõ habet in singulari: ⁊ nõ ecõuerso. Ideo enim Sortes ẽ rõnalis: qz hõ ẽ rõnalis: ⁊ ñ eꝯ. Uñ dato q̃ Sortes ⁊ Plato nõ essent adhuc hũane nãe rõnalitas cõpeteret. Silr ẽt itellectus diuinus est ratio nature absolute considerate et in singularibus: ⁊ ipsa natura absolute considerata: ⁊ in singularibus est ratio itellectus humani ⁊ quodãmodo mensura ipsius. Possunt ergo verba Augusti. intelligi de senario dupliciter. Uno modo: vt per senarium numeruz intelligatur ipsa natura senary absolute: cui primo ⁊ per se cõpetit perfectio: que quidem est ratio perfectionis eoz que senariũ participant. Unde remotis oĩbus que senario ꝓficiuntur: adhuc perfectio nature senary cõpetit: ⁊ hoc modo senarius nominat naturã creatã. Alio modo potest itelligi senarius ꝑm esse qõ habet in intellectu diuino: ⁊ sic ei⁹ perfectio est ratio perfectionis in creaturis inuẽte: que secundũ senarium sunt cõdite: quib⁹ etiaz remotis in predicto senario perfectio remaneret. Sic autem senarius non erit creatura: sed ratio creature in creatore: que est idea senary: ⁊ est idẽ ꝑm rẽ qõ diuina essentia: ratiõe tñ differẽs.

Ad primuz ergo dicẽduz q̃ remotis omnib⁹ creaturis que sunt facte in senario dieruz: nõ dicitur q̃ perfectio remaneat in senario numero: quasi senarius numerus aliquod esse habeat in rerum nã: nulla creatura existente. Sed quia remoto omni esse creato remanet absoluta consideratio nature senary: ꝓut abstrahit a quolibz eẽ: ⁊ sic attribuitur sibi perfectio: sicut remotis omnibus singularibus hominibus adhuc remaneret rationalitas attribuibilis humane nature. ¶ Ad secũduz dicendum q̃ sicut in rebus creatis quedaz sunt magis cõmunes: ⁊ quedam magis contracte. Ita etiam rationes rerum in deo magis communium ad plura se extendunt: minus vero cõmunium ad pauciora. Et quia vnitas ⁊ multitudo sunt omnibus rebus creatis cõmunia: ideo etiam ratio idealis numeri ad omnes creaturas se extendit. Unde dicit Boetius in principio arismetrice. Omnia quecunq̃ a primeua rerum natura constituta sunt: numerozum specie videntur esse formata. Hoc enim fuit principale in animo conditoris. Exemplar autem lapidis aut idea non se extendit ad omnes creaturas: et ideo si senarius accipiaṫ ꝓ idea senary quantum ad hoc adhuc senarius erit eminentior lapide. i. q̃z idea lapidis: ꝓut. s. ad plura se extẽdit: ⁊ iterum perfectio cõpetit senario ꝑm naturam senary: non autẽ lapidis. ¶ Ad tertiuz dõm q̃ nõ est intentio Aug. dicere q̃ si celum ⁊ terra transeant ⁊ cetere creature: q̃ senarius remaneret ꝑm aliquod esse creatum: sed quia si oẽs creature ab eẽ deficerẽt: remaneret adhuc natura senary: ꝓut abstrahit a quolibet esse huiusmodi: qõ eius perfectioni cõpetit: sicut etiam natura humana manebit talis q̃ ei ꝓeteret rationalitas. ¶ Ad illud vo qõ in cõtrarium obycitur dicẽdum q̃ quãuis in deo nõ possit eẽ aliquid habẽs partes: tñ põt esse in eo ratio rei habẽtis partes: ⁊ sic est in eo ratio senary ex partibus constituti: ⁊ ratio suarum partium.

Articulus. II.

Circa scõm sic ꝓceditur. Uidetur q̃ idee que sunt in mente diuina per prius respiciant res quantum ad naturam singularẽ q̃z quãtuz ad nãm spẽi: quia vt Aug. dicit in li. 83. q. Idee sunt quedaz forme vel rationes rerum stabiles: que in diuina intelligentia continẽtur: ⁊ cuz ipse neq̃z oriantur neq̃z intereant: ꝑm eas tamen formari dicitur omne quod oriri vel interire potest: ⁊ omne quod oritur vel interit soluz singulare est: ideſt quod generatur ⁊ corrumpitur. ergo idee per pri⁹ respiciunt singulare.

¶ Sed contra. Luz idee sint forme exemplares: requiritur ad rationem idee assimilatio ideati ad ipsam. Sed idea tum: ideſt res creata magis assimilatur diuino exemplari ꝑm formam: a qua est ratio speciei: q̃z ꝑm materiam que est indiuiduationis principium. ergo idea per prius respicit nãm spẽi q̃z singularitatem indiuidui.

Respondeo dõm q̃ cum in mente diuina sint oĩum creaturarum forme exemplares: que idee dicunṫ: sicut in mente artificis forme artificiatorũ. hoc tñ interest iter formas exẽplares que sunt in mente diuina: ⁊ in mẽte artificis creati: q̃ creatus artifex agit ex ꝓsuppposita materia. Unde forme exemplares que

sunt in

sunt in mente eius:non sunt factiue materie:que est indiuiduationis principium:sed solius forme: a qua est species artificiati:z ideo huius forme exemplares non respiciunt directe artificiatum quantum ad induiduum:sed quantum ad speciem soluz.forme autez exemplares intellectus diuini sunt factiue totius rei:z quātum ad formā z quātū ad mām:z ideo respiciūt creaturaz nō soluz quātuz ad naturaz speciei:sz ēt q̄tū ad singularitatez idiuidui:p ꝑus tñ q̄tū ad nāz spēi:qđ ex hoc patet.Exēplar eniz est ad cuius imitationez fit aliquid.Unde ad rationez exemplaris requiritur q̄ ipsa assimilatio operis ad exemplar sit intēta ab agēte.alias talis assimilatio casu accideret:z nō fm̄ viam exemplaritatis.Sic ergo in rōne exemplaris includitur intentio agentis.Ad hoc ergo per ꝑius exemplar respicit qđ agēs primo intēdit in opere.Agēs autez quilibet p̄ncipaliter intēdit in opere id qđ perfectius est.natura autem speciei est perfectissimū in vnoquoq; idiuiduo.per ipsaz eniz duplex imperfectio perficitur.īperfectio.s.materie que est singularitatis p̄ncipium:que cum sit in potētia ad formaz speciei pficit̄ qñ nām spēi cōsequit̄:z iterum imperfectio forme generalis:que se habet ad dīas specificas i potētia: vt mā ad formā.vñ species specialissima est primo in intētiōe nature:vt per Auic.in p̄n.sue meth.Nō.n.natura intēdit p̄cipaliter generare Sortem. alias destructo Sorte ordo z itētio nature periret.Intēdit āt in Sorte generare hominem.Similiter nō itēdit p̄ncipaliter generare aīal. aliogn quiesceret eius actio:qñ ad naturam aīalis perduxisset:cū tñ in idiuiduo generato pri⁹ opleat̄ natura aīalis q̄z bominis.vt pz in.i6.de aīalibus.Nō aūt ꝑus est bomo q̄z hic homo.Uñ exemplar qđ est in mente diuina primo naturam spēi respicit in qualibet creatura.

Ad primum ergo dōz q̄ id:qđ est p̄mū in itētione est vltimuz in executione.Uñ q̄z uis natura primo intēdat generare hominē:per ꝑius tamē generat̄ hic homo.Nō eniz homo generat̄ nisi per hoc q̄ hic homo generatur:z ꝓpter hoc etiaz in diffinitiōe idee dī q̄ fm̄ eas oritur oē qđ oritur quātuz ad viaz executionis in qua singularia sunt primū.¶ Secūduz quod in cōtrarium obijcitur conceditur.

Deinde querit̄ de bis q̄ ptinēt ad naturā creatā.Et primo de bis que pertinēt ad animā humanā.Scōo de bis q̄ ptinēt ad corpus.¶ Circa p̄mum querunt̄ duo.Primo vtruz anima accipiat species quib⁹ cognoscit a rebus que sūt extra eā· 2° quō charitas vl glibz ali⁹ habitus a nō habēte cognoscat̄. Articulus. III.

Ad primū sic ꝓcedit̄.Uī q̄ aia non accipiat spēs a reb⁹ que sunt extra eam.Dicit.n. Augu.iz.sup Gen̄.Imaginez corporis non corpus in spiritu:sed ipse spūs in seipso facit celeritate mirabili.non autem eam in seipso faceret si a rebus exterioribus eam acciperet: q̄ anima non accipit a rebus spēs q̄bus cognoscit.¶ P̄.eius solius est dimēsionē a re dimēsionata abstrahere:cui⁹ est dimēsionē corporib⁹ dare:qđ ē soli⁹ creatoris.Sz ad ß q̄ species a reb⁹ accipiat̄ in aia:oz q̄ ab ipsa spē dimēsiōes separent̄:qz in rebus extra animaz habent esse dimensionale. nō autem in anima:maxime quātum ad itellectum.Ergo anima nō potest accipere species a rebus sensibilibus.

¶ In cōtrarium videtur esse tota philosophorum doctrina que sensum a sensibilibus:imaginationē a sensu: itellectū a fantasmatibus accipere faretur.

Respōdeo dicēdum q̄ anima humana similitudines reruz quibus cognoscit accipit a rebus illo modo accipiendi:quo patiēs accipit ab agente:qđ nō est intelligendum quasi agens influat in patiens eandem numero speciem quā habet in seipso:sed generat sui similem educēdo de potētia in actum:z per hunc modum dicitur species coloris deferri a corpore colorato ad visuz. Sed in agētibus z patiētibus distinguēdum est.Est enim quoddam agens qđ de se sufficiens est ad inducenduz formaz suam in patiens:sicut ignis de se sufficit ad calefaciēdum.Quoddam vero agens est quod non sufficit de se ad inducendam formaz suam in patiens:nisi superueniat aliud agens:sicut calor ignis nō sufficit ad complendum actionem nutritionis:nisi per virtutem anime nutritiue. vnde virtus anime nutritiue est principaliter agens.calor vero igneus instrumentaliter.Similiter etiaz est diuersitas ex parte patientium.Quoddam enim est patiens:quod in nullo cooperatur agenti:sicut lapis cum sursuz proijcitur: vel lignum cum ex eo fit scamnum.Quoddam vero patiens est:quod cooperatur agenti:sicut lapis cum deorsum proijcitur:z corpus hominis cum sanatur per artem:z secūdum hoc res que sunt extra animam tripliciter se habent ad diuersas anime potentias.ad sensus eniz exteriores se habent:sicut agentia sufficientia:quibus patientia non cooperantur:sed recipiunt tantum.Or autem color per se nō possit mouere visum nisi lux superueniat: non est contra hoc quod dictum est:quia tam color q̄z lux inter ea que sunt extra animam computantur.Sensus autem exteriores suscipiunt tantum a rebus per modum patiendi: sine hoc q̄ aliquid cooperentur ad sui formationez: quamuis iam formati habeant propriam operationem:que est iudicium de proprijs obiectis:sed ad imaginationem res que sunt extra animam comparantur vt agentia sufficientia. Actio enim rei sensibilis nō sistit in sensu:sed vlterius pertingit vsq; ad fantasiam siue imaginationem.tamen imaginatio est patiens qđ cooperatur agenti.Ipsa enim imaginatio formar sibi aliquarum rerum similitudines quas nūquam sensu percepit.ex bis tamen que sensu recipiuntur componendo ea z diuidendo:sicut imaginamur montes aureos:quos nūquam vidimus ex hoc q̄ vidimus aurum z montes.Sed ad intellectum possibilem comparātur res sicut agentia insufficientia.Actio enim ipsarum rerum sensibilium nec etiam in imaginatione sistit:sed fantasmata vlterius mouent intellectum possibilem:non autem ad hoc q̄ ex seipsis sufficiant:cum sint in potentia intelligibilia.intellectus autem non mouetur nisi ab intelligibili in actu.Unde oportet q̄ superueniat actio intellectus agentis:cuius illustratione fantasmata fiunt intelligibilia in actu:sicut illustratione lucis corporalis fiunt colores visibiles actu:z sic patet q̄ intellectus agens est p̄ncipale agens qđ agit rerum similitudines in intellectu possibili.fantasmata autem que a rebus exterioribus accipiuntur sunt quasi agentia instrumentalia.intellectus enim possibilis comparatur ad res quarum notitiam recipit.Sicut patiens quod cooperatur agenti.Multo enim magis potest intellectus formare quidditatem rei que nō cecidit sub sensu q̄z imaginatio.

Ad primuz ergo dicendum q̄ si verbum Augustini referatur ad intellectum:sic planuz est q̄ res non faciunt sui similitudinem in intellectu possibili p̄incipaliter:sed intellectus agens.Si autem referatur ad imaginationem faciunt quidem:sed non solū quia ipsa imaginatio cooperatur:vt dictum est.In sensu autem facit corpus sui similitudinem sufficienter z solum:sed de hoc non loquitur Augu.quia sensum contra spiritum diuidit:siue corporalem visionem contra spirituales.¶ Ad secundum dicendum q̄ ratio illa procedit ac si illa eadem species numero:que est in rebus vel in imagina-

tionē postmodum fieret in intellectu. sic enim oportet q̄ auferrētur ab ea dimensiones. Et hoc patet esse falsum.

Articulus. IIII.

Circa scōm sic p̄cedit. Ur q̄ nō bn̄s charitatē eaz cognoscat p̄ spēm. Omne enim qō cognoscit̄: cognoscit̄ vel per eēntiā vel p̄ sui silitudinē. Sz charitas a nō habente non cognoscit̄ p̄ sui essentiā: qz nō ē essentialr in eo. g̃ si cognoscitur a nō habēte cognoscit̄ p̄ sui silitudinē. ¶ P. aliquis bn̄s charitatē aliquo mō cognoscit eā se habere adminus p̄ cōiecturas: vl p̄ reuelationē: r silr postq̄ eā amiserit pōt recordari se eā habuisse: qō esse nō pōt nisi p̄ eius spēm in memoria reseruatā. g̃ charitas a nō habēte q̄ prius eam habuit p̄ sui silitudinē cognoscit̄: r eadē rōne a quolz alio nō habēte. ¶ P. dicit Aug. io. p̄fessionū. Hoc modo se hz memoria ad itelligētiā: sicut vēter aīalis ruminātis ad os: qz sicut id qō est in ventre aīalis ruminātis reducit̄ ad os: ita qō est in memoria reducit̄ ad itelligētiā. Si g̃ memoria cōseruatur charitas p̄ sui similitudinē: r ab itelligentia capietur per sui similitudinem.

¶ Sed ꝯ est qō Aug. dicit. z. sup Geñ. r habet̄ in glo. z. ad Cori. iz. q̄ itellectualis visio est eaz rez: que non bn̄t spēs sibi sil'es q̄ nō sunt qō ipe. r iter hō ponit charitatē. g̃ charitas nō pōt cognosci per sui silitudinem: sed solūz p̄ eēntiā.

Respondeo dōz q̄ duplex est cognitio charitatis. vna qua cognoscit̄ quid est charitas. Alia q̄ charitas p̄cipit̄: vt cū aliqs cognoscit se habere charitatē: qō ptinet ad cognitionē an est. Prima quidē cognitio charitatis eodē mō cōpetit habēti r nō habēti charitatem. Nā itellect⁹ bumanꝰ natus est rez q̄ddditatē cōprehēdere: in qb⁹ cognoscēdis nāliter p̄cedit: sicut in cognoscendis p̄clusionib⁹ p̄plexis. Insunt enim nobis naturalr q̄daz p̄ncipia prima cōplexa ab oībus nota: ex qb⁹ rō p̄cedit ad cognoscēdū in actu p̄clusiones que in predictis principys potētialiter p̄tinent̄: siue p̄ inuētionē p̄priā: siue p̄ doctrinā alienā: siue p̄ reuelationē dīnā: i qb⁹ oīb⁹ modis cognoscēdi hō inuat̄ ex p̄ncipys nāliter cognitis. Uel ita q̄ ipsa p̄ncipia cognita ad cognitionē acquirēdā sufficiāt adminiculantibus sensu r imaginatione: sicut cum aliquā cognitionez acquirim⁹ p̄ inuētionē vel doctrinā. Ul'ita q̄ p̄ncipia p̄dicta ad cognitionē acquirēdam nō sufficiāt: nibilomin⁹ tñ in hō cognoscēdis p̄ncipia dirigūt in q̄tū inueniunt̄ nō repugnare p̄cipys nāliter cognitis: qō si esset: intellectus nullo modo eis assentiret: sicut nō pōt dissentire p̄ncipys. Et silr in intellectu insunt nobis ēt nāliter q̄dam p̄ceptiones ab oībus note vt entis. vni⁹. boni. r hō: a qb⁹ eodē mō p̄cedit itellect⁹ ad cogñscēdū q̄ddditatē vniuscuiusq̄ rei: p quē p̄cedit a p̄ncipys p̄ se notis ad cognoscēdas p̄clusiōes: r hoc vel p̄ ea q̄ quis sensu p̄cipit: sicut cū p̄ sensibiles p̄prietates alicui⁹ rei p̄cipio illi⁹ rei q̄ddditatē: vel p̄ ea que ab alys q̄s audit: vt cū laycus q̄ nescit q̄d sit musica: cū audit aliquā artē esse p̄ quā discit canere vel psallere: p̄cipit quid ditatē musice: cuz ipse p̄sciat q̄d sit ars: r q̄d sit canere: aut etiā p̄ ea que ex reuelatione habent̄: vt est in his que fidei sunt. Cū. n. credim⁹ aliq̄d esse in nobis diuinit⁹ datum: quo affect⁹ noster deo vnit̄: cōcipim⁹ charitatis q̄ddditatē itelligentes charitatē esse donū dei q̄ affect⁹ deo vnit̄: p̄cognoscentes tñ q̄d sit donū: r q̄d affect⁹ r q̄d vnio. De qb⁹ ēt q̄d sint scire nō possum⁹: nisi resoluēdo in aliqua prius nota: r sic quousq̄ ꝓueniam⁹ vsq̄ ad p̄mas p̄ceptiones humani itellect⁹: q̄ sunt oīb⁹ nāliter note. Et qz nālis cognitio est quedā silitudo diuine vitatis mēti nostre ipressa: f̄m illud ps. Signatū est sup nos lum ē vult⁹ tui dñe. Ideo dic̄ Aug. io. de tri. q̄ hō habitus cognoscūtur in p̄ma veritate. Ipsa aūt p̄ceptio charitatis quā itellect⁹ formar mō p̄dicto non est solū silitudo charitatis: sicut spēs rez in sensu vel imaginatiōe: qz sensus r imaginatio nūq̄ ptingunt ad cognoscendū nām rei: sed solūmō accidētia q̄ circūstant rez: r iō spēs que sunt in sensu vel imaginatiōe nō repzesentāt nāz rei: sz accidētia ei⁹ tm̄. sicut stat⁹ repñtat hoiez q̄tū ad accidentalia. Sed itellect⁹ cognoscit ipsaz nāz r substātiā rei. Unde spēs itelligibilis est silitudo ipsius essentie rei: r est quodāmodo ipa quidditas r nā rei f̄m esse itelligibile: nō f̄m esse nāle: put est in reb⁹: r iō oīa q̄ nō cadūt sub sensu r imaginatiōe: sed sub solo intellectu cognoscunt̄ p̄ hoc q̄ essentie vel q̄ddditates eoz sunt aliquo modo in intellectu. Et hic ē modus quo charitas cognoscit̄ cognitiōe q̄dē taz ab habēte charitatē q̄z a nō habēte. Sz f̄m aliū modū cognoscēdi charitatē neq̄ charitas neq̄ aligs habit⁹ siue potentia p̄cipit̄ a nr̄o itellectu: nisi p̄ hoc q̄ actus p̄cipiunt̄: vt pz p̄ p̄hm. io. ethi. Actus aūt charitatis vel alteri⁹ habitus eliciunt̄ ab ipsa charitate vel ab alio habitu p̄ ppriā eēntiā charitatis vel alteri⁹ habitus: r p̄ būc modū dr̄ aliquis se cognoscere hr̄e charitatē vel aliū habitū p̄ ipsaz eēntiā habitus f̄z esse nāle: qō hz in rez nā: r nō solū in itellectu. sic aūt nullus pōt cognoscere charitatē nisi charitatē hn̄s: qz actus charitatis r aliaz virtutū p̄cipue p̄sistūt in motib⁹ iterioz⁹: qui nō pñt esse cogniti nisi operāti: nisi quatenus manifestant̄ ex actib⁹ exterioz⁹: r sic per quādam cōiecturaz aligs nō habēs charitatē pōt p̄cipere aliuz charitatē habere. Hoc aūt dico supponendo q̄ aliquis possit scire se habere charitatē: qō tñ nō puto esse veruz: quia in actibus ipsius charitatis nō possumus sufficiēter percipere q̄ sint a charitate eliciti: ꝓpter silitudinem dilectionis naturalis cum dilectione gratuita.

Ad primuz ergo dōm q̄ in nō habente charitatē nō f̄m esse nature: sed f̄m esse itelligibile est essentia charitatis. ¶ Ad z^m dōm q̄ postq̄ aliquis desinit habere charitatem f̄m esse nāle charitatis adhuc charitas in ipso manet f̄m esse intelligibile: r sic potest scire quid est charitas. Manēt etiaz in memoria eius actus charitatis quos facit etiaz in memoria sensibili ꝓpter actus sensibiles charitatis: q̄ vtiq̄z manent f̄m sui similitudinem: sicut r cetera sensibilia: r ex his aliquis memoratur se habuisse charitatez. ¶ Ad tertiū dōm q̄ illud qō est in memoria redit ad intelligētiam: non ita q̄ eadem species numero que est in memoria: postmodum fiat in intellectu: sed per illuz modū loquendi quo fantasmata dicunt̄ fieri in intellectu: vt dictū est.

Articulus. V.

Deinde queritur de bis que pertinent ad corpus bumanū. vtrum alimentū
d ꝓuertat̄ in veritatē bumane nāe. Et vr̄ q̄ non qz in corpe būano id qō est de vitate būane nāe est caro vel os f̄m spēm. Sed alimētum nō conuertit̄ in id qō est f̄m speciez: sed in id quod est f̄m mām: vt videtur dicere p̄hs in p̄mo de generatione. (T. c. 35.) g̃ alimentum non conuertitur in veritatē bumane nature. ¶ P. id qō est de veritate bumane nature oportet q̄ semper in bomine maneat. alias non remaneret homo idem numero. Sed illud quod generatur ex alimento non semper manet. immo fluit r refluit: vt patet ex primo de generatione: ergo quod generatur ex alimento non est de veritate bumane nature. ¶ P. Auguſt. dicit q̄ nos fuimus in Adaz dupliciter: scilicet f̄m seminalem rationem r f̄z corpulentam substantiam. Christus autem fuit in eo f̄m corpulentam substantiam: r non f̄m seminalem rationem. id autem quod ex alimento generatur in nobis non fuit in Adam: ergo illud quod est de veritate corpulēte substātie nr̄e nō ē ex alimēto gnātū. ¶ Sz dicebat q̄ corpulēta nostra subā fuit i Adā originalr r nō eēntialr. Sz ꝯ. Semen

originem

originem rei ipoztat. Si ergo dicimur in Adam fuisse ſm
corpulentam ſubſtantiam originaliter tm̃: tunc idem erit
eſſe ſm corpulentam ſubſtantiam ꝛ ſm ſeminalem rōnez
qō eſt falſum: ergo idem quod prius.

¶ Sed contra eſt qō dicit̃ in. z. de aīa. (T. c. 45.) Alimen-
tum eſt potentia tale quale eſt illud qō nutritur. Sed qō
eſt potentia aliquale in illud cōuerti pōt. ergo alimentum
conuerti pōt in illud qō nutrit̃. Sed illud qō nutrit̃ eſt id
qō eſt de veritate humane nature. ergo alimentū cōuertit̃
in id qō eſt de veritate hūane nature. ¶ P. ſemen ex quo
fit generatio maxime videt̃ ad veritatē humane nature
pertinere: ſed ſemen ſm p̄m in. 15. de animalibus: eſt de
ſuperfluo alimenti. Ergo alimentum conuertitur in veri-
tatem humane nature.

Reſpondeo dōm: qꝫ ad huius queſtionis euidētiā
opz p̄mo videre qd ſit veritas huma
ne nāe: veritas autem vniſcuiuſqz rei: vt dicit Auicenna
in ſua meta. nihil eſt aliud q̄ꝫ proprietas ſui eſſe: qō ſtabili-
tum eſt ei: ſicut illud qō proprie bz eſſe auri attingēs ad ter
minos ſtabilitos nāe auri dicit̃ eſſe vere aurū. Unūqōqz
aūt ꝓprie bz eſſe in aliqua natura: per hoc qō ſubſtat com
plete forme ꝓprie illius nāe a qua eſt eſſe: ꝛ rō ſp̄ei in natu
ra illa: vnde illud pertinet ad veritatem vniuſcuiuſqz rei:
qō eſt cōpletiuū illius rei per formā: ꝛ pertinet directe ꝛ p
ſe ad completionem illius rei: tam eniz in nālib⁹ q̄ꝫ in arti
ficialibus inueniunt̃ quedā in quibus conſiſtit p̄ncipaliter
rō rei: alia aūt que ſunt ordinata ad horū conſeruationem
ꝛ meliorationē: ſicut ſtipes ꝛ fructus per ſe pertinēt ad cō-
plemētū arboris. Unde ſunt de veritate nāe ipſius. Folia
aūt ſunt quodām mō ordinata ad fructuū conſeruationez: ꝛ
quantū ad hoc nō vident̃ eſſe de veritate nature arboris
p̄ncipal'r. Sil'r rō gladij cōſiſtit in ferro ꝛ acumine ei⁹: va-
gina aūt eſt ad gladij ꝓſeruationē: vnde ſi gladius eēt res
nālis: ferrum eſſet de veritate nāe eius: nō autem vagina.
Sic aūt de veritate humane nāe eſſe dicimus illud qō per
ſe pertinet ad perfectionē humane nāe ꝓplete participans
formā ſp̄ei: illud aūt nō eſt de veritate humane nature in
hoīe: qō eſt ordinatū quodām mō ad hois conſeruationē vel
meliorationē quācūq. Sciendū eſt ergo qꝫ nā hūana pōt
dupl'r cōſiderari: vel ſm totaz ſp̄em humanā: vel ſm eſſe
qō bz in hoc indiuiduo: ꝛ ſz hoc inueniunt̃ in p̄ſenti qōne
tres opiniones. Quidaz eniz dicūt qꝫ alimentū nō cōuerti
tur in veritatem humane nature: neqꝫ ſm ſp̄em: neqz ſz in
diuiduū. Dicunt eniz qꝫ tota mā que nata eſt eſſe ſub ſpe-
cie humane nāe fuit in corpore Ade: nec aliqua alia mate-
ria pōt fieri vere ſubſtans hūane ſp̄ei: ꝛ ex illa mā ex qua
corpus p̄mi hois cōſtabat: fuerit aliq̄ pars deciſa que qdē
per multiplicationē quandā ſine additiōe exteriozis māe
augmētata eſt in tātū qꝫ puenit vſqꝫ ad pfectā ꝛ ꝓpletam
quantitatē in corpore Seth. Ex quo iterū aliquid deciſuz
eſt ī formationē corporis filij ſui ꝛ pdicto mō multiplica-
tum: ꝛ ſic totuz humanū genus multiplicatū eſt ex illa mā
que fuit in corpore p̄mi hois ſine alicuius extrinſeci addi-
tione: illud aūt qō ex alimento generat̃ eſt neceſſariuz no-
bis ad ꝓſeruationē illius humiditatis: que eſt de veritate
hūane nāe: vt. ſ. caloz nālis hūs aliqd aliud: qō cōſumat. ſ.
hūiditatē ex alimēto generatā q̄ſi accītalē nō cōſumat hu
miditatē q̄ eſt de veritate hūane nāe. ſicut aurifices appo-
nūt plūbū argēto: vt. vz. in conflatorio cōſumat̃ plūbum
ꝛ argentū nō ꝓſumat̃ ab igne: vñ in reſurrectione qñ veri
tas hūane nāe erit icōſumptibilis: alimēto nō idigebimus
nec reſurget in nobis aliqō qō ex alimēto ſit generatum: ſz
ſolū id qō fuit in Adam. Sz icōueniēs videt̃ hꝫ poſitio pp
duo: quātū ad p̄ns pertinet: qz eiuſdē rōnis eſt formaz ali-
quā nihil amittere de mā ſubiecta: ꝛ nihil de nouo acgre-
re: cuius ſubē ꝛ nāe nihil accreſcit nec deperit. Cōſtat autē
qꝫ aliq̄ mā que erat ſubstās hūane nāe deſinit eſſe hūane
nāe ſubſtans: ſicut pz in morte vniuſcuiuſqꝫ hois. Uñ niſi
aliqua mā de nouo adderet̃ humane nāe: ſequeret̃ qꝫ mi-
nus eſſet mō id qō eſt de veritate nāe hūane in actu q̄ꝫ tpe
Ade: ꝛ ſic nā ſp̄ei nō pfecte ſaluaret̃ p gnātionē. z°. qz iſta
mutatio quā multiplicationē dicunt nullo° eſt ſm eēntiā
ipſius materie: ſed ſolū mō ſm q̄titatē vel dim̃ſiones ei
accidentes. Nō eniz dicunt qꝫ aliquid māe de nouo p eēn-
tiam creet̃ vel aliunde addat̃: ſed qꝫ illa eadem mā q̄ pus
erat minor: poſtea fiat maior: nihil aūt eſt aliud rarefieri ꝛ
condēſari q̄ꝫ mutari eandē mām de magnis dimenſioni-
bus in paruas ꝛ econuerſo. Unde ſequeret̃ ſm pdictaz po
ſitionē qꝫ illud qō eſt de veritate humane nāe ſemꝫ rare-
fieret per cōtinuā generationē ꝛ augmētationē: ꝛ tm̃ q̄ꝫtuz
natura ſuſtinere nō poſſet. Eſſet. n. iaz illud qō ē de verita-
te humane nāe inumerabil'r magis rarū q̄ꝫ ignis: qō patz
eſſe falſuz. Et ideo alia opinio dicit qꝫ alimentū cōuertit̃
in veritatē hūane nāe p̄mo ꝛ p̄ncipal'r ſm ſp̄em: nō aūt ſz
indiuiduū nisi ſecūdario. Dicunt enī qꝫ in vnoquoqz indi-
uiduo humane ſp̄ei illō p̄mo ꝛ p̄ncipal'r eſt de veritate hu
mane nāe qō a parentib⁹ traxit: ꝛ hoc vocat̃ a pl̄o caro ꝛ
os ſm ſp̄em: que ſemꝫ manēt: ſed qz illud cū ſit modicum
nō ſufficeret ad pfectā quātitatē debitā humane nāe ſine
additiōe: iō ad iungit̃ illud qō ex alimento generat̃ nō ſo-
lum ad hoc qꝫ cōſeruet̃ illud qō fuit a p̄mis parentibus ac
ceptū: vt dicebat p̄ma opinio. Sed ad hoc qꝫ cōpleatur ex
hꝫ addito pfecta quātitas: ꝛ ſic illud qō ex alimento gene-
rat̃ nō eſt de veritate humane nāe in hoc idiuiduo p̄nci-
pal'r: ſed tm̃ ſecūdario inquātū eſt neceſſariū ad quātitatē
debitā: ꝛ hoc notat pl̄s carnē ꝛ os ſm mām que fluit ꝛ re-
fluit: ſed tm̃ ex hoc aliqua pars ſeminaliter tranſit in ꝓplem
per generationez: ꝛ efficit̃ p̄ncipal'r de veritate hūane nāe
in ipſo cum admixtiōe alicui⁹ qō fuit p̄ncipal'r de veritate
humane nāe in pre vt quidā volūt: vel ſine admixtiōe ei⁹:
vt alij dicunt: qō eſt magis cōſonū dictis pl̄i in. 15. de aiali
bus: qui vult ſperma total'r eſſe de ſuperfluo alimenti: ꝛ ſic
illud qō generat̃ ex alimēto non pōt eſſe qꝫ ſit p̄ncipaliter
de veritate humane nāe in ipſo qui nutrit̃: ſed pōt eſſe de
veritate humane nāe p̄ncipaliter in alio eiuſdem ſp̄ei. ſ. in
filio ipſius. Et ſm hanc opinionē dicunt qꝫ illud qō eſt p̄n
cipaliter de veritate humane nāe in vnoquoqz totū in ipſo
reſurget: non aūt totū qō ex alimento generat̃: ſed ſolum
quantū ſufficit ad cōpletionē quātitatis: cū ꝓpter cōpletio
nem quantitatis tātū mō ad veritatē hūane nāe aliq̄liter
ptineat: ꝛ hec opinio cōſonat ſnie Alexā. p̄mē. qui exponit
carnē ſm ſp̄em quā pl̄s dicit ſemꝫ manere eſſe illud qō a
parētib⁹ trahit̃: carnē vo ſm mām illud qō ex alimento
generat̃: q̄ fluit ꝛ refluit. Sz hāc opinionē p̄mē. Auerroys
reprobat in tractatu quē fecit ſuper libz de generatione.
Cū. n. illud qō ex alimēto generat̃ nutriat: inq̄tū eſt poten
tia caro: ꝛ augeat inq̄tū eſt po° q̄ꝫta caro: vt dr̄ in. z. de aīa.
Illud qō generat̃ ex alimento poſt q̄ꝫ recepit ſp̄em carnis:
efficit̃ vnū cū illo qō pus inerat: qz in fine cōuerſum iā eſt
ſimile: vñ nō videt̃ eſſe aliqua rō: quare caloz nālis aliqd
poſſit cōſumere de illa hūiditate carnis: que ex alimento
generat̃: ꝛ nō de humiditate q̄ a parentibus trahit̃ nec poſ
ſet aliquo neceſſario mō illud ꝓbari: ꝛ iō tam illud qō eſt
a parentibus acceptū: q̄ꝫ illud qō eſt ex alimento generatū
equal'r ſe bz ad hoc qꝫ maneat vel cōſumatur per calorez
nālem: ꝛ ad hoc qꝫ reſtauret̃ per nutrimentū quod eſt flue
re ꝛ refluere: ꝛ ſic equaliter pertinet ad veritatez humane
nāe qō generatur ex alimēto: ꝛ qō a parentibus trahitur.
Et ſm hoc eſt tertia opinio qꝫ alimentuz conuertitur in id
qō eſt p̄ncipal'r de veritate humane nature: ꝛ quantum

ad speciem: ꝛ quantum ad indiuiduū. Ponit enim hec opinio ꝙ vtrūqꝫ .s. ꝛ qō a parētibus trahit indifferēter ꝛ equalr forma būana pficit: ꝛ vtrūqꝫ indifferenter manet vel ꝓsumit: manet quidez ꝑm spēm: cōsumit aūt ꝛ restauratur ꝑm mām: sicut in aliqua republica diuersi hoīes numero ad cōmunitatem pertinent ꝙ busdā morientibus: ꝛ alys in locuz eoꝝ succedentibus: ꝛ sic nō manet vna respublica ꝑm mām: qz sunt alꝫ ꝛ alꝫ homines: manet tamen vna numero quātum ad spēm siue formā ꝓpter ordinis vnitatē in officys distinctis: ita etiaz in corpore humano manet caro ꝛ os: ꝛ vnaqueqꝫ partium eadē numero ꝯtum ad spēm ꝛ formā q̄ cōsiderat in determinato situ ꝛ virtute ꝛ figura: nō aūt manet ꝯtū ad māz: qz illa mā carnis in qua talis forma erat ꝓus consumpta est: ꝛ alia in locū ei succesit: sicut ꝑz de igne ꝙ cōtinuatur ꝑm eandē formā ꝛ modū: per hoc ꝙ cōsumptis ꝯbusdam lignis alia supponunt̄ que ignē sustinent. Et ꝑm hanc opinionem de vtroqꝫ ꝓdictoꝝ indifferenter .s. generato ex alimento ꝛ a parentibus tracto tātū resurget: ꝯtū est necessarium ad spēm ꝛ ꝯtitatez debitā humani corporis.

Et hec opinio mihi videt̄ ceteris ꝓbabilioꝝ. Scōz q̄ hanc opinionē ad ꝓmū dicendū ꝙ distinctio ꝓbi qua distinguit carnem ꝑm spēm ꝛ ꝑm materiā: non est sic accipienda: ꝙ alia sit caro que dicit ꝑm spēm .s. a parentibus tracta: ꝛ alia que sit ꝑm materiā ex alimento generata: sed vna ꝛ eadē caro signata pōt cōsiderari ꝛ ꝑm spēz: quā hz: ꝛ ꝑm materiaz. Et ꝙ hic sit intellectus ꝓbi: patz ex hoc ꝙ ipse dicit ibidem: ꝙ hoc mō distinguit caro: ꝑm speciem ꝛ ꝑm materiā: sicut vnū qōqꝫ habentium speciem in materia. In alys aūt habentibus spēm in mā: sicut est lapis ꝛ ferrum ꝛ hꝫ: nō habet locum ꝓma distinctio: sed secūda: vt per se patz. Et ideo dicendū est ꝙ alimentum cōuertit̄ in carnē q̄ est ꝑm spēm .i. q̄ hz spēm: nō tn ita ꝙ alimentū fiat spēs carnis: sed fit carnis mā: rōne cuius pōt dici ꝙ cōuertit̄ in carnē ꝯtū ad mām: ꝛ nō ꝯtuz ad speciez.

¶ Ad 2m dōm: ꝙ veritas būane nāe ꝛ cuiuslibet alterius rei est a specie: ꝛ iō cum id qō est in hoīe maneat ꝑm spēm: ꝯtuis nō maneat ꝑm mām: nihilominus veritas būane nature manere dr: nec desinit esse idē bō numero ꝓpter mutationē q̄ est ꝑm materiā: qz nō tota mā sil a forma abstrahit̄: vt alia tota simul formā accipiat. Nec. n. generatio eēt ꝛ corruptio: sicut si totus ignis vn⁹ extingueret̄ ꝛ alius totus accenderet̄: sed aliq̄ pars māe ꝓsumit̄: ꝛ alia in locum ei⁹ substituit̄ q̄ efficit̄ vna mā cuz ꝓexistenti: ꝑ hoc ꝙ ei adiungit̄ ad sustinēdā eandē formā būani corporis: sicut si vnū lignū ignis consumat: ꝛ aliud loco ei⁹ apponat̄ erit idē ignis nūero.

¶ Ad 3m dōz: ꝙ ad ꝛceptionē būani corporis duo cōcurrūt. .s. materia ex qua format̄ ꝛceptū: ꝛ iterū vis formatiua q̄ cōceptū formaf: quoꝝ ꝑmū Augu. vocat corpulētā subam: 2m vo seminalē rōnē. Dicimur ꝙ fuz vtrūqꝫ istoꝝ fuisse in Adaz originalr: inꝯtū .s. materia conceptui ꝓparata est ꝑ virtutē generatiuā matris. Uis aūt formatiua est i semine ꝑis. Et vtrūqꝫ istoꝝ reducit̄ in Adā: sicut in ꝓmā originē: a qua būanā nāz traxerūt vtutes cōsequentes. Corpus aūt xpi formatū fuit per virtutē spūsci actiuā. Sz mām ministrauit mater: qz ex purissimis sanguinibus virginis cōceptus est. vt Damas. dicit. Et iō non fuit in Adā fz seminalē rationē: sed ꝑm corpulētā subam: nō tamē ita ꝙ eadē numero que est in nobis: ꝛ fuit in xpo fuerit in Adam.

¶ Et ex hoc ꝑz rnsio ad sequens.

Deinde querebat̄ de bis que pertinēt ad culpam vel gratiaz. Et ꝓmo q̄rebatur de bis que pertinent ad gratiā. Secundo de bis que ꝑtinent ad culpam. Quantū ad pertinētia ad gratiā querebatur. ꝓmo de bis que pertinent ad prelatos tantuz. Scōo de bis que pertinent ad omnes cōmuniter. Quātū aūt ad prelatos querebantur duo. Primo de electione prelatoꝝ: vtrū .s. sit necesse semper eligere meliorē: vel sufficiat eligere bonū. Secūdo de honore exhibēdo prelatis: vtrum .s. mali prelati sint honorandi.

Articulus. VI.

Dprimum sic ꝓcedit̄. Uidet̄ ꝙ non cesse sit sp eligere meliorem. Dr enim. 4. Regū. Eligite meliorē: ꝛ euz ponite super solium patris sui. ergo multo fortius in spūalib⁹ officys meliores ꝑeligēdi sūt.

¶ P. i. ad Thi. 3. super illud. Opz epm irreprehensibilem esse: dicit glo. Talis eligat̄ pontifex: cuius cōparatiōe ceteri grex dicant̄: ergo opz in episcopatu semp eligere meliorē.

¶ P. Leo papa dicit. Ille qui melioz est in ꝓbyteris ꝛ dyaconibus in epm eligat̄.

¶ P. Ille ꝙ est ꝓpinquioz ad bereditatem possidendā debet ꝑferri. Sed xpo cuius patrimoniū possident clerici ꝛ prelati: est ꝓpinquioz qui est melioz: ergo ad prelationes ꝛ officia ecclesiastica semper sunt meliores eligēdi.

¶ P. Si alicui cōmissum esset a domino suo vt el fideles: ꝛ idoneum ministrū que reret: nō ageret fideliter erga dominum suum: si ꝑtermisso magis idoneo minus idoneum acciperet. ergo multo magis peccat ille cui cōmissum est eligere aliquem in ministerium dei: si non eligat meliorez.

¶ Sed contra est qō decretalis dicit: ꝙ sufficit eligere bonuz nec requiritur ꝙ melioꝝ eligatur.

Respondeo dōm ꝙ aliqs hō potest dici bonus vl melioꝝ altero duplr. Uno modo simpliciter: ꝛ sic melioꝝ est ꝙ in charitate est pfectioꝝ. Alio mō scōm quid: ꝛ sic dicitur aliquis melioꝝ altero vel ad militiā: vel ad magisteriuz: vel ad prelationē: vel aliqd hꝫ: qui nō est melioꝝ simplr: eo ꝙ in singulis officys taz spūalib⁹ ꝯtuz corporalibus requirunt̄ aliqua ꝓter moralē bonitatem ad hoc ꝙ aliquis sit idoneus ad illud officiū exequēduz. Dicendū est ergo ꝙ opz eligere ad ꝓlationē vel ad eccl'asticuz officiū aliquē qui sit bonus simplr: qz per quodlibz peccatū mortale aliquis redditur indignus ad qōlibz spirituale exequendū. Unde dicit Dion. in epistola ad Demophilū monachū loquēs de sacerdote: qui nō est grā illuminatus. Nō est iste sacerdos: sed inimicus dolosus: deluſor sui ipsius: ꝛ lupus supra dominicū populū pelle armatus ouina: nō tn opz ꝙ semper eligat̄ ille qui est melioꝝ simpliciter. Possibile est. n. ꝙ illi qui est in charitate perfectioꝝ deficiant multa que requirunt̄ ad hoc ꝙ aliqs sit prelat⁹ idoneus: que in alio qui est minoris charitatis inueniuntur: vt sunt scia: idustria: potētia: ꝛ alia hꝫ. Uñ nō opz semp eligere melioꝝ simplr. Sed eū qui sit melioꝝ ad hoc officiū. Si aūt eligat quis eū quē reputat minus idoneuz ad tale officiuz peccat. Nō. n. pōt esse ꝙ de duob⁹ vnus alteri ꝑeligat̄: nisi ꝓp aliqō in ipso cōsideratū. Illud aūt qō cōsiderat̄ in eo ꝙ est minus idoneus ad hoc ꝙ magis idoneo ꝓferat̄ est aliqua cōditio indebite mouens vel familiaritas: vel consanguinitas vel aliquid hꝫ. Non enim potest esse aliqua conditio pertinēs ad ꝓlati idoneitatem: ex quo alter simplr magis idoneus reputat̄: ꝛ sic indebite movet: ꝛ sic in tali electione erit ibi acceptio personaruz: que sine ꝓcc̄ato non fit.

Ad primū ergo dicendū ꝙ cū dicit̄. Eligite meliorem: intelligitur de meliori ad talē dignitatē.

¶ Ad scōm dōm: ꝙ in ꝓparatione ꝓlati debēt esse ceteri quasi grex: nō cōsiderata sola scitate morū: sed discretione ꝛ strenuitate: ꝛ alys hꝫ que in pastore exigunt̄ ad regendum.

¶ Ad tertium dōm: sicut ad ꝓmū.

¶ Ad 4m dōm: ꝙ ille qui eligit̄ in ꝓlatū nō eligit̄ quasi ad bereditatem possidēdā: qz bere-

ditas

ditas xp̃ianoꝝ non est in terra: sed est in celo. s. ipse deus ꝯm illud ps. Dñs pars hereditatis mee. Eligit autē velut dispensatoꝛ in familia dñi alicuius: ꝯm illud. i. ad Lozi. 4. Sic nos existimet hō vt ministros xp̃i ⁊ dispēsatozes ⁊c. Dispensatoꝛ aūt nō semp eligit qui est ꝓpingoꝛ: sed q est magis idoneus. ¶ Ad 5m dōm: q silr ēt cōtingeret in procuratione serui alicuius dñi tēpozalis: q non opz querere hoīem meliozem simplr: sed meliozē ad seruiendū.

¶ Ad illud vo qō in ꝛrū obycit dōm: q decretalis itelligēda est q̃tū ad hoc q nō semp opz eligere meliorē simplr: sz sufficit eligere bonū. ¶ Uel dōm: q nō loquit q̃tū ad fozum ꝓscie: sed q̃tū ad fozuꝫ ꝓtētiosuꝫ: in quo nō reproba tur electio ex hoc q pōt aliqs alius magis idoneus inueniri: dūmō ille qui eligitur idoneus sit. alʒ oīs electio calūniam pateretur.

Articulus. VII.

D secundū sic ꝓcedit. Uidet q malis p̄latis nō sit exhibendus honoꝛ. Sicut. n. dicit Boe. in lib. de cōso. Nō possum⁹ ob honozes reuerēdos iudicare: quos ipsis honozibus reputamus idignos. Sz mali p̄lati nō sunt honozibus digni. g̃ nō pñt iudicari eē reuerendi a suis subditis. ¶ P̄. Honoꝛ nō debet p̄latis malis nisi rōne p̄lationis. Cū ergo sunt prelatione indigni: sūt etiam per cōsequens indigni ad honozes; ⁊ ad alia oīa que sunt prelationi proꝛia.

¶ Sz cōtra est qō dicit Exo. zo. Honoza p̃rem tuū. Glo. idest p̄latos. Cū ergo indiffinite loquat: videtur q omnes p̄lati

Respondeo (tam boni q̃ mali sint honozandi. dōm: q in prelato duo possumus ꝓsiderare. s. personā ꝓpriā ⁊ dignitatē: ꝯm quā est q̃daꝫ ꝓsona publica. si g̃ p̄lat⁹ sit malus rōne ꝓsone sue nō ē honozād⁹ qz cū honoꝛ sit reuerētia alicui exhibita in testimoniū virtutis: falsuꝫ testimoniū de eo ꝓferet: si qs eū obtentu proprie ꝓsone honozaret: cōtra illud qō dr Exo. zo. Nō loquaris cōtra ꝓximū tuū falsuꝫ testimoniū. Sz inquātū est ꝓsona publica: sic gerit typuꝫ ⁊ locū nō sui ipsi⁹: sed alterius. s. xp̃i in ecclesia: vel reipublice: vt dñs in secularib⁹ dignitatibus. ⁊ sic valoꝛ ei⁹ nō ꝓputat ꝯm ꝓsonā: sed ꝛz eū cuius loco preſidet: sicut est de lapillo: qui in cōputationib⁹ ponit loco cētum marcarū cū in se nihil valeat: vt dr ꝓuer. z6. Sicut q mittit lapidē in aceruum mercury: ita q tribuit insipienti honorē. Mercurius. n. dicebat de⁹ rōciny ⁊ mercationis: ⁊ ita est ei honoꝛ exhibēdus: nō ꝓpter se: sed ꝓpter euꝫ cui⁹ locum obtinet: sicut adoratio imaginis refertur ad ꝓtotypum: vt dicit Dama. Unde ⁊ malus prelatus idolo cōparat Zach. xi. O pastoꝛ ⁊ idolum derelinquens gregez.

Ad primū g̃ dōm: q intētio Boe. est dicere q mali hoīes nō iudicant vt reuerēdi in ꝓpriis ꝓsonis: q̃uis eis exhibeam⁹ honozes ꝓpter officia in q̃bus sunt cōstituti. ¶ Ad zm dōm: q malus p̄latus ⁊ idign⁹ est p̄latione ⁊ honozib⁹: qui p̄lato debent: sed ille cui⁹ vicē gerit dign⁹ est: vt ei⁹ vicario talis honoꝛ exhibeat: sicut beata vgo digna est: vt ei⁹ imaginē depictaꝫ in pariete reuereamur: q̃uis tali reuerentia ipsa imago digna nō sit.

Einde queriť ō ꝓtinētibus ad grāz q̃tū ad oēs; ⁊ que ꝓuenit omni statui.

D Et circa hoc querebant tria. Prīo de oſonib⁹: vtz oſo tm̄ valeat facta p alio sic facta p se. zo. de suffragijs: vtrum magis prosint pauperi magis digno: q̃ diuiti p q̃ spāl'r fiunt. 3o de votis: vtrū votū simplex dirimat mr̄imoniū ꝛctū.

Arti. VIII

D primuꝫ sic ꝓcedit. Uidetur q oſo plus valeat p se facta q̃ p alio. Ita. n. dicit in quadā glo. q spāles orationes plus valēt. Sed illa est maxime spālis quis pro se orat. ergo plus valet oſo pro se facta q̃ p alio. ¶ P̄. Ut dr in lib. ō spū ⁊ aīa. Oratio nihil aliud est q̃ deuotio mentis in deū. Sz magis deuote aliquis orat pro se q̃ pro alio. g̃ plus valet oſo pro se facta q̃ pro alio.

¶ Sed contra. Oratio tanto amplius valet quanto magis est deuota. Sed q̃ñq̃z quis deuotius orat pro alio q̃ pro se ipso. ergo plus valet oratio pro alio q̃ seipso.

Respondeo dōm: q duplex est valoꝛ oſonis. Unꝰ qui est oſonis ꝓprius ꝯm quez dicitur valere oratio ad impetrandum illud qō petit: sicut oratio Petri valuit ad suscitationē Thabite. Alius valoꝛ est communis oſoni ⁊ alys operibus virtutū: ꝯm q oratio valere dr ad merendū aliquid ipsi oranti: put charitate iformat: sicut oratio Petri qua suscitationē Thabite ꝛpetrauit fuit meritoria Petro vite eterne inquātū erat actus charitatis informatus. Loquendo g̃ de ꝓmo valoꝛe ceteris paribus plus valet oratio facta p se q̃ pro alio: qz efficacia oratiōis in impetrando pōt amittere suuꝫ effectum: quādo pro alio fit ex aliquo impedimēto: qō inuenit in eo p quo oratur. Uñ vna de conditionib⁹ oſonis que faciunt eā efficacem ad impetrandū est vt aliqs pro se oret. Quantū aūt ad zm valoꝛez oſo magis valet que ex maioꝛi charitate ꝓcedit: siue p se siue p alio fiat. Si aūt de interioꝛi charitate per exterioꝛa opa debeat iudicari: tūc ista cōparatio pōt duplr intelligi. vno mō vt aliquis ita oret p alio: q etiā p se ipso; ⁊ tūc maioris meriti est pro alio orare ⁊ pro se ipso: q̃ p se tm̄. Maioris. n. meriti est amicū beniuolū ⁊ beneficū esse sibi ⁊ aly q̃ sibi tm̄. Alio mō pōt intelligi vt aliqs oret pro alio ⁊ nō p se: ⁊ sic ostenderet eē alteri beniuolus magis q̃ sibi: ⁊ ita peccaret in ordine charitatis magis aliū q̃ se diligens: ⁊ hoc modo intelligendo cōparationē melius est oraꝛe pro se q̃ pro alio.

Ad primum g̃ dōm: q rō illa nō est ad ꝓpositū: qz spālis oſo dicit in glo. illa pro quocūqz spāliter fiat: siue p se: siue p alio. ¶ Ad zm dōz: q lz vt pluries hō p seipso deuotius oret: tm̄ q̃ñq̃z deuotius p alio: ⁊ ita ꝛz hoc nō pōt sumi vniuersale iudiciū: q̃ oratio plus valeat. ¶ Similr dōm ad tertium in cōtrariū.

Articulus. IX.

Jrca scōm sic ꝓcedit. Uidet q suffragia ecclesie spāliter facta p aliquo diuite: equalr valeant pauperi pro quo nō fiunt: si sit equalis meriti. Ut dicit enim Aug. bō suffragia tm̄ valent vnicuiq̃ post mortem: q̃tum meruit viuens vt sibi prodesset. Sed predicti duo equaliter meruerunt: ergo equaliter eis predicta suffragia ꝓsunt. ¶ P̄. Passio xp̃i semp plus ꝓdest ei qui maioris est meriti. Sed missa q̃ est p̄ncipiū suffragioꝝ est memoria passionis dñice. g̃ equaliter ꝓsunt eis q sunt equalis meriti.

¶ Cōtra. deus accipit bō suffragia ꝛz itentionē faciētis. Sz faciens intendit q plus ꝓsint diuiti: p quo facit. g̃ ei plus ꝓsunt. ¶ P̄. Nō est dōm: q frustret pia intentio eoꝝ: qui pro suis charis specialia suffragia faciūt. Frustraret aūt si eis spālius nō ꝓdessent. g̃ magis ꝓsunt eis q̃bus fiunt.

Respondeo dōz: q circa hoc est duplex opio. Quidaz. n. dicūt q suffragia ecclesie spāliter pro aliquo facta valent oībus q sunt in purgatorio eq̃liter qdē bis q sunt equalis meriti: plus vo bis q sunt maioris meriti: minus bis q sunt minoris: sicut candela accēsa pro aliquo diuite in aliqua domo: vbi sunt multi aly eq̃liter ꝓdest alys: qui sunt equalis visus: plus vo bis qui sunt maioris: minus bis q sunt minoris: q̃uis sit diuiti magis ad quēdā honorē ꝓpe alys. Et sicut ēt lectio que legit spāl'r pro aliq̃ clerico multis sil' audiētib⁹ eq̃liter valet bis q sūt eq̃lis capacitatis: plus bis q sunt maioris: min⁹ vo bis qui minoris. Aly vo dicunt q suffragia plus valent bis p q̃bus

h 4o d. 45 q 2 a 1 4o

spāliter fiunt. Utraqz aūt opinio ſm aliqd vera eſt. Ad cuius euidentiā ſciendū eſt q̄ opera vnius ſnon valent alteri quantū ad p̄miū eſſentiale: qz ſic vnuſqſqz ex p̄prijs actibus iudicaf̄: ſed ſolū quantū ad aliqd accidētale gaudiuz: vel quātū ad remiſſionē alicuius pene tpalis. Et ſic ſuffragia viuoz poſſunt p̄deſſe defunctis. Huiuſmodi aūt cōiactio operū p̄tingit dupl'r. Uno mō ex vnione charitatis qua omnes x̄pi fideles efficiunt vnum corpus: z ſic actus vni⁹ quodāmō redundat in iuuamentuz alterius: ſicut etiaz in membris noſtris corporalibus videmus: z ſic iuuat aliqs ex actu alterius: inquātū quilibz exiſtens in charitate gaudet de quolibz bono opere: z quanto eſt maioris charitatis tanto amplius gaudet ſiue ſit in purgatorio: ſiue in paradiſo: ſiue etiam in mundo: z quantum ad hoc eſt vera p̄ma opinio. Alio modo actus vnius fit cōmunis alteri per intētionem facientis: quia facit pro illo vel vice illius: qō valet p̄cipue in debitis ſoluendis: z ſic ſuffragia eccleſie valēt defunctis: in cōtum viuus ſoluit deo ſatisfactionē: quā mortuus ſoluere tenebaf̄. Et ſic valoz ſuffragij ſequitur intentionē facientis. Et q̄tū ad hoc ſecūda opinio vā eſt.

Ad primum ergo dōz: q̄ meritū illud de quo loq̄t Auguſti. eſt meritum p̄ditionatum. Meretur enim aliquis viuens vt ſibi ſuffragia poſt mortē valeant: ſi pro eo fiant: q̄ qdem p̄ditio extat in vno: nō extat in alio: z ideo non eq̄liter p̄ſunt vtriqz. ¶ Ad ſcōm dōm: q̄ paſſio x̄pi fuit exhibita pro oībus: ſacrificiū aūt miſſe ſpāliter pro aliquibus offerf̄. Et ideo nō eſt ſimile. ¶ Alia duo cōcedimus. Articulus. X.

D tertiū ſic procedit. Uidetur q̄ votum ſimplex cōtinentie dirimat matrimonium cōtractū. Si enim aliquis
a det alicui qō prius alteri dederat: ſecunda datio nulla eſt. Sed ille qui emittit ſimplex votū cōtinentie: dat corpus ſuum deo: ergo cū poſtea p̄trahēdo matrimoniū det corpus ſuū vxori: contractus iſte matrimony nihil valere videtur. ergo ꝛc.

¶ Sed ⁊ eſt qō decretalis dicit q̄ votū ſimplex matrimoniū impedit contrahendum: ſed non dirimit contractum.

Reſpondeo dōm: q̄ votū ſimplex nō dirimit matrimoniū contractū: ſed ſoluz ſolēne: cuius ratio p̄z ſi differentia vtriuſqz voti inſpiciaf̄. In voto enim ſimplici eſt ſola p̄miſſio qua quis p̄mittit deo ſe cōtinentiā ſeruaturuz. Ex ſola aūt promiſſione nō trāſfertur dominiū: vnde ſi aliquis promittat rem aliquaz alicui: z poſtea det eandem alteri: bō donatio ſnon poteſt reſcindi per priorem p̄miſſionem: quāuis malefaciat dando. Et ſic ille qui emiſit votum ſimplex continentie poteſt poſtmodum corpus ſuum tradere vxori: z q̄uis peccet hoc faciendo: tamen matrimoniū nō dirimetur p̄pter votū p̄cedens. In voto aūt ſolēni eſt ſimul p̄miſſio z collatio. Tūc enim eſt votū ſolēne quando ſimul aliquis cū voto cōſecratur deo: z ponif̄ in aliquo ſtatu ſanctitatis: vel p ſuſceptionem ordinis: vel per p̄feſſionem certe regule: z ſic nō p̄t vlterius corpus ſuū tradere vxori: z ſi tradit cōtractus nullus eſt: z ſic matrimoniū dirimif̄ per votū ſolēne: nō autez p ſimplex. ¶ Rō aūt ⁊ ꝛiū adducta falſuz ſuppōit. ſ. q̄ p votū ſimplex aliqs det corp⁹ ſuū deo: nō. n. dat ſz p̄mittit.

Unde querebaf̄ de his q̄ ptinēt ad culpā. ¶ Et circa hoc q̄rebanf̄ gnq̄. Primo vtrū peccet q̄ ad eccleſiā vadit pp diſtributiones: q̄ alias nō iret: q̄uis a p̄ncipio p̄bendam
b acceperit: vt deo ſeruiret. 2° vtz aliqs habēs de ſupfluo peccet ſi nō det pauperi petēti. 3° vtz q̄ſ ſunt diuerſe opiniones de aliquo facto: vtrū ille q̄ ſequif̄ min⁹ tutaz peccet: ſicut de pluralitate p̄bendaz. 4° vtrū mendacium ſemper ſit peccatū. 5° vtruz quantum aliquis intendit peccare tantum peccet. Articulus. XI.

D primum ſic p̄cedif̄. Uideſ q̄ ille qui vadit ad eccleſiaz p
a pter diſtributiones: alias nō iturus peccet. Ipſe eniz videſ ponere obſequiū diuinū qō eſt im preciabile ſub precio rei temporalis. ergo cōmittit ſymoniā: z ita videtur q̄ mortaliter peccet.

¶ Sed ⁊. Ille qui facit votū bona intētione: ſi poſtmoduz in p̄ſecutione voti mutef̄ voluntas eius: vt inuitus faciat qō volēs p̄miſit: nō euacuaf̄ meritū voti: vt videf̄ Anſelmus dicere in lib. de ſimilitudinibus: ergo eadem ratione qui accipit p̄bendaz: vt deo ſeruiat non peccabit: quāuis poſtea mutetur eius intentio.

Reſpōdeo dōm: q̄ ad euidentiā huius qōnis notādū eſt q̄ aliquis actus dicif̄ eſſe ſpiritualis dupl'r. Uno mō ex p̄te p̄ncipij: qñ. ſ. actus p̄petit alicui perſone: p̄pter aliquid ſpūale qō in ipſo eſt: ſicut ēpo conſecrare baſilicas: z dyacono legere euangeliuz: z in talibus actibus cōmittif̄ ſymonia: ſi aliqs intēdat ſuū actū vendere. Alio mō eſt aliqs actus ſpūalis: nō ex p̄te p̄ncipij: ſed ex parte finis tm̄: ſicut docere liberales artes: quarū veritas ſpūalis eſt: ſz bō doctrina nō p̄petit alicui pp aliqd ſpūale officiū: cū etiā gētilib⁹ liceat bō artes docere: z in his actibus cōmittif̄ ſymonia: ſi vendaf̄ finis q ſpūalis eſt. ſ. ipſa veritas: nō aūt ſi aliqs ſua opa locet. Celebrare ḡ diuinum officiū in eccleſia eſt act⁹ ſpūalis p̄mo mō. Cōpetit. n. alicui ex hoc q̄ eſt cleric⁹: z iō ſymoniā cōmittit q bmōi actū vēdere intēdit. In q̄libet. n. venditōe p̄ciū accipif̄ q̄ſi finis: z iō in p̄dicto caſu diſtinguendū eſt. Si. n. bō diſtributiones recipit q̄ſi finē ſui operis p̄ncipal'r intentū: ſymoniā p̄mittit: z ita mortaliter peccat. Si aūt bz p̄ncipalē finē deuz in tali actu: ad bō aūt diſtributiones reſpicit ſecundario non quaſi in finē: ſed ſicut in id qō eſt neceſſariū ad ſuā ſuſtentationē: cōſtat q̄ nō vendit actū ſpūalē: z ita ſymoniā non cōmittit nec peccat. Sic. n. acceptio diſtributionū non erit cauſa quare ad eccleſiaz vadat: ſed p̄prie bmōi determinatio quare nunc vadat z non alia vice.

Et ſic p̄z rñſio ad p̄mum: qz nō ponit impreciabile ſub p̄cio. ¶ Ad illud vo qō ⁊ obycit̄ dōm: q̄ tunc in vouēte nō euacuaf̄ meritū voti: qñ intētio vouētis fertur ſup licitū: vt cū aliqs vellet nō facere illud qō vouit: ſi nō vouiſſet. Si aūt ferat directe ſuper illicitū: tūc euacuatur meritū voti: vt cum aliquis vult abſolute illud nō facere qō vouit. Ille aūt qui vult ire ad eccleſiaz p̄ pecunia: ſicut pro fine p̄ncipali: habet voluntatem delataz ſuper illicitū: z ideo peccat. Articulus. XII.

D ſecundum ſic p̄cedit. Uf̄ q̄ ille
a nō dat pauperi petenti: ſi bēat de ſuperfluo peccet. Facere. n. elemoſynā de ſupfluo eſt i p̄cepto. Lu. iz. Uerū tamē ſi qd ſupereſt date elemoſynaz, ḡ peccat ſi petēti nō tribuat. ¶ P. Aliqs teneī ingrere de bis q̄ ſūt neceſſaria ad ſalutē: vt aliqs ſubueniat exiſtēti in extrema neceſſitate: ergo tenetur quilibet inquirere vtrū pauper ſit in extrema neceſſitate: vel ſtatim ei dare.

¶ In ꝛiū eſt qz ſic videreī q̄ oēs eſſent damnati.

Reſpondeo dōz: q̄ circa hoc diſtiguēdū eſt. Supposito. n. q̄ aliqs bēat de ſupfluo: z reſpectu indiuidui: z reſpectu p̄ſone: qō teneī pauperib⁹ erogare: aut videt in paupere petēte euidentia ſigna extreme neceſſitatis: aut nō. Si videt: certum eſt q̄ teneī dare. Et peccat nō dādo. In hoc enī caſu loquiī Ambro. Paſce fame moriētē: ſi nō paueris occidiſti. Si vo nō appareāt: tūc nō teneī dare pauperi petēti: qz q̄uis teneaī dare ſupfluū

pauperibus

pauperibus:nõ tñ tenet oibus dare:nec huic dare:sed tenet distribuere ꝫ ꝙ sibi vtiuꝫ fuerit opportunũ:nec tenetur ingrere:qꝛ hoc esset nimis graue:ꝙ de oibus pauperib⁹ ingreret:ꝛ ꝓcipue cũ ad eũ qui necessitatẽ patit pertineat: vt necessitatem suã exponat. ¶ Et per hoc pz responsio ad obiecta. Articulus. XIII.

Circa tertiũ sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ ille qui bz plures ꝓbendas peccet:ex hoc ipso ꝙ opiniones magꝝ sunt i ꝺriũ. Quicũqꝫ.n.cõmittit se discrimini:in his que sunt ad salutẽ peccat. Sed iste cõmittit se discrimini:vt vꝛ: cũ faciat ꝺ multoꝝ peritoꝝ sniam.ꝯ videt ꝙ peccet.

¶ Sed ꝺ.ꝓ põt esse ꝙ in tali casu aliqs adhibet diligentiaꝫ ingrens an hre plures ꝓbendas sit licitũ:nec inuenit aliqd qõ eũ moneat ad hoc ꝙ sit illicitũ:ergo videtur ꝙ sine peccato possit plures prebendas habere.

Respondeo dom:ꝙ duob⁹ modis aliqs ad pctm̃ obligat:vno mõ faciẽdo ꝺ legẽ:vt cũ aliqs fornicet. Alio mõ faciendo ꝺ ꝓsciam:ꝛ si nõ sit ꝺ legẽ:vt si ꝓscia dictat alicui ꝙ leuare festucã ꝺ terra sit pctm̃ mortale. Ex ꝓscia aũt obligat aliqs ad peccatuꝫ siue beat certam fidẽ de ꝺrio eius qõ agit:siue ẽt habeat opinionẽ cuꝫ aliq̃ dubitatione. Illud aũt qõ agit ꝺ legẽ semp est maluꝫ nec excusat ꝙ hoc ꝙ est ꝟm ꝓsciam:ꝛ simil'r qõ est ꝺ ꝓsciaꝫ est malũ:q̃uis nõ sit ꝺ legẽ:qõ aũt nec ꝺ ꝓsciaꝫ:nec ꝺ legẽ est nõ põt eẽ pctm̃. ¶ Dicẽdũ est ꝯ ꝙ qñ sunt due opiones ꝺrie de eodẽ:opꝫ esse alterã verã ꝛ alterã falsaꝫ. Aut ꝯ ille ꝙ facit ꝺ opinionẽ magꝝ:vtpote habendo plures ꝓbendas facit ꝺ verã opinionẽ:ꝛ sic cũ faciat ꝺ legẽ dei nõ excusatur a pctõ:q̃uis nõ faciat cõtra ꝓsciam:sic.n.ꝺ legẽ dei facit. Aut illa opinio nõ est vã:sed magis ꝺria quã iste sequit:ita ꝙ vere licꝫ hre plures ꝓbẽdas:ꝛ tũc distinguẽdũ est:qꝛ aut talis bz ꝛsciam de ꝺrio:ꝛ sic itꝫ peccat ꝺ ꝓsciam faciens: q̃uis nõ ꝺ legẽ. Aut nõ bz ꝓsciaꝫ de ꝺrio:ſz certitudinẽ ꝛſz tñ in quãdã dubitationẽ iducit ex ꝺrietate opinionuꝫ:ꝛ sic si manẽte tali dubitatione plures ꝓbendas bz periculo se cõmittit:ꝛ sic ꝓcul dubio peccat:vtpote magis amãs bñficium tẽporale q̃ ꝓpriã salutẽ. Aut ex ꝺrys opionib⁹ in nullam dubitationẽ adducit:ꝛ sic nõ cõmittit se discrimini: nec peccat. ¶ Uñ pz solutio ad obiecta. Arti. XIIII.

D quartum sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ non oẽ mẽdaciũ sit pctm̃.

a Maius.n.pctm̃ est homicidiũ q̃ mẽdacium. Sz homicidiũ põt licite fieri:vt cũ iudex occidit latronẽ:ꝯ ꝛ mẽdaciũ. ¶ ℙ. In sacra scriptura qdã laudãtur:ꝙ tñ mẽtiti esse itelliguñt:vt obstetrices. Jacob ꝛ Judith.ꝯ mendaciũ non semp est peccatum.

¶ Sed ꝺ est qõ Aug. determinat in lib. de mẽdacio.

Respõdeo dom:ꝙ qñcũqꝫ aliquis actus bz aliquã inordinationẽ inſepabil'r ãnexaꝫ nunq̃ põt bñ fieri:qꝛ ipsa ĩordinatio est aliqd superfluuꝫ vel diminutũ:ꝛ ita nõ põt in tali actu mediũ accipi:in quo vtus cõsistit:vt pz ꝙ ꝓbm in.6.ethi. Dꝺ aũt act⁹ est mendaciũ. Ad hoc.n.inuẽta sunt vba vl voces:vt sint signa itelluũ:vt dñ in pn⁹ periar.ꝛ iõ qñ aliquis voce enunciat:qõ nõ bz in mẽte:qõ ipoꝛtat in noie mẽdacy:est ibi inordinatio ꝙ abuſuꝫ vocis:ꝛ ideo cõcedimus ꝙ mendaciũ semper est pctm̃.

Ad primũ ergo dom:ꝙ homicidiũ semp est pctm̃: qꝛ inordinationẽ bz inſepabil'r ãnexaꝫ. homicidiuꝫ.n.pl's ipoꝛtat q̃ occisio hois. Lõposita.n. noia frequẽter plus ipoꝛtant q̃ cõponẽtia. Impoꝛtat.n. homicidiũ occisionẽ hois indebitã:ꝛ iõ homicidiũ nunq̃ est licitum:q̃uis occidere hoiem aliqñ liceat. ¶ Ad ꝛm dom:ꝙ sicut Aug. dicit in lib. de mẽdacio:ꝛ hr in glo. sup illud ps. Perdes oẽs ꝙ loquunt mendaciũ. Dupl'r aliqs laudat in scriptura. Quidã ꝓpter ꝓfectum statum virtutis:ꝛ boꝝ facta ꝓponunt oibus in exẽplũ:ꝛ de talibus nõ legit ꝙ mentiti sint:vel si aliq̃ dixerũt:que mẽdacia vident ꝺ intẽtionẽ quã ex instinctu spũſſcõ ꝓceperũt:mẽdacia nõ sunt. Qui dã vo laudant ꝓpter vtutis indolẽ:ꝛ sic in aligbus mẽdacium fuisse legit maxime officioſuꝫ:sicut pz de obstetricibus. Nõ.n.cõmẽdant:qꝛ mẽtite sunt:sed ꝓp misericordiã ex q̃ in mendaciũ inciderũt:ꝛ sic apparet in eis q̃daꝫ indoles.i. ꝓfectus virtutis:nõ aũt perfectio. Articulus. XV.

Circa gntũ sic ꝓcedit. Uidet ꝙ nõ opꝫ ꝙ si aliqs intẽdat peccare mortal'r: c ꝙ peccet ꝓpter hoc mortal'r. Deꝰ.n. ꝓnior est ad miserendũ q̃ ad puniẽdũ:vt habet ex glo. in ꝑn°. Jere. Sed si aliqs intendat peccare venialiter:nõ segt ꝙ ꝓp hoc peccet venial'r:ꝯ nec opꝫ ꝙ qui intendit peccare mortal'r:ꝙ ꝓp hoc peccet mortal'r.

¶ Sꝫ ꝺ. Quicũqꝫ intẽdit peccare mortal'r facit ꝺ ꝓsciam. Sed oĩs talis peccat mortaliter:ergo ꝛc.

Respõdeo dom:ꝙ ipropꝛie dr ꝙ aliquis intendat peccare mortal'r aut venial'r. Malum eniꝫ est ꝓpter itẽtionẽ ꝛ volũtatẽ:vt dicit Dio. 4.c. de di no. Sꝫ aliqs ꝙ intẽdit facere aliqd quod credit esse mortale pctm̃:ex hoc dr ꝙ intendit peccare mortal'r. ꝓdicta ergo q̃stio nihil aliud q̃rit:nisi q̃re aliqs credens eẽ pctm̃ mortale qõ facit:peccat mortal'r. Nõ aũt est necesse ꝙ sit venialẽ:si credat veniale esse:vt si fornicationẽ credat esse venialẽ pctm̃. Cuius qõnis de facili pz solutio:qꝛ cũ cõscia etiaꝫ erronea habeat vim ligandi ex hoc ipso ꝙ ꝺ ꝓsciam facit: mortal'r peccat. Error aũt ꝓscie q̃qꝫ bz vim absoluẽdi sive excusandi:q̃ñ.ſ. ꝓcedit ex ignorãtia ei⁹ qõ quis scire nõ põt:vel scire nõ tenet:ꝛ in tali casu quãuis factum de se sit mortale:tñ intendẽs peccare venial'r peccaret venial'r:sic̃ si aliqs intenderet accedere ad vxorẽ suã cã delectationis: ꝛ ita intenderet peccare venialiter:si alia ei supponeretur eo nesciẽte:nihilominus venial'r peccaret. Q̃ñqꝫ vo error cõscie nõ bz vim absoluendi vel excusandi:q̃ñ.ſ. ipse error peccatũ est:vt cũ ꝓcedit ex ignorãtia eius qõ quis scire tenetur ꝛ põt:sicut si crederet fornicationẽ simplicẽ esse peccatuꝫ veniale:ꝛ tunc q̃uis crederet peccare venialiter:nõ tamen peccaret venialiter sed mortaliter. ¶ Et sic patet responsio ad obiecta.

Einde querebat de bis q̃ ꝙtinent ad penam ꝛ gloriã. Et ꝓmo de bis que ꝙtinẽt ad penã. Scõo de bis q̃ ꝙtinent ad gloriã. Circa penã aũt querebatur. ꝓmo de pena spũali. Scõo ꝺ pena corꝑali dãnatoꝝ. ¶ Circa ꝓmũ duo querebant. ꝓmo vtꝫ dãnati videãt gloriam sanctoꝝ:ꝛ maxime post diẽ iudicy. Scõo vtꝫ dãnati vellent suos ꝓpinquos esse dãnatos. Articulus. XVI.

D primum sic ꝓcedit. Uidet ꝙ dãnati post diez iudicy vi- a deant gloriã sanctoꝝ. Sicut.n. se bz gloria ad miseriã:ita miseria ad gloriã. Sed de ꝓfectione glorie sanctoꝝ est vt videãt miseriã dãnatorum:vt habet. Isa. vl. Egredient ꝛ videbunt cadauera ipioꝝ.ꝯ ꝛ de ꝓfectiõe miserie dãnatoꝝ est vt videãt gliam sanctoꝝ:ꝛ sic post diẽ iudicy q̃ in miseria ꝓfecta erunt videbũt gloriã sanctoꝝ. ¶ ℙ. post diẽ iudicy nulla afflictio a damnatis subtrahet. Sed nunc affligunt damnati de b ꝙ vident gloriam sanctoꝝ:ꝟm illud Isa. 46. Uideant ꝛ confundantur ẽlantes populi. ergo ꝛ post diez iudicy gloriam sanctorum videbunt.

¶ Sed contra. Omnis delectationis materia damnatis post diem iudicy subtrahet. Sed videre sanctorum gloriã est quedam materia delectationis. ergo ꝛc.

Respondeo dom: q videre gloriaz beatoz dupliter cõtingit. Uno mõ vt capiat quid sit ipsa gloria: z qualis z quãta: z sic nullus põt videre gloriã nisi qui est in gloria. Superat. n. z desideriũ z itellectũ eoz̃ qui nõ sunt in ea. Hoc. n. est manna absconditũ: z nomen nouũ scriptũ in calculo: qõ nemo nouit nisi qui accipit: vt habet Apoc. 2. Alio mõ contingit videre gloriã beatoz̃ vt videant ipsi beati esse in quadaz gloria inenarrabili z excedente intellectũ. Et sic dãnati ante diem iudicy vident gloriã sanctoz̃: nõ aũt post diez iudicy: qz tũc erũt penitus a sanctoz̃ cõsortio alienati: vt qui ad summũ iam miserie puenerunt: z iõ nec etiã sanctoz̃ cõsortio digni babebunt: nã videns aliqõ cõsortiũ bz cum eo qõ videt.

Ad primũ ergo dom: q videre miseriã dãnatoz̃ omnino erit sanctis ad gloriã: gaudebũt enim de iustitia dei z de sua exaltione: sm illud ps. Letabitur iustus cũ viderit vindictã. Sed videre sanctoz̃ gloriaz aliquid perfectionis importat: qua post diem iudicy dãnati puabunt. ¶ Ad 2m dom: q damnati in inferno existentes post diez iudicy memores erunt glorie sanctoz̃: quam ante iudiciũ z in iudicio viderunt: z sic cognoscent eos esse in maxima gloria: quãuis nõ videant ipsos beatos nec eorũ gloriã: z ita inuidia torquebuntur: z sic afflictio que est in eis nunc ex tali visione manebit visione sublata: de qua etiam magis dolebunt: videntes se etiam visione sanctoz̃ indignos reputatos.

¶ Ad illud qõ ꝺ obycit dom: q videre sanctoz̃ gloriã nõ est mã delectationis: nisi sm põmũ modũ visionis videat: qualiter a damnatis nunquã videt: secundo aũt mõ videre z non habere est magis afflictionis causa propter inuidiam. Articulus. XVII.

D secundũ sic pcedit. Uidet q dãnati nõ vellẽt suos propinquos eẽ dãnatos. Dr. n. Luc. 16. q dives in inferno dãnat⁹ petebat Lazarũ mitti ad fres suos: vt testaret illis ne venirẽt in locũ tormẽtoz̃. Petitio aũt est voluntatis designatio. ergo damnati non volunt suos propinquos damnari.

¶ Sz ꝺ est qõ dr Isa. 14. super illud. Surrexerũt de solys suis. dicit glo. Solatiũ est damnatis socios habere sue miserie. ergo ipsi vellent oẽs esse damnatos.

Respondeo dom: q vitia spũalia in damnatis cõsumant: qõ significat Ezech. 32. vbi dr de impys: q cũ armis suis ad ifernũ descendũt: z iõ in eis pfecta inuidia est: ad quã ptinet dolere de bono alteri⁹: qõ ipse nõ bz: z sic ẽt velle oẽs pati malũ qõ ipse patit. Liberari eniz a malo põdã bonũ est. Que gdẽ inuidia in aliquibus ẽt in hac vita tantũ ualescit: vt suis pximis etiã inuideãt de bonis q̃ nõ habent ipsi. Unde multo amplius dãnati inuidia stimulante vellent suos pximos: cũ oibus alys esse dãnatos: z dolebunt si sciant aliquos eẽ saluatos. Sed tñ si nõ oẽs debẽt damnari: sed aliqui saluari: magis vellent suos pximos q̃ alios a dãnatione liberari: qz in hoc etiã inuidia torq̃buntur: si videant saluari alios z suos dãnari: z p hunc modũ dives dãnatus nolebat suoz̃ dãnationẽ. ¶ Et sic pz rñsio ad obiecta. Arti. XVIII.

Einde querebat de pena corporali dãnatoz̃: vtz. si sit ibi tñ pena ignis: vel etiã pena aque: z videt q sic per illõ Job. 24. de impys. Trãsibũt ab aquis nimium ad calorem nimium.

¶ Sed contra. Omnis delectatio z refrigerium damnatis aufertur. Sed non põt esse sine quoꝺã refrigerio q aligs afflictus calore ad frigus aque transeat: vel ecõuerso. ergo talis penaz̃ alternatio nõ erit in damnatis.

Respondeo dom: q sicut dicit Basilius exponẽs illud ps. Uox dñi intercidẽtis ꝛc. In fine mũdi ignis diuidet z alia elemẽta: z qcquid est in eis pulchrũ z clarũ remanebit superius ad gloriã beatoz̃: qõ vero est in eis fetulentuz z penosuz descendet in infernum ad penã damnatoz̃: z ita fex totius creature in infernum colliget z erit damnatis in penã: z nõ solũ patientur penã ignis. Justum est enim vt qui creatorem offenderunt ab omni creatura puniant. Unde dicit sapientie. 5. Or orbis terrarum pugnabit pro illo contra insensatos.

Ad illud aũt qõ in ꝯriũ obycitur dicenduz: q ex hꝺ varietate penaruz nullũ erit in dãnatis refrigeriũ. Ignis enim z aqua z hꝺ non agent in corpora dãnatoz̃ actione nature: ita q relinquant suas qualitates in corporibus damnatoz̃ sm esse nature: sicut ignis relinquit calorem in lignis que facit esse calida: alioquin cũ cõtraria nõ possint esse simul in eoꝺem: oporteret corpora damnatoz̃ suas qualitates perdere: z sic transmutata natura organoz̃ fieret pena minus sensibilis: sed agunt in corpora damnatoz̃ actione spirituali: imprimẽdo. s. suas qualitates in corporibus damnatoz̃ sm esse spirituale: per modũ quo species colorum est in aere: vel etiam in pupilla: nõ ita q fiant colorata. Unde corpora damnatoz̃ sentient afflictionem ignis: sine hoc q conuertantur in naturam ignis: z ideo varietas penaz̃ nõ faciet eis aliqõ refrigerium. Refrigerium enim nunc ex alternatione penaz̃ proueniens causatur ex transmutatione nature: inquantum per frigus aque superfluitas calefactionis remittitur. Et sic ad medium venitur: qõ est delectabile.

Einde querebat de gloria beatoz̃. Et circa hoc querunt duo. Prio vtz beatitudo sanctoz̃ per prius cõsistat in intellectu q̃ in affectu: vel ecõuerso. Secundo vtz per prius beati ferantur ad videndum humanitatem xpi q̃ eius diuinitatem. Articulus. XIX.

D primuz sic pcedit. Uidet q beatitudo sanctoz̃ pcipue cõsistat in intellectu. Sicut enim dicit Augu. io. cõfessi. Beatitudo est gaudiũ de veritate. Sz veritas ptinet pncipaliter ad intellectũ. g̃ z beatitudo. ¶ P. Joan. 17. dr. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum verũ deũ z quẽ misisti Jesum xpm. Cognitio aũt ad intellectuz pertinet. ergo z vita eterna siue beatitudo.

¶ P. Augustinus dicit. 1. ꝺ trini. Or visio est tota merces. Merces autẽ est beatitudo. ergo pertinet principaliter ad visionem intellectus.

¶ Sz ꝺ. Premiũ respondet merito. Sz meritũ pncipaliter cõsistit in voluntate. ergo z beatitudo que est premium.

Respõdeo dom: q felicitas siue beatitudo in operatione cõsistit: z nõ in habitu: vt phus pbat in. 1. etbi. Unde beatitudo bois põt comparari ad aliquam potentiaz aie dupliciter. Uno mõ sicut obiectũ potẽtie: z sic beatitudo pcipue cõparat ad voluntatẽ. Nominat. n. beatitudo vltimũ finẽ hominis z sũmũ bonuz ipsius. Finis aũt z bonum sunt obiectũ voluntatis. Alio modo sicut actus ad potentiã: z sic beatitudo originaliter z substantialiter cõsistit in actu intellectus. Formaliter aũt z completiue in actu voluntatis: qz impossibile est ipsum actuz voluntatis esse vltimum finem voluntatis. Ultimus enim finis hominis est id qõ est põmo desideratum. Nõ autem potest esse q põmo volituz sit actus voluntatis. Prius eniz est potentia fieri in aliquod obiectum: q̃ q feratur super actum suum. Prius enim intelligitur actus alicuius potentie q̃ reflexio eius super actum illuz. Actus enim terminatur ad obiectum: z ita quelibet potentia prius fertur

in obiectum

in obiectum q̄z in actum suum:sicut visus p̄us videt colorem q̄z videat se videre colorem:z ita etiam voluntas p̄us vult aliqd̄ bonū q̄z velit se velle:z sic actus voluntatis non potest esse p̄mo volitū:z per cōsequēs nec vltimus finis:sz quotiēscūq; aliqd̄ bonū exterius est desideratū quasi finis:ille actus noster est nobis quasi finis interior:quo primo perfecte attingimus ad ipsuz.Sicut dicimus q̄ comestio finis est z beatitudo eius:qui ponit cibū finem suum: z possessio eius qui finem suum ponit pecuniaz.Finis aūt nostri desidery deus est.Unde actus quo ei primo coniungimur est originaliter z substantialiter nostra beatitudo. Primo aūt deo coniungimur per actuz intellectus:z ideo ipsa dei visio:que est actus intellectus est substantialiter z originaliter nostra beatitudo.Sed q̄z hec operatio perfectissima est z conuenientissimum obiectuz:ideo consequitur maxima delectatio:que quidem decorat operationem ipsam z perficit eam:sicut pulchritudo iuuentutem:vt dicitur in.io.ethi.vnde ipsa delectatio que voluntatis est:est formaliter cōplens beatitudinem:z ita beatitudinis vltime origo est in visione:cōplementum autem in fruitione.

Tres ergo p̄me rationes concedende sunt:quia ostendunt q̄ beatitudo substātialiter cōsistat in actu intellectus. ¶ Ad illud autem qđ cōtra obycit̄:dicendum q̄ meritum consistit in agendo:p̄mium autem in recipiendo.Actio aūt p̄mo pertinet ad voluntatem:q̄z ipsa mouet omnes alias vires:sed receptio primo pertinet ad intellectum q̄z ad voluntatē:vnde p̄remiū per p̄us attribuit̄ intellectui:meritū aūt voluntati. Articulus. XX.

Arca scōm sic p̄cedit̄.Videt̄ q̄ beati in gloria p̄us ferant̄ ad contemplandam xp̄i diuinitatem q̄z eius humanitatem. Altissimo enim statui altissimus actus p̄mo z p̄ncipaliter competit.Sz beati sunt in statu altissimo.Cum ergo actus intelligentie que est potētia altissima:cuius est ferri in deū:sit actus altissimus z nobilissim⁹: videt̄ q̄ hic actus p̄mo beatis cōpetat vt deum cōtemplētur. ¶ P. Hoc ad imperfectionem vie pertinet:q̄ oportet nos ab inferioribus ad superiora contemplanda conscēdere.Sed in beatis erit perfectio cōtraria imperfectioni vie: ergo ipsi econuerso per p̄ius superiora contemplabunt̄:z sic p̄mo christi diuinitatem q̄z eius humanitatem.

¶ Sed contra ad extremū non peruenitur nisi per medīū. Sed medium inter deum z homines est christi humanitas.i.ad Thi.z.Mediator dei z hominuz homo christus Jesus.ergo sancti non perueniunt ad contemplationē diuinitatis christi:nisi p̄ius contemplando eius humanitatez.

Respondeo dicendum:q̄ vnusquisq; p̄ius considerat illud quod est ratio alicuius:q̄z id cuius ratio est:sicut artifex p̄ius considerat regulaz operis q̄z fm regulam operetur.Beati autem adeo sunt deo coniuncti:vt ipse sit eis ratio cuiuslibet cognitionis z operis.Aliter enim actus beatitudinis per alias cognitiones z operationes sanctorum impediretur.Et ideo illud ad qđ sancti primo attendunt est ipse deus:z euz habent mediū cuiuslibet cognitionis:z regulam cuiuslibet operationis:z sic per p̄ius contemplantur diuinitatez christi q̄z eius humanitatez.In vtraq; tamen contemplanda delectationē inueniunt:vnde dicitur Jo.io.Ingredientur.s.beati ad cōtemplandā diuinitatē xp̄i:z egredient̄ ad cōtēplandā eius humanitatē:z vtrobiq; pascua inuenient.i. delectationez:

Duas (vt exponitur in lib.de spiritu z anima. ergo p̄mas rōnes concedimus. ¶ Ad illud qđ ꝫ obycit̄ dōm:q̄ rō illa p̄cedit q̄z tū ad statū vie in q̄ nōdū sumus deo pfecte cōiuncti.Sed opz nos ad deuz per xp̄m accedere:sed cū iam deo in beatitudine coniuncti erimus; per p̄ius intendemus xp̄i diuinitati q̄z eius humanitati.

¶ Incipit quodlibet nonum sancti Thome.

Uesitum est p̄imo de capite xp̄o. Deinde de mēbris. De xp̄o q̄situz est tripl'r.P̄imo q̄z tuz ad nām diuinā. 2° q̄z tū ad vnionē hūane nāe ad diuinam. 3° quantū ad species sub qbus in sacramento altaris continetur.

Articulus. I.

Arca p̄mū querebat̄ vtz deus possit facere infinita esse actu:z vī q̄ nō. Deus enim pōt facere aliqd maius omni eo qđ facit: qz eius potentiā nō adequat opus:vt dicit Dionysius de san.vic.Sz infinito in actu nō pōt esse aliqd maius.ergo nō pōt esse q̄ deus faciat infinitū in actu.

¶ Sed ꝫ.Deus pōt plus facere q̄z homo possit dicere vel cogitare:fm illud Luce.p̄.Non erit impossibile apud deum omne verbū.Sed homo pōt dicere esse infinituz in actu: z etiam cogitare:cū quidam p̄hi hoc posuerint:vt p̄z in.z. phy.ergo deus potest facere infinitum in actu.

Respondeo dōm:q̄ cum dicit̄ deuz non posse aliquid facere:hoc nō est p̄pter defectū diuine potentie:sed p̄pter incōpossibilitatē que importat̄ in facto.Qđ quidez contingit dupliciter.Uno mō q̄z repugnat facto inquantū est factum:sicut dicimus deum non posse facere aliquam creaturā que se in esse cōseruet:quia ex hoc ipso q̄ res aliqua ponitur habere superiorem:ponit̄ etiam indigere cōseruatore:cuz idem sit causa essendi rez z cōseruans rez in esse.Alio modo q̄z repugnat huic facto inquantum est hoc factū:sicut si dicamus deū nō posse facere equum rationalē esse.Esse enim rationale quāuis nō repugnet facto inquantū est factū:tamen hoc factū.s. esse rationale repugnat omni equo inquātū est equus:in cuius diffinitione cadit irrationale.Quidam aūt dicunt q̄ deus nō potest facere esse infinitum in actu:q̄z esse infinitum repugnat facto inquantū est factū.Est enim contra rationē creature:vt creatorem adequet:qđ oportet ponere si esset aliqua creatura infinita.Infinitū enim infinito maius nō est.Sed istud non videtur rationabiliter dici.Nihil enim p̄hibet illud qđ est infinitū per vnum moduz superari ab eo qđ est infinitū pluribus modis:sicut si esset aliqđ corp⁹ ifinitū ꝫz lōgitudinē:finitū vō latitudine:esset minus corpore lōgitudine z latitudine infinito.Dato aūt q̄ deus faceret aliqđ corp⁹ ifinitū actu:corp⁹ qdē hoc esset infinituz q̄titate dimēsiua:sz de necessitate hēret nām spēi terminatā:z esset limitatū ex hoc ipso q̄ esset res nālis:vī nō esset eq̄le deo:cuius eē z essentia est modis oib⁹ ifinita. Alij vō dixerunt q̄ esse infinitū in actu fm aliquē modū nō repugnat facto inq̄tū factū:neq; huic facto inq̄tū est ꝺ factū: qđ est ens in actu.Aliquo vō mō repugnat enti in actu esse infinitū.Et hec est opīo Algazelis.Distinguit.n.duplex infinitū.s.infinitū p se:z infinitū per accīs:cuius distīctiōis itellect⁹ hinc accipi pōt:q̄ cū ifinitū p̄ncipal'r in q̄titate inueniat̄:vt dī in.i.phy.(T.c.lꝯ.)si q̄titas in qua infinitum ꝓsistit hēat talē multitudinē:cuius vnaqueq; pars ab altera dependeat z certū ordinē hēat:ita q̄ vnaq̄q; pars illius multitudinis regrat̄ p se:tunc infinitū in tali q̄titate cōsistēs dicet̄ infinitū p se:sicut pz in hoc q̄ baculus mouet̄ a manu:manꝰ a lacertis z neruis:q̄ mouent̄ ab ania:q̄ si in ifinitū p̄cedunt:vt.s.aīa ab alio moueat̄:z sic deinceps in ifinitū:vel baculus aliqd aliud moueat:z sic deinceps in ifinitū erit multitudo istoz mouētiū:z motoz p se ifinita. Si vō q̄titas in qua cōsistit infinitū resultet ex aliqbꝰ pluribus:q̄ eundē ordinē seruent:z quoz numerus nō regrit nisi p accīs:tūc erit infinitū per accīs:sicut si aliqs faber

cultellum faciat: ad cuius cōstitutionē multis martellis indigeat: ex hoc q̄ vnus post aliū frangit̄: & vnus succedit in locū alterius eiusdē ordinē tenēs: si talis multitudo in infinitū excrescat: dicet̄ infinitū p accūs & nō p se. Accidit enim fabrili operi martello⁹ infinita multitudo: cū per vnū martellū (si duraret) eq̄liter posset expleri sic̄ p infinitos. Dicūt ḡ q̄ infinitū p se repugnat ei qđ est esse in actu: eo qđ opz in his q̄ per se ordinē hūt cōpleri postremū: nisi per cō parationē quodāmō oium p̄ozū: & sic ad vnū cōstituēduz regreret̄ infinito⁹ ordinata influētia: si esset aliqd infinitū per se. & ita nunq̄ posset compleri: cū infinita nō sit transire: sed infinitū p accūs ꝑm eos non repugnat ei qđ est esse in actu: cū vna pars multitudinis ab altera nō dependeat. vñ ꝑm hoc nihil ꝓhibet esse infinitū in actu: sicut Alga. dicit in sua meta. aīas rōnales hoīuz defuncto⁹ eē infinitas in actu: eo q̄ ponit gnātionē hoīum ab eterno fuisse: & aīas post mortē corpo⁹ remanere: & ꝑm hāc opinionē deus posset facere infinita vel infinitū in actu etiā si nō inueniatur in nā infinitū in actu. Sed ē cōmē. 5. meta. (Cō. 6.) dicit q̄ in actu esse nō pōt: neq; infinitū p se: neq; infinitum per accūs. In potētia vō inuenit̄ infinitū p accūs: sed nō infinitū per se: & sic ꝑm eū esse infinitū oīo repugnat ei qđ est esse in actu: & hoc verius esse videt̄. Nō. n. pōt esse actu in rerum natura aliquid nō specificatū ad diuersas species indifferē ter se bñs. Quānis. n. itellect⁹ ꝓcipiat aīal nō specificatum rōnali vel irrōnali dīa: nō tñ pōt esse actu aīal: qđ non sit rōnale vel irrōnale: vñ ꝑm ꝓbm nō est in genere quod nō est in aliq̄ eius specie. vnaqueq; vō q̄titas specificā ꝑ certam terminationem q̄titatis. sicut multitudinis spēs sunt duo & tria: & sic de alys: & magnitudinis spēs sunt bicubitū & tricubitū: & hȝ: vel ꝑm aliq̄ determinataz mensurā. vnde impoſe est sic inueniri aliq̄ q̄titatē in actu que non sit p̄ozys terminis limitata: cū aūt infinitū ꝓgruat q̄titati & dicā infinitū p termini remotionē: impoſe erit infinitū eē in actu: pp qđ dicit ꝓbs in. 3. phy. (T. c. 57.) Qz infinitū est sicut mā nōdū specificata: ſz sub ꝓuatiōe exñs: & q̄ se hz magis in rōne ptis & ptēti q̄ toti⁹ & ꝓtinētis. & iō sicut de⁹ non ꝑt facere equū rōnalē: ita nō ꝑt facere ens actu eē infinitū.

Unde ꝑmū ꝓcedimus: qz verum concludit: q̄uis nō ecte concludat: eo q̄ si ponaſ deū facere aliqd infinitū ꝑm vnum modū: adhuc pōt aliqd infinituz facere in alio ordine. sicut si posset facere infinitos leones. infinito. n. nō est aliqd maius in illo ordine quo est infinituz: sed ꝑm aliū ordinez nihil ꝓhibet aliquid esse aliud maius infinito. sicut numeri pares sunt infiniti: & tamen numeri pares & impares simul accepti sunt plures numeris paribus.

¶ Ad illud vero qđ in cōtrariū obycitur dōm q̄ verbum intellectus nō solum dī qđ verbo proferturꝫ sed qđ mente cōcipitur: qđ aūt sibiipsi est repugnās mēte cōcipi nō pōt: qz nullus pōt intelligere cōtradictoria esse simul vera. vt ꝓbaſ in. 4. metaph. vñ cū eē infinitū repugnet ei qđ est esse actu hoc nō est ꝑbū. vñ nō est infinitū in actu. & ideo nō sequitur q̄ sit deo possibile. Philosophi aūt qui posuerunt infinitum esse in actu ꝓpriam vocem ignorauerunt.

Unde querebaſ de xpo q̄ntū ad vnionez humane nāe cū diuina. ¶ Et circa hoc querebanſ tria. Primo vtrum in xpo sit vna hypostasis tñ. Scdo vtruz sit in eo vnum tñ esse. Tertio vtrum sit in eo vna tñ filiatio.

Articulus. II.

a **D primum** sic ꝓcedit. Uidetur q̄ in xpo sint plures hypostases. Unio. n. aīe ad corp⁹ ꝓsupponit̄ ad assūptionez: qz xps būanitatē siue humanā nām assumpsit: que cū sit forma toti⁹ dicit aliqd ꝓpositū ex aīa & corpore: sed aīa & corpus vnita faciūt hypostasiz hois. ḡ hypostasis in būana nā ꝓintelligit̄ assumptioni. Sed oē qđ ꝓintelligitur assūptiōi pōt dici esse assumptū. ḡ hypostasis ꝑbi assūpsit hypostasiz hois: & sic sunt due hypostases in xpo. ¶ ℙ. Corpus qđ ꝓintelligit̄ assūptioni est assumptibile. Sz corpus nō est assumptibile: nisi vt vnitū aīe rōnali. non. n. dī corpus inaīatū esse assūptibile. ḡ vnio aīe & corpis ꝓintelligit̄ ad assūptionē būane nāe: & sic idē qđ ꝑius. ¶ ℙ. Medium vnionis ꝓsupponit̄ ad vnionē. Sz gra est medium vnionis humane nāe ad diuinā ꝓsonā. vñ dicit̄ gratia vnionis. ḡ ꝓsupponit̄ ad vnionē. gra aūt nō pōt itelligi nisi in aīa: anima aūt nō itelligit̄ esse anteq̄ corpori vniatur: qz creādo infunditur & infundendo creatur. ergo opz ꝓintelligi vnionem anime cū corpore ad vnionē humane nature cū diuina: & sic idem qđ ꝑius. ¶ ℙ. Humanitas est quedam forma substantialis. Omnis aute forma substantialis requirit aliquid qđ per ipsam informetur: non aūt potest dici q̄ hypostasis vel suppositū eternū informetur ꝑ aliquā formā creatā. ergo oz in xpo ponere aliqđ suppositū vel hypostasim creatā que humanitate informet̄: & sic in xpo erunt due hypostases: hypostasis. s. verbi: & hypostasis hominis.

¶ Sed ℨ est. Ea que sunt adinuicē disperata nō ꝑdicanſ de se inuicez: nisi per hoc q̄ conueniunt in vno supposito. sicut dicimus q̄ albū est dulce ꝓpter vnitatē subiecti. Sed diuina natura & humana sunt nāe penitus disperate: ꝑdicantur autem de se inuicem in cōcreto. Dicimus enim: deus est homo: & homo est deus: ergo est ibi vnum suppositum tñ & vna hypostasis. ¶ Si dicaſ q̄ ꝑdicanſ de se inuicē ꝓpter hoc q̄ cōueniunt in vna persona: nō per hoc q̄ cōueniunt in vno supposito vel hypostasi vna: sicut dicimus albuz est dulce. Contra. Persona nō addit supra hypostasiz vel suppositū: nisi aliquod accidens. s. ꝓprietatem ad dignitatez pertinentē. Si ergo in xpo esset vna ꝑsona: & non vnū suppositū vel hypostasis: diuina nā & būana essent in ipso vnite solum in accidente: qđ falsum est.

Respondeo dōm q̄ ꝑm opinionē secundā quam magister i. 6. di. terty lib. sniaꝫ ponit: que est cōis opinio modernoꝝ: & alys multo verioz & securioꝛ in xpo est vnū suppositum tantū & vna tantū hypostasis: sicut & persona vna. Oportet nāq; nos ꝑm doctrinam fidei ponere vnaz rez subsistentez in duabus naturis: diuinam. s. & humanam: alias non posset dici q̄ vnus esset dominus Jesus xps: ꝑm sniam apostoli. i. ad Cozi. 8. Unde & Nestoriꝰ fuit dānat⁹ pp hȝ q̄ xpz ꝑsumpsit diuidere duas introducens personas. Illud autem qđ est subsistens in natura: est aliqđ individuū & singulare. Uñ vnitas xpi i qua due nāe vniuntur attribuenda est alicui nomini per quod singularitas designet̄. Nominum aūt que singularitatem designant: quedaz significant singulare in quolibz genere entis: sicut hoc nomē singulare & particulare & individuū: quia hec albedo est quoddam singulare & particulare & individuum: nam vniuersale & particulare circueunt omne genus. Quedā vero significant singulare solum in genere substātie: sicut hoc nomen hypostasis qđ significat individuā substātiā: & hoc nomē ꝑsona qđ significat subam individuam rōnalis nāe: & simil'r hoc nomē suppositū vel res nāe quoꝝ nullū de hac albedine pōt ꝑdicari: q̄uis hec albedo sit singularis: eo q̄ vnū qđq; eoꝝ significat aliqd vt subsistens. Accidentia vero nō subsistunt: partes vō subaꝝ q̄uis sint de nā subsistētiū: nō tñ ꝑ se subsistūt: sed in alio sunt: vñ & ꝑdicta noīa de partibus subaꝝ nō dicunt̄. Non. n. dicim⁹ q̄ hec man⁹ sit hypostasis vl ꝑsona vl suppositū vel res nāe. Quānis possit dici q̄ sit qđdā individuū vl ꝑticulare vel singulare: q̄ noīa de accñtib⁹ dicebanſ: nō aute pōt dici q̄ būana nā in xpo vl aliq̄ ps ei⁹ sit ꝑ se subsistēs.

Hoc enim

Hoc enim vnioni repugnaret: nisi poneremus vnionē fm gd ⁊ nō simplr: sicut vniunt̄ lapides in aceruo: vel duo homines p affectū amoris: vel per aliquā imitatiōis similitudinē: q̄ ofa dicimus eē vnū fz gd ⁊ nō simplr vnū ⁊ p se subsistēs: nihil ꝓtinet actu p se subsistēs: sz forte in potētia: vñ seruata veritate vnionis naturaꝝ in xp̄o oz ponere sicut vnā p̄sonā: ita vnā hypostasim ⁊ vnū suppositū: ⁊ vnā rē duaꝝ nārū: sz ipsaꝝ humanā nām in xp̄o nihil ꝓhibet dicere eē q̄dā indiuiduū aut singulare aut ꝑticulare: ⁊ silr q̄libet ptes humane nāe: vt manꝰ ⁊ pedes ⁊ ossa: quoꝝ q̄libet est q̄dā indiuiduū: non tn̄ q̄ de toto p̄dicet̄: q⁊ nullū eoꝝ ē idiuiduū p se subsistēs: sed indiuiduū p se subsistēs: vel singulare vel ꝑticulare: q̄ p̄dicat̄ de xp̄o est vnū tātū. Un̄ possumus dicere in xp̄o eē plura indiuidua vel singularia vel ꝑticularia: nō aūt possumus dicere xp̄z eē plura idiuidua vel singlaria vel ꝑticularia: sz plures hypostases vel suppositа nō possumus dicere in xp̄o esse.

Ad primū g̃ dōm q̄ ex vnione aīe ⁊ corpis cōstituit̄ ⁊ hō ⁊ hūanitas: q̄ gdez duo hoc mō differūt: q̄ hūanitas significat̄ p modū ꝑtis: eo q̄ humanitas dr̄ qua hō est hō: ⁊ sic p̄cise significat eēntialia p̄ncipia speciei: per que hoc indiuiduū in tali spē collocat̄: vñ se hz p modū ꝑtis: cū preter hmōi p̄ncipia multa alia in rebꝰ nature ſtueniant̄. Sz hō significat̄ p modum totius. Dō.n. dicit̄ hñs hūanitatē vel subsistēs in hūanitate sine p̄cisiōe quorūcūq; aliorꝝ supuenientiū eēntialibus p̄ncipys spēi: q⁊ p hoc q̄ dico: hñs humanitatē: nō p̄cidit̄ quin habeat colorez ⁊ q̃titatē ⁊ alia hmōi. Scōm g̃ scōam opinionē p̄dictam vnioni humane nāe ad diuinā p̄supponit̄ vnio aīe ⁊ corporis fm q̄ ꝓstituit hūanitatē: nō fm q̄ ꝓstituit hoiez. Illud enī q̄ in xp̄o est ꝓstitutū ex aīa ⁊ corpore tn̄: q̄ vniōe p̄supponit̄: nō est totū q̄ p se subsistit: sz aliqd eius: ⁊ iō non pōt signari vt hō: sz vt hūanitas: vñ oz dicere: q̄ i ipa vniōe hūane nature ad diuinā q̃si in termino assumptiōis ītelligat̄ p̄ in xp̄o rō hois: q⁊ tūc in p̄° intelligit̄ vt res p se subsistens cōpleta: ⁊ in hoc differt ab alys duabus opinionibꝰ. Nā p̄ma opinio ponit q̄ vnio aīe ad carnē p̄supponit̄ fm intellectū assumptioni humane nature: nō fm solū hoc q̄ cōstituit humanitatē: sz ēt fm q̄ cōstituit hominē: dicit.n. hominē esse assumptū. Tertia vero opinio ponit q̄ nec ēt in termino assumptionis intelligitur aīa corpori vnita nec ad constituendū hoiem: nec ad cōstituēdā humanaz nāz: dicit enim humanā nām sumi multipliciter. i. pro partibꝰ eius. s. aīa ⁊ corpore: cum dicamus humanā naturaz assumptam a verbo: vt pz q̄ nec vere dicit xp̄m esse hoiem: nec vere ponit humanā nām in xp̄o: ⁊ ideo est tā q̄ beretica cōdēnata. Ad zᵐ dōm q̄ corpus vnitū aīe preintelligitur assumptioni humane nature. Unitū aūt dico vnione constituente humanitatē: non aūt vnione cōstituente hoiem.

Ad ȝᵐ dōm q̄ gratia habitualis non intelligitur vt medium vnionis: q̄ fm intellm precedit vnionē: nec est medium q̄ causet vnionē vel vnibilitatē: sed mediū q̄ facit ad cōgruitatē vnionis: sicut decora vestis facit ad cōgruitatem ꝓiunctionis matrimonialis. Et similiter sciētia ⁊ oēs alie perfectiones xp̄i possent dici mediū vnionis: ⁊ pro tanto gratia habitualis xp̄i potest dici gratia vnionis: verius tn̄ puto: q̄ gratia vnionis dicatur vel ipsa gratuita dei voluntas: que gratis nullis meritis precedētibus vnionez fecit: vel potius ipsum donū gratis datum humane nature: quod est esse in diuina p̄sona. Si tn̄ aīa vnita corpori preintelligatur ad assumptionē: soluendū est vt prius. Ad q̄rtum dōm q̄ humanitas nō est forma partis q̃ dicatur forma⁊q; informet aliquā nām vel subm: sed dr̄ forma totiꝰ in q̃ suppositū nāe subsistit: vñ nō opz ponere q̄ hypostasis ĩcreata informet̄ hūanitate: sz q̄ subsistit in ea. Ar. III.

D secundus sic ꝓceditur. Uidetur q̄ in xp̄o non sit vnus tn̄ esse. Uiuere.n. fm phm in. z. de aīa. (Te. cō. 37.) viuētibus est esse. Sed in xp̄o non est tn̄ vnū viuere: cū duplex sit in eo vita: creata scz vita qua corpus per aīam: que morte priuat̄: ⁊ vita increata: qua viuit per seipsum: ergo nec in xp̄o est tn̄ vnum esse. ¶ P. sicut esse est suppositi: ita ⁊ opatio. Sed vnitas suppositi nō facit quin in xp̄o sint plures operationes: ergo nec faciet q̄ in xp̄o sit tn̄ vnū esse. ¶ P. generatio est mutatio ad esse. Sz in xp̄o est quedā generatio tēporalis: de qua Mat. p. Xp̄i aūt gnātio sic erat: q̄ non pōt terminari ad eē eternū: ergo terminat̄ ad aliqd eē tēporale ⁊ creatum: ergo in xp̄o est duplex esse: cū in ipso maxime sit esse increatum. ¶ P. vnicuiq; est attribuēdus esse de quo cōuenienter queri potest an est. Sed de humana natura pōt queri an est. g̃ humana natura hz esse ꝓpriū in xp̄o: ⁊ sic est in eo duplex esse: cū ēt humana nā suū esse habeat.

¶ Sed ō. Quecūq; sunt distincta fz eē sunt in supposito distincta. Sz in xp̄o ē vnū tn̄ suppositū: g̃ ⁊ vnū tn̄ eē.

Respondeo dōm q̄ esse dupl'r dr̄: vt pz per phm i 5. meth. (T. cō. 14.) ⁊ in quadaz glo. Orig. sup p̄ncipiū Jo. Uno modo fm q̄ est copula verbalis significās cōpositionē cuiuslibet enūciationis: quā aīa facit: vnde hoc esse non est aliqd in rerum natura: sed tn̄ in actu aīe cōponentis ⁊ diuidētis: ⁊ sic esse attribuitur omni ei de quo pōt proposito formari: siue sit ens siue p̃uatio entis. Dicimus enim cecitatem esse. Alio modo esse dicit̄ actus entis in q̃ctum est ens. i. quo denominatur aliqd ens actu in rerum natura: ⁊ sic esse nō attribuit̄ nisi rebus ipsis que in decem generibus cōtinentur: vñ ens a tali eē dictū per decē genera diuiditur. Sed hoc esse attribuitur alicui dupl'r. Uno mō: vt sicut ei q̄ ꝓprie ⁊ vere hz esse: vel est: ⁊ sic attribuit̄ soli ſube per se subsistēti: vñ q̄ vere est dicit̄ ſuba in p̄. phy. (Te. cō. 27.) Oia vero q̄ nō p se subsistunt: sed in alio ⁊ cum alio: siue sint accidētia siue forme substātiales: aut quelibet partes: nō habent esse ita vt ipsa vere: sed attribuit̄ eis esse alio modo. i. vt quo aliquid est: sicut albedo dicit̄ esse: non q⁊ ipsa in se subsistat: sed q⁊ ea aliqd habet esse album. Esse ergo ꝓprie ⁊ vere nō attribuit̄: nisi rei per se subsistēti: huic aūt attribuitur esse duplex: vnū. s. esse resultās: ex his ex q̃bus eius vnitas integrat̄: q̄ ꝓpriū est esse suppositi ſubale. Aliud esse est suppositо attributuz ꝑter ea q̄ integrāt ipm: q̄ est esse ſupadditū. s. accn̄tale: vt esse albū attribuit̄ Sorti: cū dn̄ Sortes est albus. Q⁊ ergo in xp̄o ponimus vnā rē subsistētez tn̄: ad cuius integritatē ꝓcurrit ēt humanitas: q⁊ vnū suppositū ē vtriusq; nature: ideo opz dicere q̄ esse ſubstātiale q̄ ꝓprie attribuit̄ supposito in xp̄o est vnū tn̄: hz aūt vnitatē ex ipso supposito ⁊ nō ex naturis. Si tn̄ ponat̄ humanitas a diuinitate separari: tūc humanitas suū esse habebit aliud ab esse diuino: nō.n. ꝓhibebat gn ꝓpriū eē haberet: nisi hoc q̄ nō erat p se subsistēs: sicut si archa esset q̄dā indiuiduū nāle ipsa tota nō haberet nisi vnū esse: q̄libz tn̄ partiū eiꝰ ab archa separata ꝓpriū esse habebit: ⁊ sic pz q̄ fz opinionē scōaz opz dicere q̄ in xp̄o est vnū esse ſubale: fm q̄ esse est suppositi ꝓprie: cuius sit in eo multiplex esse accn̄tale.

Ad primum ergo dicēdū q̄ viuere dicit esse q̄dam specificatuz per speciale essendi p̄nciplū: ⁊ ideo diuersitas vite consequitur diuersitatez p̄ncipioꝝ viuendi: sed esse magis respicit supposituz subsistens. ¶ Ad scōm dōm q̄ operatio suppositi nō est de integritate vnitatis eius: sed cōsegtur eius vnitatē: vñ vnius oppositi iuenimus multas opationes: fm diuersa opationuz p̄ncipia: que supposito insunt: sic̄ homo aliud operatur

lingua ꝛ manu. Sed eē est id in quo fundaꝫ vnitas suppositi: vñ eē multiplex preiudicat vnitati essendi. ¶ Ad tertium dōm ꝙ generatio tēporalis terminaꝫ nō ad esse suppositi eterni: vt simplr p eaz esse incipiat: sed ꝙ icipiat esse supposituz bñs illud esse suppositi humane nāe. ¶ Ad 4m dōm ꝙ obo illa ꝓcedit de esse qō in actu aīe cōsistit: qz an est etiā de cecitate queri pōt. Articulus. IIII.

AD tertium sic ꝓcedit. Uī ꝙ in christo nō sit tm̄ vna filiatio. Multiplicata.n.cā mltiplicaꝫ effectus. Sz natiuitas est cā filiationis: g̃ cū in xpo sint due natiuitates erunt ēt due filiationes. ¶ P. impossibile est idem silr manere ꝛ corrūpi. Sz supposito ꝙ beata virgo añ xpi morte mortua fuisset: corrupta esset filiatio q̄ filius matris dicebaꝫ: maneret aūt filiatio eterna qua diceretur filius pris: g̃ alia filiatiōe dr xps filiꝰ pris: ꝛ alia filius matris: ¶ Sz diceres ꝙ est alius respūs: sed nō alia filiatio. Cōtra. Filiꝰ est relatiuū ꝛz eē ꝛ nō tm̄ ꝛm dici. Sed hȝ relatiua ꝛm phm in ꝑdicamētis sunt: quoꝝ eē est ad aliud se bre: g̃ esse filiationis est eē respūs quo referr ad aliud: ꝛ ita si sunt plres respūs sunt plures filiationes. ¶ P. in relatione nihil inuenir nisi respectus ꝛ cā siue fundamētuz respectus: sic vnitas q̃titatis est fundamentū relationis: q̄ est equalitas. Sz respectus sunt diuersi qbus xps refertur ad prez ꝛ matrē. Fundamēta ēt horū respectuuz sine cause sunt diuerse. s. ipse natiuitates. Naz filiatio est relatio originis: g̃ sunt plures filiationes in christo.

¶ Sed contra. Filiatio est relatio personalis. Sed in christo est vna tm̄ persona: ergo vna tm̄ filiatio.

Respondeo dōm ꝙ in xpo est vna tm̄ filiatio ꝛm rē: q̃tuis sint plures respectus relatiui ꝛz rōnē. ¶ Ad cuiꝰ euidētiā sciēduz est ꝙ in hoc differt ad aligd ab alys generibꝰ: ꝙ alia genera ex ꝑpa sui rōne hñt ꝙ aligd sint: sic q̃titas ex hoc ipso ꝙ ē q̃titas aligd ponit. Et silr ē de alys: sed ad aligd ex ꝑpa sui gnis rōne non hz ꝙ ponat aligd: sed ad aligd: vñ inueniunr q̄dā ad aligd: q̄ nihil sunt in rer nā: sz in rōne tm̄: qō in alys generibus nō cōtingit: ꝛ q̃tuis ad aligd ex rōe sui gnis nō hēat ꝙ ponat aligd: nō tm̄ ēt hz ex ipsa gnis rōne ꝙ nihil ponat: qz sic nulla relatio esset aligd in rer nā: vñ ad aligd nō esset vnū de decē generibus: hz aūt relatio ꝙ sit aligd reale: ex eo ꝙ relationē causat. Cū.n. in aliquo inuenir aligd reale ꝑ quod alterum dependeat ꝛ cōpareꝫ: tūc dicimus realiter cōpari vel dependere vel referri: sicut eq̃litas relatio realis ponir ex vtute q̃titatis: q̄ eq̃litatē causat. Qz vō ex eodē res hz esse ꝛ vnitatē: ideo realis vnitas relōnis pensanda est ex ipso relationis fundamēto vel causa: vt qz vna est q̃titas: per quā pluribus sum eq̃lis: in me non est nisi vna relatio realis equalitatis habēs respectū ad plures. Silr qz vna natiuitate ex patre ꝛ matre genitus fui: vna filiatione reali dicor filius vtriusq; q̃tuis multiplicenr respectus. Sed in xpo nō possumus dicere vnā cām eē filiationis: ꝛm ꝙ refertur ad prez ꝛ matrē: cū sint due natiuitates penitus disparate: vñ si esset aligd ꝙ filiationē tēporalē possz recipe q̃si subz: oporteret ponere in xpo plures filiationes. Nūc autē filiatio est talis relatio que nō pōt habere ꝓ subo nisi ipsum: suppositū: in xpo aūt nō est nisi suppositū eternū: qō qdez nō pōt eē subm alicuiꝰ talis relōnis. Quecūq; n. relatiōes tēporales de aliquo eterno dīr: sunt relationes rōnis ꝛ nō rei. Uñ filiatio qua xps refert ad matrē nō est realis relatio: sed rōnis tm̄: sic ꝛ cetere que dīr de deo ad creaturas. Non.n. pōt dici ꝙ subm filiationis sit suppositū eternū rōne humane nature: vel aliculus ptis eius: sic dr suppositus mortis vel passionis: qz sic ipsa humana natura vel pars eius esset prim̄ subm filiationis: ꝛ denoīaretur per ipsas: sicut cōtingit ꝛ de alys accīdentibus: que attribuunr xpo rōne humane nature: filiatio vō nunq̄ denominat nisi ipsuz suppositum: nec pōt aliud ꝓ subo habere. Nihil tm̄ prohibet aliquas reales relōnes inesse xpo ad virginē: sicut cuz dicimus: corpus xpi est originatū ex virgine. Sed ista relatio non hz rationez filiationis: nisi poneremus ꝛm primaz opinionē suppositū eternū esse aliud in xpo a creato.

Ad primum g̃ dōm ꝙ ex natiuitate tēporali non inascir filiatio realis: sz rōnis tm̄: q̃tuis xps realiter sit filius virginis: sic deus realr ē dīs creature: q̃tuis in eo dīum nō sit relatio realis. Dr.n. realr dīs ꝓpter realē potestatē: ꝛ sic dicitur xps realiter filius virginis ꝑ realem natiuitatē. ¶ Ad scm dōm ꝙ respectus relationis dependet ex termino ad quē aliquid referturꝫ: ꝛ ideo destructo termino respectus auferr: sz tm̄ filiatio realis ad patrem remanet in christo: etiā suppositā morte matris. ¶ Ad 3m dōm ꝙ in illa phi descriptione esse ponir ꝑ rationē essendi: ꝛm ꝙ diffinitio dicitur ratio ꝛm genus: qō est esse: vñ nō opz ꝙ bēat esse relatio ex respectu sed ex cā respectus: ex respectu vero hz ꝓpriaz rōnem generis vel speciei. ¶ Ad 4m dōm ꝙ q̃tuis sit respectus filiationis diuersus: ꝛ causa filiationis diuersa: sed tm̄ filiationes nō pñt esse due ratione iam dicta. ℣ Articulus. V.

Einde querir de xpo q̃tū ad spēs subq; bus in sacro altaris ꝓtinet: vtruz d .s. sint ibi accīdentia sine subiecto: ꝛ vī ꝙ nō. Deus.n. nō pōt facere ꝺ dictoria esse simul vera. Hoc aūt esset si ab aliquo remoueret id qō ē de sua diffōne. Cū ergo in diffōne accīdis cadat esse in subiecto: qz accīdis esse est in esse: vider ꝙ deus non possit facere accidens sine subiecto. ¶ P. de eodē predicatur diffinitio ꝛ diffinituz. Sed ens ꝑ se est diffinitio vel descriptio subē: si g̃ in sacro altaris accīdia sunt per se nō in subiecto: segtur ꝙ sint subē: qō est absurdū. ¶ P. ex accīdibus non pōt generari suba: sed videmus ex illis spēbus gnāri vermes ꝛ cineres: q̄ ꝓstat nō gnāri ex corpe xpi: g̃ accīdia non sunt ibi sine subo. ¶ Sz diceres ꝙ gnānt miraculose. Sz ꝺ. Miracula ordinantur ad edificationē fidei: sed magis ē ad scandalū ꝙ vermes exinde generenr: g̃ non fit miraculose. ¶ P. in sacro altaris nihil dz esse inordinatū: sz ꝺ ordinez quē deus rebus imposuit est accīs eē sine subo.

¶ Sed contra. Sensus nō decipitur in ꝓprio sensibili: ꝛz phūs in. z. de anima. (T.c.63.) Sed sensus iudicat ibi esse colorem ꝛ saporem ꝛ alia hȝ: g̃ hec accīdia sunt vere ibi. Nō aūt sunt in corpore xpi sicut in subo: nec iterꝫ in aere cum neutrum sit natuz affici talibus accidētibus: ergo accidentia sunt ibi sine subiecto.

Respondeo dōm ꝙ accīdia sunt ibi sine subo: qō q̃liter esse possit hinc cōsiderādū est: qz in oībus causis ordinatis: ꝛz phm in li. de causis. ꝑ cā vehemētius impmit in causatū cause scde: q̃ ēt cā scda: vnde fit vt cā ꝑma nō retrahat opōnē suam ab effectu ēt postq̃ cā scda retraxit: vt dr ibidem in cōmēto. Universalis aūt cā ꝛ ꝑma oīum entiuz deus est: nō solū subarū: sed ēt accidentiū. Ipse.n. est creator sube ꝛ accīdis: sed ēt procedunt ex eo quodaz ordine. Nā mediātibus sube ꝓncipys accidētia ꝓducunr: vñ ꝛm nature ordinē accīdia a ꝓncipys sube dependent: vt sine subo eē nō possit: tm̄ per hȝ non excluditur quin deus q̃si cā ꝑma possit accīdia i eē seruare suba remota: ꝛ per hunc moduz accīdia miraculose sunt i sacro altaris sine subo virtute. s. diuina ea tenente in esse.

Ad primum g̃ dōm ꝙ cū dicir: accidētis esse est in esse vel q̃litercunq; ponaꝫ subm i diffōne accidentis intelligitur esse diffinitio per additionem: vt habetur in septimo metaph. (T.c.17.) Et dicitur

diffinitio

diffinitio per additionem: qñ in diffinitione ponit aliquid qđ est extra eẽtiã diffiniti: sicut nasus ponit in diffinitione simi. hoc aũt est pp nãlẽ dependẽtiã accñtis a subo: sed hoc nõ impediẽte deus põt accñtia sine subo ꝓseruare: nec tñ segtur ꝺdictoria simul esse vera: qz subm nõ est de subo accidẽtis. ¶ Ad scõm dõm q ꝼm Auicẽ. in sua meta. esse nõ põt poni in diffõne alicuius generis z spẽi: qz oĩa particularia vniunt in diffõne generis vel speciei: cum tñ gen⁹ vel species nõ sint ꝼm vnum esse in oĩbus: z ideo hec non est vera diffinitio sube: suba est qđ per se est: vel accidẽtis: est quod est in alio: sed est circũlocutio vere descriptionis: que talis intelligit: suba est res cuius nature debet esse nõ in alio: accñs vo est res cuius nature debet eẽ in alio: vñ pz q ꝗuis accñs miraculose sit non in subo: non tñ ptinet ad diffõnez sube: non. n. per hoc eius nature debet esse non in alio: nec egredit diffõnez accñtis: qz adhuc natura eius remanet talis vt ei debeat esse in alio. ¶ Ad tertiũ dõm q de hỹs que generãtur ex spẽbus: vt vermibus vel cinerib⁹: aut aligbus hỹ due sunt opiniones magis ꝓbabiles. Quarũ vna est q̃ dicit q suba panis redit ex qua pñt talia generari. Sz hec opinio vr̃ improprietatẽ cõtinere pp duo nisi debito mõ intelligat. Primo qz nõ põt esse q iterũ sit ibi suba panis. Aut. n. poneret ibi esse suba panis iterato spẽbus manẽtib⁹: z sic cũ corpus xpi tãdiu sit sub sacro: ꝗdiu spẽs manẽt: sequit q aliqñ erit ibi simul corp⁹ xpi z suba panis: qđ non sustinet rõ. Aũt hoc erit destructis specieb⁹: z hoc iterũ est inconueniẽs: vt suba panis sit sine proprijs accñtibus panis. Secũdo apparet improprietas ꝓpter nomen reditus. Si. n. aligd est in alterũ conuersuz nõ põt dici redire: nisi illud recõuertat in ipsum. Suba autẽ panis non est annihilata sed transubstantiata in corpus xpi. Usi nõ põt intelligi q suba panis redeat nisi corpus xpi reuertatur in panẽ: qđ est absurduz: vñ si debet ista opinio sustineri intelligẽda est per subam panis materia panis: nõ q redeat que ꝓpus erat: sed q destructis spẽbus aliq̃ mã a ꝺo ibi ꝓuideat vel p creationẽ vel quocũq; alio mõ: ex q̃ possint hỹ corpora generari. Alia vo opinio ẽ planior: vt dicatur q illis accñtibus sicut datum est p se subsistere diuina virtute: sil⁹ datum est vt agant: z ex eis fiat qcqd fieret ex suba panis: vel qcqd ageret si maneret: z hac virtute nutriunt̃: z vermes vel cineres exinde generãtur. ¶ Ad 4ᵐ dõz q hoc miraculum ordinatur ad fidez: ne fides. s. meritum depereat. ¶ Ad quintum dicenduz q nihil probibet aliquid esse ordinatũ considerato ordine cõmuni: cuius ꝺrũ est ordinatuz ꝓ aliqua causa spãli: z hoc mõ ꝗuis ꝼm ordinem cõmunẽ recte diuinitus ordinatum sit vt accñs sit in subo: nihil tñ probibet etiam recte ordinatum esse: vt in sacro altaris accidens sit sine subiecto: vt scz fides habeat meritum per latentiam sacramenti.

DEinde querit̃ de mẽbris xpi. Et ꝑ de angelis. Scõo de hoibus. De angelis querunt̃ gnq;. Primo q̃m ad nãm ipsoꝝ: vtruz sint cõpositi ex materia z forma. Scõo q̃tũ ad cognitionẽ: vtrũ simul in actu possint esse in cognitione matutina z vesptina. i. vtrũ simul cognoscãt res i ꝓpria nã z in vbo. Tertio q̃tũ ad meritũ volũtatis: vtrũ. s. potuerũt eodem actu charitatis mereri fruitionem z frui. Quarto q̃tum ad motuz: vtrũ moueant̃ in instãti. Quinto q̃tum ad effectũ: vtrũ possint imprimere vel aligd facere in istis corporalibus. Articulus. VI.

AD primuz sic ꝓcedit. Uidet̃ q angel⁹ sit cõpositus ex mã z forma. Aug. n. dicit in li. de mirabilibus sacre scripture. Oipotẽs deus ex materia informi quaz pus cõdidit corporaliũ z incorporaliũ; sensibiliũ z insensibiliũ: intellectualiũ z intellectu carentiuz multiformes spẽs diuisit: angeli aũt sunt ĩtellectuales z incorporei: g̃ hñt mãm de sui cõpositione. ¶ P. Boetius dicit in li. de vnitate z vno. Qõdã est vnũ cõiunctiõe simplicium: vt angelus z aĩa: quoꝝ vnũqq; est vnũ cõiũctione materie z forme: z sic idẽ qđ ꝓpus. ¶ P. omne qđ est in genere hz genus z dr̃ntiam: genus aũt ꝼm Aul. in sua met. sumitur ex natura materie: differẽtia vo ex natura forme: g̃ omne qđ est in genere est ꝯpositũ ex mã z forma: angelus aũt est in genere sube: cuz sit suba hñs spẽm limitatã: g̃ angelus est compositus ex mã z forma. ¶ Sz diceres q differẽtia angeli nõ sumit̃ ex forma: sz ex formali qđ ẽ ipz eẽ angeli. Cõtra. Dr̃ia cuiusz rei est de eẽntia z ĩtrat diffõnez ipsius. Sed in omni creatura esse est aliud ab eẽntia eius nec intrat diffinitionẽ eius (vt Auicẽ. dicit.) g̃ dr̃ntia angeli non potest sumi ex esse ipsius. ¶ P. idem ostẽditur: qz impossibile est esse plura sũma bona: qz opz ea in aliq̃ conuenire: cũ vtrũq; sit sũmuz bonũ: z in aliquo differre: alias non essent plura: z sic essent composita: sed cõstat esse plures essentias angelicas: ergo opz eas in aliquo cõuenire z in aliquo differre: z sic opz eas esse compositas: sz partes esse sunt materia z forma: g̃ angeli cõponunt̃ ex mã z forma. ¶ Sed contra est qđ dicit Boetius in libro de duabus naturis z vna ꝑsona christi. Omnis natura incorporee substãtie nullo materie ĩnititur fundamẽto. Sed angeli sunt incorporei: ergo non est in eis materia.

Respondeo dõm q quidaz ponunt angelos componi ex materia z forma. Sed hoc videtur repugnans nature eorum ꝓpter duo que in eis inueniuntur. Primo quidez: quia intellectuales sunt. Si enim angeli haberent materiam de sui compositione: oporteret omne quod in eis est eis inesse p modum materie cõueniẽtem: cuz omne quod est in alio sit in eo per modũ recipientis: vt habetur in libro de causis. Forma autem aliqua hoc modo est in materia: q in ea habet esse particulare z naturale. Unde si angeli essent ex materia compositi: oporteret q forme quibus intelligunt quecũq; sint essent in eis ꝼm esse naturale z ꝑticulare: z sic seqretur hoc ĩpossibile q angelus numq̃ cognosceret nisi particulare: qz forma particulariter in aliquo recepta nõ põt esse vniuersalis cognitionis ꝓncipiũ: sicut patet in sensu: nec potest obuiari p hoc q ponat̃ angelus ꝓponi ex materia alterius nature q̃ hec materia corporalis: qz q̃cunq; esset illa materia ꝓstat q reciperet formã subalem angeli particulariter: alias angelus nõ esset res ꝑticularis: z sic illa materia ꝓueniret cum hac mã in hoc q forme in ea reciperent̃ p modũ particularez: vnde ipossibile est angelũ vel aliquã subam intellectualẽ ex materia cõponi: cuz alterius modi sit receptio qua recipit intellectus formas: z qua recipit materia ꝓma: vt dictũ est. Unde dicit pb⁹ in. z. de aĩa. (T. c. 4.) z pboꝝ ſnia est q intellectualitas ĩmunitatem hz a materia. Scõo repugnat eis per hoc q incorporales sunt: q̃cũq; enim ex materia cõponunt̃: opz in materia conuenire: eo q q̃libet materia ꝼm se accepta cũ forma careat: nõ hz i se aliquã dispositionis rõnẽ: suppposita autẽ vnitate materie impossibile est q vna materia cõtrarias z disparatas formas recipiat. nisi ꝼm diuersas partes. Non. n. potest eadẽ materia z ꝼm idẽ accipere formaz angeli z formã lapidis. Diuersitas autez partium nõ põt intelligi in materia nõ intellecta diuisione: nec diuisio nõ intellecta dimẽsione: qz substracta q̃titate suba remanet indiuisibilis: vt dr̃ i ꝑ phy. (T. c. 18.) Usi opz oĩa q̃ sunt cõposita ex mã dimẽsionata esse: z iõ nullũ incorporeũ põt esse ex mã cõpositum. Sed qz suba angeli non est suũ esse: hoc enim soli deo cõpetit: cui esse debetur ex se ipso z non ab alio. Inuenimus in angelo z subam: siue

quidditatē eius que subsistit: z esse eiꝰ quo subsistit: quo. s. actu essendi dicit esse: sicut actu currēdi dicimur currere: z sic dicimus angelū esse cōpositum: ex quo est z qō est: vel ſm verbū Boety: ex esse z qō est: z qz ipsa suba angeli i se cōsiderata est in poª ad esse cū bēat eē ab alio: z ipsum eē sit actus eius: iō est in eo cōpositio actus z potētie: z sic posset in eo ꝓcedi mā z forma: si oīs actꝰ debeat dici forma: z oīs poª mā. Sed hoc nō cōpetit in ꝓpōsito: qz esse nō est actus qui sit pars essentie: sicut forma ipsa quidditas angeli vel suba est per se subsistens: quod materie non competit.

Ad primum g̃ dōz ꝙ Aug. sup Heñ. ad lr̃am: māz informē quā deus ꝑmo ꝓdidit dicit significari per celū z terrā: cū dicit. In ꝑncipio creauit deꝰ celū z terrā: vt per terrā significet mā informis visibiliuz rerū: per celū aūt ipsa natura angelica nōdū formata p cōuersionē ad deū: vt ipsa nālia angeloꝝ attribuātur eis q̃si mā z dona gr̃e vel glorie attribuant eis q̃si forma: vñ nō est ad ꝓpositum auctoritas inducta. ¶ Ad 2m dōm ꝙ liber ille nō est Boety: vñ non opz ꝙ in auctez recipiat: sustinēdo tñ ipsum pōt dici ꝙ forma z mām large accipit pro actu z potētia: vt dictū est. ¶ Ad 3m dōm ꝙ ipsa substantia angeli quodāmō se hz ad eē eius: vt mā ad formā: vt dictū ē: materia aūt si eius eēntia diffiniret: haberet p dr̃ntia ipm suū ordinē ad formā: z p genere ipsaz suā subam: z similiter in angelis ex ipsa nā subē ipsoꝝ accipit genus: ex ꝓportione vo hō subē ad eē accipit specifica dr̃ntia: vñ ſm hoc angeli differūt specie ſm ꝙ in suba vnius ē plꝰ vel minꝰ de potētia q̃ in suba alteriꝰ. Dcm aūt Auicēne intellr de cōpositis substātys. ¶ Ad 4m ꝓcedim: nō. n. ab ipo esse sumit dr̃ia: sed magis ex habitudine ipsius sube ad eē. ¶ Ad 5m dōm ꝙ in sūmo vno nulla diuersitas esse pōt: cuz in eo sit idē esse z qō est. Vñ ꝫ sufficit ad eius pluralitatē remouendā: sed cōpositio que in angelo inuenitur sufficit ad eiꝰ pluralitatez: vt ex dictis pz.

Articulus. VII.

D secundū sic ꝓcedit. Uī ꝙ angelꝰ non possit cognoscere simul res i verbo z i ꝓpria nā. Eadē. n. poª non pōt simul geminū actū br̃e: vt ꝙ itellꝰ sit plura intelligat. Sz aliꝰ actus est q̃ itellectus angeli videt res in vbo: z alius q̃ videt res in ꝓpria nā: g̃ impossibile ē vt sit videat res in vbo z in ꝓpria natura. ¶ Sz dicet res ꝙ hoc mō videnť ab itellectu angeli sit res in vbo z i ꝓpria nā: sic itellꝰ noster sit videt eclypsim z cām eius. Contra. Cū intellꝰ noster sit videt eclypsim z cām eius: accipit cām vt rōnez intelligēdi eclypsiz: g̃ accipit eclypsiz z cām eius: vt vnum intelligibile: z sic erit vnus tñ actus. ¶ Ꝑ. vnius non pōt esse nisi vnus terminus vltimus: sicut vna linea nō terminat ex vna parte nisi ad vnuz punctū. Sed vltimus terminus potētie est opatio: g̃ non pōt vna potentia simul br̃e plures actus. Et sic idē qō ꝑus. ¶ Ꝑ. sic se hz potentia ad actū: ita actus ad obm. Sz vnus actus nō pōt terminari ad duo obiecta: ergo nec vna potentia potest simul habere plures actus. Et sic idem quod prius.

¶ Sed ꝓtra. Uisio qua angeli vident res in verbo ē visio beata: que gdez nō est intercisa sed cōtinua. Si g̃ non possunt simul videre res in ꝓpria natura: z in verbo: nūq̃z viderent res in ꝓpria natura: z precipue hoc videtur in aia xp̄i que ab initio sue creationis videt verbum z in verbo.

Respondeo dōm ꝙ angelus vel aia simul pōt videre res i verbo z in ꝓpria nā: z hoc expresse pōt haberi ab Aug. li. 4° sup Heñ. ad lr̃am: vbi vult ꝙ dies illi z vespere z mane in eis nō sunt ordinati ex successionē: sed solū ordine nature: vñ sit est ꝑmus dies cū secundo: z mane cū vespere: z ita simul visio rerū in verbo: z in propria natura. Qō qualr̃ sit possibile sic videndum est. Operari siquidē nō ꝓprie attribuit potentie: sed rei subsistenti. Que per potētiaz operatur. Ut ipsa potentia intellectus non sit operās in intelligendo. Sed magis opationis ꝑncipiū. Sicut aūt potentia intellectiua est ꝑncipiū intelligendi ipsi sube. Ita spēs intelligibilis est ꝑncipiū itelligēdi ipsi sube. Uñ sicut vna subsātia pōt simul diuersos actus habere ſm diuersas potētias: vt anima simul vult z intelligit. Ita ex vna potētia itellectiua pñt simul prodire diuersi actus: si simul diuersis spēbus itelligibilibus vniatur. Danc. n. causam Algaçel assignat: quare nō est possibile simul multa intelligere: qz. s. nō est possibile intellectum simul informari multis spēbus in actu pfecte: sicut nec idē corpus figurari simul diuersis figuris. Uisio autē qua angelus videt res in propria natura fit per spēm intelligibilē concreatā vel infusaz inherentē. Uisio autem rerū in verbo fit per ipsam speciē verbi siue essentiā: que non est inherens: sed ei intellectus vnit sicut intelligibili. Species aūt ꝓcreata inherēs nō repugnat vnioni itellectus angelici ad verbū: cū nō sit vnius rōnis: z ipsa spēs: z q̃quid est perfectionis i intellectu angelico sit quasi materialis dispositio ad illā beataz vnionem: vñ simul ex intellectu angeli pcedit operatio duplex: vna rōne vnionis ad verbū: qua. s. videt res in verbo. Alia rōne spēi intelligibilis qua informatur: qua videt res in propria natura: nec ēt in vna hāc operationuz debilitatur per attētionē ad alterā: sed magis cōfortatur: cū vna sit ratio alterius: sicut imago rei visē ꝓfortatur duz videt in actu occulto exteriori. Actio. n. beatitudinis in beatis est rō cuiuslz alterius actiōis in eis iuēte.

Et per hoc pz rñsio ad ꝑmū. ¶ Scōm ꝓcedimus: q̃ exemplum illud nō est ꝓueniēs. ¶ Ad 3m dōm ꝙ potentia intellectiua angeli nō terminat ad duos actus ſm idez: sed ſm diuersas species quibus ad actuz ordinatur. ¶ Ad quartuz dōm ꝙ inter actum z obm nihil cadit mediuz: sicut species cadit media inter intellectum z eius actuz. Unde non est simile.

Articulus. VIII.

Arca tertium sic proceditur. Uī ꝙ angelus nō meruerit suam beatitudinē. Qō enim est beatum perfectum est: quod aūt meretur est adhuc imperfectum. Sed nō potest idem esse simul perfectum z imperfectū: g̃ non pōt angelus mereri beatitudinē duz hz eam. ¶ Ꝑ. angelus beatus est comprehēsor: nullus autē meretur nisi viator. ¶ Si dicat ꝙ in primo instāti quo beatus fuit angelus beatitudinez meruit. Contra. ergo simul fuit viator z comprehensor: quod falsuz est: cum hoc sit solius christi. ¶ Ꝑ. beatitudo ſm philosophum in actu consistit: sed in actu perfecto: z similiter meritum in actu: sed imperfecto: non autem potuit esse ꝙ actus angeli simul esset pfectus z imperfectus: ergo non potuit esse ꝙ simul esset beatus: z beatitudinez meruerit.

¶ Sed cōtra beatitudo a nulla pura creatura habetur sine merito: cum habeat premy rationem. Sed angelus nō potuit eaz mereri nisi in ꝑmo instanti quo beatus fuit: qz ante nō habuit gr̃am: vt gdaz ponunt z sic mereri nō potuit g̃ in ꝑmo instanti sue beatitudinis eam meruit.

Respondeo dicenduz ꝙ de conditione angeli triplex est positio: quidaz eniz posuerūt ꝙ angelus in primo instanti sue creationis fuit beatus: sed hoc non videtur conueniens: quia pari ratione alij in primo instāti fuissent miseri: quod etiam quidam dicunt: sed absurduz est z condemnatum. Alij vero dicunt ꝙ fuerunt conditi in gratia omnes: z in ea quidam perseuerātes beatitudinem meruerunt. Alij vero contra eam agentes facti sunt miseri: et hec opinio nihil difficultatis habet: vnde pre ceteris mihi magis placet. ¶ Tertij vero dicunt ꝙ fuerunt

fuerunt creati angeli in puris naturalibus ⁊ quibusdã conuersis ad vbũ simul collata est gr̃a ⁊ btitudo:⁊ hi dicũtur in tres vias. Quidã.n. dicunt q̃ nunq̃ beatitudinem meruerũt:sed hoc non vr̃ cõpetere:nisi soli christo qui ẽ filius naturalis vt hereditatẽ diuine fruitiõis sine merito hẽat. Alij vero dicunt q̃ merent̃ eã ex opibus:q̃ circa nos agũt: ⁊ hoc etiã nõ videtur cõueniens:vt meritũ sequat̃ p̃miuz: cuz magis meritũ sit dispositio ad premiũ. Tertij vero dicunt q̃ in p̃mo instãti btitudinẽ meruerunt ex hoc ipso q̃ ad verbũ conuersi sunt:⁊ hec opinio inter has tres probabilior ẽ. Uñ ad eius euidẽtiã sciẽdũ est q̃ meritũ se hz ad premiũ sicut motus ad terminũ:⁊ sic fieri ad factũ esse. In his aũt que successiue fiũt prius est fieri q̃z factuz esse. In his vero q̃ fiunt subito simul ẽ fieri q̃z factũ eẽ:sicut simul aer illuminat̃ ⁊ illuminatus est:⁊ simul res creatur ⁊ creata est. Cuius ratio est:q⁊ instãs illud in quo p̃ aliquid factũ est:est terminus tẽporis precedẽtis:in quo nõ erat:⁊ sic aliquid de aliqua ꝓprietate illius tẽporis retinet:in q̃tũ põt dici q̃ ante hoc instãs res ista non fuit. Et q̃uis in his que p modũ successiuũ fiunt fieri attribuat̃ tpi precedẽti:i mẽtaneis tñ factionibus fieri nõ põt attribui nisi ipsi instãti p̃mo:qõ diuidit inter esse ⁊ nõ esse rei. Uñ q̃uis in oĩb̃ alijs instãtibus sequẽtibus possit dici q̃ hoc factũ non est: nõ tamen põt dici q̃ fiat ⁊ factũ est nisi in primo. Similiter dico q̃ in p̃mo instanti quo mens angelica cõuersa est ad verbi fruitionem:⁊ beata qdem erat rõne perfecte fruitionis:quasi in facto esse exñs:⁊ beatitudinẽ merebatur in hoc q̃ cõuertebat̃ ad verbuz:nõ p̃eexñte beatitudinis p̃fectione:sed quasi existẽs in ipso fieri beatitudinis:sz postmodũ mens angeli est tantũ beata:⁊ nõ beatitudinẽ meretur. Silr est de ꝓtritione q⁊ in eodẽ instanti est terminus preparationis ad gratiã ⁊ gratie infusio.

Ad primũ g̃ dõm q̃ nõ opz ponere idem simul esse pfectũ ⁊ impfectũ:sed idez simul esse pfectum ⁊ terminũ imperfectionis vel nũc p̃mo esse perfectum. ¶ Ad scõz dõm q̃ angelus meretur vt viator:nõ q̃si distans a termino:sed vt in termino vie exñs. ¶ Ad 3m dõm sicut ad primum. Articulus. IX.

D quartũ sic procedit̃. Uidetur q̃ angelus moueatur in instãti. Sicut.n. dicitur i lib. de intelligẽtijs:in motu angeli magnitudo spacy distantiã nõ operat̃. Sz pp distãtiã quã facit magnitudo spacy cõtigit q̃ aliqd non eque cito pueniat ad ꝓpinquũ ⁊ distans:g̃ angelus eque cito ad distãs ⁊ ꝓpinquũ puenit: sed oẽ tale mouet̃ in instãti:g̃ angelus in instãti mouet̃. ¶ P̃. sic̃ se hz mobile diuisibile ad motũ diuisibilez successiuuz: ita se hz mobile ĩdiuisibile ad motũ idiuisibilẽ ⁊ istãtaneum. Sz corp̃s qõ est mobile diuisibile mouet̃ successiue in tpe diuisibili:g̃ angelus q̃ non est mobile i diuisibile ex hoc q̃ caret q̃titate:mouet̃ subito vel instãti. ¶ P̃. Ar. in. 4. phy. (T.c.71.) ꝓbat q̃ si aliqd moueret̃ in vacuo moueretur in instãti propter hoc q̃ medium mobili non resistit:sz sicut vacuũ nõ resistit corpori in motu:ita nec aliquid plenum ipsi angelo:ergo angelus mouetur in instanti.

¶ Sed ꝯ est qõ dicit Aug. 8. sup Gen̄. ad lr̃am:q̃ deus mouet creaturam spũalem per tempus:angelus autẽ est creatura spũalis:g̃ mouetur per tempus ⁊ non in instanti.

Respondeo dõm q̃ in oĩ motu oz itelligere successionẽ ⁊ tps per aliquẽ modũ:eo q̃ termini cuiuslz motꝰ sũt sibi oppositi inuicẽ ⁊ icõtingẽtes: vt pz in ꝓ phy. (T.c.64.) Uñ opz q̃ oẽ mobile itelligat̃ esse p̃m i vno termino motꝰ ⁊ posterius i altero:⁊ sic segt̃ successio. Sz trãsire de vno termino ad alterũ in motib̃ corpalibus ꝓtingit dupl'r. Uno mõ sic̃ de instãti in instãs; hoc aũt esse nõ põt nisi qñ sunt tales termini motus:inter quos est accipere aliquo mõ mediũ:sic̃ iter duo instãtia est tps mediũ:vt pz in loci mutatiõe ⁊ alteratiõe:augmẽto aut diminutione:⁊ hi motus dñr cõtinui:ꝓpter ꝓtinuitatẽ eius sup qõ trãfit motus:cuiꝰ est plus ⁊ minꝰ accipe. Alioꝰ transit̃ de vno termino motus in aliũ sic̃ de tpe in instãs:⁊ hoc accidit i motibꝰ quoz termini sunt ꝓuatio ⁊ forma:inter q̃ cõstat mediũ nõ esse:vñ nõ põt sic transiri de vno extremo i alterũ:vt qñq̃ in neutro extremoz sit:sic̃ transit̃ de instãti in instãs:ita q̃ i neutro est instãtiuz:sed in medio tẽporẽ: ⁊ hꝰ motus sunt gnãtio ⁊ corruptio ⁊ illuminatio ⁊ hꝰ i quibus opz dicere q̃ vnus terminus erat in toto tpe precedẽte ⁊ alius in instãti ad qõ tps terminat̃: hꝰ aũt mutatiões sunt termini motus cuiusdã:sicut illuminatio diei est terminus motus localis soli:vñ in toto tpe precedẽte quo sol mouet̃ ad pũctũ directe oppõnis erant tenebre: in ipso vo instãti quo puenit ad punctũ ꝓdictũ est lumen:⁊ silr est de generatione ⁊ corruptiõe que sunt termini alterationis. Et q⁊ inter tps ⁊ instãs nõ cadit aliqꝰ mediũ:nec est aliqꝰ instans accipe imediate ꝓcedens vltimũ tpis. Inde est q̃ in hꝰ mutatiõibus absq̃ oi medio transit̃ de vno extremo i alluḍ:nec est accipe vltimũ tps in quo fuerit in termino a quo:sz vltimuz tps qõ terminat̃ ad instãs in q̃ ẽ i termino ad quẽ:⁊ iõ hꝰ mutationes instãtanee dñr. Ꝟ aũt dici non põt in motu angeli eo q̃ nullũ ordinẽ hz ad aliquẽ motuz cõtinuũ vt possit dici terminꝰ eius:vñ opz ponere q̃ intelligat̃ trãsire de termino motꝰ in terminũ motus: sic̃ trãsitur de instãti in instãs:⁊ nõ sic̃ trãsit̃ de tpe in instãs: eo q̃ tps nõ põt itelligi sine motu:vñ cũ eẽ ãgeli i termio a q̃ a nllo motu dependeat:nõ ꝑt dici q̃ sit ibi i tpe:sz i q̃dã nũc:⁊ silr i termio ad quẽ cũ alio nũc. Sz hꝰ nũc nõ sũt termini hꝰ tpis qõ ẽ nũerꝰ motꝰ celi:eo q̃ motꝰ ãgeli nulloꝰ dependet a motu celi:vt eiꝰ nũero mẽsurẽt̃:nec oz ea ꝓtinuari p mẽs tps:ꝓtinuitas.n. tpis segt̃ ꝓtinuitatẽ motꝰ:⁊ ꝓtinuitas motus segt̃ ꝓtinuitatẽ magnitudis sup quã trãsit motus: vt dr̃ i. 4. phy. (T.c.99.) Sz i ipsis opõibꝰ ãgeli:rõe q̃rũ dr̃ moueri p diuersa loca:ñ ẽ iuenire aliquã ꝓtinuitatẽ:sz ꝑter se hũt:vñ ⁊ nũc q̃ mẽsurãt motũ ãgeli sũt ꝑr se hñtia:⁊ ñ ẽ iter ea aliqd ꝓtinuãs:⁊ ipa plalitas sic se hñtiũ est qõdã tps in q̃ dicimꝰ angelũ moueri:⁊ Ꝟ ꝓsonat dcis phi: vbi dic̃ q̃ eiusdẽ rõnis est indiuisibile moueri:⁊ tps ꝓponi ex nũc.

Ad primũ g̃ dõm q̃ nõ regritur tps in motu angeli ꝓpter distantiã:sed pp incontingẽtiaz terminoz:qz.s. nõ contingit angelũ esse in duobus locis simul. ¶ Ad 2m dõm q̃ successio motus nõ solũ sequitur diuisionem mobilis:sed ẽt eius sup qõ transit motus: qz p̃mo prius ⁊ posterius in magnitudine est p̃us ⁊ posterius i motu:vt dr̃ in. 4. phy. (T.c.104.) Licet g̃ angelus sit idiuisibilis:tñ loca p̃m que moueri dr̃ sunt diuisa adinuicez:⁊ iõ opz in motu eius intelligi aliquã diuisionẽ. ¶ Ad 3m dõm q̃ quis non impediat aliqꝰ plenũ angelũ in suo motu:tñ propter rationẽ iã dictã opz in motu eius intelligi diuersa nunc:rõ aũt phi est magis ducẽs ad ĩpossibile q̃ ostensiua:vt cõmenta. ibidẽ dicit. Articulus. X.

Jrca 5m sic procedit̃. Uidet̃ q̃ angeli nõ possint agere in hec corpora iferiora. Actio.n. nõ potest nisi inter ea que hñt aliquaz cõuenientiã adinuicẽ. Sed angelus non habet cõueniẽtiã cũ istis corporibus:cũ corruptibiliũ ⁊ incorruptibiliũ etiã genus nõ sit vnum:vt dicit̃ in. 10. metaph̃. (T.c.26.) Ergo angeli in hec corpora non possunt agere. ¶ P̃. si agũt angeli in hec corpora aut agũt p impiũ aut per influxũ. Si per imperiuz equaliter agere possunt in ꝓpinqua ⁊ in distãtia:qõ est contra Dama. qui dicit q̃ vbi operantur ibi sunt. Si vero per influxum opz

q̄ illud qđ influunt per medium transeat: mediū aūt corporale non est receptiuus ſpūalis impreſionis. Ergo nullo mō pōt angeli agere in hec iferiora corpora neq; i aias noſtras. ¶ P. non poſſunt dici agere vel influere ſicut fons influit riuo: vt idez numero qđ p̄us eſt in angelo: poſtmodum in his inferioribus fiat: qz ſic in agendo aliqd amitteret: nec iterū illud qđ in his iferioribus recipi dicit̄ p eorū influxum creando: qz angeli creatores non ſunt: nec iteruz educendo de potentia in actum: qz ad hoc natura ſufficit: ergo angeli nullo modo in inferiora agunt.

¶ Sed p̄tra eſt qđ Aug. dicit in. 3. de tri. q̄ ea que diuinit⁹ in corporalibus fiūt miſterio angelor̄ fiūt. Greg. ét dic̄ in 4. dyal. q̄ oia corpalia p ſpūales ſubſtātias adminiſtrātur.

Reſpondeo dōm q̄ de actiōe angelor̄ i hec inferiora corpa duplex ē opio apō pḥos. Cōmētator. n. vult in. 10. meta: q̄ ſube ſpūales nō poſſunt imp̄imere in hec iferiora corpora: niſi mediātibus corporibus celeſtibus que a ſubſtātys incorporeis mouentur: ſm pḥos. Auicē. vō vult i ſua meta. 1 i. 6. de nālib⁹: q̄ dupl̄r imp̄imūt in hec iferiora: vno mō per motū orbiū: 1 alio mō per imperiuz imediate: qz forme intellectus eor̄ ſunt facti ue ſm euz: 1 materia ſenſibilis obedit eor̄ conceptiōibus pluſq̄ qbuſlibet q̄litatibus actuus 1 paſſiuis. Et exinde ē ſm euz q̄ in iſtis inferioribus fiūt alique trāſmutationes qñq; ex cōceptionibus ſuperiorum ſubarum p̄ter totuz ordinē cauſarū nālium. Sed hec opinio ſcōa repugnat dictis Aug. in. 3. de tri. vbi dr̄ q̄ angelis nō ſeruit ad nutū mā corporalis. Repugnat ét rōni: qz q̄uis quod eſt potētia in mā ſit actu in ſubſtantys: multo nobiliuſ tñ mā corporalis nō ē ꝓportionata potētia reſpectu talis actus: quo ſube ſpūales in actu ſunt: opz aūt agēs quod educit de potētia i actu eſſe materie ꝓportionatuz: vñ nō pōt eē q̄ vtus ſube ſpūalis create ſe extēdat ad materie tranſmutationē imediate: ſz mediante aliquo agente nāli. Quāuis enim ei non obediat corporalis mā ad formalē trāſmutationē: imediate tñ obedit ei localiter ad modū localē: 1 per hanc virtutē pōt congregare 1 circumponere aliqua agētia nālia ad aliquē effectū pficiendū. Ea vero ad que nulla virtus naturalis ſe extēdit fiūt ſola diuina virtute: q̄ ſola pōt nāles ordines imutare. Sed qz mētes noſtre ſunt ꝓportionate 1 p̄pinque ad recipiēdū actionē angelor̄: ideo in mētes nr̄as agere pōt dupl̄r: vno mō ꝓfortādo intellectū nr̄m: ſicut in corporalib⁹ minus calidū ꝓfortat̄ per magis calidum. Alio mō per agens nāle ipſius itellectus: ſicut ét agit i corpora: 1 hoc eſt inquātum lumine angelico illuſtrātur fantaſmata ad aliquas nobiliores conceptiones imp̄imēdas q̄ lumine intellectus agentis exp̄imi poſſent.

Ad p̄imū dōm q̄ angeli bñt cōueniētiaz cū iſtis inferioribus corpibus: q̄ eſt conuenientia mouētis ad motū: pōt. n. mouere motu locali corpora nō ſoluz illa celeſtia imediate: ſed etiā hec iferiora: vt ſic ſnīa noſtra de actione angelor̄ in corpora ſit media iter duas opiniones pḥor̄ p̄dictas. ¶ Ad z^m dōm q̄ angelus agit in hec corpora mouendo ea localiter per imperiū: ſed imperiuz nō dicit̄ hic ſine vtute actiua: quā opz aliquo mō ꝓtingere corpus motū: cuz mouēs 1 motū oporteat eſſe ſimul: vt pbat̄ in. 7. phy. (T. c. 12.) Actio vō qua influere dicit̄ in aiam nr̄az ꝓfortādo eā ad itelligēdū: nō opz q̄ trāſeat per mediū corporale: qz hoc facit in ſpūalib⁹ ordo: qō i corporalib⁹ ſitus ſm Aug. Aie vō noſtre ordine nature q̄ſi contiguant̄ ipſis āgelis: ſic 1 angelus iferior ſuperiori: vñ nō oz q̄ interueniat mediū corporale. ¶ Ad 3^m dōz q̄ angeli neq; in aia neq; in natura corporali aliqd creant: ſed ſoluz educunt de potētia in actuz. Et q̄uis nāle agens de potētia in actū educere poſſit nō tñ ita perfecte ſicut angelus.

Deinde queritur de his que p̄tinēt ad homines. Et p̄ q̄tū ad nām. Secūdo q̄tum ad gr̄am. Tertio q̄tum ad culpam. Quarto q̄tū ad gl̄iaz. ¶ Quātū ad nāz q̄runtur duo. P̄imo vtrū vegetabilis 1 ſenſibilis anima ſint a creatione. Secūdo vtruz imperare ſit actus voluntatis vel rationis. Articulus. XI.

Ad p̄imum ſic p̄cedit. Uidet̄ q̄ aia vegetabilis et ſenſibilis educant̄ in eſſe p creationē. Ut. n. dicit Aug. in li. de vera religione. Subſtātia viuēs nature ordine p̄fert̄ ſube non viuenti: ſed aia ſenſibilis 1 vegetabilis ſunt ſube viuentes: ergo ſunt nobiliores omnibus ſubſtātys nō viuētibus. Alique aūt ſube non viuētes ſunt imediate a deo create: vt elemēta bui⁹ mūdi: g̃ 1 aia ſenſibilis 1 vegetabilis imediate a deo creant̄: cuz nobilitas faciētis demōſtret nobilitatē facti. ¶ P. omne cui p̄prie cōpetit fieri vel fit ex nihilo: vel fit ex aliquo. Sz aie vegetabili vel ſenſibili ꝓpetit ꝓprie fieri: ergo cū non fiat ex aliquo: qz nō bñt māz ptē ſui relinquit̄ q̄ fiant ex nihilo: 1 ſic exeūt i eē p creationē. P̄obatio medie. Omne qđ p̄pe bz eē ſi nō ſemp fuit: ꝓprie dr̄ fieri. Sz aia ſenſibilis ꝓprie 1 vere bz eſſe cum ſit ſuba operans: mouet enim corpus: nihil aūt bz p̄priaz operationē: niſi quod habet p̄prium eſſe: ergo cū aia ſenſibilis huius aialis nō ſemp fuerit: ꝓprie competit ei fieri: 1 ſic reſtat q̄ creetur.

¶ Sed ō eſt qđ pḥs dicit in. 2. de aia: q̄ ſenſitiui p̄ma mutatio fit a gnānte. P̄rima aūt mutatio ſenſitiui eſt ex quā acgrit actū p̄mū: g̃ eſt aia ſenſitiua: ergo fit per gnōnē 1 nō per creationez. ¶ P. omne illud qđ p̄cedit in ſemine bois ante introductionē aie rōnalis eſt per gnōnē 1 nō per creationē. Sz aia vegetabilis 1 ſenſibilis p̄cedūt i ſemine bois: qz p̄mū eſt viuū q̄ aial: 1 aial q̄ bō: ſm pḥm in. 16. de aialibus: g̃ ét in boie ē aia ſenſibilis 1 vegetabilis p gnōnem. ¶ P. cū deus in inſtanti opet̄ nā vero ſucceſſiue: oē illud qđ per actionē ſucceſſionē exit in eſſe eſt ab aliq̄ agēte naturali. Sz aia ſenſibilis 1 vegetabilis ꝓducunt̄ actiōe ſucceſſiua: qz determinato ſpacio tpis viuificat̄ ꝓcept⁹ 1 ſenſificatur: g̃ aia ſenſibilis 1 vegetabilis ſunt a naturali agente: 1 non per creationem.

Reſpondeo dōm q̄ circa hāc qōnē eſt duplex opinio. Quidaz enim dicūt aiam ſenſibilē 1 vegetabilez eſſe ex creatione. Alij vō ex traduce: 1 hec diuerſitas apud philoſophos inuenit̄ non ſolum de iſtis aiabus: ſed etiam de oībus formis ſubalibus. Quidā enim (vt Plato 1 Auicēna) poſuerūt omnes formas ab extrinſeco eē: qui p̄cipue ex duobus mouebant̄. P̄imo quidem qz cuz forme nō habeant mām partez ſui: non pōt fieri niſi ex nihilo: vñ oz q̄ a creante fiant. Scōo qz in rebus iferioribus nō videbant p̄ncipia actionū: niſi qualitates actiuas 1 paſſiuas quas iudicabant inſufficiētes ad productionē formarū ſubaliuz: cum nihil agat vltra ſuam ſpēm. Sed in hoc vident̄ fuiſſe decepti: qz attribuebant fieri ꝓprie iſtis formis: cuz tñ fieri nō ſit niſi ꝓpoſiti: cuius etiā ꝓprie eſt eſſe. Forme. n. eſſe dicunt̄ nō vt ſubſiſtētes: ſed vt quo cōpoſita ſunt: vñ 1 fieri dicunt̄ nō ꝓprie factione: ſed per factionē ſuppoſitor̄: que tranſmutant̄ tranſmutatione māe de potētia in actū: vñ ſicut cōpoſita fiunt per agentia nālia: ita etiaz forme que nō ſunt ſubſiſtentes. Qualitates autē actiue 1 paſſiue agūt ad formas ſubſtātiales in virtute ſubſtātialium formarū quarū ſunt inſtrumēta. Sicut calor ignis agit: vt inſtrz aie nutritiue: vt dicit̄ in. 2. de aia. (T. c. 41.) Anima autē vegetabilis 1 ſenſibilis non ſunt forme ſubſiſtentes: alias remanerent poſt corpora: vnde oportet q̄ fiant a generante per actionem compoſitorum ſicut 1 cetere forme materiales

materiales: sola aũt anima intellectiua q̃ hz esse subsistẽs: cũ maneat post corpus ẽ ab extrinseco p creationẽ: si autem sensibile ⁊ vegetabile ⁊ intellectiuũ in hoĩe in diuersis substantys aie radicanť: tunc ⁊ vegetabilis ⁊ sensibilis hois ignãte erit: sed qz hec opio repugnat dictis pho͞r: g i vno aiato vnã aiam tm̃ posuerũt: ad quã oẽs opões aie pertinẽt: ⁊ ẽt ꝺ dicta scoꝝ improbãtiũ pluralitatẽ aiaruz: vt pz in li. de ecclĩasticis dogmatib⁹. Jo approbato q̃ i hoĩe sit tm̃ vna suba aie: cuius potentie sunt vegetatiuũ: sensitiuũ: ⁊ intellectiuũ: dicimus q̃ alia bois que omnes bas potentias anime sustinet: a deo creatur: quãuis p opationez nãlis agentis fiat: vt corpus organiçatũ actu perficiať per potentias que sunt corporalium partiuz actus.

Ad primum g̃ ꝺoz q̃ aĩa vegetabilis ⁊ sensibilis nõ sunt sube viuẽtes: sicut nec subsistẽtes: iz sunt p̃ncipia viuẽdi ⁊ eẽndi: ⁊ itez nõ oz si gd minus nobile sit a deo imediate q̃ ẽt qꝺ est magis nobile: qz deus cũ nõ bẽat limitatã virtutẽ nec agat nec̃itate nãe: põt agere ⁊ nobiliora ⁊ min⁹ nobilia ꝼm suã volũtatẽ: sicut imediate ꝓduxit p⁹ idiuidua bruto͞r aialiũ: gb⁹ tm̃ hoies g nũc gnãnť ex semine nobiliores sunt. ¶ Ad ⁊ᵐ ꝺoz q̃ aie sensitiue nõ cõuenit p se esse nec fieri nec opari: nulla.n. est actio aie in q̃ corpus non cõicet. Est.n. duplex po⁹ motiua aie sensitiue: vna q̃ impat. s. appetitiua: cuius act⁹ ꝓstat que affixa musculis ⁊ neruis est p̃ncipiũ mobilitatis in eis: sed ipsa distictio ptiũ corporaliũ facit q̃ vna pars aialis ẽ moues ⁊ alia mota: ⁊ ita p̃t moueri ex se. ¶ Alia q̃ sunt in ꝺ. riuz ꝓcedim⁹ nisi q̃tũ ptinet ad hoĩez: i cui⁹ semie q̃uis p̃cedat vegetatiua ⁊ sensitiua aĩa impfecte: cũ illis cessantibus introducať p creationẽ aĩa rõnalis: que perfecte continet qꝺ in eis erat impfectionis: nam ꝼm Auicẽ. i generatione animalis ex semine interueniunt multe generationes ⁊ corruptiones.

Articulus. XII.

AD secundum sic ꝓcediť. Uť q̃ ĩpare sit act⁹ rõnis: qz phs dic in. i. ethi. Rõ recte ⁊ ad optima deprecať ⁊ obedit ei qꝺ est ꝓtinẽtis: g̃ impare ⁊ deprecari ⁊ hz videntur ad rationem pertinere.

¶ Sz ꝺ. Impare ad dñiuz ptinet. Sz nos sumus dñi nr̃oz actuũ p volũtatẽ: g̃ impare est actus voluntatis.

Respondeo ꝺom q̃ in impio duo cõcurrũt: quorũ vnũ ẽ rõnis: aliud volũtatis. Qui enim impat aliq̃d inclinat ad faciẽduz qꝺ voluntatis est: ipsius.n. est mouere per modũ agẽtis: ⁊ iterũ ordinat eum cui ĩperat ad exequẽduz illud qꝺ imperať: ⁊ hoc ad rõnẽ pertinet cuius est ordinare. Et si duo͞r hoz ordo cõsideretur: vť primũ esse inclinatio voluntatis in aliquid per electionẽ: ⁊ postea in p̃ncipio executionis ordinať p quos fieri debeat qꝺ electum est: ⁊ sic ĩperiũ erit imediate act⁹ rationis: sed volũtatis quasi pmo mouẽtis. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Articulus. XIII.

Deinde queriť q̃tum ad gr̃am pertinet: vtruz charitas ꝼm suaz essentiam augeať. Et videť q̃ nõ. Cum enim augmẽtuz sit quedam mutatio vel variatio: qꝺ ꝼm essentiam augeť ꝼm essentiaz variatur vel mutať: sed qꝺ mutať vel variať ꝼm essentiã aut generať aut corrumpiť: g̃ si charitas ꝼm essentiã augetur corrumpiť: non eniz generať: cũ ꝑius fuerit. ¶ P. charitas nõ hz q̃titatem nisi virtualem. Sed virtus charitatis est ipsa eẽntia eius: g̃ q̃titas charitatis est essentia ei⁹: non g̃ põt esse q̃ varieť q̃titas charitatis sine variatione eẽntie eius: ⁊ sic si augetur ꝼz suã eẽntiã oz q̃ esse eius: vel generet vel corrũpať. ¶ Sed ꝺ. Premiũ essentiale rñdet ipsi essentie charitatis. Sed quidam proficiunt ad maius premiũ essentiale: ergo in eis charitas ꝼm essentiam augetur.

Respondeo ꝺom q̃ charitas ꝼz suã essentiã augetur. Sed notãdum est q̃ hec p̃positio ꝼm. varias habitudines impoꝛtat: qñq̃ ꝺenotat subm: vt cũ ꝺr̃: iste est albus ꝼm pedẽ: qz pes est subm albedinis: qñq̃ vero formã: vt cũ ꝺr̃: iste ẽ coloratus ꝼz albedinẽ. Cuz g̃ vť aliq̃d ꝼz hoc moueri: põt intelligi vel subm vel forma. Cuz.n. ꝺr̃ iste mouet ꝼm manũ: notatur subz motus. Cum vo ꝺr̃: iste mouet ꝼm locũ: notatur id qꝺ formaliť specificat motũ. Sic g̃ cũ dicimus charitatẽ ꝼm essentiã augeri: ꝺnotatur subm augmẽti: vt sit sensus. Ipsa essentia charitatis augeť: sicut cũ dicimus: albũ augeť ꝼm eẽntiã suã: nõ autẽ designať forma specificans motũ: vt sit sensus augeť ꝼm eẽntiã. i. augmentũ eius est motus in esse vel in essentia: ⁊ sic dicitur augmentum esse ꝼm q̃titatem: ⁊ q̃uis q̃titas charitatis q̃ est virtus sit idem qꝺ essentia charitatis: nõ tm̃ opz q̃ eẽntia charitatis tollať: qz etiã in augmẽto corporali ipsa essentia q̃titatis nõ tolliť: cũ semp remaneat dimẽsio interminata: sed ꝼm diuersas terminationes quas recipit fit mutatio de paruo in magnũ: que est augmentuz: ita etiam ipsa virtus charitatis nõ tolliť per essentiã suaz: sed variať terminatio eius. Dis autẽ forma recepta in aliquo subiecto terminationẽ recipit ꝼm capacitatez recipientis. Uñ qñ subm charitatis magis disponiť ad charitatẽ. i. ad congregationem sui ad deum: tanto maiorẽ participat charitatem: ⁊ sic charitas ꝼm suam essentiã augeri ꝺiciť. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta.

Deinde queriť ꝺe bis que ptinẽt ad culpã. Et querũtur duo. Primo vtrũ Petrus negando x̃pm peccauerit mortaliter. 2° vtrũ hr̃e plures p̃bendas sine cura aiarũ absq̃ dispẽsatiõe sit pctm̃ mortale. Arti. XIIII.

ARca p⁹ᵐ sic ꝓceditur. Uť q̃ Petrus negando x̃pz nõ peccauit mortaliter. Dicit.n. q̃ꝺã glo. peccauit per surreptionez. Sed peccatũ per surreptionẽ est veniale ⁊ nõ mortale: vñ primi motus qui per surreptionẽ fũt sunt peccata venialia: g̃ peccauit tm̃ venialiter. ¶ P Berñ. ꝺicit in li. de ꝺile. ꝺñi: q̃ in Petro charitas fuit sopita non extincta. Sed p peccatũ mortale charitas extingui tur: ergo Petrus non peccauit mortaliter.

¶ Sed ꝺ est qꝺ Hreg. ꝺicit i moraľ q̃ Petrus ab ipsis fauc̃ibus ꝺyaboli eripitur. Sz in fauc̃ib⁹ ꝺyaboli non est aliqs nisi p pctm̃ mortale: g̃ Petrus peccauit mortaliter.

Respõdeo ꝺoz q̃ absq̃ ꝺubio Petr⁹ peccauit mortaliter negãdo x̃pm. qꝺ qꝺem pz ex ꝺuobus. Primo: qz negauit fidẽ in loco vbi periclitabať: ⁊ ei⁹ ꝓfessio regrebať. Ore.n. ꝓfessio fit ad salutẽ: vt ꝺr̃ ad Ro. io. in quo videtur q̃ sit de nec̃itate salutis ꝓfessio fidei i casu p̃dicto: ⁊ p̃cipue mẽꝺaciũ in his q̃ fidei sunt est pniciosissimuz: ꝼm Aug. in li. de mẽꝺacio. Scõ ꝺo: qz defectui confessionis ⁊ mẽꝺacio addidit periuriũ ⁊ blasphemiã: qz vt ꝺr̃ Math. 26. cepit detestari ⁊ iurare qz non nouisset hoĩem: q̃ cõstat esse grauia pctã. Uñ glo. ꝺicit ibiꝺez. Tertio cepit detestari ⁊ iurare qz nõ nouisset hoĩez: qz pseuerare i pctõ ꝺat incremẽtũ sceleꝛ: ⁊ g mima spernit cadit in maiora.

Ad primum g̃ ꝺom q̃ surreptio ꝺupliciter accipitur. Uno͞ ꝼm q̃ opponiť ꝺeliberationi: ⁊ sic p̃mi motus ꝺicũtur esse surreptity: sic Petrus ex surreptione nõ peccauit. Allo modo ꝼm q̃ opponiť electioni: ⁊ sic Petrus ex surreptione peccauit: qz nõ peccauit ex electione quasi ex certa malitia: sed ex passione timoris: talis autem surreptio non excusat a mortali: sicut patet in incõtinentẽ qui fornicatur motus concupiscentia: cum tamen haberet proposituz continẽꝺi. ¶ Ad scõm ꝺom q̃ Berñ.

impropie logtur: ꝛ eius verbum vt verificetur est intelligendū de quadam dilectione familiaritatis: quaꝫ ꝓ Petrus ad xp̄m cōceperat: que in eo mansit etiaꝫ post negationez: vel si intelligaꝫ de charitate gratuita: intelligendum est ꝙ nō fuit extincta fm p̄destinationē diuinā q̄ eius pniam p̄parabat: cuius eēt in se extincta fꝫ actum. Arti. XV.

D secundum sic ꝓcedit. Uidet ꝙ habere plures ꝓbendas sine cura aiarum absqꝫ dispēsatione sit peccatum mortale. Quicūqꝫ. n. facit ↄ statutuꝫ cōcily peccat mortaliꝛ. Sed qui hꝫ plures ꝓbendas facit ꝓtra statutum concily gnālis: g̃ peccat mortaliꝛ. ¶ Probatio medie. di. 7. dr̄ in quodā decreto Urbani ꝑape: qđ incipit. Sctōꝝ canonū. Dino aliquē in duabus eccl'ys titulari nō liceat. Sed vnusqꝫ in qua titulatus est in ea tm̄ canonicus habeaꝫ: lꝫ enim epi dispōne vnus diuersis ꝓesse possit eccl'ys: canonicus tm̄ ꝓbēdarius nisi vnius eccl'ie: in qua cōscriptus est: esse nō debet. ¶ P. i5. q. i. dicit qđam decretū septime synodi. Clericus ab instanti tēpore in duabus nō cōnumereꝫ eccl'ys: negociationis enim est hoc ꝛ turpis lucri cōmodum ꝛ ab ecclesiastica ↄsuetudine penitus alienū: ꝛ sic idē qđ ꝑius. ¶ P. Chrisо. dicit. Qđ tenebra erubuit lumen erubescat: qđ figure nō fuit ꝓcessuꝫ: rei reor esse illicitum: figura autē non fuit cōcessum ꝙ inter leuitas: qui capiebat in bethleez caperet in hierusalem: qđo cum pfectiores esse debeamus: qui capit in tyro: non capit in Damasco. ¶ P. Bern̄. dicit. Qui nō vnus sed plures est in bn̄ficys: nō vnus ſꝫ plures erit in supplicys. Sed qui hꝫ plures ꝓbendas plures est in bn̄ficys: g̃ plures erit in supplicys: ꝛ sic grauissime peccat. ¶ P. quicunqꝫ committit se discrimini ꝛ periculo peccati mortalis peccat mortaliter. Iste est hꝫ: qꝫ recipiēdo plures ꝓbendas iurat statuta vtriusqꝫ ecclesie: in qbus ꝓbēdaꝫ: que aliqñ nō pñt simul seruari: vtpote si eodē tempore vocetur ad electionē in vtraqꝫ ecclesia: vel ad aliqua ecclesie negocia peragenda: ꝛ precipue si sit causa inter duas ecclesias cuꝫ vtriqꝫ teneatur: ergo videtur ꝙ peccet mortaliter.

¶ Sed ꝓtra est: qꝫ illud qđ vergit in cōmune periculuꝫ: nō est ab eccl'ia sustinēdum. Sed eccl'ia sustinet vt aliqui cōmuniter habeaꝫ duas ꝓbēdas: g̃ in hoc non est periculuꝫ peccati mortalis. ¶ P. Licitū est alicui patrimonium habenti ꝓbendam accipere. Sed maior est cōuenientia inter ecclesiastica beneficia: q̄ inter patrimoniuꝫ ꝛ ꝓbēdā: ergo etiā licet habēti vnā p̄bēdam accipere aliam.

Respondeo dicēm ꝙ ois q̄stio in qua de pctō mortali queriꝫ: nisi exp̄sse veritas habeaꝫ periculose determinaꝫ: qꝫ error quo nō creditur esse peccatum mortale qđ est pctm̄ mortale ꝓsciam nō excusat a toto: licet forte a tanto. Error vō quo creditꝫ esse mortale qđ non est mortale ex ꝓscia ligat ad pctm̄ mortale. Precipue autē periculosum est vbi veritas ambigua est: quod i hac qōne accidit. Cum enim hec qō ad theologos pertineat: inquantū depēdet ex iure dino vel ex iure nāli: ꝛ ad iuristas in q̄tum depēdet ex iure positiuo: inueniunt in ea theologi theologis: ꝛ iuriste iuristis ↄria sentire. In iure nāqꝫ diuino nō inuenit determinata expresse: cū in sacra scriptura expressa mentio de ea non fiat: q̄uis ad eaꝫ argumenta ex aliquibus auctoritatibus scripture forte adduci possint: que tm̄ non lucide veritatē ostendunt. Determinādo vero eam fm ius naturale: sic videꝫ ad pñs de ea dicendum: ꝙ actionū humanarū multiplex est dr̄ntia. Quedā enim sunt que bn̄t deformitatē in separabilē ānexā: vt fornicatio: adulterium ꝛ alia hꝫ. que nullo mō bn̄ fieri pñt: de numero talium nō est br̄e plures ꝓbendas. al's. In nullo casu dispēsationē recipere posset: qđ nullus dicit. Quedā vō sunt actiones: que de se indifferēter sunt ad bonū vel malum: vt leuare festucam de terra: vel aliquid hꝫ. inter quarū numeruꝫ gdam cōputant br̄e plures ꝓbēdas dicentes. Ita licituꝫ est br̄e plures ꝓbēdas: sicut br̄e plura poma. Sed hoc nō videt esse verū: cū hoc qđ est habere plures ꝓbēdas plurimas in se inordinationes cōtineat: vtpote qꝫ nō est possibile aliquē in pluribus ecclesys deseruire in qbus est ꝑbendatus: cuꝫ ꝓbēde videanꝫ esse ordinate quasi quedaꝫ stipendia deo ibidem ministrātiuꝫ. Segtur etiaꝫ diminutio cultus diuini: duꝫ vnus loco pluriū instituitur. Segtur ēt in aliqbus defraudatio volūtatū testatoꝝ: qui ad hoc aliq̄ bona ecclesys contulerunt: vt certus numerus deo deseruientium ibi esset. Segtur etiā inequalitas: dum vnus pluribus bn̄ficys abundat: ꝛ alius nec vnū habere pōt: ꝛ multa alia hꝫ que de facili patent: vñ non pōt cōtineri inter indifferentes actiones: ꝛ multo minus inter eas: que sunt fꝫ se bone: vt dare elynam ꝛ hꝫ. Sunt vero quedam actiones que absolute cōsiderate deformitatem vel inordinationez quandā important: que tm̄ aliqbus circūstantys aduenientibus bone efficiunt: sicut occidere boiem vel percutere in se deformitatē quādaꝫ importat: sed si addaꝫ occidere malefactorem ꝓpter iustitiā: vel percutere delinquentez causa discipline: nō erit peccatū sed virtuosuꝫ. In numero harum actionū videt esse br̄e plures ꝓbendas. Quānis. n. aliquas inordinationes cōtineat: tm̄ alie circunstantie pñt supuenire ita bonestātes actū: ꝙ predicte iordinatiōes totaliter euacuātur: vtputa si sit necessitas in pluribus ecclesys eius obsequio: ꝛ possit plus seruire ecclesie vel tātūdez absens q̄ alius pñs: ꝛ si qua alia sunt hꝫ: ꝛ tunc istis ꝓditionibus supuenientibus cum recta intentione nō erit pctm̄ etiam nulla dispēsatione interueniente: si consideretur tm̄ fm ius nāle: qꝫ dispensatio ad ius naturale non ptinet: sed solum ad positiuū. Si vero aliquis hac intētione plura beneficia habeat: vt sit ditior: vt lauti⁹ viuat: ꝛ vt facilius ad episcopatū perueniat in aliqua ecclesiarū: vbi est ꝓbēdatus: non tollūtur predicte deformitates sed augenꝫ: qꝫ cuꝫ tali intētione ꝛ vnū beneficiū habere (quod nullā inordinationez importat) esset illicitum. Et sic qdem esset dicendum fm ius naturale etiā nullo iure positiuo superueniente. Nunc autē certum est per antiqua iura hoc esse prohibitum: patet etiā huic prohibitioni consuetudinē esse cōtrariam: per quā quidam dicunt illa iura esse abrogata. Naꝫ per contrariam cōsuetudinem iura humana abrogantur. Quidam vero dicūt per hanc consuetudinez antiqua iura nō abrogari: eo ꝙ quedam decretalis ꝛc. multa per patientiam tolerātur que si in iudiciū fuerint deducta: iustitia cogente cassarenꝫ: ꝛ hec cōtrouersia iuristis est relinquenda: cuius hoc videaꝫ esse probabile: ꝙ q̄tum ad hoc ꝙ iura illa antiqua cōtinent ius naturale abrogari non possit p cōtrariam cōsuetudinē vtpote irrōnalem. Quantū autez ad hoc ꝙ soluꝫ de iure positiuo cōtinent: possunt esse abrogata: precipue si simulātes hāc ↄriam consuetudinē in quoꝝ potestate est ius positiuum mutare: intēdunt per talez dissimulationē antiqua iura mutare. Si ergo antiqua iura q̄ hoc prohibent in suo roboze maneāt cōtraria cōsuetudine non obstante: certum est non posse aliquem plures ꝓbendas br̄e absqꝫ dispēsatione etiam illis circunstantys supuenientibus: que fm cōsiderationē iuris naturalis actū poterant bonestare. Si aūt antiqua iura sunt per consuetudinem abrogata: tūc ꝓdictis circūstantys supuenientibus ēt sine dispēsatione licitū ē plures ꝓbēdas br̄e: sine qb⁹ circūstātys licitū nō est: q̄tūcūq̄ dispēsatio iteruenerit: eo ꝙ dispēsatio būana nō aufert ligamē iuris nālis: ſꝫ solū ligamē iuris positiui: qđ p boiem statuiꝫ: ꝛ p boiem dispēsari pōt.

¶ Et ex his de facili pōt patere rn̄ ad oba. Arti. XVI.

¶ Deinde

Einde querit quãtum ad gloriam ptinet. vtr oẽs sancti qui sunt per eccliaz canoniçati sint in gloria: vel aliq eorr sint in iferno. Et videt q aliq possint esse in iferno de his qui sunt in eccl'ia canoniçati. Nullus enim põt esse ita certus de statu alicuius sicut ipsemet de se: qz que sunt hois nemo nouit nisi spũs hois qui in ipso est. vt dr. i. ad Loz. z. Sz hõ nõ põt esse certus de seipso: vtr sit in statu salutis. Dicit. n. Ecclesiastes. 9. Nemo scit vtr sit dignus odio vel amore. g multo minus papa scit. g põt in canoniçando errare. C P. quinq in iudicãdo inititur medio fallibili põt errare: sz eccl'ia in canoniçãdo sanctos inititur testimonio humano: cũ ingrat per testes de vita z miraculis. ergo cũ testimonium hoĩum sit fallibile: videt q eccl'ia in canoniçando sanctos possit errare.

C Sed ꝯ. In eccl'ia nõ põt esse error damnabilis: sed hic esset error dãnabilis: si veneraret tanq̃ sanctus q fuit peccator. qz alĩq scientes peccata eius crederẽt hẽ esse falsum. z si ita ptigerit possent ad errorẽ pduci. g eccl'ia in talib' errare non põt. C P. Augu. dicit in epla ad Viero. Or si in scriptura canonica aliqõ mẽdacium admittat mutabit fides nr̃a: que ex scriptura canonica dependet. Sed sicut tenemur credere illud qõ est in sacra scriptura: ita illud qõ est cõiter per eccl'iam determinatum. Vñ hereticus iudicatur qui sentit ꝓtra determinationẽ ꝓcilioz. g cõmune iudiciũ eccl'ie erroneum esse non potest. z sic idem quod prius.

Respõdeo dõz q aligd põt iudicari possibile ẽm se ꝓsideratũ: qõ relatũ ad aligd extrinsecũ impole inuenit. Dico g q iudiciũ eorr q̃ps sunt eccl'ie põt errare in gbusz si ps one eorr tm̃ respiciant. Si vo cõsideret divina puidẽtia: q eccl'iam suã spiritu sancto dirigit vt nõ erret: sicut ipse promisit Joan. 14. q spũs aduenies doceret oẽm veritatẽ de neccys. i. ad salutẽ certum est q iudicium eccl'ie vlis errare in his que ad fidẽ ptinẽt impole est. Vñ magis est stãdum sñie pape: ad quẽ ptinet determinare de fide quã in iudicio pferr: q̃ quozũlibet sapientũ hoĩum in scripturis opinioni. Cũ cayphas q̃ius nequã: tm̃ qz põtifex legat etiã in scus ppbetasse. Jo. xi. In alys vo sentẽtys que ad pticularia facta ptinent: vt cuz agit de possessionib' vel de criminibus: vel de hoĩ: possibile est iudiciũ eccl'ie errare ppter falsos testes. Canoniçatio vo sctorr mediũ est inter hec duo: qz tm̃ bonoz quẽ sanctis exhibemus quedaz pfessio fidei est: qua sctorr gl'iam credimus: pie credẽduz est q nec etiam in his iudicium eccl'ie errare possit.

Ad primuz ergo dõm q põtifex cuius est canoniçare sanctos: põt certificari de statu alicuius p ingsitionẽ vite z attestationẽ miraculorr: z pcipue per instinctũ spũs sancti: qui oĩa scrutat: etiaz pfunda dei.

C Ad zm dõm q diuina prouidentia preseruat eccl'iam ne in talibus per fallibile testimonium hoĩum fallatur.

C Incipit quodlibet decimum.

Quesitum est de deo angelo z anima. De deo quesita sunt tria. Primo de eius vnitate. Secundo de eius iudicio. Tertio de eius sacramento.

Articulus. I.

D primũ sic pcedit. Ur q vnitas aligd positiue dicat in diuinis: z nõ remotionẽ tm̃ ẽm opionẽ magri. Ex puationib'. n. nõ constituit res aliq̃. Sed ex vnitatibus pstituit numer' q est res: cũ sit spẽs q̃tatis. g vnitas nõ dicit ẽm priuationem tm̃. C P. numerus segt distinctionẽ. Si g vnitas z numerus in diuinis nõ dicerent rẽ aliquã: nõ eẽt in diuinis realis distinctio: qõ est heresis Sabelliana. C P. si vnitas z numer' in dinis dicunt solũmõ remotiue: q vnitatez ãt nihil aliõ videt remoueri q̃ numer': nec per numerr aliud q̃ vnitas: segt q vtrũqz istorr in diuinis dicat ẽm negationẽ negatiõis. Sz negatio negatiõis nõ est nisi ẽm rõnẽ tm̃. ergo vnitas z numer' nõ eẽnt realiter in diuinis. Quod est inconueniens z sic vnum z numerus aliquid positiue dicunt in diuinis.

C Sed ꝯ. Omne qõ pdicat de aliq̃ pdicat de eo ẽm ppriã rõnẽ. Sz rõ vnius i negatiõe pstitit. Est. n. vnũ qõ nõ diuidit ẽm phm. g de deo pdicat ẽm remotionẽ tm̃. C P. ẽm phm in. io. meta. (T. c. 9.) vnũ z mlta opponunt: sic puatio z habit'. Priuatio aũt dr p remotionẽ tm̃. ergo vnũ qõ inter predicta duo tenet locũ priuatiõis: dr per remotionẽ tm̃. C P. vnũ supra ens nõ addit aligd ẽm rem. qz sic res nõ esset vna per suã eẽntiam: addit g aligd ẽm rõnem tm̃. Sed qõ est ẽm rõnẽ tm̃: vel est negatio vel relatio. Cũ ergo vnum supra ens non addat aliquam relationem: qz ad aliquid non dicitur: videtur q addat negationem.

Respondeo dõm q vnũ qõ est pn̄m numeri de necessitate aligd positiue dicit in eo cui attribuit: qz cũ ex vnitatibus numerus pstituat: nisi vnitas res aliq̃ eẽt numerus res esse non posset. z sic nõ posset poni in aliquo genere tanq̃ spẽs. Si ergo vnũ qõ puertit cũ ente sit idẽ qõ vnũ qõ est pn̄m numeri: opz q ẽt vnũ qõ cõuertit cũ ente: aligd positiue supaddat enti. z hẽ pcedit Auicẽna. vñ vult q vnũ qõ puertit cuz ente addat supra ens aligd qõ ad genus mẽsure ptineat. Sz hẽ nõ põt eẽ: qz cuz vnũ qõ puertit cũ ente de qualibet re dicat: opz q ẽt illa res quã addit supra ens sit vna. z sic vel erit vna p aliquaz vnitatẽ additã: z ita erit pcessus in ifinitũ: vel erit vna per eẽntiaz suã. qõ si est: standũ est in pmo. vt. s. ens ipm dicat vnũ per eẽntiã: nõ per aliquã rẽ additã. Sic g intelligẽduz est fz opinionẽ Aristotelis z Cõmẽtatoris eius: q vnũ qõ puertit cũ ente nõ supaddit enti rẽ aliquã: sz solũ negationẽ diuisiõis. z sic hẽ vnũ z ponit aligd in q̃tũ in suo intellectu includit ens: z dr remotiue q̃tuz ad id qõ supaddit enti. Unũ vo qõ est pn̄m numeri: qõ supaddit enti aligd de genere mẽsure: z silr numerus cuius est pn̄m: inuenlunt in rebus hñtibus dimẽsionẽ: qz talis numerus causat ex diuisione ptinui. vbi numerus. s. ex diuisione ptinui causatus est s̃m arismetrice: ẽt ẽm Auicẽnã. Nulla ãt pditio ppa rei corpalis põt dici de deo aut de aliq̃ suba spũali. Unde fz hẽ vnũ z numer' q ptinent in genere q̃titatis nõ dicunt de deo z de alys substãtys icorporeis: sz solũ vnuz qõ puertit cũ ente: z multitudo ei opposita: z iõ vnitas in diuinis non dr nisi remotiue quãtũ ad id qõ supaddit enti: q̃ius ponat aligd ẽm q̃ includit ens. Est enim vnũ ens indiuisum.

Ad primũ ergo dicendum q obiectio illa procedit de vno qõ est principiuz numeri. C Ad secundum dicendum q obiectio illa procedit si nullo modo vnum z numerus aliquid ponerent realiter in diuinis. ponunt autem ens z rem distinctam vel indistinctam q̃ntum ad hoc q ens includitur in ratione vnius: vt dictum est. C Ad tertium dicendum q in ratione multitudinis includitur negatio rei: sed in ratione vnius negatio negationis z rei simul. quod sic patet. vnum enim est quod non diuiditur. diuisio autem est que negatur per vnum quod conuertitur cum ente: oportet autem q sit talis q in omni diuisione saluetur. hec autem est diuisio per affirmationez z negationem. z ideo huius diuisionis negatio cõstituit rationem vnius. est enim vnum quod non diuiditur tali diuisione q sit accipere hoc z non hoc. z sic vnum in q̃ntum negat affirmationem z negationem simul est negatio rei z negationis simul. predicta vo diuisio includit in rõne multitudis. z sic icludit ibi negatio rei: qz multa sunt q̃ sic diuidunt: q eorr vnũ nõ est alterr.

Articulus II.

AD secūdū sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ xp̄s non sit descēsurus ad iudiciū in terrā. qz sup illud ps. Dns in tẽplo scō suo ꝛc. dicit glo. Qz deus in celo sedēs de bonis ꝛ malis iudicat. g̃ iudiciuz nō est futuꝝ in terra ſz in celo.

¶ P. ad dignitatē iudicis ꝑtinet ꝙ iudicādi ad eum accedant ꝛ nō ecōuerſo. Sz xp̄s est dignissimus iudex: ergo locus est celū. g̃ boies ascēdent illuc: vt ibi iudicent: nō ãt ipe in terrã descēdet boies iudicaturus. ¶ P. si iudiciū sit in terra futuꝝ ꝑcipue videt ꝙ sit futuꝝ in valle Josaphat. vt dr̃ Joel. 3. Sz locus ille nō posset tãtã multitudinẽ boium capere. ꝛ sic nō est ibi futuꝝ iudicium. g̃ in nullo loco terre.

¶ Sed ꝫ est qđ dr̃. z. ad Thes. 2. ꝙ xp̄s in iussu ꝛ in voce archangeli ꝛ in tuba dei descēdet de celo. ꝛ ita videt ꝙ iudicium in terra nō in celo sit futuꝝ. ¶ P. in iudicio comparebūt nō solū electi ſz ẽt reꝓbi: g babebūt corpa grossa ꝛ grauia. ꝛ sic non competit eis locus celestis sed terrestris. g̃ iudicium non est futurum in celo sed in terra.

Reſpõdeo dõm ꝙ iudiciū ordinat̃ ad retributionem ꝑmioꝝ. vñ ſm duplex ꝑmiū. s. aie ꝛ corpis est duplex iudiciū dei. vnū quo btificat vel dãnat boies quo ad aiam. hoc iudicium per totū hoc tp̄s agitur. Aliud est iudicium quo ꝑmiabunt̃ vel punient̃ boies etiã q̃tum ad corpa. ꝛ hoc iudiciū fiet post resurrectionē in fine tp̄is. Primū aũt iudiciū ꝙuenit xp̄o rõne diuinitatis. ſz 2m rõne humanitatis. qz sicut dicit Aug. sup Jo. Uerbum dei viuificat aias. sed verbum caro factū viuificat corpa. vnde etiam Jo. 5. dicit̃. Potestatem dedit ei iudicium facere: qz filius hois est. Sic ergo vltimum iudicium est futuꝝ in loco qui xp̄o cõpetit rõne sue hũanitatis. s. circa terrã illam vbi natus est ꝛ passus: ꝛ reliqua humanitatis cõplenit officia. ꝓpter qđ dr̃ ꝙ in valle Josaphat iudiciū est futuꝝ: qz vallis illa subiacet mõti oliueti: vñ xp̄s ascēdit in celū. vt sic ostendat̃ idẽ esse qui ascēdit regnaturus: ꝛ qui descēdit iudicaturus: ſm illud Act. 1. Quẽadmodū vidistis eũ ascendentem in celum ita veniet.

Ad primum g̃ dõm ꝙ glo. illa logtur de ꝑmo iudicio: qđ cõpetit xp̄o rõne dīnitatis: rõne cuius ẽt celum ei ꝓ loco assignat̃: non qz dīnitas loco claudat̃: ſz qz in celo ꝑcipue inter ceteras corpeas creaturas appent iudicia manifestatis diuine. vñ celū locus dei dr̃ ꝛ scōꝝ qui deo fruunt̃.

¶ Ad 2m dõm ꝙ accessum ad locū iudicis. i. ascēsus in celum est ꝑmiū qđ ex iudicio reportat̃. vñ dz iudicium seq̃ non ꝑcedere. nō aũt ita se bz ad iudiciū hũanum accessus ad locū iudicis. ꝛ iō nō est sile.

¶ Ad 3m dõm ꝙ in iudicio neq̃ xp̄s neq̃ electi erũt in terra: ſz solū reꝓbi. xp̄s enim ꝛ electi erunt in aere. ſm illud. i. ad Thes. 4. Rapiemur in nubibus obuiam xp̄o in aera. reꝓbi aũt erũt nō soluz in valle illa: sed in regione circũquaq̃. Uñ xp̄m ꝛ electos videre poterunt: tum rõne altitudinis: tum rõne claritatis.

Articulus. III.

AD tertiuz sic ꝓcedit. Uꝛ ꝙ spẽs vini q̃ remanẽt in sacro altaris post ꝓsecrationē aly liquoꝛi cõmisceri nõ ꝑñt. qz ſm ꝑhm in. i. de generatione. (T. c. 84.) miscibilia sunt in mixto potẽtia nõ actu. Si ergo illa spẽs vini alteri liquoꝛi misceat̃. post mixtionē non remanebit illa spẽs in actu: ſz deficiẽte spẽ deficit esse corpus vel sanguis xp̄i. Sz hoc est incõueniens. qz ſm ꝑhz que sunt miscibilia sunt ẽt sepabilia. ꝛ sic illa spẽs alicui liquoꝛi admixta poterit iterꝝ separi: qua sepatione facta erit ibi verꝝ corpus xp̄i cum ea: vel sanguis: cuz tãdiu corpus vel sanguis xp̄i sit sub specie: q̃diu spẽs est: ꝛ sic sanguis xp̄i de nouo incipiet esse sub specie vini alio mõ q̃ per ꝓsecrationē. qđ ẽt est incõueniens. ergo ꝛ illud ex quo sequitur. s. ꝙ spẽs vini post ꝓsecrationem alteri liquoꝛi misceatur.

¶ Sed contra. Forma mixti est forma accidentalis. Sed accns supueniens non corrũpit subiectum. g̃ post mixtionem speciei: cũ aliquo liquore: adhuc remanet ipa species. ꝛ sic non sequitur inconueniens predictum.

Reſpõdeo dõm ꝙ gdã dicũt illis spẽb⁹ posse admisceri nullo mõ aliquẽ liquoꝛẽ: qn statim sub totis illis spẽb⁹ desinat eẽ sanguis xp̄i. ꝛ hoc iõ qz mutatis spẽb⁹ nõ remanet ibi veritas sanguis xp̄i: per additionẽ eniz cuiuscũq̃ liquoꝛis fit alia quãtitas que subsistit in illo sacro alys accñtib⁹. fit. n. maioꝛ q̃titas: ꝛ sic non remanet ibi sanguis xp̄i. Sz hoc nõ videt verꝝ: qz spẽs q̃ in sacro post ꝓsecrationez remanẽt eodẽ mõ corrũpunt̃: ꝛ nõ aliter q̃ accidisset de subst̃atys ꝑexñtibus: quoꝝ spẽs manẽt: sic ad sensũ pz: ꝙ iterimãt̃ ꝛ alys modis trãsmutent̃ oĩno: sic accidisset de suba panis aut vini añ ꝓsecrationẽ. ꝓstat autẽ per admixtionẽ vnius gutte aque nõ fuisse totũ vinuz destructũ. vñ nec ꝓpter h̃ tota spẽs vini corrũpit̃ post consecrationẽ: nec opz si augeat̃ quãtitas ꝙ ꝓpter hoc sit ibi alia spẽs. Nã ipa additio nõ tollit eẽntiam dimẽsiõis ſz variat terminationẽ eiꝰ. que qdẽ variat̃ nõ solũ per additionẽ: ſz ẽt per diuisionẽ. Uñ si talis variatio sufficeret ad hoc ꝙ desineret eẽ sub spẽbus corpus vel sanguis xp̄i: sequeret̃ ꝙ per diuisionẽ spẽz silr eẽ desineret: qđ pz eẽ falsum. Et iõ dõz ꝙ aliq̃ admixtio alteriꝰ liquoꝛis facit vt totalr desinat eẽ sanguis xp̄i sub spẽb⁹: ꝛ aliq̃ nõ: ſz solũ sub pte spẽz. Si. n. eẽt suba vini ibi: si allus liquoꝛ in magna q̃titate admisceret̃: totalr illud vinũ corrũpereꝝ ꝛ desineret esse vinũ: si liquoꝛ admixtus eẽt alterius spẽi: vel desineret eẽ hoc vinũ si eẽt eiusdẽ spẽi. Si aũt alius liquoꝛ in pua q̃titate admisceret̃: nõ posset illius liquoꝛis ꝑmixtio ad totũ vinũ ꝑuenire: ſz ad aliquã ꝑtẽ eius quã variaret: vel ſm spẽm si eẽt alterius spẽi quã ꝑ mixtionẽ nõ totalr amitteret: vel ſz nu mez si eẽt eiusdẽ speciei vel spẽm suã per mixtionẽ totalr amitteret sic̃ gutta aque ꝓiecta in amphoraz vini. Sic g̃ si spẽi post ꝓsecrationẽ fieret tãta ꝑmixtio extranei liquoꝛis que sufficeret ad totã subaz vini corrũpendma: sic ibi desineret eẽ sanguis xp̄i sub totis spẽb⁹. si ãt nõ sit tãta ꝑmixtio desinit eẽ sub ꝑte. Nã dato ꝙ ille liquoꝛ ꝑmixt⁹ in spẽz vini mutet̃: non tñ conuertet̃ in sanguinem chr̃isti.

Ad primũ g̃ dõz ꝙ facta ꝑmixtione spẽi: cũ alio liquoꝛe: nõ remanet spẽs eadẽ: vel ſz spẽz vel ſm numez: vel ſm totũ: vel ſm ꝑtez. ꝛ sic sub toto vel sub ꝑte nõ remanebit sanguis xp̄i: ſz suba vini: nec ẽt facta sepatiõe denuo erit ibi sanguis xp̄i: qz miscibilia que sepantur a mixto nõ redeũt eadẽ nũero ſz eadẽ spẽ.

¶ Ad 2m qđ in ꝫriũ obiciť dõz ꝙ foꝛ⁹ mixtiõis duplr ꝑt itelligi. Unoꝰ foꝛ⁹ per quã corꝑ⁹ mixtuz in spẽ collocat̃: ꝛ sic est foꝛ⁹ subalis. per hũc enĩ modũ forma lapidis dr̃ foꝛ⁹ mixti. Alioꝰ dr̃ forma mixti q̃litas q̃dã media resultãs ex simplicibus q̃litatibus cõmixtis. Cũ g̃ dr̃ ꝙ forma accñtalis subam non destruit: posset dici ꝙ verꝝ est: tñ destruit accñtia: ꝛ sic spẽs sacrales que sunt accñtia post cõmixtionẽ nõ manẽt. ſz hec solutio nõ est ſm veritatẽ. Nã forma mixtionis cũ sit q̃dã q̃litas media: nõ ꝑmutat nisi simplices q̃litates ex gbꝰ cõponiť: spẽs aũt sacrales nõ destruunt̃ gbusc̃uq̃z q̃litatibus variatis. Qz si odoꝛ vini vel coloꝛ mutaret̃: non ꝓpter hoc desineret ibi eẽ sanguis xp̄i: nisi dimẽsiones que ceteris accidẽtib⁹ ſubsunt: vicẽ subẽ gerẽtes ſm eẽntiã destruerent̃: qđ aliter accidere nõ põt q̃ accideret de ſba vini si ibi eẽt. Et ideo alr dõm est: ꝙ accñs nõ corrũpit subm effectiue ſz dispositiue. Posita eniz q̃litate que est nẽcia dispositio ad formã ignis. s. caloꝛe. in sũmo remouet̃ forma aeris. ꝛ silr posita media q̃litate que est necessitas ad formã mixti auferꝛtur forma corporis simplicis.

Articulus. IIII.

¶ Deinde

nota ꝑmã de gaudio

DEinde querit de angelo: vtrū duratio angeli bēat ꝓius ⁊ posterius. videtur q̄ sic. In eo enim cuius duratio nō bz ꝓius ⁊ posterius idē est eē ⁊ fuisse. Si ergo in duratione angeli nō est ꝓius ⁊ posterius: idē erit angelus esse ⁊ fuisse. Sz hoc est impossē: q̄z deus pōt facere q̄ angelus nō eēt: cū nō possit facere q̄ nō fuerit. ḡ incōueniēs est dicere q̄ in duratiōe angeli nō sit p̄us ⁊ posteri⁹. ¶ P. nullū creatū est infinitū in actu. Sz duratio āgeli est infinita ex pte post. ḡ nō est tota sīl in actu. ⁊ ita est ibi p̄us ⁊ posterius. ¶ P. mēsura dz eē ꝓportionata mēsurato. Sz eē āgeli est finitū in actu. ḡ eē q̄ est eius mēsura est finitū. ⁊ sic idē q̄ ꝓius. ¶ P. rō eternitatis in b̄ q̄ficit q̄ est tota sīl. q̄z ꝑm Boetiū in. 5. de ꝓsolatione. eternitas est iterminabilis vite tota sīl ac ꝑfecta possessio. Si ḡ euuz q̄ est angeli duratio nō bēat p̄us ⁊ posterius nō videt ab eternitate differre.

¶ Sz ꝯ. Scōm ph̄m in 4° phy. (T. c. 104.) ꝓp p̄us ⁊ posterius in motu est p̄us ⁊ posteri⁹ in tpe q̄ mēsurat motū. Sz in eē angeli nō est aliqs motus nec illud eē aliq̄ mō motui subiacet. ḡ in euo q̄ est eius mēsura nō est p̄us ⁊ posterius ¶ P. tps nihil aliō est q̄ numerus p̄oris ⁊ posterioris. Si ḡ in euo sit nūmerare p̄us ⁊ posterius: euū nihil differt a tpe.

Respōdeo dōm q̄ de re aliqua possum⁹ log dupl'r. Uno° ꝑz q̄ est in rez nā. Alio° ꝑm q̄ est in ꝓsideratione nr̄a. ꝑ mō accipit suba rei cum oībus suis disponibus ⁊ opationib⁹: q̄z sine his suba nō iuenit in rez nā. Sz 2°° pōt accipi suba absq̄ suis disponibus. q̄ ꝓsideratio sube nō dependet a ꝓsideratione suaz dispōnum. Accipiendo ḡ mēsurā durationis ꝑm p̄imū modū. sic soli deo cōpetit duratio que sit tota sīl: ⁊ non alicui creature: eo q̄ solus de⁹ est imutabilis q̄tū ad eēntiam: ⁊ q̄tum ad oīa que circa eēntiaz ꝓsiderari possunt. Quelz aūt creatura est variabilis: vel ꝑm subaz: vel ꝑm aliquā dispōnem aut opationem. Et ꝑm hoc Aug. 21. q. ad Dorosium ponit oēs creaturas esse in tpe: ēt angelos. Sed accipiēdo mēsurā durationis angeli scōdo mō: prout ꝓsideraī eius suba absolute eius mēsura est euum ⁊ non tps. de quo q̄dē euo est duplex opinio. Quidā enim dicūt q̄ in euo est ꝓius ⁊ posterius: sz nō sicut in tpe. In tpe nāq̄ est ꝓius ⁊ posterius cum inouatione: in euo aūt sine inouatiōe. Sed b̄ nō est itelligibile. impossibile est enī esse alicuius durationis duas partes simul: quaz vna alterā non ēcludat: sic mēsis ēcludit diem. vñ sīl est aliqd in die ⁊ in mēse. Sz duo dies ⁊ duo mēses sīl esse nō possunt. Uñ q̄cunq̄ in aliq̄ durationē ponunt due partes: quaz vna est ꝓr ⁊ altera posterior: opz q̄ vna trāseūte alia de nouo adueniat: ⁊ sic oz in oī durationē in qua est ꝓr⁹ ⁊ posterius: q̄ sit inouatio. mēsura aūt durationis inouationē b̄re nō pōt: nisi illud q̄ per durationē mensurat inouationē recipe possit. esse āt angeli est absq̄ inouatione: q̄z ex quo cepit esse imutabil'r pseuerat: cū nec in eo sit mot⁹: nec sit alicui motui subm. sic esse rez corruptibilium est subm motui celesti. Sic ḡ si attribuat mēsura angelo quātū ad subam tm̄: illa nō bz ꝓius ⁊ posterius: sic. n. mēsurat eoz esse euo ⁊ sīl'r si attribuat eis mēsura durationis q̄tum ad eēntiale opationē btitudinis: sic enī sunt in ꝑticipatiōe eternitatis. Si vo attribuat eis mēsura durationis rōne aliaz opationū vel affectionū: sic eoz mensura bz ꝓius ⁊ posterius: ita ēt mensurant tpe ꝑm q̄ dicit Aug. 8. sup Gen. ad lr̄am: q̄ deus mouet creaturā spiritualem per tempus.

Ad primuz ḡ dōm q̄ rei eterne vel euiterne aliqd potest attribui dupl'r. Uno° rōne suppositus. ⁊ sic nō attribuit ei neq̄z fuisse neq̄z futuz esse: sed solū esse: q̄z in ꝑterito ⁊ futuro implicat ꝓius ⁊ posterius nō aūt in ꝓsenti. Alio mō rōne mensure adiacentis: vel subiacentis: idest ratione temporis, ⁊ sic attribuit ei fuisse per

concomitātiam ad tp̄s ꝑteritum: ⁊ futuz esse per ꝯcomitātiam ad tp̄s futuz. Jp̄m enim momentū eternitatis adest toti tempori. Unū dicit Augustinus de deo q̄ fuit q̄z nunq̄ defuit. Erit q̄z nunq̄ deerit. Sic ḡ deus nō pōt facere angelum nō fuisse: q̄z nō pōt facere gn tps ꝑteritum simul cum eē angeli fuerit. pōt aūt facere angelū non eē: q̄z pōt facere vt esse angeli nō sit simul cū tpe: qō ꝓsens est nunc vel erit in futuro. ⁊ sic ista diuersitas magis dependet ex modo locutionis q̄ ex nā rei. ¶ Ad 2m dōm q̄ infinituz dicit dupl'r. Uno° priuatiue: ⁊ sic nō attribuit nisi illis que hñt extēsionem vel quātitatem: hoc enim solū natū est b̄re finez: ⁊ ita euum nullo mō bz infinitatē neq̄z aliquā extēsionem nisi quatenus extēsio in eo ꝓsideraī ex opatione mēsure subiacentis. s. tp̄is. ⁊ ita nullū creatū est infinitum in actu. Alio° dr̄ infinitum negatiue. i. ga non bz finē. ⁊ sic idiuisibilia dicunt infinita. vt p̄ctus ⁊ vnitas: q̄z nō sunt finita. ⁊ b̄ modo euum est infinitū: q̄. s. non finit. Sic aūt aliqd creatuz esse ꝑm aliqd infinitū actu nihil ꝓhibet. ¶ Ad 3m dōm q̄ per eūdem modū est infinitū eē angeli ⁊ euum. ¶ Ad 4m dōm q̄ iter eternitatem ⁊ euum pōt assignari triplex dr̄ia. Quaz vna potest sumi ex ꝓdictis. nā eternitas mēsurat ipsam subam eterni ꝑm q̄ est in rez nā. i. cū oīb⁹ que ei attribuunt. nō aūt euum: vt dcm̄ est. Alia sumit ex hoc q̄ eternitas mēsurat eē per se stans. vñ eternitas est idē cuz suba eterni. Euuz aūt mēsurat esse creatū: qō nō est per se stans. q̄z est aliud a suba entis creati. Tertia potest sumi ex b̄ q̄ euum q̄nūis sit iterminabile ex parte finis: non tamen ex parte p̄incipij: eternitas vero ex parte vtriusq̄.

DEinde querit de aīa. Et p̄mo q̄tum ad nām. Scōo q̄tum ad gr̄am. Tertio quantū ad culpā. Quarto q̄tum ad gl̄iam. Circa nālia aie q̄situz est de eius suba. ⁊ de eius opatione. Circa subam q̄sita sunt duo: Primo vtz anima sit sue potentie. Secūdo vtz ꝑm suam substantiam sit incorruptibilis. Articulus. V.

AD p̄imū sic ꝓcedit. Uī q̄ ania sit sue potentie: q̄z in li° de spū ⁊ aīa dr̄ q̄ aīa est q̄dā sua. s. potētie: q̄dā vo sua nō est scz vtutes. ¶ P. Aug. dic̄ in li. de tri. Quod memoria itelligētia ⁊ volūtas sunt vna mens: vna vita: vna eēntia. Sed hec tria ꝑm Magistrū. 3. di. p̄imi libri sniaz sunt tres aie vires: ḡ vires aie sunt ipa eius eēntia.

¶ Sz ꝯ est q̄d Dio. xi. ce. hier. distinguit supiores subas. s. angelos in tria scz subam: vtutē ⁊ opationē. Sz angelus non est minoris simplicitatis q̄ aīa. ergo ⁊ in aīa sua suba non est sua vtus siue potentia. ¶ P. eoz que sunt idē si vnum multiplicet ⁊ reliquum. Si ergo aīa sit idem q̄ sue potentie: vī cū potētie sint mlte q̄ eēntia aie vna esse non possit.

Respōdeo dōm q̄ de aīa dupliciter log possumus. Uno mō ꝑm q̄ est quedā suba. ⁊ sic impossibile est q̄ aīa sit sue potentie duplici ratione. Quarum vna sumit ex eo quod est aie ꝓpriuz: q̄z scz impossibile est vt idem ꝑm idem sit naturaliter p̄incipium plurium: ⁊ diuersoz numero: imo quasi oppositoz. Anima autem ꝑm diuersas potentias inuenit esse p̄incipium actuum diuersoz ꝑm species ⁊ quasi oppositoz. Uñ impossibile est q̄ ipsa essentia anime que est vna sit īmediatum boz p̄incipium. ⁊ ideo opz ponere in anima p̄ter eius substātiam potētias nāles: que sunt boz actuum īmediata p̄incipia. Secūda ratio sumitur ex eo quod est cōmune anime ⁊ oī substantie create. In nulla enim substantia creata est idem esse ⁊ operatio. Hoc enim solius dei est. Essentia aūt est essendi p̄incipium. potentia vero operationis. ergo cum ab vno naturaliter non sit nisi vnū: nulla substantia nisi diuina est sua potētia. Nec est istātia de potētia māe: etiaz dato q̄ sit sua

essentia: quia talis potentia nō est ad operationem: sed ad esse. Alio mō possumus log de aīa fm q̄ est qōdaz totum potētiale. ꝛ sic diuerse potentie sunt diuerse ptes eius: ꝛ ita aīa p̄dicaꝫ de potētijs: vel eō abusiua p̄dicatiōe: sicut totuz integrale de suis ptib⁹ vel ecōuerso: q̄uis minoz sit abusio in toto potētiali q̄z integrali: qz totū potētiale fm suam substantiā adest cuilibet parti: nō aūt integrali. ¶ Et per hoc patet solutio ad obiecta. Articulus. VI.

AD secunduz sic p̄cedit. Uī q̄ aīa rōnalis sit corruptibilis: qz fm Dama. Nulla suba pōt esse sine ꝓpria opatione: ꝓpria autē opatio aīe rōnalis est itelligere: que idiget corpe: cū nō sit itelligere sine fantasmate. vt p3 per phm. 3. de aia. (T. c. 30.) Ergo destructo corpe suba aie rōnalis nō manet. ¶ P. illud qō bz vtutez vt sit semp nō inuenīt q̄ñqz eē ꝛ q̄ñqz nō esse. ois enī res est q̄diu vtus rei exposcit: g̃ qō inuenīt q̄ñqz esse ꝛ q̄ñqz nō eē nō bz vtutē vt sit semp. Sz oē qō icepit esse inuenīt q̄ñqz eē ꝛ q̄ñqz nō eē. g̃ nihil qō icepit eē bz vtutē vt sit semp: ꝛ ita nihil qō icepit eē pōt esse icorruptibile. Sz aīa rōnalis icepit esse: g̃ nō pōt esse icorruptibilis. ¶ P. hois cōpositi ex corpe ꝛ aīa est qōdā esse. aut ergo ꝓter hoc esse aīa bz aliud eē: aut nō. Si bz aliud esse: g̃ cōpositio aduenit aīe post esse cōpletū: g̃ hec cōpositio est aīe accñtalis: ꝛ sic hō nō erit ens per se: sz ens per accñs: qō est icōueniēs. Si aūt nō bz aliō esse aīa p̄ter eē cōpositi. g̃ post q̄z deficit eē cōpositi aīa esse nō pōt. Sed in morte corpali deficit esse cōpositi: ergo aīa post mortē corpis nō remanet. ¶ P. aīa est forma corpis: aut ergo per eēntiā: aut per aliq̄ accñs. Si per accñs: segt q̄ cōpositio aie ꝛ corpis sit accñtalis: sicut hois ad idumentū. Si per eēntiā: g̃ cū forma inq̄tum est fo⁹ nō possit esse sine mā: videt q̄ aīa post mortē corpis remaneꝛ nō possit. ¶ Sed ꝺ est qō phs dicit in. 2. de aia. (T. c. 21.) Oꝛ rōnale se paraꝫ ab alys sicut ꝑpetuū a corruptibili. ¶ P. phs in. 10. Ethi. oñdit felicitatē ꝓtēplatiuaz p̄eminere ciuili eo q̄ est diuturnioꝛ. Sz ciuilis durat vsq3 ad mortem: g̃ ꝓtēplatiua est etiam post mortē: ꝛ sic ēt aīa post mortē corpis manet.

RESPŌDEO dōm q̄ neče est ponere subam aīe rōnalis esse incorruptibilē. Si enim corrūpitur: aut corrūpit̄ per se: aut per accñs. Per se q̄dez corrūpi nō posset nisi eēt cōpositā ex mā ꝛ forma ꝺrietatē hītē: qō esse nō pōt nisi esset elemētum aut ex el'tis: vt antiq phi posuerūt. quoꝝ positiones in. 1. de aia reꝓbant. Per accñs etiam corrūpi nō pōt: nisi poneret q̄ nō bret esse per se: sed solum esse cū alio. sicut est de alys formis mālibus: que ꝓprie non hīt eē subsistens: sz sunt per se cōpositoꝝ subsistētiuz quoꝝ sunt ptes: ꝛ sic per accñs corrumpunt̄ cōpositis corruptis. Hoc aūt de aia rōnali dici nō pōt. Mā qō nō bz per se esse: impoſe est q̄ per se operet: vñ etiam alie forme nō operant̄: sz cōposita per formas. Aia aūt rōnalis bz per se opationē quā exercet: nullo orgāno corpeo mediāte. s. intelligere: vt ꝓbat phs. 3. de aia. (T. c. 6.) Non enim posset oīum sensibiliuz formas cognoscere nisi ab oīb⁹ formis sensibilibus eēt denudata: vel nisi eēt actus oīum: cū nihil recipiat qō iam bz. Oporteret g̃ si aīa per aliq̄ orgāū intelligeret q̄ suū orgāū careret oi forma sensibili: cū oēs formas sensibiles sit nata itelligere: sicut pupilla caret oi colore ad hoc q̄ visus possit oēs colores cognoscer̄. Impoſe est aūt esse aliq̄ orgāū corpale carens oi forma sensibili. relinquit̄ ergo subam aīe itellectiue esse icorruptibilē. Unī ꝛ phs dicit in p̄ de aia. Oꝛ intellectus videt esse suba quedaz ꝛ non corrūpi. hunc aūt incorruptibilē intellectum qdā ponunt ex hoīes esse ponētes aiaz que est pars hois: corruptibilem foze: cui ponūt intellectū seꝑatuz ꝓtinuari dupl'r. Uno mō per illustrationem: ꝛ fm eos qui ponūt itellectuz agētem seꝑatuz ꝛ icorruptibilē. Intellectuz vo possibilem ꝓiunctū corruptibilē. Alio⁹ per ꝓtinuationē intellis ad fantasmata fm eos qui ponūt ēt itell'm possibilē eē seꝑatū: ꝛ icorruptibilē. Sz p̄m hoꝝ esse nō pōt: qz si in nob nō est aliq̄ vtus nisi mālis: lumē itell'is agētis nō poterit in nob recipi nisi māl'r: cū receptū sit in recipiēte per modū recipiētis: ꝛ ita nō recipiet mō intelligibili: ꝛ sic nos nō poterimus esse itelligētes. Sil'r z⁹ eē nō pōt. nā fantasmata sunt in nobis per nr̄am opationē que segtur eē subale: qz sic bō non bret esse specificuz ex hoc q̄ est rōnalis: cū nō sit rōnalis nisi ex hoc q̄ itellectui ꝓiungit̄. Restat ergo q̄ ipsa aīa humana: que est forma corpoꝛis sit incorruptibilis.

Ad p̄muz g̃ dōm q̄ aīa idiget aliq̄ corpali ad suā opationē dupl'r. Uno⁹ sicut organo per q̄ opaꝫ: sicut idiget oculo ad videndū: ꝛ sic ad itelligēdum nō indiget aliq̄ orgāno: vt ꝓbatū est. Si aūt sic idigeret orgāno ad itelligēdū eēt corruptibilis. vtpote nō potēs per se opari. Alio⁹ aīa ad opandū idiget aliq̄ corpali sic̄ obto: sicut ad videndum idiget corpe colorato: ꝛ sic aīa rōnalis idiget ad itelligēduz fantasmata: qz fantasmata sunt vt sensibilia itellectiue aīe. vt dī in. 3. de aīa. (T. c. 30.) Opatio aūt que sic idiget aliq̄ corpali p̄n⁹ non pōt sine corpali illo. pōt aūt postea: sic̄ aīa sensitiua nullā opationē hre pōt: nisi ꝑ⁹ moueaꝫ a sensibilib⁹: que sunt ex aīam. Sed ꝓter ea remanet actus imaginationis: ēt sensibilib⁹ abeuntibus. sil'r destructis fantasmatib⁹: opatio itellectiua in aīa remanere pōt. ¶ Ad z⁹ dōm q̄ illa rō est ꝓbatio phi in p̄ce. ꝛ mūdi. qui oñdit q̄ oē generatū est corruptibile: ꝛ bz locū in illis que fiunt ꝛ corrūpunt̄ nā'r: in q̄bus ex defectu virtutis est q̄ non possunt nec semp fuisse: nec semp foze: nō aūt bz locū in his que per creationē fiunt: que accipiunt a deo vtutem vt sint semp: per quā esse nō possunt anteq̄z eaz accipiant. ¶ Ad 3⁹ dōm q̄ aīa eē suum cōicat corpi: qō qdē ita acgritur aīe in corpe: vt fm ipsum subsistere possit qō nō est de alys formis: ꝛ sic ipsum esse aīe fit esse cōpositi: ꝛ tñ manet composito destructo. ¶ Ad 4⁹ dōm q̄ aīa fm suā eēntiaz est forma corpis. nec destructo corpoꝛe destruitur aīa fz q̄ forma: sed solum desinit esse forma in actu.

Einde querit̄ de opatiō aīe. Et circa hoc querūt duo. Primo vtꝝ aīa itellectiua oīa que cognoscit cognoscat in prima veritate. Scō vtrum aīa seꝑata a corpe habeat actus sensitiuaꝝ potētiaꝝ. Articulus. VII.

D primum sic p̄cedit. Uideꝫ q̄ aīa qcqd itelligit: itelligat in p̄am veritate. Aug. enī dicit in li⁹ p̄fessi. Si ambo viderimus id veꝝ esse qō dico: vbi queso videmus: nō ego in te nec tu in me: sz ambo in ea q̄ supra nos est icōmutabili vitate: ꝛ sic oē veꝝ qō aīa cogscit in p̄am vitate videt. ¶ P. veꝝ addit supra ens manifestationē: ergo p̄a veritas est per quā oīa manifestant̄. Sed id quo aliud manifestaꝫ opz eē maxime manifestū: sicut p3 in p̄n cipys demōstrationis: ꝛ de luce corpali: per quaz visus corpa videt: ergo p̄ma veritas est maxime oībus mētib⁹ manifestata: ꝛ sic nō solū per eā: sed in ea oīa cognoscuntur. ¶ Sed ꝺ. Multi de pclonibus demōstratiuis verāz cognitionē hīt: qui de p̄a veritate nihil ꝓsiderāt: g̃ non oē veꝝ in prima vitate cognoscit̄. ¶ P. Aug. dic̄ in li⁹ de li. ar. Oꝛ nullus de p̄ma veritate iudicat: ꝛ nullus sine ea recte iudicat: ꝛ ita si de ea non iudicatur nō cognoscitur: nec alia in ea.

RESPŌDEO dōm q̄ sic̄ quedā glo. supra illud p̄s. Diminute sunt vitates ꝛc̄. Ab vna p̄a vitate multe vitates in mētib⁹ hoīuz resultāt: sic̄ ab vna facie hois resultant multe facies in speculo fracto. hec aūt resultatio vitatis est q̄tuz ad duo. s. q̄tū ad lumē itellectuale de q̄ in

ꝑs. Signatū est sup nos lumen vultus tui dñe. ⁊ q̄tum ad p̄ma pn̄a nāl'r nota siue sint cōplexa siue incōplexa. Nihil aūt possumus vitatis cognoscere nisi ex p̄mis p̄ncipijs: ⁊ ex lumine intellectuali: quo veritatē manifestatē nō p̄it: nisi ꝑm q̄ sunt similitudo illius p̄me vitatis: qz ex h̄ ē h̄ūt q̄ndā immutabilitatē ⁊ infallibilitatē. Sic g̃ in p̄ma veritate ꝑm suā eēntiam nō oīa vident a nob in statu vie: cū nec ipsa per suā eēntiaz a viatorib⁹ videat. Sz in ipsa rōne sue imagis. s. vitatis ab ea exēplate oīs vitas a nobis cognoscit. Et exinde est q̄ duo idē vez videt in q̄tū ab eadē p̄ma veritate resultat exēplata veritas in mēte vtriusq; : ⁊ ita intelligēdum est dctm Augustini.

Et sic ꝑz solō ad p̄m. ¶ Ad z^m dōz q̄ opari aliquo sine mouere or̄ dupl'r. Uno⁰ sicut p̄n⁰ formali opationis vel mot⁹: ⁊ sic nō oz q̄ motio mouētis vel opatio opantis terminet ad id qō opat. Nō enī ignis calefacit calorez quo calefacit. Alio⁰ sicut instr̄o: ⁊ sic motio mouētis terminat ad id qō mouet: sic manus baculo mouet lapidē ⁊ baculū mouet. Id g̃ quo cognoscimus sic instr̄o opz eē nobis p̄notū: ⁊ sic cognoscim⁹ ꝓclones per p̄n⁹ nāl'r nota ad que cōparat itellūs ages sic ad instr̄a: vt dicit Cōmētator in. 3. de aīa. Sz id quo cognoscim⁹ sicut forma cognoscētis nō opz eē notū: qz nec oculus videt lucē que est oculi ꝓpōne: neq; spēz per quā videt. ⁊ ita ēt nō est necesse: vt q̄cūq; itelligit aliqd itelligat itellm suū quo itelligit vel lumē intellectuale. Sic g̃ vitas a p̄ma vitate in mētib⁹ nr̄is exēplata a nobis ptz cognoscit: vt de necitate ad h̄ q̄ alia in ea cognoscant. s. q̄tū ad ipsa p̄ncipia: ⁊ ptim nō de necitate cognoscit. s. q̄tū ad ipz intellectuale lumē. Ipsa vō exīs vitas a nobis per suā eēntiam nō videtur. Articulus. VIII.

Ad secundū sic ꝓcedit. Uidet q̄ anīa separata actū sensitiuū ꝑ potentiaz bre possit. Lassio. enī dicit in li⁰ de aīa. Oz aīa sine corpe videt ⁊ audit: ⁊ religs sensibus viget. ¶ ꝑ. Luce. 16. q̄daz dicūt de diuite in infernū sepulto q̄ sine actu sēsuū eē nō p̄it. Sz ꝓstat q̄ ibi erat tm̄ aīa diuitis sine corpe: g̃ aīa sine corpe opationē sensuū bre pōt. ¶ ꝑ. frustra est potētia q̄ nō reducit ad actū. Sz in aīa post mortē remanet potētie sēsitiue: g̃ ⁊ act⁹ sensuū. ¶ Sed ꝓtra. Sentire est operatio coniuncti: ergo destructo coniuncto in anima separata remanere non possunt.

Respōdeo dōm q̄ impōle est in aīa separata alic⁹ potētie sensitiue actū eē: qđ sic ꝓz. Opatio nāq; potentie sensitiue eodē mō ꝓportiōat in boie ⁊ in bruto. eodē enī mō videt bō per oculū q̄ equus. Act⁹ aūt sensitiue po⁹ in bruto nō est ipsi⁹ aie sensitiue p se: sz mediāte orgāo. Si enī per se bret opationē aīa sensitiua in bruto p se bret subsistētia: ⁊ sic eēt icorruptibilis. Ut de aīa rōnali ꝓbatū est. Uñ cū sit h̄ inconueniēs: impōle est q̄ in bruto vel in boie po⁹ sensitiua bēat aliquē actū ppriū: sz oīs act⁹ eius est ꝓductus: vñ in aīa separata remanere nō pōt. Quidā tm̄ dicūt aīaz sensitiuā bre duos act⁹. vnū quē exercet orgāno mediāte: q̄ post mortē nō manet. aliū quē per seipsaz agit: ⁊ hic manet post mortē. h̄ aūt videt attestari opinioni Platōis de aīa: qui ponebat aīaz sensitiuā mouere seipaz: ⁊ sic mouet corpus: ⁊ sic illa opatio qua mouebat seipsam erat sibi ꝓpria. alia vō qua mouebat corpus erat ꝓuncti: ⁊ ꝓpter h̄ Plato ponebat aīas etiam brutoz esse incorruptibiles. Hoc enīz de necessitate sequitur: qđ tamen isti non concedunt.

Ad ꝓmū g̃ dōm q̄ sic opatiōes volūtatis pp q̄ndā similitudinē noiant⁹ noib⁹ passionū: que sunt in appetitu sensitiuo: ita ēt itell's opationes noiant⁹ ab opationib⁹ sensuū pp similitud. nē. Et sic logtur Lassio. ¶ Ad z^m dōz q̄ illa vba que dicūt de diuite oz metaphorice itelligi: vel ꝑm rez similitudines: ⁊ nō ꝑm res ipsas: vt Aug. dicit. ¶ Ad z^m dōm q̄ ꝑm quosdā in aīa separata nō manet potētie sensitiue actu: sz in radice tm̄. Si aūt actu maneāt non iō frustra erūt: q̄ꝫ actib⁹ careāt. manēt enī ad nāe integritatē: sicut mēbra generatiōis in resurgētibus corpibus.

Einde queritur de his que pertinent ad gratiam. Et circa hoc queruntur tria. ꝓmo de precepto honorationis parētū. Scōo de ꝓfilio quātum ad votum obedientie. Tertio de voto ꝓtinētie. Articulus. IX.

Ad ꝓmuz sic ꝓcedit. Uidet q̄ ille c⁹ p̄r non pōt sustentari a filio nisi ꝫbēdo accipiat dotē vñ p̄ez nutrire possit: nō teneat ꝫbere: vt p̄em sustēret. Cū enī charitas sit ordinata: plus alīs tenet sibi q̄ p̄ri. Sz laudabile eēt si aliqs pp vginitatē ꝓuādā se morti exponeret: g̃ nō tenet aliqs ꝓ seruāda p̄ri vita m̄rimoniū ꝫbere. ¶ ꝑ. ꝓceptū nō ꝫuiat ꝓfilio. Sz de vginitate ꝓuāda est ꝓfilium. vt ꝓz. i. ad Cor. 7. g̃ p ꝓceptū de honoratiōe parentum nō obligat aliqs ad hoc vnde vginitatem perdat.

¶ Sed ꝫ. ꝓceptū affirmatiuū obligat ꝓ loco ⁊ tpe. Sz tps de honoratione parētū est q̄n parētes idigent: ergo tūc obligat aliqs ex tali ꝓcepto: ⁊ ita videt q̄ teneat matrimonium ꝫbere: si alias patri subuenire non possit.

Respōdeo dōm q̄ casus ꝓpositⁿ nō videt eē de facili possibilis. Uix enim ꝓtingere pōt q̄ aliqs parētes sustētare nō possit absq; m̄rimony ꝫctu saltē manib⁹ operādo: vel mēdicādo. Si tm̄ h̄ ꝓtingeret esset idē iudiciuz de vginitate seruāda in isto articulo: ⁊ de alijs ꝓfectionis opibus: sic̄ est ītroitus in religionē: de quo ḡdaz varie opinant. Dicūt enī aliq̄ q̄ si aliqs bz ꝑm idigētem: bz ei dimittere si gd bz ad ei⁹ sustētationē: ⁊ sic pōt licite religionē ītrare parētū curā p̄ri celesti cōmittēs: g̃ ēt aues pascit. Sz qz hec opinio nimis videt aspa: nō melⁿ videt dōz: q̄ aut iste q bz ꝓpositū intrādi religionē videt se in seculo nō posse viuere sine pctō mortali: vl nō de facili. Si timet sibi picnlū peti mortalis: cū magis teneat saluti aīe sue p̄uidere q̄ corpali necitati parētu nō tenet in seculo remanere. Si aute videt se posse in sclo ꝙuersari absq; pctō: distinguēdū videt: qz si sine eius obiego parentes nullo mō viuere p̄it. sic tenet eis ꝙuire ⁊ alia opa ꝓfectiōis ꝓtermittere: ⁊ peccaret eos dimittēs. Si vō sine ei⁹ obiego p̄it aliqualr sustētari. nō aūt honorifice: nō ꝓpter h̄ tenet opa ꝓfectionis dimittere. Secus aūt est de illo q̄ iā religionē intrauit: qz cū iā sit mortu⁹ mūdo per ꝓfessionē: solut⁹ est a lege q̄ in mūdanis obsequijs parētib⁹ tenebat⁹ ꝑm doctrinaz apli ad Ro. 7. In alijs aūt ipūalib⁹ puta oīonibus ⁊ hȝ eis tenet ꝙuire. Et h̄ qō dctm est de ītroitu religiōis pōt ēt de obꝙuātia vginitatis ⁊ de alijs opibus ꝓfectionis dici.

Ad ꝓmum g̃ dōm q̄ si aliqs nō eēt vginitatē ꝓfessus non deberet mori fame anq̄ m̄rimonium ꝫberet. ¶ Ad z^m dōm q̄ ꝓceptum ꝓtrariari consilio nihil ꝓhibet in casu. Articulus. X.

Circa scōz sic ꝓceditur. Uidetur q̄ religiosus qui emisit votū obedientie teneat in oīb⁹ prelato obedire: ēt in indifferētibus: qz per votū castitatis religiosus oī ꝓcupitui renunciat: ergo per votū obedientie abrenūciat ꝓprie volūtati quātuz ad oīa. ¶ ꝑ. beatus Bñdictus dicit in regula: q̄ ēt si ꝓlatus ꝑmpōle iubeat tentādum est: ergo multo magis in indifferētibus obedire tenet. ¶ ꝑ. votū obedientie ad statū ꝓfectionis pertinet. hoc aūt non esset si nō teneretur obedire nisi de his que in regula continentur: qa quilibet subditus ēt secularis tenetur iuo ꝓlato obedire in aliquibus que pertinent ad ius sue ꝓlationis: ergo videt q̄ religiosus teneat simpliciter in oīb⁹ obedire.

¶ Sed ꝫ. Religiosus nō tenetur ad plura q̄ secularis: nisi

qnatenus se per votū obligauit. Sed per votū pfessionis nō se obligauit ad obediendū nisi ꝑm regulā. ḡ in pluribus obedire nō teneꝫ: q̄z que sunt ꝑm regulā. ¶ P. Ber. dic in li° de dispē. ⁊ pcepto. Nihil pcipiat mihi prelatus eoꝝ que non pmisi: nihil prohibeo eorum que promisi.

Rñdeo dom̄ q̄ circa hoc ptim cōueniunt oēs: ⁊ ptim adinuicē dissentiūt. Qz enim religiosus nō teneaꝫ plato obedire in his que sūt ɔ deū vel ꝓtra regulam vel q̄tū ad ea in gb° platis dispēsatio nō cōmittiꝫ oēs cōiter dicunt. Qz ēt in his que sunt arctiora q̄ regula obedire nō teneaꝫ: ſz sic obedire sit obediētie pfecte: vt ab oib° dr. Sz circa idifferētia vel ea que sunt ifra arctitudinē regule aut eq̄lia regule sunt due opiniones: gbusdam dicētib° q̄ obedire in hꝺ est de nēcitate obedientie. alys aūt q̄ nō est de nēcitate obediētie: ſz de pfectione. Que gdē due opiniones: ſſi multū differre videant q̄tum ad vocē: tñ q̄tū ad rē parū: vel nihil differre iueniunt. nā ad regulā ptinere intelligēda sunt: nō solū ea que sunt exp̄sse in regula: ſz ēt illa que quocūq; mō ad regulam reductiue. vtpote que ptinēt ad obsequm fraterne societatis: ⁊ ad punitionē culpaꝝ: ad que duo fere oīa hꝺ indifferētia possunt reduci. Si tñ aliq̄ sunt que nullatenus ad regulā reducunt: videt esse verior opinio: q̄ obedire in hꝺ non sit de nēcitate obedientie: sed de pfectiōe: vt Ber. manifeste dicit in li° de p̄ceptis ⁊ dispēsationibus. ⁊ hoc ideo: qz obedientia nō se extēdit vltra potestatē vel ius plationis: que gdē ꝑm regulā limitatur.

Ad primū ḡ dom̄ q̄ votū ꝓtinētie respicit spāle genus actꝰ: ſz votū obediētie respicit generaliter oēs actꝰ: vñ nisi determinaret eius generalitas: eēt religionū ꝓfusio: qz oēs ad idē tenerent. ¶ Ad 2m dꝺz q̄ logꝫ q̄tū ad pfectionē obediētie. ¶ Ad 3m dꝺz q̄ per votuꝫ obediētie supponit religiosus plato suo q̄tū ad generales dispōnes vite sue: licꝫ nō q̄tū ad oēs actꝰ ptic̄lares: seculāris aūt suo plato obedire teneaꝫ q̄tū ad aliquos actꝰ spāles: nō quātū ad generalē dispōnē vite sue. Articulus. XI.

A D tertiuꝫ sic ꝓcedit. Uideꝫ q̄ post votū simplex castitatis aliquis mr̄imoniū ɔbēs: nec reddere debitū: nec exigere possit: qz apō deū nō minꝰ obligat votuꝫ simplex q̄ solēne: vt Lanō dic. Sz post votū solēne emissum aliqs nec petere debitum: nec reddere pōt: ḡ nec post emissionē simplicis voti. ¶ P. per pctm̄ nllꝰ excusat a pctō. Sz iste q ɔbit post votū simplex peccat: qm̄ p debitū reddit: qz adhuc pōt votū iplere religionē itrādo. ḡ post q̄ semel reddidit adhuc peccat: vel reddēdo: vel exigēdo. ¶ Sed contra. Ecclesia non cogit aliquos ad peccandum. Cogit autem reddere debitum etiam post votum simplex castitatis. ergo reddendo debitum non peccat.

Rēspōdeo dom̄ q̄ quātū ad redditionē debiti oēs ꝓueniūt: q̄ post simplex votū ꝓtinentie teneꝫ reddere debitū: qz votū simplex mr̄imoniū ɔctū nō dirimit: ⁊ ex quo matrimoniū est ɔctū: vir nō hꝺ ptātē corporis sui: ſz mulier. vñ teneꝫ mulieri ꝺbitū reddere. Sz circa petitionē debiti gdā dicūt: q̄ cū q̄tū ad hoc sit in sua libertate: teneꝫ adhuc votū implere: ⁊ ita peccat debitū petēdo. Aly vō dicūt q̄ si per signa appareat q̄ mulier velit sibi debituꝫ reddi: q̄uis ipsa petere erubescat q̄ vir petere debet ēt post votū simplex: ⁊ p̄cipue si timeat de vxoris lapsu: sed hoc in idem redit cum ꝑmo. Nam hec est ex parte vxoris quedaꝫ interpretatiua petitio. ⁊ sic vir petendo reddit. vñ non efficitur ex parte vxoris grauius matrimoniū: quod esset si semper eam expresse petere oporteret.

Ad primuꝫ ergo dꝺz q̄ vtriusq; voti trāsgressiō ducit reatū peccati mortalis ex hoc q̄ vtrūq; equaliter obligat apud deū: ſz q̄tū ad impedimētum matrimony nō hꝫ vtrūq; eq̄lem efficaciā. Nā per votum solēne trāsfert se vouens q̄si in corpale obsequꝫ ipsius dei per susceptionē ordīs: vel ītroitū religiōis. qō aūt aliqs semel vni dedit nō pōt postmodū alteri dare: ⁊ iō post votū solēne nō pōt aliqs se tradere in ptātē vxoris mr̄imonium ɔbendo. sed in voto simplici est sola pmissio. Qui aūt aliquid alicui pmittit pōt idem alteri dare: ſz fidē pmissiōis nō seruet: ⁊ ideo ille qui simplex votū emittit: pōt postmodum mr̄imonium ɔbere: licꝫ peccet: qz priorē fidē irritam fecit. ¶ Ad 2m dom̄ q̄ primus ꝓcubitus nō excusat sequētes: quibus debitum reddit a peccato inq̄tum est pctm̄: sed inq̄tum est actus quidam matrimony consumatiuus.

D Einde queriꝫ de his que pertinent ad culpā. Et p̄mo q̄tum ad culpā que cōtrariaꝫ bonis moꝛib°. Sc̄o q̄tum ad culpam que ɔtrariaꝫ recte fidei. Circa p̄m queruntur tria. p̄imo de acceptione psonaꝝ. 2° de pctō infamie. 3° de p̄ciositate vestium. Articulus. XII.

D p̄imū sic ꝓcediꝫ. Uideꝫ q̄ qui bonorat diuitem ꝓpter diuitias peccet. Ita enim dicit glo. Jacobi. 2. Qz si itroierit in ꝓuētu vestro 2c̄. Mūdus pauperem abycit: diuitē colit. fides xp̄i eꝫ docet facere: sed facere ɔ fidē xp̄i pctm̄ est. ergo bonorare diuitē ꝓpter diuitias est pctm̄. ¶ P. bonor ꝑm ph̄z in. i. Ethi. debet rebus diuinis. Sz in diuite nō est aliq̄ diuinū ꝓpter diuitias. ergo nō debet ei bonor ꝓpter diuitias. ¶ P. ex v̄bis ph̄i in. i. Ethi. colligiꝫ q̄ bonor est exhibitio reuerētie in testimoniū vtutis. Sz aliq̄n diues nō est vtuosus. Cū ḡ falsuꝫ testimōiū dicaꝫ eē pctm̄: q̄ nō dꝺz fieri ꝓpter scādalū vitādum: videt q̄ nec etiaꝫ cā vitādi scādali diues debeat ꝓp diuitias bonorari. ¶ Sz ɔ est glo. Aug. Jac. 2. sup illō. Si itroierit 2c̄. In quotidianis pfessionib° qui p̄fert diuitē paupi nō in hoc peccat: nisi iudex ita iudicet: vt quāto ditior tāto melior videat: ſz nō semp aliqs hꝺ exteriorib⁹ bonorib° diuites bonorās eum ꝓpter hoc iudicat meliorē: ergo non semp peccat.

Rēspōdeo dom̄ q̄ accipe psonā differt ꝓtra accipere cām. Accipere enim cām est iudiciuꝫ formare ex aliquo qō facit ad cām: qō laudabile est. Accipere vō psonam est formare iudiciuꝫ ex aliq̄ ꝺditione psone que non facit ad cām: qō vitiuꝫ est. Uñ ꝓtingit q̄ ex eadem ꝺditione psone ꝓsiderata q̄nq; fit iudiciuꝫ iust̄ū: q̄nq; est acceptio psonaꝝ: sicut si in aliqua ꝓtroversia detur sniа pro aliquo: qz est litteratior: erit acceptio psonaꝝ. Si autem ex hac ꝓsideratione in licētiando ad magisteriū alys p̄feraꝫ: nō erit acceptio psonaꝝ. Si ergo aliqs bonor diuitis exhibeaꝫ ꝓpter cās ad q̄s diuitie aliqd faciunt: nō erit acceptio psonaꝝ. erit aūt si ad hoc nihil diuitie operent. Est aūt duplex bonor. vnus qui debet alicui rōne suiipsius ꝓpter ipsam vtutē: sicut est cōmēdatio: iuitatio ⁊ hꝺ. ⁊ ad hūc bonorez diuitie nihil faciunt. Uñ si talis bonor alicui ꝓpter diuitias exhibeaꝫ: erit acceptio psonaꝝ. vñ dic̄ Maximus Ualerius q̄ bonores qui vtuti debent: sicut triūphi: ⁊ alia hꝺ apud Romanos antiquos nulla pecunia emi poterāt. Alius bonor alicui debet ꝑm statuꝫ quē hꝫ in republica. sic enim in psona respublica bonoraꝫ: ⁊ ꝓpter hoc reges ⁊ p̄ncipes ⁊ hꝺ psone bonorant: ꝑm illud. 1. Petri. 4. Regē bonorificate. Et qz in terrena republica diuites statū obtinēt altiorē: ideo ciues celestis Hierusalem q̄si in Babylonia peregrinantes debent eis inter quos ꝓuersantur: morem gerere: vt Aug. dicit in li° de ci. dei. in his que non sunt contra deuꝫ: ⁊ sic ēt diuites honorare illis dū taxat honoribus qui ad exteriorem ꝓuictum pertinent licitum est.

Ad primū ergo dom̄ q̄ in his que ad fidē xp̄i ptinent: peccatuꝫ esset diuites pauperibus

pferre:

ꝓferre: ſicut ſunt miniſtrationes ſacꝝ: ⁊ alia hꝺ: ſz in his que mũdi ꝓuict⁹ regrit oz mũdo gerere mozẽ. ¶ Ad ſcꝺz ꝺm ꝙ etiã diuitie inquãtũ ſunt quoddã bonũ ſunt aligd diuinũ: ꝑcipue inquãtũ ꝑbent facultatẽ ad multa bñ agẽda. ¶ Ad tertiũ ꝺm ꝙ rõ illa ꝓcedit de honore qui exhibetur alicui rõne ſuiipſius. Articulus. XIII.

Arca ſcꝺz ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ aliqs pec cet ifamiã non repellẽdo. Crudelis enĩ eſſe ꝺr ꝙ famaz ſuã negligit. Sed crudelitas pctñ ẽ. ergo pctñ eſt ifamie nõ reſiſtere. ¶ P. Eccl. 17. ꝺr. Unicuiqz mandauit de⁹ de ꝓximo ſuo: vt. ſ. ei ꝓſit exẽplo ⁊ vbo. Sed hoc impeditur per infamiam: ergo quilibet tenetur repellere infamiam. ¶ Sed ꝺ eſt ꝙ ꝓtẽnere infamiaz vꝝ eſſe actus humilitatis. Uñ in vitis patrũ legit de multis ſanctis ꝓfibus ꝙ ꝓprias infamias ſuſtinebant eas non repellentes: ꝙ nõ eſt pctñ.

Reſpondeo ꝺm ꝙ vtrũqz. ſ. ⁊ ꝓtẽptus fame ⁊ appetitus põt eſſe laudabile ⁊ vitioſum. fama. n. nõ ẽ neceſſaria ꝺoĩ ꝓp ſeipz: ſz ꝓp ꝓximũ edificãdũ. Appetere ꝙ famã ꝓpter ꝓximuz charitatis ẽ: appetere vo ꝓpter ſeipm ad inanẽ gloriã ptinet. Ecõuerſo ꝓtẽptus fame rõne ſuiipſi⁹ humilitatis ẽ. rõne vo ꝓximi ignauia ⁊ crudelitas. Illi ꝙ gb⁹ incũbit ex officio vl ex ſtatu pfectionis alioz ſaluti ꝓuidere: peccãt niſi infamiã ꝓpriaz iuxta poſſe repellãt. Alꝝ vo gb⁹ magis cuſtodia ſue ꝓprie ſalutis ãminet: pñt ſue humilitati ꝓuidẽtes famã vel ifamiã ꝓtẽnere. Sz cũ ifamia duplr repellat. ſ. occaſionez ſubtrahendo: ⁊ linguas detrahẽtiũ ꝓpeſcẽdo. ꝓmo modo oẽs tenent infamiã vitare. alꝝ ſiue ſcãdalo actiuo trãſiri nõ poſſet: qõ ſemꝑ pctñ eſt. ſz 2° mõ nõ tenẽt niſi q̃tenus oz aligs ſaluti ꝓximoz ꝓuidere. ⁊ hoc ẽ qõ Hze. diĉ. 9. omel. ſup Eẽc. Linguas detrahẽtiũ ſicut nro ſtudio nõ debem⁹ excitare vt ſpi pereãt. ita ꝙ ſuã malitiã excitatas ꝺbem⁹ eq̃nimiter tolerare: vt nobis meritũ creſcat: aliqñ ẽt ꝓpeſcere: ne duz de nobis mala diſſeminãt eoz ꝙ nos ad bona audire poterãt cozda inocẽtiũ cozrũpãt: ⁊ ifra. Di eteniz quoz vita in exẽplũ imitatiõis eſt poſita: debẽt ſi pñt detrahẽtium ſibi vba ꝓpeſcere: ne eoz ꝑdicationẽ nõ audiant ꝙ audire poterãt: ⁊ in prauis moriḃ⁹ remanẽtes bñ viuere ꝓtẽnãt. ¶ Ex bis ꝑz ſolutio ad obiecta. Articulus. XIIII.

D tertiũ ſic ꝓcedit. Uidet ꝙ vti ꝑciois veſtib⁹ ſemꝑ ſit pctñ. Oẽ eniz qõ fit ꝓpter vanã gl'iam pctñ ẽ. Sz ꝑciosa veſtimẽta nõ portant niſi ad inanẽ gloriã. Uñ Hzego. in omel. de diuite epulone. Nemo gppe veſtimẽta ꝑciosa niſi ad inanẽ gloriã querit. vz vt honorabilioz ceteris eẽ videat. Nã qz ꝑ ſola inani gl'ia ꝑciosũ veſtimẽtũ querit: ipſa res teſtat ꝙ nemo vult ibi ꝑciosis veſtib⁹ indui: vbi ab alys nõ poſſit videri: ꝙ vſus ꝑciosaz veſtiũ ſemꝑ eſt pctñ. ¶ P. i. Tbi. 6. Habẽtes alimẽta ⁊ qb⁹ tegamur bis cõtenti ſimus. Hlo. Qõ ampli⁹ eſt a malo ẽ: ſz preciositas veſtium eſt amplius: ergo eſt peccatum.

¶ Sed ꝺ eſt qõ Seneca dicit ad quãdã reginam. Indue te delicate nõ ꝓpter te: ſed ne dignitas regia vileſcat. ¶ P. i. ad Tbi. 2. Nõ intortis crinibus: aut auro: aut margaritis: vel veſte preciosa. Hlo. vltra modũ ſuum. Et ita ſi aliquis ꝑciosis veſtib⁹ ꝑm modum ſuum vtatur: non peccat.

Reſpõdeo ꝺoz ꝙ alr eſt ꝺ loquẽdũ de ꝑſona publica ⁊ de ꝑſona ꝑuata. nã in ꝑſona publica cõſideraf ⁊ ſtatus dignitatis ⁊ ꝓprie ꝑſone ꝓditio: circa q̃ duo ita ſe debet habere: ne dignitatis auctoritas veniat in ꝓtẽptũ: ⁊ ne ipſe in ſupbiã efferat. Utrũqz ꝙ põt eẽ laudabile: ⁊ ꝙ ꝑciosis vtaf ad reuerẽtiã auctoritatis iducẽdã: ⁊ ꝙ vilib⁹ vtaf rõne ꝓprie humilitatis: ita dũtaxat ne que ad auctoritatẽ ꝓſeruãdã fiunt in ſuperbiã degenerẽt: ⁊ nedũ nimiũ ſeruaf humilitas: regendi frãgaf auctoritas: ſic Aug. dicit. Et hac rõne laudabiliter ſacerdos in diuino officio ꝑciosis vtif indumentis ad reuerentiã diuini cultus: ⁊ laudabiliter abhꝺ ꝓpter humilitatẽ: in qbuſdã religiõib⁹ abſtinetur. In eo aũt qui eſt ꝓuata ꝑſona virtuoſuz ẽ ſi ꝓp ꝓpriã humilitatẽ abiectioriḃ⁹ idumẽtis vtaf: retiã q̃ ſtat⁹ ꝓprius regrat. Unde Hzego. dicit in omel. ꝑdicta. Si abiectio ꝑciosi idumẽti vtus nõ eẽt: euãgeliſta de Joãne vigilãter non diceret. Erat idut⁹ pilis camelor. Licitũ eſt autez vt ꝑm modũ ꝓprie ꝑſone ꝑciosis vtaf: ſed pctñ ẽ ſi ꝓpriũ modũ excedat: ⁊ qz ꝑciosuz ꝺr relatiue ſicut ⁊ magnũ: cuz id qõ eſt ꝑciosuz vni nõ ſit alteri ꝑciosuz: ꝑciositas veſtiuz ſemꝑ ſonat in exceſſũ ꝓprij modi: ⁊ ꝑm ꝺ ſemꝑ ẽ pctñ preciosis veſtib⁹ vti: ⁊ ſic loquitur Hzego.

Unde ꝑz ſolo ad ꝑm. ¶ Ad zm ꝺm ꝙ in alimẽto ⁊ tegumento intelligũtur oĩa que nobis ſunt neceſſaria ⁊ conuenientia noſtri ſtatus.

Einde q̃rit de culpa q̃ ꝓtrariaf recte fidei. Et circa ꝺ q̃runt duo. ꝓmo vtrũ bereticis ſit cõicãdũ. Scõo vtr redeuntes ad eccliaz ſint recipiẽdi. Articu. XV.

D ꝓmũ ſic ꝓcedit. Uꝝ ꝙ bereticis ſit cõicãdũ. Dr. n. Mat. 13. i parobola ỏ çiçania. ꝙ ꝓfamilias dixit meſſoriḃ⁹. Sinite vtraqz creſcere vſqz ad meſſez. meſſis aũt ẽ ꝺſumatio ſeculi: vt ibidẽ ꝺr. Luz ꝙ ꝑ çiçaniã itelligant beretici: vꝝ ꝙ beretici nõ ſint a cõione fidelium ſeparandi ante diem iudicy. ¶ P. videntur ꝺ ꝺ nñ ꝓceptũ facere ꝓncipes hereticos interficientes.

¶ Sz ꝺ eſt qõ ꝺr. z. ad Cor. 6. Exite de medio eoz ⁊ ſeparamini. ⁊ logf ỏ ifidelib⁹: qõ ꝑz ex ꝺ qõ ꝓmiſerat. Nolite ducere iugum cũ infidelibus: ꝙ hereticis nõ eſt cõicandum.

Reſpõdeo ꝺoz ꝙ hereticis cõicãdũ nõ ẽ duplici rõne. Una ẽ rõne excõicatiõis. Nã cũ ſint excõicati: nõ ẽ eis cõicãdũ: ſic nec cũ alys excõicatis. Alia ẽ rõ hereſis. ꝓmo ꝑ piculũ. ne eoz ꝓuerſatio alios corrũpat ꝑz illõ. i. ad Cor. 15. Corrũpũt bonos mores colloga prana. 2° ẽt ne videamur eoz puerſe doctrie aliquẽ aſſẽſum ꝑſtare. Uñ i. 2. canõica Jo. ꝺr. Si qs vẽiat ad vos: ⁊ hãc doctrinã nõ hz: nolite eũ in domũ ducere: nec aue ei dixeritis. q. n. dicit ei aue cõicat opib⁹ eius malignis. Ubi dicit glo. Scõm ꝙ vox eſt iſtituta cõionẽ eẽ oñdit cũ illo: aliqn ſimulatio ẽ: q̃ in xpianis eẽ nõ ꝺz. z ne ex nra familiaritate alys deꝝ occaſio erroris. Uñ ibidẽ diĉ alia gl. Et ſi vos forte ꝺcepti nõ eſtis: aly forſitã ꝑ talẽ vraz familiaritatẽ poſſent decipi: q crederẽt illos placere vobis: ⁊ ſic crederent illis. Unde alia glo. ibidez dicit. Tãta apli atqz eoz diſcipuli in religiõe cautela vtebant: vt nec vbi gdẽ cõionẽ cũ aliquo eoz q a veritate declinauerant ꝺre paterent. Hoc tñ intelligendũ eſt niſi cũ aliquo loqueremur de eius ſalute.

Ad ꝓmũ q̃ ꝺm ꝙ in illo ꝓcepto pñs familias duplex ꝺditio intelligiť. Una eſt vt expõatur ꝓceptũ de vlt ſepatõe maloz a bonis: ⁊ ꝺ accipiť ex ipſa qõne meſſoz q dicũt. Uis im⁹ ⁊ colligim⁹ ea. ꝺ. n. nõ erit vſqz ad diẽ iudicy. 2ª ꝺditio ẽ vt itelligaf ꝓceptũ qñ mali ſine periculo bonoz extirpari nõ pñt. Et ꝺ ꝑz ex rõne ꝺr pñs familias: q dixit. ne forte colligentes çiçania eradicetis ſil cũ eis ⁊ triticũ. Qõ qdez tribus modis ꝓtingere poſſet. Uno⁹ ſi aligs ꝑſcinderet añq̃ de eius malitia ꝓſtaret. Uñ dicit glo. ꝙ monet dñs: ne ambigue iudicem⁹. Scõo ſi nõ eẽt i malitia obſtinat⁹. Uñ nullus excõicaf niſi pp ꝓtumaciã. Uñ dicit glo. ibidẽ. Monemur non cito amputare: qz qui hodie errat forte cras defendet veritatem. Et Tbi. vlti. dicitur. Hereticum hominem poſt primam ⁊ ſecũdaz correptionem deuita. Tertio ſi ſimul boni cum malis in-

uoluant propter qđ dicit ibi glo. Aug. Qz multitudo nō est excōicāda: nec ꝑncipes ꝑcindi: ſm illō. 1. Coz. 6. Auferte malū ex vobis. ℂ Et p hoc pz ſolutio ad ſecundum. Articulus. XVI.

Diſcōm ſic ꝓcedit. Videt qđ heretici redeūtes ad eccleſiā ñ ſint recipiēdi: qz peccauerunt cō fidē: q̄ē ecclie fundamentū. Et iō in edificatiōe ecclie ñ debēt ſuperedificari. g̃ nō debēt ab eccleſia recipi.

ℂ Sz cōtra est qđ eccleſia nulli dz claudere gremiū: ſicut xp̄s qui de ſe dicit. Euz qui venit ad me nō eiciā foras. Joā. 6.

Reſpōdeo dōz qđ q̄diu hui⁹ vite ſtat⁹ durat hō nō pōt eē totaliter in pctō obſtinat⁹. Hoc enim erit in dānatis poſt mortē. Et iō q̄diu in hac vita viuit: cuilibet relinquit locus penitētie 7 glibet q̄tūcūq; deliq̄rit vel in fide vl in moꝛib⁹: eſt ab eccl̄ia recipiēdus ad penitētiā: 7 cōiū dicere ē hereſis Nouatianoꝛū: ſz tm̄ nō ē neciū qđ ſp ad dignitatē recipiant: niſi cū aliqb⁹ miſicoꝛditer diſpēſaret ꝑcipue ꝓp bonū pacis: vl ꝓp fructū aliū g̃ide ſperet.

Ad primuz g̃ dōz qđ q̄diu fundamētū fidei nō hz ab eccleſia recipi nō dz: ſz poſtq̄ ꝓuerſus icipit habere recipiendus est. Articulus. XVII.

Deinde quer̄t de b̄ qđ ptinet ad gl̄iam. ſ. de viſione dei in p̄ria. ſ. vtr aliqs itellus creatus poſſit videre deū p eēntiaz. Et videt qđ nō. Intellectus ad itelligibile eſt aliq̄ ꝓpoꝛtio. Sed intellect⁹ creati ad diuinā eēntiā nulla eſt ꝓpoꝛtio: cū diſtēt in ifinitū: g̃ itellect⁹ creatus diuinā eſſentiā videre nō pōt. ℂ ℙ. plus diſtat ſp̄ūs icreat⁹ ab itellectu creato q̄ ſp̄ūs creat⁹ a ſenſu. Sz ſenſus nō pōt cognoſcere ſpm̄ creatū: g̃ nec itellect⁹ creat⁹ ſpm̄ icreatū. ℂ Sed cōtra ē Exo. 33. Sup illud. Nō videbit me hō 7 viuet. dicit glo. Hꝛegoꝛy. Fuere nonnulli qui deum dicerent etiā in illa regione diſſimilitudinis in claritate ſua cōſpici: ſed in nā minime videri: quos nimiꝛ minoꝛ inquiſitionis ſubtilitas fefellit. Neq; enī illi ſimplici 7 incōmutabili eēntie aliud eſt claritas: aliō eſt nā: ſed ipſa ei nā claritas: ipſa claritas nā eſt: 7 ita eſſentia dei videbitur a beatis.

Reſpondeo dōm qđ neceſſe eſt ponere diuinā eēntiā videri a beatis. Beatitudo enī eſt vltima pfectio rōnalis nāe. nihil aūt eſt finaliter pfectū: niſi attigat ad ſuū p̄n^m ſm modum ſuum: qđ iō dico: qz ad p̄ncipiū qđ eſt de⁹ attingit aliqd dupl̄r. Uno mō p ſiſ̄litudinē qđ ē cōe oī creature: q̄ tm̄ hz de pfectiōe: q̄tū ꝓſeq̄t de diuina ſiſ̄litudine. Alio mō p opationem vt ꝑmittat̄ ille modus q eſt xp̄o ſingularis. ſ. in vnitate pſone. Dico aūt p operationē: iq̄tū rōnalis creatura cognoſcit 7 amat deum: 7 qz alia imediate facta eſt a deo: iō beata eē nō poterit: niſi imediate videat deū. ſ. abſq; medio: qđ ſit ſimilitudo rei cognite: ſicut ſpēs viſibilis in pupilla vel in ſpeculo. non autem abſq; medio: qđ eſt lumen ꝓfortās itellectū: qđ ē lumē glorie. de quo in ps. dicitur. In lumine tuo videbimus lumē. Hoc autez eſt per eſſentiā deum videre. Unde in hoc ponimus beatitudinez rationalis creature: qꝛ deū per eſſentiā videbit: ſicut phi: qui poſuerunt animas noſtras fluere ab intelligentia agente: poſuerunt vltimaz felicitatem hominis in continuationem intellectus noſtri ad ipſam.

Ad primuz ergo dicēdū qꝛ ꝓpoꝛtio dupliciter dicitur. Uno modo ꝓpr̄ie ſm qꝛ importat quēdam determinatū exceſſuz: 7 ſic ꝓpoꝛtio requirit̄ iter intellectū 7 itelligibile ad hoc qꝛ ſit cognitio cuz cōprehenſione: qualiter diuina eſſentia nunq̄ videbitur ab intellectu creato. Alio modo dicit̄ cōiter p qualibet habitudine: 7 ſic infinitū poteſt habere ꝓpoꝛtionē ad finituz: ſi ſit pfectio eius: vel aliquā huius habitudinē habeat ad ipſum 7 talis ꝓpoꝛtio ſufficit ad hoc qꝛ itellectus noſter videat diuinā eſſentiaz attingēdo: nō cōprehendendo. ℂ Ad ſcōm dicēdū qꝛ obiectio illa ꝓcedit de diſtātia ſm ꝓpr̄ietatem nature nō ſolum ſm rationem cognitionis. Nam ſpiritus creatus nō eſt ſenſibilis: ſed ſp̄ūs increat⁹ eſt itelligibilis.

ℂ Incipit quodlibet vndecimum. Articulus. I.

Queritur fuit de deo: de angelis: et de hominib⁹. De deo vero queſitū fuit de imenſitate ipſius: de cognitione eius: 7 de ꝑdeſtinatiōe. Circa imenſitatem vero dei queſituz fuit. vtrum ſolius dei ſit ꝓpriuz eſſe vbiq;. Oſtēdebat̄ qđ nō. Numerus enīz eſt in rebus numeratis. Sed ꝓbat qđ oēs partes vniuerſi ſunt numerate. ergo numerus ē in oibus ptib⁹ vniuerſi: 7 ſic videt qđ ſit vbiq;. Nō eſt g̃ ſolius dei ꝓpriū eē vbiq;. ℂ ℙ. vniuerſale eſt qđ eſt vbiq; 7 ſemp. Sz vl nō eſt b̄ qđ de⁹: g̃ nō eſt ꝓpriū ſolius dei eē vbiq; 7 ſemp. ℂ ℙ. ſuba ſp̄ūalis excedit coꝛporalē. Sz b̄ qđ dr̄ eē vbiq; ptinet ad ſubaz coꝛporalē: qz ſolis coꝛpalib⁹ eſt ꝓpr̄ie aſſignare locuz. g̃ multo magis eſſe vbiq; ptinet ad ſubas ſp̄uales: 7 ſic vr̄ qꝛ non ſit ſoli⁹ dei ꝓpriū. ℂ ℙ. ad cōmendationē terreni regis ptinet qꝛ poſſit gubernare: ēt in abſentia ſua regnū. Sz de⁹ eſt cōmendabilioꝛ oī rege: g̃ vr̄ qꝛ ēt cōpetat ſibi ad ſuā cōmēdationē qꝛ gubernet totū mundū vel aliquas ptes in abſentia ſua per puidentiam: 7 ſic nō vr̄ qꝛ ſit dei ꝓpriū eē vbiq;. ℂ ℙ. cōſtat qꝛ quedā dicunt deo eſſe ꝓpinq̄ 7 q̄dā remota: 7 quāto magis ſunt remota: tāto magis ſunt coꝛruptibilia. Nō aūt poſſent dici aliqua ꝓpinqua 7 aliqua remota ſi deus eſſet vbiq;: g̃ vr̄ qꝛ de⁹ nō ſit vbiq;. ℂ ℙ. dato qꝛ tota machina mundialis eſſet vnū coꝛpus cōtinuu: ꝓſtat qꝛ illud coꝛp⁹ eſſet vbiq;. Non ergo eſt ſolius dei ꝓpriū eſſe vbiq;.

ℂ Cōtra. Amb. ꝓbat ſpūm ſcm̄ eſſe deum: qz eſt vbiq;. Sz ſi eſſe vbiq; non eſſet ſolius dei ꝓpriū: rō ſua non valeret. Cū g̃ rō b̄ valeat vr̄ qꝛ ſit ſolius dei ꝓpriū eſſe vbiq;.

Reſpondeo dōz qꝛ ſp̄ūalia dicunt eē in loco: nō q̄dē p ꝓtactū magnitudis: ſz vtutis: 7 iō ſz rōnez vtutis cuiuſlibet rei ſp̄ūalis oꝛ nos log de loco in quo eſt. Vtus aūt dei ē ifinita: q̄ q̄dē infinitas apparet q̄tuz ad duo. Primo qz nō ſoluz excedit creaturas que ſunt fuerunt 7 erūt: ſed etiā oēs que p̄nt imaginari. Ergo de⁹ nō ſolū eſt in illis q̄ ſunt fuerūt 7 erūt: ſed ēt in illis q̄ p̄nt imaginari eſſe. Sc̄o qz vtus dei ſimł 7 ſeł oīb⁹ opat: 7 in ſingulis ſm ꝓpriū modū rez: 7 iō eſſe vbiq; ꝓpr̄ie acceptū ſoli deo ꝑtinet. Alys aūt reb⁹ ꝑtinet eē vbiq; ip̄ropr̄ie. Uñ diſtinguit̄ modus quo deus eſt vbiq;: 7 quo alie res q̄b⁹liq̄ mō ꝑtinet eſſe vbiq;. Nā b̄ dicunt̄ eſſe vbiq;: qz ſunt tm̄ in his q̄ ſunt 7 p̄ntia ſunt. de⁹ aūt nō ſolū in his q̄ ſunt: ſed etiā in imaginatis 7 in p̄teritis 7 futuris. ℂ Itē alie res nō ſunt vbiq; ſicut in loco vno: ſz ſicut in diuerſis locis: ſz de⁹ ita eſt vbiq; qꝛ eſt in quolibet 7 in toto: qz ei⁹ vtus hz efficaciam non ſolum in id qđ eſt cōe vniuerſo: ſz ēt in id qđ eſt ꝓpriū vnicuiq; rei particulari. Et ideo eſt in oibus: ſicut in vno loco 7 ſicut in plurib⁹ qđ eſt ꝑpe eſſe vbiq;. Uñ cū hoc mō ſolus deus ſit vbiq;: ſolius dei eſt ꝓpriū eē vbiq;.

Ad primuz ergo dicendum qꝛ numerus non eſt in rebus numeratis ſicut in loco: ſed ſicut accidens in ſubiecto. ℂ ℙ. vnus nūerus: ſz ſit in omnibus numeratis ſicut vnica eſſentia: nō tm̄ eſt in qualibet parte: qz nō quelibet pars numeratur eodē numero. Itez numerus nō eſt oīno vnus: ſed multitudo quedam. Deus autem eſt in rebus per virtutē ſuā: 7 in ſingulis operat̄: vt dcm̄ ē.

ℂ Ad ſcōz dōm qꝛ vniuerſale dr̄ eſſe vbiq; 7 ſemp magis p remotionē q̄ p poſitionē. Nō enīz dicit vbiq; eē 7 ſemp eo qꝛ ſit in oī loco 7 in oī tpe: ſz qz abſtrahit ab his q̄ determināt locum

minant locum: ꝛ tps determinatum: ꝛ pterea vlia nō sunt subsistētia. ¶ Ad 3m dōm ꝙ suba spūalis excedit corpora/lē excessu dignitatis nāe: sz nō in vtute agēdi: imo videm⁹ ꝙ multe subē spūales bñt determiāta corpora in qb⁹ agāt sicut aia rōnalis corp⁹ humanū. ¶ Ad 4m dōz ꝙ si rex nō est vbiq; p totū regnū ē ex defectu regis terreni pp circun/scriptionez sue subē. De⁹ aūt cū sit incircūscript⁹ est vbiq; ꝛ tñ si nō esset vbiq; nihil lomin⁹ gubernaret oīa ꝓuidētia sua. Uñ in rege terreno nō esse pñs est ad defectū: sz ꝙ gu bernet in absentia ē ad ꝓmēdationez. deus aūt ꝛ vbiq; est ꝛ oīa gubernat. ¶ Ad 5m dōm ꝙ bō distantia ꝛ ppingtas creaturaꝝ ad deū nō est ꝑz locū sz ꝑm silitudinē ꝛ dissimi litudinē. Nā illa q̄ magis assimilant deo dicim⁹ eē sibi p/pinquiora. q̄ vo magis recedunt a silitudine ipsius dicim⁹ eē sibi remotiora. ¶ Ad 6m dōm ꝙ dato ꝙ tota machina mūdialis eēt vnū corp⁹ ꝓtinuū: nō tñ pp b̄ posset imagina ri ꝙ esset vbiq;: sed in vno loco tñ: qz totū illud in quo eēt acciperet ꝑ vno loco: ꝛ sic nō attingeret quodlz pticulare qō eē vbiq; ꝓplectit in sua rōne. Articulus. II.

Circa cognitionez vero dei q̄rebat. vtrum deus cognoscat malū p bonū. ꝛ vr ꝙ nō: qz cognoscere vnū per aliud ptinet ad defe/ctū cognitionis: sed in diuina cognitiōe nullus pōt eē defect⁹: g̃ vr ꝙ de⁹ nō cognoscat malum per bonū. ¶ P. cognoscere vnū p aliud est in cognoscēdo discurrere. Sz in diuina cognitiōe nō est discursus. g̃ cū co gnoscere malū p bonū sit cognoscere vnū p aliud vr ꝙ de⁹ nō cognoscat malū per bonuz. ¶ P. qcqd deus cognoscit: cognoscit per eēntiā suā. Sed malū nec est effectus diuine eēntie: neq; est ei oppositū: vt dicit Aug. g̃ vr ꝙ deus nō co gnoscat malū p bonū. ¶ P. pbs dic̄ in. 3. ō aia. (T. c. 20.) Qz intellect⁹ q̄ semp est in actu nō cognoscit ꝓpositionē. Sz itellect⁹ diuinus est semp in actu. g̃ ꝛc̄. ¶ P. oē qō cogno/scit: cognoscit p aliq; silitudinē in ipso cognoscēte existen tē. Sed malum nō bz aliquā simlitudinem in deo: g̃ deus nō cognoscit malū per aliquod bonum quod in eo existat. ¶ Contra est quod August. dicat ꝙ malum cognoscitur ꝑm ꝙ ab ipso bono discordat.

Respōdeo dōm ꝙ propria cognitio vniuscuiusq; rei est ꝑm ꝙ cognoscit per ppriā rōnez. In cognoscibilibus aūt q̄dam sunt que habēt rōnē ppriam absolutā vt hō ꝛ lapis: quoꝝ ppria rō nō dependet ex alio. Quedā vo sunt q̄ nō bñt ppriā rōnē absolutā: sz ex alio de/pendentē: sicut est in relatiuis: ꝛ privatiuis: ꝛ in negatiuis: quoꝝ rō dependet ex ordine quē bñt ad alia. nā rō cecita/tis nō est absoluta: sed dependens: inq̄tū bz ordinē ad vi/sum: cui⁹ est ꝓuatiua. Cuz g̃ deus oīa cognoscat ꝑm pprias rōnes. dico ꝙ illa quoꝝ rō est absoluta: cognoscit absolute ꝛ nō p aliqd aliud. Illa vo quoꝝ rō est dependens ꝛ in ordi/ne ad alia cognoscit ꝑm ordinē ad illa ex qbus dependent. Cū g̃ rō mali nō sit absoluta: sed dependens: inquantū. s. di scordat a bono creato. cognoscit malum ꝑm ordinem ad bonum: ꝑm ꝙ scilicet discordat ab ipso bono.

Ad primuz g̃ dōz ꝙ in illis q̄ bñt rōnē absolutā ē ad defectū cognitiōis cognoscere vnū p aliud: sz nō in illis quoꝝ rō ē ad aliud: vt dcm̄ est. ¶ Ad 2m dōm ꝙ cognitio discursiua ē cognoscere vnū cognituz p aliud cognitū absolute. Sz cognoscere vnū incognitū p aliud cognitū ad qō ordinat nō ē discurrere cognoscēdo: ꝛ hoc mō cognoscit malū. ¶ Ad 3m dōm ꝙ licet malū nō sit oppositū diuine essentie tñ est oppositū effectui diuine essentie. nā bonū increatū nō bz malū oppositū: sed bonis effectib⁹ q causant a bono increato opponit malū: ꝛ inq̄tū discordat ab his effectib⁹ cognoscit. ¶ Ad 4m dōm ꝙ illō bz locū in illo itellectu q cognoscit res p adequationem ꝛ species suas: ꝛ iste modus cognoscēdi nō est in deo qui co/gnoscit omnia per essentiam suam. ¶ Ad 5m dōm ꝙ licet malum nō habeat aliquam similitudinez in deo: tñ oppo situm mali. s. bonū creatuz bz similitudinez in deo: sicut in causa sua: ꝛ ita bonum cognoscitur per seipsum: malum ve ro per bonum. Articulus. III.

Circa predestinationē querebat. vtr̄ pre/destinatio ponat necessitatem. Et ostēdebat ꝙ sic. Cōstat. n. ꝙ p̄destinatus oīno saluat. Sed hoc nō est nisi necessariū eēt p̄de/stinatū saluari. videt g̃ ꝙ p̄destinatio necessi/tatez ponat. ¶ P. ad Ro. 9. dicit apls. Nō est volentis neq; currētis: sed miserentis dei. ergo videtur ꝙ quicquid est de salute: sit ex sola predestinatione diuina ꝛ ex nullo alio. Et sic videtur necessitatem imponere.

¶ Cōtra Aug. dic̄. Qui creauit te sine te nō iustificabit te si/ne te.

Respōdeo dōz ꝙ p̄destinatio certitudinez (ne te/bz ꝛ tñ necitatē non ponit. In p̄destina tiōe. n. tria sunt cōsiderāda: quoꝝ duo p̄supponit ipsa p̄de/stinatio. s. presentiaz dei ꝛ dilectionem. i. voluntatem qua vult p̄destinātū saluare: ꝛ tertiū ē ipa p̄destiatio: que nihil aliud est q̄ directio in finē: quem vult de⁹ rei dilecte. Qōli bet aūt boꝝ triū certitudinē bz: ꝛ tñ necessitatē nō ponit. Et ꝙ pñtia diuina certitudinē habeat pz. De⁹. n. cognoscit res nobiliori mō q̄ nos cognoscam⁹. Naz cognitio nr̄a est in tpe: ꝛ iō ituitus noster respicit res ꝑm rōnē tempozis. s. p̄sentis ꝓteriti ꝛ futuri. vt. s. cognoscat ꝓterita vt preterita. pñtia vt pñtia. futura vt futura ꝛ certitudinaliter. Cognitio vo diuina ē supra tēpus: ꝛ mēsuraꝝ eternitate soluz: ꝛ iō nō cognoscit ꝓut sūt in tēpore: sed ꝓut sunt in eternitate. s. ꝓut sunt pñtia: ꝛ b̄ tā nēcia q̄ ꝓtingentia. vñ oīa cognoscit tanq̄ pñtia in sua pñtialitate. Cū g̃ etiā itellect⁹ noster cer titudinaliꝝ cognoscat pñtia. multo magis de⁹ oīa sibi pñtia certitudinaliter cognoscit: ex quo nulla necessitas reb⁹ co/gnitis iducit: sicut videm⁹ ꝙ aligs exp̄s in loco eminēti vi det certitudinaliter ordinē veniētiū aliquoꝝ ꝛ eūtiuz p vi as: ꝛ ali⁹ in plano exp̄s videt nisi q̄ sunt sibi pñtia: ꝛ tñ boi bus istis ex hoc nulla necessitas ponit. Nā hoc nō est nisi ex hoc ꝙ in alto exp̄s ituet oīa vt pñtia que eūti in plano sunt preterita. s. illa q̄ retro sunt. Presentia illa scilicet que sunt iuxta se. ꝛ futura illa scz que anteriora sunt. Qz autem voluntas diuina certitudinem habeat: ꝛ tamen necessita/tem non imponat: sic patet. Uoluntas enim dei est efficax ꝛ perfecta causa omnium rerum: quia omnia quecunq; vo luit dominus fecit. Cuius perfectio ꝛ efficacia apparet ex hoc ꝙ non solum mouet ꝛ causat res: sed etiam dat eis ta lem modum causandi inquantum cuilibet rei determi/natum modum contulit: quo suos effectus produceret. Unde quia ipse voluit quedam esse in vniuerso necessa/ria: ꝛ quedam contingentia: constituit quasdaz causas: qui/bus contulit vt contingenter causarent: ꝛ quasdaz quibus cōtulit vt necessario causarent effectus. Unde voluit istū vel illum effectum nō solum esse: sed etiaz tali modo esse: scz vel contingenter vel necessario: sicut ꝙ voluit petrum non solum currere: sed etiam contingenter currere: ꝛ simi/liter voluit istum vel illum hominē saluare: sed eo modo: vt arbitrij libertatem non perderet: ꝛ sic ꝙ petrus vel Martinus saluetur: habet duas causas. vnam. s. voluntā/tem diuinam: ꝛ hec habet certitudinem. Aliam liberum arbitrium ꝛ hec habet contingentiam. Et sic est in alijs re/bus: quia si sint contingentia prouenit eis ex causa ꝓxima. Qz vero sint certa ꝛ necessaria: puenit eis ex causa prima. Unde prima causa rerum. s. diuina voluntas etiam de cō/tingentibus certitudinem habet: ex qua quidem certitu/dine nō imponit ipsis reb⁹ aliqua necessitas: qz nō solum

vult ea esse. Sed tali mō esse. s. necessario vel cōtingenter: vt dciō est. Qz vo p̄destiatio certitudinē habeat ꝛ necessitatem nō imponat: sil'r pz. Motus. n. vel directio vel proposituz dirigēdi in finē qō est ipsa p̄destinatio est ꝑm ꝓstitutionem ꝛ ordinē causaꝝ a deo cōstitutarū. Constat aūt ꝙ qñ sunt due cause ordinate: quarū vna est necessaria ꝛ alia cōtingēs: effect⁹ semp est ꝓtingēs. In p̄destinatione aūt sunt due cause. Quarū vna est neccaria. s. ipse de⁹: ꝛ alia est ꝓtingens. s. ipm liberuz arbitriū. ꝛ iō opz effectū p̄destinatiōis ꝓtingētē esse. Uñ qz de⁹ scit ꝛ vult istū vel illū ꝓseq talē finem p̄destinatio certitudinē hz: qz vero deus vult vt ꝑm libertatē arbitry in talem finem dirigat. Ideo hꝫ certitudo nullā p̄destinato necessitatem imponit.

Ad primū g̃ dōm ꝙ hic p̄destinatus oīno saluatur: est ex certitudine diuine p̄destinationis: nō tñ est ibi necessitas absoluta: sed conditionalis: qz si talis est p̄destinatus necessario saluaꝫ: nō aūt est necessariū simpl'r. ¶ Ad zm dōm ꝙ verbū apli nō est sic intelligēdū quin sit necessariū velle ꝛ currere ex parte nostra: ſz qz p̄ncipiū p̄mum bene opandi nō est a nobis: sed ex misericordia diuina infundēte gr̃am: nihilominꝰ tñ opz ꝙ ex parte nr̃a sit aliqō p̄ncipium. Articulus. IIII.

¶ Circa angelos quesitum fuit de motu angeli. s. vtr̃ motꝰ eiꝰ sit in instāti. Uideꝫ ꝙ sic. Constat. n. ꝙ mutatio angeli simplicioz est omni mutatione corporali. Sed inuenitur aliqua mutatio corporalis in instanti sicut illuminatio: ꝛ hꝫ. g̃ multo magis motus angeli est in instanti. ¶ P̄. nobilissime creature competit nobilissimus motus. nobilissimus autem motus est ille qui fit in instanti. ergo competit nobilissime creature. s. angelo.

¶ Cōtra. Omnis motꝰ hz p̄us ꝛ posteriꝰ. P̄rius aūt ꝛ posterius in motu est numerus tēporis. g̃ in omni motu est tempus. ergo nullus motus etiā angeli est in instanti.

Respōdeo dōm ꝙ oīs mutatio hz duos terminos quos nō ꝓtingit simul esse. Uñ impoſe est ꝙ aligs motus vel mutatio sit in instāti hoc mō: ꝙ idē instās ambos terminos cōplectaꝫ. Uñ sciendus ꝙ in rebꝰ corporalibꝰ duo termini motus vel mutatiōis dupl'r possunt se hr̃e. Uno mō ꝙ sit assignare instans in quo terminꝰ ad quē p̄mo est. Et aliud instās in quo terminꝰ a quo vltimo est: ꝛ sic cū inter q̄libz duo instātia sit tps mediū: segꝫ ꝙ de vno termino motus in aliū fiat transitꝰ p tps: ꝛ sic talis mutatio est in tpe ꝛ nō in instāti. hoc aūt ꝓtingit quādo inter duos terminos motꝰ est aliqō mediuz accipere: sicut inter albū ꝛ nigrum: ꝛ inter esse hic ꝛ ibi. Sed alig termini mutatiōis sunt: inter quos nō est accipe medium: sicut inter albuz ꝛ nō albū. inter ignē ꝛ nō ignē. inter tenebrosum ꝛ luminosuz: qz affirmatio ꝛ negatio sunt ꝑm se īmediata. ꝛ sil'r ꝓuatio ꝛ forma in subiecto determinato: ꝛ in talibus ſz sit accipe instās in quo p̄mo est terminꝰ ad quem: nō tñ est accipe instās in quo vltimo est terminꝰ a quo. Cū enim inter q̄libet duo instātia sit tps mediuz: sequereꝫ ꝙ in illo tpe medio in neutro extremoꝝ esset: qō est impoſe: cum sint extrema oīno īmediata. Opz g̃ dicere ꝙ cum illud instās in quo p̄mo est terminꝰ ad quē sit terminꝰ alicuiꝰ temporis: ꝙ in toto tempore p̄cedēti duret terminꝰ a quo: ꝛ sic cū inter tempus ꝛ instās qō est terminus temporis non sit tps mediū: nō fit trāsitus de vna extremitate in aliam in tpe: ſz in ſtāti. p̄mo. n. desinit esse terminꝰ a quo: ꝛ icipit eē terminꝰ ad quē. ꝛ hꝫ mutatiōes dicunt esse instātanee. sicut illuminatio generatio ꝛ corruptio. Sed opz ꝙ iste mutationes sint termini motuū cōtinuoꝝ ꝛ in tēpore existentiuz: qz tēpus in quo est vltimo terminus a quo mensurat aliquē motū ꝑm ꝙ subiectū accedit ad terminū ad quez: sicut p alterationē materia disponit ad formaz: ꝛ per motum localē corpꝰ luminosuz accedit ad sitū in quo illuminat. ꝛ ſz hoc dr̃ ꝙ generatio ꝛ corruptio sunt termini alteratiōis. ꝛ illuminatio motus localis. Sic g̃ due sunt mutatiōes corporaliū. Sed neutra harū pōt esse in motu angeli. Cū. n. motus angeli attendaꝫ ꝑm diuersos cōtactus virtuales angeli ad diuersa loca: q quidem contactus nō sunt cōtinui: sequit ꝙ motus angeli nō sit cōtinuus: ꝛ ita tēpus qō ꝓprie mēsurat motuz angeli nō est cōtinuū: cū continuitas tpis sit ex ꝓtinuitate motꝰ. vt dr̃ i. 4. phy. (T. c. 104.) Non. n. pōt dici ꝙ motus angeli mensureꝫ tempore continuo: qō est numerus motus celi: qz motus angeli nō dependet ex motu celi: ꝛ sic sequit ꝙ motus angeli mensuretur quodā tempore in quo sunt instātia sibi succedentia sine ꝓtinuatiōe: qz tps ex hoc ꝙ est numerus nō est ꝓtinuū: sed ex hoc ꝙ est numerus motus continui. Sic ergo in motu āgeli duo extrema motus non sunt in duobꝰ instantibꝰ: inter que sit tps mediuz: neqz iterū vnū extremoꝝ est in tpe ꝛ aliud in instāti: qō terminat tps: sed duo extrema sunt in duobꝰ instātibus inter que nō est tempus mediuz: ꝛ sic opz dicere ꝙ motus angeli sit in tempore: ſz alio modo q̄m motus corporales sunt in tempore.

Ad primuz g̃ dōm ꝙ mutatio angeli ꝑm predicta oñdit eē simplicioz q̄m aliqua mutatio corporalis. Est. n. simplicioz q̄m illa mutatio cuiꝰ duo extrema sunt in duobꝰ instantibꝰ: inter que cadit tps mediū: tñ iter duo instātia motus angeli nō cadit tēpus mediū. Similiter etiā simplicioz est q̄m illa cui vnū extremū est in toto tpe ꝓtinuo: cū vnū extremū sit in instāti idiuisibili: ꝛ tñ nō intercidit tps mediū sicut nec ibi: ꝛ qz est simplicioz: iō etiā sequit ꝙ sit nobilioz. ¶ Uñ pz solutio ad scōm.

¶ Deinde quesituz est de boīe. Et circa hoc quesituz est de partibꝰ nature humane. De sacris gratie. Et de cōuersatiōe humane vite. Circa p̄muz q̄rebant duo. P̄imo de aīa. Scōo de corpe. Articulus. V.

An anima aūt q̄situ est vtrū sint eiusdez subē anima sensitiua ꝛ intellectiua. Et ostendebaꝫ ꝙ nō. Nam aīa sensitiua educit de potētia materie. intellectiua vero est per creationē. Nō est ergo eadez subā vtriusq.

¶ P̄. in nulla subā q̄ sit vna ꝛ eadē est eodez tpe motꝰ ad oppositā. Sz sensus ꝛ rō eodez tpe mouent ad oppositā. sicut dicit apls ad ro. 7. Uideo aliā legē in mēbris meis repugnātē ꝛc. g̃ sensitiua ꝛ rōnalis nō sunt vniꝰ subē. ¶ P̄. corruptibile ꝛ incorruptibile nō sunt eiusdē gn̄is. g̃ nec idē numero. Sz aīa sensitiua ē corruptibilis. intellectiua vo incorruptibilis. g̃ sensitiua ꝛ intellectiua nō sūt eedē nūero. ꝛ sic nec eiusdē subē. ¶ P̄. aīa sensitiua est cōis nobis ꝛ brutis. Sed in brutis educit de potētia materie. g̃ ꝛ in nobis. non est g̃ eadē cū intellectiua q̄ est per creationem.

¶ Cōtra. Uniꝰ pfectibilis vna est perfectio. Sed corpꝰ humanū est vnū pfectibile. g̃ aīa q̄ est eiꝰ pfectio est vna.

Respōdeo dōm ꝙ circa ordinē formaꝝ est duplex opīo. Una ē Auicebron ꝛ quozūdā seq̄ciū eiꝰ q dicūt ꝙ ſz ordinē generaꝝ ꝛ spērū sunt diuerse formē subales sibi inuicē aduenientes: sic ē subā ē corpꝰ ē aīatū ꝛ ē aīal. Dicūt g̃ ꝙ q̄dā forma subalis est p quā ē subā ē subā tm̄: ꝛ postea ē q̄dā alia p quā ē corpꝰ: deiñ ē ꝛ alia p quā ē aīatū: ꝛ alia p quā est aīal: ꝛ alia p quā ē hō: ꝛ sic dicūt ō alys formis subalibꝰ reꝝ. Sz hec pō stare nō pt: qz cū forma subalis sit q̄ facit hꝫ aligd: ꝛ dat eē subale rei. tūc sola p̄a forma eēt subal' cū ipsa sola daret eē subale rei ꝛ faceret hꝫ aligd. oēs aūt post p̄mā eēnt accñtal'r aduenientes: nec darēt eē rei simpl'r: ſz eē tale: ꝛ sic in amissiōe vel acqsitōe ipsaꝝ nō eēt

gnātio ꝛ

gnãtio ꝛ corruptio: ſz tñ alteratio. vñ ps ꝫ nõ eẽ vex. Similẽ ẽt eẽt in potẽtys aĩe. naz ſola ꝑma. ſ. vegetabilis eſſet forma ſubalis: ꝛ faceret ꝫ aligd. alie vo eẽnt accñtales: qõ oino ẽ falſum. Et iõ dõz ẽ q ꝫ forme differũt ꝫz pfectũ ꝛ impfectũ. Eſt. n. aliq forma q̃ nõ dat niſi eẽ corp⁹ tñ. Aliq̃ eſt magis pfecta q̃ ẽt dat eẽ ꝛ viuere quocũq; mõ viuẽdi. Aliq̃ q̃ cũ bis dat ẽt ſenſũ. vñ ps q ſemp vltia eſt pfectior ꝑmis: ꝛ hz ſe ad ꝑores ſic̃ pfectiſſima ad iperfectiſſimaz. ꝛ iõ gcgd ꝛtinet in ipſis totũ ẽ vtute in vltima. Uñ dõm eſt q vna ꝛ eadẽ eẽntia eſt aĩe ſenſitiue ꝛ itellectiue: ſz itellectiua hz ſe ad ſenſitiuã ſic̃ pfectũ ad imperfectũ. Qz ãt ſpãliter aĩa ſenſitiua ꝛ itellectiua ſint vni⁹ eẽntie ſignum ẽ: qz niſi vires aĩe radicarent in vna eẽntia nũq; vna ipedirẽt ab alia: nec ẽt vtus vni⁹ redũdaret in aliã. Itẽ cuz itellect⁹ nõ bẽat determinatũ orgaũ in corpore: q̃ mediante exerceat opões ſuas: ad qd vnirẽt corpi niſi eẽt eiuſdẽ eẽntie cũ aĩa ſenſitiua. Sic g̃ ps q vna eẽntia ẽ aĩe ſenſitiue ꝛ intellectiue: ſz differunt ꝫz pfectuz ꝛ iperfectum: vt dcm̃ eſt.

Ad primuz g̃ dõz q aĩa ſenſitiua educit̃ de potẽtia mãe in brutis: in nobis vo nõ: ſz eſt p creationẽ: cuz ei⁹ eẽntia ſit eẽntia aĩe rõnalis q̃ eſt p creationẽ. ¶ Ad 2m dõm q nõ eſt icõueniẽs aligd idẽ exiſtẽs ſm diuerſas vires vel partes moueri ad oppoſita. ꝛ iõ lz ſuba aĩe bũane ſit eadez ſenſitiue ꝛ intellectiue: tñ põt ſm diuerſas ptes ꝛ vires moueri ad oppoſita. vt. ſ. ſenſus moueat̃ ad ea q̃ ſunt ſibi ꝓpa: ꝛ rõ ad ea ad q̃ ordinat̃. ¶ Ad 3m dõm q lz icorruptibile nõ ſit idẽ cũ corruptibili: tñ inuenit̃ aligd icorruptibile qõ hz aliq̃ ꝓpetatẽ cõez corruptibili: ꝛ ſic ẽ ĩ aĩa rõnali. Nã ipa ſuba aĩe ẽ icorruptibil: nihilomin⁹ tñ hz aligd in ſe. ſ. ſenſitiuũ: qõ ẽ cõe ẽt cõruptibili. ¶ Ad 4m dõz: q lz aĩa ſenſitiua ſit cõis in nobis ꝛ brutis q̃tũ ad rõnẽ generis: tñ q̃tũ ad rõnẽ ſpẽi alia eſt in bole ꝛ alia in brutis: ꝛ ſilr alia in aſino ꝛ alia in eq̃ ꝛ boue: ꝛ ſm q dr̃nt aliq̃ ſpẽs: ita ẽt dr̃t in eis ania ſenſitiua. ꝛ iõ nõ ſequit: q ſi in brutis educat̃ de po⁹ mãe q ẽt in boĩe: qz in boĩe ẽ altioris ſpẽi: ꝛ eſt p creationẽ.

Articulus VI.

E corpore aũt q̃ſitũ eſt: vtz reſurget idẽ nũero. ꝛ oñdebat̃ q ñ qz ꝫz pbm in topi. illud dr̃ idẽ nũero: qõ ẽ idẽ ꝓpo accñte ꝛ diffinitõe. Sz corpus in reſurrectiõe nõ bẽbit eadẽ ꝓpria: qz mõ riſibile. tunc nõ: nõ eadez accñtia: qz nũc alb⁹ criſp⁹ niger ꝛ hȝ: q̃ tũc nõ erũt. nõ eadẽ ẽt diffinitio: qz mõ diffinit̃ p mortale. tũc vo nõ mortale erit. g̃ vr̃ q nõ reſurget idẽ nũero. ¶ ℙ. identitas mãe facit idẽ nũero. Sz mã corpis reſurgẽtis nõ erit eadẽ cũ corpe qõ nũc eſt: cuz mlte forme reiterent̃ in ea. g̃ corp⁹ nõ reſurget idẽ nũero. ¶ ℙ. pbus dicit in lib. de aĩa. q nõ ẽ eadẽ ſtatua nũero q̃ deſtruit̃ ꝛ de eodez çre reficit̃. Pari g̃ rõne corp⁹ qõ mõ corrũpit̃ nõ erit idẽ nũero cuz eo qõ reſurget. ¶ ℙ. ꝓſtat q hõ bũanitate ẽ hõ ꝛ vna bũanitate vn⁹ hõ. Sz ĩ corpe qõ nũc ẽ ꝛ qõ reſurget erũt due bumanitates: qz p mortẽ deſtruit̃ forma toti⁹. g̃ erũt duo homines: ꝛ ſic vr̃ q corpa nõ reſurgẽt eadem numero.

¶ Contra Job. 19. quem viſurus ſum ego ipſe ꝛc̃.

Reſpondeo dõz q ad ꝫ q aligd ſit idẽ nũero req̃rit identitas ꝑncipioꝝ eſſentialium. Uñ qõcũq; ꝑncipioꝝ eẽntialiuz ẽt in ipo idiuiduo varieẽt: neẽe eſt ẽt idẽtitatẽ variari. Illud aũt eſt eẽntiale cuiuſlz idiuidui: qõ ẽ de rõne ipſi⁹. ſic̃ cuilibz rei mãli ſunt eẽntialia mã ꝛ forma. vñ ſi accñtia varient̃ ꝛ mutent̃: remanẽtibus ꝑncipys eẽntialib⁹ idiuidui: ipz idiuiduũ remãet idẽ. Cũ g̃ ꝑn⁹ eſſentialia boĩs ſint aĩa ꝛ corp⁹: ꝛ hec remaneant: qz reſurget eadẽ anima ꝛ idẽ corp⁹. dõm q corp⁹ hominis reſurget idem numero.

Ad ſecundũ g̃ dõz q obiectio illa ꝓcedit ex falſo itellectu lr̃e. Nõ. n. dr̃ idẽ nuõ illud qõ hz idez accñs nunc ꝛ poſtea: ꝛ idẽ ꝓpriũ: ſz illud eſt idẽ nuõ qõ eſt idẽ cũ accidẽte ꝛ idẽ cuz ꝓpo: ſicut cũ ſubm eſt idez cũ accñte ꝓpo et diffõne: ꝛ nõ illa q̃ bñt idẽ accñs idẽ ꝓpriũ ꝛ vnã diffinitionẽ. vñ ps q obyciẽs falſe itellexit textũ. Dato ãt q ꝫz illuz itellectũ ꝓcedat obiectio. Dõm q itelligit̃ de accñtib⁹ indiduãtib⁹. ſ. de dimenſiõib⁹: ꝛ erunt hec in corpib⁹ glificatis. Itẽ erit ibi idẽ ꝓpriũ. ſ. riſus. Job. 8. Implebit̃ os tuum riſu ꝛ labia tua iubilo. De diffõne vero dõz eſt q lz reſurgat ĩmortale: tñ vera mortalitas nõ tollet̃ ab eo: qz nã bũana erit ibi q̃ ex ſe hz q ſit mortalis. ¶ Ad 2m dõm q lz eadẽ mã faciat idẽ nuõ: nõ tñ mã nuda nec que facit ꝑn⁹ in numero: ſz vna mã ꝑm q eſt ſub dimenſionibus terminantibus ipſam facit idez nuõ. vñ lz multe forme reiterent̃ in mã corpis reſurgentis: tñ reſurget corpus ſub eiſdẽ dimenſiõib⁹ ꝛ cũ eiſdẽ ꝑncipys eẽntialib⁹. ¶ Ad 3m dõz q Aug. dicit ſ̃riũ. Ipſe. n. vult ſi ſtatua reficiat̃ ex eodez çre q ſit eadẽ nuõ. Nihilomin⁹ tñ dõz q oĩa artificialia ponunt̃ z in genere: vel in ſpẽ: qz vel per mãz ſuã: vel p formã ſuam. Nãlia aũt ponunt̃ in gñe vel ſpẽ tñ p formã ſuã. forme ãt artificiales: qz ſunt accñtia. iõ opz q collocẽtur in gñe vel ſpẽ p mãm. nãles vo nõ: qz ſunt ſubales. Dico g̃ q ſi ꝓſideret̃ ſtatua ꝓut ponit̃ in gñe vel ſpẽ p mãm ſuã: ſic reficit̃ eadẽ ſtatua. Si vo ꝓſideret̃ ꝓut ponit̃ in genere vel ſpẽ p formã: ſic dico q nõ reficit̃ eadẽ ſz alia: qz alia ẽ forma b⁹ ꝛ alia illi⁹. in corpe aũt non eſt ſic: qz in corpe erit eadẽ forma. ¶ Ad 4m dõm q nõ ſunt due humanitates in corpe qõ corrumpit̃ ꝛ qõ reſurgit: ſz vna: qz ꝑncipia eẽntialia nõ mutantur: ſed ſunt eadem.

E ſacramẽtis vo gr̃e q̃ſita ſunt tria. Primo de ſacro confirmationis. Scõdo de ſacro euchariſtie. Tertio de ſacro mr̃imony.

Articulus VII.

Arca ꝑm q̃rit̃ vtz ſolus eps debeat cõferre ſacr̃m ꝓfirmatiõis: vl ẽt ali⁹. ꝛ vr̃ q nõ ſolũ eps: ſz ẽt q glibz ſacerdos poſſit cõferre. Cõſtat. n. q ĩ ꝓfirmatiõe ꝓferẽt gr̃a ſpũalis. Sz b⁹ gr̃e collatio ſic eſt ordiata: vt nõ poſſit impediri. ꝓſtat aũt q p abſentiã epoꝝ multotiẽs impediẽt: qz nõ ſunt vbiq; pñtes. g̃ dz ꝓferri p miniſteriuz ſacerdotum q ſunt vbiq; pſentes. ¶ ℙ. ſacra inſtituta ſunt pp vtilitatẽ. g̃ debẽt eo mõ ꝓferri quo cõpetit vtilitati oium. nõ aũt competeret vtilitati ſi ſolus eps ꝓferret hoc ſacr̃m: in quo dat̃ robur ſpũs ſci: qz nõ oẽs bñt opportunitatẽ epi g̃ dz fieri per ſacerdotes per quos pñt oẽs ꝓſequi hanc vtilitatem. ¶ ℙ. cõſtat q ſacr̃m baptiſmi eſt maius q̃ ſacramentum ꝓfirmatiõis. Sed baptiſmus põt ꝓferri p quoſlibet ſacerdotes. ergo multo magis confirmatio.

¶ In contrarium eſt eccleſie conſuetudo.

Reſpondeo dõm q ꝑpr⁹ miniſter ſacr̃i cõfirmationis eſt eps. ꝛ hoc probat̃ rõne ꝛ auctoritate. Ratiõe qdez: qz cõfirmatio ad hoc fit vt homo in quadã perfectiõe ꝓſtituatur: cum detur ad robur ſpiritus ſancti. vt. ſ. homo ex hoc fiat fortis ꝛ robuſtus ad confitendum ꝛ proponendum fidẽ coram regibus ꝛ principib⁹. vnde ꝛ ꝑpter hoc fit in fronte vt non pertimeſcat nec confundatur proponere fidẽ coram omnibus ꝛ defendere. Sicut aũt Diony. dicit: tres ſunt actiões hierarchie. ſ. purgare illuminare ꝛ perficere. purgare eſt ꝓprium diaconoꝝ. illuminare preſbyteroꝝ: ꝛ hoc conſiſtit maxime in euchariſtia. perficere vo eſt epiſcopoꝝ. ꝛ ideo omnia ſacramenta que ad perfectionez ꝓferuntur pertinẽt ad collationez epi: que ſunt collatio ordinũ: conſecratio virginum ꝛ vaſoꝝ: et confirmationis ſacramentuz. vñ alius nõ poteſt ꝓferre cõfirmatiõis ſacramentũ niſi eps. Hoc ẽt pz auctoritate ſcri

ptur̃e. Cõfirmatio. n. cedit in locũ impõnis manuũ. ℔ aũt nõ poterat fieri nisi p̃ solos ap̃los. vñ 7 p̃ ꝓbilippus q̃ p̃dicauerat v̈bũ dñi in Samaria: nõ ꝯponebant̃ man⁹: ſz ap̃li qui erãt hierosolymis audito q̃ Samaria recepit v̈bũ dei: miserũt ad eos ꝓetrũ 7 Joãnẽ. 7 postea seq̃t̃. Tunc ꝯponebãt man⁹ sup illos ⁊c. vñ cũ epi succedãt in locũ ap̃lorum: solis epis debet̃ collatio sacri ꝓfirmatiõis. Inuenimus tñ q̃ aliq̃ q̃ in q̃dã pfectiõe ꝓstituũt: ex dispẽsatiõe cõmittuntur simplicib⁹ sacerdotib⁹: sicut collatio minor̃ ordinum: 7 b̃: qõ ẽt de ꝓfirmatione fieri posset cum dispensatione: sine qua nullus dz conferre hoc sacr̃m nisi solus epus.

Ad primũ g̃ dõm: q̃ nõ oia sacra in gb⁹ cõferũt gr̃a spũalis põt ꝓferre sacerdos. vñ lz in sacramẽto ꝓfirmationis ꝓferat̃ gr̃a spũalis: nõ tñ cõpetit sacerdoti: qz pfectiori mõ in sacro ordiñ ꝓferr̃ gr̃a spũalis: qõ reseruat̃ solis epis ꝓpter pfectionẽ: in q̃ cõstituũt. Nec obstat de impedimẽto: qz pñt recurrere ad ciuitates in q̃bus sũt epi pñtes. ¶ Et p ℔ pz solo ad z^{m}. ¶ Ad z^{m} dõz q̃ sacr̃m baptismi est maⁱ⁹ necitate: nõ pfectiõe. 7 iõ pp eius necessitatẽ nõ solũ sacerdotes: ſz ẽt qlibz x̃pian⁹ põt baptizare in articulo necitatis. vbi nõ dr̃ copia sacerdotis: seruata nihilominus forma sacri. Cõfirmatio vo qz nõ est adeo necessaria 7 cõstituit in q̃dã pfectione. vt dcm̃ est: maioribus reseruatur. ſ. solis epis.

Arca sacr̃z eucharistie quesita sunt duo. ꝓrimo de illis q̃ excludunt̃ a cõsecratiõe p̃ fornicationẽ. z^{o} de illis q̃ excludũt̃ a pticipatiõe sacri p̃ excõmunicationẽ.

Articulus. VIII.

℔ primũ q̃situz est. vtz aliqs possit audire missaz sacerdotis fornicary q̃n peccet mortal̃r. vñ q̃ non possit audire sine pctõ mortali. Eccl̃ia enĩ ꝓcepit sub anathemate: q̃ nullus audiat missam a fornicario sacerdote. Sz facere cõ̃ hõ mandatum est peccatum mortale. q̃ ⁊c.

¶ Contra est qõ in multis locis per mundum sustinetur.

Respõdeo dõz q̃ circa hoc est ꝓsideranduz q̃ aliqd quãtũ ad ius nãle est p̃ se malũ: 7 aliqd malũ est q̃tũ ad ius positiuũ. Quicũq; n. sacerdos in pctõ mortali exñs celebrat: peccat mortal̃r. vñ si cõstaret mihi euz ee in pctõ mortali 7 iducerẽ euz ad celebrãdũ: peccarẽ mortal̃r. 7 ℔ est ſm ipm ius nãle: qz ℔ est ꝓuocare euz ad pctñ mortale. Jus aũt positiuũ addit plus: q̃ nõ solum debeã iducere eum ad celebrãduz: ſz ẽt si audiã eius missam pecco mortal̃r: qõ q̃dẽ istitutũ est in penã sacerdotis fornicary. Attẽdẽduz tñ est q̃ ℔ nõ itelligit̃ de q̃libz sacerdote fornicario: ſz de publicis fornicarys: q̃ ꝓpe dñr publici: qñ iudicio 7 sentẽtia eccl̃ie vocant̃ publici. Uñ q̃cunq; a tali fornicario publico audit missam peccat mortaliter.

Ad illud qõ obycit̃ dõm q̃ si sustinet̃ a ꝑlatis pp ℔ nõ excusat̃: qz hoc est vel pp negligẽtiã: vel pp miseriã 7 defectuz ipsor̃ ꝑlator̃: q̃ nõ sunt ausi corrigere alios: cum in se multa corrigẽda cog̃scãt: vel ẽt pp timorẽ aliq̃ñ. vñ nõ excusant̃ pp hoc.

Articulus. IX.

Arca z^{m} q̃situm fuit: vtz aliqs loquẽdo cõmedẽdo seu stãdo cũ excõicatis peccet mortal̃r. 7 vñ q̃ sic: qz multi magri decretoruz 7 magni ℔ dicunt. ¶ ℘. facere cõ̃ ꝓcepta ecclesie est pctñ mortale: ſz eccl̃ia mandat q̃ nullus loquat̃: nec comedat cuz excõicatis. ℔ g̃ q̃ facit peccat mortal̃r. ¶ ℘. q̃dã decretalis dicit vbi ꝓsulebat̃ sũm⁹ põtifex: vtz possz pticipari excõicatis. q̃ ℔ ẽt p vitãdo dispẽdio mortis nõ dz facere: 7 buⁱ⁹ assignat cãm dicẽs: qz ẽ peccatũ mortale. vñ g̃ q̃ qcunqz in aliq̃ pticipat cũ eis peccet

¶ Cõtra ẽ q̃ nos videm⁹ mⁱros pfectos viros (mortal̃r. ℔ facientes: g̃ nullo mõ ℔ facerent: si esset pctñ mortale.

Respõdeo dõm q̃ aligs p excõicationez separat̃ a cõione fideliũ: nõ ãt boiuz nisi p̃ accñs: qz intñ sepat̃ a cõione boiuz iquãtũ ꝓuenit separi a cõione fideliũ. dico g̃ q̃ aligs põt cõicare seu pticipare cuz excõicato directe 7 idirecte. Directe qdẽ in bis q̃ sũt fideliũ: 7 sic ille q̃ ℔ mõ cõicat sibi peccat mortal̃r. Et hoc ꝓtingit tripl̃r. qz si cõico secuz in dñis sicut si orez p̃ eo: vel audiã missaz cũ eo: 7 i alys spũalib⁹. Jtẽ si ex ꝓpt̃u: 7 ℔ in quocũq; cõicat qs cũ eo q̃si ꝓtẽnẽs mãdatũ eccl̃ie peccat mortal̃r. Jtẽ qcũq; pticipat secũ in crimie 7 in cã. Jndirecte vo cõicat qs cum eo in bis q̃ sunt boⁱs sic̃ in v̈bo in cibo 7 i bis q̃ sunt simpl̃r bũane ꝓuersatiõis: 7 ꝑz ℔ nõ peccat mortal̃r ſz venial̃r: nisi faciat ex cõtẽptu: vt dictum est.

Ad primuz g̃ dõz q̃ opio decretistaz nõ est v̈a: qz ipsi plus assentiũt i bis 7 sequunt̃ ius bũanũ q̃ dinũ: cuz plus sit assentiẽdũ dino q̃ bũano: 7 iõ melior ẽ opio aliorz q̃ dicũt ɔriũ. ¶ Ad z^{m} dõz q̃ cõicare cũ excõicato directe ẽ cõ̃ ꝓceptũ eccl̃ie: 7 ẽ pctñ mõtale: sed idirecte nõ ẽ cõ̃: ſz p̃ter ꝓceptũ eccl̃ie: 7 ℔ nõ ẽ pctñ mõtale ſz vẽiale. Uñ sciẽdũ ẽ q̃ q̃dã sũt p̃ se malũ: 7 hec nõ pñt fieri sine pctõ: sic̃ cõicare excõicato i bis q̃ sunt excõicati: 7 iõ nõ põt fieri sine pctõ. Quedã vo sũt occasiões malorz tñ. 7 ista pñt fieri sine pctõ mortali: 7 sic ẽ log vel cõedere cuz excõicatis. ¶ Ad z^{m} dõz q̃ nõ solũ qs dz subire mortẽ añ q̃ peccet mortal̃r: ſz ẽt añ q̃ peccet vẽial̃r: qz pctñ iquãtuz pctñ nũq̃ eẽt eligibile. Si. n. eẽt eligibile nunq̃ eẽt pctñ: 7 sic nõ peccarẽ si facerẽ. 7 iõ p hoc nõ ꝓcludit̃ q̃ iõ nõ sit pticipãdũ eis: qz ẽ pctñ mortale: 7 q̃ ℔ facit peccat mortaliter: qz ẽt si eẽt veniale nõ eẽt pticipãdũ eis: 7 tñ nõ peccaret mortal̃r pticipãdo. ¶ Uel dõz ẽ q̃ decretalis illa itelligit̃ de illis q̃ directe cõicant excõicatis.

Arca sacramentum matrimony quesita sunt duo. ꝓrimo ð maleficiatis. Secundo de frigidis.

Articulus. X.

℔ primuz q̃situ ẽ. vtz maleficia ipediãt mr̃imo^{m}. Ur̃ q̃ nõ: qz op⁹ ðⁱ ẽ fortⁱ⁹ q̃ dyaboli. Sz mr̃imo^{m} ẽ op⁹ dei: maleficiuz vo op⁹ diaboli. g̃ mr̃imo^{m} est fortⁱ⁹ maleficio: nõ g̃ impeditur per ipsum.

¶ Cõtra. Maior est ptãs demonis q̃ homis. Sed hõ põt mr̃imonium impedire. ergo 7 demones.

Respõdeo dõm q̃ mr̃imonium est quasi q̃dã pactũ. Nã p mr̃imo^{m} vnus tradit ptãtẽ sui corꝑis alteri ad carnalẽ copulã. Cõstat ãt q̃ pactũ ℔ ipossibili nullũ est: cũ nll̃s possit se obligare ad ipoſſ. 7 iõ qñ aligs obligat se p mr̃imo^{m} ad carnalẽ copulã: si ℔ sit ei ipoſſ mr̃imo^{m} nullũ ẽ. Sz nõndũ ẽ q̃ ipossibilitas carnal̃ copule ex aliq̃ ipediñto ꝓueniẽs põt dupl̃r ꝓsiderari: q̃ vl̃ illud ipediñtũ ẽ supueniẽs mr̃imo^{o} iã ꝓsumato: vl̃ ꝑcedẽs. Si est supueniẽs: tc̃ mr̃imo^{m} iã ꝓsũmatũ nũq̃ soluit̃. si vo ipediñtũ ꝑcedat: tc̃ mr̃imo^{m} nõdũ ꝓsumatũ soluit̃. Jtẽ circa ℔ sciẽdũ q̃ ipedimẽta hꝺ vel sũt ꝓpetua: vl̃ ad tps. Si sũt ꝓpetua: tũc mr̃imo^{m} illud simpl̃r ipedit̃. Si vo sũt tpalia: tũc mr̃imo^{m} nõ ipedit̃ simpl̃r: ſz ad tps: ita tñ q̃ ipediñtũ in vtriſq; ꝑcedat. De maleficys ãt sciẽdũ ẽ q̃ q̃dã dixerũt q̃ maleficiũ nihil est: 7 ℔ ꝓueiebat ex infidelitate: qz volebãt q̃ demões nihil sũt nisi imaginatiões boiuz: iquãtũ. ſ. boies imagiabãt eos: 7 ex ista imagiatiõe territi ledebãt. Fides vo catho^{ca} vult q̃ demões sint aliqd: 7 possint nocere suis opõnib⁹: 7 ipedire carnalẽ copulã. 7 iõ hꝺ ipediñta si ꝑcedãt: 7 sũt ꝓpetua vt dcm̃ ẽ simpl̃r ipediũt mr̃imoniũ.

Ad primu g̃ dõz q̃ ẽt diabolus ẽ op⁹ dei 7 ñ soluit mr̃imo^{m}: 7 iter opa dei vnũ ẽ fortⁱ⁹ alio. 7 vnũ ipedit̃ p aliud magis forte. Uñ cũ diabolus sit fortior q̃

tior q̄ matrimonium nihil prohibet per ipsum matrimonium impediri. Articulus. XI:

Jrca scōm q̄sitū est: vtrū frigiditas impediat mr̄imoniū. Ur̄ q̄ non. qz senes
c sunt frigidi: 7 tm̄ contrahunt matrimonium.

¶ In ꝯtrariū est qz nullus obligat se ad impossibile. Sed impossibile ē frigidis carnal̄r alicui copulari. ergo si ad hoc obligant se pactū hꝺ nullū erit.

Respōdeo dōz q̄ frigiditas eadē rōne impedit mr̄imoniū sic̄ maleficiū: cū sit eadē impossibilitas in vtroq; nihilomin⁹ tm̄ differt frigidus 7 maleficiat⁹. Frigidus. n. ē ipotēs simpl̄r q̄tū ad oēs. maleficiat⁹ vo ē qdam ipotēs: nō tm̄ quo ad oēs: sz quo ad vnū tm̄. Nā maleficium ꝓsistit in imaginatiōe viri re" vnius mulieris: inq̄tū. s. opatione demonis fit illi abominatio alicuius mulieris: quaz pp horrorē refugit 7 respuit: 7 iō al̄r impedit frigiditas 7 aliter maleficiū. Nam frigiditas impedit aliquem: ita q̄ remaneat absq; oi spe ꝺbēdi si ab vna impediat. Un̄ si aliq̄ aliqs efficiť potēs oz reintegrare pmū mr̄imoniū: vn̄ frigiditas soluit ꝺctū 7 impedit ꝺbendū: maleficiat⁹ vo impedit q̄tuz ad istā tm̄: vn̄ dat ei licentia nubēdi alteri. Et mulieri sil̄r: vn̄ malefi^m soluit ꝺctū: sz nō dirimit ꝺbēdū: vt ia pz.

Ad primū g̃ dōm q̄ senes sunt frigidi nō qdez ad actū gnātiōis: sz ad gnātionez ꝓlis: 7 iō cū possint carnal̄r copulari non soluit mr̄imoniuz: frigiditas vo q̄ oīo carnalē copulā impedit soluit matrimoniū.

Jrca cōuersationē vo būane vite q̄sita sūt q̄dā p cōparationē ad primū. Quedam vero p cōparationē ad res q̄ in vsuz hominum veniūt. Per cōparationez vero ad proximū q̄sitū est de correctione fraterna: circa quā duo quesita sunt. Articulus. XII.

Primo vtrū debeat aliqs in publico vel i ꝓuato corrigere primū vel fratrē suū. vn̄ q̄ occulte. Mat. 18. Si peccauerit in te frater tu⁹: vade. 7 corripe eū iter te 7 ipsuz solū: vn̄ g̃ q̄ occulte sit corrigēdus frater delinquēs.

¶ Cōtra. Ad Thi. 5. Peccātē corā oībus argue. ¶ P. aliq̄ cōstitutiones hoc hñt: vt. s. publice corrigantur.

¶ R̄ñ° dōz q̄ hꝺ correctio ex charitate oz ꝓcedere: 7 idē ē q̄ dr̄ fr̄na correctio: 7 iō oz ordinē fr̄ne correctiōis sumere ex ordinē charitat⁊. Ordo āt charitat⁊ ē vt qs bono primi ꝓferat cōe bonū. Itē vt velit bonū primi 7 ꝓscie 7 fame: 7 i his magis velit bonū ꝓscie: qñ vtrū q̄ br̄i nō pt. Et iō bis ꝓsideratis credo q̄ si eēt aliq̄ ꝑtm̄ carnale seu spūale qđ vgeret i detrimē^m m̄titudis: statī ē reuelādū: cū ꝓpōderet bonū cōe i ordīe charitat⁊: vt dcm̄ ē: bono primi sive sit fame sive ꝓscie. Qñ vo ñ timeť m̄titudis ꝺtrimētuz: tūc oz qs vtrū q̄ custodire. s. bonū fame 7 ꝓscie: corrigēdo occulte iter se 7 ipm. Si āt ex hꝺ correctio nō seq̄ť: tūc fm ordinē euāgely oz secū adhibere aliū: vel ēt referre eccl̄ie: nihil ominus tm̄ 7 i hꝺ ꝶuādus ē ordo: vt si ꝑtm̄ sit publicuz: publice corrigať: si vo occultuz occulte: 7 iō dr̄. Si peccauerit i te frater tuus. i. te sciēte solū 7c. q̄tū ad occultū: q̄tuz vo ad publicū dr̄. Peccātē. s. publice corā oībus argue.

¶ Et sic pz solutio ad pmum vtriusq; partis. ¶ Ad aliud vero dōm q̄ illud de cōstitutionibus ordinatū est 7 seruari oz in his que vergunt in periculum 7 detrimētum societatis 7 collegy. Articulus. XIII.

Ecūdo q̄rit̄ vtrū si aliqs sciat ꝑtm̄ primi peccet mortal̄r referēdo illud
9 statī plato suo. vn̄ q̄ sic. qz facere ꝺ ordinē euāgely ē ꝑtm̄ mortale. Sz statiz referre plato est ꝺ ordinē euāgely: ergo peccat mortaliter.

¶ Cōtra est. qz hoc faciunt multi viri pfecti: qui nullo mō hoc facerent si esset ꝑtm̄ mortale. ¶ P. plati possunt nō solū de ꝑteritis: sed 7 de futuro p̄bere cautelā: 7 ideo si eis referatur non videť esse peccatuz mortale.

Respōdeo dōm: q̄ vbū dn̄i qđ dic̄ Mat. 18. de correctione fraterna est itelligendū sic̄ alia vba que dicit ptinētia ad humanos act⁹ 7 ꝶuari oz fm q̄ depēdet a charitate: 7 iō dico q̄ semp cū debitis circūstantys itelligēda sūt. Sciēdū est aūt q̄ in criminib⁹ tripl̄r ꝓcediť fm iura: qz per ingsitionē. 7 hꝺ est in ꝑtis publicis: 7 nō oz fieri nisi ꝑcedat clamor congregationis. Itē per denūciationē 7 per accusationē: 7 hꝺ est in ꝑuatis. Si aūt ꝓceda tur per accusationē: tunc oz fieri ꝓscriptio: qz obligať accusans ad talionē: 7 in hꝺ intēdiť vt finis bonū reipublice. vn̄ hoc pōt fieri ex volūtatē sive publice sive ꝑuatim. Si aūt ꝓcedať per denūciationē: tūc oz ꝓcedere fraterna amonitio: qz finis hui⁹ est emēdatio primi: 7 iō oz ꝶuari ordo fraterne correctionis. vtrū aūt statim cū qs scit fratrē suū peccasse debeat denūciare plato. dico q̄ in his distinguendū est de ꝓditionib⁹ subditi 7 plati. Nā si ego scio q̄ frater per me corrigeť: tūc nō debeo hꝺ denūciare prelato. Si aūt vr̄ q̄ hꝺ melius fiat per platū: 7 plat⁹ nihilomin⁹ sit pius discret⁹ 7 spū alis nō hñs rancorē seu odiū aduersus illū subditū: tūc licite pōt hꝺ denūciare sibi: 7 tūc nō dicit ecclie: qz nō dicit ei sic̄ plato: sz sic̄ psone ꝑficiēti ad correctionē primi 7 emēdā. Sz qz pp ꝓditiones diuersas platoꝝ 7 subdi toꝝ: nō pōt in hoc dari gnāle iudicium: qz aliq̄ platus vel moueť ad odiū aduersus subditū vel subditus nō bñ ferret vba plati: iō tenēdū est hꝺ p regula q̄ in oīb⁹ istis semp ꝶuanda est charitas: 7 qđ melius 7 magis expedire videtur 7 si hꝺ intēdat. s. emēdā primi: seruet q̄tū pōt bonū charitatis: tūc denūciando nō peccat. Si vo denūciet cuicunq; psone hoc ex malicia: 7 vt primus ꝓfundať vel deprimatur: tunc denuncians sive accusans peccat mortaliter.

Ad primū g̃ dōz q̄ si statiz aliqs referat plato adhibēs debitas circūstātias 7 ꝓsideras magis expedire: nō facit ꝓtra ꝑceptū euāgely: qz nō dicit hꝺ ecclesie: sz psone ꝑficiēti: vt dcm̄ est: 7 iō nō peccat mortal̄r.

¶ Ad z^m dōm: q̄ ēt pfecti viri peccarēt mortal̄r: si denūciādo plato vel alicui psone itēderēt aliqd qđ est ꝺ intētionē ꝑcepti. ¶ Ad z^m dōz: q̄ si aliqs referat plato culpā primi intēdēs vel cautelā in futuꝝ: vl̄ aliqd hꝺ qđ ad emēdā primi videret expedire nō peccat. Si aūt hꝺ sive prelato sive alicui amico suo ex malicia referat: tūc peccat mortaliter. Qz si ex incautela alicui dixerit hoc: ita tm̄ q̄ nō proueniat inde aliud vel infamia vel vituperiū primo delinquēti: tunc nō peccat mortaliter: licet incaute agat.

¶ Incipit quodlibet duodecimum.

Quesituz est de reb⁹ q̄ sūt supra boiez: 7 de rebus būanis. ¶ Circa p^m q̄sitū de deo de angelis 7 de celo. ¶ Circa p^m q̄sitū est de deo q̄tū ad suū esse: quātum ad suā potentiam: quantū ad eius predestinationem. Articulus. I.

Jrca p^m q̄sitū ē vtꝝ i deo sit tm̄ vnū ee. s.
c eēntiale: vl̄ ꝑter istud sit ēt i deo eē psonale: 7 vr̄ q̄ sic: qz aliꝺ ē pfez eē: aliꝺ filiuz eē 7 aliꝺ spūs scī eē: sz eē eēntiale nō est aliud 7 aliꝺ. g̃ 7c. ¶ P. Propriū for^e ē q̄ det eē. Sz i dīnis sūt tres ꝑsonales q̄ obtinēt vicē for^e. g̃ 7c.

¶ Contra Aug. dicit. In diuinis tm̄ vnum esse.

¶ R̄ñ° dōz: q̄ vitas fidei hz q̄ i dīnis solū ē distictio q̄ ē ex rel̄ones oppositas: rel̄o aūt sic̄ 7 q̄libet forma hz eē ex ꝓpatiōe ad illꝺ cui inest. vn̄ eē filiatiōis ē p ꝓpationē ad subm cui inest. rel̄o āt i dīnis nō distinguiť ab eo cui inest: vl̄ i q̄ ē: qz est ipsa res q̄ referť: sz distinguiť solū ex pte ei⁹ cui opponiť: 7 ex hac pte nō desiderať eē rel̄onis sz distictio 7 oppositio ei⁹: 7 iō est in deo vnū tm̄ eē. s. essentiale.

¶ Ad ꝑmū ḡ dōm ꝙ esse duplr dr̄. qñqz.n. esse idem est qđ act⁹ entis. qñqz aūt significat ꝓpōnē enūciatōis: ꝛ sic significat actū itellis: qūo itelligīt qñ dr̄ ꝙ aliud est esse pris ꝛ aliō fily: mō ꝑ mō. ¶ Ad z^m dōz ꝙ sicut ꝛ q̄libz forma pr̄nt tas facit esse. ſ. patrē q est diuinū esse: ꝛ facit tm̄ vnum esse inquantum paternitas facit esse.

Einde q̄sitū est de potētia dei. Et ꝑmo vtruz deus possit facere ꝓtradicto ria simul esse. z° vtruz possit facere infinita in actu. Articulus. II.

D primū dōz ꝙ nō: ꝛ B̄ non iportat in deo ipfectionē po⁹: ſz qz B̄ ñ bz rōnē possibilis. Nā oīs vtus actiua ꝓducit ef fectū sibi sil'ez. Dē āt qđ agit: agit inq̄tū ē ens actu. ḡ effect⁹ agētis ē ens actu. gcgd ḡ repugnat ei qđ ē eē actu: repugnat potētie actiue: qđ eēt si ꝺictoria sil' eēnt. ¶ Ad z^m dōz ꝙ esse aligd ifinitū actu posset suspicari ex ꝑ aspectu: qđ esset ipole: qz seq̄ret illud eē eq̄le deo: sed B̄ nō seq̄t: qz ei qđ est ifinitū oīb⁹ modis nō adeq̄t illi qđ ē ifinitū vno°. Dato.n. ꝙ est ignis ifinit⁹ fm magnitu dinē nō adeq̄bit deo: qz ꝛ si sit ifinit⁹ ignis in q̄titate: tm̄ ē qđ finitū spē. deus aūt oīb⁹ modis ē infinitus. Cū ḡ q̄ritur vtz sit pole deo facere aliqđ ifinitū in actu. Dōz ꝙ nō. potentie. n. agētis p itell'z aligd repugnat dupl'r. vno° qz repugnat potētie eius. alio° qz repugnat mō q̄ agit. ꝑ mō nō repugnat potētie dei absolute: qz nō iplicat ꝺictōez: ſz si cōsideret modus q̄ de⁹ agit: nō ē pole. de⁹. n. agit p suū itellectū: ꝛ p vbū qđ ē formatiuū oīum: vñ opz ꝙ oīa q̄ agit sint formata: infinitū aūt accipit sicut mā sine forma. Nā infinitū se tenet ex pte māe. Si ḡ de⁹ B̄ ageret: seq̄ret ꝙ opus dei eēt aliqđ iforme: ꝛ B̄ repugnat ei p qđ agit: ꝛ mō agēdi: qz p vbū suū oīa agit: quo oīa formant. Arti. III.

Einde q̄sitū est de ꝑdestinatione: vtz sit certa. ꝛ vr̄ ꝙ nō: qz possibile ē ꝑdestinatū dānari: sicut petrū si fuisset statī mortuus: qñ peccauit xp̄z negando. ¶ Si vo dicas ꝙ ꝑdicta locutio ē de dicto va: de re vero nō. Contra. qz hoc bz locum in formis separabilibus. Sed hec forma que est predestinatio est inseparabilis.

Respondeo dōz ꝙ ꝑdestinatio ē q̄dā ps dine puidētie: puidētia aūt dicit directionem aliq̄z i finē: ꝛ hec ꝑsupponit sciaz ꝛ volūtatē. Sic ḡ ꝑdestinatio bz certitudinē ex pte scie dei: q̄ nō pōt falli: ꝛ ex parte volūtatis dine: cui nō pōt aligd resistere: ꝛ ex pte puidentie: q̄ certissimo mō ducit ad finē: cū de⁹ sit sapiētissimus.

Ad primū ḡ dōm ꝙ predestinatio bz certitudinē: ꝛ tm̄ nō est neciuz ꝑdestinatū saluari: ſz remanet ꝓtingēs. Dictū est. n. ꝙ bz certitudinē ex scia volūtate ꝛ puidētia: ꝛ nullū istoz ꝓtingentiā ipedit. scia non: qz scia dei est futuroz: put sūt in pñti: ꝛ ex B̄ sunt determinata. volūtas nō: qz volūtas dei est p̄n^m toti⁹ entis: ḡ nō cadit sub rōne ꝓtingētie vel necitatis: sed hec effluūt ꝛ ordinantur ex dei volūtate: ꝛ sic ipsa dei volūtas facit q̄dā esse contingētia: ꝑparādo cās ꝓtingētes illis reb⁹ q̄s vult esse ꝓtingētes: ꝛ sil'r necias cās reb⁹ ꝛ effectib⁹ necessarys: ꝛ sic volūtas dei semp ipleſ: nō tm̄ oīa necio eueniunt: ſz eo mō quo de⁹ vult ea eē: ꝛ vult ꝙ sint cōtingēter. puidētia nō: qz non tollit ꝓtingētiā. ¶ Ad z^m dōz ꝙ bona ē distictio: ſz ad obiectū de formis dōz ꝙ al'r ē ō formis realib⁹: ꝛ al'r de ꝑdicatis: q̄ iportāt aligd ptinēs ad actū rōnis. qz in ꝑmis. ſ. realibus si i eis debeat br̄e locū tal' distō: oz inesse sep̄ationez in re ꝛ in ꝓsideratiōe: in scīs nō regrit: ſz oz ꝙ res illa cadat sup alia ꝓsideratiōe: ꝛ sic dico ꝙ iste ꝑdestinatus pōt considerari vel vt in se. vel vt dine cognitiōi relat⁹: ꝛ sic vno° attribuit ei ꝙ possit dānari. alio mō non. Arti. IIII.

Einde q̄sitū ē ō fato. vtz oīa sb̄sint fato.

¶ Rn̄° dōz ꝙ ꝑ oz scire gd sit fatū: ꝛ sic postea facil'r patebit ad ꝓposituz: videm° āt m'ta ꝓtīgēter euenire: ꝛ iō oli fuit dubiū: vtz ista q̄ variabil'r ꝛ iordiate ꝓtīgūt reducant ī aliquā cāz ordinātē: ꝛ q dicūt ꝙ nō dicūt fatū nihil eē: vt Tull⁹ dic. Quidā dicūt ꝙ ī aliq̄s cās supioꝛē ordināt: ꝛ isti noīauerūt fatū a foꝛ faris: q̄si h̄ oīa sint ꝑfata a q̄dā supioꝛe cā. ſz boz ē triplex opio. gdā. n. reduxerūt h̄ ī q̄dā seriez cāz: quā dicūt fatū: sic stoyci q dicūt ꝙ nihil ē qđ nō h̄eat cāz: ꝛ posita cā nece ē ponere effcm̄. Si ḡ euenit vl' ē tal' vl' tal' effect⁹: būit cāz: ꝛ hec cā alia cāz: ꝛ sic deceps: sic aligs ē occisus de nocte: qz exiuit domū. q̄re exiuit domum: qz siti uit. q̄re h̄. qz salsa comedit: ꝛ sic qz comedit salsa ex necitate moꝛit. Azz. rn̄det negās duo p̄⁹. ꝑ ꝙ nō gcgd fit bz cāz: sed tm̄ qđ fit p se. Oz aūt ego occidar me exeūte ē p accīs. z° dic ꝙ nō posita cā ponit effect⁹: qz pōt ipediri: ꝛ nō seq̄tur vel nō stat series cāz. Aly reducūt hec ī alia cām. ſ. in coꝛpa celestia: ex q̄z necitate dicūt oīa accidere: vñ dicunt ꝙ fatū nihil aliud ē q̄ vis positionis syderz. hec aūt opinio dupl'r ē falsa. ꝑ q̄tū ad res hūanas q̄ ꝓueniūt ab itellīg cū sit vt⁹ icoꝛpea nō subiacet actiōi alicui⁹ coꝛpis: ꝛ ponere aiaz subiacere vtuti coꝛpoz celestiū nihil aliō ē q̄ ponere ī tellectū ñ differre a sēſu: vt dic phs ī ꝑ ō aīa ī fine. (t.c.i5o. tm̄ p accīs ꝛ occasional'r subdit aīa celo. ſq̄tū itell's afficit ꝑ passionē coꝛpis: nō tm̄ ex necessitate mouet ab eo. z° qz multa ī reb⁹ nālib⁹ ꝓtīgūt q̄ nō accidūt ex necitate celi: ſz p accīs: ꝛ nō būt cāz. Aly reducūt oīa hec ī cām supraceleste ſcz in puidētiā dei: a q̄ oīa sūt ꝑdeterminata ꝛ ordinata: ꝛ fm istos fatū erit q̄dā effectus puidētie: qz puidētia nihil aliud ē q̄ rō ordis rer̄: put ē in mēte dīna: fatū vo ē explicatio illi⁹ ordis put ē in reb⁹. Uñ Boe. Fatū est imobilis dispō reb⁹ mobilib⁹ iherēs. Sic ḡ accipiēdo fatū pōt dici ꝙ oīa subyciunt fato: vñ dr̄ Osee. z. sup illō. Nō vocabis vltra Baalim ſz vir me⁹: qđ idē ē vtrūq̄z: ſz deus nolut B̄: qz Baalim nomē erat cuiusdā gētiū: ꝛ iō sūt vitāda noīa gētiliū: cū gb⁹ nec noīa ꝓuenit br̄e cōia: ꝛ iō Augu. dic. Si gs B̄ mō itelligat fatū ſniaz teneat linguā corrigat: vt non dicat fatuz: sed prouidētiaz dei. Articulus. V.

Einde q̄sitū ē de angelis. Et circa B̄ q̄sita sunt duo. Primū vtz eē angeli sit accīs ei⁹. ꝛ vr̄ ꝙ nō: qz accīs itelligīt ineſſe alicui preexñti: angelus aūt nō preexistit ipsi esse.

¶ Cōtra. Dyl. dic ꝛc. ¶ Rn̄° dōz ꝙ opio Auicē. fuit ꝙ vnū ꝛ ens semp ꝑdicāt accīs. B̄ aūt nō ē vez: qz vnū put ꝓuertit cū ēte signat subaz rel: ꝛ sil'r ipz ens. Sz vnū put ē p̄n^m nūeri signat accīs. Sciēdū ḡ ꝙ vnūqđq̄z qđ est in po⁹ ꝛ in actu: fit actu p B̄ ꝙ ꝑticipat actū supioꝛē: p B̄ āt aligd maxime fit actu ꝙ ꝑticipat p sil'itudinē p^m ꝛ purū actū. Prim⁹ āt act⁹ ē eē subsistēs p se: vñ ꝓpletōez vnū qđq̄z recipit p B̄ ꝙ ꝑticipat eē: vñ eē ē ꝓpletū oīs forme: qz p B̄ ꝓpleť ꝙ bz eē: ꝛ bz eē cū ē actu: ꝛ sic nl'a forma ē nisi p eē: ꝛ sic dico ꝙ eē subale rei nō ē accīs: ſz actualitas cuiusſz forme exñt'l: siue sine mā siue cū mā: ꝛ qz eē ē ꝓpletio oiuz: ide ē ꝙ ꝑ effect⁹ dei ē eē: ꝛ nulla cā dat eē nisi inq̄tū ꝑticipat opōnez dīnā: ꝛ sic ꝑe loquēdo nō ē accīs. ꝛ qđ Dyl. dicit dico ꝙ accīs dr̄ large oē qđ nō ē ps eēntie: ꝛ sic ē esse in reb⁹ creatis: qz in solo deo esse est eius eēntia. Arti. VI.

Secundo q̄sitū est vtrū diabolus cognoscat cogitationes hominum.

¶ Rn̄° dōm ꝙ cognoscere cogitatiōes cordis potest cōtingere dupliciter. in se. ꝛ per se. ꝛ in alio quo effectu. primo solius dei est. Dicit. is. Prauum ē coꝛ hominis ꝛ inscrutabile. vnde nec angeli sic eas cognoscunt: cuius rō ē triplex: vna ꝑ debilitatē esse quod

hñt eo q̄ supra gradū quo aligd ē ens in po⁹ ē gradus quo res sunt i aia. Alia rō ē: qz qđ ē i vitate cāe alicui⁹ nō pōt cognosci nisi a cā q̄ nata est mouere illā: volūtatē āt mouet solus de⁹. Cū g̃ oēs cogitatōes depēdeāt a volūtate sicut a sua cā: solus deus eas cog̃scit. Alia rō est: qz angeli illa q̄ cognoscūt nāl'r: cog̃scūt p spēs nāl'r ĩditas: z be sunt spēs rerū nāliū: nō āt cogitationū: qz hec nō reducunt ad cām nālē: vel nō ptinēt ad cognitionē nāliuz: tñ p effectus cogitationum cognoscūt cogitatiões: sic̄ z hō facit: cuz ipsi subtilius cog̃scunt effectus q causant ex cogitatiōibus. Nā fz cogitatões hō afficit aliq̄ passiõe: z p has mouet cor z hos motus subtilius ipsi cognoscūt q̄z nos: z sic aligd cognoscūt de cogitatiōibus cordis: z hoc Aug. dicit in lib. de diuinationibus demonū. Iz alibi dicat q̄ determinare in eis talem cognitionem sit presumptuosum. Articulus. VIII.

Einde q̄situ est de celo. Et circa hoc q̄sita fuerūt. ꝑ vtz celuz vl' mūdus sit eternus. C'Rñ°dõz q̄ nō. Sz mūdū icepisse est de nūero eoz q̄ cadūt sub fide nō sub demõstratiõe. Nā q̄ dependēt ex simplici volūtate dei pñt eē z nō eē: z ad hꝫ q̄ nō sit non inducit aliq̄ necessitas ex pte dei: dīna aūt bonitas q̄ est finis rez pōt ita eē si nō sit mūdus sicut si sit mundus. Articulus. IX.

de hoc q. 46 ar. 2

Ecundo q̄situz est: vtz celū sit aiatum. C'Rñ°dõz q̄ de hꝫ diuersimo de sentiūt doctores eccleſie. Diero. n. dic̄ sup ecclesiastē: q̄ sol est aiat⁹. Dama. hoc negat: z hec dr̃ia ēt est apud phos. Plato. n. z Arist. ponunt corpora supcelestia aiata eē. Anaxa. vero nō: z iō legit fuisse occisus. Ego aūt dico fz Aug. z. sup Ben. ad lr̃az. q̄ nō refert ad fidē vtrū sic vel alr̃ sit: vñ hꝫ nō determinat i ench. addēs q̄ si ponamus corpa celestia esse aiata; nō iō erunt in iudicio tres ordines iudicādoruz. s. angelo⁹ z hominuz z aiarū: qz ille aie cōputabunt cū angelis: z hoc sensisse videtur ille qui fecit prefationez cum dicit: Celi celorūq̄ virtutes. Et ratio pz. Articulus. X.

Einde q̄situz est de hoīe q̄tuz ad nām: z q̄tū ad gr̃am: z q̄tum ad culpaz. Circa ꝑmū q̄sita sunt tria. Primo q̄tū ad aiaz Scõo de cognitiõe aie. Tertio de effectu cognitionis. Circa aiaz q̄sita sunt duo. Primo vtruz aīa pficiat corpus imediate vel mediāte corporeitate.

C'Rñ°dõz q̄ i nullo corpe ē nisi vna forma subal'. cui⁹ē rō triplex. p⁹ē qz si ples sequēs nō erit forma subal' q̄ fac̄ esse simpl'r: sz solū accñtal': q̄ fac̄ eē hꝫ. Item si sit acgsita forma subal' nō erit gnātio simpl'r. Itē qz nō eēt cōpositū ex aīa z corpe vnū simpl'r: duo simpl'r z vnū p accñs. Si dicat corporeitas forma corpis corporeitas dr̃ dupl'r. q̄nq̄ tres dimẽsiões: z hꝫ nō est forma subalis: sz accñs. aliq̄n dr̃ q̄dam forma ex qua ꝓuenit trina dimẽsio: z hec nō est alia a forma specifica. Articulus. XI.

Ecundo vtrum anima sit ex traduce. C'Rñ°dõz q̄ Aug. hāc q̄nez nō ỹterīat: sz ideterminatā relingt i lib⁹ ō eccl'iasticis dog. sz ille lib⁹ ñ ē Aug. sz Hingnady. Hze. ēt nō vult ỹtermiare. Credēdū ē tñ q̄ nō: z ē vna rō phi libz de aīalib⁹: q̄ ipo'e ē q̄ vtus corpea ꝓducat id qđ excedit cōp⁹. vt⁹ āt seis ē vt⁹ corpea. Alia rō ē. 7. met. (t.c. 27.) qz. n. qdā posuerūt q̄ forme nāles sūt ex creatione. Cū. n. mā aeris recipit formā ignis aut ierat: z sic ē latitatio: aut nō: g̃ fit ō nouo ñ ex aliq̄: sz ex nibilo. g̃ creaī. Soluit phs: qz for⁹ nō fit sic̄ nec ens: vl' eē hñs p se: sz fit ꝓpositū qđ bz eē subsistēs. Si ergo est aliq̄ forma q̄ p se subsistat: illa bz per se fieri: aīa aūt bz esse p se subsistens: z remanet corrupto corpore: z ita opz q̄ bēat suū fieri. Arti. XII.

Einde q̄situ ē de cognitiõe hois: vtruz intellect⁹ hūan⁹ cog̃scat singularia.

C'Rñ°dõz q̄ aligd cognoscit dupl'r: directe z ĩdirecte. s. p reflexionē. Differt aūt iter intell'm hūanū z diuinū: qz humanus nō cognoscit directe singulare: diuinus aūt sic. qz cognitio fit p sil'itudinē cogniti in cognoscēte: z hec ē in itellectu nr̃o p abstractionez a ꝓditiõib⁹ idiuiduātib⁹ z a mā: z iō cuz recta cognitio sit p spēs: iō nō cognoscit directe nisi vl'e. Itellect⁹ aūt diuin⁹ cognoscit nō p sil'itudinē a re acceptā: sed p extēsionē sue essentie ad res: z hec sil'itudo. s. dīna eēntia in deo est oīum q̄ sūt in re exp̄ssa sil'itudo: z iō directe cognoscit gcgd ē in re z qđ ptinet ad mām ĩdiuidualē. Sz q̄rēs phs si sepat⁹ ē itellect⁹ z cog̃scit q̄ sūt i mā. dicit q̄ opz q̄ hꝫ cog̃scat z alia: sic̄ formas sepatas cog̃scit itellu: z ꝓiūcta mãe p imagiationē aut alio⁹. s. p extēsionē in q̄tū ꝓiūgit fātasie q̄ repsentat sibi fantasma: z sic ĩdirecte cognoscit. Arti. XIII.

Einde q̄situ ē de effcū cognitiõis. z p vtz habitus scie acgsite remaneant post hāc vitā. C'Rñ°dõz q̄ circa hꝫ ē duplex opinogdā dicūt q̄ nō sequētes Auicē. in. 6. nāliuz: q̄ spēs acgsite nō remanent in itellectu possibili: nisi quādiu actu stelligit: qđ est falsuz. Naz itell's possibilis recipit spēs z retinet fz modū suū. vñ cū ipse sit imobilis: vtpote imālis z icorruptibil: recipit spēs intelligibiles fm modū suū: z nūq̄ ide recedūt: z q̄ sint ibi ēt dū actu nō itelligit. pz. 3. ō aīa (t.c. 8.) vbi dr̃ q̄ sūt i aīa alr̃ q̄ dū actu itelligit. s. habitu: z sic dico q̄ remanēt sive in dānatis sive i beatis: sz destruunt bi hꝫ scia q̄tū ad modū scie: qz hꝫ semp itelligit ꝓuertēdo se ad fantasmata pp cor⁹: z nō solū pp hꝫ fātasmatib⁹ idigem⁹: sz ad vtēdū hꝫ spēb⁹: z iste modus nō erit tūc: qz nō ꝓuertet se ad fantasmata. Ar. XIIII.

Ecūdo vtz vba būana habeant viz ad mouendū bzuta: puta serpentes.

C'Rñ°dõz q̄ aligd pōt hr̃e vtutē aliquam: z fm ꝓpriā nāz z fz vtutē supioris cāe. vbi gr̃a. cōmixtū ex elementis hꝫ vtutē vnā ex nā elemẽtoz fm motū pdñantis elemẽti. aliā hꝫ ex corpore elesti: sic̄ q̄ adamas attrahit ferruz: qđ nō reducit in vtutem elemẽtarē. Aliq̄ g̃ dicūt q̄ nō solū nālia corpa: sed z artificialia sortiunt vtutes aliq̄s ex impressiõe corpoz celestiū: puta imagines vel figure sub certa cõstellatione facte: z hꝫ vez est. s. q̄ sup artificialia fit hꝫ vtus ipressa. pōt ēt dici q̄ vba ꝓlata in certo tpe bēant efficaciā mouēdi. sz hꝫ nō est verū. Nā in rebus nālibus oia q̄ hñt aliquā vtutē ex corpore celesti: hñt illā ꝓntez aliquā formam: vnde nihil agit ad spēm nisi ex vtute corporis celestis: z sic forma ē ꝑpus in vnoq̄q̄ q̄ vtus ad talia. Remota g̃ ꝓxi remouet posteri⁹. Si g̃ hꝫ vtutes attribuūt aligbus: opz q̄ radicent sup formā aliquā. forme aūt artificiales nō sunt nisi figure q̄daz: z iō falsuz est q̄ vba z hꝫ vtutē aliquā habeant ex corpore celesti: sz si hñt aliquā: hoc hñt ex spū ĩmundo q̄ ĩmiscet se verbis hoīum vt decipiat fm Aug. vñ aliq̄n vtūtur verbis fabulosis z falsis z vanis: gbus ad illudēduz hoies se ĩmiscent. vñ oia ista friuola z supstitiosa sunt z imagies astronomice: in gbus z si nō assit aliq̄ exp̄ssa ĩuocatio demonū: tñ est ibi gdaz tacitus ꝓsensus. Tamē si aligs dicat verba dei z sacra sine imutatiõe z fraude: sed bona z diuina intētiõe nō est incātatio sed oro. Chriso. tñ sup Matth. ibi. Dilatant philacteria ꝛc. reprehendit illos q̄ collo verba euāgely suspēdūt: z cū vtus euāgely nō sit in figuris lr̃arū sed in fide. Non tñ dāno illos qui super se gerunt euangelium ex deuotione: qz beata Cecilia euāgeliū xp̄i semp gerebat in pectore: sine tñ aliqua additione vel verborū vel caracterum: vel ceterorū suspectorum.

Einde q̄sitū ē de hoīe q̄tū ad gr̄az. Et circa h̄ q̄rūt tria. ꝑ de sacr̄is. 2° de vtutib⁹. 3°de officys. De ꝑ tria q̄sita sūt. ꝑ de sacr̄is gr̄e. 2°de effcū sacr̄oꝝ. 3°de vnitate eccl̄ie. De sacr̄is gr̄e q̄rebant duo. Primo ō baptīsmo. 2°de penitēcia. Articulus. XV.

d

B primuz q̄rit vtꝝ aqua bēat vtutez ad emūdationē. i. vtꝝ ꝑpa virtute mundet vel virtute cōcomitante.

¶ Rñ°dōz ꝙ duplex ē opīo i hȝ:ñ solū ō aq̄: sz de oīb⁹ eccl̄ie sacr̄is. Quidā. n. dicūt ꝙ sacr̄a nō hñt vtutē vl̄ viz opandi i aīa:sz tm̄ ex̄:7 dīna vt⁹ ꝓcomitās fac̄ illuz effcm̄:7 iducūt exēplū Ber. sit aliqs ep̄us q̄ inestiat aliquē de ꝑbēda ꝑ anulū. anulus nō ē cā ꝑbēde:sz signū. Sz h̄ nō est sane dcm̄:qz sic nō eēt aliq̄ ꝓgatiua sacr̄oꝝ noue legis ad vetera:qz ēt i ill' vt⁹ coassistēs fidei credētiū i xp̄z vēturū iustificabat. ¶ Et iō dōz ꝙ sacr̄a hñt i se vtutē iustificādi:7 ad alios effect⁹ ad q̄s ordināt̄:7 nō solū ꝙ sint signū. vñ Aug. Que ē tāta vis aq̄ ad corp⁹ tāgat 7 cor abluat. Sciendū tm̄ ꝙ z^r ē vtus. s. ꝑpa 7 instr̄al. sic ꝑz in serra:sic sacr̄a hñt vtutē instr̄alē ad spūalē effectuz:qz cuz sacr̄m adhibet cū iuocatiōe dīna efficit būc effectū:7 h̄ ē ꝓueniēs:qz vbū ꝙ qō oīa sacr̄a vtutē hñt:būit carnē 7 fuit vbū dei: 7 sic caro xp̄i būit vtutē instr̄alē ad faciēdū miracl'a pp ꝓiunctū ad vbū:ita sacr̄a ꝙ ptinā ad xp̄z crucifixū 7 passū. Ar. XVI.

Einde q̄sitū ē de pnia. Et ꝑ vtꝝ ñ bñs curū aīaꝝ possit absoluer̄ i foro ꝑfessiōis. ¶ Rñ°dōz ꝙ alr ē i sacro pnie:7 alr i gbusdā alys sacr̄is. Nā i gbusdā g bz ordinē ꝑt ex h̄ ipo iducere effcm̄ sacr̄i i oī cāu. s. i ill' i gb⁹ qō ē effect⁹ sacr̄oꝝ ē res ex̄ns ex̄ sacr̄z. vñ sacerdos ōgradatus 7 excōicatus sz peccet:tm̄ consecrat 7 baptiçat:7 sil'r eps ꝓsecratus:qz ꝓfert caracterē. In pnia aūt non ip̄imit̄ caracter nec effect⁹ nisi iustificatio penitētis:qō nō pōt fieri nisi p potestatē iudicatiuā. Nō bñs aūt curā aīarum non bz banc potestatem. Articulus. XVII.

Ecūdo vtruz liceat in aliq̄ casu reuelare cōfessionē. ¶ Rñ°dōz ꝙ nō nec verbo nec facto nec nutu nec aliq̄ signo. licet facere:qz est sacrilegiū. Naz ita est in sacr̄is noue legis ꝙ efficiūt qō figurāt. effectus aūt pnie est occultatio pcōzuz ab oculis dei viuētis:7 hec occultatio significat̄ p secretū ꝓfessiōis:7 iō sic̄ ppbanaret sacr̄m q ꝓficeret corp⁹ 7 sanguinē xp̄i de alio q̄ de pane 7 vino. Ita esset reuelans sacrilegus. Articulus. XVIII.

Ertio vtꝝ liceat appetere episcopatum. ¶ Rñ°dōz ꝙ ꝓtigit appetere plationē dupl'r:aut pp nec̄itatē vrgētē:aut nō vrgētē. ꝑ°dupl'r:vel qñ iponit̄ a sup̄iozi:vl' qñ nō inuenit̄ alīqs q velit on⁹ platiōis subire:tali nec̄itate exñte meritoziū ē appetere. Unū Isa. 6. Quē mittaz 7 qs ibit nob rñdit. Ecce ego mitte me:tm̄ añ dixit se idignū. 2°mō. s. qñ nō vrget nec̄itas:sic nō lz:qz non pōt carere aut vitio iniustitie:si velit se minorē ꝑferre maiorib⁹:aut vitio p̄suptionis:si reputet se sufficiētē ꝓferri alys:vñ Chrisо. Primatus eccl̄iasticos cōcupiscere nec iustū nec vtile: super illud. reges gētiuz 7c. Articulus. XIX.

d

Einde q̄sitū est de effectu sacr̄oꝝ:vtꝝ cōpaternitas causet̄ ex ꝑambulis ad sacr̄a. puta ex cathecismo 7 hȝ. Et vī ꝙ sic. Dic̄ eniz q̄dā decre. ꝙ a ꝑ pabulo salis non pōt fieri vxor. g̃ ꝑbit̄ ibi cōpaternitas. ¶ ꝑ. cathecuminus censet̄ xp̄ianus. Sz g dat xp̄ianismū efficit̄ cōpater. g̃ 7c.

¶ Rñ:gdā dicunt ꝙ oīa illa sacr̄alia sufficiūt ad cāndū cōpaternitatē. Quidā dicūt ꝙ soluz ꝑbit̄ q̄tū ad tria. s. in cathecismo: baptismo: 7 ꝓfirmatiōe. Sz mihi vī ꝙ solū ꝑbit̄ in duob⁹. s. in baptismo 7 ꝓfirmatiōe: qz cōpaternitas sil'itudo q̄dā est pr̄natis: pr̄nitas aūt nō fit nisi in gnātione: 7 ideo soluz in illis sacr̄is in gbus est q̄dā gnātio spūalis: cō trabit̄ cōpaternitas que matrimoniuz impedit.

¶ Ad p^m g̃ dōz ꝙ illa nō sunt itelligenda sigillatim: sz sunt accipiēda collectiue 7 sil'. qz in oībus istis aligs efficit̄ ꝓpater. ¶ Ad z^m dōz ꝙ cathecumin⁹ dr̄ xp̄ianus ꝑ fidē non ꝑ baptismuz quē nō duz suscepit: 7 ille qdē dat xp̄ianismū q dat sacramentuz baptismi. Articulus. XX.

Einde q̄situ fuit: vtꝝ sit vna eccl'ia q̄ fuit in p̄n°tpe apl'oꝝ: 7 que ē mō. Et vī

d

ꝙ nō. qz nunc nō vtit eisdē regulis. Tunc. n. ꝑlati erāt sine auro 7 argento in çonis suis. g̃ 7c.

¶ ꝑ. non legit̄ ꝙ xp̄s 7 apostoli habuerint castra. modo autem eccl̄ia habet. ergo 7c.

¶ Cōtra. Mat. vlti. Ecce ego vobiscuz suz vsq̄ ad cōsumationē seculi. hoc aūt nō intelligit̄ tm̄ de apl'is: qz oēs mortui sunt: 7 adhuc seculū non est cōsumatuz. ergo 7c.

Rñdeo dōm ꝙ eadē est nuō eccl'ia q̄ tūc erat 7 q̄ nūc ē: qz eadē fides 7 eadē fidei sacr̄a: eadē auctoritas: 7 eadē ꝑfessio: vñ dic̄ apl's. Diuisus est xp̄s: absit.

Ad primū g̃ dōm ꝙ vba Math. tripl'r exponunt. Hyl. 7 Ambro. exponūt ꝙz sensuz mysticuz dicētes. Nolite portare aup 7c. i. nihil in spūalibus ministerys auro vēdatis: nō duas tunicas. i. nō duplicē aīum habeatis. Aly exponūt ad l'raz: 7 vna expō est Aug. q dicit ꝙ illa vba nō dr̄ p modū p̄cepti: sz ꝑmissiōis: ita ꝙ q non seruat nō peccat: 7 q seruat meli⁹ facit: vt sit sensus. Nolite portare. i. q̄n itis ad p̄dicāduz nolite soliciti eē de expēsis: qz debent̄ vobis a pp'lo. Dign⁹ ē. n. operarius 7c. q̄si diceret. Jō ꝑmitto ꝙ nō portetis qz digni estis accipere ab alys q̄bus p̄dicatis. Paulus h̄ nō fuauit: 7 tm̄ ꝺ regulā hāc nō fecit: sz superogauit. Alia expō ē alioꝝ sc̄oꝝ q dicunt ꝙ hec dicta sunt p̄ceptiue: sz h̄ p̄ceptū datū ē nō ad semp̄ fuādū: sz ad p̄mā missionē: bis. n. eos misit. s. añ passionē iudeis: 7 post resurrectionē gētib⁹. Jn p° dixit eis. In viā gētium ne abieritis. Jn 2° dixit. Docete oēs gētes. Jn 3° mādauit ꝙ p̄ dicta seruarēt: nō autē in scōa. 7 rō huius est: qz in p° soluz mittebant̄ ad iudeos: apud q̄s cōsuetum erat ꝙ magistri eoꝝ ab eis sustentarent̄: 7 iō sine scādalo poterāt accipere 7 vti ptāte sibi cōcessa: apud vero gētiles nō erat hȝ ꝺsuetudo: qz apud eos nō erāt hȝ predicatores. Et ideo fuisset eis scandalū: 7 visuz fuisset eis ꝙ pro questu apl'i p̄dicarēt: 7 iō Paulus hoc preceptuz nō seruauit in gētibus: 7 iō dñs in scōa missione dixit. Nunc g bz sacculuz tollat sil'r 7 peraz.

¶ Ad z^m dōm ꝙ Aug. rñdet in epl'a ꝺ donatistas: 7 habet super illud ps. Quare fremuerūt gētes. distinguit. n. diuersa tēpora eccl'ie. Fuit. n. tēpus q̄ astiterunt reges aduersus xp̄m: 7 in illo tpe nō solum nō dabāt fidelibus: sed 7 eos occidebant. Aliud vero tēpus est nunc: quo reges intelligunt 7 eruditi seruiunt dño Jesu xp̄o in timore 7c. Et iō in isto tēpore reges sunt vasalli eccl'esie: 7 iō est alius status eccl'esie nunc 7 tunc: non tm̄ est alia eccl'esia.

Einde quesituz ē de vtutibus. Primo de q̄dā vtute itellectuali. s. ō veritate.

d

2°de vtutib⁹ moralibus. De vitate q̄sita sunt duo. Primo de fortitudine vitatis. 2°de ꝓfirmatōe vitatis q̄ ē p iuramētum. Arti. XXI.

B primū q̄stuz ē: vtꝝ vitas sit fortior inter vinū regē 7 mulierē. Et vī

a

ꝙ vinuz: qz imutat maxie hoiez. Jtez ꝙ rex: qz pellit hoiez ad id qō ē difficillimuz. s. ad hoc ꝙ se exponat piculo mortis. Jtē ꝙ mulier: qz dñatur ēt regibus. ¶ Cōtra. Esdre. Fortior est veritas.

¶ Rñdeo

Respõdeo dõz ꝙ hec ẽ qõ ꝓpositꝫ inuenib⁹ dissoluẽda i Esdra. Sciẽdũ ꝯ ꝙ si ꝓsiderem⁹ ista q̃tuoꝛ ꝛz se.s. vinũ regẽ ꝛ mulierẽ: ꝛ vꝛitatẽ: nõ sũt ꝓpabilia: qꝛ nõ sũt vni⁹gnis: tñ si ꝓsiderent ꝓ ꝓpationẽ ad aliquẽ effectũ: ꝓcurrũt in vnũ: ꝛ sic pñt cõpari. Dic ãt effect⁹ in quẽ ꝓuenũt ꝛ pñt: est imutatio coꝛdis hũani. Qõ ꝯ iter ista magis imutet coꝛ hois videdũ ẽ. ¶ Sciẽdũ ẽ ꝯ ꝙ immutatiuũ hois qõdã ẽ coꝛpale ꝛ aliꝯ ẽ aiale: ꝛ ℔ ẽ duplex: sensibile ꝛ itelligibile. Intelligibile ẽt ẽ duplex. s. practicũ ꝛ speculatiuũ. Inter ea aũt q̃ ptinẽt ad imutãtia nãl⁹ fm disponẽ coꝛpis ℔ excellẽtiã vinũ: qõ fac̃ ꝓ talenta log. Inter ea q̃ ptinẽt ad imutãdũ appetitũ sensitiuũ: excellẽtius ẽ delectatio: ꝛ ꝑcipue circa venerea: ꝛ sic mulier est foꝛtioꝛ. Itẽ in practicis ꝛ in reb⁹ hũanis q̃ pñt ℔ facere: maximaꝫ ptãtẽ hz. rex. In speculatiuis sũmũ ꝛ potẽtissimuꝫ ẽ vitas: nũc aũt vires coꝛpales snbyciunt virib⁹ aialib⁹: vires ꝙales intellualib⁹: ꝛ itelluales practice speculatis: ꝛ iõ simplr veritas dignioꝛ ẽ ꝛ excellẽtioꝛ ꝛ foꝛtioꝛ. Articu. XXII.

Ecundo q̃rit: vtꝫ accipiẽs doctrinã alicuius experimẽti sub iuramẽto nõ cõicãdi: teneaꝫ seruare iuramẽtũ. ꝛ vꝛ ꝙ sic. qꝛ sic obligat⁹ nõ dz facere aliqd qõ vgat in ꝺctrimẽtũ illu⁹ ꝯ dedit vel ꝯ docuit: ℔ ãt esset si alys cõicaret. ꝯ ꝛc. ¶ ℙ. cõicare tale expimẽtũ nõ tenetur ex pte salutis eterne alicui. Cũ ꝯ nõ teneatur alteri cõicare nõ dz sic obligat⁹ cõicare. ¶ Contra. Non cõicare salubꝛe remediũ siue qõcũq; bonũ est ɔ charitatẽ. ergo ꝛc.

Rñdeo alr dõz ẽ ℔ simplr ꝛ alr in casu. simplr loquẽdo nõ tenet: ſz male fecit iurãdo: iuramẽtum eni nõ solũ amittit viz qñ iuramẽ⁹ ẽ illicitũ: ſz ẽt qñ iurando peierat: qꝛ iuramẽtũ obligãs dz bñe iudiciũ iustitiã ꝛ vꝛitatẽ: ſz ꝛ si iuro qñq; aliqd qõ lz mihi nõ facere: pura nõ ire ad eccl̃iaz: nõ lz tñ iurare: qꝛ lz sit mihi licitũ ꝓ aliq̊ ꝛpe nõ facere vel dimittere hꝺ bonũ qõ ẽ ad eccl̃iaz ire: nõ tñ lz mihi iuramẽtũ iterponere: ꝛ aiuz obfirmare ad aliquod bonũ nõ faciẽdũ: qꝛ ℔ ẽ facere ɔ spñs̃cñ: ꝛ iõ iuramẽtũ ɔ oẽ id qõ ẽ de gñe bonoꝝ ẽ illicitũ: ꝛ nõ ẽ ꝟuãduz: tñ in casu ꝟuare tenet: puta si ille vel ali⁹ su fficies medic⁹ pñs esset ꝛ paratus eẽt curare ꝛ vti illo expimẽto i salutẽ coꝛpalẽ aliorum. ¶ Et sic pz solutio ad obiecta.

Einde q̃situ est de vtutib⁹ moralibus. Et ꝓmo de virtutibus fm se. Scõo specialiter de quodam actu iustitie. s. de restitutione. Articulus. XXIII.

AD primũ q̃situ ẽ: vtꝫ vtutes morales sint connexe. Et vꝛ ꝙ non: qꝛ acgrunt ex actib⁹ ꝯ sunt diuisi ꝛ distincti. ꝯ ꝑt acgri vna vtus sine alia. ¶ ℙ. Aug. dic̃. nihil ɔ diuinã inlaz dic̃ ꝯ dic̃ ꝙ ꝯ hz vnã ñ hz oẽs. ¶ ℙ.

Respõdeo (vtutes bñt ex ꝓsuetudie q̃ regrit tps. dõz fm oẽs scõs ꝙ sic: ſz loq̃ndo de virtutib⁹i cõl duplex rõ assignaꝫ a diuersis: fm ꝙ diuersimode locuti sũt de vtutib⁹. vtutes. n. cardiales dupl̃r accipiuntur ab aliꝯbus. Quidã. n. dicũt vtutes eẽ q̃sdã modos gnãles ꝯ regrunt in oi vtute: puta ꝙ foꝛtitudo ẽ q̃cũq; firmitas animi i ꝯbuscũ qz reb⁹: ꝛ pantia ẽ moderãtia ai in oib⁹ reb⁹: ꝛ sic de alys. Et ſz istos neẽe ẽ ꝙ vtutes sint cõnexe. qꝛ isti modi gnãles regrunt in oi virtute: ꝛ si aliqꝺ boꝛ defuerit nõ ẽ vtus aliq̃: qꝛ si ꝛpantia rectitudinez nõ bẽat q̃ ẽ iustitia: vel non bẽat animi firmitatẽ q̃ est foꝛtitudo: ꝛ sic de alys: nõ ẽ vtus: ꝛ hũc modũ Aug. ponit. z. de tri. ꝛ magr in. z. sn iarũ. Aly ãt accipiũt distõnẽ haꝫ vtutũ ſz determinatas mãs: sic Ari. ꝛ peripatetici. vñ pudẽtia fm ꝙ hm nõ ẽ recta rõ oibus: ſz solũ in agibilib⁹: sil̃r iustitia nõ dic̃ rectitudinẽ ai circa ingsitionẽ oiuz cãrũ: ſz tñ circa cõmutationes ꝛ distributiões ꝛ actiões hũanas: q̃ sunt ad alteꝫ. Foꝛtitudo ẽt dic̃ firmitatẽ ai nõ circa oĩa: ſz circa ea in ꝺb⁹ est difficillimũ aiuz foꝛtẽ hñe. s. circa picula q̃ sunt i bellis. Tẽpãtia vo ẽ circa ea i ꝺbus difficillimũ ẽ aium moderare. s. circa ꝺlectatiões gust⁹ ꝛ tact⁹: q̃ sũt maxie ꝺlectatiões: nõ in ꝺbuscũ qz alys ꝓcupiscẽtys: sic̃ scie vel pecunie: ꝛ sic ẽt loquẽdo de vtutib⁹ vtutes morales sũt ꝓnexe: cuius ꝓnexionis rõ accipiꝫ ſz ꝑm ex pte pudẽtie: qꝛ nulla vtus ꝑt bñ sine pudẽtia: ꝛ ipole est bñe pudẽtiã sine vtutib⁹ moralibus. cui⁹ rõ ẽ: qꝛ pudẽtia nihil aliud ẽ q̃ recta rõ agibilũ. Impole est aũt rectã rõnẽ bñe circa aliqꝺ nisi ex recta rõe circa ꝑn⁹. ꝑn⁹ aũt agibiliũ sunt fines vtutũ: ꝛ circa fines virtutũ nullus bñ se hz nisi ꝑ bitũ illius vtutis: ꝛ sic neẽe est ꝙ pudẽtia bẽat secũ alias vtutes morales: sil̃r alie ñ pñt bñ sine pudẽtia. ℙ ot. n. aligs bñe iclinationẽ nãlẽ ad act⁹ alicui⁹ vtut̃l sine pudẽ⁹: ꝛ q̃to hz maioꝛẽ icliationẽ sine bitu vtutis: tãto pei⁹ẽ: ꝛ pls ipingere põt sine pudẽ⁹: sic̃ pz ꝺ illo q hz foꝛtitudinẽ nãlẽ sine discretione ꝛ pudẽtia. Et iõ dicit Greg. Cetere virtutes nisi ea que agũt prudenter agant ꝛc. Est ꝛ alia rõ ꝓnexiõis in virtutibus gratuitis ꝑ charitatẽ in q̃ ꝓnectunt̃: qꝛ q hz charitatẽ hz oẽs vtutes gratuitas. ꝛ

Ad primũ (sil̃r q hz vnã habet charitatem.

Ad primũ ꝯ dõz ꝙ act⁹ nõ sũt diuisi ſz vtutes: qꝛ ñ põt eẽ actus tpantie sine actu foꝛtitudis: nec foꝛtitudis nisi cũ actu tpantie ꝛc. ¶ Ad z^m dõz ꝙ ℔ dr: qꝛ non ꝓbat̃ per auctem biblie. ¶ Ad ȝ^m dõm ꝙ nõ dicũtur morales a cõsuetudine sed amoꝛe: ꝛ dato ꝙ indigeant tẽpoꝛe: tñ nõ habebit virtutem nisi sit pudens.

Einde q̃situ ẽ de restõne: q̃ ẽ act⁹ iustitie. Et circa ℔ q̃sita sũt tria. ꝑ de illis q pp ptes sunt ex̃ ciuitates. z° de eo q mala fide longo tpe ꝓscripsit. ȝ° de eo qui aliena consumpsit. Articulus. XXIIII.

Irca p^m q̃ritur: vtꝫ expulsi pp ptes possint expetere bona sua ab illis q sunt in ciuitate manẽtes. Et vꝛ ꝙ non. qꝛ multi de his q sunt i ciuitate culpã nõ hũerũt ad eoꝝ expulsionẽ: ꝛ sic punirent aliq ꝓ culpa alteri⁹. ¶ ℙ. expulsi fuerũt ɔ ptẽ eccl̃ie: ꝛ sic iustũ bellũ. q̃ actio est ɔ eos: ꝛ sic dãna eis nõ sunt restituẽda. ¶ ℙ. ſz pbz cũ mutaꝫ ordo citatis nõ remanet eadẽ ciuitas: ſz cũ mutaꝫ dñiũ ꝛ ꝑncipatus: mutatur ordo: ꝛ sic nõ ẽ eadẽ ciuitas. q̃ expulsi nõ ptinẽt ammodo ad ciuitatẽ q̃ ꝑus erat. q̃ nõ tenenꝫ eis ad restõnem.

¶ Contra. q spoliaꝫ a raptoꝛe põt repetere ꝛ accipe ea que

Rñdeo (sunt sibi ablata. ergo ꝛ illi expulsi. dõz ꝙ aut sunt expulsi iuste. s. ꝑ eoꝝ culpã: ꝛ sic nõ pñt repetere amissa. aut iniuste. i. sine culpa ꝛ sine debito ordie iust⁹: ꝛ sic pñt repetere. Si ãt bñt supioꝛẽ: debẽt ꝓ supioꝛẽ peteꝛ sibi restitui: si ãt ñ bñt supioꝛẽ: ipsimet pñt

Ad primũ q̃ dõz ꝙ nõ punit̃ sic (si pñt recupare. aliqs ꝓ petõ alteri⁹: ſz ꝓ suo: qꝛ maioꝛes oĩa faciũt auctẽ ꝛ fauoꝛe ꝑsonꝫ: ꝛ sic ꝑsonꝫ i fauẽdo maioꝛib⁹ fuit in culpa. ¶ ℙ. illõ itelligit̃ de pena spũali: q̃ nulls punit̃ sine ꝑpa culpa: nõ de coꝛpali q̃ frequẽter vn⁹ ꝓ alio punit̃. ¶ Ad z^m dõz ꝙ in q̃tũ iuste agũt sũt ꝓ ecclia. iq̃tũ in iuste ɔ eccl̃iã. ¶ Ad ȝ^m dõz ꝙ si sũt eedẽ ꝑsone m̃ãfe^m est ꝙ tenenꝫ sibi. Alie oĩo ñ tenenꝫ. Ar. XXV.

Ecundo q̃rebaꝫ: vtꝫ ille q mala fide ꝓscripsit teneaꝫ ad restõnẽ. ꝛ vꝛ ꝙ nõ. qꝛ lex dic̃ ꝙ ꝯ ẽt mala fide ꝑscribit acgrit dñiũ. ¶ ɔ. ꝺcre. dic̃ ꝙ tenet̃: nec acgrit dñium.

Rñdeo dõz ꝙ circa ℔ ẽ ɔrietas iuris ciuilis ꝛ canonici: qꝛ ſz ius cile talis ꝑscriptio tenet: fm ius canonicuz talis ꝑscribere non põt: ꝛ rõ huius ɔrietatis est: qꝛ alius est finis quẽ intẽdit ciuilis legislatoꝛ. s. pacem serua-

re ꝛ stare iter cines: q̄ ipediret si pscriptio nō curreret: gcunq; n. vellet possz vēire ꝛ dicere: istud fuit meū q̄cunq; rpe. Finis aūt iuris canonici tēdit ad getē eccliē ꝛ salutē aiarū, nullus aūt in pctō saluari pōt nec penitere de dāno vel de aliēo nisi rō pēset. ¶ Et iō dōz ē ꝙ si gs pscribat bōa fide possidēdo nō tenet ad restōnē: ēt si sciat alienuz fuisse post pscriptionē: qz lex pōt aliquē ꝑ pctō ꝛ negligētia punire in re sua: ꝛ illā alteri dare ꝛ ꝓcedere: sz g mala fide pscribit tenet emēdare ꝛ satisfacere reddēdo dānū qō intulit.

Ad primū g̃ dōz ꝙ verꝫ est ꝙ oia sūt p̄n̄m ad gubernādū nō ad retinēdū sibi vel ad dāduz alys: ꝛ si q̄ leges tales sūt tyrānice sunt ꝛ nō absoluūt a cōsciaz a foro iudiciali ꝛ violētia. Articu. XXVI.

Certio q̄rebat: vtꝫ ille g rē alienā ꝓsūpsit teneat ad restōnē. ꝛ vr̄ ꝙ nō: qz ille cui⁹ res fuerat nō bz actōez i ꝓsūptorē: itellige si ius bz casum in pscriptiōe. ¶ Cōtra. iste mala fide possedit alienū qō consumpsit.

¶ Rñ⁹ dōz ꝙ tenet: cui⁹ rō ē, qz glibz tenet ad faciēdū iustitiā alteri: cōsistit aūt iustitia in q̄dā eq̄litate: vñ nisi reintegretur equalitas non pōt aliquis esse iustus: inequalitas aūt fuit ꝙ cōsumpsit rē nō suā: ꝛ ideo opz ꝙ reddat.

¶ Ad p̄m g̃ dōz ꝙ lz ñ bēat actōez i eū q ꝓsūpsit ꝛz ius ciuile bz tñ ꝛz ius dīnū: cui⁹ finis ē salus aiaꝝ. ꝛ iō ei repugnat.

Einde q̄sita sūt dt officys q̄tuō. ꝑ dō offō exposituz sacre scripture. z⁹ de offō ꝓdicatorū. 3⁹ de offō ꝓfessoꝝ. 4⁹ de officio vicariorum. Articulus. XXVII.

Ad primuz q̄sitū est: vtꝫ oia q̄ doctores sci dixerunt sint a spū scō. ꝛ vr̄ ꝙ nō. qz i suis dictis sūt aliq̄ falsa: nā i suis expōnib⁹ q̄nq; dissonāt: nō pōt aūt eē verū qō dissilē vl dissonū ē: qz vtraq; ps ꝺdictionis nō pt eē vā. ¶ Cōtra. ad eūdē ptinet facere aligd pp finē ꝛ pducere ad illū finē. Sz finis scripture q̄ ē a spū scō ē eruditio boiuz. hec āt eruditio boiuz ex scripturis ñ pt eē nisi p expōes scōꝝ. g̃ expōes scōꝝ sūt a spū scō. ꝺm ꝙ ab eodē spū scripture sunt exposite et edite. vñ dr̄. i. ad Coz. z. Alalis hō non pcipit ea q̄ dei sunt. spūalis aūt ꝛc. ꝛ pcipue q̄tū ad ea q̄ sunt fidei: qz fides donuz dei est. ꝛ iō iterptatio sermonū numerat inter alia do

Rñdeo (na spūssancti. i. ad Cozin. iz.

Ad primū g̃ dōz ꝙ gr̃e gratis date nō sunt hītus: sz sūt qdā mot⁹ a spū scō. als si eēt hītus ꝓpha qñ vellz p donū pphie reuelatōez hr̄et: qō fallū est: ꝛ iō de aligb⁹ occultis reuelādis aliqñ tangit mēs a spū scō: ꝛ aliqñ nō: sz aliq̄ eis occultant. vñ dixit Heliseus. 4. Re. z. ꝛ dñs celauit a me. Aliqñ ēt aliq̄ dicūt a seipsis. sic ꝑz de Nathā q ꝓsuluit dauid ꝙ edificaret tēplū. postea aūt a dño reꝑbēsus ꝛ q̄si retract⁹ ꝓhibuit h̄ ipsi dauid ex pte dī. h̄ tñ tenēdū ē ꝙ qc gd in sacra scriptura ꝓtinet verꝫ ē. als g ꝺ h̄ sentiret eēt hereticꝰ. Expositores āt i alys q̄ nō sūt fidei m̄ta ex suo sensu dixerūt: ꝛ iō i his poterāt errare: tñ dcā expositoꝝ necessitatē nō īducūt ꝙ neꝯ sit eis credere: sz solū scriptura canonica q̄ i veteri ꝛ i nouo testamēto ē. Arti. XXVIII.

Einde q̄situz ē de ꝓdicatorib⁹. Et circa h̄ q̄sita sūt duo. ꝑ vtꝫ aligs possit ꝓdicare ꝓpa auctē: ita vt liceat ꝓdicare sine līa plati. Et vr̄ ꝙ sic. qz ꝓdicare ē bonū aly facere. Sz debem⁹ bonū opari ad oēs. ad Gal. 6. g̃ ꝛc.

¶ ꝑ. dr̄ Ec. Unicuiq; mādauit deus de ꝓximo suo. g̃ ꝛc.

¶ Cōtra. Ad Ro. x. Quō ꝓdicabūt nisi mittant. ergo ꝛc.

¶ Rñ⁹ dōz ꝙ nll⁹ q̄tūcūq; scie magne vl q̄tūcūq; scitat nisi missus a ꝺo vl a plato ꝓdicare pōt: qz nullū agēs natū est agere nisi. s. debitā mām: ꝓdicatio aūt est exhortatio ꝛ doctrina si sit publica respiciēs totā eccliā: ꝛ cura publica eccleſie cōmissa est ꝓlatis: ꝛ iō nullus dz aligd exercere qō regrat auctez publicā nisi auctoritate prelati.

¶ Ad p̄m g̃ dōz ꝙ cuilz licz facere bonū sibi ꝓpr̄ionatū: ñ aūt qōcūq; bonū. ¶ Ad z⁹m dōz ꝙ mādauit deus monere primū ꝓpria monitiōe ꝛ familiari. Articu. XXIX.

Secūdo vtꝫ aligs ꝓhibit⁹ a ꝓncipe seculari debeat dimittere ꝓdicationez. Et vr̄ ꝙ nō. nolite timere eos q occidūt corꝑ⁹. dr̄ ꝓdicatorib⁹. g̃ tiore ꝓncipū nō ꝺbēt dimittere. ¶ ꝑ. act. 4. Deo oz magis obedire q̄z hoībus. Sz ds ꝑcipit ꝑcipue ꝓlatis ꝙ ꝓdicēt. z. ad Thi. 4. ꝓdica vbuz. g̃ ꝛc. ¶ ꝑ. nullus dz obedire alicui in eo quo peccat precipiēs. Sz ꝓnceps peccat ꝓhibēdo hoc. g̃ ꝛc.

¶ Cōtra. act. 13. Oz repulistis regnuz dei ꝛc. ¶ ꝑ. Mat. x. Si vos ꝑsecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam.

Respōdeo dōz ꝙ h̄ ē op⁹ duplici distōne: qz qñ aligs ꝓhibet ꝓdicare: vel ꝓhibet solum a tyrāno: aut sil a tyrāno ꝛ ppl̄o. Si ꝑ mō sic cū de multitudie sint alig g audire volūt: nō ē dimittēda ꝓdicatio: q̄uis sic sit moderāda q̄ ad tpa ꝛ loca: vt ex timoze ad tyrānum nō ipediat: ꝛ qñq; ēt tūc liceret ꝓdicaꝛ occłte p domos: sic ab aplis legit fcm. Si z⁹mō tūc dz cedere ꝓdicatoz ꝛ fugere ad alia loca ꝛz mādatū dñi. Et h̄ ēt Hzeg. dicit in dyalogo. q ꝙñ oēs sunt mali ꝛ idurati: dz eis dicere illud apl̄i. qz repulistis a vob regnū dei ꝛc. Alia distō est h̄ bñda: qz ꝓdicator aut bz curā aiaꝝ: aut non. i. ꝓdicat ex necitate officy: aut ꝓpa spōte. Si ꝑ mō sic nō dz dimittere gregē ēt pp periculū mortis: dūmō possit aliqō bonū facere remanendo cuz grege. Si z⁹mō sic ēt si posset ibi iter tales fructificare nō tenet ibi stare: nec ad ponēduz aiaz suā nisi i casu. pnta si aligs vellet corrūpere fidē: ꝛ tunc vbi fides piclitaret tenere aiaz ꝑ frib⁹ ponere: qz hoc est in ꝓcepto in tali casu. Si autē non iminet talis casus: sic est in consilio: qz oia cō

Ad primum (silia in casu sunt in precepto.

Ad primū g̃ dōz ꝙ ds ꝑcipit ꝓdicare: tñ ordīnate: ꝛ eo mō q̄ vtile sit saluti aiaꝝ. ¶ Ad z⁹m dōz ꝙ nō ē aligd dimittēdū qō sit ꝛz deū timoze mortis. Oz si aligs sine cā ꝛ sine necitate se igerat ad piculū: nō fit sapiēter. ¶ Ad 3⁹m dōm ꝙ falsuz est. Nā �means Aug. aliqñ imperator peccat precipiēdo ꝙ deuotus miles nō peccat obediēdo maxime si militi nō constet illud eē peccatuz. Arti. XXX.

Certio vtꝫ liceat ꝓdicatorib⁹ r̄cipe elemosynas ab vsurarys. Et vr̄ ꝙ sic. i. ad Coz. 9. Si nos vobis spūalia seminam⁹ ꝛc. ¶ ꝑ. ius nāle bz ꝙ hō viuat ō laboze suo: dign⁹ ē. n. operari⁹ ꝛc. H. n. ꝓcessuz ē boi a creatoze. In sudore ꝛc. geñ. 3. ¶ Cōtra. Usurary nihil hñt nisi qō ē alienuz.

¶ Rñ⁹ dōz ꝙ de rapia vsure ꝛ h̄ꝫ i gnāli loq̄ndo nō pōt fieri elyna. Isa. 61. Odio hñs rapinā i holocaustū: tñ i spāli casu ꝓdicatorib⁹ q̄ ꝓdicāt vsurarys ꝛ monēt eos restituere: licitū ē accipe: ꝛ h̄ ē vna rō. Alia ē qñ nō hñt als vñ viuāt: ꝛ in extrema necitate oia sunt cōia: ꝛ ab oib⁹ licite accipe ad sustētationē ꝛ necessitatē. Arti. XXXI.

Einde q̄situ fuit de offō ꝓfessoꝝ. vtꝫ aligs possit ꝓfessiōes audire ō indulgētia dñi pape sine volūtate ꝓpr̄y ꝓlati. Et vr̄ ꝙ nō: qz glibz tenet ꝓfiteri ꝓpo sacerdoti. g̃ ꝛc.

¶ ꝑ. papa nulli ꝓiudicat pp aliquā idulgētiā. ¶ Contra. Papa ē sup oēs. g̃ cui vl̄t qd ꝛ q̄ꝫ⁹ vl̄t pt ꝓmittet ꝛ idulgeꝛ.

¶ Rñ⁹ dōz ꝙ qdā dicūt ꝙ qlz sacerdos pt absoluet quēlibet a qlz pctō: ꝛ lz ñ bñ faciat absoluēdo: tñ absolut⁹ ē: ꝛ rō boꝝ fuit: qz sil dat ꝑ bytero i sua ordinatiōe potestas ꝓsecrādi corꝑ⁹ xp̄i: ꝛ ptās clauiū: ꝛ iō sicut pōt cōsecrare quālibet hostiā: ita pōt absoluere quēlibz. Sed h̄ est erroneum

qz nullus

qz nullus pōt absoluere ꝓpria auctē nisi eū g est aliq̄ mō sibi subdit⁹:qz act⁹ fiunt in mā ꝓpria:z absolo sacr̄alis bz iudiciū annexū.z ħ.s.iudiciū nō est nisi in subditos z inferiores.Qui g̃ nō bz subditū nō pōt absoluere z sic iurisdictio dat mām sacerdoti determinatā:secus autē est de hostia q̄ est mā determiata.Cui g̃ nulla cura cōmittit bz claue ligatā:vt iuriste dicūt.s.qz nō bz oio mām. Alij dicunt q̄ nullus pōt etiā auctē supiozis ꝓlati absoluere subditum iferiozis ꝓlati ꝯ volūtatē ipsi⁹.puta nō pōt auctē epi ꝯ voluntatē parrochialis aliquē absoluere. Hoc ēt est erroneuz:qz ad absoluēdū requrit ptās sacerdotalis z iurisdictio. eps aūt bz imediatā iurisdictionē in oēs.Uñ eps pōt oiuz cōfessiones audire ēt ꝯ voluntatē ꝓsbyteri parrochialis: z silr ēt ille cui eps cōmittit:z multo magis si papa cōmittit.Tñ archieps qz nō bz imediatā iurisdictionē i oēs sui archiepatus:nisi ex appellatione:non posset alicui dare licētiam vel auctoritatem audiendi cōfessiones cōtra voluntatem epi z diocesani suffraganei.

Ad primū g̃ꝓz per ea q̄ dicta sūt:qz eps z papa plis pōt q̄ sacerdos. ¶ Ad z^m dōm:q̄ ħ nō est i iudiciū:sz in auxliū:qz audire cōfessiones nō est statu tū in fauorē sacerdotū.alias essent multū infelices serui:si ꝓpter bonorē sacerdotū ꝓfiteri pctā eēt neciuz:sz ħ est introductū ad salutē aiaꝝ. Ar. XXXII.

Einde q̄situ fuit de offō vicariorꝝ.vtruz vicari⁹ alicui⁹ possit vices suas cōmittere alteri.z videt q̄ sic:qz effect⁹ bñs virtutē cause pōt in ea in que pōt causa.

¶ Contra.Quia hoc videtur esse contrarium illi ꝓuer. 27.Diligenter agnosce vultum pecoris tui.

¶ Rñdeo dōm:q̄ ille g ꝓstituit vicari⁹ nō pōt totā suā ptātez cōmittere:sz pōt partē:qz intētio cōmittētis est vt exequat fm q̄ pōt ille cui cōmittit:z forte talis nō pōt totuz facere qō sibi cōmittit:z nō pōt aliqd alteri cōmittere.

¶ Ad p^m g̃ dōm:q̄ effectus nō bz semp totā virtutē cāe: nisi esset eps. ¶ Ad z^m dōz:q̄ ħ ipm facit vt cognoscat vultū pecoris. Articulus. XXXIII.

Einde q̄situ fuit de ptinentib⁹ ad culpā. Et ꝑ de pctis. z^o de penis. ¶ De ꝑ q̄sita fuerūt duo.ꝑ de ptinētib⁹ ad culpā originalē.z^o ad culpā actualē. ¶ De pctō origiali quesitū fuit.vtrū traducat per traductionē seminis.

¶ Rñdeo dōz q̄ sic:qz pctm̄ origiale ē pctm̄ nāe z nō attingit psonā:nisi inq̄tū est in tali nā.tota aūt būana nā est sic vn⁹ hō.vbicūq̄z g̃ illa nā repitur:ibi ē pctm̄ nāe:qō ē origiale. ¶ Nō q̄ pcussio bz rōnē culpe nō inq̄tū ipsi⁹ man⁹: sz inq̄tū fit a pn⁹ volūtatis. Articulus. XXXIIII.

Einde q̄rebaf de culpa actuali.Et ꝑ de pctō cogitatiōis duo fuerūt q̄sita ꝓmo vtrꝝ ꝓsensus i delectatiōez sit pctm̄ mortale. ¶ Rñdeo dōz q̄ hic nō q̄rit de ꝓsensu in delectationē act⁹:qz hic plane mortale est. Sz de ꝓsensu i actū cogitatiōis tm̄:sic cū aliqs cogitat delectationē fornicatiōis:z delectaf z placet sibi hec cogitatio.Est g̃ duplex cogitatio delectatiōis:vel pp ipsaz cogitationē:vel pp rē cogitatā.Pria ē cū qs cogitat de triangulo vel de bellis regis nō pp regē:sed pp ipsam cogitationem. Scōa est cū delector cogitādo de amico ꝓpter ipm qui sit mihi p cogitationē:z i cogitatiōe pñs.Sic g̃ cogitatio pōt cogitari vt delectās ꝓut ē cogitatio.z sic nō est pctm̄:sic si debeo narrare de fornicatione:z occurrūt pulchre vie z delector.Si aūt cogitatio est delectans ꝓpter rē cogitatam: impossibile est q̄ ħ ꝓcedat nisi ex amore fornicationis:z iō consentire in eā est ꝓsentire in amorē z in vsum rei illicite:z ideo est pctm̄ mortale. Articulus. XXXV.

Ecundo de suspitiōe.vtrꝝ sit pctm̄ mortale.z vr q̄ sic.talib⁹ enī cōminatur dñs Isa.5.Ue qui dicitis.z̄c.

¶ Contra.Super illud. Nolite ante tempus iudicare.dicit glo.q̄ est veniale peccatum.

¶ Rñdeo dōz q̄ i illis q̄ sūt mortalia pctā ex genere:mot⁹ ipfecti nō sūt pctā mōtalia sz venialia.Adulteriū.n.ē mortale.s.qñ ē ꝓpleta volūtas:nō aūt qñ ē icōpleta.nō.n.glibz mot⁹ ꝓcupie ē pctm̄ mortale.Judiciū aūt ē duplex.s.de reb⁹ z de pſonis.Judiciū de reb⁹ sp ē mortale pctm̄:puta dicere q̄ dare elymā sit malū.iudiciū āt de pſonis sz qñqz sit falsuz:nō tñ sp ē pctm̄:nisi qñ ē oio temerariū. Uñ Aug. in ſmone dñi in mōte.Si erram⁹ in iudicio pſonaꝝ nō erremus in iudicio reꝝ.sz qñ ex leui re iudiciū pcedit firmū in corde:aliqñ ē pctm̄ mortale:qz ē cū ꝓtēptu ꝓximi:suspicio āt ē qd ipfectū in genere iudicy:z iō ē ipfect⁹ mot⁹:z iō nō ē mortale ex genere:q̄uis si fiat ex odio erit aliqñ mor (tale. ¶ Ad ꝑmū g̃ dōz q̄ q dicit bonū malū z̄c.nō suspicaf sed iudicat:z ideo peccat. Articulus. XXXVI.

Einde quesita fuerunt de pctō opis tria. ꝓmo vtrum liceat vti sortibus maxime in apertione libroꝝ.

¶ Rñ⁹ dōz q̄ sors ꝓpe ē iudiciū:qō exgrit ex aliq̄ ab hoie fcō ad ignrēdū occultū.dico aūt ab hoie fcō:qz q̄rere de fcis ab alys nō ē sors:sz aut augurium aut aligd aliō:vt qñ aliqs faf:sic geomātici z cū taxillis:z de festucis:z i aptiōe libroꝝ. Dec ēt fiūt ad trīa:aut ad ignrēdū volūtatē:aut ad ꝓsultādū dubiū:aut ad diuidēduz:z sic sumit triplex sors.s.diuisoria:ꝓsultoria:z dinatiua.Aliq faciūt has q̄si ꝓmittētes fortūe:sic cū qs nō vr debere ire tñ pōam⁹ qs dēat ire:z ħ aliqñ ē vana.Aliq itētiōe exgrēdi iudiciū alic⁹ rei:sic qdā ad igrēdū idiciū astroꝝ exgrūt:sic geomātici g dicūt q̄ fz motū celi manus mouef:z sic est pctm̄.Aliq itēdūt scire iudiciū diaboli:sic Nabuchodonosoz:z ħ ē sacrilegiū.Aliq iudiciū dīnū:z sic nō sp ē pctm̄.Et sic sors dinatoria q̄tuor bz grad⁹.z ꝑ mō aliqñ ē leue pctm̄: vl nō ē pctm̄.z^o mō pctm̄ ē z 3° z 4° nō sp pctm̄ ē:sz qñ qs nō ex necitate faf:qz sic ē tentare deū.z.Paral.z.cū ignoram⁹ qd agere z̄c.vl qñ sine ōbita devotiōe:sic apli Act.ꝑ. vl qñ aliqs res sacras ꝙuertit i res tpales:sic cū apit libroꝝ p tpalib⁹:vl qñ de eo qō ē supra nos:sic qñ qs nō ꝓcordat: qz ħ ē facere iniuriā spūi scō:q credit firmiter eē in ecclia vl i collegys:tñ i electiōe seclarū nihil ꝓhibet sortib⁹ vti.

Ecundo de retentione superfluoꝝ. vtruz ille g nō dat superfluū qō bz prodeo peccet.dicit.n.Augu.q̄ qui retinet z̄c. sicut supra in octauo q̄libet. 3° de pplexitate.vtruz aliqs possit esse pplexus. Arti. XXXVII.

Einde quesitū est de penis.Et ꝑ de pena tempozali.vtrum aliqs religiosus expelli debeat pp pctm̄ de religione:si sit paratus corrigi z sustinere penam.

¶ Rñ⁹ dōz q̄ apls dic.Auferte malū ex vob. modicū.n.fermētū z̄c.Auferf aūt aliqs aut ꝑ penā corporalē:z ꝑ ħ manifestū ē q̄ auferf ēt ille q vellet penitere q̄tūcūq̄:sic homicida suspēdif:q̄tūcūq̄z peniteat:vel ꝑ penā spūalē:z ħ ecclia ñ fac nisi qs eēt ꝓtumax.Et rō h⁹ ē:qz ꝑ penā corpalē auferf aliqō tpale:qō ꝑt recōpēsari p aliqō maiꝝ bonū:sz bo^m spūale qō admittit nō ꝑt recōpēsari:z iō ñ bz religio ifligere talē penā q̄diu vl corrigi:qñ sic ē excōicatio i ecclia:ita ē expl̄sio a religiōe.Et iō dōz q̄ nll⁹ est nisi pp ꝓtūacīa expelled⁹:sz ē seq̄strād⁹ i carcere vel alio⁹.

¶ Angelici doctoris Thome de Agno Qōlibet a magistro Jo.Anto.Bzutio Augustini eremita sūmo studio castigatum:Finit fcliciter.

¶ Incipiunt Titu li qõnũ de duode am qõlibet sci Thome de agno oꝛ dinis ꝓdicatoꝝ ꝫ ordinẽ alphabe ti assignati: Et ꝓmo de angelis. A

Utrũ angelus sit in loco per opationẽ tm̃. quolibꝫ ꝓmo. articulo 4.
Utꝝ angelus trãseat ab extremo ad extre mũ per mediũ. quolibet ꝓmo. ar. 5.
Utrum angelus componatur subalr ex essentia ꝛ esse. q. 2. ar. 3.
Utrum in angelo sit idem suppositũ ꝛ natura. q. 2. ar. 4.
Utrum angelus sit causa anime ratio nalis. q. 3. ar. 6.
Utrum angelus possit influere in ani mam rationalem. q. 3. ar. 7.
Utruz quicqd agit angelus agat per imperium voluntatis. q. 6. ar. 2.
Utruz angelus possit esse in connexo celi empyrei. q. 6. ar. 3.
Utruz intellectus angelicus: possit in telligere singularia. q. 7. ar. 3.
Utrum in angelis sit compositio acci dentis ꝛ subiecti. q. 7. ar. 7.
Utruz angelus sit compositus ex ma teria ꝛ forma. q. 9. ar. 6.
Utꝝ angelus possit cognoscere sil'res in vbo ꝛ in ꝓpria natura. q. 9. ar. 7.
Utrum angelus meruerit suaz beati tudinem. q. 9. ar. 8.
Utꝝ angel⁹ moneaꝫ i istãti. q. 9. ar. 9.
Utꝝ angeli pñt imprimere vel aliud facere in corpora iferiora. q. 9. ar. 10.
Utrum duratio angeli habeat ꝓius ꝛ posterius. q. 10. ar. 4.
Utꝝ mot⁹ ãgeli sit in istãti. q. xi. ar. 4.
Utꝝ eẽ ãgeli sit accñs eius. q. 12. ar. 6.

¶ Qõnes de anima.

Utruz per aduentũ anime exclu dantur oẽs forme que ꝓius erant. q. 1. ar. 6.
Utꝝ aia a corpe separata possit pati ab igne corpeo. q. 2. ar. 12
Utrum anima sit composita ex mate ria ꝛ forma. q. 3. ar. 20.
Utrum anima separata a corpore co gnoscat aliam animam bois quam in hac vita cognouit. q. 3. ar. 21.
Utꝝ aia separata a corpore possit nãlr pati ab igne corpeo. q. 3. ar. 23.
Utꝝ aia accipiat spẽs ghus cognoscit a reb⁹ que sunt extra eã. q. 8. ar. 3.
Utrũ aia vegetabilis ꝛ sensibilis edu canꝫ in esse ꝓ creationẽ. q. 9. ar. xi.
Utꝝ aia sit sue potentie. q. 10. ar. 5.
Utrum anima rationalis sit corrupti bilis. q. 10. ar. 6.
Utꝝ aia qcqd intelligit intelligat in ꝓma veritate. q. 10. ar. 7.
Utꝝ aia separata actũ sensitiuaꝝ potẽ tiaꝝ habere possit. q. 10. ar. 8.
Utruz sint eiusdẽ subẽ ania sensitiua ꝛ intellectiua. q. xi. ar. 5.
Utꝝ celũ sit aiatũ. q. 12. ar. 9.
Utꝝ aia ꝑficiat corpus imediate vel mediante corporeitate. q. 12. ar. 10.
Utꝝ aia sit ex traduce. q. 12. ar. xi.
Utꝝ intellectus humanus cognoscat singularia. q. 12. ar. 12.
Utꝝ habitus scie acquisite remaneãt post hanc vitam. q. 12. ar. 13.
Utrum arcus nubium sit signuz dilu uy non futuri. q. 3. ar. 30.
Utꝝ aque sint super celos. q. 4. ar. 3.
Utꝝ mlier accusata i adlterio teneaꝫ i iudicio pcñ suũ ꝓfiteri. q. 5. ar. 16.
Utꝝ alimẽtũ ꝓuertaꝫ in veritate hu mane nature. q. 8. ar. 5.
Utrum beatus Matthẽus fuit voca tus statiz de theloneo ad statũ apo stolatus: ꝛ perfectionis. q. 5. ar. 21.

¶ Qõnes de beatitudie. B

Utruz brĩtudo sc̃ꝝ ꝓ ꝑpus ꝓsistat in itellectu c̃ꝫ i affectu vl econuerso. q. 8. ar. 19.
Utꝝ beati in gl'ia ꝓ ꝑpus ferãꝫ ad cõtemplandã xpi diuini tatẽ c̃ꝫ ei⁹ humanitatẽ. q. 8. ar. 20.
Utꝝ omnes sancti q̃ sunt ꝓ ecclesiam canoniçati sint in gl'ia vel aliqui co rum sint in inferno. q. 9. ar. 16.
Utꝝ intellectus creatus possit dinaz essentiã imediate videre. q. 7. ar. i.
Utꝝ aliqs itellectus creatus possit vi dere deũ per essentiã. q. 10. ar. 17.

¶ De bñficijs ꝛ ꝑbẽdis ecclĩasticl.

Utꝝ ꝑlatus ecclie possit ecclie curaz ꝓmittere suo ꝓsanguineo c̃ꝫ suis ido neo postposito meliori. q. 4. ar. 15.
Utꝝ ꝑlatus qui dat bñficium eccle siasticuz alicui suo ꝓsanguineo vel a mico vt aly eius amicl exaltẽtur simoniam cõmittat. q. 5. ar. 23.
Utꝝ eps peccet dans bñficium bono si ꝑmittat meliorẽ. q. 6. ar. 9.
Utꝝ ille qui hz plures ꝑbẽdas peccet ex hoc ipso q̃ opiniones magistro rum sint in cõtrarium. q. 8. ar. 13.
Utꝝ habere plures prebẽdas sine cu ra aiarum absqz dispensatione sit peccatum mortale. q. 9. ar. 15.
Utrum melius faciat qui cõsentit ele ctioni canonice de se facte c̃ꝫ q̃ eaz recusat. q. 5. ar. 22.
Utrum necesse sit semper eligere me liorem. q. 8. ar. 6.

¶ De bigamis.

Utruz papa possit dispensare in biga mia. q. 4. ar. 13.

¶ De charitate. C

Utruz bñs charita tẽ eaz cogno scat ꝓ spẽm. q. 8. ar. 4.
Utrum charitas ꝫ suaz eẽntiã augeaꝫ. q. 9. ar. 13.

¶ De celo empyreo.

Utrum celum empyreuz habeat in fluentiã sup alia corpora. q. 6. ar. 19.

¶ De conscientia.

Utrum conscientia erronea liget ad peccatum. q. 3. ar. 27.

¶ De corpore glorioso.

Utꝝ corp⁹ gl'iosũ nãlr possit eẽ cũ alio corpe ñ gl'oso i eodẽ loco. q. i. ar. 21.
Utꝝ b̃ fieri possit miracl'o. q. i. ar. 22.
Utrum corpus resurgat idem nume ro. q. xi. ar. 6.

¶ De cruce signatis.

Utꝝ cruce signatus qui morit ante c̃ꝫ iter arripiat bẽat plenã indulgẽtiã peccatorum. q. 2. ar. 16.
Utꝝ vir possit accipe crucẽ ad trãsfre tandum vltra mare nolente vxore si ꝺ ei⁹ icõtinẽtia timeaꝫ. q. 4. ar. xi.
Utꝝ melius moriatur cruce signatus q̃ morit in via eũdi vltra mare c̃ꝫ ille qui morit redeũdo. q. 5. ar. 14.

¶ De correctione.

Utrum debeat aliquis in publico vel in ꝑuato corrigere ꝓximuz vel fra trem suum. q. xi. ar. iz.
Utrum si aliquis sciat pcñ ꝓximi peccet mortaliter referendo illud statim prelato suo. q. xi. ar. 13.

¶ De damnatis. D

Utruz dãnati in iferno gaudeãt ꝛ ꝓsolẽtur de penis inimi coꝝ suoꝝ q̃s secũ vident i iferno pũiri. q. 3. ar. 24.
Utꝝ corpora damnatoꝝ erunt incor ruptibilia. q. 7. ar. xi.
Utꝝ corpora damnatoꝝ resurgent si ne deformitatibus. q. 7. ar. 12.
Utꝝ corpora dãnatoꝝ punient ver mibus ꝛ fletu corporali. q. 7. ar. 13.
Utꝝ dãnati post diem iudicij videãt gl'iam sanctoꝝ. q. 8. ar. 16.
Utrum damnati vellent suos ꝓpin quos esse damnatos. q. 8. ar. 17.
Utruz in damnatis sit tm̃ pena ignis vel etiam pena aque. q. 8. ar. 18.

¶ De decimis.

Utruz ꝓter consuetudinem aliqui deobligẽtur a iure reddendi deci mas. q. 2. arti. 8.
Utꝝ pauper teneatur decimas solue re diuino sacerdoti. q. 6. ar. 10.

¶ Qõnes de deo. Et ꝑ de ei⁹ eẽn tia ꝛ eẽ. De pluralitate ꝓsonaꝝ.

Utꝝ vnitas essentie ponat in numeꝝ cũ vnitate ꝓsone. q. 6. ar. i.
Utꝝ imensitas diuina excludat plu ralitatẽ personaꝝ. q. 7. ar. 6.
Utrum vnitas aliquid positiue dicat in diuinis ꝛ non remotione tm̃ ꝫ opinionem magistri. q. 10. ar. i.
Utruz solius dei sit ꝓpriũ esse vbi q. q. xi. arti. i.
Utrum in deo sit tm̃ vnũ esse. s. essen tiale: vel

Canonizatio Sanctorum Sanctarum q q ꝛ 16

tiale: vel ꝑter illud sit etiaz in deo esse personale.q.iz.ar. i.
Utrum pater eodem verbo dicat se ⁊ creaturam.q.4.ar. 6.
Utrum senarius numerus ꝑm quem omnes creature dicũtur esse perfecte sit creator vel creatura.q.8.ar.i.
Utruz filius distinguatur filiatione a spiritu sancto.q.4.ar. 7.
Utrum in deo sit virtus.q.4.ar. z.
¶ Qõnes de potentia dei.
Utrum deus possit facere ꝙ materia sit sine forma.q.3.ar. i.
Utrum deus possit facere vnũ corpꝰ sil'eẽ localr in duob⁹ locis.q.3.ar.z.
Utrum deus possit aliquid in nibiluz redigere.q.4.ar. 4.
Utꝛ deꝰ possit id qõ i nibilũ redactũ est idẽ numero reparare.q.4.ar.5.
Utrũ deus possit virginem reparare.q.5.ar. 3.
Utruz hec sit falsa: deus potest peccare si vult.q.5.ar. 4.
Utruz possit facere ꝙ albedo aut aliqua qualitas corporalis sit sine ẽtitate.q.7.ar. io.
Utruz deus possit facere infinita esse actu.q.9.ar. i.
Utruz deus possit contradictoria facere simul esse.q.iz.ar. z.
Utrum deus possit facere infinita in actu.q.iz.ar. 3.
¶ De scia dei: ⁊ ꝑ de ideis.
Utꝛ in deo sint plures idee.q.4.ar.i.
Utꝛ idee q̃ sũt in mẽte dĩna ꝙ ꝑus respiciant res ẽtum ad nãm singularẽ ẽ ẽtũ ad nãm spẽi.q.8.ar. z.
Utruz deus sciat ꝑmũ instans in quo potuit mundum creare.q.5.ar. i.
Utrum deus cognoscat malũ per bonum.q.xi.ar. z.
¶ De ꝓscia ⁊ ꝑdestinatiõe dĩna.
Utrum prescíti a deo possint demeri.q.5.ar. z.
Utrum predestinatio imponat necessitatem.q.xi.ar. 3.
Utꝛ ꝑdestinatio sit certa.q.iz.ar. 43
¶ Qõnes de diabolo.
Utrum diabolus semper substantialiter inhabitet hoiem quãdocũqz peccat mortaliter.q.3.ar. 8.
Utrum diabolus cognoscat cogitationes hominum.q.iz.ar. 7.
¶ Qõnes de delectatione.
Utrum consensus de delectatione sit peccatum mortale.q.iz.ar. 34.
Utrum ꝑmus motus semper sit peccatum.q.4.ar. zi.
Utrum primi motus in infidelibus sint peccata mortalia.q.4.ar. zz.
¶ De honore diuitum.
Utrũ ille qui honorat diuitem ꝓpter diuitias peccet.q.io.ar. iz.
¶ Qõnes ꝺ doctoꝛibꝰ ⁊ magꝛis
Utrum liceat petere licentiaz in theologia docendi.q.3.ar. 9.
Utꝛ auditores diuersoꝝ magistroꝝ tenentiuz diuersas opiniones excusent̃ a pctõ erroꝛis si opiniões magistroꝝ suoꝝ sequant̃.q.3.ar. io.
Utrum magister determinãs qõnes theologicas magis debeat vti auctoritatibus q̃ rõnibus.q.4.ar. is.
Utrum si per doctrinam aliqui retrahuntur a meliori bono ille teneat̃ suã doctrinã reuocare.q.5.ar. z5.
Utꝛ omnia que doctores sancti dixerunt sint a spũ scõ.q.iz.ar. z7.
Utrum aliquis qui potest saluti aiaꝝ curaz impendere peccet si circa studiuz tempus occupat.q.i.ar. 14.
Utrum ille qui semper ꝓpter inanẽ gloriam docuit per penitentiaz aureolam recuperet.q.5.ar. z4.
¶ De ecclesie vnitate. E
Utrum sit vna ecclesia q̃ fuit in principio apostoloꝝ ⁊ que est modo.q.iz.ar. zo.
¶ Qõnes de elemosyna.
Utruz clerici peccent mortaliter si ea que eis superfluunt in elemosynis non largiuntur.q.6.ar. iz.
Utrum mortuus detrimentuz patiatur ex hoc ꝙ elemosyne quas mandauit dari retardantur.q.6.ar. i3.
Utruz executor debeat tardare distributionẽ el'ynaꝝ ad ꝳ ꝙ res defuncti melius vendant̃.q.6.ar. 14.
Utꝛ ille qui non dat pauperi petenti si bẽat de supfluo peccet.q.8.ar.iz.
¶ De eternitate mundi.
Utrum demonstratiue ꝓbari possit mundum esse eternum.q.3.ar. 3i.
Utꝛ celũ ⁊ mũdꝰ sit eternꝰ.q.iz.ar.8.
¶ De euo.
Utꝛ lucifer sit subm eui.q.5.ar. 7.
¶ De excõmunicatione.
Utꝛ debeant vitari illi excõmunicati circa quoꝝ excõicationez sapientes cõtrarie opinant̃.q.4.ar. 14.
Utrũ aliquis comedendo loquendo seu stando cuz excõmunicatis peccet mortaliter.q.xi.ar. 9.
Utrũ ¶ De fato, E
oia subsint fato.q.iz.ar.5.
¶ De gratia, B
Utrum bõ absqz gra per solaz nãlem arbitrij libtatẽ possit se ad graz ꝑparare.q.i.ar. 7.
Utꝛ deꝰ sp fac̃ nouã graz.q.4.ar. 9.
¶ De bereticis. D
Utrum certitudo adhesiõis in bereticoꝝ malo catholico sit actꝰ fidei vtutis.q.6.ar. 6.
Utꝛ bereticis sit cõicãduz.q.io.ar.i5.
Utrum beretici redeuntes ad ecclias sint recipiendi.q.io.ar. i6.
¶ De ieiunys ⁊ vigilys. J
Utrum homo possit peccare nimis ieiunãdo vel vigilando.q.5.ar. i8.
¶ De infamia.
Utruz aliquis peccet infamiam non repellendo.q.io.ar. i3.
¶ De ignorantia.
Utrum qui facit ꝺ ꝓstõnem pape per ignorantiã peccet.q.i.ar. i9.
¶ De imperio.
Utꝛ iperare sit actꝰ rõnis.q.9. ar.iz.
¶ De intellectu.
Utruz intellectꝰ creatus possit simul plura intelligere.q.7.ar. z.
Utrum notitia que ab augustino dicitur ꝓles mentis sit in mẽte sicut accidens in subiecto.q.7.ar. 4.
Utruz verbuz cordis sit species itelligibilis.q.5.ar. 9.
¶ De magicis sciẽtys. M
Utrum homo sine pctõ possit appetere scire magicas scientias.q.4.ar. i6.
¶ De martyrio.
Utruz aliquis absqz charitate ꝑfecta sit se martyrio offerre.q.4.ar. i9.
Utꝛ pati martyriuz ꝓpter xp̃z sit pos in precepto.q.4.ar. zo.
Utrum liceat ab aliquo moriente requirere ꝙ reuelet statum suuz post mortem.q.3.ar. zz.
Utrum maius peccatuz sit cuz aliqs mentitur facto q̃ cuz aliquis mentitur verbo.q.6.ar. i7.
Utꝛ oẽ mẽdaciũ sit petm̃.q.8.ar.i4.
¶ De negatione xpi. N
Utrum Petrus negando christum peccauerit mortaliter.q.9.ar. i4.
¶ De obedientia. O
Utrum religiosus teneat̃ obedire suo ꝓlato vt reuelet sibi aliquod secretum fidei sue cõmissum.q.i.ar. i5.
Utruz teneatur sibi obedire vt reuelet occultam culpam fratris quaz nouit.q.i.ar. i6.
Utrum fillus teneat̃ obedire parẽtibus carnalibꝰ ẽtũ ad oĩa.q.z.ar.9.
Utruz subditus teneatur obedire prelato precipiẽti reuelationem criminis occulti.q.4.ar. iz.
Utꝛ magis sit meritoziuꝫ obedire prelato q̃ facere aliquid ad dictuz fratris.q.6.ar. xi.
Utꝛ religiosus qui emisit votuz obediẽtie teneat̃ in oĩbus ꝓlato obedire: etiã in indifferẽtibus.q.io.ar.io.
¶ De officio diuino.
Utꝛ ꝓbẽdatus in duabꝰ ecclys in die qua diuersum officiuz fit: teneatur vtrunqꝫ officiuz dicere.q.i.ar. iz.
Utrum ei qui omisit dicere officium diuinum sit iniungendum ꝙ iterato dicat.q.3.ar. 29.
Utꝛ liceat clerico qui tenetur ad horas canonicas dicere matutinas se

quentis diei de fero.q.5.ar. 28.
Utrū clericus beneficiatus teneatur in scholis existens dicere officiū defunctorum.q.6.ar. 8.
Utrum ille qui vadit ad ecclesiam p̄ter distributiones alias nō iturus peccet.q.8.ar. xi.
¶ De opere manuali.
Utrum operari manibus sit in precepto.q.7.ar. 17.
Utr̄ illi qui spūalib⁹ vacant excusentur a labore manuū.q.7.ar. 18.
¶ De oratione ⁊ suffragijs.
Utrum oratio plus valeat p̄o se facta q̄ pro alio.q.8.ar. 8.
Utruz suffragia ecclesie facta p̄o alliquo diuite equaliter valeāt pauperibus sicut p̄o quo fiunt si sint eq̄lis meriti.q.8.ar. 9.
¶ Q̄ones de pctō: ⁊ p̄ in cōi. ꝑ
Utrum peccatuz sit aliqua natura.q.1.ar. 7.
Utrū si p̄mus bō nō peccasset tot fuissent nati mares q̄t femie.q.3.ar.25
Utr̄ si adā nō peccasset nō idē boies numero saluarentur.q.5.ar. 8.
Utrū in peccato actuali p̄ius sit auersio q̄ conuersio.q.6.ar. 16.
Utruz si aliqs intendat peccare mortaliter q̄ peccet p̄opter hoc mortaliter.q.8.ar. 15.
¶ De periurio.
Utrum periurium sit grauius pctō q̄ homicidium.q.1.ar. 18.
Utrum accipiens doctrinaz alicuius exp̄imēti sub iuramēto nō cōicādi teneat̄ seruare iuramētū.q.12.ar. 22.
¶ De peccato in spīm scīm.
Utrū peccatum in spiritum sanctum sit irremissibile.q.2.ar. 15.
¶ De p̄ceptis ⁊ consilijs.
Utrum consilia ordinentur ad p̄cepta.q.4.ar. 24.
Utruz peccata ordine nature p̄cedāt consilia.q.5.ar. 19.
Utrum peccata que sunt cōtra p̄cepta secūde tabule sint grauiora peccatis que sunt contra p̄cepta p̄me tabule.q.5.ar. 20.
¶ De p̄dicatoribus.
Utr̄ peccatum sit p̄dicatori habere oculum ad tēporalia.q.2.ar.12.
Utrum possit p̄dicare ꝓpria auc̄te ita vt liceat p̄dicare sine licentia p̄lati.q.12.ar. 28.
Utrum aliquis ꝓhibitus a p̄ncipe seculari debeat dimittere p̄dicationem.q.12.ar. 29.
Utrum liceat p̄dicatoribus recipere elymas ab vsurarys.q.12.ar. 30.
¶ De p̄latis.
Utrum liceat appetere episcopatum .q.12.ar. 18.
Utrum peccatum sit appetere p̄lationem.q.2.ar. xi.
Utrum malis p̄latis sit honor exhibendus.q.8.ar. 7.
¶ De purgatorio.
Utruz duoꝝ qui sunt digni equali pena vnus possit citius a purgatorio liberari q̄ alius.q.2.ar. 14.
¶ De religiosis. ℟
Utrum religiosus vel monachus peccet mortal⁹ comedendo carnes.q.1.ar. 20.
Utrum liceat inducere iuuenes ad religionē voto vl̄ iuramēto.q.3.ar.xi.
Utr̄ illi qui obligati sunt voto vel iuramento ad intranduz religionem teneantur intrare.q.3.ar. 12.
Utr̄ illi q̄ sunt in seculo pctōres sint ad religionē attrahēdi.q.3.ar. 13.
Utrū aliquis absq̄ peccato possit aliquem iuramēto astringere ad hoc q̄ religionē nō intret.q.3.ar. 14.
Utr̄ religiosi qui nihil habent in p̄prio vel cōi possint elemosynā facere que eis p̄ficiat.q.3.ar. 15.
Utrū religiosus si videat patrem suū in necessitate absq̄ p̄lati sui licentia possit claustrum exire ad seruiēdum patri.q.3.ar. 16.
Utrū p̄sbyteri parrochiales ⁊ archidiaconi sint maioris p̄fectionis q̄ religiosi.q.3.ar. 17.
Utrum pueri non exercitati in p̄ceptis sint recipiendi vel obligādi voto vel iuramēto vel bñficys alliciēdi ad ingressuz religiōis.q.4.ar.23.
Utr̄ religiosi debeant tolerare suos impugnatores.q.5.ar. 26.
Utr̄ ille q̄ iurauit se nō itraturuz religionē possit licite ītrare.q.5.ar.27.
Utr̄ aliquis religiosus expelli debeat p̄p pctm̄ de religione si sit paratus cozrigi ⁊ sustinere penā.q.12.ar.37.
¶ De restitutione.
Utrum ille qui pecuniā accepit mutuo vt redimeret se a latronibus teneatur eam restituere.q.5.ar. 17.
Utrū expulsi p̄p partes possint repetere bona sua ab illis qui sunt in ciuitate manentes.q.12.ar. 24.
Utr̄ ille qui mala fide p̄scripsit teneatur ad restitutionē.q.12.ar. 25.
Utr̄ ille qui rem alienā cōsumpsit teneatur ad restitutionē.q.12.ar. 26.
¶ De sacr̄is: ⁊ p̄ de bapmo. S
Utrum pueri iudeoruz sint baptiçandi inuitis parentibus.q.2.ar. 7.
Utr̄ puer in deserto natus possit absq̄ baptismo saluari in fide parentum.q.6.ar. 4.
Utrū baptiçatus transmittat peccatū originale in prolem.q.6.ar. 15.
Utrū aqua baptismi habeat virtutē ad emundationem.q.12.ar. 15.
¶ De sacr̄o ꝓfirmationis.
Utr̄ solus ep̄s debeat conferre sacr̄z confirmationis.q.11.ar. 7.
¶ De sacro eucharistie.
Utrum forma panis in sacro eucharistie annihiletur.q.5.ar. xi.
Utrum sacerdos debeat dare hostiaz non consecrataz peccatori occulto hoc petenti.q.5.ar. 12.
Utr̄ possit totū corpus x̄pi sub spēb⁹ panis contineri.q.8.ar. 8.
Utr̄ in eodē instanti sub spēbus illis sit substa panis ⁊ corp⁹ x̄pi.q.7.ar.9.
Utrum in sacro altaris sint accīdia sine subiecto.q.9.ar. 5.
Utr̄ spēs vini q̄ remanēt in sacro altaris post cōsecrationē alij liquori cōmisceri possint.q.10.ar. 3.
Utrum aliquis possit audire missam sacerdotis foznicary quin peccet mortaliter.q.11.ar. 8.
¶ De sacro pnīe: ⁊ p̄ ō ꝓtritiōe.
Utruz ꝓtritus magis debeat velle eē in inferno q̄ peccare.q.1.ar. 9.
¶ De confessione.
Utruz sufficiat si aliquis confiteatur scripto.q.1.ar. 10.
Utr̄ aliqs possit differre cōfessionez vsqz ad quadragesimam.q.1.ar.xi.
Utruz sacerdos parrochialis debeat credere suo subdito dicenti se alteri esse confessum.q.1.ar. 12.
Utrum per absolutionem sacerdotis culpa remittatur.q.4.ar. 10.
Utr̄ p̄latus possit subditum suū ab administratōe remouere p̄p aliqd qō ab eo i ꝓfessiōe audiuit.q.5.ar.12
Utr̄ nō bñs curā aīaꝝ possit absolure in foro ꝓfessionis.q.12.ar. 16.
Utrum in aliquo casu liceat revelare confessionem.q.12.ar. 17.
Utr̄ aliquis possit confessiones audire de indulgentia dñi pape sine voluntate p̄pzij p̄lati.q.12.ar. 31.
¶ De satisfactione.
Utrum si aliquis sacerdos penitenti dicat quicquid boni feceris sit tibi in remissionem peccatorum sit satisfactio sacramētalis.q.3.ar. 28.
¶ De sacro matrimony.
Utrum mulier que post votum cōtinētie emissuz ꝓtraxit matrimoniū in facie eccl̄ie possit absq̄ pctō viro suo carnal⁹ cōmisceri.q.3.ar. 18.
Utr̄ ille qui cognouit carnal⁹ mulierē quā despōderat per verba de futuro possit bre vxorē illā cū qua postea ītxit p̄ vba de p̄nti.q.5. ar. 15.
Utr̄ possit eē matrimoniū iter x̄pianū ⁊ iudeā baptiçatā ab eo quā carnaliter cognouit post fidem de cōtrahendo datam.q.6.ar. 5.
Utr̄ ille cuius p̄ nō p̄t sustētari a filio nisi ꝓtrahendo accipiat dotem vñ patrē nutrire possit teneat̄ ībere vt patrē sustentet.q.10.ar. 9.
Utrum post votuz simplex castitatis aliquis

aliquis matrimoniũ ꝯhẽs reddere debitum ⁊ exigere possit.q.10.ar.xi.
Utꝝ compaternitas causetur ex p̃ambulis ad sacr̃a:puta ex cathecismo ⁊ huiusmodi.q.12.ar. 19.
Utꝝ maleficia impediant matrimonium.q.xi.ar. 10.
Utrũ frigiditas impediat matrimonium.q.xi.ar. xi.
¶ De sensibus sacre scripture.
Utꝝ in verbis sacre scripture p̃ter sensus litterales lateant plures sensus .q.7.ar. 14.
Utrũ debeant distingui quatuor sensus sacre scripture.s.historialis vel litteralis:allegoric⁹:moralis ⁊ anagogicus.q.7.ar. 15.
Utruz in alys scripturis predicti sensus distingui debeant.q.7.ar. 16.
¶ De sortibus.
Utruz liceat vti sortibus maxime in apertione librorum.q.12.ar. 36.
¶ De suspitione.
Utrum suspitio sit peccatuz mortale quolibet.12.ar. 35.
¶ De tempore. T
Utrum sit idez tempus per qđ deus mouet creaturaz spũalem cuz tempore qđ est mẽsura motus corporaliũ.q.2.ar. 5.
¶ De timore.
Utrum que fiunt ex timore sint volũtaria.q.5.ar. 10.
¶ De venditione. U
Utrum venditor teneat̃ dicere vitiuz rei vẽdite emptori.q.2.ar. 10.
¶ De veritate.
Utꝝ opz enũciabile qđ semel est verũ semꝑ futuꝝ esse veꝝ.q.4.ar.17.
Utrum veritas sit fortior inter vinuz regem ⁊ mulierem.q.12.ar. 21.
¶ De verbis humanis.
Utrum verba humana habeant vim ad mouenduz bruta siue serpentes quolibet.12.ar. 14.
¶ De vestibus.
Utrum vti preciosis vestibus semper sit peccatum.q.10.ar. 14.
¶ De vicarys.
Utrum vicarius alicuius possit vices suas cõmittere alteri.q.12.ar. 32.
¶ De virginitate.
Utꝝ aliquis possit esse nãliter vel miraculose simul v̄go ⁊ pr̃.q.6.ar. 18.
¶ De beata virgine.
Utrũ liceat celebrare ꝯceptionẽ beate virginis.q.6.ar. 7.
¶ De virtutibus moralibus.
Utrum virtutes morales sint connexe.q.12.ar. 23.
¶ De vsura.
Utrum qcqd aliquis de pecunia vsuraria lucratus fuerit reddere teneatur.q.3.ar. 19.
¶ De xp̃o. X
Utrum in christo sint due filiationes.q.1.ar. 2.
Utruz christus in cruce mortuus fuerit.q.1.ar. 3.
Utrum christus fuerit idem homo in triduo.q.2.ar. 1.
Utrum passio christi sine morte suffecisset ad redemptionez generis humani.q.2.ar. 2.
Utrũ hoies tenerent̃ credere xp̃o miracula visibilia nõ faciẽti.q.2.ar.6.
Utrum anima christi possit scire infinita.q.3.ar. 3.
Utrum oculus xp̃i post mortez fuerit equiuoce oculus.q.3.ar. 4.
Utꝝ xp̃s post resurrectionẽ comederit cibum incorporando.q.3.ar. 5.
Utꝝ sit vnũ numero corp⁹ xp̃i affixũ cruci ⁊ iacẽs in sepulchro.q.4.ar.8
Utꝝ totus sanguis xp̃i qui est in passione eius effusus ad corpus eius in resurrectione redierit.q.5.ar. 5.
Utꝝ xp̃s maius dilectionis signũ nobis ostendit tradẽdo corpus suũ in cibũ q̃z patiendo ꝑ nobis.q.5.ar.6.
Utrũ fruitio aĩe xp̃i in passione ꝑuenerit vsqz ad essentiã aĩe.q.7.ar.5.
Utꝝ ĩ christo sint plures hypostases. quolibet.9.ar. 2
Utꝝ in xp̃o sit tm̃ vnuz esse.q.9.ar.3.
Utrum in christo sit vna tm̃ filiatio. quolibet.9.ar. 4.
Utruz christus sit descensurus ad iudicium in terram.q.10.ar. 2.

Finiunt tituli feliciter.

¶ Impressum Uenetys Mandato ⁊ Sumptibus Heredum quondã Nobilis viri domini Octauiani Scoti Modoetiẽsis ⁊ socioꝝ: Anno incarnationis. 1515. Quarto Februarij.

Registrum
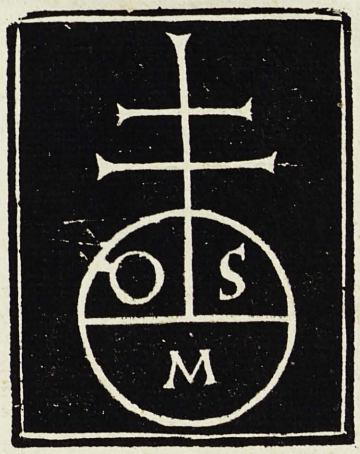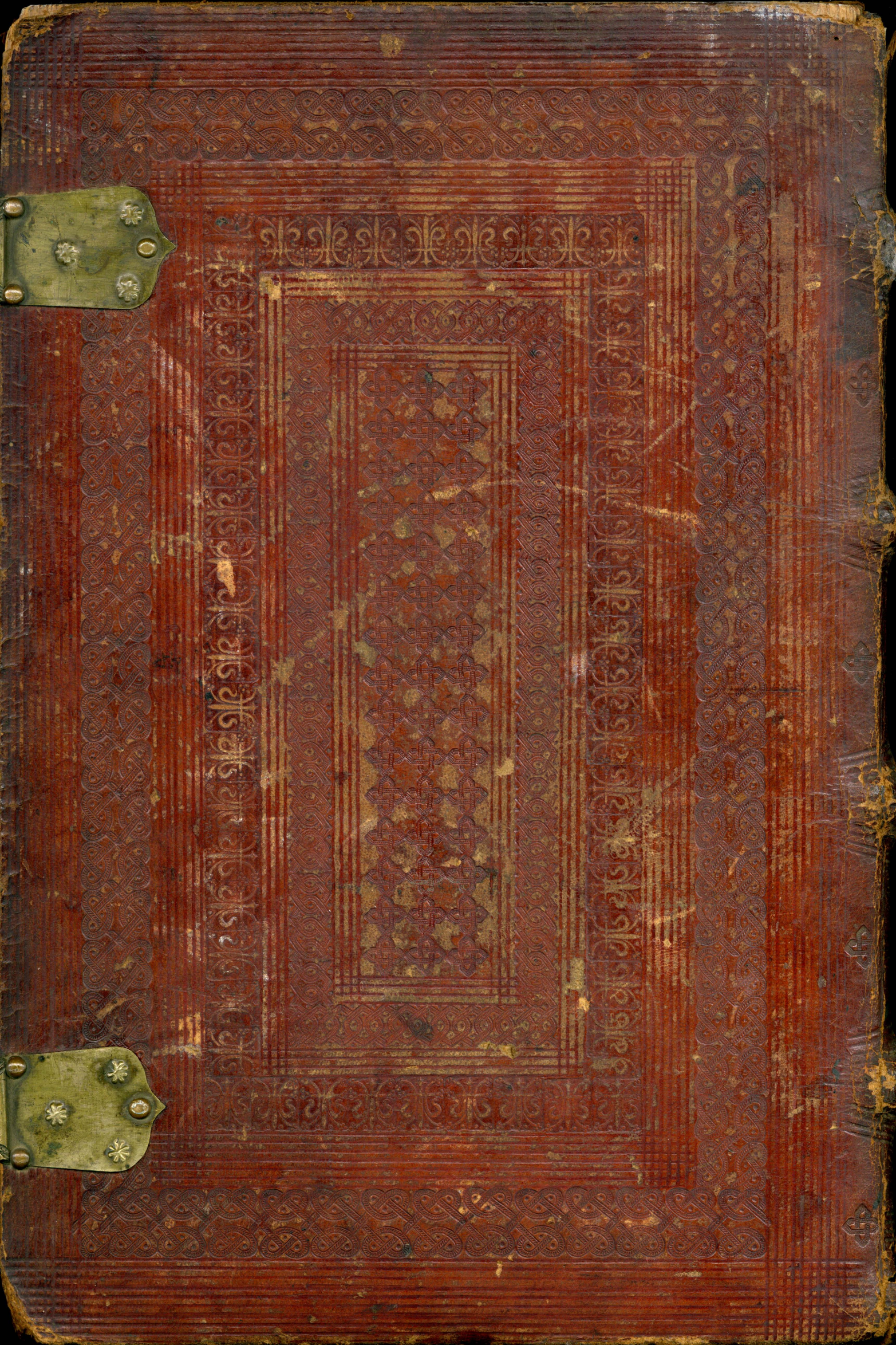
AA BB CC DD EE FF GG VV
Terni sunt GG ⁊ VV alij Quaterni.